

BORGMESTERENS
AFDELING
Aarhus Kommune

Aarhus Kommune

Bemærkninger

til regnskab 2015

Regnskab 2015

BORGMESTERENS
AFDELING
Aarhus Kommune

Aarhus Kommune

Bemærkninger

til regnskab 2015

Regnskab 2015

Bemærkninger til regnskabet

Bemærkningerne til regnskabet er sektoropdelt i overensstemmelse med sammendrag og regnskabsoversigt m.v.

Indenfor hver enkelt sektor er bemærkningerne disponeret således:

1. Sektorens indhold og afgrænsning
2. Mål - herunder:
  - Overordnede mål
  - Delmål og målopfyldelse
  - Særlige indsatsområder
  - Supplerende nøgletal
3. Sektorens indhold og afgrænsning
  - Overordnet resume af sektorens økonomi
  - Beskrivelse af regnskabsresultatet vedr. drift og personale
  - Beskrivelse af regnskabsresultatet vedr. anlæg
  - Beskrivelse af status for takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning
4. Øvrige forhold - herunder:
  - Afrapporteringer og redegørelser for anvendelse af puljer m.v.

Til supplerung af regnskabsbemærkningerne er der udarbejdet detaljerede beskrivelser af sektorafgrænsningen, af afvigelser mellem budget og regnskab samt af status vedrørende decentraliseringsområder. Denne beskrivelse, som primært foreligger på elektronisk form, er disponeret på følgende måde:

1. Sektorens kontomæssige afgrænsning
2. Specifikation af afvigelser mellem budget og regnskab
3. Status for områder med decentraliseringsordning

Det samlede regnskabsmateriale indeholdende alle de nævnte afsnit er tilgængeligt på elektronisk form på Aarhus Kommunes hjemmeside under:

["http://www.aarhuskommune.dk/politik/Kommunens-oekonomi/Regnskab/".](http://www.aarhuskommune.dk/politik/Kommunens-oekonomi/Regnskab/)

Papirudgaver af det samlede regnskabsmateriale vil være tilgængeligt hos Borgmesterens Afdeling, Budget og Regnskab.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
<u>Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse:</u>	
Sektor 1.00 Socialforvaltningen	5
Sektor 1.40 Beskæftigelsesforvaltningen	51
Sektor 1.70 Administration	67
<u>Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø:</u>	
Sektor 2.00 Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø - Mål	70
Sektor 2.00 Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø - Økonomi	106
<u>Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsoeg:</u>	
Sektor 3.30 Service for ældre og handicappede	170
<u>Magistratsafdelingen for Kultur og Borgerservice:</u>	
Sektor 4.70 Kultur og Borgerservice	196
<u>Magistratsafdelingen for Børn og Unge:</u>	
Sektor 5.50 Børn og Unge	233
<u>Borgmesterens Afdeling:</u>	
Sektor 0.20 Budgetreserver	303
Sektor 0.30 Administration m.v.	307
Hovedkonto 7. Renter og finansiering	327
Hovedkonto 8. Balanceforskydninger	334
Hovedkonto 9. Finansiell status	340

Sektor 1.00 Socialforvaltningen

Socialforvaltningen

1. Ydre vilkår, grundlag strategi, organisation og ydelser

Socialforvaltningens virksomhed er i vid udstrækning reguleret via Serviceloven.

I forlængelse af Servicelovens formålsbestemmelser arbejder Socialforvaltningen ud fra det bærende princip, at borgeren har et ansvar for sin egen situation. Den enkelte skal have den nødvendige støtte til aktivt at kunne løse sine problemer. Støtten gives både gennem krav til den enkelte og ved at tage udgangspunkt i den enkeltes forudsætninger, ønsker og behov. Tilbuddene skal støtte den enkelte til at leve et selvstændigt liv, uafhængig af det sociale hjælpesystem.

Desuden regulerer Sundhedsaftalen mellem Kommune og Region dele af socialpsykiatriindsatsen.

Inden for Socialforvaltningens område har Byrådet vedtaget følgende politikker:

- Aarhus Kommunes Børn- og unge-politik (5. november 2008)
- Udviklingsplan for indsatsen i forhold til udsatte børn og unge (4. februar 2009)
- Forebyggelse af mistriksel og risikoadfærd blandt børn og unge (27. juni 2012)
- Hjemløseplanen (10. juni 2009)
- Aarhus Kommunes Handicappolitik 2013-17 (18. december 2013)

1.1 Socialforvaltningens service

Socialforvaltningens service omfatter forskellige aktiviteter og målgrupper. Den sociale indsats kan inddeles i følgende driftsområder:

- Tilbud til børn, unge og familier med særlige behov
- Tilbud til voksne med handicap
- Tilbud til voksne med psykisk lidelse, misbrug, hjemløshed eller særlige sociale problemer

Fælles for indsatserne er, at de tager udgangspunkt i ressourcerne hos den enkelte og inddrager borgerens netværk og civilsamfundet. I Socialforvaltningen gennemføres følgende faser:

- Modtagelse, når borgeren henvender sig
- Undersøgelse i samarbejde med borger og relevante partnere
- Handleplan i samarbejde med borgeren
- Visitation/kontakt med samarbejdspartnere
- Selve det sociale tilbud samt opfølgning
- Eventuel afslutning

Tilbud til børn, unge og familier med særlige behov

Kommunen har efter Serviceloven en særlig forpligtigelse til at føre tilsyn med de forhold, som børn i kommunen lever under. Ligeledes er der en forpligtigelse til at sørge for, at forældre eller andre, der forsørger et barn, kan få gratis familieorienteret rådgivning. Kommunen er forpligtet til at yde hjælp i de tilfælde, hvor et barn eller en ung har vanskeligheder i forhold til sine omgivelser eller lever under forhold, som udgør en risiko i forhold til barnets trivsel, samt til at støtte forældre med børns opvækst og udvikling. Det er i et vist omfang kommunen selv, der fastlægger serviceniveauet og afgør, hvilke hjælpeforanstaltninger, der skal sættes ind med.

Tilbuddene omfatter børn, unge, og familiers ophold på døgninstitutioner og børn og unges ophold i familiepleje, socialpædagogiske opholdssteder, tilbud om døgnaflastningsophold m.v. Hertil kommer aktivitets- og behandlingstilbud i familiebehandlingen, familieværksteder eller lignende dagtilbud, særlige tilbud via Ungdomscentret, samt støtte- og kontaktordninger for børn og unge, foruden særlige indsatser i de udsatte lokale boligområder. Ungdomscentret og SSP forestår herudover kriminalitetsforebyggelse i almindelighed.

Desuden kan der, hvis betingelserne er opfyldt, ydes hjælp til merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste til forældre, som i hjemmet forsørger børn med handicap. Endvidere ydes der ½-behandlingsmæssig friplads på dagtilbud og SFO til børn med handicap, når visse betingelser er opfyldt, og der kan gives hel eller delvis friplads, når der er særlige socialpædagogiske grunde.

Endelig tager Børn og Unge-Vagten sig af henvendelser om børn og unge uden for almindelig åbningstid.

Tilbud til voksne med handicap

Socialforvaltningen skal ifølge Lov om Social Service tilbyde en særlig indsats til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Indsatserne medvirker til at styrke borgerens selvhjulpenshed og evne til at mestre eget liv. Der arbejdes både med korte rehabiliterende indsatser, hvor borgeren trænes inden for konkrete områder, og lange habiliterende indsatser hvor borgeren over tid lærer at tage vare på egen tilværelse, så vidt det er muligt.

Tilbuddene til voksne med handicap omfatter en bred vifte af botilbud (boformer, bofællesskaber og bostøtte), aktivitetstilbud, beskæftigelsestilbud og samværstilbud samt specialundervisningstilbud. Voksenhandicap understøtter desuden arbejdet i frivillige og private organisationer, der er leverandør af ydelser til voksne med handicap.

Herudover tilbyder Socialforvaltningen Borgerstyret Personlig Assistance (BPA-ordningen) og Ledsagelse (Ledsageordningen) til voksne med betydelig og varig nedsat fysisk funktionsevne. BPA-ordningen gør det muligt for personer med betydelig og varig nedsat fysisk funktionsevne at ansætte egne hjælpere. Ledsageordningen omfatter praktisk ledsagelse til personer, som ikke kan færdes alene uden for hjemmet på grund af betydelig og varig nedsat funktionsevne.

Tilbud til voksne med psykisk lidelse, misbrug, hjemløshed eller særlige sociale problemer

Socialforvaltningen har ansvaret for tilbud til voksne med sindslidelse, misbrug, hjemløshed eller særlige sociale problemer. Tilbuddene gives til borgere, der har behov for en indsats efter Serviceloven eller Sundhedsloven.

Indsatserne skal styrke borgernes personlige og sociale udvikling. Der arbejdes recovery-orienteret med fokus på borgerens ressourcer, ønsker og behov og med en høj grad af borgerinddragelse. Endvidere arbejdes der inkluderende, hvilket betyder, at borgerne støttes til at være en del af normalsamfundet, ligesom der arbejdes med lokalsamfundet i forhold til at kunne rumme borgerne.

Indsatserne i forhold til voksne med en sindslidelse består af en række tilbud, som går fra op-søgende arbejde på gadeplan over kontaktsteder, dagtilbud, specialundervisning, bostøtte i eget hjem og til forskellige boformer.

I forhold til udsatte voksne tilbydes forsorgstilbud, bostøtte i eget hjem, forskellige boformer, væresteder, kontaktsteder og op-søgende arbejde på gadeplan. Ligeledes tilbydes der behandling for alkoholmisbrug og stofmisbrug.

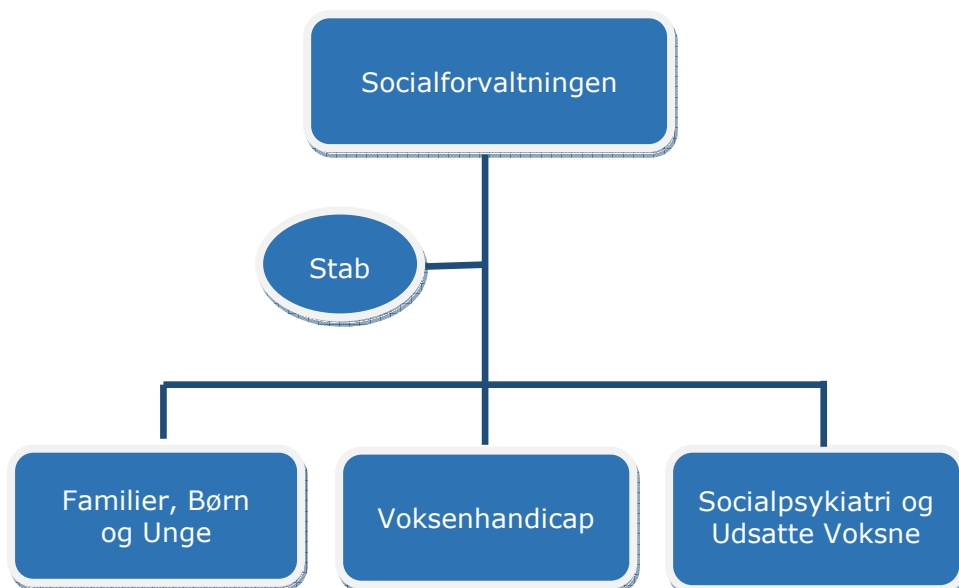
Der samarbejdes med en række frivillige og private organisationer, som har tilbud til målgruppen, og som Aarhus Kommune yder driftstilskud til. Endvidere samarbejdes der blandt andet med Aarhus Universitetshospital Risskov.

Tværgående tilbud i Sociale Forhold og Beskæftigelse

Endelig kan Sociale Forhold og Beskæftigelse hjælpe med bolig, hvis borgeren har et boligsocialt problem, som ikke kan løses på andre måder.

1.2 Socialforvaltningens organisation

I 2015 blev de centrale stabe i Socialforvaltningen omorganiseret. Socialforvaltningen består nu af en stab og tre driftsenheder med tilbud til forskellige målgrupper:

2. Mål for effekt og ydelser

Det er Aarhus Kommunes vision at fremme social inklusion og medborgerskab for de mest udsatte borgere. Det betyder, at der skal gives støtte og plads til de mest udsatte borgere, så de kan indgå som ansvarlige og respekterede deltagere i det sociale fællesskab. Det kræver, at vi understøtter en mobilisering af de nødvendige ressourcer hos den enkelte og i det offentlige og private netværk.

2.1. Overordnede effektmål

Mål 1.0: Børn, unge og familier med særlige behov skal - ud fra en individuel vurdering - have støtte til at klare egne vanskeligheder i eget miljø. Familien/barnet skal have indflydelse på og ansvar for løsningen af egne problemer.

Mål 2.0: På handicapområdet skal indsatsen understøtte mulighederne for, at personer med handicap og deres familier kan leve en selvstændig tilværelse på egne præmisser med vægt på livskvalitet, så vidt muligt i eget miljø. Kommunens tilbud skal opleves sammenhængende og helhedsorienteret.

Mål 3.0: På området for socialpsykiatri og udsatte voksne skal indsatsen understøtte mulighederne for at personen kan leve en selvstændig tilværelse på egne præmisser med vægt på livskvalitet, så vidt muligt i eget miljø. Kommunens tilbud skal opleves sammenhængende og helhedsorienteret.

Voksne med misbrugsproblemer skal tilbydes og motiveres til at indgå i et behandlingsforløb. Målet er afvænnings/ stoffrihed, periodevis afvænnings/ stoffrihed eller i det mindste en forbedret livskvalitet.

2.2 Delmål og målopfyldelse

Familier, børn og unge

Delmål 1.1: Familier, børn og unge får det bedre (Effektmål)

Aarhus Kommune ønsker at vide, om vi bidrager til, at udsatte børn og unge og børn og unge med handicap får det bedre.

Derfor sætter vi fokus på, hvordan brugerne har det før, under og efter den sociale indsats. Vi følger børn og unges udvikling og adfærd, familieforhold, skole, daginstitution og beskæftigelse.

Der skal gennemføres resultatdokumentation for de væsentligste tilbud til børn og unge. Resultatdokumentationen er implementeret på området for socialt udsatte børn og unge. På området for børn og unge med handicap er resultatdokumentationen fortsat under udvikling. Det forventes, at der kan opstilles succeskriterier i 2016.

I 2015 er målet:

- at andelen af de udsatte børn, der opnår forbedring, er
  - Udvikling og adfærd: 70 %
  - Familieforhold: 65 %
  - Skole- og daginstitution: 67 %
- at andelen af de udsatte unge, der opnår forbedring, er 60 %

- Området for børn og unge med handicap følges med nøgletal.

Status og målopfyldelse: Delmålet er opfyldt.

Socialforvaltningen arbejder med effektvurderinger (resultatdokumentation) for at sikre en ressourcefokuseret dialog mellem borgeren og medarbejderen om borgerens udvikling. Samtidig skal effektvurderinger bidrage med ledelsesinformation om virkningen af den socialpædagogiske indsats.

I 2015 har mange udsatte børn og unge og børn og unge med handicap opnået deres mål eller forbedret deres situation. Kun på et enkelt område er succeskriteriet ikke indfriet.

Effektvurderinger for udsatte børn

På børneområdet er budgetmålene opfyldt for to af de tre faktorer. Mellem 65 % og 70 % af de udsatte børn opnår deres mål eller har fremgang på de tre faktorer.

Effektmål: Andel udsatte børn, der når deres mål/har fremgang

Udsatte børn	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Udvikling og adfærd	65 %	70 %	-5 %-point
Familieforhold	70 %	65 %	5 %-point
Daginstitution og skole	69 %	67 %	2 %-point

Anm.: Effektvurdering foregår i to led, idet der først foretages en vurdering af barnets aktuelle situation (status), hvorefter der opstilles et individuelt mål for barnets udvikling frem mod næste status. Hvert halve år foretages en ny statusvurdering, som sammenholdes med de mål, der blev sat et halvt år forinden. Der måles på andelen af børn, der har målopfyldelse/fremgang. 'Udvikling og adfærd' dækker følelses- og adfærdsmæssige forhold, identitet, social fremtræden, selvstændighed, bolig, økonomi og kriminalitet. 'Familieforhold' dækker forældreforhold, søskende og øvrig slægt/netværk. 'Daginstitution og skole' dækker kognitive forhold, motivation og trivsel.

På faktoren 'udvikling og adfærd' er udsatte børn 5 %-point fra at opnå succeskriteriet. Årsagen til den manglende målopfyldelse er især undertemaet 'selvstændighed', hvilket der vil blive sat intensiveret fokus på i 2016.

Effektnøgletal: Andel udsatte børn, der når deres mål/har fremgang

Udsatte børn	2011	2012	2013	Databrud	2014	2015
Udvikling og adfærd	68 %	71 %	69 %		71 %	65 % (186/284)
Familieforhold	56 %	65 %	63 %	63 %	70 % (194/278)	
Daginstitution og skole	54 %	65 %	65 %	68 %	69 % (179/259)	

Anm.: Databruddet skyldes revideret koncept for effektvurderinger i 2014.

Effektvurderinger for udsatte unge

På ungeområdet er budgetmålene nået for alle tre faktorer. Mellem 61 % og 75 % af de udsatte unge når deres mål eller oplever forbedring på de tre faktorer.

I 2015 er delmålet for faktoren 'Skole og beskæftigelse' nået, men der er fortsat stort fokus på dette forhold, da målet i 2016 stiger til 70 %.

Effektmål: Andel udsatte unge, der når deres mål/har fremgang

Udsatte unge	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Udvikling og adfærd	64 %	60 %	4 %-point
Familieforhold	75 %	60 %	15 %-point
Skole eller beskæftigelse	61 %	60 %	1 %-point

Effektnøgletal: Andel udsatte unge, der når deres mål/har fremgang

Udsatte unge	2011	2012	2013	Databrud	2014	2015
Udvikling og adfærd	64 %	55 %	56 %		65 %	64 % (265/412)
Familieforhold	55 %	53 %	54 %	72 %	75 % (273/365)	
Skole eller beskæftigelse	47 %	51 %	49 %	61 %	61 % (232/379)	

Anm.: Databrudet skyldes revideret koncept for effektvurderinger i 2014.

Effektvurderinger for børn og unge med handicap

På området for børn og unge med handicap afrapporteres nøgletal, da der ikke er opsat budgetmål for 2015. Mellem 75 % og 81 % af børn og unge med handicap når deres mål eller har fremgang. Den høje målopfyldelse skal ses i lyset af, at der på handicapområdet er mange mål om vedligeholdelse af status.

Effektnøgletal: Andel børn og unge med handicap, der når deres mål/ har fremgang

Børn og unge med handicap	2012	2013	Databrud	2014	2015
Udvikling og adfærd	94 %	81 %		79 %	79 % (62/78)
Familieforhold	78 %	80 %	91 %	81 % (55/68)	
Daginstitution, skole eller beskæftigelse	83 %	88 %	76 %	75 % (57/76)	

Anm.: Databrudet skyldes revideret koncept for effektvurderinger i 2014.

Delmål 1.2: Brugere er tilfredse (Familier, Børn og Unge) (Effektmål)

Aarhus Kommune ønsker at vide, om børn, unge og familier er tilfredse med Socialforvaltningens indsatser, og om indsatsen bidrager til, at de får det bedre.

Der gennemføres bruger- og pårørendetilfredshedsundersøgelser på udvalgte tilbud i Socialforvaltningen hvert andet år. Det er målet, at børn, unge og deres familier udtrykker tilfredshed med Socialforvaltningens tilbud, herunder at tilbuddene bidrager til at forbedre deres situation.

I 2013 er der målt på myndighedsområdet. Der måles igen på området for Familier, Børn og Unge i 2015.

Status og målopfyldelse: Delmålet er ikke opfyldt.

Der er i 2015 gennemført en undersøgelse af tilfredsheden med døgntilbud i Familier, Børn og Unge. Her blev brugere over 12 år og pårørende spurgt om deres tilfredshed på udsatte- og handicapområdet.

Overordnet viser undersøgelsen, at brugere og pårørende giver udtryk for høj tilfredshed. Hovedparten er glade for samarbejdet med medarbejderne, føler sig mødt med respekt og er tilfredse med information og den modtagne støtte. Dog udtrykker både brugere og pårørende mindre tilfredshed med positiv udvikling, der for begge grupper vedkommende ligger 13 %-point under målet. Ligeledes er brugernes eller de pårørendes samlede subjektive vurdering kun tilnærmelsesvis indfriet. Derfor er målet ikke opfyldt.

Brugernes tilfredshed med døgntilbud

Effektmål: Tilfredshed blandt brugere af døgntilbud

Tilfredshed blandt brugerne	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Generel tilfredshed (respekt, støtte, samarbejde og information)	80 %	80 %	0 %-point
Oplevelse af positiv udvikling	72 %	85 %	- 13 %-point
Samlet subjektiv vurdering	69 %	70 %	-1 %-point

Anm.: Undersøgelsen bygger på besvarelser fra 109 brugere, hvilket svarer til en svarprocent på 63 %.

Brugernes tilfredshed med døgntilbud er lavere i 2015 sammenlignet med sidste undersøgelse af døgnområdet i 2009. Oplevelsen af positiv udvikling er faldet signifikant, og særlig på handicapområdet oplever brugerne i mindre grad positiv udvikling.

Effektnøgletal: Tilfredshed blandt brugere af døgntilbud

Tilfredshed blandt brugerne	2009	2012	2015
	Døgntilbud	Familiepleje	Døgntilbud
Generel tilfredshed (respekt, støtte, samarbejde og information)	83 %	90 %	80 %
Oplevelse af positiv udvikling	84 %	86 %	72 %
Samlet subjektiv vurdering	72 %	85 %	69 %

Anm.: Der er anvendt en mere valid indeksberegning fra 2012, hvorfor regnskab 2009 er justeret, så tallene er sammenlignelige.

Pårørendes tilfredshed med døgntilbud

Effektmål: Tilfredshed blandt pårørende til børn og unge i døgntilbud

Tilfredshed blandt pårørende	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Generel tilfredshed (respekt, støtte, samarbejde og information)	83 %	80 %	3 %-point
Oplevelse af positiv udvikling	67 %	80 %	- 13 %-point
Samlet subjektiv vurdering	74 %	80 %	-6 %-point

Anm.: Undersøgelsen bygger på besvarelser fra 200 pårørende, hvilket giver en svarprocent på 73 %.

Siden 2009 er forældrenes tilfredshed med oplevelse af deres barns positive udvikling faldet signifikant. Således er der lavest tilfredshed med døgntilbuddets understøttelse af barnets udvikling og relationen mellem barn og forældre. Der er ikke signifikant forskel på tilfredsheden blandt forældre til udsatte børn og unge og forældre til børn og unge med handicap.

Effektnøgletal: Tilfredshed blandt pårørende til børn og unge i døgntilbud

Tilfredshed blandt pårørende	2009	2012	2015
	Døgntilbud	Familiepleje	Døgntilbud
Generel tilfredshed (respekt, støtte, samarbejde og information)	80 %	75 %	83 %
Oplevelse af positiv udvikling	80 %	75 %	67 %
Samlet subjektiv vurdering	74 %	77 %	74 %

Anm.: Der er anvendt en mere valid indeksberegning fra 2012, hvorfor regnskab 2009 er justeret, så tallene er sammenlignelige.

På baggrund af resultaterne vil døgntilbuddene fastholde brugernes og pårørendes generelle tilfredshed. Samtidig vil årsagerne til faldet i tilfredshed med positiv udvikling siden 2009 blive undersøgt – særligt på handicapområdet, hvor der mindst tilfredshed med dette. De samlede resultater vil sammen med en handleplan for opfølgning på resultaterne blive præsenteret for Socialudvalget i løbet af 2016.

Delmål 1.3: Flere anbringelser i familier (Ydelsesmål)

Aarhus Kommune ønsker at styrke familiens ressourcer og sammenhold. Der arbejdes med at forebygge anbringelse, hvor det er muligt. Hvor der er behov for en anbringelse uden for hjemmet, har Socialforvaltningen et fagligt og økonomisk begrundet ønske om, at en større andel af anbringelserne af børn og unge sker i familier.

I 2015 skal

- andelen af anbragte i familiepleje stige til mindst 44 % ud af samtlige anbringelser
- andelen af anbragte i kommunal familiepleje skal udgøre mindst 2 % af alle anbringelser
- andelen af anbragte i netværksfamilier skal udgøre mindst 7 % af alle anbringelser.

Status og målopfyldelse: Delmålet er ikke opfyldt.

Andelen af anbragte børn og unge i familiepleje er 44 % ud af samtlige anbringelser, hvilket svarer til målet. Dog er andelen af anbragte i kommunale plejefamilier og netværksplejefamilier lavere end forventet.

Ydelsesmål

Andel anbragte	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel i familiepleje	44 %	44 %	0 %-point
Andel i kommunal plejefamilie	1 %	2 %	-1 %-point
Andel i netværksfamilier	6 %	7 %	-1 %-point
Samlet andel anbragte i familier	51 %	53 %	-2 %-point

Ydelsesnøgletal

Andel anbragte	2011	2012	2013	2014	2015
Andel i familiepleje	36,8 %	41,5 %	42 %	43 %	44 %
Andel i kommunal plejefamilie	0,1 %	0,6 %	1 %	1 %	1 %
Andel i netværksfamilier	4,4 %	5,1 %	6 %	6 %	6 %
Samlet andel anbragte i familier	41,3 %	47,2 %	49 %	50 %	51 %

Anm.: Fra 2013 angives målopfyldelse i hele procenter.

Sammenlignet med de foregående år fortsætter andelen af anbringelser i familiepleje med at stige. Siden 2014 er andelen steget med 1 %-point. Andelen af anbringelser i kommunal familiepleje og netværksfamilier er imidlertid status quo, men antallet er steget siden 2014.

Nøgletal: Helårsanbringelser

Antal helårspladser	2011	2012	2013	2014	2015
Familiepleje	266	270	267	263	262
Kommunal Familiepleje	1	4	7	5	8
Netværksfamilier	32	34	34	35	36
Socialpædagogiske opholdssteder	118	87	88	81	72
Døgninstitutioner	263	217	201	202	187
Øvrige pladser*	43	30	33	26	35
Antal pladser i alt	723	642	630	612	600

Anm.: Opgørelsen viser antallet af anbringelser, hvor Aarhus Kommune er betalingskommune.

* Omfatter anbringelser på kost-, efter- og ungdomsskole samt eget værelse.

Anbringelsesmønstret er ændret, idet der over årene er sket en markant omlægning fra anbringelser på institutioner til flere anbringelser i familiepleje.

Det er en stadig udfordring at opfylde budgetmålet om en stigende andel anbringelser i familier samtidig med, at det samlede antal anbringelser falder.

Fokusområder for 2016

På baggrund af en analyse af anbringelsesmønstret er der skærpet fokus på, at Socialforvaltningen i alle anbringelsessager forholder sig til muligheden for familiepleje for børn med handicap, selvom denne mulighed ikke er relevant for alle børn i målgruppen.

Voksne med handicap

Delmål 2.1: Voksne med handicap får det bedre (Effekt mål)

Aarhus Kommune ønsker at vide, om vi bidrager til, at voksne med handicap får det bedre. Derfor vil vi sætte fokus på, hvordan de har det før, under og efter den sociale indsats (resultatdokumentation).

Der skal gennemføres resultatdokumentation for de væsentligste tilbud til voksne med handicap.

I 2013 er der udviklet et koncept for resultatdokumentation på hjerneskadeområdet. I 2014 testes det, om redskabet kan anvendes på borgere med udviklingshæmning.

I 2015 angives der nøgletal for effekten af indsatsen på hjerneskadeområdet. Det forventes, at der kan opstilles succeskriterier i 2016.

Status og målopfyldelse: Delmålet er ikke opfyldt.

Socialforvaltningen arbejder med effektvurderinger (resultatdokumentation) for at sikre en ressourcefokuseret dialog mellem borgeren og medarbejderen om borgerens udvikling. Samtidig skal effektvurderinger bidrage med ledelsesinformation om virkningen af den socialpædagogiske indsats.

To pilotprojekter på henholdsvis hjerneskadeområdet og området for borgere med udviklingshæmning har vist, at effektvurderinger giver mening for både borger og medarbejder. I effektvurdering tages der udgangspunkt i borgerens vurdering af egne ressourcer og støttebehov. Det er derfor vurderet, at effektvurderinger ikke implementeres for borgere, som ikke aktivt kan deltage i samarbejdet.

På baggrund af forsinkelser, som der er gjort rede for i Regnskab 2014, er der besluttet en toårsplan for implementeringen af effektvurderinger. Planen indebærer, at borgere med senhjerneskade og borgere med udviklingshæmning fra ét af tre boccetre har fået en statusvurdering i løbet af 2015. Med opfølgning minimum en gang årligt, er det forventningen, at der ultimo 2016 kan foretages en vurdering af effekten for disse borgere. De resterende tilbud til borgere med udviklingshæmning, udviklingsforstyrrelser og fysisk funktionsnedsættelser begynder at anvende redskabet i 2016, så der kan opgøres et gennemsnitligt støttebehov for disse målgrupper ved udgangen af 2016.

Effektvurderinger på hjerneskadeområdet

Effektvurderinger er udrullet blandt borgere med erhvervet hjerneskade. Nedenfor er vist en status for, hvor udfordrede borgerne i gennemsnit vurderer sig.

Nøgletal: Status for borgere med erhvervet hjerneskade

Gennemsnitligt støttebehov	2015
0= Intet støttebehov 4= Massivt støttebehov	
Praktiske opgaver i hjemmet	2,3
Samfundsliv	2,1
Socialt liv	1,7
Sundhed	2,1
Kommunikation	2,2
Mobilitet	1,4
Egenomsorg	1,3

Anm.: Det gennemsnitlige støttebehov viser, hvordan borgerne i gennemsnit vurderer sig på de syv temaer på en skala fra 0-4.

Tabellen viser, at borgere med senhjerneskade oplever størst udfordringer i forhold til 'Praktiske opgaver i hjemmet' og 'Kommunikation'.

Umiddelbart synes borgernes gennemsnitlige støttebehov forholdsvis lave. Det skyldes bl.a., at de mest udfordrede borgere ikke indgår i opgørelsen, da de ikke aktivt kan deltage i effektvurderingerne. Derudover har tilbuddene i opstartsfasen valgt at lave effektvurderinger med de borgere, der har flest ressourcer, mens mere udfordrede borgere først får foretaget effektvurderinger, når medarbejderne er mere fortrolige med dialogredskabet.

Udvikling af effektvurderinger blandt voksne med udviklingshæmning

Udrulningen af effektvurderinger blandt borgere med udviklingshæmning er påbegyndt og foregår i flere etaper. På tilbud i ét bocenter ud af tre har alle relevante borgere fået lavet statusvurderinger, så det nu er muligt at opgøre disse borgeres gennemsnitlige støttebehov.

Nøgletal: Status for borgere med udviklingshæmning

Gennemsnitligt støttebehov	2015
0= Intet støttebehov 4= Massivt støttebehov	
Praktiske opgaver i hjemmet	2,0
Samfundsliv	2,4
Socialt liv	1,7
Sundhed	2,1
Kommunikation	2,0
Mobilitet	1,2
Egenomsorg	1,5

Anm.: Det gennemsnitlige støttebehov viser, hvordan borgerne i gennemsnit vurderer sig på de syv temaer på en skala fra 0-4.

Borgere med udviklingshæmning oplever flest udfordringer på temaet 'Samfundsliv' dernæst på 'Sundhed'. Denne fordeling af støttebehov genkender medarbejderne, da 'Samfundsliv', som er en samlet vurdering af økonomi, uddannelse og beskæftigelse, generelt fylder meget for borgere med udviklingshæmning. Særlig økonomi har målgruppen behov for megen hjælp til.

Igen er det bemærkelsesværdigt, at det generelle støttebehov ikke er højere, jf. effektvurderinger på hjerneskadeområdet.

I 2016 vil de resterende to bocentre påbegynde dialogen om borgernes status, så der kan opgøres et gennemsnitligt personstøttebehov ved udgangen af 2016. Der vil desuden blive foretaget opfølgninger blandt de første borgere, så effekten af indsatsen på det første bocenter kan vurderes ved regnskab 2016.

Udvikling af effektiviteter blandt voksne med autisme og fysiske handicap

Efter planen udrulles effektiviteter blandt borgere med autisme, ADHD og fysisk handicap i 2016, så der kan afrapporteres statistal ved regnskab 2016.

Delmål 2.2: Inklusion af voksne med udviklingshæmning på arbejdsmarkedet
(Effekt mål)

Social- og Beskæftigelsesforvaltningen ønsker at fastholde de voksne med udviklingshæmning, som er kommet i skånejob og indgå yderligere partnerskabsaftaler om oprettelse af flere skånejob til voksne med udviklingshæmning.

I 2015 følges antallet af borgere med udviklingshæmning i job med nøgletal.

Status og målopfyldelse: Delmålet er opfyldt.

Ved udgangen af 2015 var der 105 borgere med udviklingshæmning i job eller praktik på særlige vilkår. Dette antal dækker over et større flow af borgere.

Nøgletal

Borgere med udviklingshæmning	2012	2013	2014	2015
Andel borgere i job	66	94	102	105

Anm.: Opgørelsen dækker både voksne med udviklingshæmning i skånejob og praktik. I 2015 var 88 borgere med førtidspension i job på særlige vilkår (skånejob), mens 17 borgere var i praktik med jobgaranti til job på særlige vilkår eller fleksjob.

Tilgangen af nye borgere med udviklingshæmning, som ønsker at komme i job eller praktik, er stagneret. Det skyldes, at de tilbageværende borgere i aktivitetstilbud har flere udfordringer og i højere grad søger tryk i fællesskabet med ligestillede.

Socialforvaltningen tilbyder derfor supplerende samværstilbud, så borgerne kan kombinere job på en ordinær arbejdsplads med samvær med ligesindede. Samtidig arbejdes med at synliggøre borgernes kompetencer gennem Open College Network (OCN). Det er en metode til at dokumentere borgerens læring i fx virksomhedspraktik, kurser og aktivitetstilbud.

Delmål 2.3: Brugere er tilfredse (Voksne med handicap)
(Effekt mål)

Aarhus Kommune ønsker at vide, om voksne med handicap er tilfredse med Socialforvaltningens indsatser, og om indsatsen bidrager til, at de får det bedre.

Der gennemføres bruger- og pårørendetilfredshedsundersøgelser på udvalgte tilbud i Socialforvaltningen hvert andet år. Det er målet, at voksne med handicap udtrykker tilfredshed med Socialforvaltningens tilbud, herunder at tilbuddene bidrager til at forbedre deres situation.

Der måles på boområdet i 2014. Der er ingen måling i 2015.

Status og målopfyldelse: Delmålet er opfyldt.

Der var som planlagt ingen måling af tilfredsheden i 2015. Med henblik på kvalitetsudvikling er der blevet fulgt op på brugerundersøgelsen fra 2014, som undersøgte tilfredsheden blandt

brugerne af bostøtte, bofællesskaber og boformer i Voksenhandicap. Undersøgelsen omfattede 1450 borgere.

Effektmål

Tilfredshed med bostøtte, bofællesskaber og boformer	2010	2011	2012	2013	2014
Generel tilfredshed (respekt, støtte, samarbejde og information)	90%	-	90%	-	88%
Oplevelse af positiv udvikling	87%	-	78%	-	81%
Samlet subjektiv vurdering	89%	-	85%	-	82%

Anm.: Der er anvendt en mere valid indeksberegning for 2012, hvorfor regnskab 2010 er justeret, så tallene er sammenlignelige. Undersøgelsen i 2014 byggede på besvarelser fra 828 borgere, hvilket svarer til en svarprocent på 57%.

Undersøgelsen viste, at der overordnet var stor tilfredshed blandt voksne med handicap. Brugere følte sig mødt med respekt og var generelt glade for samarbejdet med medarbejderne. Dog gav flere borgere udtryk for, at de ikke var tilfredse med information og tilbuddets hjælp til, at de kunne klare flere ting selv.

Derfor arbejder tilbuddene med styrke informationen og øge borgernes selvhjulpethed endnu mere ved at sætte fokus på udvikling af borgernes kompetencer. På de enkelte tilbud er borgerne blevet inddraget i løsningen af konkrete kritikpunkter – f.eks. planlægning af ture, indretning af lokaler, håndtering af larm og støj samt mindske madspild. Flere tilbud har lavet husmøder, aktivitetsudvalg og nyhedsbreve til at understøtte dialogen og informationen. Der arbejdes med enkle og tydelige systemer til understøttelse af borgernes medbestemmelse, så borgerne oplever at blive inddraget og have indflydelse på eget liv. Et centralt element er den øgede inddragelse af frivillige som besøgsvenner og ledsagere. Derudover er der udviklet klippekortsordninger i dele af bostøtten for at give borgeren råderet over anvendelsen af den tildelte støtte.

Voksne med sindslidelse og udsatte voksne

Delmål 3.1: Voksne med sindslidelse og udsatte voksne får det bedre

(Effektmål)

Aarhus Kommune ønsker at vide, om vi bidrager til, at voksne med sindslidelse og udsatte voksne får det bedre. Derfor vil vi sætte fokus på, hvordan de har det før, under og efter den sociale indsats (resultatdokumentation).

Der skal gennemføres resultatdokumentation for de væsentligste tilbud til voksne med sindslidelse og udsatte voksne.

I 2014 er resultatdokumentationen implementeret på bostøtteområdet, og implementeringen er i gang på boformsområdet. I 2015 er det forventningen, at der kan angives nøgletal for begge områder.

I 2015 påbegyndes udviklingen af et resultatdokumentationsredskab på alkohol-, misbrugs- og forsorgsområdet.

Status og målopfyldelse: Delmålet er delvist opfyldt.

Gennem den seneste årrække er der udarbejdet et unikt og ambitiøst redskab til effektvurdering (resultatdokumentation), der skal sikre en god ressourcefokuseret dialog mellem borger og medarbejder. Samtidig skal effektvurderinger bidrage med ledelsesinformation om, hvorvidt borgerne får det bedre.

Effektvurderinger er udrullet blandt borgere med bostøtte og i boformer, men der er ikke tilstrækkeligt datagrundlag til præsentation af effekt nøgletal. Dette forventes først i 2016. I 2015 er der opstillet statusnøgletal for borgernes gennemsnitlige støttebehov. Generelt oplever borgere i boformer sig mest udfordrede.

På alkohol-, misbrugs- og forsorgsområdet er redskaber til effektvurdering under implementering.

Effektvurderinger for borgere med bostøtte

Effektvurderinger er udrullet blandt borgere med bostøtte i eget hjem og bostøtte i bofællesskaber. Status og mål bliver fastlagt i dialog med den enkelte borger i forbindelse med udarbejdelse af en delplan. Der er opfølgning minimum én gang årligt, hvor medarbejdere og borgere sammen vurderer, hvorvidt borgerne har nået de mål, de satte sig.

Nedenfor er vist en status for, hvor udfordrede borgere med bostøtte i gennemsnit oplever sig selv.

Nøgletal: Status på borgere med bostøtte

Gennemsnitligt støttebehov	2015*
0= Intet støttebehov	
4= Massivt støttebehov	
Bolig	1,57
Uddannelse og beskæftigelse	3,01
Fritidsaktiviteter	2,05
Netværk	1,57
Økonomi	1,25
Fysisk helbred	1,58
Psykisk helbred	2,05
Misbrug	1,06

Anm.: Det gennemsnitlige støttebehov viser, hvordan borgerne i gennemsnit oplever deres status på otte områder. Effektvurdering måles på en skala fra nul til fire.

* Regnskabet er udregnet for tidsperioden januar 2015 – september 2015. Der mangler således tre måneder af regnskabsåret 2015 grundet IT-mæssige udfordringer. Tallene har kun ændret sig sporadisk fra kvartal til kvartal, hvorfor de anses for at være dækkende ift. det mønster de tegner af praksis.

Ikke uventet føler borgerne i denne målgruppe sig udfordret i forhold til psykisk helbred, men borgerne oplever dog den største udfordring i forhold til uddannelse og beskæftigelse. En meget stor del af borgerne med bostøtte er på førtidspension og har afbrudte skoleforløb bag sig. Ligeledes er fritidsaktiviteter en stor udfordring. Det er vanskeligt for borgerne, dels at komme af sted til fritidsaktiviteter, dels at fastholde en kontinuitet og dels at indgå i sociale relationer.

Socialforvaltningen har fokus på at understøtte beskæftigelsesrettede aktiviteter. Derudover er der fokus på samskabelse og frivillighed, hvilket forventes at ville styrke borgernes inklusion i civilsamfundet. Der arbejdes aktuelt med projekterne "Bostøtte Mentor" og "Frivillig Følgeven", der sigter mod at forbedre borgernes uddannelses- og beskæftigelsesmæssige situation samt deres inklusion i civilsamfundet.

Effektvurderinger for borgere i boformer

Effektvurderinger er under udrulning blandt borgere i boformer. Nye borgere bliver løbende inddraget således, at borgerne i dialog med medarbejderne udarbejder status på alle områder og mål på relevante områder.

Nedenfor er vist en status for, hvor udfordrede borgere i boformer i gennemsnit vurderer sig.

Nøgletal: Status på borgere i boformer

Gennemsnitligt støttebehov	2015
0= Intet støttebehov	
4= Massivt støttebehov	
Bolig	1,66
Uddannelse og beskæftigelse	3,22
Fritidsaktiviteter	2,25
Netværk	1,68
Økonomi	1,71
Fysisk helbred	2,14
Psykisk helbred	1,97
Misbrug	1,59

Anm.: Det gennemsnitlige støttebehov viser, hvordan borgerne i gennemsnit oplever deres status på otte områder. Effektivurdering måles på en skala fra nul til fire.

Den største udfordring er uddannelse og beskæftigelse. En stor del af borgerne i boformer er på førtidspension, og af de øvrige er kun få i gang med uddannelse eller i beskyttet beskæftigelse. Ligeledes er fritidsaktiviteter en stor udfordring. Det er vanskeligt for brugerne dels at komme af sted til fritidsaktiviteter, dels at fastholde en kontinuitet og dels at indgå i sociale relationer.

Det er ikke uventet, at denne målgruppe har store udfordringer i forhold til psykisk helbred. At fysiske helbred ligeledes er en stor udfordring skyldes sandsynligvis, at denne målgruppe ofte har følge- og/eller livsstilssygdomme.

Udvikling af effektivurderinger blandt borgere med stofmisbrug

På baggrund af det faglige redskab Addiction Severity Index (ASI), som i forvejen bruges til at måle borgerens støttebehov i misbrugsbehandlingen, er der udviklet et koncept for effektivurderinger.

Pilottesten på misbrugsområdet blev igangsat efteråret 2014 og løb frem til foråret 2015. Der fokuseres på effektivurderinger for borgere i hashbehandling. Der er aktuelt en IT-udfordring, som forventes løst i 2016.

Udvikling af effektivurderinger blandt borgere i alkoholbehandling

På alkoholområdet er der udviklet et koncept for effektivurderinger på baggrund af ASI-redskabet. Det er implementeret blandt alle borgere i alkoholbehandlingen. Der er aktuelt en IT-udfordring, som forventes løst i 2016.

Udvikling af effektivurderinger blandt hjemløse

Effektivurderinger i forhold til hjemløse udrulles i 2016, hvor undervisning i konceptet påbegyndes.

Delmål 3.2: Effekt af misbrugsbehandlingen (Effekt mål)

Aarhus Kommune ønsker at bidrage til, at brugere med misbrugsproblemer opnår stoffrihed.

Ved gennemførelse af behandlingsforløb skal raten af succesfuld udskrivning udgøre:

- Behandling i Hashgruppe: 90 %
- Døgnbehandlingsophold: 90 %

- Halvvejshuset: 90 %

Status og målopfyldelse: Delmålet er delvist opfyldt.

Ved gennemførelsen af de nævnte behandlingsforløb har langt størstedelen af borgerne en succesfuld udskrivning. Målene for døgnbehandling og Halvvejshuset er dog ikke helt opnået, så derfor er budgetmålet kun delvist opfyldt.

Datagrundlaget for dette misbrugsmål er meget begrænset. Den manglende målopfyldelse for døgnbehandling og Halvvejshuset skyldes i hver tilfælde én borger, som ikke har opnået succesfuld udskrivning.

Effektmål

Andel med succesfuld udskrivning	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Behandling i hashgruppe	93 %	90 %	3 %-point
Døgnbehandlingsophold	89 %	90 %	-1 %-point
Halvvejshuset	89 %	90 %	-1 %-point

Effektnøgletal

Andel med succesfuld udskrivning	2011	2012	2013	2014	2015
Behandling i hashgruppe	-	-	88 %	84 %	93 % (14 /15)
Døgnbehandlingsophold	90 %	83 %	88 %	80 %	89 % (8/9)
Halvvejshuset	90 %	88 %	80 %	94 %	89 % (8/9)

Anm.: Registrering af succesfuld udskrivning fra behandling i hashgruppe blev påbegyndt i 2013.

Seneste tal fra Center for Rusmiddelforskning viser, at andelen af borgere, som gennemførte døgnbehandling planmæssigt, var 56 % på landsplan. Aarhus Kommune ligger i de angivne tilbud betydeligt over landsgennemsnittet.

Hashmisbrug har stigende fokus. Der er ca. 30 nye henvendelser om måneden, hvoraf omkring 60 % har hash som hovedstof. Årsagen til, at kun 15 borgere har været i hashgruppe i 2015, skyldes 'Metodeprojektet'. Langt de fleste borgere med hash som hovedstof visiteres til dette projekt eller et individuelt ambulante behandlingsforløb, såfremt de ikke ønsker gruppebehandling i 'Hashgruppe'. Derudover tilbydes opsøgende rådgivning på flere af byens ungdomsuddannelser, ligesom der er anonym rådgivning/behandling flere gange om ugen i eftermiddags- og aftentimerne.

Udviklingsperspektiv

Det skal undersøges, hvordan der kan måles på flere brugere med misbrug og evt. flere misbrugstyper. Endvidere har Socialforvaltningen fokus på, at der på unge- og voksenområdet kommer samme faglige tilgang til unge med hashmisbrug.

Delmål 3.3: Effekt af alkoholbehandlingen

(Effektmål)

Aarhus Kommune ønsker at bidrage til, at brugerne slipper af med deres alkoholmisbrug.

Efter syv måneder i behandling må

- 80 % af brugerne ikke have et overforbrug af alkohol den seneste måned
- 50 % af brugerne ikke have dage med oplevede alkoholproblemer den seneste måned.

Status og målopfyldelse: Delmålet er delvist opfyldt.

Der er god effekt af alkoholbehandlingen. Dog udgør andelen af borgere uden overforbrug mindre end det fastsatte mål på 80 %, hvilket skal ses i lyset af, at succeskriteriet er hævet betydeligt fra 2014 (63 %). Derimod oplever flere borgere end forventet dage uden alkoholproblemer. Derfor er målet delvist opfyldt.

Effektmål

Andel brugere	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Uden overforbrug*	74 %	80 %	- 6 % point
Uden dage med oplevede alkoholproblemer**	66 %	50 %	16 % point

*Overforbrug den seneste måned dækker fem eller flere alkoholiske genstande pr. dag i mindst syv dage om ugen eller indtagelse af alkohol, så der opnås svær beruselse mindst to dage i træk om ugen.

**Udtrykker borgerens subjektive problemer med alkohol den seneste måned, hvilket bl.a. omfatter drikketrang.

Effektmål

Andel brugere	2011	2012	Data-brud	2013	2014	2015
Uden overforbrug	63%	64%		79%	67%	74 %
Uden dage med oplevede alkoholproblemer	44%	51%		55%	58%	66 %

Anm.: Databrudet skyldes, at opgørelserne tidligere blev baseret på opfølgninger efter tre måneder, mens opgørelsen siden 2013 bygger på opfølgninger efter anden fase i behandlingen (efter ca. syv måneder).

Siden 2014 er andelen uden overforbrug og dage uden alkoholproblemer steget. Det skyldes formodentlig, at en ny behandlingstilgang og bedre faseopdeling er fuldt implementeret i 2015, så borgerne i større omfang slipper af med deres alkoholmisbrug.

Nøgletal

Gennemsnitligt antal dage (den seneste måned)		2011	2012		2013	2014	2015
Dage med overforbrug af alkohol	Indskrivning	14,4	13,3	Databrud	13,8	13,4	13,0
	Opfølgning fase 1				5,1	6,7	3,9
	Opfølgning fase 2	3,4	2,4		2,7	1,5	1,9
	Afslutning	1,9	1,7		2,1	2,4	1,7
Dage med oplevede Alkoholproblemer	Indskrivning	17,6	16,6		17,3	18,9	17,5
	Opfølgning fase 1				11,3	6,5	10,8
	Opfølgning fase 2	5,9	4,7		4,8	4,0	4,3
	Afslutning	1,8	2,1		2,5	2,9	2,3

Anm.: Der er alene databrud for opfølgningerne.

Effekten af alkoholbehandlinger kan også ses ved, at målgruppen opnår betydelig forbedring fra indskrivning til afslutning. Således falder både dage med overforbrug og oplevede dage med alkoholproblemer med over 80 % i løbet af behandlingen.

Delmål 3.4: Færre hjemløse (Effektmål)

Aarhus Kommune ønsker at nedbringe antallet af hjemløse i overensstemmelse med Regeringens 2020-mål.

Målet er:

- 90 % af særligt socialt udsatte på forsorgsinstitutioner må maksimalt opholde sig der i 120 dage.

Der angives nøgletal:

- Antallet af unge på forsorgshjem
- Andelen af borgere, der vender tilbage til et forsorgshjem inden for det første år efter udskrivning til egen bolig.

Status og målopfyldelse: Delmålet er ikke opfyldt.

Tidsfokuseret ophold på forsorgshjem

Ophold på forsorgshjem er tidsfokuserede. Målet er, at 90 % af socialt udsatte opholder sig i mindre end 120 dage på forsorgshjem. Langt hovedparten opfylder dette, men alligevel er målet ikke indfriet i 2015, da kun 82 % har ophold, som varer mindre end 120 dage.

Effekt mål

Andel voksne på forsorgshjem	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Ophold under 120 dage	82 %	90 %	- 8 %point

Dermed har 18 % af borgerne på forsorgshjem opholdt sig på tilbuddene mere end fire måneder.

Effektnøgletal:

Andel voksne på forsorgshjem	2012	2013	2014	2015
Ophold under 120 dage	83 %	83 %	79 %	82 %

De seneste år har andelen med ophold på under 120 dage ligget forholdsvis stabilt. Under ophold på forsorgshjem arbejdes med udredning af årsag til hjemløshed og pædagogisk afprøvning. I et tæt samarbejde med visiterende myndighed forsøges det at finde relevant fremtidig bolig hurtigst muligt. Men boligmarkedet er en flaskehals for flowet væk fra forsorgshjemmene.

Nøgletal

Pladser på forsorgshjem	2013	2014	2015
Antal pladser	119	122	123

Anm.: Pladserne er opgjort som helårspladser, hvor Aarhus Kommune er betalingskommune.

Socialforvaltningen arbejder aktivt på at skaffe billige boliger til området borgere, herunder flere udslusningsboliger. Dette foregår i tæt samarbejde med boligforeningerne. Med budgetforliget for 2016-2019 er der desuden afsat midler til opførelse af flere skæve boliger, som på sigt vil kunne imødegå noget af efterspørgslen.

I forbindelse med hjemløseprojekterne deltager Socialforvaltningen i en tværkommunal arbejdsgruppe vedrørende anskaffelse af boliger til hjemløse. Derudover er der et tværgående indsatsområde om billigere boliger.

Unge på forsorgshjem

I 2015 har 79 unge har været på forsorgshjem, hvilket er færre end i 2014. Disse unge er ofte særligt udsatte, som ud over hjemløshed er udfordret af psykisk lidelse og misbrug.

Nøgletal

Antal unge på forsorgshjem	2012	2013	2014	2015
Unge på forsorgshjem	85	70	91	79
Unge i ungeforsorgstilbud*	-	-	38	50

Anm.: Opgørelse over unge i alderen 18-30 år. * Omfatter tilbuddene på Grønne- og Havnegade

Der arbejdes aktivt på at begrænse unges ophold på forsorgshjem. Det sker ved at hjælpe de unge, der opsøger forsorgshjemmene videre til særlige ungeforsorgstilbud i Grønnegade og Havnegade. Således har 50 unge været på ungetilbuddene i 2015. Fordelen ved de særlige ungetilbud er, at indsatsen er målrettet og specialiseret ift. unge. For at sikre færre unge på

forsorgshjem oprettes i 2016 endnu et særligt ungetilbud i Malmøgade målrettet unge mellem 18 og 24 år.

Projekt "Unge Hjemløse" har i 2015 haft fokus på "Housing First". Der er indgået en særlig aftale om et pilotprojekt, hvor 50 udsatte unge skal tildeles bolig gennem Den Sociale Boligtildeling. Desuden samarbejdes der med Østjysk Bolig om startboliger til unge.

Tilbagevenden til forsorgshjem

Socialforvaltningens opgørelser viser, at 11 % af borgerne vendte tilbage efter udskrivelse til egen bolig i 2015, mens tallet i 2014 var 10 %. Forsorgshjemmenes udredning og pædagogiske afprøvning er medvirkende til, at styrke den samlede udredning. Dette medvirker til, at den kommende bolig kan blive en blivende bolig.

Supplerende nøgletal

Der har siden 2009 været et stigende antal hjemløse i Aarhus, og den tendens forventes at fortsætte. Således er antallet af hjemløse i 2015 steget med 11,5 % siden sidste tælling i 2013. I samme periode har Aarhus Kommune oplevet en befolkningstilvækst på 2 %. Man skal dog være opmærksom på, at opgørelsesmetoden i løbet af perioden er blevet bedre, så flere af de hjemløse registres.

Nøgletal

Antal hjemløse	2009	2010	2013	2015
Antal i Aarhus	466	588	617	688
Antal på landsplan	4.998	5.290	5.820	6.138

Kilde: Opgørelse fra Social Forsknings Institutet i forbindelse med hjemløsetællingen, der foregår hvert andet år.

En anden problematik er boligmarkedet, hvor udviklingen i kontanthjælpen formodentlig har medført flere hjemløse og derfor øget behovet for billige boliger. Samtidig er netop denne boligtype attraktiv for den løbende tilstrømning af flygtninge og studerende til byen. Derfor arbejder Socialforvaltningen i et bredt tværgående samarbejde i kommunen og med øvrige parter om at skaffe flere billige boliger, jf. indsatsområde 3.2.3.

Der er med budgetforlig 2016 truffet beslutning om etablering af ny Storbylandsby med fælleshus og 40 boliger, hvor halvdelen tildeles denne målgruppe. Der er samtidig truffet beslutning om opførelse af 10-15 nye skæve boliger. Derudover er der afsat midler til etablering af et forsorgstilbud med 14 pladser til de mest udfordrede af de unge hjemløse. Tilbuddet etableres i Malmøgade og skal supplere botilbuddene i Grønnegade og Havnegade.

Delmål 3.5: Brugere er tilfredse (Voksne med sindslidelse og udsatte voksne) (Effekt mål)

Aarhus Kommune ønsker at vide, om voksne med sindslidelse og udsatte voksne er tilfredse med Socialforvaltningens indsatser, og om indsatsen bidrager til, at de får det bedre. Der gennemføres bruger- og pårørendetilfredshedsundersøgelser på udvalgte tilbud i Socialforvaltningen hvert andet år. Det er målet, at voksne med sindslidelse og udsatte voksne udtrykker tilfredshed med Socialforvaltningens tilbud, herunder at tilbuddene bidrager til at forbedre deres situation.

Der måles på boområdet i 2014. Der er ingen måling i 2015.

Status og målopfyldelse: Delmålet er opfyldt.

Der var som planlagt ingen måling af tilfredsheden i 2015. Med henblik på kvalitetsudvikling er der blevet fulgt op på brugerundersøgelsen fra 2014, som undersøgte tilfredsheden blandt so-

cialt udsatte voksne og voksne med sindslidelse. Undersøgelsen omfattede 1625 borgere, der modtog bostøtte eller boede i bofællesskaber og boformer.

Effektmål

Tilfredshed med bostøtte, bofællesskaber og boformer	2008	2011	2014
Generel tilfredshed (respekt, støtte, samarbejde og information)	87 %	87 %	88 %
Oplevelse af positiv udvikling	75 %	73 %	81 %
Samlet subjektiv vurdering	82 %	84 %	84 %

Anm.: Der er anvendt en mere valid indeksberegning for 2012, hvorfor regnskab 2011 og 2008 er justeret, så tallene er sammenlignelige. Undersøgelsen i 2014 byggede på besvarelser fra 740 borgere, hvilket svarer til en svarprocent på 46 %.

Undersøgelsen viste, at voksne med sindslidelse og udsatte voksne overordnet var meget tilfredse. Særligt var den generelle tilfredshed og den samlede vurdering af tilbuddene høj. Borgernes oplevelse af positiv udvikling var lidt lavere, men dog væsentligt forbedret siden 2011.

Selvom $\frac{3}{4}$ af borgerne udtrykte tilfredshed med arbejdet med handleplanen, ser forvaltningen fortsat et udviklingspotentiale på dette område. Derfor arbejder tilbuddene med at styrke samarbejdet med borgerne om deres handleplan, så borgerne i højere grad oplever disse som et meningsfuldt redskab. Dette sker bl.a. ved at koble handleplanen til daglige gøremål og løbende italesætte formålet med indsatsen, så sammenhængen bliver tydeligere for borgerne. Samtidig er en arbejdsgruppe i gang med at revidere handleplanskonceptet. Der lægges blandt andet op til, at samarbejdet om handleplaner i højere grad tilpasses den enkelte borgers kompetencer, så der vælges en form, der opleves brugbar for hver enkelt. I boformerne foregår desuden en kompetenceudvikling af medarbejderne (i forbindelse med implementering af 'Åben Dialog'), hvilket bevirker, at borgerne i større omfang inddrages.

Tværgående mål

Delmål 4.1: Øget inklusion af socialt udsatte og borgere med handicap (Ydelsesnøgletal)

Som led i Budget 2012-2015 samt budgetforlig for 2013-16 besluttede Byrådet at igangsætte en udviklingsproces med henblik på at styrke *normalområdet's* ansvar, således at Socialforvaltningens målgruppe i form af handicappede og udsatte børn, unge og voksne i større omfang end hidtil, skal inkluderes i samfundet.

Der skal derfor arbejdes med at styrke de øvrige serviceområders ("normalområdets") mulighed for at tilbyde og udvikle relevante tilbud til børn, unge og voksne med sociale vanskeligheder eller handicap. Dette indebærer en nytænkning af opgaveløsningen og forudsætter et løbende samarbejde med de øvrige implicerede magistratsafdelinger.

I 2015 er målet, at andelen af kommunens borgere, der i løbet af et år ikke er brugere af Socialforvaltningens tilbud, er:

- Børn og unge uden sociale døgntilbud: 98,2 %
- Børn og unge uden sociale dagtilbud: 94,3 %
- Voksne med handicap uden sociale døgntilbud: 98,9 %
- Voksne med handicap uden sociale dagtilbud: 99,9 %
- Voksne med sindslidelse uden sociale døgntilbud: 98,8 %
- Voksne med sindslidelse uden sociale dagtilbud: 99,0 %.

Status og målopfyldelse: Delmålet er delvist opfyldt.

I 2015 har flere børn og unge et dagtilbud fra Socialforvaltningen og flere voksne borgere et døgntilbud end, hvad målet er. Socialforvaltningen har fokus på samarbejdet med Beskæftigelsesforvaltningen og Børn og Unge for at ændre grænsen mellem normal- og specialområdet, så færre borgere får en social sag.

Målet er aggregeret, og det er svært at få detaljeret viden ud fra målingerne. Tallene viser nemlig ikke, hvorvidt borgerne klarer sig fint i normalområdet, eller om nogle borgere reelt har behov for hjælp fra Socialforvaltningen (uden at have opsøgt eller fået denne hjælp).

Inklusion af børn og unge

På området for børn og unge er delmålet delvist opfyldt, da andelen af børn og unge uden sociale døgntilbud ligger over målet, mens andelen i sociale dagtilbud ligger under målet.

Ydelsesmål

Andel børn og unge uden sociale tilbud	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Døgntilbud	98,5 %	98,2 %	0,3 %-point
Dagtilbud	94,0 %	94,3 %	- 0,3 %-point

Anm.: Opgørelsen viser andel børn og unge i procent af aldersgruppen 0-17 år uden tilbud fra Socialforvaltningen.

Ydelsesnøgletal

Andel børn og unge uden sociale tilbud	2011	2012	2013	2014	2015
Døgntilbud	98,4 %	98,4 %	98,5 %	98,2 %	98,5 %
Dagtilbud	95,3 %	95,0 %	94,7 %	94,3 %	94,0 %

Anm.: Borgere med både døgn- og dagtilbud er registreret under døgntilbud. Dagtilbud indeholder alle foranstaltninger undtagen døgntilbud og handicapkompenserende ydelser efter § 41.

Inklusion af voksne med handicap

På området for voksne med handicap er delmålet delvist opfyldt, da andelen af borgere uden sociale døgntilbud er lidt lavere end målet, mens andelen uden dagtilbud opfylder målet.

Ydelsesmål

Andel voksne uden sociale tilbud	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Døgntilbud til voksne med handicap	98,8 %	98,9 %	-0,1 %-point
Dagtilbud til voksne med handicap	99,9 %	99,9 %	0,0 %-point

Anm.: Opgørelsen viser andel voksne i procent af aldersgruppen 18-66 år.

Ydelsesnøgletal

Andel voksne uden sociale tilbud	2011	2012	2013	2014	2015
Døgntilbud til voksne med handicap	98,9 %	98,9 %	98,9 %	98,9 %	98,8 %
Dagtilbud til voksne med handicap	99,9 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %

Anm.: Borgere med både døgn- og dagtilbud er registreret under døgntilbud. Dagtilbud indeholder alle foranstaltninger undtagen døgntilbud og handicapkompenserende ydelser efter § 100. Målet opgøres fra årets 1. dag til kvartalets sidste dag.

Inklusion af socialt udsatte voksne

På området for socialt udsatte voksne er delmålet delvist opfyldt, da andelen af borgere uden sociale døgntilbud er lavere end målet, mens andelen af borgere uden dagtilbud er højere.

Ydelsesmål

Andel voksne uden sociale tilbud	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Døgntilbud til socialt udsatte voksne	98,6 %	98,8 %	-0,2 %-point
Dagtilbud til socialt udsatte voksne	99,1 %	99,0 %	0,1 %-point

Anm.: Opgørelsen viser andel socialt udsatte voksne i procent af aldersgruppen 18-66 år.

Ydelsesnøgletal

Andel voksne uden sociale tilbud	2011	2012	2013	2014	2015
Døgntilbud til socialt udsatte voksne	98,8 %	98,8 %	98,8 %	98,8 %	98,6 %
Dagtilbud til socialt udsatte voksne	99,0 %	99,0 %	99,0 %	99,1 %	99,1 %

Anm.: Borgere med både døgn- og dagtilbud er registreret under døgntilbud. Dagtilbud indeholder alle foranstaltninger undtagen døgntilbud.

3. Særlige indsatsområder

3.1 Hensigtserklæringer

3.1.1 Generationernes Hus på Aarhus Ø

Opførelsen af Generationernes Hus på havnen skal give en unik ramme for samliv mellem generationer og medborgerskab i den nye bydel Aarhus Ø. Generationernes Hus opføres og drives som fælles projekt mellem Børn og Unge, Sundhed og Omsorg og Sociale Forhold og Beskæftigelse. Projektet søges realiseret med en daginstitution og 244 boliger, hvoraf de 220 er plejeboliger til ældre i Sundhed og Omsorg, og 24 er boliger til borgere med handicap i regi af Sociale Forhold og Beskæftigelse.

De berørte afdelinger fremsender en fælles indstilling om den videre planlægning af Generationernes Hus med henblik på at søge projektet realiseret.

Status og opfyldelse:

Socialforvaltningen deltager i etableringen af Generationernes Hus med 24 boliger til borgere med fysiske handicap og erhvervet hjerneskade. Formålet er dels at imødekomme efterspørgslen efter boliger i midtbyen og dels at understøtte Kommunens vision om inklusion og mangfoldighed i byens lokalområder.

Der er indgået rammeaftale mellem Aarhus Kommune og Brabrand Boligforening om etableringen af Generationernes Hus. Der er udarbejdet kommissorium for samarbejdet og nedsat styregruppe og arbejdsgrupper med samarbejde med uddannelsesinstitutioner i Aarhus. Der er ansat en fælles projektchef.

Gennem en række temamøder er der indsamlet input og ønsker til bygningens udformning, herunder den indvendige udnyttelse og særlige ønsker til kobling af funktioner og rum, der kan sikre det tværgående samarbejde i Generationernes Hus. Der har blandt andet været afholdt to "brugerworkshops" med fokus på inddragelse af kommende beboere og medarbejdere i planlægningen af tilbuddet. Ligeledes har der været afholdt en innovationsworkshop med fokus på de fysiske rammer og funktioner i huset.

På baggrund af de nævnte bygherre- og brugerinputs er der udarbejdet et Byggeprogram, der danner grundlaget for den arkitektkonkurrence, som udbydes i 2016. Når lokalplan og ansøgning er behandlet og godkendt af Byrådet i december 2016, udarbejdes et detailprojekt med henblik på byggestart medio 2017.

3.1.2 Boliger på socialområdet

Der er fortsat behov for udbygning af botilbud til voksne med handicap. I budgetforliget for 2014-2017 blev behovet for afsættelse af anlægsmidler i 2016 og 2017 vurderet. Vurderingen er fastholdt i forbindelse med den fremsendte anlægsplan for socialområdet. I forlængelse heraf igangsætter Sociale Forhold og Beskæftigelse den nærmere planlægning og projektering af de påtænkte byggerier til voksne med handicap i 2016 og 2017, herunder fortsætter planlægningen af Generationernes Hus.

Status og opfyldelse:

Sociale Forhold og Beskæftigelse arbejder intensivt på at skaffe flere boliger til voksne med handicap.

I budget 2015 blev der afsat midler til et bofællesskab med 28 pladser. Bofællesskabet vil rumme 14 pladser til voksne med udviklingshæmning og 14 pladser til voksne med multiple handicaps. Byrådsindstilling og udbud forventes udarbejdet i løbet af foråret 2016, så byggeriet kan stå klar til indflytning i 2018.

Derudover er der i budgetforliget for 2016-2019 yderligere afsat midler til:

- 12 specialpladser i 2017 til borgere med dom
- Et bofællesskab med 28 pladser i 2017
- Et bofællesskab med 28 pladser i 2019
- 24 boliger i Generationernes Hus – se hensigtserklæring 3.1.1.

Arbejdet med planlægningen af de 12 specialpladser i 2017 er påbegyndt for en ejendom, tilhørende Teknik og Miljø. Bofællesskaberne etableres i Knudrisgade og på Amtssygehusgrunden. Generationernes Hus kommer til at rumme 12 pladser til voksne med erhvervet hjerne-skade og 12 pladser til voksne med fysiske handicap.

Behovet for yderligere udbygning af botilbud internt i Kommunen er dokumenteret ved behovsanalysen 'Socialforvaltningens pladsbehov 2016-25'. Heraf fremgår det, at behovet for boliger påvirkes af to forhold: Dels den demografiske udvikling i byen og dels strategien om at sikre borgerne bolig i Aarhus. Strategien indebærer konvertering af eksterne pladser til interne pladser og medfører et behov for en væsentlig udbygning af antallet af interne pladser til voksne med handicap. Det er forventningen, at udbygningen af antallet af pladser internt i Kommunen vil foregå gennem hele den 10 års periode, anlægsplanen dækker.

3.1.3 Bostøtte

Aarhus Kommune ønsker at hjælpe borgere med sindslidelse, handicap eller alvorlige sociale problemer med at udvikle kompetencer til at mestre egen hverdag. Bostøtten og mentorordningen har potentiale til at finde nye og alternative løsninger, som styrker bostøttens beskæftigelses- og rehabiliteringsmæssige fokus. Sociale Forhold og Beskæftigelse vil omsætte og implementere pilotprojekter vedrørende bostøtten og mentorordningen i løbet af 2014 og 2015 og opsamle projekterfaringerne medio 2015.

Status og opfyldelse:

I 2015 har Sociale Forhold og Beskæftigelse igangsat koordineret bostøtte-mentor-forløb på tre udvalgte målgruppeområder; borgere med ADHD, borgere med autisme og borgere med ret til en udskrivningsmentor fra psykiatrisk hospital. De første erfaringer fra forløbene viser, at borgerne og medarbejderne oplever mere koordinerede og sammenhængende forløb end tidligere.

Koordineringen i forhold til borgere med autisme består i, at der er ansat en fremskudt medarbejder fra Beskæftigelsesforvaltningen i Socialforvaltningens tilbud SORAS, som koordinerer bostøtte- og mentorindsatsen. Derudover er der ansat mentorer i Beskæftigelsesforvaltningens mentorkorps med særlig viden om målgruppen, hvilket bevirker et mere kvalificeret og målrettet forløb for netop disse borgere. Resultatet er, at en stor del af de borgere, der har deltaget i projektet, er kommet videre i virksomhedspraktik, beskæftigelse, uddannelse mv.

I forhold til de to andre målgrupper tilkøbes bostøtten i Socialforvaltningen til at varetage mentoropgaven for borgere, der modtager begge ydelser. De medarbejdere, der varetager den samlede opgave, er blevet opkvalificeret til at have et styrket fokus på den beskæftigelsesrettede mentoropgave. Der er således skabt et skærpet fokus på det beskæftigelsesrettede perspektiv for borgere med bostøtte. Samtidig er en mindre reduktion i antal mentortimer per forløb blevet muligt på grund af synergieffekter ved at sammenlægge de to indsatser. Udskrivningsmentorforløbet har haft en langsom opstart, og har derfor kun få indskrevet og endnu ikke afsluttede forløb. ADHD-forløbet har mange borgere indskrevet, og forløbene opleves som en succes for både borgere og de professionelle, men målgruppen har mange problemstillinger, og der har derfor ikke været et flow ud i uddannelse og beskæftigelse efter forløbene.

Både Social- og Beskæftigelsesudvalget er blevet orienteret om projekterfaringerne. Sociale Forhold og Beskæftigelse har besluttet, at videreføre projektet i den nuværende form i 2016. Det forventes, at der gennemføres i alt 85 forløb i 2016 fordelt på de tre målgrupper.

3.1.4 Parrådgivning

Formålet med parrådgivning er at skabe positive rammer for børns opvækst ved at forebygge skilsmisser og samlivsophør – eller bidrage til at børn kommer bedst muligt igennem et samlivsophør. Der etableres et 2-årigt forsøg i 2015-2016 med parrådgivning til par med samlivsproblemer, og med børn under 12 år. Sociale Forhold og Beskæftigelse evaluerer tilbuddet i forbindelse med budgetlægningen for 2017.

Status og opfyldelse:

Parrådgivning tilbydes både som individuelle samtaleforløb for par og som gruppeforløb med flere par sammen. I alt har der været forløb med 56 par i 2015. Der har været større efterspørgsel end forventet, og primært efter de individuelle forløb. Således er der kun afviklet to gruppeforløb. Tilbage meldingerne fra deltagerne er positive. Mange udtaler, at de vil arbejde på at blive sammen, men der er også enkelte par, der beslutter sig for at gå fra hinanden, men på en mindre konfliktfuld måde.

Parrådgivning kan ikke sidestilles med terapi, men tidlig parrådgivning kan være det, der redder forholdet. Komplicerede samlivsbrud påvirker børnene. Den tidlige parrådgivning kan medvirke til at forebygge mere indviklede og langvarige problemer, da parrene gennem samtaler og rådgivning får hjælp til at samarbejde bedst muligt gennem eventuelt samlivsophør.

Indsatsen bliver løbende fulgt af og vil blive evalueret i efteråret 2016 i samarbejde med Aarhus Universitet.

3.1.5 Veteranhjem i Aarhus

Aarhus Kommune etablerer et veteranhjem for tidligere udsendte soldater i samarbejde med Fonden Danske Veteranhjem, Danske Soldater- og Marineforeninger, Aarhus Universitetshospital og Region Midtjylland. Det tilstræbes, at veteranhjemmet drives så brugerstyret som muligt og på veteranernes præmisser med fokus på veteranernes rehabilitering. Forventet op-

start er første kvartal 2015.

Status og opfyldelse:

Fonden Danske Veteranhjem har købt en villa i Brabrand og oprettet det til veteranhjem for tidligere udsendte soldater, politifolk, sundhedspersonaler. Der er ansat en daglig leder, som sammen med ca. 80 frivillige medarbejdere står for det daglige arbejde på veteranhjemmet. Veteranhjemmet blev åbnet december 2015. Forsinkelsen skyldes ventetid på myndighedsgodkendelse af anvendelse af ejendommen til veteranhjem.

Den overordnede ledelse af veteranhjemmet varetages af en bestyrelse, der er sammensat af fire udpegede medlemmer og tre valgte, hvoraf de fleste har en fortid som krigsveteraner, eller på anden vis er involveret i dansk indsats med fredsbevarende styrker. Medlemmer til bestyrelsen udpeges i et samarbejde mellem rådmanden for Sociale Forhold og Beskæftigelse og Fonden Danske Veteranhjem.

3.1.6 Mødet mellem familier og Kommunen på handicapområdet

Kommunens møde med familier med børn med handicap skal styrkes, og i den forbindelse skal grundlaget for det bedst mulige samarbejde skabes og beskrives. Sociale Forhold og Beskæftigelse og Børn og Unge vil derfor i samarbejde med forældrene beskrive de udfordringer, der kan være i samarbejdet mellem sagsbehandlere, forældre og øvrige samarbejdspartner - særligt i overgange i barnets liv. Konkrete forslag til fremtidige tiltag fremsendes i en indstilling til byrådet i 2015.

Status og opfyldelse:

Med inddragelse af Børn og Unge har Socialforvaltningen sat særlig fokus på samarbejdet med forældre til handicappede børn. Der har været en åben og dialogorienteret proces i foråret 2015 med flere arrangementer og arbejdsgrupper. Både myndighed og udførerområdet er inddraget. Processen har ført til en række forslag til styrkelse af samarbejdet, som blev samlet og godkendt i en byrådsindstilling i september 2015. En del initiativer kunne iværksættes direkte, mens andre forslag skulle behandles yderligere i en forlænget proces.

De nye initiativer omfatter bl.a. nedsættelse af et forældreråd, velkomstpakke for forældre, undervisning i styrket borgerdialog, implementering af koordinerende sagsbehandler og forældrekurser.

Der er afholdt endnu et stormøde med forældre i februar 2016, hvor der blev arbejdet videre med at udfolde nogle af de ideer, som ikke blev vedtaget i første omgang. Det drejer sig om udvikling af et livshjul og årshjul for samarbejdet mellem familien og Aarhus Kommune, fællesværdigrundlag for "Børn med handicap" samt en årlig samarbejdskonference for forældre, frivillige og Kommunen. Herefter inviteres igen ind til deltagelse i arbejdsgrupper forud for en temadrøftelse om styrkelse af handicapområdet i byrådet i maj 2016.

For at styrke samarbejdet på handicapområdet afholdes der desuden halvårlige dialogmøder med brugerorganisationerne, hvor der orienteres om nye og kommende tiltag m.m., ligesom organisationerne har mulighed for at sætte punkter på dagsordenen.

3.2. Øvrige særlige indsatsområder

3.2.1 Bedre tegn på inklusion af børn og unge

Gennem de seneste år har inklusion været et vigtigt og gennemgående tema både i den nationale politiske debat og i byrådet. Debatten og de politiske beslutninger handlede først og fremmest om, hvordan inklusionsindsatserne skulle tilrettelægges, og hvilken organisering og ressourceanvendelse der bedst muligt kunne understøtte dette. Med Budget 2013 og 2014 har byrådet suppleret dette fokus med en hensigtserklæring om fremadrettet bedre at kunne følge, hvor godt Aarhus Kommune lykkes med inklusion på 0-18 års området.

Samarbejdet mellem Børn og Unge og Socialforvaltningen er mundet ud i den ambitiøse fælles forståelse, at *inklusion lykkes, når alle børn og unge trives, lærer og udvikler sig, når den enkelte gavner fællesskabet, og når fællesskabet gavner den enkelte*. Denne forståelse af succesfuld inklusion indebærer, at ser man efter de samme tegn på trivsel, læring og udvikling hos de udsatte børn og unge, som man ser efter hos alle andre børn og unge.

Fremadrettet vil Børn og Unge og Socialforvaltningen arbejde på at supplere regeringens forholdsvis snævre afgrænsning af udsathed med en Aarhus-version, som følger Forebyggelsesstrategiens tænkning om, at et barn er udsat, når det har en ophobning af risikofaktorer og fravær af beskyttende faktorer. Et sådant udvidet perspektiv på udsathed vil øge opmærksomheden på de børn, hvis situation endnu ikke er blevet så kritisk, at Socialforvaltningen skal træde til, men som befinder sig i en gråzone. Det vil også styrke opmærksomheden på mulighederne for tidligere, forebyggende indsatser.

Samtidig er det hensigten at styrke belysningen af, hvor godt inklusion lykkes, med en række vigtige supplerende oplysninger omkring børnenes og de unges trivsel og faglige progression, samt oplysninger om ophobning af risikofaktorer og fravær af beskyttende faktorer, som det ikke aktuelt er muligt at opgøre med den ønskede præcision.

Status og opfyldelse:

Den fælles forståelse af inklusion på tværs af Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse blev politisk vedtaget med Budget 2015, og med Budget 2016 tiltrådte byrådet den opgørelsesmetode, der fremadrettet skal anvendes af begge magistratsafdelinger. Således skal Børn og Unge og Socialforvaltningen fremadrettet se efter de samme tegn på trivsel, læring og udvikling hos de udsatte børn og unge, som man ser efter hos alle andre børn og unge.

Afgrænsningen af begrebet udsathed er udmøntet i, at der i Budget 2016 indgår opgørelse for følgende tre målgrupper:

- 1) Udsatte børn og unge (jf. regeringens sociale 2020-mål)
- 2) Børn og unge i specialtilbud (jf. kommuneaftalens opgørelse af inklusion)
- 3) Børn og unge af forældre, som har grundskolen som højest gennemførte uddannelse (jf. folkeskolereformen)

De første forsøg med opgørelser for målgruppe 1 og 3 foreligger allerede og var en del af Kvalitetsrapporten for 2013, mens opgørelsen af inklusionsmål for målgruppe 2 foreligger i 2016. I Børn og Unges Kvalitetsrapport for 2015 vil de første samlede opgørelser af inklusionsmålene for alle tre målgrupper således figurere.

En eventuel ændring af regeringens opgørelse af de sociale 2020-mål afventes dog, samtidig med at der er løbende opmærksomhed på KORAs forskning om sårbare børn og unge.

Fremadrettet vil Børn og Unge og Socialforvaltningen løbende arbejde på at supplere allerede eksisterende oplysninger, eksempelvis gennem muligheden for at samkøre data på cpr-niveau, samt opnåelsen af mere viden om de 0-6 årige generelt (bl.a. via det digitale dialoghjul, digi-

tale sprogvurderinger og fremmødere registrering) og mere viden om elevtrivsel hos de 6-16 årige.

3.2.2 Skole og beskæftigelse

Socialforvaltningen vil i 2015 fortsætte det særlige fokus på skole og beskæftigelse. Opfølgningen sker i samarbejde med Beskæftigelsesforvaltningen og Magistratsafdelingen for Børn og Unge og med særligt henblik på at understøtte 95 % målsætningen.

Der vil blive arbejdet med sikring af smidige sagsgange og koordination af støttetilbud, en tydelig markering af opgave- og ansvarsfordeling samt skole og beskæftigelse til anbragte børn og unge

Indsatsen følges tæt, og resultaterne på skole- og beskæftigelsesområdet måles via Socialforvaltningens resultatdokumentation.

Status og opfyldelse:

For at sikre et godt samarbejde mellem Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse er der afholdt møder i lokaldistriktsgrupper og socialdistriktsgrupper. Grupperne arbejder ud fra temaerne Inklusion, Trivsel, Uddannelse, Kriminalitet og Udsatte boligområder. Der er fokus på tidligere og mere forebyggende indsatser.

Det er oplevelsen, at lokal- og socialdistriktsamarbejdet understøtter det tværmagistratslige samarbejde, og at det bidrager til et mere koordineret samarbejde om de udsatte børn og unge i Aarhus. Netværksmøder er dog fortsat et udviklingspunkt, da disse møder er centrale i koordineringen mellem forskellige aktører. Derfor arbejder nogle lokaldistriktsgrupper også på metodemæssigt at finde en ny form på netværksmødet.

Skole og beskæftigelse til anbragte børn og unge

Der er gennemført en kortlægning af indsatserne i Familier, Børn og Unge. Kortlægningen viser, at der i alle tilbud generelt er et stort fokus på at understøtte en god skolegang, som har betydning for børnenes muligheder for beskæftigelse senere.

Derudover er der en række af de nuværende indsatser i både dag- og døgntilbud, som er specifikt rettet mod anbragte børns skolegang. Eksempelvis kan nævnes to nyere tiltag – 'Lær for Livet' og 'Styrket Indsats overfor anbragte børn'.

'Lær for livet' er et projekt under Egmont Fonden, som skal skabe fundamentet for, at anbragte unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse. Dette skal ske gennem en 'Learning Camp' og et seksårigt mentorforløb. Samtidig vil projektet gøre viden om anbragte børns læring tilgængelig for de mennesker, der arbejder med anbragte børn. Aarhus Kommune blev tilknyttet projektet medio 2015, og på baggrund af intensiv undervisning har 10 børn gjort faglige fremskridt med skolearbejdet. I 2016 er det planlagt at melde yderligere 10 børn til.

'Styrket Indsats overfor anbragte børn' er også et landsdækkende projekt under Egmont Fonden, hvor Aarhus Kommune deltager ved Mini-institutionen Sølyst. Formålet er at øge andelen af anbragte børn, der gennemfører en folkeskoleuddannelse. Projektet giver blandt andet medarbejderne værktøjer til at spotte, bearbejde og udbrede positiv praksis og adfærd.

Effekter målt ved effektvurderinger

Mål for Skole og beskæftigelse for børn og unge er opfyldt i 2015. Resultaterne ses under delmål 1.1.

3.2.3 Billige boliger

Sociale Forhold og Beskæftigelse, Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling vil i samarbejde vurdere behovet for små billige boliger til borgere med lav indkomst og sikre, at en tilstrækkelig del af boligerne målrettes denne gruppe.

Socialforvaltningens målgruppe forsørges typisk af overførselsindkomster, derfor har en stor del af dem ikke midler til at betale mere end ca. 3000 inkl. boligsikring i husleje. Der arbejdes løbende med tilvejebringelse af billige boliger til Socialforvaltningens målgruppe:

- Dels opfører Aarhus Kommune selv boliger til de borgere, som ikke kan magte ophold i individuel bolig uden fællesskab og betydelig støtte
- Dels anvendes boliger fra de almene boligselskaber, hvor Kommunen har råderet over hver fjerde ledige bolig til de borgere, som er i stand til selv at klare dagligdagen med mindre støtte.

Det er Socialforvaltningens opfattelse, at der løbende vil være et årligt behov for fremskaffelse af 110 boliger.

Som følge af det estimerede behov er der igangsat en række initiativer:

1. I forbindelse med budgetforliget for 2013 har Byrådet vedtaget, at en række boliger fra Sundhed og Omsorg overføres til Socialforvaltningen. Ca. 30 lejligheder forventes frigjort til sociale formål.
2. Der arbejdes løbende på etableringer af startboliger til unge i samarbejde med boligforeningerne.
3. Socialforvaltningen er i løbende dialog med boligforeninger, andre forvaltninger og private udlejere ved leje, overdragelse eller etablering af egnede boliger. I 2014 er f.eks. Storbylandsbyen blevet indviet, som rummer 20 boliger til Socialforvaltningens målgruppe. Ydermere overvejes etablering af skæve huse på forskellige matrikler i Kommunen. Ligeledes er Socialforvaltningen i dialog med Sundhed og Omsorg vedr. overdragelse af 293 almene plejeboliger, beliggende på forskellige adresser i Aarhus.

Målsætningen for 2015 er at arbejde videre med ovenstående initiativer, så Socialforvaltningen årligt bliver i stand til at frembringe 110 billige boliger.

Status og opfyldelse:

En stor del af Socialforvaltningens målgruppe, herunder hjemløse og flygtninge, er afhængige af billige boliger. Imidlertid er et huslejeniveau på ca. 3.000 kr. inkl. boligsikring svært at opnå gennem nybyggeri og byfornyelser af gamle ejendomme. Derfor er samarbejdet med de almindelige boligforeninger helt centralt. I det eksisterende byggeri arbejdes med etablering af startboliger og udslningsboliger, der kan give flere frihedsgrader i forbindelse med indslusning af udsatte borgere i de almene boligforeninger. Skæve boliger tillader reovering af eksisterende byggeri og samtidig fastholdelse en lav husleje – en af udfordringerne som følge af byfornyelsen. Desuden er basisboliger og Storbylandsbyen tiltag, der kan imødekomme særlige behov.

Overdragelse af boliger fra Sundhed og Omsorg

Lejligheder frigjort til sociale formål forløber planmæssigt i forhold til Byrådsbeslutning. Derudover er der overdraget 293 ældre- og handicapvenlige boliger fra Sundhed og Omsorg. Disse boliger er almene og ligger på forskellige adresser i Aarhus. Boligerne bliver ligesom hver fjerde ledige lejlighed sendt til Den Sociale Boligtildeling. Der er tale om en løbende overtagelse, som boligerne bliver ledige. Der er dog ofte et mismatch mellem behovet for små billige boliger og disse boliger, der er relativt dyre.

Etablering af startboliger til unge

Medio 2015 blev 15 nye startboliger i Vestgaarden taget i brug af unge autister over 18 år. Derudover er et arbejde med etablering af 16 startboliger i Nordbyen igangsat. Endelig samarbejdes med en boligforening om opførelse af 8 startboliger på Gøteborg Alle.

Dialog med boligforeninger, andre forvaltninger og private udlejere

Primo 2016 indvies 12 skæve huse på Skanderborgvej, og syv billige boliger i Klyngehusene. Hjemløseplanens grønne bølge har desuden fundet bolig til 22 borgere. Hertil kommer indvielsen af et særligt unge forsorgstilbud i Malmøgade til unge hjemløse med sociale udfordringer.

Der arbejdes med at etablere privat udlejning til flygtninge, men der er en stor udfordring med at finde egnede boliger, der kan betales af flygtningenes rådighedsbeløb.

Det er aftalt med boligorganisationerne i Aarhus, at Kommunen fra 1. januar 2016 kan råde over hver 7. ungdomsbolig i modsætning til tidligere, hvor Kommunen kunne råde over hver 10. bolig. Der er ligeledes anvisningsret over hver 3. etværelseslejlighed. Samtidig er der skærpet opmærksomhed på at udnytte alle boligtyper.

Der arbejdes på etablering af en Storbylandsby II med midler afsat i budgetforliget. Der vil blive arbejdet videre på erfaringerne fra den første Storbylandsby – herunder anvisningsregler og placering ift. offentligtransport.

Sammenfatning:

I 2015 er der etableret ca. 100 billigere boliger til Socialforvaltningens målgruppe.

Billige boliger fordelt på område	Årligt behov	Status 2015
FBU (unge)	25	21
VH (unge)	20	23
SUV (hjemløse, unge m.v.)	50	56
BEF (kvoteflygtninge)	15	0
I alt	110	100

Anm.: Opdelingen er i nogen grad arbitrær, da flere målgrupper har behov for samme type bolig.

Den udvidede anvisningsret vil medføre et øget antal billige boliger ud over de anførte i ovenstående tabel. Desuden må forventes et større behov for boliger til kvoteflygtninge som følge af den øgede tilstrømning.

3.2.4 Udvikling af mål for fald i ungdomskriminalitet

I forlængelse af regeringens 2020-mål om fald i ungdomskriminalitet ønsker Social Forhold og Beskæftigelse at udvikle et mål for, at færre udsatte unge begår kriminalitet. Formålet er at følge den kriminalitetsforebyggende indsats og sikre øget opmærksomhed på mistriksel og risikoadfærd blandt udsatte unge.

Indsatsområdet afrapporteres i regnskab 2015.

Status og opfyldelse:

Der er udarbejdet et kriminalitetsmål: Andelen af udsatte børn og unge, som sigtes, skal falde. Målet er vedtaget i temagruppen for kriminalitetsforebyggelse og udsatte boligområder, som består af repræsentanter fra politiet, Børn og Unge samt Sociale Forhold og Beskæftigelse. Fra 2016 vil målet blive en del af inklusionsmålet, og sigtelser for udsatte børn og unge sammenlignes derfor med sigtelser blandt alle andre børn og unge.

Nøgletal: Andelen af udsatte og ikke udsatte børn og unge med sigtelser

Målgruppe	2015	
	Udsatte	Alle andre
10-14 år	2 % (26/1231)	0,2 % (33/15152)
15-17 år	10 % (109/1039)	2 % (142/9023)

Anm.: Opgørelsen af andel sigtede indgår i målet for social inklusion af børn og unge fra 2016.

Tabellen viser, at udsatte unge i langt højere grad sigtes for kriminalitet end alle andre unge. Socialforvaltningen arbejder sammen med Børn og Unge og politiet på en handleplan for nedbringelsen af ungdomskriminalitet.

Socialforvaltningens effektivvurderinger på undertemaet 'kriminalitet' viser, at 53 % af udsatte unge har fremgang/målopfylde i forhold til kriminalitet.

4. Supplerende nøgletal

I dette afsnit præsenteres udviklingen i Socialforvaltningens aktivitetsniveau og årets pladsforbrug i forhold til budgettet for 2015.

Samlet set er der sket en stigning i Socialområdet aktiviteter fra 2014 til 2015. Dette dækker over både en stigning i aktiviteten i Familier, Børn og Unge og på voksenområdet. På voksenområdet er ADHD-indsatsen i løbet af 2015 flyttet fra Voksenhandicap til Socialpsykiatri og Udsatte Voksne, hvilket bevirker et tilsyneladende aktivitetsfald i Voksenhandicap og en aktivitetsstigning i Socialpsykiatri og Udsatte Voksne. I realiteten opleves der fortsat et pres på Voksenhandicapområdet, især på botilbud.

Generelt viser udviklingen også, at der også i 2015 har været arbejdet med at omlægge tilbud fra dyrere til billigere tilbud inden for fagligt forsvarlige rammer. Blandt andet prioriteres så vidt muligt interne tilbud frem for eksterne, da det både giver sagsbehandleren en bedre føling med borgeren i tilbuddet og ofte udgør det økonomisk mest attraktive tilbud.

Familier, Børn og Unge

Antal helårspersoner, hvor Aarhus Kommune er betalingskommune

Familier, Børn og Unge	R2011	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse
ANBRINGELSER UDEN FOR HJEMMET (§ 52.3.7) OG DØGNOPHOLD FOR 18-22-ÅRIGE (§ 76.3.1)							
Plejefamilier	266	270	267	263	262	266	-4
Kommunale plejefamilier	1	4	7	5	8	12	-4
Netværksplejefamilier	32	34	34	35	36	40	-4
Socialpædagogiske opholdssteder	118	87	88	81	72	60	12
Kost- og efterskoler	29	18	17	16	18	20	-2
Eget værelse	14	12	16	10	17	19	-2
Døgninstitutioner*	263	217	201	202	187	183	4
Total - døgntilbud	723	642	630	612	600	600	0
ØVRIGE TILBUD							
Krisecentre mv. (§§ 109 og 110)	31	38	37	40	41	38	3
Familiebehandling eller lign.	859	690	815	844	887	803	84
Ungdomscentrets dagforanstaltninger	248	307	290	395	401	360	41
Total - Øvrige tilbud	1.138	1.035	1.142	1.279	1.329	1.201	128

* Døgninstitutioner: Tallet er eksklusive sikrede døgninstitutioner

På anbringelsesområdet er der anvendt 600 helårsplasser, hvilket svarer til det budgetterede antal for 2015. Det er samtidig 12 pladser lavere end resultatet for 2014.

Arbejdet på området følger fortsat strategierne om øget fokus på tidlige og forebyggende indsatser. Som tidligere år indebærer dette en stigende aktivitet i familiebehandling og dagforanstaltningerne. De forebyggende indsatser medvirker til at anbringelsestallet de seneste fire år har været faldende.

Voksenhandicap

Antal helårspersoner, hvor Aarhus Kommune er betalingskommune

Voksenhandicap	R2011	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse
BOTILBUD INTERNE							
Bofællesskaber (§ 85)	217	223	230	231	249	246	3
Botilbud (§ 85)	87	99	111	120	162	179	-17
Plejehjem/beskyttede boliger (§ 192)	17	16	18	18	17	17	0
Midlertidige botilbud (§ 107)	7	22	28	43	34	34	0
Længerevarende botilbud (§ 108)	70	66	72	77	64	73	-9
Subtotal	398	427	459	489	526	549	-23
Bor i eget hjem (§ 85)*	660	752	859	931	873	960	-87
Subtotal interne døgntilbud	1.058	1.179	1.318	1.420	1.399	1.509	-110
BOTILBUD EKSTERNE*							
Bofællesskaber (§ 85)	109	110	106	102	85	102	-17
Botilbud (§ 85)	109	108	103	106	104	109	-5
Plejehjem/beskyttede boliger (§ 192)	1	1	0	0	0	0	0
Midlertidige botilbud (§ 107)	48	47	71	74	80	65	15
Længerevarende botilbud (§ 108)	106	96	90	92	89	86	3
Subtotal	373	361	370	374	358	362	-4
Bor i eget hjem (§ 85)*	46	51	64	65	65	58	7
Subtotal eksterne døgntilbud	419	412	434	439	423	420	3
TOTAL - døgntilbud i alt	1.477	1.591	1.752	1.859	1.822	1.929	-107
DAGTILBUD INTERNE							
Beskyttet beskæftigelse (§103)**	508	479	497	515	467	520	-53
Aktivitets og samværstilbud (§104)	87	108	135	172	198	174	24
Subtotal	595	587	632	687	665	694	-29
DAGTILBUD EKSTERNE							
Beskyttet beskæftigelse (§103)	125	117	133	125	112	95	17
Aktivitets og samværstilbud (§104)	288	230	228	231	198	231	-33
Subtotal	413	347	361	357	310	326	-16
							0
TOTAL - dagtilbud	1.008	934	993	1.044	975	1.020	-45

* ADHD-indsatsen er fra 1. september organisatorisk flyttet til Socialpsykiatri og Udsatte Voksne

** Jobstien er fra 1. juli overgået til Beskæftigelsesforvaltningen

Aktiviteten på Voksenhandicaps døgntilbud er 107 pladser mindre end forudsat i budgettet for 2015. Det skyldes lavere vækst i bostøtte i eget hjem end forudsat. Udviklingen skal blandt andet ses som et større flow i antallet af borgere, der får hjælp i 2015. De interne botilbud er 23 pladser lavere end forudsat i budgettet, hvilket skyldes væsentligst senere igangsætningen af nye byggerier. Samlet er antallet af interne pladser steget fra 489 pladser til 526 pladser. Tilsvarende er antallet af eksterne køb faldet fra 374 pladser til 358 pladser i 2015.

På dagområdet er der samlet anvendt 45 pladser end forudsat. Der er anvendt 29 pladser mindre internt og 16 pladser færre eksternt end budgetteret. Ligesom for botilbuddene har en senere igangsætning af byggerierne i Aarhus forsinket belægningen af de interne dagtilbud og afgang af eksterne tilbud.

Antallet af interne dagtilbud er faldet fra 687 pladser i 2014 til 665 pladser i 2015. Dette dækker over dels en stigning i §104 samværstilbuddet Soras, dels et fald i §103 beskyttet beskæftigelse grundet flytning af Jobstien til Beskæftigelsesforvaltningen.

Socialpsykiatri og Udsatte Voksne

Antal helårspersoner, hvor Aarhus Kommune er betalingskommune

Socialpsykiatri og udsatte voksne	R2011	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse
BOTILBUD INTERNE							
Bofællesskaber (§ 85)	229	247	247	234	254	275	-21
Midlertidige botilbud (§ 107)	64	62	62	64	61	64	-3
Længerevarende botilbud (§ 108)	43	30	23	19	18	14	4
Forsorgstilbud (§ 110)	99	107	101	105	108	106	2
Subtotal	435	446	432	422	441	459	-18
Bor i eget hjem (§ 85)*	1.119	1.190	1.255	1.244	1.361	1.231	130
Subtotal interne botilbud	1.554	1.636	1.687	1.666	1.802	1.690	112
BOTILBUD EKSTERNE*							
Bor i eget hjem (§ 85)	14	15	24	20	16	22	-6
Bofællesskaber (§ 85)	6	5					
Botilbud (§ 85)	3	2					
Midlertidige botilbud (§ 107)	13	20	19	19	21	18	3
Længerevarende botilbud (§ 108)	37	33	28	24	19	25	-6
Forsorgstilbud (§ 110)	23	17	18	17	14	18	-4
Subtotal eksterne botilbud	96	93	89	80	70	83	-13
TOTAL - døgntilbud	1.650	1.729	1.776	1.746	1.872	1.773	99
DAGTILBUD INTERNE							
Beskyttet beskæftigelse (§103)	66	48	20	13	13	15	-2
Aktivitets og samværstilbud (§104)	264	245	254	236	237	230	7
Subtotal	330	293	274	249	250	245	5
DAGTILBUD EKSTERNE							
Beskyttet beskæftigelse (§103)	8	4	3	1	2	4	-2
Aktivitets og samværstilbud (§104)	13	11	13	13	11	14	-3
Subtotal	21	15	16	14	13	18	-5
TOTAL - dagtilbud	351	308	290	263	263	263	0

* ADHD-indsatsen er fra 1. september organisatorisk flyttet fra Voksenhandicap

Salg af interne døgntilbud til MSO er fratrukket.

På døgntilbudsområdet under Socialpsykiatri og Udsatte Voksne overstiger aktiviteten det niveau, der forventedes ved budgetlægningen. Dette følger af, at aktiviteten på bostøtteområdet er steget siden 2014, selvom der var budgetteret med en mindre nedgang. Den væsentligste forklaringskilde til dette er overførslen af ADHD-området fra Voksenhandicap pr. 1. september 2015.

På dagtilbudsområdet balancerer aktiviteten samlet set med det budgetterede for 2015, hvilket samtidig er på samme niveau som i 2014.

Socialforvaltningen

5. Ressourcer

5.1 Resumé af sektorens økonomi

I forbindelse med regnskabet er det relevant dels at se på den langsigtede økonomiske holdbarhed af afdelingens udgiftsniveau i forhold til den byrådsvedtagne økonomiske ramme, og dels udgiftsniveauet i forhold til det ajourførte budget.

I 2015 er udgiftsniveauet på de decentraliserede områder i Socialforvaltningen på niveau med den økonomiske ramme. Der er et overskud på 1,2 mio. kr.

I forhold til det ajourførte budget har Socialforvaltningen på de decentraliserede områder haft et mindreforbrug på 21,2 mio. kr. svarende til 1,0 % af budgettet. Forskellen mellem budget og ramme skyldes planlagt forbrug af opsparing på området.

Mindreforbruget i forhold til det ajourførte budget skyldes primært generel økonomisk forsigtighed, hvor der har været tilbageholdenhed med at forbruge af opsparingen, da særligt handi-capområdets økonomi er presset af stigende aktivitet og stigende tyngde i sagerne.

Nedenfor redegøres for afvigelser i forhold til ajourført budget.

Resumé af regnskab 2015

Sektor	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
	- 1.000 kr. -				- % -	
Drift:						
Udgifter	2.847.477	2.485.129	362.349	320.985	41.364	1,5%
Indtægter	-351.615	-28.842	-322.773	-297.894	-24.879	-7,6%
Refusion	-223.740	-196.014	-27.726	12.050	-39.777	-21,6%
Nettoudgifter i alt	2.272.122	2.260.273	11.849	35.141	-23.291	-1,0%
Anlæg:						
Udgifter	120.554	63.330	57.224	123.130	-65.906	
Indtægter	-2.972	-4.900	1.928	-39.045	40.973	
Nettoudgifter i alt	117.582	58.430	59.152	84.085	-24.933	-17,4%
Nettopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 102	2.138.182	2.104.578	33.604	45.503	-11.899	-0,6%
* Sektor 106	65.957	90.125	-24.167	-14.862	-9.305	-12,4%
Ikke-decentraliseret område:						
* Sektor 103	-11.764	-11.180	-584	0	-584	5,2%
* Sektor 104	79.747	76.750	2.997	4.500	-1.503	-1,8%
* Anlæg	117.582	58.430	59.152	84.085	-24.933	-17,4%
Nettoudgifter i alt	2.389.704	2.318.703	71.002	119.226	-48.224	

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
	- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -		- % -	
Personaleforbrug	2.947,2	2.939,8	7,4	0,25%

5.2 Drift og personale

Driftsregnskabet udviser et nettoforbrug på knap 2,3 mia. kr. Det indebærer i forhold til det ajourførte budget et mindreforbrug på 23,3 mio. kr. svarende til en afvigelse på 1,0 % af budgettet.

Af dette mindreforbrug vedrører 21,2 mio. kr. det decentraliserede område.

Personaletallet er stort set uændret siden 2014, da der blot er en stigning på 7 fuldtidsstillinger.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

I 2015 er der på driftsbudgetterne givet tillægsbevillinger for 35,1 mio. kr. Tillægsbevillingen omfatter 30,6 mio. kr. på det styrbare område og 4,5 mio. kr. på det ikke-styrbare område.

På de *styrbare områder* (sektor 1.02 og 1.06) er de væsentligste tillægsbevillinger:

- 20,1 mio. kr. i forbindelse med indstillingen om forventet regnskab for 2014 som følge af planlagt forbrug af opsparing.
- 35,5 mio. kr. i forbindelse med regnskabsaflæggelsen for 2014 som følge af planlagt forbrug af opsparing.
- 22,0 mio. kr. som følge af opgaveoverførsel i forbindelse med ændret snitflade med magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg.
- 5,5 mio. kr. grundet en stigning i antallet af integrationspersoner, som forvaltningen får et grundtilskud for.
- -11,9 mio. kr. grundet ændret lønskøn i 2015.
- -38,3 mio. kr. i forbindelse med indstillingen om forventet regnskab for 2015, heraf -35,5 mio. kr. som følge af forventet mindreforbrug og -2,8 mio. kr. som følge af årets Lov- og Cirkulæreprogram, en reorganisering i magistratsafdelingen samt en ombygning i Tranbjerg.

På de *ikke-styrbare områder* (sektor 1.04) er de væsentligste tillægsbevillinger:

- 4,5 mio. kr. i forbindelse med indstillingen om forventet regnskab for 2015 som følge af forventet merforbrug.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Socialforvaltningens regnskab viser samlet set en mindreudgift på 21,2 mio. kr. i forhold til ajourført budget på de decentraliserede områder. På det ikke-decentraliserede område er der merindtægter på 0,6 mio. kr. på sektor 1.03 og mindreudgifter på 1,5 mio. kr. på sektor 1.04. Dertil kommer mindreudgifter på 24,9 mio. kr. på anlægsområdet.

Decentraliserede service og overførselsområder (sektor 1.02 og 1.06)

På de decentraliserede områder er der et samlet mindreforbrug på 21,2 mio. kr. i forhold til ajourført budget. Af dette mindreforbrug vedrører ca. 10,6 mio. kr. eksterne projektindtægter, hvor udgiften først afholdes i 2016.

Det resterende mindreforbrug på ca. 10,7 mio. kr. udgøres af mindreforbrug på Familier, Børn og Unge området med 22,7 mio. kr., området for Socialpsykiatri og Udsatte Voksne med 3,1 mio. kr. og centrale og tværgående områder med 9,8 mio. kr. På Voksenhandicapområdet er der et merforbrug på 24,9 mio. kr.

På *Familier, Børn og Unge området* skyldes regnskabsresultatet især, at der tidligt på året blev udvist økonomisk tilbageholdenhed for at sikre den samlede budgetoverholdelse på området set i lyset af, at der på det tidspunkt forventedes store økonomiske udfordringer for Handicapcentret for Børn. I løbet af året har Handicapcentret vist sig at kunne realisere delmålene i deres toårige genopretningsplan, hvorfor der ikke var behov for så stor tilbageholdenhed på andre områder for at sikre den samlede budgetbalance. Det opbyggede mindreforbrug er derfor i årets løb afsat til alternative formål i Familier, Børn og Unge – herunder forskellige investeringer og nødvendige renoveringer, men det har været for sent på året til, at mindreforbruget har kunnet anvendes fuldt ud. Med hensyn til de økonomiske udfordringer på Handicapcentret følges genopretningsplanen fortsat, og der forventes derfor økonomisk balance ved udgangen af 2016.

På *Voksenhandicapområdet* skyldes merforbruget på 24,9 mio. kr. dels merkøb af pladser og dels følgeudgifter ved ibrugtagning af nye tilbud. Forklaring på merkøbet er bl.a. en større nettotilgang end forventet på pladser omfattet af pladsgaranti, at flere borgere vurderes at have meget komplekse behov for støtte og derfor bliver visiteret til dyrere tilbud, samt borgere som har ønsket at afvente nye tilbud, hvorfor ibrugtagning af nye tilbud medfører større aktivitet. I Voksenhandicap er anlægsinvesteringer en del af realiseringen af planen om at skabe økonomisk genopretning gennem større egenforsyning af pladser. 2015 har således været et år med ibrugtagning af mange nye tilbud og flytning af beboere fra andre tilbud, og grundet byggeforsinkelser og perioder med tomme pladser i flytteprocessen, har både myndighed- og udførerområdet haft merudgifter forbundet hermed. Som en del af Budget 2016-2019 besluttede forligspartierne at igangsætte en analyse af voksenhandicapområdet. Analysen har til formål at sikre klarhed og overblik over udgiftspresset på området og angive handlemuligheder for kommunen.

Socialpsykiatri og Udsatte Voksne har et mindreforbrug på 3,1 mio. kr. eksklusiv projektindtægter. Mindrebruget skyldes hovedsagligt, at en afsat pulje til uforudsete udgifter ikke er anvendt fuldt ud. Puljen var afsat med et planlagt forbrug af opsparing, og selvom puljen ikke er fuldt forbrugt, er områdets nettoopsparing nedbragt i 2015.

Øvrige områder i Socialforvaltningen udviser et samlet mindreforbrug på 9,8 mio. kr. Mindreforbruget skyldes primært, at det planlagte forbrug af opsparing ikke har fundet sted pga. ønske om samlet overblik over udfordringerne på handicapområdet. Tilbageholdenheden har således haft til formål at sikre opretholdelse af den samlede økonomiske balance på socialområdet.

Ikke-decentraliserede serviceområder (sektor 1.03)

På det ikke-decentraliserede område er der mindreindtægter på 0,6 mio. kr. Området administreres af Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg og omfatter driftsudgifter vedrørende boliger udlejet til personer primært inden for Voksenhandicaps område.

Ikke-decentraliserede service- og overførselsudgifter (sektor 1.04)

På det ikke-decentraliserede område er der et samlet mindreforbrug på 1,5 mio. kr.

På *ikke-decentraliserede overførsler* er der et samlet merforbrug på 1,0 mio. kr. Området udgøres af medfinansiering af ambulant- og stationær hospitalspsykiatri. Kommunerne har generelt vanskeligt ved at styre udgiftsniveauet på området, da udgifterne er uden for deres direkte indflydelse. Udgifterne til området har været stigende over årene, og der forventes en fortsat stigning i primært den ambulante psykiatri. Budgettet for 2016 tager højde for denne udvikling.

På *ikke-decentraliseret service* er der et mindreforbrug på 2,5 mio. kr. Mindreudgiften vedrører udgifter til sikrede døgninstitutioner og er et udtryk for kriminalitetsniveauet blandt unge.

Anlæg (sektor 1.05)

På anlægsområdet er der et mindreforbrug på 24,9 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. Afvigelsen skyldes tidsforskydninger i forbindelse med planlagte og budgetterede anlægs- og genopretningsprojekter. En nærmere redegørelse herfor findes under afsnit 5.3.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Socialforvaltningen ønsker i forbindelse med regnskabet at overføre 52,0 mio. kr. til 2016.

Overførslen skal blandt andet finansiere en række eksterne projekter, hvor tidsforskydning medfører, at udgiften afholdes forskudt fra indtægten. Derudover ønsker forvaltningen at afsætte midler til at imødegå udgiftspresset på voksenhandicapområdet. Endeligt ønsker flere enheder at anvende opsparede midler på en række investeringer samt dækning af engangsudgifter på blandt andet renovering og vedligehold, som ikke kan realiseres gennem den løbende drift.

5.3 Anlæg

Af MSB's korrigerede anlægsbudget på 142,5 mio. kr. er der forbrugt 117,6 mio. kr., hvilket resulterer i et mindreforbrug på 24,9 mio. kr. i 2015.

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

I 2015 er der i alt meddelt tillægsbevillinger for netto 84,1 mio. kr. (udgiftsbaserede 123,1 mio. kr., indtægtsbaserede på 39,0 mio. kr.).

De væsentligste tillægsbevillinger omfatter:

- Tillægsbevillingen i forbindelse med forventet regnskab 2014 på 71,7 mio. kr.
- Tillægsbevillingen i forbindelse med regnskabet 2014 på 18,1 mio. kr.
- Tillægsbevillingen i forbindelse med forventet regnskab 2015 -41,1 mio. kr.
- Tillægsbevilling i forlængelse af budgetforlig 2015, hvor der blev afsat anlægsmidler til projektering af seks anlægsprojekter på det sociale område. I alt 40 mio. kr. over budgetårene 2015-2017, heraf 20,5 mio. kr. i 2015.
- Tillægsbevilling på 33,2 mio. kr. til ombygning af Tingagergården og opførelse af 6 almene boliger med tilknyttet serviceareal til voksne med udviklingshæmning, hvoraf et rådighedsbeløb på 22,5 mio. kr. er placeret i budget 2015.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Regnskabet for sektor 1.05 udviser en nettoafvigelse på 24,9 mio. kr. i form af mindreudgifter. Nettoafvigelsen kan overvejende henføres til tidsforskydning i forbindelse med anlægsprojektet Elev1 (mindreforbrug på 19,3 mio. kr.) samt tidsforskydning i forbindelse med planlagt køb af ejendommen Malmøgade 6-9 (10,5 mio. kr.). Der er budgetteret med indtægter på netto 9 mio. kr. i forbindelse med salg af "Nordbyvænge", men da indtægtskravet ikke er indfriet i 2015 arbejdes der p.t. på en alternativ finansiering til indfrielse af det resterende indtægtskrav inden udgangen af 2016. Den samlede økonomi henover årene forventes at være uændret.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse har i regnskabsåret 2015 afsluttet syv anlægsprojekter, hvoraf to er byrådsgodkendt og revideret:

"Mødrekollegium"

Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse har i samarbejde med den almene boligorganisation Østjysk Bolig opført et Kollegium for unge, enlige og sårbare mødre. Kollegiet består af 12 ungdomsboliger og er en integreret del af et samlet ungdomsboligbyggeri på 136

boliger. Østjysk Bolig har forestået byggeriet. Aarhus Kommune ejer servicearealet og Østjysk Bolig ejer boligerne. Projektet er afsluttet i 2015 i balance.

“Storbylandsbyen - Brendstrupgård”

Der er bevilget 2.400.000 kr. til finansiering af kommunens udgift til grundkapital i forbindelse med Østjysk Boligs opførelse af storbylandsbyen, som består af 40 boliger der dels udlejes til udsatte voksne og andre borgere. Storbylandsbyen er et samarbejdsprojekt mellem Østjysk Bolig, Aarhus Kommune og Socialt Udviklingscenter (SUS). Det særlige ved projektet er, at 20 socialt udsatte og 20 fra boligorganisationens almindelige venteliste bor dør om dør i denne nye afdeling. Projektet er afsluttet i 2015 i balance.

“Salg af grunde”

Anlægsbevillingen er givet i forbindelse med salg af et jordstykke til anlægsprojektet Havkær i Tilst, hvor der er opført 36 almene boliger. Projektet er afsluttet i 2015 i balance.

“Sumatravej 3 – Misbrugsbehandling”

Anlægsbevillingen er givet til særindretninger på Sumatravej 3 i forbindelse med flytning af Center for Misbrugsbehandling fra Valdemarsgade 18 til Sumatravej. Projektet er afsluttet i 2015 i balance.

“Vintervej – aktivitetslokaler”

Anlægsbevillingen vedrører aktivitetslokaler i forbindelse med de 36 almene boliger på Vintervej. Det viste det sig hensigtsmæssigt at etablere aktivitetslokaler i forbindelse med boligerne med henblik på at optimere og fremtidssikre botilbuddet, således at beboernes behov for daglige aktiviteter i højere grad imødekommes inden for den samlede bebyggelse. Projektet er afsluttet med et mindreforbrug på 0,5 mio. kr.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger.

MSB har i regnskabsåret 2015 i alt 12 KB-bevillinger. Det samlede forbrug for disse bevillinger udgør 10,0 mio. kr. og vedrører en række projekter med funktionelle tilpasninger og modernisering. Det drejer sig primært om mindre KB-bevillinger, som er anvendt til diverse vedligeholdelsesprojekter inden for magistratsafdelingens døgninstitutioner for børn og unge samt aktivitetstilbud på voksenområdet.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Jf. afsnit 5.3.2 udviser regnskabet for sektor 1.05 en afvigelse på 24,9 mio. kr., som primært skyldes tidsforskydninger i forbindelse med igangværende anlægsprojekter. Mer- og mindreudgifter på de enkelte anlægsprojekter svarende til afvigelsen på 24,9 mio. kr. overføres til 2016.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

A: Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
- Sektor 1.02	2.104.556	14.546	2.119.102	2.138.182	-19.079
- Sektor 1.06	90.189	-3.998	86.191	65.957	20.233
Samlet ramme i alt	2.194.745	10.548	2.205.293	2.204.139	1.154

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokor- rektioner		Nettobilgo- dehaven- de ultimo
	(1)	(2)	(3)		(4)=(1)+(2) +(3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
- Sektor 1.02	76.738	-19.079	-7.812		53.846
- Sektor 1.06	10.114	20.233	-15.000		11.347
I alt	86.851	1.154	-22.812		65.194

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Tabellen indeholder en saldokorrektion på 23 mio. kr., der i de kommende år udmøntes på anlægsområdet til IT, velfærdsteknologi og funktionelle ændringer af bygningsmassen. Disse er således ikke en del af driften.

Med årets resultat og nedennævnte korrektioner af driftsopsparingen er Socialrådets opsparing ultimo 2015 på 65,2 mio. kr., hvilket er 21,7 mio. kr. lavere end primo opsparingen.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

I forbindelse med regnskabet foretages saldokorrektioner for i alt -22,8 mio. kr. De væsentligste vedrører:

- Der korrigeres med -4,0 mio. kr. til medfinansiering af anlægsplanen på Voksenhandicapområdet.
- Som følge af nyt lønskøn foretages en saldokorrektion på -0,9 mio. kr.
- Der korrigeres med 1,0 mio. kr. som aftalt medfinansiering af en enkelt afsluttet BPA-sag, der har fået nyt tilbud i Sundhed og Omsorg.
- Som følge af den overordnede barselsudligningsordning i Aarhus Kommune, hvor magistratsafdelingerne på baggrund af de faktiske udgifter til barsel efterreguleres, kompenseres Socialforvaltningen med 4,5 mio. kr.
- Der korrigeres 23,0 mio. kr. på baggrund af tillægsbevillingsindstillingen, hvor det besluttedes at tilføre disse midler til anlægsbudgettet for 2016. Dette finansieres af Socialrådets driftsopsparing fordelt på 15 mio. kr. fra det decentraliserede overførselsområde og 8 mio. kr. fra det decentraliserede serviceområde.

Sammen med årets overskud på 1,2 mio. kr. i forhold til den økonomiske ramme bringer det forvaltningens samlede ultimo opsparing ned på 65,2 mio. kr. Store dele af opsparingen er planlagt til specifikke formål.

Opsparingen indeholder bl.a. 13,7 mio. kr. i eksterne projektmidler, hvor udgiften forventes afholdt i 2016. Forvaltningens selvejende institutioner disponerer over 4,9 mio. kr. af opsparingen. Endvidere der afsat 18,0 mio. kr. til håndtering af den økonomiske udfordring på voksenhandicapområdet i 2016.

5.5 Produktivitetstal

Produktivitetstallene på socialområdet følger gennemsnitspriserne på henholdsvis døgn- og dagtilbud på de forskellige områder. Målsætningen er faldende gennemsnitspriser.

Generelt ser der i 2015 ud til at være sket en stagnation i prisreduktionerne.

Familier, Børn og Unge

	R2011	R2012	R2013	R2014	R2015
Gennemsnitlig udgift pr. helårsanbringelse (t.kr.)	719	690	704	732	745
Gennemsnitlig udgift til forebyggende foranstaltninger (t.kr.)		134	115	111	111

Voksenhandicap

	R2011	R2012	R2013	R2014	R2015
Gennemsnitlig udgift pr. helårsperson i døgntilbud (t.kr.)	387	337	318	320	335
Gennemsnitlig udgift pr. helårsperson i dagtilbud (t.kr.)		121	106	108	112

Socialpsykiatri og Udsatte Voksne

	R2011	R2012	R2013	R2014	R2015
Gennemsnitlig udgift pr. helårsperson i døgntilbud (t.kr.)	141	128	121	125	128
Gennemsnitlig udgift pr. helårsperson i dagtilbud (t.kr.)		120	118	115	113

Generelt er gennemsnitspriserne meget påvirkelige af sammensætningen af tilbud inden for kategorien. Priserne på de enkelte tilbud kan derfor være faldende, men hvis flere borgere skal i dyre tilbud frem for billige, så vil det trække den samlede gennemsnitspris op. På tilsvarende vis kan et mindre antal dyre enkeltsager influere kraftigt på nøgletallene.

Sektor 1.40 Beskæftigelsesforvaltningen

Beskæftigelsesforvaltningen

1. Sektorens ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Beskæftigelsesområdet er underlagt den generelle økonomiske udvikling, som er afgørende for virksomhedernes efterspørgsel på arbejdskraft og dermed borgernes muligheder for at komme i job.

Siden finanskrisens gennembrud i efteråret 2008 og de efterfølgende års dårlige konjunkturer er situationen vendt til stigende beskæftigelse og lavere ledighed. I alt 120.372 aarhusianere var beskæftigede som lønmodtagere i 2015. Det er det højeste antal siden 2008, og 3.700 flere end i 2011, hvor beskæftigelsen var lavest.

Ledigheden toppede i marts 2009 med 5,9 pct., hvorefter den stabiliserede sig. Siden august 2013 har ledigheden dog måned for måned været lavere end samme måned året før. Den seneste opgørelse viser en ledighed på 4,4 pct. i december 2015.

Den samlede andel af kommunalt forsørgede aarhusianere er også faldet. I 2015 var 17,5 pct. af befolkningen i Aarhus forsørget af kommunale overførselsindkomster. Det er et fald på 0,7 pct.point siden 2011, hvor det var 18,2 pct. af befolkningen (16-66 år).

Styringsgrundlag

Grundlaget for Beskæftigelsesforvaltningens indsats findes først og fremmest i Lov om en aktiv Beskæftigelsesindsats (LAB). Loven beskriver styringen og organiseringen af indsatsen og tilbudsmulighederne til de ledige. Derudover træffer Byrådet løbende beslutninger om prioriteringer af de forskellige indsatser og ikke mindst om iværksættelse af særlige indsatser.

For 2015 var det f.eks. beslutningen om at iværksætte et øget fokus på den virksomhedsrettede del af beskæftigelsesindsatsen med en virksomhedsstrategi og en investeringsmodel med øget brug af virksomhedskonsulenter til at hjælpe ledige i job, og reducere varigheden på offentlig forsørgelse.

Beskæftigelsesministeren fastsætter årligt nationale mål for beskæftigelsesindsatsen. Disse mål er normalt omdrejningspunktet for den årlige beskæftigelsesplan for landets jobcentre.

Kommunerne kan i løbet af året følge med i målopfyldelsen på den statslige landsdækkende informationsportal, www.jobindsats.dk. Efter årets afslutning laver kommunerne en resultatrevision i forbindelse med udarbejdelsen af beskæftigelsesplanen for det kommende år. Beskæftigelsesplanen forelægges Byrådet til godkendelse. Beskæftigelsesplanen sendes til orientering til Det Regionale Arbejdsmarkedsråd for Østjylland.

Det skal bemærkes, at Beskæftigelsesforvaltningen i hele 2015 som i de fleste andre kommuner har haft store udfordringer med IT-understøtningen af indsatsen. Ved indgangen til 2015 blev der lavet en landsdækkende konvertering af data om borgernes aktiviteter til et statsligt datagrundlag, samtidig med, at der blev indført et nyt system til registrering af aktiviteterne. Ved konverteringen skete der forskellige fejl, og det nye system har været fejlbehæftet gennem hele året. Særligt i starten af året blev indsatsen påvirket af de manglende muligheder for at registrere og følge op på indsatsen for borgerne. De manglende registreringer er der senere anvendt ressourcer på at rekonstruere og efterregistrere. Det er på den baggrund forvaltningens vurdering, at ressourcetrækket til disse opgaver har haft negativ indflydelse på indsatsen i 2015.

Målsætninger

Målene for 2015 lå tæt op ad de mål, som også gjaldt for 2014, hvor der er fokus på at få flere unge i uddannelse, sikre en tværfaglig indsats for personer på kanten af arbejdsmarkedet for at få dem tættere på arbejdsmarkedet (forebygge førtidspensionering), at bekæmpe langtidsledighed og styrke samarbejdet med virksomhederne – f.eks. ved at sikre bedre match mellem arbejdsløse og virksomhederne.

Ud over de fire nationale mål på beskæftigelsesområdet eksisterer der også et landsdækkende mål om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, og et selvstændigt Aarhusmål om, at andelen af selvforsørgende i Aarhus skal på niveau med landet som helhed.

Samlet set bidrager Beskæftigelsesforvaltningens indsats til at hjælpe borgerne i job eller uddannelse og til at øge arbejdskraftudbuddet såvel på kort som på længere sigt. Den demografiske udvikling betyder, at der på længere sigt kan opstå et arbejdskraftunderskud, hvor tilgangen af unge til arbejdsmarkedet ikke matcher den aldersbetingede afgang. Det er derfor af afgørende betydning at tilrettelægge en beskæftigelsesindsats, hvor der vejledes og opkvalificeres i forhold til behovene på arbejdsmarkedet.

Da beskæftigelsesområdet er meget konjunkturbestemt blev budgetmålene også for 2015 sat i forhold til udviklingen i de øvrige 6-byer. Målsætningen er derfor, at "Aarhus ved udgangen af 2016 skal ligge bedre end gennemsnittet af 6-byerne (København, Aarhus, Odense, Aalborg, Esbjerg og Randers)".

2. Mål for effekt og ydelser

2.1. Overordnede effektmål

Mål 1.0: Andelen af elever, der påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse, skal stige, så 95 % målsætningen kan opfyldes

Mål 2.0: Flere unge skal have en uddannelse

Mål 3.0: Langvarige modtagere af offentlig forsørgelse skal have en tværfaglig og sammenhængende indsats, der har sigte på en større tilknytning til arbejdsmarkedet

Mål 4.0: Langtidsledigheden skal bekæmpes

Mål 5.0: En tættere kontakt og styrket dialog med virksomhederne

2.2 Delmål og målopfyldelse (effektmål/ydelsesmål)

Mål 1.0: Andelen af elever, der påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse, skal stige, så 95 % målsætningen kan opfyldes (effektmål)

Delmål 1.1: Andelen af elever, der påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse, skal stige, så 95 % målsætningen kan opfyldes

Status og målopfyldelse:

Målet følger den nationale målsætning på området, hvor 95 % af en årgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse eller anden uddannelse på mindst samme niveau i 2015. Aarhus Byråd har besluttet at denne målsætning skulle nås i Aarhus allerede i 2013.

Med afsæt i budgetvedtagelsen for 2011 har Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse i fællesskab udarbejdet en handlingsplan vedr. 95 % målsætningen. Det med henblik på at sikre, at flest mulige unge kommer videre i uddannelsessystemet. Det styrkede samarbejde med Børn og Unge – bl.a. i form af handlingsplan for 95 % målsætningen - skal ligeledes bidrage til at rette et ekstra fokus på de unge. Med handlingsplanen iværksættes en ekstraordinær indsats, der består af et øget fokus på 95 % målsætningen hos alle medarbejdere i Aarhus Kommune, som til daglig arbejder med børn og unge.

Supplerende til den række af konkrete initiativer der indgår i handlingsplanen fra 2011, bliver der - bl.a. som konsekvens af kontanthjælpsreformen – igangsat nye indsatser, der f.eks. skal øge tilgangen til erhvervsuddannelserne og mindske frafaldet her.

Opgørelsen herunder viser hvor stor en andel af en ungdomsårgang, der forventes at gennemføre en ungdomsuddanne i løbet af de kommende 25 år. Tallene opgøres årligt af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling som en del af den såkaldte "profilmodel"¹.

	Regnskab*	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel unge i uddannelse	92 pct.	95 pct.	-3 pct.-point

* Tallet vedrører 2014. Tal for 2015 forventes i løbet af 2016

Med 92 pct. er andelen under det budgetterede. Målet er dermed ikke nået.

	R2010	R2011	R2012	R2013	R2014
Andel unge i uddannelse	86 pct.	89 pct.	91 pct.	92 pct.	92 pct.

Udviklingen i andelen, der forventes at gennemføre ungdomsuddannelse har været stigende gennem årene, men er stagneret på 92 pct. i 2013 og 2014.

Nøgletal:

Da tallene fra den landsdækkende profilmodel blot er fremskrivninger, der beregnes som sandsynligheder, har forvaltningen også opsat nøgletal, som beror på de faktiske aktiviteter, de unge deltager i, i form af ungdomsuddannelser eller i uddannelsesforberedende aktiviteter.

Det fremgår af tabellen herunder, at andelen der er i gang med en ungdomsuddannelse senest 15 måneder efter afsluttet grundskole for 2014-årgangen udgjorde 90 pct. Det er på niveau med de foregående år.

Det fremgår også, at 99 pct. af 2014 afgangsårgangen er i gang med grundskole, ungdomsuddannelse eller forberedende eller udviklende aktivitet ved årets udgang. Det vil altså sige, at forvaltningen i alt overvejende grad har fat i de unge.

¹ Profilmodellen er en årlig fremskrivning af, hvordan en ungdomsårgang forventes at uddanne sig i løbet af de kommende 25 år. Antagelsen bag fremskrivningen er, at uddannelsessystemet og de unges uddannelsesadfærd i fremskrivningsperioden er som de år, hvor de unge går i ottende og niende klasse.

Afgangår, grundskole:	2011	2012	2013	2014
Andel i gang med ungdomsuddannelse 15 mdr. efter afsluttet grundskole.	85 pct.	88 pct.	91 pct.	90 pct.
Andel unge i gang med uddannelsesrettet aktivitet eller 10. klasse	97 pct.	98 pct.	99 pct.	99 pct.

Der arbejdes således fortsat målrettet på at indfri ambitionen om, at endnu flere unge får en ungdomsuddannelse, og fremskrivningen i profilmodellen kan således fortsat nå at blive overgået af realiteterne, når der kan laves en endelig opgørelse af 2014-årgangens gennemførelsesprocent.

Mål 2.0: Flere unge skal have en uddannelse (effekt mål)

Delmål 2.1: Uddannelsesgraden for unge uden uddannelse i jobcentret skal pr. december 2015 ligge bedre end gennemsnittet for 6-byerne

Status og målopfølgelse:

Beskæftigelsesforvaltningen har stort fokus på at understøtte, at unge ikke bare påbegynder, men også er i stand til at gennemføre en ordinær uddannelse. Hertil kommer, at unge med komplekse problemstillinger af faglig, social- eller helbredsmæssig karakter får den nødvendige hjælp og støtte, så det sikres, at flere unge kommer i varig beskæftigelse. Det skal ses i lyset af, at en uddannelse oftest er en væsentlig forudsætning for at den enkelte er rustet til arbejdsmarkedet.

Det er altså vigtigt, at der eksisterer et godt samarbejde mellem de forskellige forvaltninger og sektorer. Beskæftigelsesforvaltningen har fokus på at fremme en mere tværgående og helhedsorienteret indsats, da målet om at flere unge skal i uddannelse, kræver et tæt samarbejde mellem Jobcentret/Ungdommens Uddannelsesvejledning og andre dele af forvaltningen. Der er også et tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne. Her er der særligt fokus på at styrke samarbejdet omkring forebyggelse af frafald. Og at der sker en tæt opfølgning på de unge, der falder fra uddannelserne.

Jobcenter Aarhus har også styrket samarbejdet med virksomhederne. For nogle unge giver uddannelse nemlig først mening, når de unge har gjort sig nogle erfaringer på arbejdsmarkedet, f.eks. via et praktikforløb på en virksomhed og derigennem se, hvad en uddannelse kan bruges til. Jf. i øvrigt budgetmål 5.0.

Opgørelsen af målsætningen var planlagt til at ske på baggrund af en måling på www.jobindsats.dk, der skulle vise, hvor stor en andel af de unge under 30 år, der overgår fra offentlig forsørgelse til uddannelse eller beskæftigelse. Målingen opgøres for modtagere af dagpenge, kontanthjælp, arbejdsmarkedsydelse, særlig uddannelsesyndelse og uddannelseshjælp. Målingen tog dog ikke hensyn til, hvor mange der i forvejen har en uddannelse. Specielt blandt dagpengemodtagere er der mange unge, der allerede har en uddannelse. I forbindelse med Budget 2016 blev det daværende nøgletal for området derfor sat op som egentligt mål, da det var en mere dækkende målopgørelse for de ambitioner, der ligger for indsatsen.

Målet opgøres derfor ved at følge andelen af uddannelseshjælpsmodtagere blandt alle unge mellem 16-29 år i Aarhus, set i forhold til gennemsnittet for 6-byerne. Målet er at ligge lavere end gennemsnittet for 6-byerne.

Ultimo 2014 var der 3,3 pct. uddannelseshjælpsmodtagere i Aarhus, mens gennemsnittet for 6-byerne var 4,0 pct. Ultimo 2015 var andelen hhv. 3,2 pct. i Aarhus og 4,2 pct. for gennemsnittet af 6-byerne.

Andel unge uddannelsesmodtagere blandt unge i alt	Regnskab	Budget *	Afvigelse (R-B)
Andel unge uddannelseshjælpsmodtagere	3,2	4,2	-1,0

Kilde: jobindsats.dk

* Budgettallet er gennemsnittet for 6-byerne.

Andelen af uddannelseshjælpsmodtagere ligger under gennemsnittet af 6-byerne. Målet for budget 2015 er dermed opnået.

Andel unge uddannelsesmodtagere blandt unge i alt	2011	2012	2013	2014	2015
Andel unge uddannelseshjælpsmodtagere	*	*	*	3,3	3,2

* Uddannelseshjælp fandtes ikke før 2014.

Udviklingen fra 2014 til 2015 viser, at der er sket et fald på 0,1 pct.point fra 2014 til 2015.

Mål 3.0: Langvarige modtagere af offentlig forsørgelse skal have en tværfaglig og sammenhængende indsats, der har sigte på en større tilknytning til arbejdsmarkedet (effektmål)

Delmål 3.1: Antallet af borgere på kanten af arbejdsmarkedet skal pr. december 2015 ligge bedre end gennemsnittet for 6-byerne målt som andelen af befolkningen mellem 16-66 år.

Status og målopfyldelse:

Borgere på kanten af arbejdsmarkedet omfatter personer, der har modtaget overførselsindkomst i mindst 80 pct. af tiden hvert år i minimum 3 på hinanden følgende år. Overførselsindkomster omfatter i denne sammenhæng a-dagpenge, kontanthjælp, uddannelseshjælp, forrevalidering, revalidering, sygedagpenge samt ledighedsydelse.

Måltallet for B2015 blev beregnet på baggrund af niveauet for gennemsnittet af 6-byerne for perioden 4. kvartal 2012-3. kvartal 2013. Der er siden da ændret i opgørelsesmetoden i Jobindsats.dk. Det er derfor ikke længere muligt at opgøre antallet for længere perioder end en måned. Tallene i opgørelsen afviger derfor fra de oprindelige budgettal. De seneste tal er fra september 2015. Opgørelserne herunder er derfor pr. september i det pågældende år.

Borgere på kanten af arbejdsmarkedet:

Andel langtidsforsørgede	Regnskab	Budget*	Afvigelse (R-B)
Andel langtidsforsørgede	2,3	3,1	-0,8
Antal langtidsforsørgede	5.301		

Kilde: Jobindsats.dk

* Budgettallet er gennemsnittet for 6-byerne.

Andelen af langtidsforsørgede ligger under gennemsnittet af 6-byerne. Målet for budget 2015 er dermed opnået.

	2011	2012	2013	2014	2015
Andel langtidforsørgede	*	*	2,1	2,2	2,3
Antal langtidforsørgede	*	*	4.848	5.200	5.301

Kilde: Jobindsats.dk

*Ikke opgjort.

Udviklingen fra 2013 til 2015 viser, at andelen af langtidforsørgede er steget med 0,2 pct.point fra 2,1 til 2,3 pct. af befolkningen (16-66 år). Stigningen er har to årsager. For det første er den udtryk for en "teknisk" ændring, da personer på ressourceforløbsydelse blev omfattet med førtidspension- og fleksjobreformen fra 2013, mens personer på fleksjob og førtidspension ikke er omfattet af opgørelsen. Før reformen ville personer i målgruppen for ressourceforløbsydelse i et betydeligt omfang have været på førtidspension og dermed ikke indgå i opgørelsen. Hvis ressourceforløbsydelse ikke indgår i opgørelsen er der reelt tale om et fald fra 2014 til 2015 fra 2,2 pct. til 2,1 pct.

For det andet er der sket en reel stigning i gruppen på kontanthjælp/uddannelseshjælp. Beskæftigelsesforvaltningen har iværksat flere indsatser i forhold til denne gruppe, - herunder en øget brug af virksomhedsrettede tilbud, både som en del af virksomhedsstrategien og som en del af investeringsmodellen for borgere med flygtningebaggrund "Job Først".

Supplerende angives udviklingen i antal personer i hhv. fleksjob og på førtidspension i Aarhus Kommune. Dermed gives et samlet billede af gruppen af borgere, der enten er i fare for at miste tilknytningen til arbejdsmarkedet og de borgere der permanent står uden for det ordnede arbejdsmarked.

Nøgletal:

Personer i permanent off. forsørgelse	2011	2012	2013	2014	2015
Personer i fleksjob	4.250	4.392	4.474	4.620	4.706
Personer på førtidspension	16.899	16.922	16.496	15.931	15.497

Kilde: Jobindsats.dk

Antallet af personer i fleksjob er steget, mens antallet på førtidspension er faldet. Denne udvikling er en direkte konsekvens af førtidspensions- og fleksjobreformen fra 2013, men skyldes også egne tiltag som bl.a. den vedtagne investeringsmodel, hvor der oprettes en række midlertidige fleksjobs.

Mål 4.0: Langtidsledigheden skal bekæmpes (effekt mål)

Delmål 4.1: Antallet af langtidsledige – dvs. ledige, der har været ledige i min. 80 pct. af tiden inden for de seneste 52 uger - skal pr. december 2015 ligge bedre end gennemsnittet for de øvrige 6-byer målt som andel af befolkningen mellem 16-66 år

Status og målopfyldelse:

Fra december 2009 til december 2013 steg antallet af ledige, som var arbejdsløse mindst 80 pct. af tiden i Aarhus Kommune fra 1.677 til 2.653. Stigningen var endnu mere markant på landsplan. De 2.653 langtidsledige personer i 2013 svarede til en andel af befolkningen mellem 16-66 år på 1,1 pct. mod 6-byernes gennemsnit på 1,3 pct.

Dvs. at Aarhus havde forholdsvis færre langtidsledige i befolkningen.

Målet for 2015 var fortsat at have en langtidsledighed i Aarhus, der var lavere end gennemsnittet af 6-byerne.

Den faldende ledighed gennem 2014 og 2015 har også påvirket langtidsledigheden i gunstig retning. Antallet af langtidsledige er faldet og dermed også andelen af langtidsledige i befolkningen, der nu er faldet til 0,8 % af befolkningen mellem 16-66 år.

Jobcentret har haft fokus på, at gøre en ekstra aktiv indsats over for de ledige, der har svært ved at få eller genvinde fodfæstet på arbejdsmarkedet, herunder de dagpengemodtagere, der befinder sig i slutningen af dagpengeperioden.

Langtidsledige	Regnskab	Budget*	Afvigelse (R-B)
Andel langtidsledige	0,8	1,0	-0,2

Kilde: Jobindsats.dk

* Budgettallet er gennemsnittet for 6-byerne.

Andelen af langtidsledige ligger under gennemsnittet af 6-byerne. Målet for budget 2015 er dermed opnået.

	2011	2012	2013	2014	2015
Andel langtidsledige	1,2	1,2	1,1	0,9	0,8
Antal langtidsledige	2.639	2.809	2.653	2.195	1.991

Kilde: www.jobindsats.dk

*Ikke opgjort

Mål 5.0: En tættere kontakt og styrket dialog med virksomhederne (effekt mål)

Delmål 5.1: Samarbejdsgraden (andelen af virksomhedskontakter i kommunen) skal pr. december 2015 være højere i Aarhus end i gennemsnittet af 6-byerne

Status og målopfyldelse:

Jobcenter Aarhus har et tæt samarbejde med virksomhederne i forhold til rekruttering af medarbejdere og integration af ledige – såvel kort- som langtidsledige. Ligeledes har Jobcentret fokus på, at også de svagere ledige opnår tilknytning til virksomhederne.

Det er centralt for indsatsen, at jobcentret kender virksomhedernes jobåbninger og jobmuligheder – bl.a. via en løbende dialog - så den aktive indsats kan målrettes, herunder uddannelsesindsatsen. Her har jobcentret fokus på, at levere en professionel service til virksomhederne, så virksomhederne oplever, at jobcentrets henvendelser er koordinerede, at det er nemt at samarbejde med jobcentret, og at de får en god service og hjælp i samspillet med jobcenteret om rekruttering og fastholdelse af medarbejdere.

Jobcenter Aarhus har via en styrket strategi for samarbejdet med private virksomheder øget kontakten. Der har bl.a. været fokus på brancherettet samarbejde, eksempelvis inden for bygge og anlæg samt inden for servicebranchen. Det er områder, hvor der er gode muligheder og forventninger om jobåbninger. Derudover har såvel medarbejdere og ledere på alle niveauer i Beskæftigelsesforvaltningen indgået i relevante netværk med henblik på at opdyrke og vedligeholde samarbejdsrelationer i forhold til områdets virksomheder.

”Strategi for samarbejde med virksomheder” blev forelagt byrådet i forbindelse med Beskæftigelsesplan 2014.

Med et styrket fokus på virksomhedssamarbejdet er der også en forventning om, at samarbejdsgraden – dvs. hvor stor en andel af kommunens virksomheder jobcentret er i kontakt med – øges. Målet for 2015 er, at samarbejdsgraden skal ligge over gennemsnittet af 6-byerne.

Målingen af samarbejdsgraden opgør andel af virksomheder i Aarhus Kommune, som har et samarbejde om aktivering af borgere med Jobcenter Aarhus eller med jobcentre uden for Aarhus Kommune.

Samarbejdet omfatter jobcentrenes kontakt til virksomhederne vedrørende løntilskud, virksomhedspraktik, voksenlærlinge, jobrotationsvikarer, skånejob, fleksjob, opkvalificeringsjob, mentor, personlig assistance og nyttejob.

Det skal bemærkes, at målingen ikke opgør samarbejdet med virksomhederne omkring konkret rekruttering af ledige til ordinære job og jobcentrets vejledning til virksomhederne omkring rekruttering.

Ved fastlæggelse af budget 2015 var opgørelsen af samarbejdsgraden baseret på et helt kalenderår. Desværre er jobindsats.dk ikke opdateret om samarbejdsgraden efter juli 2015, hvorfor denne opgørelse er baseret på perioden januar-juli. Tallene afviger derfor fra de oprindelige i budget 2015.

Samarbejdsgrad:

Andel virksomheder i kommunen, der samarbejdes med	Regnskab	Budget*	Afvigelse (R-B)
Samarbejdsgrad med virksomhederne	33,9	30,3	3,6

Kilde: Jobindsats.dk

* Budgettallet er gennemsnittet for 6-byerne.

Samarbejdsgraden med virksomheder ligger over gennemsnittet af 6-byerne. Målet for budget 2015 er dermed nået.

Andel virksomheder i kommunen, der samarbejdes med	2011	2012	2013	2014	2015
Samarbejdsgrad med virksomhederne	34,1	33	33,8	34,8	33,9

Samarbejdsgraden har – når den opgøres på denne måde i form af aktiviteter for borgerne – været relativt stabil gennem årene. Det skal dog bemærkes, at kontakten til virksomhederne på andre områder er øget betydeligt gennem de seneste år – bl.a. som følge af den vedtagne virksomhedsstrategi. I 2014 havde Beskæftigelsesforvaltningen kontakt med 4.105 virksomheder i Aarhus. Det var i 2015 øget til 5.294 virksomheder.

3. Særlige indsatsområder

3.1 Hensigtserklæringer

Investeringsmodeller

Borgmesterens Afdeling sikrer sammen med Sociale Forhold og Beskæftigelse, at der sker en grundig opfølgning på investeringsmodellernes effekt med henblik på løbende at kunne justere indsatsen.

Beskæftigelsesforvaltningen og Borgmesterens Afdeling har gennem 2015 haft tæt dialog om opfølgningen på investeringsmodellerne. Opfølgningen har dog været udfordret af de massive udfordringer, som Jobcentret har haft med sit IT-system, og den deraf følgende mangel på data.

Key Account Managers på beskæftigelsesområdet

Sociale Forhold og Beskæftigelse etablerer én indgang for en række virksomheder via Key Account Managers, der sikrer en effektiv og smidig samarbejdsmodel mellem kommune og erhvervsliv.

Der er indgået aftaler med 28 virksomheder om at få tilknyttet en Key Account Manager på beskæftigelsesområdet. 16 medarbejdere i Jobcentret har det som en del af deres kerneopgave, at være Key Account Manager for én eller flere virksomheder.

Resultatcentre

Sociale Forhold og Beskæftigelse udnytter de større frihedsgrader i tilrettelæggelse af den aktive beskæftigelsesindsats ved at fusionere myndighedssamarbejdet i Jobcentret med indsatsene i de nuværende arbejdsmarkedscentre.

Beskæftigelsesforvaltningen har oprettet fire driftsområder, hvor arbejdsmarkedscentrene indgår som en langt mere integreret del af den samlede indsats inden for hvert driftsområde.

Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse (STU)

Sociale Forhold og Beskæftigelse arbejder målrettet med at reducere udgifterne på STU-området med henblik på at opnå en besparelse på 12-19 mio. kr. årligt.

Beskæftigelsesforvaltningen har via forhandlinger med leverandører af STU-forløb foreløbigt opnået en reduktion i merudgifterne på STU-området, så de i 2015 er nedbragt til 10 mio. kr. Merudgiften forventes yderligere reduceret i løbet af 2016.

Refusionsomlægning

Sociale Forhold og Beskæftigelse gennemgår i samarbejde med Borgmesterens Afdeling frem mod budgetlægningen for 2016 forudsætningerne for refusionsomlægningen med henblik på at vurdere mulighederne for at minimere de økonomiske konsekvenser for Aarhus Kommune mest muligt.

Beskæftigelsesforvaltningen og Borgmesterens afdeling har haft tæt samarbejde omkring budgetlægningen for 2016 og implementering af refusionsreformen heri. Herunder opstilling af nøgletal.

Aarhus Kommunes beslutning om implementering af investeringsmodeller i indsatsen på beskæftigelsesområdet skal ses i sammenhæng med refusionsreformens fokus på at reducere varigheden på offentlig forsørgelse.

Hjerneskadeteamet

Sundhed og Omsorg og Sociale Forhold og Beskæftigelse gennemfører i løbet af 2017 en ny evaluering af Hjerneskadeteamet, som forelægges byrådet.

Evalueringen af Hjerneskadeteamet er en del af kommissoriet for styregruppen for hjerneskadeteamet fra juni 2015. Det er fortsat ambitionen at der senest i 2017 skal være en evaluering af sammensætningen af Hjerneskadeteamet; herunder sammensætning af faggrupper og et bud på en fremtidig organisatorisk forankring af Hjerneskadeteamet.

3.2. Øvrige særlige indsatsområder

Styrket virksomhedskontakt

Samarbejdet med erhvervslivet spiller fortsat en stor og afgørende rolle for beskæftigelsesindsatsen.

Bl.a. vil de aktuelle og kommende store byggeprojekter i området bidrage til at forbedre job- og uddannelsesmulighederne for de ledige i kommunen.

Det styrkede fokus på samarbejdet med virksomhederne understøttes af den virksomhedsstrategi, som Beskæftigelsesforvaltningen har iværksat fra 2014. "Strategi for samarbejde med virksomheder" skal styrke samarbejdet mellem Aarhus Kommune og erhvervslivet mhp. at mindske ledigheden og øge udbuddet af og efterspørgslen efter arbejdskraft. Virksomhedsstra-

tegien blev vedtaget af byrådet i september 2013 sammen med behandlingen af Beskæftigelsesplanen for 2014.

Visionen for virksomhedssamarbejdet er, at "Virksomhederne og Aarhus Kommune har Danmarks stærkeste partnerskab, når det gælder job, socialt ansvar og vækst". Til at understøtte denne vision er der i 2014 igangsat en række initiativer, der skal styrke samarbejdet yderligere:

- *Kompetenceløft og styrket videndeling blandt ledere og medarbejdere*

Der er gennemført kompetenceløft i form af undervisning, forelæsninger og praksisunderstøttende tiltag for såvel virksomhedskonsulenter, ledere og øvrige medarbejdere.

- *Professionalisering af virksomhedskonsulenternes opsøgende arbejde*
- *Mersalg og service*

Beskæftigelsesforvaltningen har investeret i IT-understøtning af det virksomhedsopsøgende arbejde, ligesom der er udviklet søgninger på virksomheder, der endnu ikke er kontaktet i løbet af en periode. Herudover er der udviklet koncepter for det virksomhedsopsøgende arbejde, som også har været en del af kompetenceudviklingen. Der er oprettet en særskilt afdeling i jobcentret – Jobcenter Erhverv – som er i kontakt med virksomhederne om den brede vifte af tilbud, som jobcentret har.

- *Key Account program for de store kunder*

Der er skabt samarbejde med 28 væsentlige virksomheder om Key Account program på beskæftigelsesområdet

- *Styrke det opsøgende arbejde via bl.a. erhvervsnetværk*
- *Gensidighed og partnerskaber*
- *Samskabelse og den aktive borger*
- *Giver større volumen i virksomhedskontakter*

Antallet af virksomheder i Aarhus, der har været i kontakt med Jobcenter Aarhus er steget fra 4.105 i 2014 til 5.294 i 2015.

Andelen af igangsatte aktivitetsforløb for borgerne, som foregår i private virksomheder, er steget fra 25,6 pct. i 2014 til 33,2 pct. i 2015.

Der er tilknyttet en række strategiske mål for samarbejdet med virksomhederne.

Målsætningerne omfatter hhv.:

- *Måling af tilfredsheden hos virksomhederne med samarbejdet*

Målinger forventes igangsat i løbet af 2016.

- *Antal virksomheder der er i kontakt med jobcentret*
- *Tilgængelighed og informationsniveau*
- *Jobeffekt*
- *Jobcentret som rekrutteringspartner og partner i forbindelse med fastholdelse af sygemeldte ansatte.*

Eksempelvis er andelen af sygemeldte borgere, der delvis raskmeldes til job steget fra 10,9 pct. i 2014 til 12,2 pct. i 2015.

På jobcentrets hjemmeside vil der løbende blive givet en status på disse mål, ligesom der vil blive afrapporteret på målene i forbindelse med R2015.

Jobcentrets hjemmeside er blevet udviklet til i højere grad at være et let tilgængeligt redskab for virksomhederne til at finde relevant information og nem kontakt til jobcentret.

Hjemmesiden er kun i begrænset omfang anvendt til at give status på målene.

Beskæftigelsesforvaltningen

4. Supplerende nøgletal

Ledigheden i 6-byerne

Aarhus Kommune foretager normalt sammenligninger med 6-byerne og landet som helhed. Nedenstående tabel viser antal ledige i procent af arbejdsstyrken. De viste tal er opgjort pr. december.

Tabellen viser, at ledigheden er faldet fra 2012 til 2015 i Aarhus. Aarhus har fortsat en af de laveste ledighedsprocent blandt 6-byer og landet under ét.

Ledighedsprocent blandt 6-byer og landet under ét

	2011M12	2012M12	2013M12	2014M12	2015M12
Aarhus	5,3	5,4	5,3	4,7	4,4
Esbjerg	5,4	5,7	5,2	4,3	4,4
Hele landet	5,9	6	5,4	4,8	4,4
Randers	6,0	6,1	5,7	5,0	4,5
Aalborg	6,4	6,1	6	6,2	5,8
København	7,4	7,5	7	6,1	5,2
Odense	8,1	7,8	7	6,3	6,0

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik, tabel AUP01. Statistikken omfatter arbejdsløshedsforsikrede dagpenge-modtagere samt ledige, der modtager kontanthjælp

Til trods for at Aarhus Kommune har en relativ lav ledighed set i forhold til de øvrige 6-byer vil Aarhus Kommune blive markant underkompenseret på det såkaldte beskæftigelsestilskud¹ i 2015 (opgøres først endeligt medio 2016). Baggrunden for underkompensationen er, at Aarhus Kommunes ledighedsudvikling på det forsikrede område siden 2010 har udviklet sig ugunstigt sammenholdt med landsdelens ledighed. Kommunens resultat på beskæftigelsestilskuddet er også fremadrettet afhængigt af hvordan den absolutte ledighed udvikler sig set i forhold til 2010 i relation med landsdelen. Det er dermed til ulempe for Aarhus Kommune, at kommunen netop i 2010 havde en historisk lav ledighed relativt set.

Indeks over ledighedsudviklingen for de forsikrede ledige i landsdel Østjylland

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Favrskov	100	87	91	81	68	64
Hedensted	100	80	82	75	66	62
Horsens	100	87	87	79	72	69
Norddjurs	100	91	97	81	69	66
Odder	100	92	90	73	59	55
Randers	100	91	91	74	70	67
Samsø	100	94	88	88	80	75
Silkeborg	100	95	98	82	69	66
Skanderborg	100	86	90	78	72	64
Syddjurs	100	93	96	79	69	64
Aarhus	100	101	115	106	102	98

Kilde: Jobindsats, Statistikken omfatter fuldtidspersoner a-dagpenge modtagere

¹ Beskæftigelsestilskuddet kompenserer kommunerne under et for ændringer i udgifter til forsikrede ledige (a-dagpenge og løntilskud).

Udviklingen i forsørgelsesydelse*Antal fuldtidspersoner 2011-2015*

	2011	2012	2013	2014	2015
Kontanthjælp, Uddannelseshjælp, forrevalidering	7.011	7.293	8.120	8.490	8.572
Erhvervs- og uddannelsesrevalidering	966	904	861	824	775
Ressourceforløbsydelse	0	0	20	109	344
Ressourceforløbsydelse, Jobafklaring	0	0	0	83	698
Ledighedsydelse	1.247	1.321	1.292	1.188	1.179
Fleksjob	3.688	3.734	3.885	4.072	4.105
Førtidspension	15.530	15.793	15.565	15.087	14.640
Sygedagpenge	4.576	4.365	4.089	3.976	3.597
A-dagpenge, UDY, AMY	7.112	7.616	7.402	6.828	6.347
I alt	40.130	41.026	41.234	40.657	40.257
Antal personer 16-66 år	221.586	224.366	227.676	229.764	231.180
Indeks i alt Overførsler	100,0	102,2	102,8	101,3	100,3
Indeks antal personer 16-66 år	100,0	101,3	102,7	103,7	104,3

Noter:

Jf. Jobindsats.dk. pr. 17. marts 2016. Historiske tal justeret ift. tidligere bemærkninger.

Antal fuldtidspersoner svarer til antal personer omregnet til fuldtidspersoner ved hjælp af den gennemsnitlige varighed på den valgte ydelse i det valgte tidsrum. Ud over de viste tal kan det oplyses at udviklingen i efterlønstallet vist et fald på ca. 1200 personer siden 2011. Det har i et vist omfang betydet stigninger på de øvrige forsørgelsesområder

Befolkning opgjort i årets 3. Kvartal. Danmarks Statistik "FOLK1"

Det samlede antal helårspersoner på kommunale overførsler er faldet med 977 fuldtidspersoner fra 2013 til 2015. Heri indgår en stigning på 376 fuldtidspersoner på offentlig forsørgelse under integrationsloven siden 2011.

Antallet af kontanthjælpsmodtagere er steget i forhold til 2013. Samlet er der i 2015 8.572 fuldtidsmodtagere af kontanthjælp. Stigningen skyldes hovedsageligt førtidspensions- og fleksjobreformen, hvor antallet af førtidspensionerede er faldet markant. En del kontanthjælpsmodtagere er på vej på den nye ressourceforløbsydelse.

Antallet af personer på revalideringsydelse eller løntilskud i forbindelse med revalidering er faldet en smule. Det skal understreges, at det også er muligt at modtage revalidering med forsørgelsesgrundlag kontanthjælp.

Antallet af personer på ressourceforløbsydelse er steget markant og tyder på, at førtidspensions- og fleksjobreformen efterhånden har gennemslået. Sygedagpengereformen har betydet at der i 2015 var 698 personer på ressourceforløb under jobafklaring.

Antallet af personer på ledighedsydelse er faldet de senere år. Det skyldes blandt andet den særlige investeringsmodel på området, hvilket også forklarer den lille stigning på fleksjobområdet.

Antallet af førtidspensionstilkendelser var i 2015 på 412. Det lave niveau fra 2014 (493) og 2013 (559) fortsætter således og er markant under 2012-niveauet på 910 og 2011-niveauet

på 1.446. Baggrunden er lovgivning om ressourceforløb (førtidspensions- og fleksjobreformen) som har til formål at udvikle især unges arbejdsmarkedspotentialer i stedet for førtidspensionering. Trods stigende befolkning i Aarhus er antallet af førtidspensionister i Aarhus faldende. Det skal bemærkes, at ikke alle førtidspensionister er traditionelt passivt forsørgede. Eksempelvis var der ultimo 2015 670 førtidspensionister i et skånejob. Men også en række dagforanstaltninger for fysisk og psykisk handicappede har førtidspensionister som målgruppe.

På sygedagpenge-området kan der konstateres et fald fra 2013 til 2015. Faldet skyldes blandt andet sygedagpengereformen, hvor der allerede efter 5 måneders sygdom vurderes, om der er grundlag for forlængelse af sygedagpengene. Er der ikke grundlag, er der indført en ny ydelse ressourceforløbsydelse under jobafklaring som alternativ.

Antallet af forsikrede ledige er faldet fra 2013 til 2015. Faldet er en konsekvens af stigende beskæftigelse og reduceret dagpengeperiode.

Antal helårspersoner med kommunal medfinansiering i regnskabsåret 2015

	Regn- skab	Budget	Afvigelse (R-B)
Kontanthjælp, Uddannelseshjælp og forrevalidering	8.572	7.479	1.093
Erhvervs- og uddannelsesrevalidering	775	832	-57
Ressourceforløb	344	360	-16
Jobafklaring	698	0	698
Ledighedsydelse	1.179	1.122	57
Fleksjob	4.105	4.100	5
Førtidspension	14.640	14.792	-152
Sygedagpenge	3.597	4.071	-474
A-dagpenge, Arbejdsmarkedsydelse	6.347	5.900	447

Note:

Tabellen angiver 2015 regnskab og budget for de kommunale ydelser incl. sygedagpengesager før 5. uge og A-dagpenge før 5. uge.

Øvrige aktiv ydelser:

Beskæftigelsesforvaltningen har en række foranstaltninger, der vedrører ungeindsatsen.

Antal helårspersoner 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Ekstraordinære lære- og praktikpladser (ungeindsatsen)	78	55	54	79	55
Skoleydelse på produktionsskoler	437	437	419	382	356
EGU -elever (ungeindsatsen)	127	124	108	106	106
Servicejob (forsikrede)	43	31	27	19	9
Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse	105	127	147	165	200

5. Ressourcer

5.1 Resumé af sektorens økonomi

Regnskabet udviser et samlet nettoforbrug på 4,9 mia. kr. I forhold til det oprindelige budget er der en merudgift på 90,3 mio. kr. Der er tillægsbevilliget 151,9 mio. kr. Der er således en mindredrift på 61,6 mio. kr. svarende til 1,28% af det samlede nettobudget.

Resumé af regnskab 2015

Sektor	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	6.576.564	6.380.584	195.980	130.957	65.023	...
Indtægter	-174.412	-48.903	-125.509	-5.448	-120.061	...
Refusion	-1.483.636	-1.503.486	19.850	26.396	6.547	...
Nettoudgifter i alt	4.918.515	4.828.195	90.321	151.905	-61.584	-1,28%
Anlæg:						
Udgifter	0	0	0	0	0	...
Indtægter	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	0	0	0	0	0	...
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						...
* Sektor 141, BEF service	476.769	456.902	19.867	37.750	-17.883	...
* Sektor 143, BEF overførsel	196.919	220.872	-23.953	-20.598	-3.355	...
* Sektor 145, BEF, danskundervisning	29.134	27.483	1.651	2.532	-881	...
Ikke-decentraliseret område:						
*Sektor 144 Overførsel	4.186.106	4.095.373	90.733	127.618	-36.885	...
*Sektor 144 Service	29.588	27.566	2.022	4.603	-2.581	...
* Anlæg	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	4.918.515	4.828.195	90.321	151.905	-61.584	-1,28%

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(3)=(1)-(2)	(4)=(4A)+(4 B)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -	
Personaleforbrug	1.298,5	1.417,2	-118,7	-8,4

5.2 Drift og personale

Der har været et forbrug på 1.298,5 stillinger. I forhold til sidste år er personaleforbruget faldet med 118,7 fuldtidsstillinger. Udviklingen i fuldtidsstillinger kan henføres til et fald i ledige med løntilskud i kommunen på ca. 110 fuldtidsstillinger og et fald i antallet af ekstraordinære lære og praktikpladser på 23 personer og et fald på 18 stillinger vedr. investeringsmodellen på fleksjobområdet som følge af færre fleksjobansættelser. Disse fald modsvares af en lille nettostigning i antallet af stillinger i Beskæftigelsesforvaltningen blandt andet grundet investeringsmodellerne.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i alt givet tillægsbevillinger på netto 151,9 mio. kr. til budget 2015.

Det decentraliserede område

De væsentligste tillægsbevillinger på de decentraliserede områder:

På sektor 1.41 Decentraliserede serviceudgifter, der omfatter Beskæftigelsesforvaltningens serviceudgifter (personale på Jobcenter, Ydelsescenter, Ungdommens Uddannelsesvejledning, STU, læge- og psykologerklæringer mv.), er der samlet tillægsbevilliget 37,8 mio. hvoraf 20,6 mio. kr. er med rammekorrektion.

Af væsentligste tillægsbevillinger kan nævnes:

- 7,9 mio. kr. med rammekorrektion vedrørende andel af ekstraordinære flygtningetilskud.
- 5,0 mio. kr. med rammekorrektion vedrørende beskæftigelsesreformen.
- 9,9 mio. kr. med rammekorrektion vedrørende grund og resultattilskud, samt lovændring omkring nye ydelser på integrationslovsområdet.
- -2,2 mio. kr. med rammekorrektion vedrørende ændret lønskøn
- 17,1 mio. kr. uden rammekorrektion som følge af overført overskud fra tidligere år på 2,8 mio. kr. og grundet forventet regnskab 2015 på 14,3 mio. kr.

På sektor 1.43 Decentraliserede overførselsudgifter (Arbejdsmarkedscentrene, køb af kurser og uddannelse mv. til samtlige målgrupper) er der tillægsbevilget -20,6 mio. kr. Heraf -0,9 mio. kr. med rammevirkning

- 8,3 mio. kr. med rammevirkning som følge af modellen vedrørende beskæftigelsesrettede tilbud til personer omfattet af integrationsloven. Tillægsbevillingen er givet i tillægsbevillingsansøgningerne for henholdsvis 2014 og 2015.
- 5,5 mio. kr. med rammevirkning som følge af lov- og cirkulæreprogrammets effekt i 2015. Tillægsbevilget i tillægsbevillingsansøgningen for 2015
- -13,8 mio. kr. med rammevirkning som følge af øgede grund- og resultattilskud på integrationsområdet.
- -19,7 mio. kr. uden rammeeffekt som følge af forventet regnskab. Indarbejdet i tillægsbevillingsansøgningen for 2015.

Sektor 1.45 Danskundervisning omfatter danskundervisning af personer omfattet af integrationsloven, Aktivloven samt selvforsørgende i øvrigt, som er berettiget til danskundervisning jf. danskundervisningsloven. Området er omfattet af decentralisering, men byrådet har vedtaget, at der er efterregulering af rammen til faktiske udgifter og indtægter.

- Der er tillægsbevilget 0 mio. kr. i budget og 12,1 mio. kr. i ramme som tilpasning af ramme til budget med videre. Foretaget i forbindelse med tillægsbevillingsansøgning for 2015.
- Der er tillægsbevilget 2,5 mio. kr. som følge af forventet regnskab 2015. Foretaget i forbindelse med tillægsbevillingsansøgningen for 2015.

Ikke decentraliserede område

Sektor 1.44 Ikke-decentraliserede udgifter. Det ikke-decentraliserede område omfatter overførselsudgifter i form af A-dagpenge, særlig uddannelsesyndelse, kontanthjælp, revalidering, løntilskud, førtidspension, ressourceforløbsyndelse, sygedagpenge, fleksjob, ledighedsyndelse, og jobtræningsudgifter til forsikrede ledige og bidrag til produktionsskoler,

På det ikke-decentraliserede område, sektor 1.44, er der i alt tillægsbevilget 132,2 mio. kr.

- Der er tillægsbevilget 67,6 mio. kr. i 2015 vedrørende Arbejdsmarkedsyndelse og sygedagpengereformen. Foretaget i forbindelse med tillægsbevillingsansøgningen for 2014. Beløbet vedrører tillægsbevillingsindstilling for 2014 (tilpasning af budgetterne til forventede udgifter).
- Der er tillægsbevilget 64,7 mio. kr. som følge af revurderingen af forsørgelsesudgifterne ved forventet regnskab 2015 foretaget i forbindelse med tillægsbevillingsansøgningen for 2015.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Beskæftigelsesforvaltningens regnskab for 2015 indeholder samlet set en mindreudgift på 61,6 mio. kr. set i forhold til det ajourførte budget.

Heraf udgør afvigelserne på det decentraliserede område i alt 22,2 mio. kr. i mindreudgifter.

På sektor 1.41 Beskæftigelsesforvaltningens decentraliserede serviceudgifter er der et samlet forbrug på 476,8 mio. kr. og et ajourført budget på 494,6 mio. kr. Der er således en afvigelse på -17,8 mio. kr.

Afvigelsen skyldes hovedsagligt det ekstraordinære flygtningetilskud, der ikke var indarbejdet i tillægsbevillingsansøgningen. Dette forklarer -7,9 mio. kr. Derudover har der været tidsforskydninger på eksterne projekter på -5,4 mio. kr. I forhold til forventningerne ved tillægsbevillingen har der været et mindreforbrug på puljen til arbejdsgiverfinansiering i forbindelse med midlertidige fleksjob, samt en tidsforskydning på virksomhedsstrategien. Modsat har der været flere udgifter til lægeerklæringer end forventet.

På sektor 1.43 decentraliserede overførselsudgifter er der en samlet nettoudgift på 196,9 mio. kr. og et ajourført budget på 200,3 mio. kr. Der er således en ikke bevilget afvigelse på 3,4 mio. kr. i mindreudgifter. Afvigelsen skyldes lidt mindre udgifter til aktivering af forsikrede ledige, revalidering og mentor end forventet, tidsforskydninger vedrørende skånejob og eksterne projekter. I modsat retning trækker lidt flere udgifter til beskæftigelsesrettede tilbud for integrationslovspersoner.

Vedr. sektor 145, Danskundervisning: Danskundervisningen er via udbud udlagt til ekstern leverandør. Alle personer i danskuddannelseslovens målgruppe er berettiget til undervisning. Målgruppen består af arbejdskraftindvandrere og studerende på udvekslingsophold samt flygtninge og familiesammenførte.

På området er der en samlet nettoudgift på 29,1 mio. kr. og et ajourført budget på 30,0 mio. kr. Der er således en mindredgift på 0,9 mio. kr. set i forhold til det ajourførte budget.

En meget stor del af udgifterne udløses i forbindelse med studieopstart i september, hvorfor der altid vil være usikkerhed omkring skønnet for 4. Kvartal. Herudover blev der i 2014 indført ny lovgivning omkring arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, hvilket også har gjort de løbende vurderinger af udgiftsniveauet usikkert.

På det ikke decentraliserede område sektor 1.44 er der en samlet mindredgift på 39,5 mio. kr. Den samlede afvigelse er således 0,96%.

Den samlede mindredgift skyldes hovedsageligt mindredgifter til A-dagpenge (-18 mio. kr.) Skønnet for A-dagpenge er altid behæftet med usikkerhed grundet tidsforskydninger. Afregningsmetoden sker via A-kasse indberetninger og herefter et landsdækkende IT system som leverer nettoregninger til den enkelte kommune. Herudover er der mindredgifter til kontanthjælp og uddannelseshjælp idet andelen med høj refusion har været større end forventet i til lægsbevillingen.

5.3 Anlæg

Beskæftigelsesforvaltningen anlæg fremgår af sektor 1.05.

5.4 Status på områder med decentraliseringsordning

A: Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+ (2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
* Sektor 141, BEF service	456.900	20.619	477.518	476.769	750
* Sektor 143, BEF overførsel	220.872	-919	219.951	196.919	23.032
* Sektor 145, BEF, danskundervisning	14.675	12.109	26.783	29.134	-2.350
Samlet ramme i alt	692.446	31.809	724.252	702.822	21.432

NB! Tilgodehavender i kommunkassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokor- rektioner		Nettobilgo- dehaven- de ultimo
	(1)	(2)	(3)		(4)=(1)+(2) +(3)
Nettoramme:				- 1.000 kr. -	
* Sektor 141, BEF service	-16.671	750	505	25.416	10.000
* Sektor 143, BEF overførsel	17.003	23.032	6.680	-25.416	21.299
* Sektor 145, BEF, danskundervisning	0	-2.350	2.350		0
I alt	332	21.432	9.535	0	31.299

NB! Tilgodehavender i kommunkassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Sektor 1.41 Beskæftigelsesforvaltningens decentraliserede serviceudgifter viser et mindreforbrug på 0,75 mio. kr. i forhold til rammen i 2015.

Mindreudgiften består af merudgifter på især STU og det lægefaglige arbejde omkring rehabiliteringsteamene og lægeerklæringer. I modsat retning tæller tidsforskydninger på eksternt finansierede projekter og Arbejdsgiverpuljen vedrørende investeringsmodellen for fleksjob.

Sektor 141 havde en primo saldo i 2015 på -16,7 mio. kr. Der foreslås saldokorrekationer på 0,143 mio. kr. som følge af demografimodellen STU, 0,666 mio. kr. som følge af model på integrationsområdet, -0,164 mio. kr. som følge af efterregulering af løn, 0,336 i forbindelse med barselsudligning. Endelig saldokorrigeres der -0,476 mio. kr. i forbindelse med for højt beløb søgt i tillægsbevillingen vedr. indførsel af integrationsydelse.

Tages der højde for disse saldokorrekationer på i alt 0,5 mio. kr. er mindreforbruget på 1,2 mio. kr. Jf. afsnit 5.4.2 foreslås det, at opsparingerne mellem sektor 141 og 143 udlignes således den samlede ultimo opsparring fordeles mellem sektor 141 og sektor 143. Med flytning af opsparring fra sektor 143 bliver ultimo saldoen 10 mio. kr.

Sektor 1.43 Beskæftigelsesforvaltningens decentraliserede overførselsudgifter viser en mindreudgift i forhold til rammen på 23,0 mio. kr.

Mindreudgiften kan primært henføres til aktivering af forsikrede ledige og revalidering, samt til mindreudgifter i forbindelse med ressourceforløb og jobafklaringsforløb, samt i mindre grad tidsforskydninger på eksterne projekter.

Der foreslås saldokorrekationer på -0,471 mio. kr. for barselsordningen, 0,310 mio. kr. som følge af model for aktivering på integrationslovsområdet, -0,494 mio. kr. som følge af model for grundtilskud på integrationslovsområdet, -0,074 mio. kr. som følge af lønregulering. Endelig saldokorrigeres 7,426 mio. kr. som følge af faldende refusionsgrundlag på 6 ugers jobrettet uddannelse. Hertil kommer en allerede godkendt saldokorrektion på -0,017 mio. kr. vedr. afskrivning på tilgodehavender i forbindelse med regnskab 2014.

Tages der højde for saldokorrekationer på i alt 6,7 mio. kr. er mindreudgift på 29,7 mio. kr. Jf. afsnit 5.4.2 foreslås det, at opsparingerne mellem sektor 141 og 143 udlignes således den samlede ultimo opsparring fordeles mellem sektor 141 og sektor 143. Der foreslås således overført opsparring til sektor 141.

Der er en primo saldo i 2015 på 17 mio. kr. og en ultimo saldo på 21,3 mio. kr.

Sektor 1.45 danskundervisning viser en merudgift i forhold til rammen på 2,3 mio. kr. Afvigelsen kan henføres til at rammen ikke oprindeligt er tilpasset budgetlægningen. Der foreslås jf. byrådsbeslutning saldokorrektion på 2,3 mio. kr.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Den samlede opsparring på Beskæftigelsesforvaltningens decentraliserede område er ultimo 2015 på 31,3 mio. kr.

Fremadrettet forventes på sektor 141 fortsat udfordringer på STU området og på det lægefaglige område og på sektor 143 stigende udgifter til den intensive indsats på ressourceforløb og jobafklaringsforløb.

I forbindelse med finansloven for 2016 er rammen til den generelle beskæftigelsesindsats på sektor 143 reduceret med 8,3 mio. kr. set i forhold til 2015. Herudover reduceres det såkaldte

rådighedsloft markant, hvorfor Beskæftigelsesforvaltningens refusionsindtægter falder med ca. 26 mio. kr. fra 2015 til 2016.

Der forventes således i 2016 et forbrug der overstiger rammen på både sektor 141 og 143. Det præcise omfang er vanskeligt at estimere på nuværende tidspunkt grundet de mange lovændringer. Budgeteffekten vil blive indarbejdet i tillægsbevillingsansøgningen for 2016. Det foreslås derfor, at opsparingen pr. ultimo 2015 udlignes, således der fremgår opsparede beløb både på sektor 141 og 143.

6. Øvrige forhold

6.1 Kritiske/problematiske forhold

6 ugers selvvalgt uddannelse

I forbindelse med at Beskæftigelsesforvaltningen overtog ansvaret for hele refusionsindtægten for rådighedsloftet inklusive den refusion, der hentes hjem som følge af at selvvalgt uddannelse, blev rammen på sektor 143 reduceret med 12 mio. kr. Forudsætningen var, at der kunne hjemtages refusion svarende til 43% af den daværende udgift på selvvalgt uddannelse på ca. 28 mio. kr.

Udgifterne til selvvalgt uddannelse (som udgiftsføres på sektor 144) er i 2015 reduceret betragteligt som følge af regelændringer. Vel at mærke regelændringer, som jf. lov og cirkulæreprogrammet ikke forventedes at ville have nogen betydende effekt. I 2015 er udgifterne på selvvalgt uddannelse på 8,8 mio. kr.

Hele bruttobesparelsen tilskrives det ikke-decentraliserede område, mens de manglende refusionsindtægter på 7,4 mio. kr. rammer aktiveringsbudgettet på sektor 143 og mindsker dermed utilsigtet den samlede forbrugsmulighed. Der er derfor indarbejdet en kompensation på 7,4 mio. kr. på sektor 143 i 2015 i form af en saldokorrektion. Der vil i forbindelse med afdelingens budget 2017 blive udarbejdet forslag til model for regulering af rammen på 143 som følge af de svingende refusionsindtægter på selvvalgt uddannelse.

6.2 Øvrige forhold

Der henvises til særskilt afrapportering på investeringsmodellerne.

Der henvises endvidere til særskilt evaluering af reguleringsmetoden for aktiveringsområdet, der ligeledes er vedlagt regnskabsbemærkningerne.

Reguleringer vedr. integrationsområdet

I forbindelse med budget 2013 besluttede Byrådet at decentralisere en række udgiftsområder. På Beskæftigelsesforvaltningens område blev indtægterne fra grund- og resultattilskud samt udgifterne til beskæftigelsesrettede tilbud til integrationslovspersoner decentraliseret.

I forhold til de beskæftigelsesrettede tilbud blev det samtidig besluttet at udarbejde en model for regulering af budget og ramme, så dette blev afhængigt af, hvor mange integrationslovspersoner, der er i Aarhus. Modellen er efterfølgende udarbejdet i samarbejde med Borgmesterens Afdeling og regulerer budget og ramme med basis i Regnskab 2012. Reguleringen er afhængig af udviklingen i antallet af personer omfattet af integrationsprogrammet. Personer, der modtager ydelse (kontanthjælp/integrationsydelse), vægter højere end personer, der ikke modtager ydelser.

Grund- og resultattilskuddene indtægtsføres fra og med 2013 på sektor 143. Afvigelse fra budgettet reguleres. I forbindelse med byrådets behandling af indstillingen "Integrationslovens konsekvenser for Århus Kommunes flygtninge og indvandrerpolicy" (1999) besluttede byrådet også at regulere budget og ramme på henholdsvis sektor 102 og sektor 141, således

at ressourcerne til integrationsområdet reguleres som følge af færre eller flere personer i målgruppen.

Sektor 1.70 Administration

Fællesstabe

5. Ressourcer

Sektor 1.70 omfatter Fællesstabe og tværgående funktioner i Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse.

Budgettet på sektor 1.70 indeholder såvel Fællesstabenes egne budgetter samt puljer, der er fælles for hele magistratsafdelingen, bl.a. fælles IT-udgifter og udgifter til betjentfunktion på tjenestesteder.

5.1 Resumé af sektorens økonomi

Resumé af regnskab 2015

Sektor	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afgivelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	109.902	95.516	14.386	15.591	-1.205	-1,08
Indtægter	-183	0	-183	0	-183	
Refusion						
Nettoudgifter i alt	109.719	95.516	14.203	15.591	-1.388	-1,25
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* 170	109.719	95.516	14.203	15.591	-1.388	-1,25
Nettoudgifter i alt	109.719	95.516	14.203	15.591	-1.388	-1,25

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(3)=(1)-(2)	(4)=(4A)+(4B)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -	- % -
Personaleforbrug	108,9	110,1	-1,2	-1,1

5.2 Drift og personale

Der er nettoudgifter på 109,7 mio. kr. på sektoren. Det svarer til et mindreforbrug på 1,4 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget.

Personaleforbruget er faldet med 1,2 stilling i forhold til regnskab 2014.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er samlet set tillægsbevilget 15,6 mio. kr. på sektoren. De væsentligste tillægsbevillinger vedrører forventet forbrug af opsparing, budgetflytninger i forbindelse med den administrative reorganisering i 2015 og samling af tilbageførte renter fra Aa+ projekt på fællesområdet.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Mindreforbruget på 1,4 mio. kr. skyldes primært tidsforskydninger.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

-

5.2.4 Diverse statusredegørelser

Der er foretaget korrektion af status som følge af mindreudgifter til barselsudligning på 174.000 kr., statuskorrektion som følge af det endelige lønskøn på -40.000 kr. samt afskrivninger af tilgodehavender på -22.000 kr. Sidstnævnte blev vedtaget i forbindelse med regnskabet for 2014.

A: Vedrørende de decentraliserede områder:**Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder**

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+ (2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme: - 170			- 1.000 kr. -		
	95.516	7.844	103.360	109.718	-6.358
Samlet ramme i alt	95.516	7.844	103.360	109.718	-6.358

NB! Tilgodehavender i kommunkassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokor- rektioner	Nettoutilgo- dehaven- de ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2) +(3)
Nettoramme: - 170			- 1.000 kr. -	
	16.261	-6.358	112	10.015
I alt	16.261	-6.358	112	10.015

NB! Tilgodehavender i kommunkassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Der er et samlet underskud i forhold til rammen på 6,4 mio. kr. Efter saldokorrektioner på 0,1 mio. kr. er sektorens opsparing på godt 10 mio. kr.

Sektor 2.00 Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø

Teknik og Miljø

1. Sektorens ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Teknik og Miljø's vision er at skabe rammevilkår i verdensklasse og realisere Aarhus' markante vækstpotentiale. Det sker gennem kompetente og løsningsorienterede samarbejder, internt og med virksomheder, videninstitutioner, netværk og enkeltpersoner.

Teknik og Miljø skal sikre rammerne for, at Aarhus udvikles som Vestdanmarks hovedby. Det omfatter blandt andet, at der skal sikres plads til 375.000 indbyggere i 2030. Samtidig skal Aarhus være en miljømæssig bæredygtig kommune, der er CO₂-neutral i 2030.

Teknik og Miljø's indsats er reguleret af en lang række sektorlove vedrørende de enkelte områder. Blandt de vigtigste byrådsbeslutninger kan nævnes:

- Forslag til Planstrategi 2015 (2015) og Kommuneplan 2013
- Beslutning om CO₂-neutralitet i 2030 (2009)
- Samspil 2025 – Vision for en sammenhængende og bæredygtig mobilitet i Østjylland (2013)
- Kollektiv Trafikplan (2010)
- Handlingsplaner for trafiksikkerhed og trafikmiljø, tilgængelighed, skoleveje samt Cykelhandlingsplanen
- Affaldsplan 2015-2018 (2015)
- Vandhandleplan 2013-2015 (2015)
- Investeringsplaner for Varme og Affald (2015)
- Energirenovering af Aarhus Kommunes bygninger (2013)
- Parkeringspolitik (2012)
- Klimavarmeplan (2011)
- Vandforsyningsplan og spildevandsplan (2016 og 2013)
- Aarhus Kommunes Affaldsplan 2015-2018 (2015)
- Risikobaseret dimensionering af beredskabet (2011)
- Trafikplan for Aarhus Midtby (2005)
- Vandkvalitetsplan (2005)
- Handlingsplan for De Bynære Havnearealer (Aarhus Ø) (2001)
- Delplan for Varmeplan Aarhus (1980)

Teknik og Miljø er ansvarlig for en bred vifte af opgaver, herunder:

- Kommuneplan, byplanlægning og lokalplaner
- Jordkøb og byggemodninger
- Byggesager, ejendomsbeskatning og grundsalg
- Udvikling af byrummet
- Tilsynet med almene boligorganisationer, støttet nybyggeri og byfornyelse
- Trafikal infrastruktur
- Trafiksikkerhed, trafikmiljø og parkering
- Drift af vejanlæg
- Bestilling af kollektiv trafik
- Naturplanlægning og -beskyttelse
- Skove, parker og legepladser
- Vand- og spildevandsplanlægning og myndighedsopgaver på området
- Virksomhedstilsyn, miljøtilsyn og miljøvagt, samt forurenede grunde
- Vandløbstilsyn og badevandskontrol

- Kirkegårde
- Kolonihaver
- Skadedyrsbekæmpelse
- Kommunale administrationsbygninger
- Udleje af kommunale lejemål, landbrugsjord m.v.
- Anvisning af boliger til børnefamilier i akut bolignød, ved genhusninger o.l.
- Fjernvarmeforsyning
- Renovation, genbrugsstationer og diverse genanvendelsesordninger
- Drift af affaldsforbrændingsanlæg og andre bortskaffelsesanlæg

Fra 1. januar 2016 er brand- og redningsberedskabet ikke længere en del af Teknik og Miljø, da det er overgået til et § 60-selskab i samarbejde med Skanderborg, Odder og Samsø kommuner.

Teknik og Miljø er organiseret i fire centre og to stabsfunktioner¹:

- Center for Administration og Ejendomme (i)
- Center for Byens Anvendelse (0, i)
- Center for Byudvikling og Mobilitet (*)
- Center for Miljø og Energi (*, t)
- Bolig og Projektudvikling
- Ledelsessekretariatet.

Note: Hvert center og stabsfunktion er decentraliseret. Flere centre har herudover ikke-decentraliserede driftsområder (*). Enkelte forvaltninger er takstfinansierede, helt eller delvist (t), 0-budgetterede (0) eller indtægtsbudgetterede (i).

I Center for Byens Anvendelse udføres arbejdet inden for en bestiller-udfører model med Natur og Vej Service som udfører og Center for Byens Anvendelse samt andre kommunale forvaltninger som bestiller. Størsteparten af Natur og Vej Services opgaver konkurrenceudsættes via udbud. Natur og Vej Service er en del af Center for Byens Anvendelse.

Borger- og brugerinddragelse er relevant i forbindelse med mange af Teknik og Miljø's opgaver. Det sker via mere traditionelle tiltag (høringer, borgermøder, inddragelse af fællesråd), via medborgerskabsinitiativer af meget forskellig karakter og via løbende undersøgelser af borgernes og brugernes tilfredshed med de leverede ydelser.

2. Mål for effekt og ydelser

Teknik og Miljø's indsats i budgetmål for 2015 er specielt fokuseret på fire områder.

2.1. Overordnede effektmål

- Aarhus som Vestdanmarks hovedby (effekt- og ydelsesmål)
- En ren, sikker og smuk kommune (effekt- og ydelsesmål)
- En miljømæssig bæredygtig og CO₂-neutral kommune (effekt- og ydelsesmål)
- Effektiv drift og serviceminded drift (effekt- og ydelsesmål)

Det bemærkes, at budgetmålene er ændret i Budget 2016.

2.2 Delmål og målopfyldelse (effektmål/ydelsesmål)

Overordnet mål: Aarhus som Vestdanmarks hovedby (effekt- og ydelsesmål)

I 2030 rummer Aarhus 75.000 ekstra indbyggere i forhold til 2008, jf. Planstrategi 2008. Denne udvikling sikres bl.a. gennem:

- bæredygtig byudvikling og en effektiv myndighedsbehandling
- vedligeholdelse og udbygning af infrastrukturen
- udbygningen af et effektivt og attraktivt kollektivt trafiktilbud.

Delmål 1: [CBM] De seneste fire års gennemsnitlige arealopkøb skal være i samme størrelsesorden som den gennemsnitlige, årlige, solgte arealmængde i den seneste 10-års periode. Opkøbsomfanget søges varieret modsat konjunkturudviklingen. Der skal altid være parcelhusgrunde, storparceller og erhvervsarealer til salg samt erhvervsarealer forberedt på byggemodning og salg. Der skal derfor i årets løb byggemodnes lige så meget, som der sælges (ydelsesmål).

Status og målopfyldelse:

Opkøb og salg af arealer	Regnskab	Budget	Afvigelser (R-B)
Jordkøb (fire års gennemsnit), (ha)	13	50	-37
Jordsalg (ti års gennemsnit), (ha)	49	50	-1
Beholdning, parcelhusgrunde (stk.) ¹	122	100	22
Beholdning, storparceller (stk.) ²	228	300	-72
Beholdning, erhvervsarealer til salg (ha) ³	100	50	50

Opkøb og salg af arealer	2011	2012	2013	2014	2015
Jordkøb (fire års gennemsnit), (ha)	82,4	68,0	32	20	13
Jordsalg (ti års gennemsnit), (ha)	62,5	57,0	53	52	49
Beholdning, parcelhusgrunde (stk.)	181,0	184,0	164	150	122
Beholdning, storparceller (stk.)	827,0	792,0	692	351	228
Beholdning, erhvervsarealer til salg (ha)	103,0	115,8	111,7	111,7	100

(1) Parcelhusgrunde

Beholdningen af parcelhusgrunde opgøres i antallet af grunde til frit salg. Det vil sige grunde, som har været i offentligt udbud, men ikke blev solgt under udbudsrunderen. Grundene kan derfor sælges til en fast pris i takt med, at der vises interesse for køb af grundene.

Parcelhusgrundene i henholdsvis Solbjerg, Trige, og Hårup er påvirket af større infrastrukturprojekter, hvilket har betydet, at salget stort set er gået i stå i disse områder. Der er derfor en stor beholdning af parcelhusgrunde, som ikke aktuelt kan sælges (ca. 85 % af den samlede beholdning).

Efterspørgslen på den resterende del af beholdningen har været beskedent.

Fra 1. januar 2015 til og med 31. december 2015 er der solgt 77 parcelhusgrunde. Salget ligger under det gennemsnitlige salg på 116 grunde for den forudgående 25-års periode.

(2) Storparceller

Beholdningen af storparceller opgøres i boligenheder (etage m²: 120 m² = x enheder).

En boligenhed er opgjort til 120 m². Der er tidligere regnet med boligenheder på 80 m² - det vurderes at være for lavt i forhold til nutidige standarder. I opgørelsen er medtaget salgbar storparceller. Det vil sige storparceller, som er byggemodnet og derfor kan udbydes til salg i takt med, at der er efterspørgsel i markedet.

I perioden fra 1. januar 2015 til og med 31. december 2015 er der solgt 12 storparceller med

mulighed for at opføre i alt ca. 297 boliger. Salget af storparceller er steget med 33 % ift. 2014 og ligger over niveauet for de foregående tre år.

(3) Erhvervsgrunde

Beholdningen af erhvervsgrunde opgøres i ha. Der er alene medtaget erhvervsgrunde til frit salg. Det vil sige grunde, som har været i offentligt udbud, men ikke blev solgt under udbudsrunden. Grundene kan derfor sælges til en fast pris i takt med, at der vises interesse for køb af grundene.

Fra 1. januar 2015 til og med 31. december 2015 er der solgt 6,8 ha jord til erhverv. Salget af erhvervsparceller er steget med 700 % ift. 2014. Det gennemsnitlige salg for den forudgående 25-års periode er på 18,2 ha årligt.

Restrummeligheden til boliger i den nuværende kommuneplan (pr. medio 2015) kan opgøres således:

Udstykkede grunde

I alt 99 ha, heraf 51 ha kommunalt ejede. Heri indgår 767 parcelhusgrunde, heraf 407 kommunalt ejede. I de privatejede grunde indgår solgte kommunale, men ubebyggede grunde.

Lokalplanlagte arealer til boligformål

I alt 207 ha, heraf er 67 ha kommunalt ejede. 91 ha er udlagt til parcelhuse, heraf 33 ha kommunalt ejede. Heri indgår 694 grunde, 363 af dem er kommunalt ejede.

Kommuneplanlagte arealer til boligformål

I alt 482 ha, heraf er 273 ha kommunalt ejede.

Delmålet for opkøb vurderes ikke opfyldt, idet gennemsnittet af de seneste fire års opkøb er 37 ha mindre end gennemsnittet af de seneste 10 års salg. Årsagerne hertil er især, at udpegning af arealer med dårligt beskyttet grundvand (NFI områder) i en række af kommuneplanens perspektivarealer endnu ikke er afsluttet; at der i kommuneplanens rammebelagte områder er relativt få arealer med hensigtsmæssige opkøbsmuligheder; og at ejerne ofte har urealistiske prisforventninger.

Med henblik på at sikre jord til fremtidige parcelhuse, storparceller og erhvervsområder er der iværksat et tværgående projekt i Teknik og Miljø, som skal afklare, dels hvilke arealer Aarhus Kommune allerede ejer, dels hvilke kommunen kan/skal opkøbe. I forlængelse af arbejdet skal det søges afklaret, om dele af jordbesiddelserne kan/skal omfattes af ny planlægning for at give mulighed for udvikling og salg.

I forlængelse af dette projekt og i sammenhæng med den kommende kommuneplan kan det blive relevant at revurdere strategien og målene for arealopkøb. Opkøbsstrategien forventes revurderet løbende i takt med, at kendskab til indholdet af Planstrategien 2015 og Kommuneplan 2017 øges. Bolig og Projektudvikling arbejder aktuelt med strategien for opkøb/udvikling med henblik på fortætning.

Der arbejdes i to spor:

- 1) Bolig og Projektudvikling deltager aktivt i Planstrategi 2015 samt i arbejdet med revision af kommuneplanen. Det forventes at Planstrategien vedtages endeligt i foråret 2016. Herefter skal der udarbejdes forslag til Kommuneplan 2017. Kommuneplanforslaget forventes offentligt fremlagt i vinteren 2016/2017. Det forventes, at Kommuneplan 2017 vedtages endeligt i efteråret 2017.
- 2) Tværgående projekt i Teknik og Miljø. Arbejdet vil intensiveres i foråret 2016. Arbejdet vil give overblik over, hvilke arealer kommunen ejer og hvilke, der kan udvikles og forædles på den korte bane. Fokus vil være på fortætning, der ikke medfører nye arealudlæg.

Der er ingen aktuelle planer for de allerede opkøbte perspektivarealer. Dette skyldes primært Planstrategi 2015, hvor byens udvikling frem til 2050 drøftes. Der er i højere grad fokus på fortætning frem for nye arealudlæg. Det bemærkes, at Grundsalg løbende vurderer og gennemgår områder med henblik på, at imødekomme ønsket om fortætning. Dette kan eksempelvis være omdannelse af uaktuelle lokalplaner og sammenlægning af småarealer med henblik på mindre boligprojekter.

Delmål 2: [CBM/CME] Behandlingen af lokalplan- og byggesager skal være effektiv og med fokus på korte sagsbehandlingstider. Der skal løbende indarbejdes digitale løsninger til sagsbehandling og til kommunikation med bygherrer og borgere. Sagsbehandlingstiden for byggesager skal ligge under landsgennemsnittet (ydelses- og effektmål).

Status og målopfyldelse:

Sagsbehandlingstider og klager	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Gns. tid, projektorienterede lokalplaner, uger*	36	<40	-4
Gns. tid, kommunale byudviklingsplaner, uger	40	<48	-8
Gns. tid, byggesager (intern tid), dage	13/25**	<15	-2
Gns. tid for byggesager ift. landsgennemsnit	163 %***	<100 %	63
Klager over retslige spørgsmål i byggesager, hvor Teknik og Miljø underkendes****	7,6%	<20 %	-12,4

Sagsbehandlingstider og klager	2011	2012	2013	2014	2015
Gns. tid, projektorienterede lokalplaner, uger	37	40	34	34	36
Gns. tid, kommunale byudviklingsplaner, uger	48	45	39	48	40
Gns. tid, byggesager (intern tid), dage	17	-	20	35	13/25
Gns. tid for byggesager ift. landsgennemsnit	122 %	133 %	113 %	134 %	163 %
Klager over retslige spørgsmål i byggesager, hvor Teknik og Miljø underkendes	5 %	5 %	5 %	9 %	7,6 %

*) Tidsforbruget (måltallet) er baseret på, at der i gennemsnit produceres op til 50 lokalplaner om året. Der vil altid være stor variation i kompleksiteten fra sag til sag.

**) Sagsbehandlingstider er beregnet ud fra BBR. 13 dage bygger på alle data i BBR, 25 dage bygger på beregninger, hvor data med formodet datafejl (nul eller negativ sagsbehandlingstid er undtaget). Byggeri har i det forløbne år behandlet mange "gamle" sager, som øger sagsbehandlingstiden.

***) Foreligger pr. marts 2015 fra Trafik- og Byggestyrelsen. Landsgennemsnittet beregnes én gang årligt i marts på baggrund af afgørelser truffet det foregående år fra marts til marts. Data er fra marts 2015.

****) Der har været i alt 26 afgjorte klagesager i 2015, hvoraf Aarhus Kommune er blevet underkendt i to sager.

Lokalplaner:

I 2015 er 26 lokalplaner endelig vedtaget. Heraf kan de 12 betegnes som projektorienterede. Det gennemsnitlige nettotidsforbrug for disse er beregnet til 36 uger.

14 lokalplaner kan betegnes som byudviklingsplaner. Det gennemsnitlige nettotidsforbrug er beregnet til 40 uger.

Målet om en sagsbehandlingstid på henholdsvis maks. 40 og 48 uger er i gennemsnit opfyldt.

15 lokalplaner (58 %) havde en sagsbehandlingstid på under 42 uger, ni lokalplaner (34 %) havde en sagsbehandlingstid på mellem 42 og 52 uger, mens de resterende to lokalplaner (8 %) havde en sagsbehandlingstid på mere end 52 uger.

De to lokalplaner med et nettotidsforbrug på mere end 52 uger er:

Lokalplan 937 – Område til boliger ved Skovvejen i Aarhus Midtby

I forbindelse med den offentlige høring kom der mange indsigelser. Det medførte en del ændringer i lokalplanforslaget, bl.a. en ændring af højden og udsigtskiler. Disse ændringer krævede en ny offentlig høring.

Lokalplan 973 – Cityområde mellem Mejlgade og Studsgade, Latinerkvarteret, Aarhus Midtby
Efter den offentlige høring har der været en afklaring af problematikken om parkering på terræn.

Målet om en sagsbehandlingstid på henholdsvis maks. 40 uger for projektorienterede lokalplaner og 48 uger for kommunale byudviklingsplaner er i 2015 **i gennemsnit opfyldt**.

Byggesagsbehandling:

Ifølge bestemmelse 1.16. stk. 1 "Servicemål" i bygningsreglementet á 1. januar 2014, gælder at:

"Kommunalbestyrelsen skal hvert år i januar måned fastsætte og offentliggøre mål for kommunens sagsbehandlingstid ved behandlingen af en byggesag. Kommunalbestyrelsen skal som minimum fastsætte ét servicemål for byggesagsbehandlingen, men kan fastsætte flere".

Hjemlen til at fastsætte servicemål fremgår af byggelovens § 21, stk. 3. Servicemålene skal angive den sagsbehandlingstid, som en ansøger skal påregne i den enkelte kommune for at få en byggetilladelse.

Servicemålene skal således angive sagsbehandlingstiden fra det tidspunkt, hvor ansøgeren har indsendt en ansøgning om byggetilladelse, der fra ansøgerens side er fuldt oplyst, og frem til, at kommunen rent faktisk træffer den endelige afgørelse i sagen. Den del af sagen, som kommunen som myndighed skal oplyse, herunder at foretage partshøring og tilvejebringe oplysninger, som det ikke påhviler ansøgeren at indhente m.v., regnes således med i den sagsbehandlingstid, kommunen opstiller som servicemål.

I forhold til en eventuel forhåndsdialog i forbindelse med en byggesag skal kommunen tydeliggøre over for ansøgeren, hvornår forhåndsdialogen ophører, og den egentlige sagsbehandling påbegyndes.

Kommunalbestyrelsen skal som minimum fastsætte ét servicemål, men kan også fastsætte flere servicemål, eksempelvis for forskellige bygningstyper, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at dette er hensigtsmæssigt.

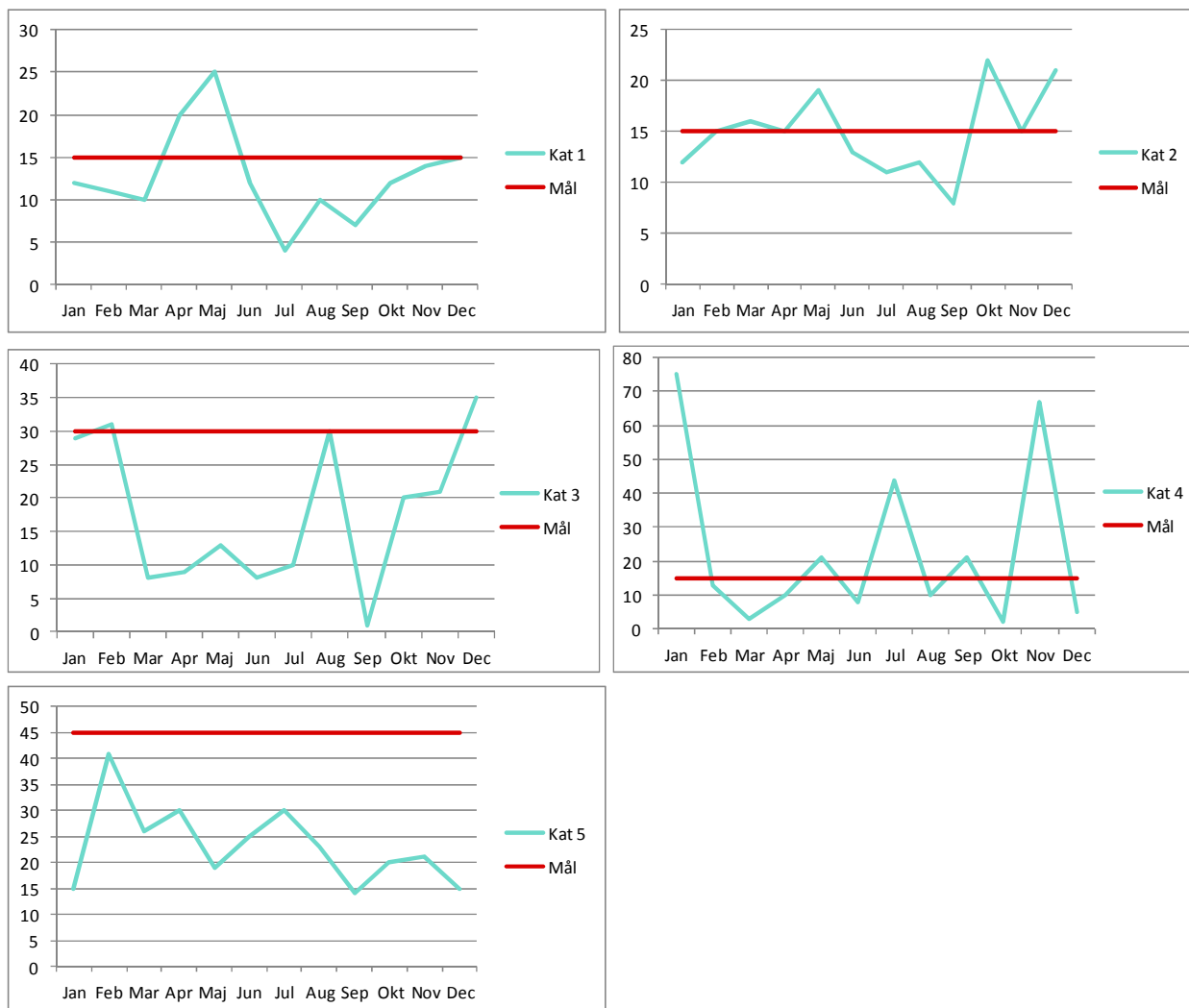
Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre servicemålene, således at ansøgerne til enhver tid har mulighed for at orientere sig om en kommunes servicemål.

Ledelsesinformation i Aarhus Kommune om sagsbehandlingstider for byggesagsbehandling

Servicemålene for Aarhus Kommune for 2015 er opdelt i fem kategorier afhængig af bygnings-typen, defineret i Byggeloven:

Kategori	Servicemål
1: Simple konstruktioner(carporte)	15 dage.
2: Enfamiliehuse	15 dage.
3: Industri og lagerbebyggelse samt jordbrugets avls- og driftsbygninger af begrænset kompleksitet	30 dage.
4: Andre faste konstruktioner m.v.(mobilmaster)	15 dage.
5: Øvrigt erhvervs- og etagebyggeri	45 dage.

De gennemsnitlige sagsbehandlingstider for 2015 for de enkelte kategorier, som fra og med 2015 er afrapporteret månedligt til Teknisk Udvalg, er:

Mens sagsfordelingen for Aarhus i kategori 2, 3 og 4 i perioden fra 2009-2015 har ligget nogenlunde konstant, er der i samme periode sket en forskydning i antallet af sager fra kategori 1 sager til kategori 5 sager. I 2009 var 34 % af de kategoriserede sager kategori 1 sager og 20 % kategori 5 sager. I 2015 er det forholdet 22 % kategori 1 sager og 37 % kategori 5 sager.

Kategori 5 sager er væsentlig større og mere komplekse sager med en væsentlig længere sagsbehandlingstid, hvilket har betydning for den gennemsnitlige sagsbehandlingstid.

Konkret forventer Byrådet i budgetforlig 2016, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid kan bringes ned på under 90 % af landsgennemsnittet.

På sagsforløbssiden er Byggeri ultimo 2015 blevet certificeret i kvalitetsledelse, hvilket har til formål at ensrette og højne kvaliteten af sagsbehandlingen. Certificeringen medfører, at der for alle kritiske arbejdsrutiner er udarbejdet en udførlig arbejdsprocedure.

Derudover igangsættes primo 2016 en handleplan for at reducere sagsbehandlingstiden ved dels en gennemgang af sagsforløbet, dels at klæde kunden bedre på til at ansøge. Sidstnævnte

er et resultat af, at hele 70 % af de indkomne sager ikke er fuldt belyst, hvilket medfører, at den oplevede sagsbehandlingstid for kunden forlænges, da der skal udarbejdes og indsendes yderligere information.

I 2015 er en stor andel af de telefoniske henvendelser til byggeri indkommet via call-centret, for at give sagsbehandlerne bedre mulighed for at fordybe sig i sagsbehandlingen. Denne praksis evalueres i 2016, hvor fordele ved andre modeller og tekniske løsninger undersøges.

Aarhus Kommune - midler til at understøtte reduktionen i sagsbehandlingstider:

Der er afsat 5 mio. kr. i 2015 og 2016 til den midlertidige indsats i forhold til byggesagsbehandlingen. Der er i budgetforlig 2016 afsat 3 mio. kr./år til byggesagsbehandling. Heraf afsættes 1 mio. kr./år til en ordning, hvor gebyret for byggesagsbehandling ved mindre sager frafaldes, hvis tidsfristerne ikke overholdes. De juridiske forhold i relation hertil er under nærmere udredning.

Borgere og virksomheders oplevede tilfredshed er et vigtigt fokusområde. Derfor gennemføres tilfredshedsmålinger på de ovennævnte områder, og tilfredshedsmålinger er gennemført fra og med år 2015.

Målet vurderes derved tilnærmelsesvist opfyldt.

Delmål 3: [CBM] Antallet af relevante bomuligheder for studerende skal øges i takt med antallet af studerende (ydelses- og effektmål).

Status og målopfyldelse:

Bomuligheder for studerende*	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Antal studerende	50.879	51.750	-871
Bomuligheder i støttede ungdomsboliger	11.814	12.400	-586
Ungdomsboliger/kollegier	788	788	0
Dækningsgrad, støttede ungdomsboliger	23 %	24 %	-1 %
Dækningsgrad i alt	25 %	25 %	0 %

Bomuligheder for studerende*	2011	2012	2013	2014	2015
Antal studerende	48.191	49.850	50.194	52.360	50.879
Bomuligheder i støttede ungdomsboliger	10.200	10.930	11.358	11.358	11.814
Ungdomsboliger/kollegier**	788	788	788	788	788
Dækningsgrad, støttede ungdomsboliger	21 %	22 %	23 %	22 %	23 %
Dækningsgrad i alt	23 %	24 %	24 %	23 %	25 %

*) Bomulighederne omfatter også almene familieboliger, der er ommærket til ungdomsboliger, og udlejningsaftaler med fortrinnsret for unge til almene familieboliger.

***) Ungdomsboliger/kollegier vil falde til 524 i 2016, da 264 kollegieværelser nedrives i 2016 på Hejredalskollegiet.

I de foregående 3-4 år er antallet af studerende i Aarhus vokset mere end uddannelsesinstitutionerne forventede i ungdomsboliganalysen fra 2010. I det seneste år er antallet af studerende til gengæld faldet med tæt på 1.500 studerende. I sammenhæng med færdiggørelsen af en række nye almene ungdomsboliger i 2015 har dette medført, at delmålet tilnærmelsesvist er opfyldt for dækningsgraden for støttede ungdomsboliger.

Tallene opdateres årligt.

I budgetforlig 2016 har Byrådet prioriteret 240 mio. kr. til at øge kvoten til nybyggeri af almene boliger.

Der kan opføres 410 almene familieboliger om året de kommende fire år. Hertil kommer de 2.860 ungdomsboliger, der er afsat midler til i perioden 2014-2019. **Dette forventes at sikre målopfyldelsen i de kommende år.**

I forbindelse med budgetforlig 2014-17 blev der vedtaget en hensigtserklæring om, at Borgmesterens Afdeling i samarbejde med Teknik og Miljø skulle udarbejde en boligpolitik med inddragelse af relevante eksterne aktører.

Teknik og Miljø fremsender i første kvartal af 2016 et forslag til boligpolitik til byrådet, som har været i høring i august-september 2015. Heri vil indgå følgende vision for almene familieboliger og boliger til studerende: *"Aarhus Kommune vil også fremover støtte byggeriet af almene familieboliger og almene ungdomsboliger med henblik på, at de fortsat udgør ca. en fjerdedel af boligmassen."*

Delmål 4: [CBA] Vejanlægsinvesteringerne skal bevares. Efter visuel besigtigelse af vejene tildeles der skadespoint for hver vej, ud fra oplysninger om krakeleringer, revner, afskalninger m.v. (effektmål).

Status og målopfyldelse:

Skadespoint	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Klasse I, gennemsnit	1,1	<1,2	-0,1
Klasse II, gennemsnit	1,4	<1,7	-0,3
Klasse III, gennemsnit	2,1	<2,0	0,1

Skadespoint	2011	2012	2013	2014	2015
Klasse I, gennemsnit	1,5	2,1	2,0	1,5	1,1
Klasse II, gennemsnit	2,0	3,1	3,5	1,5	1,4
Klasse III, gennemsnit	2,5	2,5	2,9	2,6	2,1

Center for Byens Anvendelse (CBA) indgik i 2013 en funktionskontrakt på vedligeholdelse af godt 500 km veje i landområder, der overvejende er klasse II og III veje. I udbudsgrundlaget indgår en forbedring af vejenes tilstand og dermed en nedsættelse af skadespoint. Kontrakten har en løbetid på 15 år.

CBA har i en årrække foretaget visuelt hovedeftersyn på en tredjedel af kommunens vejnet årligt, hvorved hele vejnettet er eftersat over en treårig periode.

Ud fra hovedeftersynene beregnes vejenes skadespoint. Dette bruges til at bedømme tilstanden af vejene. Vejstrækningerne kan herefter prioriteres efter, hvor det teknisk er mest optimalt at reparere og udskifte slidlag først, således at vejens forventede levetid bevares og kapitalværdien fastholdes.

Aarhus Kommunes samlede vejnet er 1.295 km, hvoraf 501 km er omfattet af funktionskontrakten. Målopfølgingen behandler de resterende 794 km, som Aarhus Kommune selv står for vedligeholdelsen af.

I skemaet ovenfor er anført de aktuelle skadespoint. Tallene er baseret på de aktuelle hovedeftersyn, hvor en tredjedel stammer fra 2015 og resten er fordelt på henholdsvis 2013 og 2014.

Målsætningerne for vejenes tilstand er opfyldt med undtagelse af de lavest klassificerede veje. Der er dog sket en forbedring på 0,5 point i forhold til 2014, således at målet næsten er opfyldt.

CBA følger udviklingen i tilstanden på vejene løbende ved fortsat at udføre hovedeftersyn og udregne skadespoint.

Kombineret med lave asfaltpriser og dermed mange nye asfaltbelægninger på vejnettet er der sket et fald i skadespointet.

Ved budgetforhandlingerne for 2015-18 fik området tildelt 30 mio. kr. årligt til vejvedligeholdelse, hvilket vil bidrage til at konsolidere en god tilstand på vejene.

Vejklasse I har en årsdøgnstrafik på mere end ca. 10.000 køretøjer (indfaldsvejene, ringvejene, Lystupvej o.l.). Vejklasse II har en årsdøgnstrafik mellem 2.000 og 10.000 køretøjer (Rosenvangs Allé, Jernaldervej o.l.). Vejklasse III er villaveje, mindre veje på landet o.l.

Delmål 5: [CBM]: Antallet af offentligt tilgængelige p-pladser inden for Ringgaden skal oprettholdes (effekt mål).

Status og målopfyldelse:

P-pladser	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Offentligt tilgængelige p-pladser i alt	19.723	19.500	223

P-pladser	2011	2012	2013	2014	2015
Offentlige tilgængelige p-pladser i alt	18.600	18.900	18.921	19.121	19.723

Der ses en stigning i antallet af offentlige tilgængelige parkeringspladser i Midtbyen. Dette skyldes hovedsagligt åbningen af DOKK1 med 1.000 offentlige tilgængelige parkeringspladser. Samtidig er de offentlige parkeringspladser på Skolebakken, Pier I nedlagt og i tallet er også indregnet lukningen af Bispetorv. **Målet vurderes dermed opfyldt.**

Overordnet mål: En ren, sikker og smuk kommune (effekt- og ydelsesmål)

Aarhus skal være kendetegnet ved en høj standard for renholdelse af byens parker og veje. Aarhus skal også være kendetegnet ved stadig byfornyelse og udvikling af de rekreative muligheder. Aarhus arbejder for større trafiksikkerhed og en tilstrækkelig og miljømæssig bæredygtig vejbelysning. Samtidig skal der sikres et effektivt brand- og redningsberedskab i hele kommunen. Akutte boligsøgende skal kunne genhuses. Der skal sikres en stabil og miljømæssig bæredygtig affaldsbortskaffelse og varmeforsyning.

Delmål 6: [CBM] Antallet af dræbte og tilskadekomne i trafikken i Aarhus Kommune skal reduceres (effekt mål)

Status og målopfyldelse:

Dræbte og tilskadekomne	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Dræbte og tilskadekomne, antal	*	142	0

Dræbte og tilskadekomne	2011	2012	2013	2014	2015
Dræbte og tilskadekomne, antal	178	170	170	142	*

*) Data vedrørende de politiregistrerede færdselsuheld fra Vejdirektoratet foreligger medio 2016.

I årene 2011 til 2013 har tendensen været, at antallet af dræbte og tilskadekomne har været stagnerende. Antallet af biler i kommunen er dog i perioden fra 2010 til 2014 steget fra omkring 95.000 biler til 105.000 biler. Dette kan være medvirkende forklaring til den stagnerende tendens i antal tilskadekomne på trods af trafikikkerhedsarbejdet. Der er sket et fald i antallet af dræbte og tilskadekomne fra år 2013 til 2014. **Målet vurderes opfyldt.**

Delmål 7: [CBA]: Renholdelsen af byens parker og veje skal ligge på et højt, fagligt niveau (effekt mål).

Delmålet sikres bl.a. gennem Ren By-indsatsen, som måles gennem "Yardstickmetoden". Yardstick er en anerkendt international benchmarkingsmodel, der bl.a. anvendes til undersøgelse af brugertilfredshed.

Status og målopfyldelse:

Renholdelse af parker og veje	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Brugermåling; skala 1-5; 1 er ringe, 5 er meget godt	4,47	>3,5	0,97

Renholdelse af parker og veje	2011	2012	2013	2014	2015
Brugermåling; skala 1-5; 1 er ringe, 5 er meget godt	-	4,07	3,81	3,90	4,47

Der er gennemført en tilfredshedsundersøgelse i 2015.

Renhold af byens parker og de grønne arealer langs vejene sker som en basisydelse i driftskontrakterne og er beskrevet i den samlede kvalitetsbeskrivelse for de grønne områder. I forhold til 2014 er der en mindre stigning i tilfredsheden fra 3,90 i 2014 til 4,47 i 2015. Der er ikke ændret på renholdelsesniveauet, så stigningen kan skyldes almindelig usikkerhed forbundet med undersøgelsen, men også, at der har været et skarpere fokus på kontrollen siden 2014.

I tillæg til tilfredshedsundersøgelsen undersøges også for, hvor vigtigt et parameter renhold er. På en skala fra 1 til 5 viser undersøgelsen, at respondenterne mener, det er "nogenlunde vigtigt" til "meget vigtigt".

Resultater:

- Vi har gennem kolleger og kampagner kontakt til ca. 30.000 borgere om året.
- Antallet af skraldespande i midtbyen og de grønne områder er steget næsten 20 % fra 2014 til 2015.
- Den seneste Epinion-undersøgelse viser, at 68 % af borgerne i Aarhus Kommune har et kendskab til det stigende affaldsproblem i Danmark. Borgernes opfattelse af renligheden i det offentlige rum har været relativ stabil i perioden fra 2010-2013 - der ses dog et mindre fald i borgernes opfattelse fra 2013-2015. Generelt set vurderer borgerne renligheden ved arealerne i Aarhus Midtby lavest. En høj andel af borgerne angiver, at de oplever en dårlig renlighed som følge af, at mange ikke rydder op efter sig selv. Herudover er fastfood emballage og cigaretskodder de typer af affald, som borgerne finder mest generende. Halvdelen af borgerne har angivet, at de mener en større synlighed af de kommunale medarbejdere vil mindske mængden af henkastet affald.

Affaldscontainere og storskrald

Kendskabet til anvendelsen af de nedgravede affaldscontainere i Aarhus Midtby har været stigende i perioden fra 2010-2013. I 2015 er kendskabet dog faldet og ligger på 61 %. Undersøgelsen viser, at det især er de unge, som har et højt kendskab til anvendelsen af de nedgravede affaldscontainere.

I forhold til borgernes adfærd med storskrald viser undersøgelsen, at størstedelen af borgerne – 66 % – afleverer deres storskrald på genbrugspladsen. Herudover ses der en forskel i adfærden på tværs af alder, hvor især de unge forsøger at få tingene i omløb via sociale medier. Undersøgelsen viser desuden, at 47 % af borgerne i Aarhus Kommune kører på genbrugsstationen, hvis de ikke kan få stort pap i de nedgravede affaldscontainere.

Borgerne i Aarhus Kommune er generelt set tilfreds med deres storskraldsordning. 50 % angiver, at de enten er tilfredse eller meget tilfredse. Tilfredsheden er især høj hos borgere, som bor i Ø-gaderne.

Målet vurderes på denne baggrund opfyldt.

Delmål 8: [CBA/CME] 90 % af alle borgere skal have højst 500 meter til en park, et rekreativt område eller grønne ruter. De rekreative færdselsmuligheder i det åbne land skal forbedres. Træer, der fældes i Midtbyen, skal erstattes af nye træer, og det samlede antal skal øges (effekt mål).

Status og målopfyldelse:

Afstand til park, etablering af rekreative stier, nyplantning/genplantning af træer i Midtbyen	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel boligområder med afstand under 500 m	83 %	84 %	-1
Etablering af rekreative stier, km	1,1	1	0,1
Nyplantning/genplantning af træer, stk.	140	50	90

Afstand til park, etablering af rekreative stier, nyplantning/genplantning af træer i Midtbyen	2011	2012	2013	2014	2015
Andel boligområder med afstand under 500 m	81 %	81 %	81 %	84 %	83 %
Etablering af rekreative stier, km	2,0	2,6	5,6	9,0	1,1
Nyplantning/genplantning af træer, stk.	-	81	41	63	140

Delmålet er næsten opfyldt mht. afstand til park, rekreativt område mv. Afrapporteringen omfatter kun afstand til offentlige områder. Hvis private grønne fællesarealer også inddrages i rapporteringen, vil måltallet være på 95 %.

Nye og omlagte stier i åbent land:

I 2015 er der etableret og renoveret i alt ca. 2,1 km rekreative stier / naturstier i følgende områder:

Nye stier

Der er etableret 500 m ved Mariendal langs Vadbros Bæk fra kysten til Ørnevænget, 75 m i Tranbjerg ny Skov og 170 m langs Ballebæk, 420 m i Sabro fra Stillingvej til markvej mod Lilleå og etableret nyt spang over bæk i Grusbjerg Skov.

Etablerede stier

Der er etableret ca. 950 meter natursti mellem Vilhelmsborg og Mårslet - i samarbejde med Mårslet Stilav og CBA.

Nyplantning/genplantning, stk.:

I 2015 er der plantet 100 nye træer – primært på Bispetorvet og Baunes Plads. Derudover er der genplantet 40 træer i Midtbyen. Særligt begrønningen af Bispetorvet er medvirkende til at målet er indfriet, da 80 træer er plantet her, jf. Byrådets vedtagelse af omdannelse af Bispetorv.

Der forventes ligeledes at kunne plantes de 50 træer, der indgår i budgetmål for 2016. **Målet er derved opfyldt.**

Delmål 9: [CME] Udrykningstiden ved akutte hændelser omfattet af beredskabslovgivningen (brand, redning og miljø) må maksimalt være 10 minutter til tæt bebygget område og 15 minutter til spredt bebyggelse (ydelsesmål).

Status og målopfyldelse:

Overskridelse af tidsfrister	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Tidsfrist overskredet (antal)	3*	0	3

Overskridelse af tidsfrister	2011	2012	2013	2014	2015
Tidsfrist overskredet (antal)	6	4	7	6	3

*) Tallet er opgjort alene for perioden 1/1 2015 – 30/6 2015.

Selvom det altid tilstræbes, at tidsfristen overholdes, kan der være enkelte gange i løbet af et år, hvor der sker forsinkelser af den ene eller anden årsag (typisk trafik- eller vejforhold).

Afvielserne for 2015 kan kun opgøres for perioden 1/1 2015 – 30/6 2015, da Aarhus Brandvæsen skiftede til Beredskabsstyrelsens online indrapporteringssystem, ODIN, pr. 1/7 2015. Der er ikke lavet en funktionalitet, hvor man kan udlede disse data, ligesom systemet heller ikke giver mulighed for at angive en forklaring på forsinkelsen – det har været en lokal funktionalitet i Aarhus Brandvæsens system.

I første halvår 2015 har der været tre overskridelser, som har varieret fra 1 til 191 sekunder. Overskridelserne skyldes primært udtjent redningsvogn og adresser, som ligger yderkanten af slukningsområder. Konsekvenserne har været ubetydelige, da der i disse tilfælde har været tale om mindre brand i det fri, som ikke havde mulighed for at brede sig til omgivelserne, blinde alarmer mv.

Der har endvidere været en hændelse, hvor Brandvæsenet ikke har overholdt udrykningstiden grundet fejl på alarmeringsudstyr. Overskridelsen har i dette tilfælde været på 180-210 sekunder. Denne overskridelse har heller ikke haft nævneværdige konsekvenser, da der var tale om blind alarm fra et automatisk brandalarmeringsanlæg. Deltidsmandskabets alarmmodtagere er siden skiftet til udstyr med retursvar – det vil reducere reaktionstiden på et eventuelt udfald på udstyret til en varighed på 45-90 sekunder.

Målet vurderes derved ikke opfyldt.

Delmål 10: [CME] Mindst 65 % af tidsforbruget til brandsyn skal anvendes ude i de synspligtige virksomheder. Det administrative arbejde i forbindelse med gennemførelsen af brandsyn må højst udgøre 1,0 time i gennemsnit pr. syn (ydelsesmål).

Status og målopfyldelse:

Status og målopfyldelse:

Brandsyn, tidsforbrug og -fordeling	Regnskab	Budget	Afvigel-se (R-B)
Timer pr. syn "hjemme"	0,9	1,0	-0,1
Andel syn "ude"	60 %	65 %	-5 %

Brandsyn, tidsforbrug og -fordeling	2011	2012	2013	2014	2015
Timer pr. syn "hjemme"	1,8	1,1	1,2	1,04	0,9
Andel syn "ude"	43 %	58 %	53 %	55 %	60 %

En stadig stigende anvendelse af IT i forbindelse med administration af brandsynene har de senere år medført en markant reduktion i hjemmetiden. Denne udvikling forventes at fortsætte i de kommende år. Herved forventes der også fremover at blive frigjort mere tid til anvendelse ude i de synspligtige virksomheder. **Målet vurderes derved tilnærmelsesvist opfyldt.**

Delmål 11: [CME] Det rene drikkevand skal sikres. Det sker bl.a. gennem fordobling af kommunens naturareal, skovrejsning, ekstensivering af landbrugsdrift på sårbare arealer samt gennem indsatsplaner til beskyttelse af drikkevandet (ydelsesmål).

Kommunen skal senest ved udgangen af 2017 udarbejde og vedtage indsatsplaner dækkende områderne med særlige drikkevandsinteresser (OSD) i kommunen.

De sidste års statslige kortlægning har vist, at der fire steder i kommunen skal ske udvidelser af OSD. Desuden skal der vedtages en samlet indsatsplan for de af vandværkernes indvindingsoplande, der er beliggende uden for OSD.

Antallet af indsatsområder er derfor ændret fra oprindelige 17 til nu 22 indsatsområder. Dette forventes ikke at forsinke den overordnede tidsplan med færdiggørelse i 2017.

Status og målopfyldelse:

Indsatsplaner*	Regnskab	Budget	Afvigel-se (R-B)
Antal	5 endelige, 10 forslag	5 endelige, 10 forslag	0

Indsatsplaner	2011	2012	2013	2014	2015
Antal udkast	1	1	-	5	10
Antal forslag	1	1	-	5	10
Antal endelige			1		5

*) Indsatsplanerne udarbejdes i tre stadier: udkast, forslag og endelig. Denne afrapporteringsform er indført fra regnskab 2015, idet udkast til indsatsplaner er indføjret som et ekstra juridisk led. I tabellen ses, hvordan det forventes at opnå endelig vedtagelse af planer for samtlige 22 indsatsområder frem til og med 2017. (NB: Planerne kan puljes som fx StautrupÅbo indsatsplan, der i 2014 blev fremlagt som forslag – planen omfatter 5 indsatsområder og tæller principielt som 5 planer).

Ifølge budgettet for 2015 forventedes der offentlig høring og endelig vedtagelse af planer for fem indsatsområder, der er sammenfattet under StautrupÅbo. Den offentlige høring er gennemført i forsommeren og forslag til endelig plan forventes fremlagt i efteråret 2015. Der forventes således ikke ændringer i budgettet.

Det forventes desuden, at målet om at sende yderligere ti udkast til indsatsplaner i forhøring opfyldes, og at der herefter fremlægges et forslag til politisk behandling af planerne i 2015. De fem endelige planer er sendt frem til Byrådet i 2015, men er ikke vedtaget endeligt endnu. Der er også udarbejdet ti udkast og forslag, men forslag er endnu ikke sendt til Byrådet. Disse ti planer forventes at skulle i offentlig høring i 2016 og derefter blive fremlagt til endelig vedtagelse i 2016. Udkast til de sidste seks planer kan udarbejdes i 2016 og endelig vedtages i 2017.

Målet om udarbejdelse af indsatsplaner for i alt 22 indsatsområder forventes således at blive nået inden udgangen af 2017.

Yderligere er der kommet nye bestemmelser til bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg (drikkevandsbekendtgørelsen), som sætter krav om, at vandværkerne skal analysere to nye stofgrupper, når der er risiko for indhold af disse stoffer i drikkevandet. De to stofgrupper (perfluorerede alkylsyreforbindelser (PFAS) og radioaktive stoffer) er giftige i ret små koncentrationer. Det giver kommunerne et godt grundlag for at vurdere hvor og hvornår, der skal analyseres for disse problemstoffer.

Målet for drikkevandsbeskyttelse om udarbejdelse af indsatsplaner for i alt 22 indsatsområder forventes således at blive nået inden udgangen af 2017, **hvorfor delmålet vurderes opfyldt.**

Overordnet mål: En miljømæssig bæredygtig og CO₂-neutral kommune (effekt- og ydelsesmål)

Aarhus skal være CO₂-neutral i 2030. Skovarealet skal forøges, og vandløb, søer og Aarhusbugten skal opfylde kvalitetsmålsætningerne.

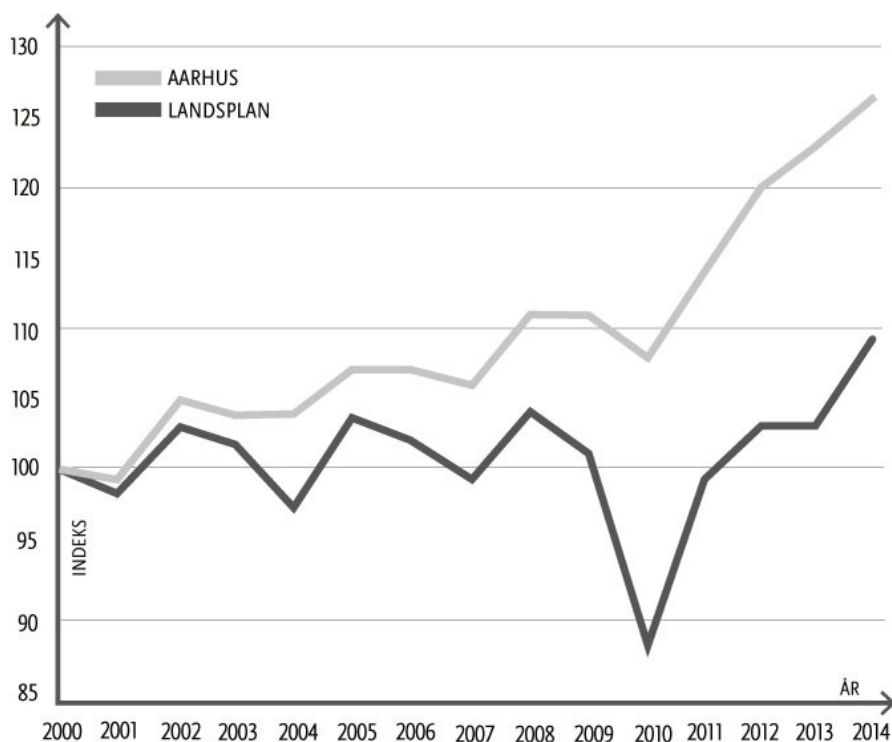
Delmål 12: [CBM] Andelen af cykelture skal forøges (effekt mål).

Status og målopfyldelse:

Fra 2011 har delmålet bygget på kommunens cykeltrafikindeks – dvs. på de tællestationer, hvor der årligt tælles eller indsamles data fra. Det årlige cykeltrafikindeks er normalt udarbejdet i april/maj måned. Det offentliggøres, når det landsdækkende cykeltrafikindeks også er udarbejdet. Cykeltrafikindekset for 2015 forventes at foreligge april/maj 2016.

Aarhus Kommune har fulgt omfanget af og udviklingen i cykeltrafikken gennem flere år. Grundlaget herfor er løbende blevet forbedret, og især efter 2003 er omfanget af systematiske tællinger øget.

Cykeltrafikken i Aarhus er samlet set steget med 28 pct. i perioden siden 2000 – en del mere end på landsplan, jf. figur 12.1:

Figur 12.1: Årlig udvikling i cykeltrafikindeks, Aarhus Kommune og landsplan, 2000-2014

Kilde: Aarhus: Aarhus Kommune. Landsplan: Vejdirektoratet.
 Note: Indeks 100 = år 2000. Indeks 2015 foreligger i april 2016.

Fra 2013 til 2014 er cykeltrafikken (jf. tællinger) steget med 5 pct. Det er fjerde år i træk, at cykeltrafikken stiger i Aarhus.

Cykeltrafikken i Aarhus er samlet set steget med 28 pct. i perioden siden 2000 – en del mere end på landsplan. Den lokale stigning i cykeltrafikken er i stor grad sket i form af flere ture i midtbyen og en stigning i antallet af længere pendlerture fra oplandsbyerne til Aarhus. Dette er bl.a. muliggjort af Aarhus Cykelby-projektets aktiviteter med etableringen af en højklasset cykel forbindelse mellem Aarhus og forstadsbyerne Vejlbj og Lystrup. Ud over etableringen af gode brede stianlæg, ny vejvisning og niveaufrie krydsninger er der etableret landets første Park and Bike-terminal med cykelopbevaringsbokse, hvor pendlere fra motorvejen skifter fra bil til cykel og undgår at sidde i kø de sidste 6 km ind til Aarhus.

Vejret har stor indflydelse på cykeltrafikken. Eksempelvis satte den usædvanligt kolde vinter i 2010 - med 5 hårde vinter måneder og en meget regnfuld september et tydeligt præg på cykeltrafikken i 2010.

På landsplan viser Vejdirektoratets tal, at cykeltrafikken er steget med 6,4 pct. fra 2013 til 2014. Cykeltrafikindekset er ifølge Vejdirektoratet nu på sit højeste niveau siden 1995.

Delmål 13: [CBM] Kundernes tilfredshedsgrad med det kollektive trafiksystem skal afspejles af en høj anvendelsesgrad (effekt mål)

Delmålet beskrives ved hjælp af data vedrørende udviklingen i antallet af passagerer i busserne.

Status og målopfyldelse:

Kunder i den kollektive bustrafik	Regnskab	Budget	Afvigel-se (R-B)
Mio. passagerer	35,4	36,8	-1,4

Kunder i den kollektive bustrafik	2011	2012	2013	2014	2015
Mio. passagerer	-	-	36,1	36,4	35,4*

*) Tal udtrukket fra Midttrafik uden korrektion.

Med henblik på at give et trafiktilbud, der kunne tiltrække flere passagerer og samtidig kunne effektivisere kørslen med et reduceret kørselsomfang, blev et helt nyt busnet sat i drift i august 2011.

Antal passagerer måles i dag med et databussystem i nogle af bybusserne, som løbende automatisk registrerer passagertal hvor de kører. Disse løbende registreringer opregnes efterfølgende til et årsniveau. På basis heraf så passagertallet efter omlægningen af busnettet i 2011 ud til over de sidste par år at stabilisere sig på omkring 36,4 mio. passagerer årligt. Tallet viser sig nu at ligge omkring 35,4 mio. passagerer årligt.

Databusserne indsamler i dag langt flere data, end i de første par år efter etablering af systemet, hvor der var en række vanskeligheder. Der er derfor indgået en række skøn i opgørelserne af passagertal i de foregående år. Disse skøn har været lidt for høje. Det statistiske grundlag er siden forbedret, idet der nu indsamles en større mængde data, hvorfor det samlede årlige passagertal kan opgøres mere præcist. Når passagertallet for 2015 er lavere end de opgjorte passagertal for de to foregående år, er der således ikke tale om en reel passagernedgang – snarere tværtimod, idet billetindtægterne i samme periode har været stigende.

I 2017 skal der igen gennemføres en større omlægning af busnettet, idet buskørslen skal reduceres i forbindelse med letbanens opstart. Det forventes her, at passagertallet i bybusserne falder, idet mange passagerer forventes overflyttet til letbanen. Der forventes ikke en nedgang i det samlede passagertal for bus og letbane tilsammen.

Målet vurderes derved tilnærmelsesvist opfyldt.

Delmål 14: [CME] Skovarealet skal øges (effekt mål).

Status og målopfyldelse:

Kommunalt skovareal	Regnskab	Budget	Afvigel-se (R-B)
Tilvækst, ha	20	40	-20

Kommunalt skovareal	2011	2012	2013	2014	2015
Tilvækst, ha	18,5	44	16	16	20

Byrådet vedtog i Kommuneplan 2009 et langsigtet skovmål om fordobling af det nuværende skovareal: 3.200 hektar ny skov inden 2030.

Den første skovhandlingsplan udløb i 2012. Byrådet vedtog den 25. september 2013 den anden skovrejsningsplan "Skovrejsning 2014 – 2017" med et skovmål på 320 ha ny skov i kommunen inden 2017.

Forudsætningen for "Skovrejsning 2014 – 2017" var dog, at der i budget 2014 blev afsat 9,5 mio. kr. fordelt over de kommende fire år til ny kommunal skovrejsning. Der blev ikke afsat

midler i budgettet til skovrejsning i 2014 – 2017, hvorfor det p.t. ikke er muligt at videreføre skovmålet.

Der er opstillet et mål om 3200 ha skovrejsning i Aarhus Kommune inden 2030. Dette overordnede mål er udmøntet i fire-årige Skovhandleplaner, hver med et mål på 320 ha ny skov fordelt på 80 ha kommunal, 80 ha privat og 160 ha statslig skovrejsning.

Skovrejsningen har mange formål. Først og fremmest anvendes skovrejsning som grundvandsbeskyttelse, idet skovdriften på de offentlige arealer er pesticidfri. Arealet pålægges fredsskovpligt, hvormed det beskyttes langsigtet. Derudover har skovene et meget stort potentiale for at beskytte og fremme biodiversiteten og levere rekreative naturoplevelser til borgerne. Skovene har på lang sigt også en effekt på CO₂-regnskabet, idet skovene, når de bliver ældre, binder og lagrer store mængder CO₂ som kulstof i levende og dødt ved og i skovbunden.

På grund af den grundvandssikrende effekt, sker den kommunale og statslige skovrejsning ved medfinansiering fra Aarhus Vand A/S, idet halvdelen af udgiften til jordopkøb afholdes af forsyningselskabet. Selve skovrejsningen sker med tilskud fra Statens skovrejsningspuljer. Kommunen får derved meget skovrejsning for pengene, såfremt der findes medfinansiering i form af halvdelen af udgiften til jordopkøbene.

Målene i den første Skovhandleplan 2009-2013 blev indfriet, dog med forsinkelse og 25. september 2013 vedtog Byrådet den næste Skovhandleplan 2014-2017, hvor målsætningen om yderligere 320 ha skovrejsning blev videreført. Der blev imidlertid ikke afsat 9,5 mio. til kommunens egen andel af skovrejsningen, hvorfor den kommunale skovrejsning reelt siden er gået i stå og målet dermed ikke kan nås. Kommunens egen skovrejsning er stærkt medvirkende til at drive og hæve ambitionerne i både den private og statslige skovrejsning, hvorfor disse også er stærkt begrænsede. Det anslås, at der i indeværende periode kun bliver rejst 30-50 ha ny skov. Muligheden for med tilskud at sikre adgang til rent drikkevand, øget biodiversitet og rekreative ydelser til borgerne gennem skovrejsningen realiseres derfor ikke i indeværende periode.

Målet er således misvisende og som følge heraf ikke opfyldt.

Delmål 15: [CME] Kvalitetsmål på myndighedsområdet skal opfyldes, og den udledte forurening skal falde frem til 2015, jf. målene i Miljøhandlingsplanen (effektmål)

Status og målopfyldelse:

Kvalitetsmål og udledninger	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Kvælstofudledning, vandmiljø (t)	486	< 450	36
Fosforudledning, vandmiljø (t)	20	< 20	0

Kvalitetsmål og udledninger	2011	2012	2013	2014	2015
Kvælstofudledning, vandmiljø (t)	440	461	487	523	486
Fosforudledning, vandmiljø (t)	19	17	21	22	20

Opgørelsen af udledningen af kvælstof og fosfor består af udledningen fra renseanlæg, separate regnudløb, overløbsbygværker, spredt bebyggelse i det åbne land samt udvaskning fra landbrugsarealer.

Kvalitetsmålet for fosfor er nået i 2015, mens der mangler at blive reduceret med 36 tons kvælstof. Dette skal holdes op mod, at opgørelsen er behæftet med meget stor usikkerhed, idet nogle af tallene er baseret på foreløbige opgørelser og skøn, typisk tidligere års opgørelser. Hertil kommer, at det ikke er muligt at lave den endelige opgørelse for overløbsbygværker før i marts/april måned, og at tallene for udvaskning fra landbrugsarealer kun kan opgøres med 2-3 års forsinkelse, da den afventer landmændenes indberetning i diverse registre, fx husdyrregistret. CME er også via digitalisering blevet betydeligt bedre til at registrere data, f.eks. for regnvandsudløb, og har dermed også fået flere udløb med i beregningerne.

Kvalitetsmålene for fosfor og kvælstof er fastsat jf. miljøhandlingsplanen, og gælder frem til 2015. Kvalitetsmålene udgår således efter denne opgørelse. Fremadrettet vil tilførslen af fosfor og kvælstof være reguleret af de statslige vandområdeplaner, hvor det er angivet, hvad der samlet set kan accepteres af afledning til Aarhus Bugt og søerne, når der samtidig skal kunne opnås målopfyldelse. Der er i vandområdeplanerne ikke afsat kvælstof og fosfor-kvoter for de enkelte kommuner.

Målet vurderes derved tilnærmelsesvist opfyldt.

Delmål 16: [CAE] De kommunale bygninger skal energieffektiviseres (effekt mål)

Status og målopfyldelse:

Elforbrug og CO ₂ -udledning, kommunale bygninger	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Indeks for elforbrug, 2008=100	81	80	1
Indeks for CO ₂ -udl. pr. ansat, 2008=100	85	88	-3

Elforbrug og CO ₂ -udledning, kommunale bygninger	2011	2012	2013	2014	2015
Indeks for elforbrug, 2008=100	80	80	75	80	81
Indeks for CO ₂ -udl. pr. ansat, 2008=100	95	91	89	88	85

CO₂-udledningen er beregnet ud fra el- og fjernvarmeforbruget i administrationsbygninger. Nedgangen i CO₂-udledning i 2015 skyldes overvejende mindre fjernvarmeforbrug.

Opgørelsen omfatter administrationsbygninger, der administreres af Ejendomme. Administrationsbygninger, som står tomme i længere tid i løbet af året, tages ikke med i opgørelsen for det pågældende år.

2014-tallet for elforbrug og CO₂-udledning er justeret i forhold til regnskabet, da det endelige elforbrug og emissionsfaktorer for 2014 ikke var frigivet på daværende tidspunkt.

Elforbruget i 2015 svarer nogenlunde til forbruget i sidste år. Dog er CO₂-udledningen pr. ansat faldet på grund af mere miljøvenlig el- og varmeproduktion samt et mindre varmeforbrug. Herudover har der været en del varmeproduktion vedr. Grøndalsvej 1.

På nuværende er Ejendomme i gang med at installere fjernaflæsningsenheder for el og varme i administrationsbygninger. Dette forventes at give et mere sikkert datagrundlag til opfølgning af det løbende forbrug.

Målet vurderes derved opfyldt.

Delmål 17: [CAE] AffaldVarme Aarhus arbejder for et bedre miljø gennem energibesparelser og reduktion af drivhusgasser samt gennem bæredygtig produktion og effektiv drift (effekt-mål).

Status og målopfyldelse:

Energibesparelser, varmeproduktion, tab i ledningsnet	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Realiserede energibesparelser, varme, MWh	69.234*	89.000	-19.766
Grøn varmeproduktion ift. 2008	38,4 %	35%	3,4
CO ₂ -emission ift. leveret varmemængde, t/GWh	122	125	-3
Varmetab i Varmes ledningsnet	17 %	<20 %	-3
Vandtab i Varmes ledningsnet, m3 pr. km ledning pr. år	41	<50	-9

*) Indberettet til Dansk Fjernvarme.

Energibesparelser, varmeproduktion, tab i ledningsnet	2011	2012	2013	2014	2015
Realiserede energibesparelser, varme, MWh	59.840	45.283	39.159	79.045	69.234
Grøn varmeproduktion ift. 2008	32 %	32 %	35 %	42 %	38,4 %
CO ₂ -emission ift. leveret varmemængde, t/GWh	131	130	121	118	122
Varmetab i Varmes ledningsnet	21 %	20 %	20 %	19 %	17 %
Vandtab i Varmes ledningsnet, m3 pr. km ledning pr. år	51	44	44	44	41

Med baggrund i det seneste energiforlig blev energibesparelsesforpligtigelsen yderligere skærpet, så AffaldVarme Aarhus' mål i 2015 er hævet til 89.000 MWh. Strategien har hele tiden været at realisere så mange energibesparelser som muligt, da det i forhold til Energistyrelsen er muligt at overføre realiserede energibesparelser fra det ene år til det andet.

I 2015 er der realiseret energibesparelser på 69.234 MWh. Besparelserne for 2014 er korrigeret til 79.045 MWh.

AffaldVarme Aarhus har i de foregående år realiseret så mange energibesparelser, så der primo 2015 var ca. 74.000 MWh i overskud. AffaldVarme Aarhus har tidligere planlagt at nedskrive den opsparede mængde med 26.000 MWh årligt. Dette har dog ikke været tilfældet i 2015, hvor der er nedskrevet et forholdsvis mindre beløb end i 2014 og hvor der er investeret i energibesparelser, der på sigt vil blive dyrere.

Den grønne varmeproduktion var i 2015 på 38 %, hvilket er noget højere end målet på 35 % i 2015. I Varmeproduktionen for 2015 indgik der en andel af træpiller på Studstrupværket. Dermed fortrænges kul i varmeproduktionen. Studstrupværket er i gang med at blive omlagt til at kunne fyre 100 % med træpiller, så produktionen herfra kan blive 100 % grøn.

CO₂-emissionen pr. leveret varmenhed bliver højere, når der er en lavere andel af grøn varmeproduktion.

Varmetabet (forskellen mellem købt og solgt varmemængde i distributionsnettet) må ikke overstige 20 %. Det beregnes som et gennemsnit for fem år. Set over den fem-årige periode fra 2011-2015 er det gennemsnitlige tab 17,1 %.

Udover utætheder i systemet indeholder det registrerede vandtab også vandforbrug i forbindelse med vandpåfyldning af nye byggemodningsområder samt ved reovering af ledningsnettet. Der er i 2012 igangsat en udskiftning af alle fjernvarmemålere over en 5-årig periode. Ho-

vedformålet er at etablere fjernaflæsning af målerne, og der etableres også lækageovervågning på kundens varmeinstallation.

Målet vurderes derved opfyldt.

Overordnet mål: Effektiv drift og serviceminded drift (effekt- og ydelsesmål)

Teknik og Miljø skal sikre en effektiv drift, med fokus på god service overfor borgere og erhvervsliv.

Delmål 18: [CAE, CBA, CBM, CME] Der gennemføres løbende undersøgelser af borgernes og kundernes tilfredshed med ydelserne. Mindst 85 % af adspurgte borgere og kunder skal være tilfredse eller meget tilfredse med ydelserne (effekt mål).

Status og målopfyldelse:

Undersøgelser af borger- og brugertilfredshed Tilfredshed med	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Miljøtilsyn	94-100 %	>85 %	9 %
Renholdelse i Midtbyen		>85 %	
Rottebekæmpelse	71-77 %	>85 %	-8-14 %
Ydelser fra Ejendomme (internt)	97 %	>85 %	12 %
Ydelser fra Ejendomme (eksternt)		>85 %	
Byggesagsbehandling (virksomheder)	55 %	>85 %	-30 %
Genbrugsstationer		>85 %	
Nedgravede containere		>85 %	
Renovering af fjernvarmerør		>85 %	
Levering af fjernvarme		>85 %	
Kundeservice Affald		>85 %	
Kundeservice Varme		>85 %	
Udskiftning af varmemålere		>85 %	
Valg af opvarmningsform	*	>85 %	

Undersøgelser af borger- og brugertilfredshed Tilfredshed med	2011	2012	2013	2014	2015
Miljøtilsyn		94 %			94-100 %
Renholdelse i Midtbyen		85 %	84 %		
Rottebekæmpelse					71-77 %
Ydelser fra Ejendomme (internt)		95 %	93 %	89 %	97 %
Ydelser fra Ejendomme (eksternt)				85 %	
Byggesagsbehandling (virksomheder)			70 %		55 %
Genbrugsstationer					
Nedgravede containere	90 %				
Renovering af fjernvarmerør					
Levering af fjernvarme					
Kundeservice Affald			86 %		
Kundeservice Varme			91 %		
Udskiftning af varmemålere		89 %			
Valg af opvarmningsform				**	*

*) Undersøgelserne foretages ikke nødvendigvis hvert år.

***) Der er i 2014 foretaget undersøgelse omkring **"Valg af opvarmningsform"**. Undersøgelsen var en kvalitativ observation/interviewundersøgelse blandt jordvarme- og fjernvarmekunder, og der foreligger derfor ikke en tilfredshedsprocent. Der var hos begge kundegrupper et begrænset kendskab til AffaldVarme Aarhus, men blandt kunder, som har været i kontakt med AffaldVarme Aarhus, er der en positiv oplevelse af kundekontakten.

CME:

Miljøtilsyn:

Brugerundersøgelsen er udsendt til samtlige virksomheder, som har fået foretaget et tilsyn i 2015 (163 virksomheder) og har med 72 besvarelser en svarprocent på 44 %.

39 % af de adspurgte virksomheder har 10 ansatte eller færre. Der er ikke nogle tydelige forskelle mellem små og store virksomheders svar.

På alle spørgsmål om tilsynet svarer mellem 94 % - 100 % i kategorien yderst tilfreds eller tilfreds (yderst forståeligt eller forståeligt).

Rottebekæmpelse:

Brugerundersøgelsen af rottebekæmpelse er en mindre undersøgelse udsendt til 65 modtagere med en svarprocent på 59 % (37 personer). Undersøgelsen er foretaget medio november 2015 og en måned frem.

Tilfredsheden med kontakten til Aarhus Kommunes medarbejdere er på 77 % (13 besvarelser), mens tilfredsheden med kontakten til rottebekæmperen (opgaven er udliciteret til ekstern samarbejdspartner) er på 71 % (37 besvarelser).

Der vil foretages løbende brugertilfredshedsundersøgelser/surveys af rottebekæmpelsen, som vil forløbe over en længere periode, typisk et par måneder.

Der vil fremadrettet blive udarbejdet en LIS-rapport for rottebekæmpelse for følgende forhold:

- Antal henvendelser
- Antal henvendelser, der skyldes kloakdefekter (og dermed er mere komplicerede og tidskrævende)
- Antal besøg og genbesøg
- Udgifter ift. bevilgede beløb
- Sager under behandling
- Oprettede/afgjorte sager
- Sagsbehandlingstid (fra anmeldelse til afsluttet)
- Klager.

Byggesagsbehandling (virksomheder):

Brugerundersøgelsen i Byggeri er påbegyndt medio 2015 og foregår løbende. I januar 2016 er undersøgelsen besvaret af 242 modtagere, hvilket giver en svarprocent på 20 %.

Undersøgelsen udsendes til alle kunder (både private og erhverv). Fremadrettet vil det blive muligt at skelne mellem kundetyper i brugerundersøgelsen.

Brugertilfredshedsundersøgelsen indeholder 12 spørgsmål med særlig fokus på følgende kategorier: Hjemmesiden, kommunikationen mellem kunden og sagsmedarbejderen og sagsbehandlingen generelt.

55 % af de adspurgte er generelt tilfredse, mens 29 % er utilfredse. Undersøgelsen viser også, at kunderne generelt har en god oplevelse af medarbejderen (opleves blandt andet som imødekommende og professionelle) og en mindre god oplevelse af sagsforløbet (herunder lange tidsfrister og manglende muligheden for løbende dialog).

De tilfredse og utilfredse adskiller sig især ved, at de utilfredse (til forskel fra de tilfredse) oplever *manglende* forventningsafstemning, *manglende* overholdelse af tidsfrister og *ringe mulighed* for løbende dialog samt en sagsbehandler, som *ikke* er løsningsorienteret og *ikke* leverer brugbare svar.

Disse fund understøttes af de individuelle kommentarer, som viser at Byggeri roses for kort sagsbehandlingstid, den personlige kontakt og en imødekommende og kompetent medarbejder, mens der på den anden side kritiseres når sagsbehandlingstiden er lang, ved manglende mulighed for personlig kontakt samt når medarbejderen ikke er løsningsorienteret og er uerfaren.

Der er allerede planlagt og igangsat flere tiltag, for at imødekomme undersøgelsens resultater.

Tiltag vedr. sagsforløbet

På sagsforløbssiden er Byggeri ultimo 2015 blevet certificeret i kvalitetsledelse, hvilket har til formål at ensrette og højne kvaliteten af sagsbehandlingen. Certificeringen medfører, at der for alle kritiske arbejdsrutiner er udarbejdet en udførlig arbejdsprocedure.

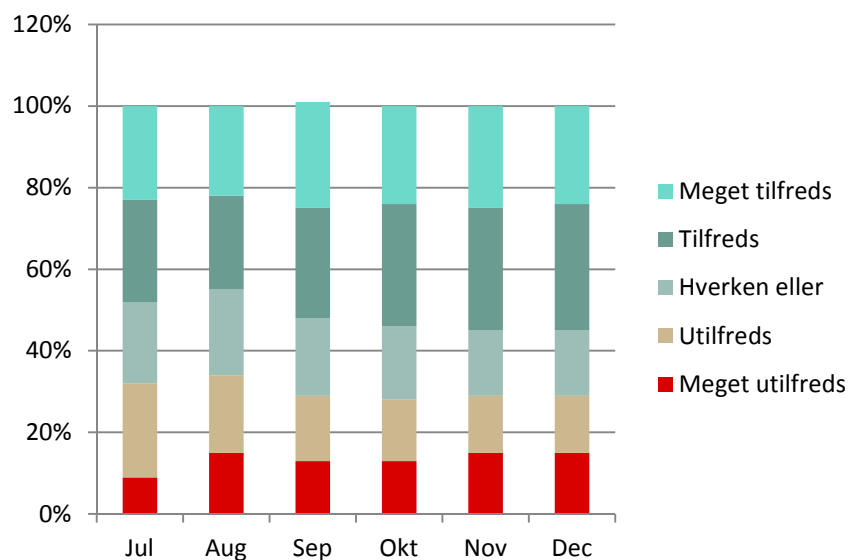
Derudover igangsættes primo 2016 en handleplan for at reducere sagsbehandlingstiden ved dels en gennemgang af sagsforløbet, dels at klæde kunden bedre på til at ansøge. Sidstnævnte er et resultat af, at hele 70 % af de indkomne sager ikke er fuldt belyst, hvilket medfører, at den oplevede sagsbehandlingstid for kunden forlænges, da der skal udarbejdes og indsendes yderligere information.

I 2015 er en stor andel af de telefoniske henvendelser til byggeri indkommet via call-centret, for at give sagsbehandlerne bedre mulighed for at fordybe sig i sagsbehandlingen. Denne praksis evalueres i 2016, hvor fordele ved andre modeller og tekniske løsninger undersøges.

Tiltag vedr. medarbejderne

På medarbejdersiden har der siden efteråret 2015 været et øget fokus på kommunikationstræning af medarbejderne. Omdrejningspunktet for kommunikationstræningen har været tydelig og kompetent kommunikation med kunden i centrum, forventningsafstemning og telefonhåndtering.

I foråret 2016 igangsættes et kompetenceafklaringsforløb, som skal sikre, at alle byggesagsbehandlere har de fornødne kompetencer til at varetage de mangeartede byggesagsforløb. Der udarbejdes kompetenceudviklingsplaner for den enkelte, som lokaliserer eventuelle mangler.

Ovenstående viser den "samlede tilfredshed" i perioden juli til december måned 2015, således det er muligt at følge udviklingen over tid.

CBA:

Der er ikke gennemført tilfredsundersøgelser i 2015 i CBA.

Der kan dog henvises til Epinions undersøgelse for Ren By, jf. delmål 7.

CAE, Ejendomme:

Ejendomme har i 2015 gennemført to kundetilfredshedsundersøgelser i form af spørgeskemaundersøgelser i kantinerne Kalkværksvej 10 og Vejlbj Centervej 52.

Kundernes samlede tilfredshed ved kantinen Kalkværksvej var på 100 % og ved kantinen Vejlbj Centervej på 95 %. Den gennemsnitlige tilfredshed for de to kantiner var således på 97 %. Antal respondenter ved Kalkværksvej og Vejlbj Centervej var henholdsvis 56 og 64.

Målet vurderes derved tilnærmelsesvist opfyldt.

Delmål 19: [CAE] Den samlede udgift pr. m² bruttoetageareal til vedligeholdelsen af kommunens administrationsbygninger skal ligge inden for +/- 10 % af byggebranchens middelnormtal for vedligeholdelsesudgifter (V&S Byggedata) (ydelsesmål).

Status og målopfyldelse:

Driftsudgifter til vedligeholdelse af administrationsbygninger	Regnskab	Budget*	Afvigelse (R-B)
Byggebranchens normtal, kr./ m ² bruttoetageareal	143	143	0
Kommunens administrationsbygninger, kr./ m ² bruttoetageareal	130	129	1
Indeks i forhold til byggebranchen	91	90-110	1

Driftsudgifter til vedligeholdelse af administrationsbygninger	2011	2012	2013	2014	2015
Byggebranchens normtal, kr./ m ² bruttoetageareal	130	135	139	141	143
Kommunens administrationsbygninger, kr./ m ² bruttoetageareal	139	132	125	125	130
Indeks i forhold til byggebranchen	107	98	90	89	91

*) Byggebranchens normtal er lig budgettal, mens Aarhus Kommunes budgettal er udtryk for forventet forbrug i kr./m² bruttoetageareal.

Vedligeholdelsesudgifterne i 2015 ligger ca. 11 % under byggebranchens normtal. Byggebranchens normtal prisfremskrives hvert år. I modsætning hertil fremskrives det kommunale vedligeholdelsesbudget ikke. Derfor vil forskellen mellem normtallet og det kommunale vedligeholdelsesbudget, alt andet lige, blive større.

Administrationsbygninger, der gennemgår omfattende renoveringer/moderniseringer, indgår ikke i opgørelsen det efterfølgende år, da vedligeholdelsesudgifterne erfaringsmæssigt forventes at være minimale.

Fra 2011 til 2015 har Ejendomme sammenlagt anvendt knap 6 % mindre på vedligehold end byggebranchens normtal, hvilket indikerer, at målet betragtes opfyldt hen over årene.

Udgifter vedr. indvendige vedligeholdelsesarbejder, som de enkelte magistratsafdelinger selv igangsætter, indgår ikke i opgørelsen. Det vurderes, at disse udgifter ikke kan påvirke indekset nævneværdigt.

Målet vurderes derved opfyldt.

Delmål 20: [CME] AffaldVarme Aarhus afvejer driftssikkerhed med miljøhensyn og økonomi (effekt mål).

Status og målopfyldelse:

Afbrydelser, manglende indsamling, overskridelser	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Afbrydelser af varme, antal:			
- Brud	136	<150	-14
- Planlagte afbrydelser *)	479	*)	
- Produktionsudfald **)	42	<50	-8
Afbrydelser i alt	657		
Overskridelse af krav i miljøgodkendelse på AffaldsCenter	7	0	7
Dagrenovation, indsamlet på dagen	99,93 %	>99,90 %	0,03 %

Afbrydelser, manglende indsamling, overskridelser	2011	2012	2013	2014	2015
Afbrydelser af varme, antal:					
- Brud	115	133	140	78	136
- Planlagte afbrydelser *)	308	378	398	575	479
- Produktionsudfald **)	26	36	36	55	42
Afbrydelser i alt	449	547	574	708	657
Overskridelse af krav i miljøgodkendelse på AffaldsCenter	3	7	2	9	7
Dagrenovation, indsamlet på dagen	99,93 %	99,94 %	99,93 %	99,96 %	99,93 %

Note: Indtil 2012 har målet været defineret som afbrydelser i fyringssæsonen (oktober-marts). Fra 2013 gælder målet hele kalenderåret. Specifikationen er ændret, så årsagen til afbrydelserne fremgår.

*) Afhængig af renoveringsaktiviteten.

***) Kan ikke påvirkes af AffaldVarme.

Der har været et mindre samlet antal afbrydelser i 2015 end budgetteret. Der er dog registreret flere brud end i 2014.

Under normale tømningforhold er målet at have så få driftsforstyrrelser som muligt; dvs. at alt affald indsamles på den aftalte tømningdag. Der er i 2015 blevet pålagt transportører en større bod end tidligere, hvilket betyder, at der har været flere tilfælde af beholdere, der ikke er blevet tømt i 2015 end i 2014. Det ændrer dog ikke ved den samlede målopfyldelse for denne indikator.

I 2015 er 99,93 % af affaldet indsamlet på dagen, svarende til, at 1.399 af tømningerne ikke blev udført på den aftalte tømningdag. Der er både tale om uberettigede og berettigede overspringninger samt problemer i forbindelse med vejarbejder og nedbrud af biler, samt indkøring af nyt kundesystem.

Det er et mål, at der ikke forekommer overskridelser af grænseværdier for udledninger fra affaldsbehandlingsanlæg m.v. Der er fastsat en lang række grænseværdier for røg, spildevand, støj, lugt m.m.

Der har i 2015 været syv vilkårsoverskridelser fordelt med to på spildevand, fire døgnoverskridelser og en på max. mængde forbrændt affald. Vilkårsoverskridelser er primært overskridelser af døgnkravet på emissionsgrænseværdien for støv, HCl, SO₂ eller CO. Overskridelser af denne type er driftsrelaterede, dvs. de skyldes mekanisk svigt som f.eks. en defekt gearkasse, hul i posefilter, kedellækage el. lign. I forbindelse med denne type svigt er det oftest nødvendigt at nedlukke en ovnlinje for reparation. Dette kan tage nogle timer, og derfor forårsager det nogle gange overskridelser af døgngrænseværdien. Miljøstyrelsen tager disse overskridelser til efterretning, da de er vidende om, at det er den eneste umiddelbare løsning ved større mekaniske svigt.

Målet vurderes derved tilnærmelsesvist opfyldt.

3. Særlige indsatsområder

3.1 Hensigtserklæringer i Budget 2015:

Teknik og Miljø følger op på de hensigtserklæringer, som Byrådet vedtog som en del af budgettet for 2015. I tilfælde, hvor hensigtserklæringen vedrører flere magistratsafdelinger, indgår opfølgningen i begge magistratsafdelingers regnskabsbemærkninger.

Behovet for små boliger er et hensyn, som indgår i forbindelse med udmøntningen af de ekstra midler, der blev afsat til almene boliger i budgetforliget for 2014 [CBM].

På baggrund af de forventede nye projekter i 2016 har Teknik og Miljø sammen med Sociale Forhold og Beskæftigelse afsat et antal små almene familieboliger i de konkrete projekter. For projekterne i 2016 er der samlet afsat 50 små boliger.

Indstilling om udvidelsen af Filmby Aarhus fremsendes til byrådet [CBM/MKB].

Der er en markant interesse for at udvikle faciliteterne og rammerne i Filmbyen. I øjeblikket er der en venteliste af lejere til ca. 5.000 m². En udvidelse af Filmbyen åbner muligheden for at styrke Filmklyngen og Filmmiljøet i Aarhus og dermed bl.a. understøtte den positive udvikling, der er inden for beskæftigelsen i filmhvervet i Aarhus.

Der skal arbejdes for at ændre lokalplanen, så de udvidelsesmuligheder på 4.400 m², der er indenfor de eksisterende bygninger i Filmbyen i stedet placeres ude på det omgivende areal. Filmbyen vil med dette kunne realisere et årligt overskud på 0,7 mio. kr.

Dette beløb (kapitaliseret til ca. 23 mio. kr.) reserveres til den forudsatte indtægt ved salg af grund ved Filmbyen jf. tidligere byrådsbeslutning. Finansieringen følger samme principper som de tidligere anlægsetaper ved filmbyen. Kultur og Borgerservice har hermed finansieret den væsentligste del af den finansieringsmanko, der var forudsat dækket ved salgsindtægter på arealerne ved Filmbyen, jf. kulturforliget fra januar 2008. Kultur og Borgerservice fremsender i samarbejde med Teknik og Miljø snarest konkrete byrådsindstillinger, jf. ovenstående.

Der udestår herefter en finansieringsmanko på ca. 6,5 mio. kr., som finansieres efter principperne for en driftsfinansieret anlægsinvestering med 0,2 mio. kr. årligt. Finansieringen følger de samme principper som gælder for Filmbyen.

Der fremlægges årligt forslag til udmøntning af Mobilitets- og Vejfonden - baseret på fondens formål [CBM].

Mobilitets- og Vejfonden (MOVE) blev etableret som led i Budget 2015-2018 med henblik på at sikre eller øge mobiliteten i og omkring Aarhus. MOVE's årlige midler tilvejebringes via de løbende indtægter fra tilbagekøbsklausuler.

Som udgangspunkt forudsættes årlige indtægter på 50 mio. kr. Indtægterne er dog behæftet med en tidsmæssig usikkerhed, hvorfor det blev besluttet, at der er låneadgang på maksimalt 100 mio. kr.

Første runde af MOVE blev udmøntet i januar 2015, hvor der blev afsat 135,5 mio. kr. til en række initiativer.

Med etableringen af MOVE blev det aftalt, at der skulle ske en årlig udmøntning på baggrund af forslag fra Rådmanden for Teknik og Miljø. For at sikre muligheden for langsigtede og større investeringer er forligspartierne dog enige om, at alle de forudsatte indtægter for årene 2016-2019 udmøntes i forbindelse med budget 2016-2019.

Byrådet er på den baggrund enige om at prioritere følgende initiativer:

Initiativer, der skal påvirke transportvaner og valg af transportmiddel:

- Sikre skoleveje
- Ny cykelhandlingsplan
- Kombinationsrejseanlæg og opgradering af standsningssteder

Initiativer, der skal optimere anvendelsen af eksisterende anlæg:

- Bedre fremkommelighed gennem ITS
- Anlæggelse af større ny infrastruktur
- Anlæggelse af større ny infrastruktur - Letbanens etape 2
- Øget kapacitet på indfaldsvejene - Viborgvej
- Øget kapacitet på indfaldsvejene - Oddervej
- Øget vejkapacitet i det sydlige Aarhus - Bering-Beder vejen

Udviklingsinitiativer:

- Potentiale for BRT-busser
- Bæredygtig kollektiv trafik

Eventuelle fremadrettede tilbageførsler fra Busselskabet Aarhus Sporveje opsamles på en reserve til udvikling af den kollektive trafik [CBM].

I forbindelse med letbanens idriftsættelse i 2017 vil være behov for overlappende drift mellem busser og letbane i en periode, og der vil være behov for mindre ændringer af endestationer mv. På baggrund heraf er der afsat 30 mio. kr. på en reserve. Reserven udmøntes, når planen for overgangsperioden og den hertil knyttede reviderede plan for busserne foreligger.

Også efter 2017 vil der være behov for løbende at udvikle den kollektive trafik, hvorfor eventuelle fremadrettede tilbageførsler fra Busselskabet Aarhus Sporveje opsamles på reserven til udvikling af den kollektive trafik.

Evaluering af rammereguleringsmodellen for den kollektive trafik [BA/CBM].

Den nuværende rammereguleringsmodel for den kollektive trafik videreføres – dog således at ændringer fra og med 2015 er blevet opsamlet på reserven til udvikling af den kollektive trafik. Dette sikrer overensstemmelse mellem det vedtagne serviceniveau og den afsatte økonomiske ramme. Modellen evalueres som led i budgetlægningen for 2019.

Vurdering af perspektiverne i at indføre BRT-busser [CBM].

BRT-busser kører en betydelig strækning af deres rute inden for fuldt dedikerede busbaner og er kendetegnet ved høj kapacitet, hurtighed, hyppighed og tilgængelighed. Som led i budgetforliget for 2015 anmodede Byrådet Teknik og Miljø om at vurdere perspektiverne i at indføre BRT-busser (Bus Rapid Transit).

Teknik og Miljø har vurderet perspektiverne ved at etablere BRT-løsninger som forløber for letbanen, som et højklasset supplement til letbanen på relevante strækninger, og som 'BRT light', dvs. anvendelse af BRT-tankegangen på eksisterende buslinjer.

Der er afsat i alt 2,5 mio. kr. til en detaljeret undersøgelse af mulighederne for en BRT-løsning til Hasselager som forløber for den senere letbaneetape, samt til at undersøge mulighederne for en fuld BRT-løsning på buslinje 6A/Ringvejen inkl. relevante dele af buslinjen i Viby og Skejby/Vejlby. Teknik og Miljø igangsætter herudover et arbejde med en struktureret gennemgang af udvalgte buslinjer – især Abuslinjerne – med henblik på at afdække mulighederne for at arbejde med udvalgte elementer af BRTkonceptet, såkaldt BRT-light. Midttrafik leverer statistik og der forventes udarbejdet et grundlag for opgaven i løbet af 2016.

Der igangsættes en proces, så de konkrete planer for nedklassificering af boligveje i Aarhus Kommune kan offentliggøres i løbet af 2015 [CBM].

Opgaven er forankret i Center for Byudvikling og Mobilitet (Mobilitet), der har opstillet forslag til kriterier for og definition af det vejnet, som på sigt bør udgøre det offentlige vejnet i Aarhus Kommune. I samarbejde med Center for Byens Anvendelse udarbejdes der en økonomisk vurdering af nedklassificeringerne, og arbejdet forventes at munde ud i en indstilling til Byrådet i 2016 om det fremtidige offentlige vejnet sammen med et forslag til, i hvilken takt nedklassificeringerne af offentlige veje til private fællesveje skal ske.

Analyse af vedligeholdelsestilstanden og budgetbehovet for vejområdet [CBA/BA].

I forliget for budget 2015 vedtog forligspartierne, at der i 2018 skal udarbejdes en ny analyse af vedligeholdelsestilstanden og budgetbehovet for vejområdet.

Center for Byens Anvendelse får hvert år foretaget et hovedeftersyn af en tredjedel af vejnettet for at følge udviklingen, og der pågår et arbejde med tilstandsvurdering af både stier og fortove.

På broområdet gennemføres på tilsvarende vis regelmæssige eftersyn til vurdering af behovet.

Der sker en fortløbende registrering af vejafvandingsledninger, således at Center for Byens Anvendelse har et mere klart overblik over omfanget af ledninger og mængden af afvandings-elementer i næste analyse.

Der er i budget 2015 afsat 30 mio. kr./år til vejvedligeholdelsen. Midlerne dækker asfalt, afvandning, fortove og bygværker, men ikke øvrige elementer i vejen (f.eks. skilte og signalanlæg, grønne elementer m.v.).

De 30 mio. kr. indgår i driftsbudgettet på vejområdet, og der er lagt en plan for vedligeholdelsen af veje for 2015.

Der arbejdes desuden på at etablere et solidt fundament for analysen af vedligeholdelsestilstanden og budgetbehovet, som Byrådet skal præsenteres for i 2018.

Opgaven vedr. nedklassificering af vejnettet sker i Center for Byudvikling og Mobilitet i samarbejde med Center for Byens Anvendelse.

Der afprøves på forsøgsbasis et 360 graders perspektiv på byudvikling i forhold til et mindre antal konkrete plan- og byggesager. Efterfølgende fremsendes en anbefaling om, hvordan perspektivet fremover kan anvendes [CBM/LS].

Planafdelingen har nedsat en tværmagistratslig arbejdsgruppe, som også er forankret på tværs i Teknik og Miljø til udviklingen af værktøjet. Planstrategiens fokusområder skal være omdrejningspunktet for 360 graders værktøjet. Fokusområderne udpeger netop retning for hvilken byudviklingsvej, der skal vælges. Samtidig er det på tværs af sektorer og forvaltningsområder. Pilot-afprøvning af værktøjet forventes opstartet i foråret 2016 og drage de første erfaringer sidst i 2016.

Der arbejdes videre med "urban farming" i forbindelse med konkrete projekter [CBA].

Igennem arbejdet med medborgerskab og i særdeleshed projektet, Smag på Aarhus, har Urban Farming været centralt. Center for Byens Anvendelse havde 20 nye konkrete projekter i 2015, hvor centret arbejdede med Urban Farming sammen med borgere og foreninger i Aarhus Kommune – projekter i forskellige størrelser og med forskellige tilgange. Alle projekterne videreføres i 2016.

Sideløbende med forligspartiernes beslutning fremsendte CBA ansøgning til Nordea-fonden om projektet Smag på Aarhus. Projektet realiseres med en donation på 15. mio. kr. fra Nordea-Fonden og 14 mio. kr. i intern finansiering på tværs af magistratsafdelinger.

Smag på Aarhus skal fra januar 2015 til 2019 gentænke byens grønne rum og gøre dem til spiselige og sanselige miljøer. Aarhusianerne skal selv være med til at dyrke jorden og skabe erfaringer med dyrkning, råvarer og opskrifter.

For at gøre projektet synligt og let tilgængeligt etableres en "grøn ambassade", der flytter rundt på byens centrale pladser. Her vil projektteamet holde til, og dørene vil være åbne for borgere, som ønsker rådgivning, viden om projektet eller at blive godkendt som ansvarlig for et af kommunens områder.

I projektperioden skal der etableres 600 spiselige byrum i bl.a. parker, boligkarréer, vejrabatter og havhaver. Aarhus Kommune har ansvar for 100, mens 500 skal drives af borgere. Sideløbende skal der afholdes 300 offentlige arrangementer med fokus på mad, natur og dyrkning. Naturhistorisk Museum står bl.a. for en række af disse arrangementer.

Projektet bakkes op af en digital platform, hvor borgerne kan udveksle erfaringer om såvel såteknikker som haveevents, madopskrifter mv.

Udover arbejdet i Smag på Aarhus er der andre projekter i gang, som åbner op for urban farming i samarbejde med borgere. Til inspiration kan nævnes: offentlig køkkenhave i Marselisborg Hospitalspark samt projektet "SPARK" samme sted med bl.a. flere byhaver og klimatilpasningsløsninger, køkkenhave for internationale studerende på et kommunalt ejet område ved Aarhus Universitet, cyanidhaven ved Bjørnholms Allé, blomsterbed i Dybbølgade, Highline-park ved Kulbroen mv.

Desuden er Center for Byens Anvendelse i gang med et projekt vedr. borgerbudgetter for det grønne område, hvor landsbyen Testrup og Harlev og et projekt i Midtbyen har været cases.

Finansieringen af kommunens indsats som grundejer til bekæmpelse af rotter sker via eksisterende budgetter til vedligeholdelse af kommunale bygninger. Konsekvensen herved er, at den generelle vedligeholdelse af de kommunale bygninger reduceres [CAE].

Ejendomme har gennemført et projekt med opsætning af rottespærrer i de relevante bygninger. Projektet er, jf. budgetforliget for 2015, finansieret af de tværgående genopretningsmidler.

Projektet blev udbudt i uge 13 i fagentreprise og vundet af en mindre lokal kloakentreprenør, der efterfølgende har implementeret rottespærrer i alle kommunalt ejede bygninger omfattet af bekendtgørelsen.

Nøgletal:

- Der er indbygget 315 rottespærre fra Nordisk Innovation
- Der er foretaget genopretning og lovliggørelse af i alt 60 kloakker.
- Samlet pris inkl. lovkrævet service 1 år i alt 2,1 mio. kr.
- Projektet er afsluttet og evalueret november 2015
- Sundhed og Omsorg har selv forestået indbygning og betalt ca. 85 rottespærre.

Med henblik på efterfølgende drift og vedligehold, er alle installationer forsynet med QR koder og kan lokaliseres i drift og vedligeholdelsessystemet (FM systemet Caretaker) i forbindelse med efterfølgende service.

Kommunikation til ansvarlige hvor rottespærre indbygges, samt den offentlige pressehåndtering er varetaget i samarbejde med Børn og Unge. Kommunikationen var dels baseret på generelle informationsskrivelser om, hvordan rottebekæmpelse varetages, dels information om indbygning af rottespærre, og er forløbet upåklageligt.

Analyse af udskiftning af bilpark, indkøbsaftaler, minimering af kørselsomkostninger samt fokus på grøn kørsel [CBM/BA].

Med henblik på at kortlægge hvilke omkostninger og miljøpåvirkninger kommunens vognpark har for Aarhus, har Borgmesterens Afdeling i samarbejde med de øvrige magistratsafdelinger igangsat en analyse, hvor der ses på udskiftning af bilpark, indkøbsaftaler, minimering af kørselsomkostninger samt fokus på grøn kørsel. Analysen skal desuden følge op på erfaringerne med el-biler samt eksempelvis udnyttelse af vognpark uden for kommunen. Der er i perioden 2015-2019 leaset 10 brintbiler i Teknik og Miljø. Bilerne udleder ingen CO₂, og er dermed en del af Aarhus Kommunes ambition om CO₂-neutralitet.

3.2. Øvrige særlige indsatsområder**Organisationsændring i Teknik og Miljø**

Organisationsændringen pr. juni 2014 i Teknik og Miljø er implementeret og har siden været fulgt af mindre organisatoriske justeringer.

Kommunale arbejdspladser i Gellerup

Byrådet har den 19. november 2015 vedtaget bedømmelseskomiteens indstilling, hvorved opgaven med opførelse og drift af byggeriet i Gellerup tildeles et konsortium med A. Enggaard A/S – Enggaard Gruppen A/S i spidsen. Det valgte projekt lever i meget høj grad op til konkurrenceprogrammet. Bygningskomplekset er dermed med til at understøtte helhedsplanens vision om at omdanne Gellerup og Tovesvej til en attraktiv, multifunktionel bydel i Aarhus. Projektet har et særligt stort fokus på social bæredygtighed, hvor inklusion er et tema som udfoldes i både byggeprocessen, brugen og driften af bygningen. Der er i projektet også fokuseret på miljømæssig og økonomisk bæredygtighed. Bygningen bygges i Bygningsklasse 2020 med et meget lavt energiforbrug og der fokuseres på valg af materialer ud fra både æstetik, miljø, totaløkonomi og genanvendelse. Bygningen forventes at stå klar til indflytning november 2018. Driften af byggeriet er udlagt til konsortiet de kommende 15 år, ud fra et ønske om at sikre en totaløkonomisk tilgang til projektet fra opstart og design til drift og reovering. Projektet omfatter 1.500 m² udadvendte funktioner, der skal sikre, at huset lever op til helhedsplanens intentioner om at blande og skabe nye funktioner i Gellerup samtidig med, at de understøtter inklusion.

Organisationsudvikling

Sideløbende med forberedelsen af byggeriet i Gellerup arbejder Teknik og Miljø med at udvikle organisationen som helhed. Projektet har omfattet formulering og kommunikation af ny vision, ledelsesgrundlag og fælles indsatsområder, den nye organisering i centre samt udarbejdelsen af en fælles virksomhedsplan for Teknik og Miljø. Der er også igangsat en række konkrete eksperimenter og udviklingstiltag, der bl.a. sigter på afprøvning af nye idéer om f.eks. samarbejde og kontorindretning inden sammenflytningen i Gellerup.

Samling af opgaver på bygningsområdet

I 2013 skete der en samling af visse opgaver på bygningsområdet. Byrådet besluttede i den forbindelse, at der skulle ske en evaluering af den nye funktion efter et helt driftsår (2014). Evalueringen er gennemført i 2015, ved ekstern konsulent. Det fremhæves bl.a., at der er generel opbakning til den "nye", fælles bygningsafdeling. Samtidig påpeges en række uensartede og udfordringer, som endnu ikke er løst. En del heraf kan henføres til de forskellige snitflader, der er etableret i forhold til de enkelte magistratsafdelinger.

Mål: I 2016 vil der være fokus på at sikre "orden i data" – dvs. på systematisk indberetning i Caretaker. Der vil desuden være fokus på at få etableret en model, der sikrer Ejendomme ressourcer til intern projektledelse og teknisk rådgivning, når magistratsafdelingerne får midler til nye byggeprojekter.

Modernisering af byggesagsbehandlingen

Der henvises til beskrivelse af byggesagsbehandlingen i delmål 2.

4. Supplerende nøgletal

Tabellerne nedenfor viser udvalgte nøgletal for Teknik og Miljø. Ikke alle nøgletal opgøres hvert år, hvorfor der kan være brud i tidsserier.

Nøgletallene er ikke budgetlagte, så der vises ikke afvigelser mellem budget og regnskab.
Center for Administration og Ejendomme:

Lejemål*	2011	2012	2013	2014	2015*
Boliglejemål					
Antal ledigblevne lejemål i alt	158	158	124	107	102
Udlejning til genhusninger	35	45	26	0	8
Udlejet til flygtninge og indvandrere	0	0	25	21	8
Udlejet til akutte boligansøgere	39	42	28	37	35
Boliger til studerende (Skejby Vænge)	69	71	45	49	51
Ikke udlejet, gns. antal dage	8	2	6	5	7
Gennemsnitlig ledighedsprocent	0,4 %	0,2 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %
Erhvervslejemål					
Antal ledigblevne erhvervslejemål	9	12	10	7	10
Ikke udlejet, gns. antal dage	67	42	150	165	93
Gennemsnitlig ledighedsprocent	0,2 %	0,7 %	1,2 %	1,3 %	1,11 %

*) Der er tale om et oplysningstal, som beskriver den omsætning, der har været i lejlighederne. Lejlighederne bliver ledige, når lejerne flytter og siger deres lejemål op.

Udlejet til akutte boligansøgere

Lejlighederne bliver ledige, når beboerne vælger at flytte, og som det fremgår af tabellen, ændrer antallet sig en del over årene. De lejligheder, som ikke udlejes til flygtninge/indvandrere, bliver udlejet til akutte boligansøgere.

Udlejet til studerende (Skejby Vænge)

Anvisningen af ledigblevne boliger på Skejby Vænge sker fra Kollegiekontoret, som også anviser boliger til alle kommunens kollegier.

Erhvervslejemål

Ejendomme råder over ca. 230 erhvervslejemål. Hertil kommer administration af Træskibs-, Fiskeri- og Lystbådehavnen for Kultur og Borgerservice.

Center for Byens Anvendelse:

Trafik og vintertjeneste	2011	2012	2013	2014	2015
Trafikudvikling, Aarhus, indeks 100=2008	98	98	97	98	*
Trafikudvikling, Hele landet, (indeks 100=2008)	99	99	100	102	*
Samlet energiforbrug (GWh) til vejbelysning	17,4	16,9	16,9	15,6	15,1
Forbrug af salt, gram pr. m ² off. vejnet	11,4	10,4	10,5	11,05	11,0
Vedligeholdelse af kørebaner (inkl. stier), kr. pr. indbygger	184,7	185,3	173,4	173,1	171,8
Vedligeholdelse af fortove (inkl. stier), kr. pr. indbygger	51,6	58,3	56,2	74,4	73,2
Vintervedligeholdelse, kr. pr. indbygger	124,4	104,3	115	90	84,8
Renholdelse, kr. pr. indbygger	58,7	58,8	58,2	55,9	55,5
Vedligehold af kørebaner, kr. pr. 10 m ²	56,8	66,4	62,4	56,6	56,5
Vedligehold af fortove, kr. pr. 10 m ²	81,8	93,7	91,6	116,9	116,1

*) Foreligger medio 2016. Disse indekstal er ikke anvendt i delmål 12.

Kirkegårde	2011	2012	2013	2014	2015
Kirkegårde					
Begravelser (antal)	119	114	141	131	122
Kremationer (antal)	2.398	2.461	2.483	2.414	2.379
Omkostningsdækning, kirkegårde, renholdelse af gravsteder	103,8	101,7	101	102	102
Omkostningsdækning, kirkegårde, begravelser	138,6	100,35	111	112	112
Omkostningsdækning, kirkegårde, urnesættelser	81,1	75,1	79	80	80
Højtideligheder, Nordre Kirkegård (antal)	74	71	74	63	63
Højtideligheder, Vestre Kirkegård (antal)	566	639	592	579	562

Center for Byudvikling og Mobilitet:

Jordforsyning og Støttet Byggeri	2011	2012	2013	2014	2015
Jordforsyning					
Solgte parcelhusgrunde (antal)	70	55	94	150	77
Solgte storparceller (antal boliger)	71	100	100	350	297

Solgte erhvervsparceller (ha)	7,9	0	4,1	0	6,8
-------------------------------	-----	---	-----	---	-----

Støttet Byggeri	2011	2012	2013	2014	2015
Støttet byggeri					
Godkendte "skema B"-sager *)	81 %	50 %	100 %	100 %	100 %

*) Kommuntalt tilsagn til igangsættelse af alment byggeri. Nøgletallet afspejler i hvilket omfang Teknik og Miljø får igangsat alment nybyggeri senest året efter kvoteåret.

Center for Miljø og Energi:

Byggesagsbehandling	2011	2012	2013	2014	2015
Byggesager (antal modtaget)	3.446	3.418	3.907	4.589	5.109
Byggesager (antal afgjorte)					5.293

*) Den månedlige fordeling i 2015 fremgår af nedenstående oversigt:

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Oprettede sager i perioden	384	447	530	510	436	442	361	348	478	399	486	288	5.109
Afgørelser i perioden	385	385	466	415	478	517	389	358	436	398	481	585	5.293

Center for Miljø og Energi følger tæt antallet af henholdsvis oprettede og afgjorte sager. Forholdet mellem oprettede og afgjorte sager er et udtryk for, hvorvidt der er balance i antallet af indkomne og afgjorte sager.

Ovenstående tal viser, at antallet af oprettede og afgjorte sager er i balance – med en ganske lille overvægt til afgjorte sager. I løbet af året er der således blevet oprettet 5.109 sager, mens der er truffet 5.293 afgørelser. Målet for 2016 er 6.000 afgørelser.

Som diagrammet viser, svinger antallet af afgjorte sager fra måned til måned. Det skyldes blandt andet, at antallet af indkomne sager svinger, og at kompleksiteten i sagerne er stærkt varierende. Derudover har andre faktorer som omorganisering, certificering og nyt byggesags-system haft betydning for antallet af behandlede sager.

Samtidig viser udviklingen at antallet af byggesager har været kraftigt stigende i perioden 2013- 2015. Væksten har i den periode været på 48 %, hvilket også er en meget relevant faktor i forhold til vurdering af ressourceforbruget i Byggeri. Væksten i Aarhus har altså naturligt nok en afsmittende virkning på personaleforbruget hos Byggeri.

Miljøsagsbehandling	2011	2012	2013	2014	2015
Miljøtilsyn					
Miljøtilsyn, virksomheder (antal)	195	219	228	216	210
Miljøtilsyn, landbrug (antal) rutinetilsyn ¹⁾	92	62	50	73	65
Miljøtilsyn, landbrug (antal) rutinetilsyn plus klagesagskontroller o.l. ²⁾	190	126	92	89	80

1) For Miljøtilsyn, landbrug er opgørelsen tilføjet det antal lovbestemte, rutinetilsyn, der er udført pr. år. Derudover er tallet for samtlige tilsyn udført pr. år opgjort som tidligere. Det indeholder bl.a. tilsyn i forbindelse med klagesager.

2) Opgørelsesmetoden vedr. klager er ændret, således at antallet fra 2015 omfatter alle journaliserede klager.

AffaldVarme Aarhus

AffaldVarme	2011	2012	2013	2014	2015
Affald:					
Boligenheder i alt	159.699	162.024	165.821	167.118	168.908
Boligenheder i alt, vægtet	114.216	115.897	118.225	119.121	120.394
Dagrenovation fra private husstande, tons	71.277	71.217	71.154	71.115	70.843
Samlet beholdervolumen, m ³	776.689	796.936	814.632	827.263	928.987
Affald på genbrugsstationerne, tons	128.666	116.965	122.018	131.470	137.870
Forbrændingsanlægget:					
Tilførte mængder	240.503	243.747	238.543	237.202	251.912
Fraførte mængder	54.809	56.192	55.103	55.321	58.957
Farligt affald og Øvrige anlæg					
Farligt affald, Modtaget affald, tons	1.744	1.990	1.706	1.862	1.910
Behandlingsanlæg for byggeaffald, tons	79.783	76.275	93.076	122.497	134.662
Komposteringsanlæg for haveaffald, tons	44.459	45.917	44.367	47.169	52.853
Varmeplan Aarhus:					
Salg af varme, GWh	3.155	3.287	3.285	2.867	3.009
Køb/Produktion af varme, GWh*	3.265	3.410	3.376	2.751	3.124
Tab mv., GWh	110	123	91	116	115
Varme:					
Salg af varme, GWh	2.194	1.962	2.247	1.838	1.923
Køb/produktion af varme, GWh	2.486	2.589	2.621	2.302	2.416
Varmetab mv., GWh	292	627	374	464	493
Tilsluttet areal, mio. m	19,8	20,0	20,3	20,7	21,4
Afregnede installationer, antal	51.610	52.231	53.111	53.588	54.238

*) Nøgletallene for varmekøb og køb er vurderet ud fra et normalår, hvor det enkelte år ofte ikke er et normalår.

**) Grunden til den store stigning fra 2014 er, at store containere og mobsug ikke har været med tidligere, samt at flere boligforeninger har valgt at gå over til nedgravede containere med en større volumen.

Aarhus Brandvæsen

Aarhus Brandvæsen	2011	2012	2013	2014	2015
Brandsyn					
Gennemførte brandsyn	1.989	2.100	2.196	2.010	2.162
Lovpligtige brandsyn	1.991	1.971	2.064	1.929	2.105

Produktivitetstal for Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø

Aarhus Brandvæsen, Byggesagsbehandling og Kollektiv Trafik	2011	2012	2013	2014	2015
Produktivitetsmål I: Byggesager pr. medarbejder*	77	82	89	76**)	87
Produktivitetsmål II: Brandsyn pr. medarbejder	332	350	366	335	350
Produktivitetsmål III: Antal påstigninger pr. køreplantage***	****)	****)	63,7	63,9	63,5

*) Produktivitetstallet skal ses i forhold til hvilken kategori, den enkelte sag tilhører.

**) Baseret på bemanding 1. januar 2015, hvorfor belastningen pr. medarbejder i årsgennemsnit har været højere, idet der i 2014 er sket en opnormering, som er effektueret pr. 1. november 2014.

***) Antal påstigninger pr. køreplantage er beregnet som forholdet mellem passagertal og køreplantimer. For de enkelte år er tallene: 2013: 36.100.000 passagerer og 567.000 køreplantimer. 2014: 36.400.000 passagerer og 569.000 køreplantimer, 2015: 35.400.000 passagerer og 575.000 køreplantimer. Der har været et stigende antal køreplantimer over de seneste par år, som skyldes øget køretid pga. manglende fremkommelighed på vejnettet gennem byen. Der har ikke været tale om et øget serviceniveau i form af flere ture i køreplanen, bortset fra at der som følge af be-

slutning i budgetforlig fra 2014 til 2015 blev gennemført en mindre udvidelse af kørselsomfanget på linje 14. Et lidt for højt beregnet passagertal i de foregående år, som resulterer i et faldende opgjort årligt passagertal, kombineret med et stigende antal køreplantimer, resulterer i et faldende beregnet tal for antal påstigninger pr. køreplantime. Dette tal giver dog af de nævnte årsager ikke et retvisende billede.

****) Der foreligger ingen data for de pågældende år.

5. Ressourcer

Sektor 2.00 Administration

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Sektor 200	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	62.447	69.471	-7.024	-1.681	-5.343	-7,9%
Indtægter	-26.240	-25.948	-292	-1.458	1.166	-4,3%
Refusion	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	36.207	43.523	-7.316	-3.140	-4.176	-10,3%
Anlæg:						
Udgifter	0	0	0	0	0	...
Indtægter	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	0	0	0	0	0	...
Nettopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 201	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	36.207	43.523	-7.316	-3.140	-4.176	-10,3%

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -	
Personaleforbrug	77,5	71,1	6,4	9%

5.2 Drift og personale

Medarbejderstaben er steget i 2015 pga. organisationsændring.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Sektor 2.01 Administration, stabsfunktioner

Der er i 2015 netto givet tillægsbevillinger på kr. -7,5 mio. i mindreudgift fordelt på følgende bevillinger:

- Forventet regnskab september 2014 med en mindreindtægt på 1,0 mio. kr.
- Regnskab 2014 med en merudgift på 3,1 mio. kr.
- Forventet regnskab september 2015 med en mindreudgift på -9,7 mio. kr.

Ud over de nævnte tillægsbevillinger, er der som følge af organisationsændringen i 2014 foretaget en omplacering på 4,4 mio. kr.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Sektor 2.01 Administration, stabsfunktioner

Der er netto mindreudgifter på -4,2 mio. kr., hvilket bl.a. er en kombination af en mindreudgift på -0,8 mio. kr. vedr. digitaliseringsprojekter, et mindreforbrug på -1,5 mio. kr. i Administration pga. generel tilbageholdenhed samt tildeling af innovationsmidler på 4,2 mio. kr. Herudover er der afholdt udgifter vedr. letbanen på 0,75 mio. kr., som først bliver afregnet i 2016. Endelig er der netto merudgifter på 0,7 mio. kr. vedr. The Architecture Projekt (TAP), som ligeledes skal afregnes i 2016.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Der overføres i alt 6,4 mio. kr. til anvendelse i 2016 jf. afsnit 5.4.2.

5.3 Anlæg

Sektoren har ingen anlægsprojekter.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
- Sektor 2.01 LS	9.638	5.485	15.122	14.396	726
- Sektor 2.01 FA	30.346	-10.381	19.964	21.811	-1.846
Samlet ramme i alt	39.983	-4.897	35.087	36.207	-1.120

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status ultimo 2014	Overskud i forhold til rammen	Saldokor- rektioner i 2015	Netttilgo- dehaven- de ultimo 2015
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2) +(3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -	
<i>Sektor 2.01 Ledelsessekretariatet:</i>				
Kommuneplanopgaver	0	-305	1.470	1.165
LS, drift	726	1.031		1.754
Ændret lønskøn			-3	
<i>Sektor 2.01 FA:</i>	11.693	-1.846		9.181
Barselsregulering 2015			225	
Ændret lønskøn			-12	
Finansiering af besparelser			-879	
I alt	12.419	-1.120	801	12.100

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Forbruget i 2015, der afviger med et samlet netto-merforbrug på kr. 1,1 mio. i forhold til rammen, overholder grænsen for overførsel af underskud. Merforbruget skyldes planlagt forbrug af opsparing til blandt andet finansiering af digitaliseringsprojekter, ekstraordinære udgifter i forbindelse den nye organisering af Teknik og Miljø samt en styrkelse af de strategiske opgaver i Ledelsessekretariatet.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Det opsparede beløb ultimo 2015 kr. på 12,1 mio. kr. forventes anvendt som beskrevet nedenfor.

I forbindelse med regnskabsafslutningen for 2015 overføres i alt 6,5 mio. kr.:

- 0,8 mio. kr. til Digitalisering & Gis,
- 0,5 mio. kr. vedr. overdækning af Banegraven,
- 0,5 mio. kr. til de lokale innovationsmidler
- 4,1 mio. kr. vedr. innovationsprojektet "Byens Udvikling og Vækst"
- 0,6 mio. kr. vedr. uforbrugte trepartsmidler.

Herudover blev der i forbindelse med regnskabsafslutningen for 2013 indarbejdet et forbrug af opsparingen til anvendelse vedr. digitaliseringsprojekter på i alt kr. 7,6 mio. i 2014-2017, heraf kr. 1,7 mio. i 2016 og 0,9 mio. kr. i 2017.

Den resterende opsparing udgør hermed kr. 3 mio., og forventes bl.a. anvendt til tværgående udviklingsinitiativer frem mod samlingen af Teknik og Miljø i 2018-19.

Sektor 2.10 Byudvikling og Mobilitet**Resumé af regnskab 2015**

Sektor 210	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afgivelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	300.769	3.096	297.672	579.757	-282.085	-48,4
Indtægter	-17.423	-158	-17.265	-296.769	279.504	-94,1
Refusion	0	0	0	-1.211	1.211	-100,0
Nettoudgifter i alt	283.345	2.938	280.407	281.777	-1.370	-0,5
Anlæg:						
Udgifter	48.315	13.479	34.836	264.843	-230.006	-82,6
Indtægter	-485.149	-217.113	-268.036	-219.861	-48.175	11,0
Nettoudgifter i alt	-436.834	-203.634	-233.200	44.982	-278.182	175,3
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift):						
Sektor 2.11 Byudvikling, drift	44.447	2.938	41.509	38.710	2.799	6,7
Sektor 2.13 Kollektiv Trafik	217.780	0	217.780	216.980	800	0,4
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
Drift: Ikke-decentraliserede udgifter, Overførsel	348	0	348	849	-501	-59,0
Drift: Ikke-decentraliserede udgifter	20.770	0	20.770	25.239	-4.469	-17,7
Anlæg	-436.834	-203.634	-233.200	44.982	-278.182	175,3
Nettoudgifter i alt	-153.489	-200.696	47.207	326.759	-279.552	-221,8

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -	
Personaleforbrug	86,5	15,3	71,2	465,4

5.2 Drift og personale

Stigningen i personaleantallet kan primært henføres til organisationsændringen i 2014, hvor der blev tilført opgaver til sektor 2.10 vedr. mobilitet/planlægning, støttet byggeri og Kollektiv Trafik.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet tillægsbevillinger på 255,3 mio. kr. i nettoerudgifter fordelt med 265,5 mio. i udgifter og -10,2 mio. kr. i indtægter. Herudover er der foretaget omplaceringer som følg af organisationsændringer med netto 26,5 mio. kr. i merudgift.

Sektor 2.11 Byudvikling, drift

Der er i 2015 netto givet tillægsbevillinger på 38,7 mio. kr. i merudgift:

- Organisationsændring: 35,0 mio. kr. i merudgift
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015: 3,8 mio. kr. i merudgift
- Regnskab 2015, ændret lønskøn: -0,1 mio. kr. i mindreudgift

Sektor 2.13 Kollektiv Trafik

Der er i 2015 netto givet tillægsbevillinger på 217,0 mio. kr. i merudgift:

- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger med 232,9 mio. kr. i merudgift
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger med -7,7 mio. kr. i mindreudgift
- Ændringer som følge af regnskabsresultatet for 2014 med -8,2 mio. kr. i mindreudgift.

Sektor 2.15 Støttet Byggeri

- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger med -0,4 mio. kr. i mindreudgift vedr. flytning af ikke-styrbart område og overførsel af opgaver til Opkrævningen.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der har netto været et ikke-bevilget mindreforbrug på i alt -1,4 mio. kr.

Sektor 2.11 Byudvikling, drift (decentraliseret)

Der har været et ikke-bevilget merforbrug på 2,8 mio. kr.

Merforbruget skyldes ekstraordinære udgifter i forbindelse med oprettelsen af Center for Byudvikling og Mobilitet. Der har herudover været et ekstra forbrug i forbindelse med planlægning af et stoppested ved letbanen. Det forventes, at denne udgift modsvares af tilsvarende indtægt i 2016.

Sektor 2.13, Kollektiv trafik, drift (decentraliseret)

Sektoren har et merforbrug på 0,8 mio. kr. som primært skyldes, at Midttrafik udfører flere kontroller, hvorfor udgiften hertil også er højere end budgetteret. Der er givet en tillægsbevilling på 5 mio. kr., som vedrører Aarhus Kommunes andel af udgifter til opstart af driftsselskabet for Letbanen. Udgiften afholdes først i 2016, hvorfor det reelle merforbrug udgør ca. 5,8 mio. kr.

Sektor 2.15, ikke-decentraliseret, overførsels-område

Der har været et nettomindreforbrug på -0,5 mio. kr.

Nettomindreforbruget på -0,5 mio. kr. skyldes, at udgifterne og indtægterne til indfasningsstøtte har været mindre end forventet.

Sektor 2.15, ikke-decentraliseret område

Der har været et nettomindreforbrug på -4,4 mio. kr.

Mindreforbruget på -4,4 mio. kr. skyldes primært, at udgifterne til ydelsesstøtte til byfornyede ejendomme, driftssikring og udgifterne til rente og bidrag til byggeskader ikke blev så store

som forventet, samt at udgifterne til driftssikringen til Skjoldhøjkollegiet har været lavere end forventet, hvorfor indtægten ligeledes er blevet mindre, da refusionen udgør 2/3 af den årlige driftssikring.

Landsbyggefonden

Det samlede uforbrugte restbudget i 2015 på -48,2 mio. kr. overføres til 2016.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Der foretages overførsel af 5 mio. kr. fra Kollektiv Trafik vedr. 5 mio. kr. givet som tilskud til driftsudgifter if. Letbanen. Udgifter afholdes først fra ultimo 2016.

Der foretages endvidere overførsel af 48,2 mio. kr. vedrørende Landsbyggefonden.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Sektor 2.12 Byudvikling, anlæg:

Der er i 2015 givet tillægsbevillinger på netto 45 mio. kr. i merudgifter:

- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger 2014: 9,5 mio. kr.
- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger 2014, DBH: 10,8 mio. kr.
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015: 129,8 mio. kr.
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015, DBH: -30,7 mio. kr.
- Regnskab 2014, overførsler til 2015: -72 mio. kr.
- MOVE, udmøntning: 45,6 mio. kr.
- Aarhus Ø, Bassin 7: -101,7 mio. kr.
- Byudvikling i Lisbjerg: 1,5 mio. kr.
- Anlægsprogram 2015: -1,9 mio. kr.
- Salg af byggefelter, Risskov Brynet: -60,2 mio. kr.
- Byudvikling, Godsbanearalerne: 0,5 mio. kr.
- Tilbagekøbsklausul, Gøteborg Allé 5: -10,7 mio. kr.
- Tilbagekøbsklausul, Katrinebjergvej 61-71: -29,3 mio. kr.
- DBH, fremrykket overtagelse: 162 mio. kr.
- Sigridsvej 46: -8,2 mio. kr.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Sektor 2.12 Byudvikling, anlæg:

I 2015 er der ikke bevilgede nettoafvigelser på -278,2 mio. kr. bestående af mindreudgifter på -230 mio. kr. og merindtægter på -48,2 mio. kr.

Afvigelserne skyldes hovedsagelig:

Boligformål

Nettoafvigelsen vedr. boligformål er på -218,7 mio. kr. og består af mindreudgifter -164,1 mio. kr. og merindtægter på -54,6 mio. kr.

De Bynære Havnearealer (DBH)

06343 – De Bynære Havnearealer, jordkøb fra Aarhus Havn:

Betalingen for jordkøbet fra Aarhus Havn forfalder først i 2016, hvorfor det resterende udgiftsrådighedsbeløb i 2015 på 155,3 mio. kr. overføres til 2016.

06344 – De Bynære Havnearealer, jordsalg:

I 2015 rester et indtægtsrådighedsbeløb på 42,4 mio. kr. Heraf overføres de 22,4 mio. kr. til 2016. De resterende 20 mio. kr. realiseres ikke og er en mindreindtægt i forhold til de oprindelige købesummer for tre byggefelt på Ø3 på De Bynære Havnearealer. Mindreindtægten skyldes en reduktion af/refusion i de oprindelige købesummer, jf. salgsaftalen med køber. Indtægtsanlægsbevillingen for salgene tilpasses den realiserede købesum. Det bemærkes, at mindreindtægten i forhold til de oprindelige købesummer er indregnet i den samlede økonomi for De Bynære Havnearealer.

Lisbjerg Bygade, lokalplan 951

Der er afholdt udgifter for 1,6 mio. kr. samt indtægter ved salg på -9,3 mio. kr. Merudgiften på 1,1 mio. kr. samt merindtægten på -9,3 mio. kr. overføres til 2016.

Byudvikling ved Bryggervej, lokalplan 928

Der er afholdt udgifter for 2,6 mio. kr. samt indtægter ved salg på -179,4 mio. kr. Mindreudgiften på -0,7 mio. kr. skyldes tidsforskydning og overføres til 2016. Merindtægten på -79,4 mio. kr. overføres til 2016.

Boligformål, øvrige

Ud over De Bynære havnearealer, Lisbjerg Bygade lokalplan 951 og Bryggervej lp 928 er der merindtægter for -6,9 mio. kr., hvilket skyldes, at de udbudte boligområder er solgt for højeste bud, hvilket primært er områderne i Sabro, Lisbjerg og Elev. Der er et mindreforbrug på -11,0 mio. kr., heraf er der internt salg på 4,0 mio. kr.

Erhvervsformål

Nettoafvigelsen på 6,8 mio. kr. består af mindreudgifter på -0,1 mio. kr. og mindreindtægter på 6,9 mio. kr. Mindreudgifterne skyldes, at der ikke er godkendt nye erhvervsbyggemodninger. Mindreindtægterne skyldes mindre salg af erhvervsarealer end forventet.

Ubestemte formål

Nettoafvigelsen på -46,4 mio. kr. består af mindreudgifter på -46,2 mio. kr. samt merindtægter på -0,2 mio. kr. Mindreudgifterne vedrører primært opkøb af arealer til byudvikling og De Bynære Havnearealer, konsulentydelse, som skyldes tidsforskydning. Der overføres mindreudgifter på -49,9 mio. kr. til 2016.

KB Forstærket indsats byudvikling udviser et merforbrug på 3,7 mio. kr., som dækkes af et mindreforbrug i 2014 på -3,3 mio. kr. Dette mindreforbrug blev ikke overført til 2015, hvilket næsten ville have udlignet merforbruget i 2015. Der overføres på den baggrund et merforbrug på 0,4 mio. til 2016.

Mobilitet

Nettoafvigelsen på -20,0 mio. kr. består af mindreudgifter på -19,6 mio. kr. og merindtægter på -0,4 mio. kr.

Beder – Bering landevejen

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -9,6 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

VVM-Undersøgelse Letbane etape 2+3

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -2,3 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

MOVE Ringgaden, forbedring

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -1,0 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

MOVE Ringgaden VVM

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -1,0 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

MOVE Genvejen E45

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -3,2 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

MOVE Letbanen standsningssteder

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -0,4 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

MOVE Cykelparkering og - ruter

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -0,7 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

MOVE Viborgvej VVM

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -2,9 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

KB Opholdshuse (Bevillingsprogram KB-XX-235-008)

Merforbrug på 0,2 mio. kr., der skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

KB Smart mobilitet (Bevillingsprogram KB-XX-235-023)

Merforbrug på 0,1 mio. kr., der skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

KB Skitseprojektering (Bevillingsprogram KB-XX-212-024)

Merforbrug på 0,7 mio. kr., der skyldes tidsforskydninger i projektet. Beløbet overføres til 2016.

5.3.3 Oversigt over afsluttede anlægsprojekter*Sektor 2.12 Byudvikling, anlæg**Frikøb af tilbagekøbsklausul, Gøteborg Alle 5 (Bevillingsprogram AB-15-212-002)*

Nettoafvigelse: -20.258 kr.

Frikøb af tilbagekøbsklausul, Katrinebjergvej 61-71 (Bevillingsprogram AB-15-212-003)

Nettoafvigelse: -32.500 kr.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger

Sektor 2.12, Byudvikling, anlæg

KB Opkøb af arealer til byudvikling (Bevillingsprogram KB-XX-223-001)

Der er afholdt udgifter på 3,7 mio. kr. i forhold til bevillingen på 49,9 mio. kr. Mindreforbruget på -46,2 mio. kr., der skyldes mindre opkøb end forventet, overføres til 2016.

KB Forstærket indsats byudvikling (Bevillingsprogram KB-XX-212-001)

Der er afholdt udgifter på 13,8 mio. kr. i forhold til bevillingen på 10,2 mio. kr. svarende til et merforbrug på 3,6 mio. kr.

I forbindelse med regnskab 2014 blev et mindreforbrug vedr. KB Forstærket indsats byudvikling på -3,2 mio. kr. ikke overført til 2015, hvilket næsten ville have udlignet merforbruget på 3,6 mio. kr. i 2015. Der overføres på den baggrund et nettomerforbrug for 2014 og 2015 på 0,4 mio. til 2016.

KB Opholdshuse (Bevillingsprogram KB-XX-235-008)

I forhold til bevillingen er der en merudgift på 0,2 mio. kr., som skyldes opførelse af nye chaufføropholdshuse. Merforbruget overføres til 2016.

KB Smart mobilitet (Bevillingsprogram KB-XX-235-023)

I forhold til bevillingen er der en merudgift på 0,1 mio. kr. Merforbruget skyldes tidsforskydning af diverse projekter. Merforbruget overføres til 2016.

KB Skitseprojektering (Bevillingsprogram KB-XX-235-024)

I forhold til bevillingen er der en merudgift på 0,7 kr. Afgivelsen skyldes, at flere påtænkte projekter endnu ikke er fremsendt til Byrådet med anmodning om anlægsbevilling, og dermed har det ikke været muligt at afholde udgifterne på de konkrete projekter. Merforbruget overføres til 2016.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Sektor 2.12, Byudvikling, anlæg

Der overføres i alt nettomindreudgifter på -290,7 mio. kr. til 2016, fordelt på følgende områder:

- Boligformål: nettomindreudgifter på -221,2 mio. kr.
- Erhvervsformål: 0 kr.
- Ubestemte formål: nettomindreudgifter på -49,5 mio. kr.
- Mobilitet: nettomindreudgifter -20,0 mio. kr., hvoraf de 14,8 mio. kr. er overført til sektor 2.31 Vejdrift jf. afsnit 6.

Køb af del af Godsbanegården - 43.000 m² (Bevillingsprogram 05878)

Ovennævnte bevilling forventes afsluttet i 2016. Mindreforbruget -30,5 mio. kr. (2016-priser) overføres til reservekontoen vedrørende Salg af byggeretter på godsbanearialet. Anlægsbevillingen reduceres tilsvarende.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentralisering

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo-ramme	Ramme-reguleringer	Ultimo-ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
Sektor 2.11 Byudvikling	2.938	38.679	41.617	44.447	-2.830
Sektor 2.13 Kollektiv Trafik	0	216.980	216.980	217.780	-800
Samlet ramme i alt	2.938	255.659	258.597	262.227	-3.631

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokorrekationer	Nettotilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -	
Sektor 2.11 Byudvikling:	-3.171	-2.830	799	-6.256
Regulering, barselsfond			-172	
Korrektion af lønforbrug mellem 2.11 og 2.13			-851	
Nyt lønskøn			-12	
Forrentning af underskud			-19	
Sektor 2.13 Kollektiv Trafik:	0	-800	8.970	8.936
Regulering, barselsfond			-9	
Korrektion af lønforbrug mellem 2.11 og 2.13			851	
Nyt lønskøn			-74	
Uerholdelige fordringer			-2	
I alt	-3.171	-3.630	9.481	2.680

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Sektor 2.11 Center for Byudvikling og Mobilitet

Forbruget i 2015 afviger med en merudgift på 2,8 mio. kr. Underskuddet skyldes ekstraordinære udgifter i forbindelse med oprettelsen af Center for Byudvikling og Mobilitet. Der har i forbindelse med planlægning af eventuelt et ekstra stoppested ved Letbanen været udgifter på ca. 2,5 mio. kr.

Sektor 2.13 Kollektiv Trafik

Der er en reel afvigelse i forhold til rammen på ca. 5,8 mio. kr., hvilket skyldes Midttrafiks stigende udgifter til billetkontrol. Heraf skyldes ca. 4 mio. kr. en efterregulering vedr. regnskab 2014, og ca. 2,3 mio. kr. er en foreløbig afregning vedr. 2015.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Det forventes, at Center for Byudvikling og Mobilitet samlet set over årene vil balancere.

Underskuddet forventes at blive afviklet løbende over de næste par år. I 2016 forventes den ekstraordinære udgift på ca. 2,5 mio. kr. at blive udlignet.

Som følge af oprettelsen af en ny stabsfunktion *Bolig og Projektudvikling*, skal der foretages en fordeling af sektorens underskud.

Underskuddet foreslås fordelt med -2.506 t.kr. til sektor 2.11 og med -3.750 t.kr. til Bolig og Projektudvikling (ny sektor 2.16).

6. Øvrige forhold

I forbindelse med organisationsændringen (oprettelse af fællessekretariat på Kalkværksvej) overføres pr. 1. januar 2016 fem ansatte samt 2,8 mio. kr. fra sektor 2.11 til sektor 2.31 med rammevirkning.

Det har endvidere vist sig mere hensigtsmæssigt at flytte fem anlægsprojekter fra Center for Byudvikling og Mobilitet til Center for Byens Anvendelse. Det drejer sig om rådighedsbeløb på i alt 50,6 mio. kr. i 2016-2017 fordelt på følgende projekter:

Beder-Bering landevejen, MOVE Ringgaden forbedring, MOVE Genvejen E45, MOVE Letbanen standsningsstedet og MOVE Cykelparkering og -ruter.

Anlægsbevilling, udsigtstårn

Aarhus Kommune har fået tildelt et beløb på 7,0 mio. kr. (inkl. moms) til opførelse af et markant "view point" (udsigtstårn) på Aarhus Ø. Der skal derfor oprettes en anlægsbevilling på 5,775 mio. kr. i både anlægsudgift og anlægsindtægt med tilhørende rådighedsbeløb.

Sektor 2.20 Planlægning og Byggeri

Sektorens driftsområder er nedlagt med virkning fra 1. januar 2015. Hovedparten af sektorens aktiviteter og budgetter er overført til sektorerne 2.00, 2.10 og 2.40. Tilbage er alene sektor 2.23 (anlæg) og 2.24 (Byfornyelse).

Resumé af regnskab 2015

Sektor 220	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
	- 1.000 kr. -				- % -	
Drift:						
Udgifter	0	105.183	-105.183	-77.849	-27.334	-100,0
Indtægter	0	-22.002	22.002	-5.332	27.334	-100,0
Refusion	0	-1.211	1.211	1.211	0	
Nettoudgifter i alt	0	81.970	-81.970	-81.970	0	
Anlæg:						
Udgifter	142	0	142	13.510	-13.369	-99,0
Indtægter	-4.071	0	-4.071	-4.059	-13	0,3
Nettoudgifter i alt	-3.929	0	-3.929	9.452	-13.381	-141,6
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift):						
Sektor 221	0	55.506	-55.506	-55.506	0	
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
Ikke-decentraliserede udgifter	0	1.147	-1.147	-1.147	0	
Ikke-decentraliserede udgifter	0	25.318	-25.318	-25.318	0	
Anlæg:						
Sektor 2.24	142	0	142	13.510	-13.369	-99,0
Sektor 2.23	-4.071	0	-4.071	-4.059	-13	0,3
Nettoudgifter i alt	-3.929	81.970	-85.900	-72.518	-13.381	-141,6

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Der foretages kun overførsler til 2016 vedr. Landsbyggefonden.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Sektor 2.23, Planlægning og Byggeri, anlæg:

Der er i 2015 givet tillægsbevilling på -4,1 mio. kr. i nettoindtægt vedr. Frikøb af tilbagekøbsklausul, Lokesvej 6.

Sektor 2.24, Byfornyelse:

Der er i 2015 givet tillægsbevillinger på 13,5 mio. kr. i nettoudgift.

Der er givet følgende tillægsbevillinger:

- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger 2014: 4,3 mio. kr.
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015: -2,3 mio. kr.

- Regnskab 2014, overførsler til 2014: 11,5 mio. kr.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Sektor 2.23, Planlægning og Byggeri, anlæg

I 2015 stemmer forbruget stort set til det ajourførte budget (afvigelse på 0,03 mio. kr. i nettoerindtægt).

Sektor 2.24 Byfornyelse:

I 2015 er der ikke-bevilgede nettomindreudgifter på -13,4 mio. kr. vedrørende Byfornyelse.

Afvigelserne er beskrevet nedenfor:

Kollegierenoveringer

Der har været en mindreudgift på -0,2 mio. kr. som skyldes, at rammebeløbet endnu ikke er udmøntet. Beløbet overføres til 2016.

Overtagelse af Hejredalskollegiet

Der har været en mindreudgift på -12,5 mio. kr. Kommunen har overtaget kollegiet pr. 1. september 2015, men købesummen er endnu ikke udbetalt. Beløbet overføres til 2016.

Byfornyelse af byrum

Anlægsprojektet viser et mindreforbrug på -0,7 mio. kr. som skyldes tidsforskydninger i projekterne. Beløbet overføres til 2016.

5.3.3 Oversigt over afsluttede anlægsprojekter

Sektor 2.23, Jordforsyning, anlæg

Frikøb, tilbagekøbsklausul, Lokesvej 6 (Bevillingsprogram AB-14-223-008).
Nettoafvigelse: -2.500 kr.

Sektor 2.24 Byfornyelse

Sektoren har ingen afsluttede anlægsregnskaber.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger

Sektor 2.23, Jordforsyning, anlæg

Sektoren har ingen KB-bevillinger.

Sektor 2.24 Byfornyelse, anlæg

KB 2015 Byfornyelse af byrum (Bevillingsprogram KB-12-224-001)

Der er afholdt udgifter på 0,1 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,7 mio. kr. på grund af tidsforskydninger i projektet. Mindreudgiften overføres 2016.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Sektor 2.24 Byfornyelse, anlæg

Med henvisning til afsnit 5.3.2, redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser, overføres i alt netto-mindreudgifter på -13,4 mio. kr. mio. kr. til 2016.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentralisering

Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo-ramme	Ramme-reguleringer	Ultimo-ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
Sektor 2.21	53.506	-53.506	0	0	0
Samlet ramme i alt	53.506	-53.506	0	0	0

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokor-rektioner	Nettilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -	
Sektor 2.21	2.462			
Fordeling af opsparing sfa organisationsændring		0	-2.462	
I alt	2.462	0	-2.462	0

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Sektorens opsparing ultimo 2014 er fordelt til de sektorer, som har overtaget opgaverne i forbindelse med organisationsændringen i 2014.

6. Øvrige forhold

Opgaverne under sektor 2.24 overføres til sektor 2.12 Byudvikling, anlæg fra 2016.

Sektor 2.30 Center for Byens Anvendelse**5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget****Resumé af regnskab 2015**

Sektor 230	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
	- 1.000 kr. -				- % -	
Drift:						
Udgifter	346.743	529.984	-183.241	-177.021	-6.220	-1,8%
Indtægter	-90.981	-97.178	6.197	-11.947	18.143	-16,6%
Refusion	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	255.762	432.806	-177.044	-188.968	11.924	4,9%
Anlæg:						
Udgifter	269.844	173.995	95.849	165.758	-69.909	-20,6%
Indtægter	-22.872	-3.628	-19.243	-37.001	17.758	-43,7%
Nettoudgifter i alt	246.972	170.367	76.606	128.757	-52.151	-17,4%
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 231 Vejdrift	194.391	201.668	-7.277	-18.595	11.319	6,2%
* Sektor 232 Tidl. Kollektiv Trafik	0	234.162	-234.162	-234.162	0	...
* Sektor 233 P-kontrol	-1.659	-3.024	1.365	8	1.357	-45,0%
* Sektor 236 Grønne Områder	63.029	0	63.029	63.782	-752	-1,2%
Forsyningsvirksomheder (drift og anlæg):						
* Sektor	0	0	0	0	0	...
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	0	0	0	0	...
* Anlæg	246.972	170.367	76.606	128.757	-52.151	-17,4%
Nettoudgifter i alt	502.734	603.173	-100.438	-60.211	-40.227	-7,4%

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændringer i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
	- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -		- % -	
Personaleforbrug	127,8	104,6	23,2	18,2 %

Den store stigning skyldes primært Teknik og Miljø organisationsændring, som trådte i kraft i 2015. Her opstod Center for Byens Anvendelse, sektor 2.30, via samling af en række medarbejdere fra det tidligere Trafik og Veje, Natur og Miljø, Planlægning og Byggeri samt Natur og Vej Service. Herudover er der overflyttet ressourcer fra CBM til CBA som følge af en efterfølgende omorganisering, og endelig er der blevet ansat et mindre antal nye medarbejdere.

5.2 Drift og personale

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet nettoudgiftsbevillinger på -189,0 mio. kr. De væsentligste tillægsbevillinger er:

- Forventet regnskab og tillægsbevillinger 2015 med mindreudgifter på -0,5 mio. kr. Heraf 0,1 mio. kr. vedr. 2.31 vejdrift og -0,6 mio. kr. vedr. 2.36 grønne områder.
- Regnskab og tillægsbevillinger 2014 med merudgifter på 17,1 mio. kr. Heraf 11,2 mio. kr. vedr. 2.31 vejdrift og 5,9 mio. kr. vedr. 2.36 grønne områder.
- Forventet regnskab og tillægsbevillinger 2014 med mindreudgifter på -198,6 mio. kr. Heraf -29,2 mio. kr. vedr. 2.31 vejdrift, -234,2 mio. kr. vedr. 2.32 kollektiv trafik og 64,7 mio. kr. vedr. 2.36 grønne områder. Disse ændringer vedr. primært organisationsændringen i Teknik og Miljø. Budgettet for sektor 2.32 er flyttet til en ny sektor 2.13, mens sektor 2.36 er en nyoprettet sektor, hvor budgettet er flyttet fra 2.41.
- Tillægsbevilling i 2015 på -0,7 mio. kr. i mindreudgift i forbindelse energirenovering af vejbelysning.
- Omplacering som følge af organisationsændring på mindreudgifter på -6,2 mio. kr. Beløbet er omplaceret til Center for Miljø og Energi, som følge af en rettelse af en fejlindberetning.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der er i alt et merforbrug på 11,9 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget, som er fordelt på følgende områder:

Sektor 2.31 Vejdrift

Sektoren har et merforbrug på 11,3 mio. kr.

Afvigelsen skyldes følgende:

- Merforbrug vedr. slidlag og fortovsarbejder svarende til ca. 7 mio. kr. grundet ændret planlægning
- Mindreindtægter vedr. retablering efter ledningsopgravning sv.t. ca. 1 mio. kr.
- En mindreindtægt i Parkering på 1,5 mio. kr., hvilket skyldes nedlæggelse af Bispeterov og Skolebakken.
- Merforbrug vedr. prioriterede projekter (skitser) svarende til ca. 1,5 mio. kr.
- Et merforbrug på fællesafsnittet på 1,5 mio. kr. grundet merudgifter til fællesudgifter (administrationsudgifter, kontorhold, drift af bygningen mv.)
- Et mindreforbrug på -3,5 mio. kr. fra Byggemodning, hvilket skyldes afregning af skitsemidler vedr. Aarhus Ø anlægsprojekter.
- Et merforbrug vedr. Vejbelysning på 1,5 mio. kr.
- Øvrige afvigelser 0,8 mio. kr.

Sektor 2.33 P-kontrol

Sektoren har en mindreindtægt på 1,4 mio. kr., hvilket skyldes udskrivelse af færre p-bøder.

Sektor 2.36 Grønne områder

Sektoren har en mindreudgift på 0,7 mio. kr., hvilket skyldes lavere udgifter til administration end forventet.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Sektor 2.31 Vejdrift

Der overføres -5 mio. kr. til 2016, svarende til indberettede forventede mindreforbrug i forbindelse med forventet regnskab, som ikke blev realiseret.

Sektor 2.33 P-kontrol

Der foretages ingen overførsler.

Sektor 2.36 Grønne områder

Der overføres 0,6 mio. kr. vedr. aktivt medborgerskab samt 0,7 mio. kr. vedr. uforbrugte administrationsmidler.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet nettomerudgiftsbevilling på 128,8 mio. kr. De væsentligste tillægsbevillinger er:

- Regnskab 2014 med merudgift på 48,3 mio. kr.
- Forventet regnskab og tillægsbevillinger 2015 med mindreudgift på -134,8 mio. kr.
- Forventet regnskab og tillægsbevillinger 2014 med merudgift på 167,1 mio. kr.
- Tillægsbevillinger i 2014 på i alt 30,1 mio. kr. Heraf:
  - 9,1 mio. kr. i merudgifter vedr. MOVE Viborgvej, kryds
  - 21,0 mio. kr. i merudgifter vedr. Aarhus Ø etape 5
- Tillægsbevillinger i 2015 på i alt 18,1 mio. kr. Heraf:
  - -30,6 mio. kr. i mindreudgifter vedr. Anlægsprogrammet 2015
  - -2,2 mio. kr. i merindtægter vedr. salg af byggegrund, Byagervej
  - 1,6 mio. kr. i merudgifter vedr. Hornslet – Løgten cykelsti
  - 12,4 mio. kr. i merudgifter vedr. energirenovering af vejbelysning
  - 19,9 mio. kr. i merudgifter vedr. Aarhus Ø etape 6, rekreative forbindelse nord
  - 13,2 mio. kr. i merudgifter vedr. Aarhus Ø etape 7, Bernhard Jensens Boulevard
  - 3,8 mio. kr. i merudgifter vedr. midtby begrønning etape 3

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

På sektor 2.35 Trafik og Veje er der en nettomindreudgift på -52,2 mio. kr. Afvigelsen skyldes hovedsagelig følgende forhold:

Sektor 2.35 Vejområdet – anlægsbevillinger

Energirenovering af vejbelysning (Bevillingsprogram AB-13-235-002)

Mindreudgift på -13,6 mio. kr. skyldes en forsinkelse af første etape, grundet forhold fra leverandørens side.

Fremkommelighed via intelligente transportsystemer ITS (Bevillingsprogram AB-11-235-002)

Mindreudgift på -5,5 mio. kr. overføres til 2016, hvilket skyldes en tidsmæssig forskydning af enkelte projekter, bl.a. SCATS, centralsystem til overvågning og styring af signalanlæg, hvilket afventer et udbud. Projektet for Chr. X's Vej er blevet forsinket fra leverandørens side. Der

afventes implementering af løsningen vedrørende overvågning af rejsetider samt en nærmere evaluering af projektet vedrørende dynamiske informationstavler.

Ringgadens sydlige hængsel (Bevillingsprogram AB-14-235-011)

Mindreudgift på -3,3 mio. kr. skyldes en forsinkelse af projektet grundet vejrlig.

Herredsvej, forlægning (Bevillingsprogram AB-08-235-001)

Merudgift på 3 mio. kr. skyldes, at projektet er længere fremme end oprindeligt planlagt.

AB 2014 projekter til klimatilpasning, Lystrup (Bevillingsprogram AB-14-235-001)

Mindreudgift på -1,8 mio. kr., der overføres til 2016. Projektet resterer mindre færdiggørelsesarbejder, såsom begrønning m.m., som forventes afsluttet i 2016.

Supercykelsti (Bevillingsprogram AB-12-235-001)

Merudgift på 0,4 mio. kr. skyldes yderligere omkostninger end forventet for bl.a. Vestereng projektet grundet vejrlig.

Hornslet – Løgten cykelsti (Bevillingsprogram AB-15-235-002)

Mindreudgift på 0,2 overføres til 2016.

DBH, Navitas Park, P-kælder (Bevillingsprogram AB-10-235-001)

Der er et samlet mindreforbrug på 0,1 mio. kr., som overføres til 2016. Der forventes en regnskabsafslutning i 2016 samt en kommende indstilling om anvendelse af restbeløbet på 11 mio. kr., som blev behandlet i forbindelse med forventet regnskab. Restbeløbet bl.a. forventes anvendt til forskønnelse af byrummet mellem Bestseller og Navitas.

MOVE Viborgvej, kryds (Bevillingsprogram AB-14-235-014)

Merudgift på 0,1 mio. kr. overføres til 2016.

Sektor 2.35 Vejområdet – Kapitalbevillinger

KB Sikkerhed og miljø (Bevillingsprogram KB-XX-235-001)

Mindreudgift på -6 mio. kr. Beløbet overføres til 2016 og er til brug for finansiering af kommende indstilling om afslutning af Busprioritering på Randersvej. Afvigelsen skyldes en forsinket afslutning af Busprioritering på Randersvej og en tidsmæssig forskydning af projekterne – Randersvej, helle nord for Elevvej og Stillingvej v. Borum, venstresvingbane – grundet bl.a. vejrlig samt uforudsete forhold, som jordforurening.

KB Gadebelysningsarbejder (Bevillingsprogram KB-XX-235-009)

Mindreudgift på -2,2 mio. kr. Mindreudgiften skyldes, at planlagte kabelprojekter ikke tidsmæssigt har kunnet nå at blive udført i 2015.

KB Mindre vejarbejder (Bevillingsprogram KB-XX-235-006)

Mindreudgift på -2,1 mio. kr. hvilket er grundet en tidsmæssig forskydning af enkelte projekter i distrikterne.

KB Skitseprojektering (Bevillingsprogram KB-XX-235-024)

Mindreudgift på -1,9 mio. kr. hvilket skyldes, at der har været afholdt udgifter på driften, som retteligt skulle have været afholdt på KB Skitseprojektering. Overskuddet overføres til 2016.

KB Skoleveje, Budgetforlig (Bevillingsprogram KB-XX-235-022)

Mindreudgift på -1,9 mio. kr. Mindreudgiften skyldes at skolevejsprojekter har afventet en koordinering med andre projekter i området og nogle projekter har krævet et udbud.

KB Bidrag til kloakforsyningen (Bevillingsprogram KB-XX-235-010)

Mindreudgift på -1,3 mio. kr., hvilket overføres til KB Frigjorte midler fra vejafvanding i 2016 jf. byrådsbeslutning ved budgetforliget 2013. Afvigelsen skyldes, at aconto betalinger til Aarhus Vand er baseret på budgettet for anlægsprojekter og sidste års beregningsmodel. Dette bliver korrigeret ved årsafslutning.

KB Fremkommelighedspulje (Bevillingsprogram KB-XX-235-015)

Mindreudgift på -1,0 mio. kr. Mindreudgiften skyldes at projektet for Stoppedesannoncering er blevet billigere end forventet grundet projektændringer samt en tidsmæssig forskydning af projektet for Marselis Boulevard/Skanderborgvej, højresvingsbane.

KB Skoleveje, sikring (Bevillingsprogram KB-XX-235-017)

Mindreudgift på -0,8 mio. kr. Mindreudgiften skyldes, at enkelte skolevejsprojekter stadig afventer områdets fremtidige brug.

KB Cykelhandlingsplan (Bevillingsprogram KB-XX-235-007)

Mindreudgift (merindtægt) på -0,6 mio. kr. Merindtægten skyldes yderligere tilskud end forventet.

KB bevillinger med afvigelser under +/- 0,2 mio. kr.

Bedre tilgængelighed -0,08 mio. kr., Stianlæg 0,16 mio. kr., Mindre vejanlæg ved byudvikling 0,14 og "Smukke veje" -0,17 mio. kr. Dermed er der en nettoafvigelse på 0,05 mio. kr., som overføres til 2016.

*Sektor 2.35 Byggemodning**AB2013 Lisbjerg Bygade- Lokalplan 951 (Bevillingsprogram AB-13-235-004)*

Mindreudgift på -6,8 mio. kr. Afvigelsen skyldes at området gentænkes og der afholdes derfor pt. ikke så mange udgifter som forventet. Mindreudgiften overføres til 2016.

Byggemodning - Aarhus Ø (Bevillingsprogram 06342)

Mindreudgift på -4,5 mio. kr. Afvigelsen skyldes, at diverse byggefelter har desværre ikke nået en grad af stadie, således der har kunnet udføres færdiggørelsesarbejder. Mindreudgiften overføres til 2016

AB Ramme boligudgifter (b01) (Bevillingsprogram AB-14-235-005)

Nettomindreudgift på -7,9 mio. kr., bestående af en mindreudgift på -6,2 mio. kr. og en merindtægt på -1,7 mio. kr. Afvigelsen skyldes, at flere påtænkte byggemodningsområder endnu ikke er godkendt i byrådet. Mindreforbruget overføres til 2016.

KB Skitseprojektering byggemodning (Bevillingsprogram KB-XX-235-025)

I forhold til bevillingen på 0,07 mio. kr. er der en merudgift på 3,0 mio. kr., der overføres til 2016. Afvigelsen skyldes, at flere påtænkte byggemodningsområder endnu ikke er fremsendt til byrådet med anmodning om anlægsbevilling. Udgifterne fordeles sig primært på områder i Lisbjerg. Merforbruget overføres til 2016.

AB Ramme erhvervsudgifter (e01) (Bevillingsprogram AB-14-235-006)

Nettomindreindtægt på 2,2 mio. kr., bestående af en mindreudgift på 0,6 mio. kr. og en mindreindtægt på 2,8 mio. kr. Afvigelsen skyldes, at flere påtænkte byggemodningsområder endnu ikke er godkendt i byrådet. Mindreudgift og -indtægt overføres til 2016.

Aarhus Ø, etape 6, Rekreative Forbindelse Nord (Bevillingsprogram AB-15-235-004)

Merudgift på 1,3 mio. kr. I forbindelse med de forberedende arbejder ved Hjortholmsvej var der udfordringer med vand, hvorfor der er udført ekstra arbejder. Merudgiften overføres til 2016.

Aarhus Ø, etape 7, Bernhardt Jensens Boulevard (Bevillingsprogram AB-15-235-005)

Mindreudgift på -0,6 mio. kr. Anlægsarbejdet blev udsat grundet klage og derved ikke igangsat sidst i 2015. Mindreudgiften overføres til 2016.

*Sektor 2.35 Grønne anlæg**Begrønning af by- og vejrum (Bevillingsprogram AB-11-247-005)*

Mindreudgift på -5,6 mio. kr., idet der afventer planlægning af konkrete projekter. Pengene overføres til 2016.

KB Smag på Aarhus (Bevillingsprogram KB-XX-235-026)

Merudgift (mindre indtægt) på 3,4 mio. kr. Projektet har fået et tilskud fra Nordea fonden, som vil blive udbetalt løbende, som afgifterne afholdes. Tilskuddet vil derfor blive søgt hjem i løbet af 2016.

Koncertsplads - forundersøgelse (Bevillingsprogram AB-12-247-001)

Mindreudgift på -0,8 mio. kr., da koncertpladsens placering ikke er afklaret.

KB Vedligeholdelse af Hasle Bakker (Bevillingsprogram KB-11-247-001)

Mindreudgift på -0,8 mio. kr., grundet tidsforskydning.

Begrønning i Århus Midt, 2. etape (Bevillingsprogram AN-07-247-002)

Mindreudgift på -0,4 mio. kr., da projektet endnu ikke er igangsat pga. byggeplads.

Midtbybegrønning 3. etape (Bevillingsprogram AB-15-235-007)

Mindreudgift på -0,3 mio. kr., pga. tidforskydning.

Bevillinger med afvigelser under +/- 0,2 mio. kr.

Begrønning af Århus Midt 1. etape -0,14 mio. kr., Retablering af beplantning på Ringvejen 0,09 mio. kr., Etablering af 11 ha ny skov syd for Tranbjerg -0,09 mio. kr., Anlæg af ny skov nord for Malling -0,13 mio. kr., Skovrejsning i Beder -0,16 mio. kr., Tangkrogen, renovering - 0,13 mio. kr. og KB Grønne byrum -0,05 mio. kr. I alt 0,61 mio. kr. i mindreudgifter.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter*Busprioritering på Randersvej (Bevillingsprogram 06057)*

Der er en samlet mindreindtægt på 1,6 mio. kr. i forhold til en samlede nettobevilling på 147,3 mio. kr., mens der yderligere er en budgetlagt indtægt i 2017. Det endelige anlægsregnskab samt håndtering af manglende indtægter vil blive behandlet i en separat indstilling i 2016.

Marselis Boulevard, etablering af tunnel (Bevillingsprogram 05766)

Der er en samlet mindreindtægt på 6,1 mio. kr., hvilket vil blive behandlet i en separat indstilling omkring anlægsregnskaber i 2016.

Realisering af "Projekt Storbylandsbyen" (Bevillingsprogram AB-12-212-005)

Anlægsregnskabet afsluttes med en merudgift på 0,3 mio. kr. i forhold til udgiftsbevillingen på 2,6 mio. samt en merindtægt på 1,2 mio. kr. i forhold til indtægtsbevillingen på 2,6 mio. kr. Merindtægten skyldes, at grundene er solgt for højeste bud.

Tranbjerg lp 723 u (Bevillingsprogram 06133)

Anlægsregnskabet afsluttes med en merudgift på 7,1 mio. kr. i forhold til udgiftsbevillingen på 19,8 mio. kr. Afgivelsen skyldes et højere licitationsresultat samt uforudsete udgifter til ekstra-

funderinger. Der er ligeledes nedrevet og byggemodnet en kommunal ejendom inden for lokalplanområdet, som ikke oprindeligt var indeholdt i bevillingen.

Salg af byggegrund Byagervej (Bevillingsprogram AB-15-235-001)

Anlægsregnskabet afsluttes med en salgsindtægt på 1,7 mio. kr., hvilket stemmer overens med både anlægsbevilling og rådighedsbeløb.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger

KB Sikkerhed og miljø (KB-XX-235-001)

I forhold til budgettet på 16,3 mio. kr. er der en mindredgift på -6,0 mio. kr.

Der blev arbejdet på syv projekter:

- Randersvej, helle nord for Elevvej
- Oddervej/Bredgade, rundkørsel
- Skolevejssikring inkl. analyse
- Stillingvej v. Borum, venstresvingsbane
- Mindebrogade, forskønnelse
- Skanderborgvej, højresvingsbane
- Ringvejen, forbedring af uheldsbelastede kryds

Mindredgift på -6,0 mio. kr. på KB Sikkerhed og miljø overføres til 2016. Beløbet er til brug for finansiering af kommende indstilling om afslutning af Busprioritering på Randersvej samt en tidsmæssig forskydning af projekterne – Randersvej, helle nord for Elevvej og Stillingvej v. Borum, venstresvingsbane – grundet bl.a. vejrlig samt uforudsete forhold, som jordforurening.

KB Stianlæg (KB-XX-235-002)

I forhold til budgettet på 5,7 mio. kr. er der en merudgift på 0,1 mio. kr.

Der blev arbejdet på fire projekter:

- Bækvej, sti gennem tunnelrør
- Havkærvej, Græsvangen-Havkærvænget, delt sti
- Skejby, cykelbaner
- Tåstrupvej, cykelsti

Merudgift på 0,1 mio. kr. på KB Stianlæg overføres til 2016.

KB Mindre vejanlæg ved byudvikling (KB-XX-235-005)

I forhold til budgettet på 5,8 mio. kr. er der en merudgift på 0,1 mio. kr.

Der blev arbejdet på fem projekter:

- Lægårdsvej, udbygning
- Moesgård Allé, regulering
- Tronkærvej, regulering
- Saralyst Allé, buslomme
- Letbanen, følgearbejder

Merudgift på 0,1 mio. kr. på KB Mindre vejanlæg ved byudvikling overføres til 2016.

KB Mindre vejarbejder (KB-XX-235-006)

I forhold til bevillingen på 7,6 mio. kr. er der en mindredgift på -2,1 mio. kr.

Projekterne opdeles i følgende fem kategorier:

- Mindre vejarbejder 2015 – Midt
- Mindre vejarbejder 2015 – Nord
- Mindre vejarbejder 2015 – Syd
- Mindre vejarbejder 2015 – Vest
- Mindre vejarbejder 2015 – Øvrige

Mindreudgift på -2,1 mio. kr. på KB Mindre vejarbejder overføres til 2016, grundet en tidsmæssig forskydning af enkelte projekter i distrikterne.

KB Cykelhandlingsplan (KB-XX-235-007)

Nettomerindtægt på 0,6 mio. kr. på KB Cykelhandlingsplan overføres til 2016. Merindtægten skyldes yderligere tilskud end forventet.

KB Fremkommelighedspulje (KB-XX-235-015)

I forhold til bevillingen på 7,9 mio. kr. er der en mindreudgift på -1,0 mio. kr.

Der blev arbejdet på otte projekter:

- Oddervej/Ringvej Syd, forbedret trafikafvikling
- Grenåvej/Vejlby Centervej/Skolevangs Allé, optimering
- Skanderborgvej/Viby Torv, forbedret trafikafvikling
- Marselis Boulevard/Strandvejen, regulering
- Skanderborgvej/Ravnsbjergvej/Ringvej Syd, regulering
- Marselis Boulevard/Skanderborgvej, højresvingsbane
- Ringvejen, fremkommelighed
- Stoppestedsannoncering
- Christians X's Vej, Tranbjerg Hovedgade-Sletvej, udbygning 2+1

Mindreudgiften på -1,0 mio. kr. på KB Fremkommelighedspulje overføres til 2016. Mindreudgiften skyldes at projektet for Stoppestedsannoncering er blevet billigere end forventet grundet projektændringer samt en tidsmæssig forskydning af projektet for Marselis Boulevard/Skanderborgvej, højresvingsbane.

KB Gadebelysningsarbejder (KB-XX-235-009)

I forhold til bevillingen på 5,6 mio. kr. er der en mindreudgift på -2,2 mio. kr., der overføres til 2016. Mindreudgiften skyldes at planlagte kabelprojekter ikke tidsmæssigt har kunnet nå at blive udført i 2015.

KB Bidrag til kloakforsyningen (KB-XX-235-010)

I forhold til bevillingen på 14,0 mio. kr. er der et mindreudgift på -1,3 mio. kr., hvilket overføres til KB Frigjorte midler fra vejafvanding i 2016 jf. byrådsbeslutning ved budgetforliget 2013. Afvigelsen skyldes at aconto betalinger til Aarhus Vand baseret på budgettet for anlægsprojekter og sidste års beregningsmodel. Dette bliver korrigeret ved årsafslutning.

KB Broer og Fortove, vedligeholdelse (KB-XX-235-016)

Hele budgettet på 3,1 mio. kr. er brugt til drift- og vedligeholdelse af broer og fortove i 2015. Det er bl.a. anvendt til reparation af Ringgadebroen.

KB Skolevej, sikring (KB-XX-235-017)

I forhold til bevillingen på 1,9 mio. kr. er der en mindreudgift på -0,8 mio. kr., der overføres til 2015. Mindreudgiften skyldes at enkelte skolevejsprojekter stadig afventer områdets fremtidige brug.

KB Smukke Veje (KB-XX-235-018)

I forhold til bevillingen på 1,2 mio. kr. er der en mindreudgift på -0,2 mio. kr., der overføres til 2016. Midlerne er anvendt til forskønnelse af Randersvej/Lisbjerg samt Oddervej/Bredgade.

KB Frigjorte midler fra vejafvanding (KB-XX-235-021)

Hele budgettet på 1,7 mio. kr. er brugt i 2015. Midlerne er anvendt til signaloptimering på Marselis Boulevard og til vedligeholdelse af fortove.

KB Skoleveje, Budgetforlig 2013 (KB-XX-235-022)

I forhold til bevillingen på 7,3 mio. kr. er der en mindreudgift på -1,8 mio. kr., der overføres til 2016. Mindreudgiften skyldes at skolevejsprojekter har afventet en koordinering med andre projekter i området og nogle projekter har krævet et udbud.

KB Skitseprojektering (KB-XX-235-024)

I forhold til bevillingen på 3,7 mio. kr. er der en mindreudgift på -1,9 mio. kr., der overføres til 2016. Forbruget på 1,8 mio. kr. er bl.a. brugt på skitsering af busfremkommelighed på Holme Parkvej/Ringvej Syd, ny belægning på Skt. Clemens Stræde og torv, pladسدannelse på Fredens Torv og forbedringer af Ringgaden. Mindreudgiften skyldes at der har været en række projekter, som er blevet bogført under driften på sektor 2.31. Dette vedrører projekter på Kulbroen, overdækning af Banegraven, ny infrastruktur i Gellerupparken og Toveshøj, Letbanens etape 1 og grønne områder.

KB Skitseprojektering Byggemodning (KB-XX-235-025)

I forhold til bevillingen på 67 t.kr. er der en merudgift på 3,0 mio. kr., der overføres til 2016. Udgifterne fordeler sig hovedsageligt på projekter vedr. Lisbjerg:

- Lisbjerg LP 979 område 01BO og 04BO 1,0 mio. kr.
- Gentænk Lisbjerg, 0,8 mio. kr.

KB Smag på Aarhus (Bevillingsprogram KB-XX-235-026)

Projektet har en nettobevilling på 0 kr., da bevillingen er på 2,4 mio. kr. i udgifter og tilsvarende 2,4 mio. kr. i indtægter. "Smag på Aarhus" er et projekt, som løber fra 2015-2018 og hvor Nordea Fonden har givet et tilskud på 15 mio. kr. (inkl. moms.). Der er i 2015 et forbrug på 3,4 mio. kr., hvor den tilsvarende indtægt vil blive søgt hjem i 2016.

KB Vedligeholdelse af Hasle Bakker (Bevillingsprogram KB-11-247-001)

I forhold til bevillingen på 0,9 mio. kr., er der et mindreforbrug på 0,8 mio. kr. Der har dermed kun været begrænset aktivitet i 2015. Den største aktivitet vedr. projektet forventes i 2016.

KB Grønne byrum (Bevillingsprogram KB-12-247-004)

I forbindelse med budgetforliget 2011 blev der givet en bevilling på 1,2 mio. kr. fra 2012 og frem. Disse midler blev, ved budgetforlig 2012, derefter sparet væk igen. Efter besparelsen var der et restbudget, som følge af prisfremskrivningen af budgettet. Dette restbudget overføres nu vil KB Stianlæg, hvorefter KB Grønne Byrum afsluttes.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Med henvisning til afsnit 5.3.2, overføres et nettomindreforbrug på 52,1 mio. kr. fordelt på:

- 21,1 mio. kr. vedr. anlægsbevillinger på vejområdet
- 20,4 mio. kr. vedr. kapitalbevillinger på vejområdet, hvoraf 2,7 mio. kr. overføres fra anlægsprojektet "Ringgadebroen, reparation" jr. nedenfor.
- 13,2 mio. kr. vedr. Byggemodningsprojekter

- 5,1 mio. kr. vedr. Grønne anlægs- og kapitalbevillinger
- -7,7 mio. kr. vedr. de afsluttede anlægsregnskaber "Busprioritering på Randersvej" og "Marselis Boulevard, etablering af tunnel" med manglende indtægter jr. afsnit 5.3.3. De manglende indtægter overføres til en nyoprettet "KB Afsluttede anlæg – restbudgetter", som vil blive afregnet i forbindelse indstillingen om de to anlægsregnskaber.

Anlægsprojektet "Ringgadebroen, reparation" blev afsluttet pr. 31.12.14, hvor der stadig var et restbudget i 2015 på 2,7 mio. kr. Da nogle af udgifterne vedr. Ringgadebroen er betalt via "KB Broer og fortove, vedligeholdelse", overføres restbudgettet hertil.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+ (2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
<i>Sektor 2.31 Vejdrift</i>	201.666	-20.493	181.173	194.391	-13.219
<i>Sektor 2.32 Kollektiv trafik (flyttet til sektor 2.13)</i>	234.165	-234.165	0	0	0
<i>Sektor 2.33 P-kontrol</i>	-3.024	8	-3.016	-1.659	-1.357
<i>Sektor 2.36 Grønne Områder</i>	0	67.588	67.588	63.029	4.559
Samlet ramme i alt	432.807	-187.062	245.745	255.762	-10.017

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status Primo	Overskud i for- hold til rammen	Saldokorrekationer	Nettotilgodeha- vende ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
			- 1.000 kr. -	
Nettoramme:				
<i>Sektor 2.31 Vejdrift</i>	-725	-13.219		-23.143
Fordeling af gæld før org. ændring			-4.154	
Barselsudligning			199	
Ændret lønskøn 2015			-62	
Vintervedligehold, reguleringsmodel			-5.009	
Uerholdelige fordringer			-103	
Forrentning af underskud			-70	
<i>Sektor 2.32 Kollektiv trafik (flyttet)</i>	8.970	0	-8.970	0
<i>Sektor 2.33 P-kontrol</i>	-5.069	-1.357		-6.824
Barselsudligning			-54	
Ændret lønskøn 2015			1	
Uerholdelige fordringer			-315	
Forrentning af underskud			-30	
<i>Sektor 2.36 Grønne områder</i>	0	4.559		6.760
Fordeling af opsparing før org. ændring			2.200	
Barselsudligning			18	
Ændret lønskøn 2015			-17	
I alt	3.176	-10.017	-16.366	-23.207

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

2.31 Vejdrift

Afvigelsen for 2015 på -13,2 mio. kr. i merudgift i forhold til rammen skyldes primært regnskabsresultatet på -11,3 mio. kr., hvilket er forklaret i afsnit 5.2.2. Derudover blev der indberettet et forventet underskud på -1,9 mio. kr. i forbindelse med forventet regnskab.

Som følge af reguleringsmodel for vintertjeneste foretages en saldokorrektion på -5 mio. kr. Afvigelsen på -18,3 mio. kr. (inkl. saldokorrekationer) svarer til 10% af nettorammen.

Underskuddet vil efterfølgende blive fordelt på hhv. vejdrift, vintertjeneste og vejbelysning.

Sektor 2.33 P-kontrol

Sektoren har en merudgift på -1,4 mio. kr. i forhold til rammen, hvilket stemmer overens med afvigelsen i forhold til budgettet forklaret i afsnit 5.2.2. Afvigelsen svarer til 45% af nettorammen, som er på -3,0 mio. kr. Området har et udgiftsbudget på 16,7 mio. kr. og et indtægtsbudget på -19,7 mio. kr. og er derfor følsom over for faktorer, som påvirker indtægtsgrundlaget.

Sektor 2.36 Grønne områder

Sektoren har en afvigelse for 2015 på 4,6 mio. kr. i mindreudgift i forhold til rammen. Dette skyldes hovedsageligt en forhøjet ramme i forhold til budgettet i 2015, som følge af salg af Skovridervej i 2014. Overskuddet svarer til 7% af nettorammen.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

2.31 Vejdrift

Sektoren har ultimo 2015 en gæld på 23,1 mio. kr., hvilket svarer til 13% af nettorammen på 181,2 mio. kr., og derfor overholdes decentraliseringsordningen.

Gælden vil fremover blive afviklet via et mere decentraliseret budgetansvar og hermed større fokus på udgiftsniveauet. Der vil endvidere blive anvendt flere interne ressourcer frem for anvendelse af eksterne rådgivere. Samtidig vil det blive sikret, at det interne timeforbrug udkonteres til projekter efter samme principper som eksterne rådgivere.

Den største del af gælden skyldes et akkumuleret underskud på ca. 16 mio. kr. på Vejbelysning i perioden 2007 – 2014. I forbindelse med det driftsfinansierede anlægsprojektet "Energirenovering af vejbelysning" er der også indregnet en tilbagebetaling af dette underskud. Dette kan gøres, da der forventes at kunne opnås et driftsoverskud efter finansieringsydelsen til anlægsprojektet, da energibesparelsen over 25 år er større end udgiften til anlægsprojektet.

2.33 P-kontrol

Sektoren har ultimo 2015 en gæld på 6,8 mio. kr., hvilket svarer til 226 % af nettorammen. Som nævnt i afsnit 5.4.1 er området følsomt over for påvirkninger af indtægtsgrundlaget, da rammen er bestående af et stort udgifts- og indtægtsbudget.

Parkeringskontrollen har i forbindelse med budgetlægningen 2016-2019 fremlagt en plan, som bidrager til kommunens besparelser og samtidig skal være med til at afdrage på den akkumuleret gæld. Planen går bl.a. på nedsættelse af observationstid fra 10 til 4 minutter, udvidelse af parkeringszoner mv.

Sektor 2.36 Grønne områder

Af den samlede opsparring på 6,8 mio. kr. ultimo 2015, forventes ca. 4,0 mio. kr. at blive anvendt i 2016 til bl.a. forskønnelse af Skt. Knuds Torv.

6. Øvrige forhold

Kolonihaver – overførsel af budget fra sektor 2.36 til 2.41

Ansvar for hhv. anlægsarbejder og driftsopgaver vedr. kolonihaverne har siden organisationsændringen været delt mellem hhv. sektor 2.47 Miljø og Energi (anlæg) og 2.36 Grønne Områder (drift). Dermed har ansvaret for anlægsarbejdet ligget ved Center for Miljø og Energi, mens driftsansvaret for kolonihaverne har ligget ved Center for Byens Anvendelse.

Det har vist sig at være uhensigtsmæssig, da det er besluttet at driftsfinansiere anlægsarbejdet vedr. kloakering af kolonihaver, ved at havejerne betaler udgiften tilbage over 30 år. Således ligger finansieringen af anlægget ved Center for Byens Anvendelse, mens selve anlægsprojektet ligger ved Center for Miljø og Energi. For at samle opgaverne vedr. kolonihaverne overføres driftsbudgettet vedr. kolonihaverne derfor til Center for Miljø og Energi, sektor 2.41.

Oprettelse af fællessekretariat på Kalkværksvej

I forbindelse med organisationsændring (oprettelse af fællessekretariat på Kalkværksvej) overføres pr. 1. januar 2016 fem ansatte samt 2,8 mio. kr. fra sektor 2.11 til sektor 2.31 med rammevirkning.

Overførsel af anlægsprojekter

Det har endvidere vist sig mere hensigtsmæssigt at flytte fem anlægsprojekter fra Center for Byudvikling og Mobilitet til Center for Byens Anvendelse. Det drejer sig om rådighedsbeløb på i alt 50,6 mio. kr. i 2016-2017 fordelt på følgende projekter:

Beder-Bering landevejen, MOVE Ringgaden forbedring, MOVE Genvejen E45, MOVE Letbanen standsningsstedet og MOVE Cykelparkering og -ruter.

Sektor 2.40 Miljø og Energi**5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget****Resumé af regnskab 2015**

Sektor 240	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
	- 1.000 kr. -				- % -	
Drift:						
Udgifter	141.846	156.268	-14.422	-5.221	-9.201	-6,1%
Indtægter	-27.175	-35.282	8.107	627	7.480	-21,6%
Refusion	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	114.671	120.986	-6.315	-4.594	-1.721	-1,5%
Anlæg:						
Udgifter	15.323	7.827	7.496	9.580	-2.084	-12,0%
Indtægter	-1.000	0	-1.000	0	-1.000	...
Nettoudgifter i alt	14.323	7.827	6.496	9.580	-3.084	-17,7%
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 241 Miljø og Energi, myndighed	91.304	121.486	-30.181	-31.245	1.064	1,2%
* Sektor 248 Byggeri	20.214	0	20.214	22.779	-2.564	-11,3%
Forsyningsvirksomheder (drift og anlæg):						
* Sektor 242 Anvisning af jord	-715	-575	-140	0	-140	24,4%
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter, Miljøvagt	3.866	75	3.791	3.872	-81	-2,0%
* Anlæg	14.323	7.827	6.496	9.580	-3.084	-17,7%
Nettoudgifter i alt	128.993	128.813	181	4.986	-4.805	-3,6%

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændringer i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
	- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -			- % -
Personaleforbrug	181,5	102,4	79,1	77,2 %

Stigningen i personaleantallet kan primært henføres til organisationsændringen i 2014, hvor byggesagsbehandling er overført til denne hovedsektor. Herudover er der ansat 35 nye medarbejdere i 2015. Denne udvikling skyldes langt overvejende opnormering af digitalisering af byggearkivet (sekretariatet – afsluttes 2016), byggesagsbehandling og supplerende adresser indenfor BBR området (grunddataprogrammet).

5.2 Drift og personale

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Til sektoren er der i 2015 netto givet tillægsbevillinger på i alt -4,6 mio. kr. i mindreudgift.

Sektor 2.41 Miljø og Energi, myndighedsområdet

Til området er der netto givet tillægsbevillinger på -33,6 mio. kr. i mindreudgift.

- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger med mindreudgifter på -38,2 mio. kr.
- Regnskab 2014 og tillægsbevillinger mindreudgifter på -0,5 mio. kr.
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015 med merudgifter på 5,1 mio. kr.

Sektor 2.48 Byggeri

Til området er der netto givet tillægsbevillinger på 22,8 mio. kr. i merudgift.

- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger med merudgifter 9,4 mio. kr.
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger med merudgifter på 13,4 mio. kr.
- Omplacering som følge af organisationsændring på 6,2 mio. kr.

Herudover er der foretaget omplaceringer som følge af organisationsændring på 6,2 mio. kr.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Afvigelsen i forhold til det ajourførte budget er en samlet mindreudgift på -1,7 mio. kr. Afvigelsen skyldes følgende forhold:

Sektor 2.41 Miljø og Energi, myndighedsområdet

Et merforbrug på 1,2 mio. kr. vedr. implementeringsomkostninger for Østjyllands Brandvæsen. Disse udgifter dækkes af Østjyllands Brandvæsen i 2016. Et merforbrug på rottebekæmpelsen på kr. 0,4 mio.kr og et mindreforbrug på -0,5 mio. for lønudgiften i sekretariatet i forbindelse med overførsel af medarbejder til Byggeri. I alt et merforbrug på 1,1 mio.kr.

Sektor 2.42 Anvisning af jord

Et mindreforbrug på i alt -0,1 mio. kr. vedr. anvisning af jord.

Sektor 2.43 Miljøvagten

Et mindreforbrug på ikke-decentraliserede udgifter på -0,1 mio. kr.

Sektor 2.48 Byggeri

Et mindreforbrug på -2,6 mio. kr. vedr. byggesagsbehandling, hvilket skyldes ekstraintægter på -1,2 mio. kr., samt reducerede omkostninger i forbindelse med implementering af KMD Structura og afsatte pulje til udbetaling af over-/merarbejde. -1,4 mio. kr.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Merforbruget vedr. Østjyllands Brandvæsen på 1,2 mio. kr. overføres til 2016, hvor det vil blive dækket af en tilsvarende indtægt fra Østjyllands Brandvæsen. Samtidig overføres en merindtægt fra skovrejsning på 425 t.kr., da dette skal overføres til anlægsreserven i 2016.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2014 netto givet tillægsbevillinger på 9,6 mio. kr. i merudgift.

- Forventet regnskab og tillægsbevillinger 2014 med mindredgifter på -3,4 mio. kr.
- Forventet regnskab og tillægsbevillinger 2015 med merudgifter på 13,0 mio. kr.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

I forhold til det ajourførte budget er der en nettomindredgift på -3,1 mio. kr.

Projekter til klimatilpasning i Lystrup (Bevillingsprogram AB-14-247-002)

Der er en mindredgift på -2,3 mio. kr., som overføres til 2016. Der har været en mindre forsinkelse på grund af vejrlig, men projektet forventes færdiggjort i første halvår 2016.

Kloakering - kolonihaver (Bevillingsprogram AB-13-247-006)

I 2015 er der et mindreforbrug på -0,8 mio. kr., der overføres til 2016. Selve kloakeringsdelen er afsluttet, således at alle haveejere i etape 1 kan tilsluttes kloaksystemet, men på grund af vejrlig var det ikke muligt at afslutte den sidste del med opretning af veje m.v. Disse opgaver færdiggøres i foråret 2016.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Sektoren har ingen afsluttede anlægsprojekter

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger

Sektoren har ingen kapitalbevillinger.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Med henvisning til afsnit 5.3.2 Redegørelse for ikke bevilgede overføres i alt 3,1 mio. kr. til 2016.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

A: Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+ (2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
Sektor 2.41 Miljø og Energi	121.449	-34.757	86.693	91.304	-4.612
Sektor 2.48 Byggeri	0	4.679	4.679	20.214	-15.536
Samlet ramme i alt	121.449	-30.078	91.372	111.519	-20.147

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokorrekationer	Nettotilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
				- 1.000 kr. -
Nettoramme:				
<i>Sektor 2.41 Miljø og Energi</i>	3.036	-4.612	-2.666	-3.699
Barselsudligning			-225	
Ændret lønskøn 2015			-27	
Uerholdelige tilgodehavender			-120	
Kompensation vedr. BBR			925	
Forrentning af underskud			-11	
<i>Sektor 2.48 Byggeri</i>	0	-15.536	4.347	-11.000
Barselsudligning			75	
Ændret lønskøn 2015			-2	
Uerholdelige tilgodehavender			-35	
Forrentning af underskud			-17	
Retssager			168	
I alt	3.036	-20.148	2.412	-14.699

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

B: Vedrørende de takstfinansierede områder:

Resumé af status vedrørende takstfinansierede områder

	Nettotilgodehavender primo	Overskud på drift	Øvrige reguleringer	Nettotilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
				- 1.000 kr. -
Udlægskonti:				
- Sektor 2.42 Anvisning af jord	2.417	715		3.132
I alt	2.417	715		3.132

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne.

Sektor 2.41 Miljø og Energi, myndighedsområdet

I forhold til den økonomiske ramme er der, samlet set et underskud på 4,6 mio. kr.

Det samlede underskud vedrører:

- Etableringen af Østjysk Brandvæsen 2,3 mio. kr.
- Ekstraomkostninger til rottebekæmpelsen 1,2 mio. kr.
- Lønbesparelse -0,5 mio. kr.
- Ekstra konsulenttydelser BBR. 1,6 mio. kr.

Sektor 2.42 Anvisning af jord

I forhold til det ajourførte budget har der været en netto mindredgift på -140.000 kr., hvilket primært skyldes reducerede omkostninger inden for området. Sektoren har hermed en formue på 3,1 mio. kr. ved udgangen af 2015.

Sektor 2.48 Byggeri

I forhold til den økonomiske ramme er der, samlet set et underskud på 15,5 mio. kr.

Det samlede underskud vedrører:

- Ekstra medarbejdere samt udbetaling af overarbejde/merarbejde 13,4 mio. kr.
- Ekstra konsulenttydelser 1,3 mio. kr.
- Nyt IT system 0,8 mio. kr.

Byrådet er orienteret om problemstillingen i forbindelse med Budget 2016-2019.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Sektor 2.41 Miljø og Energi, myndighedsområdet

Den største udfordring inden for denne sektor er fortsat BBR-delen. Nu er der rettet op for gamle år, men der er tilføjet nye arbejdsopgaver i form af adresseopgaven (grunddataprogrammet), som drejer sig om at områder som butikcentre, kolonihaver m.v. skal have entydige adresser, således at f.eks. ambulancer ikke misforstår adressehenvísninger. Der er ansat fire personer til opgaven, som alle forventes at fratræde ultimo 2016, hvilket vil give en besparelse på ca. 2 mio. kr.

Området for rottebekæmpelse vanskeligt at forudsige. Krav om anvendelse af mildere gifttyper giver hyppigere besøg og dermed øgede omkostninger. Området skal i udbud i 2016, og der forventes stigende priser, og der må derfor forventes en yderligere forværring af økonomien.

Endvidere er scanningsprojektet færdigt ultimo 2016 og forventes at give en årlig mindreudgift på ca. 6 mio. kr. fra 2017 i forhold til udgiftsniveauet i 2015.

Sektor 2.42 Anvisning af jord

Der har været et pænt aktivitetsniveau inden for området, samtidig med at omkostningerne er faldet i kraft af at IT programmet FlytJord er færdigudviklet og implementeret. Årets resultat betyder, at udlægskontoen (formuen) er vokset med 0,7 mio. kr. For det kommende år forventes væsentlig reducerede indtægter, da der ikke er kommet en endelig afklaring af benyttelse af Vestereng som jorddepot. Parallelt hermed undersøges andre muligheder for placering af jorddepot. Som konsekvens heraf forventes der underskud i de kommende år, indtil nye kommunale jorddepoter er udpegede og idriftsat.

Sektor 2.48 Byggeri

Aktiviteten inden for Byggeri har været kraftigt stigende i perioden 2013 til 2015, hvor der samlet har været en vækst på 40 %, og aktivitetsniveauet forventes også at blive højt i det kommende år. I 2015 har indsatsen været fokuseret på at få tilføre flere ressourcer til afvikling af ophobede opgaver. Parallelt hermed har der kørt et udviklingsspor med kvalitetsstyring og ISO9001 certificering og indkøb af nyt tidssvarende byggesagssystem. Systemet er sat i drift pr. 1. januar 2016. Sagsbehandlingen har desværre indtil videre givet en række problemer i samspillet med kommunens øvrige systemer. 2016 skal således anvendes til at få hævet serviceniveau og brugertilfredsheden. Det forventnings, at det nye byggesagssystem vil give effektiviseringsgevinster fra 2017.

I løbet af 2016 forventes antallet af afgørelser at vokse til 6.000 stk. set i forhold til 5.293 afgørelser i 2015. Samtidig implementeres det nye byggesagssystem. De første 6 uger af året har givet talrige udfordringer som følge af den generelle IT-drift med lav produktivitet som følge. Det forventes, at afdelingen via aftalt merarbejde kan indhente det forsømte i løbet af året, men samlet set forventes et underskud på ca. 18 mio. kr. i 2016.

Der er gennemført en betydelig udvikling af organisationen, arbejdsprocesser og redskaber. Der er indført en ny timebaseret gebyrmodel, som for et afgrænset område af sagsbehandlingen indebærer en fuld gebyrbetaling.

Nedenfor er skitseret de forskellige initiativer, som vil kunne bidrage til en bedre økonomisk balance fra 2017 set i forhold til forventningerne til 2016.

Øgede indtægter og effektiviseringer i Byggeri:	2017	2018
Øgede indtægter Byggeri øget udfakturering:	5.000	5.300
Øget antal afgørelser	2.900	2.900
Stigning i gebyrtakster fra 650 kr. til 850 kr./t	7.500	7.500
Øgede indtægter i alt	15.400	15.700
Afvikling/færdiggørelse af digitalisering i Byggeri	6.000	6.000
Effektiviseringer Byggeri:(implementering nyt flow)	4.000	5.000
Effektiviseringer i alt	10.000	11.000
I alt ekstra indtægter/effektiviseringer:	25.400	26.700

Som det fremgår af nedenstående tabel, betyder disse initiativer, at sektoren forventes at have tilbagebetalt den akkumulerede gæld i 2025.

År	Løn Mio. kr.	Øvrig drift Mio. kr.	Indtægter Mio. kr.	Nettoforbrug Mio. kr.	Nettoramme Mio. kr.	Akkumuleret gæld (ultimo)
2015	31,7	11,7	-22,2	20,2	4,7	-11,1
2016	39,0	10,8	-24,0	25,8	7,6	-29,3
2017	29,0	10,8	-39,4	0,4	2,6	-27,1
2018	28,0	10,8	-39,7	-0,9	2,6	-23,6
2019	28,0	10,8	-39,7	-0,9	2,6	-20,1
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
2025	28,0	10,8	-39,7	-0,9	2,6	0,9

Som det fremgår ovenfor, er gebyrstigningen og et øget udfaktureringsniveau et væsentligt værktøj til at skabe økonomisk balance inden for byggesagsbehandlingen. Altså er udgangspunktet fortsat høj vækst og at byrådet godkender en øget timepris på 850 kr. Alternativt vil det blive nødvendigt med en øget driftsbevilling til området eller at nedbringe lønudgifterne. Da der fra 2016 til 2018 allerede er indregnet en effektivisering på ca. 20 stillinger, vil yderligere personalereduktioner betyde et lavere serviceniveau for borgere og virksomheder.

Teknik og Miljø vil inden sommerferien fremsende et forslag til samlet detaljeret plan for økonomien inden for området.

6. Øvrige forhold

Kolonihaver – overførsel af budget fra sektor 2.36 til 2.41

Ansvar for hhv. anlægsarbejder og driftsopgaver vedr. kolonihaverne har siden organisationsændringen været delt mellem hhv. sektor 2.47 Miljø og Energi (anlæg) og 2.36 Grønne Områder (drift). Dermed har ansvaret for anlægsarbejdet ligget ved Center for Miljø og Energi, mens driftsansvaret for kolonihaverne har ligget ved Center for Byens Anvendelse.

Dette har vist sig at være uhensigtsmæssig, da det er besluttet at driftsfinansiere anlægsarbejdet vedr. kloakering af kolonihaver, ved at havejerne betaler udgiften tilbage over 30 år. Således ligger finansieringen af anlægget ved Center for Byens Anvendelse, mens selve anlægsprojektet ligger ved Center for Miljø og Energi. For at samle opgaverne vedr. kolonihaverne overføres driftsbudgettet vedr. kolonihaverne derfor til Center for Miljø og Energi, sektor 2.41.

Samtidig har det vist sig, at indtægtskravet vedr. finansieringen af 1. etape af kloakering af kolonihaverne, har været for højt. Dette skyldes at indtægten fra kolonihavejerne ikke prisenfremskrives, mens budgetindtægtskravet prisenfremskrives, hvilket der ikke blev taget højde for ved indberetningen af budgettet. Derfor nedjusteres det årlige indtægtskrav fra 1. etape med 276 t.kr., således at indtægtskravet over 30 år stemmer med indtægten fra kolonihavejerne.

Sektor 2.50 Ejendomme

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Resumé af regnskab 2015

Sektor 250	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
	- 1.000 kr. -				- % -	
Drift:						
Udgifter	30.508	31.974	-1.466	-2.258	791	2,7
Indtægter	-80.232	-74.380	-5.852	674	-6.526	8,9
Refusion	0	0	0	0	0	
Nettoudgifter i alt	-49.724	-42.406	-7.318	-1.583	-5.735	13,0
Anlæg:						
Udgifter	136.400	171.418	-35.018	3.092	-38.110	-21,8
Indtægter	-43.182	0	-43.182	-42.450	-732	1,7
Nettoudgifter i alt	93.218	171.418	-78.200	-39.358	-38.842	-29,4
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
Sektor 251 Ejendomme	-49.724	-42.327	-7.398	-1.663	-5.735	13,0
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
Ikke-decentraliserede udgifter	0	-80	80	80	0	
Anlæg	93.218	171.418	-78.200	-39.358	-38.842	-29,4
Nettoudgifter i alt	43.493	129.011	-85.518	-40.941	-44.577	-50,6

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
	- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -			- % -
Personaleforbrug	136,2	139,8	-3,6	-2,6

5.2 Drift og personale

Der har i 2015 været et mindreforbrug på 3,6 stillinger i forhold til regnskab 2014. Mindreforbruget skyldes hovedsageligt organisatoriske tilpasninger samt personalebesparelser.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet netto mindredriftsbevillinger på -1,6 mio. kr.

Der er givet disse tillægsbevillinger:

- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015: Nettomindredrift: -2,8 mio. kr.

- Salg, Dalgas Avenue 12: Nettomindreindtægt: 1,2 mio. kr.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Decentraliseret område (sektor 2.51):

Der er en netto ikke-bevilget merindtægt på -5,7 mio. kr.

Sektoren er en indtægtssektor med et nettoindtægtsbudget. Der er netto en ikke-bevilget mindreudgift på -5,7 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget. De væsentligste årsager til afvigelsen er: Mindreforbrug på bygningsvedligehold på grund af tidsforskydninger på igangsatte men endnu ikke afsluttede arbejder -2,3 mio. kr., nettomindredriftsudgifter på administrationsbygningerne -1,8 mio. kr. og på bolig- og erhvervsejendomme -0,6 mio. kr. samt nettomindreudgifter på andre områder på i alt -0,5 mio. kr. Herudover er afsat -0,5 mio. kr. til barselsudligning jf. punkt 5.4.

Ikke-decentraliseret område (tidligere sektor 2.52):

Fra 2015 er området en del af det decentraliserede område under sektor 2.51.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Der foretages en overførsel på i alt 3,2 mio. kr. til 2016. Overførslen er fordelt med 3,6 mio. kr. til renovering af rådhusårnet og rådhusklokkerne og med -0,4 mio. kr. til vedligehold jf. afsnit 5.4.2.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Sektor 2.53:

Der er i 2015 givet nettomerindtægtsbevillinger på -39,4 mio. kr. bestående af merudgifter på 3,1 mio. kr. og merindtægter på -42,5 mio. kr.

Der er givet følgende tillægsbevillinger:

- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger 2014 (energirenoveringer):
Mindreudgifter: -29,7 mio. kr.
- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger 2014 (diverse anlæg):
Nettomerindtægt: -6,4 mio. kr.
- Forventet regnskab 2014 og tillægsbevillinger 2014 (energirenoveringer):
Nettomindreudgift: -61,8 mio. kr.
- Overførsel, regnskab 2015: Merudgift 54,7 mio. kr.
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015 (diverse anlæg):
Nettomindreindtægt: 10,2 mio. kr.
- Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger 2015 (tilbageførsel, MSO):
Mindreudgift: -3,0 mio. kr.
- Skæve boliger, merudgift: 3,8 mio. kr.

- Salg, ejendommen Dalgas Avenue 12: Nettomerindtægt -32,2 mio. kr.
- Salg, ejendommen Nymøllevej 8: Nettomerindtægt -3,0 mio. kr.
- Salg, ejendommen Ørneredevej 25: Nettomerindtægt -2,8 mio. kr.
- Salg, ejendommen Hvidbjergvej 24: Nettomerindtægt -1,4 mio. kr.
- Gellerup, opførelse af bygning som OPS-projekt: Merudgift: 32,2 mio. kr.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der er en ikke-bevilget nettomindreudgift på -38,8 mio. kr. bestående af

- KB Energieffektivt kommunalt nybyggeri. Mindreudgift -0,1 mio. kr. jf. 5.3.4. overføres til 2016.
- KB Bygninger. Mindreudgift på -10,2 mio. kr. jf. 5.3.4. overføres til 2016.
- KB Renovering/forbedring bolig- og erhvervsejendomme. Merudgift 0,4 mio. kr. jf. 5.3.4. overføres til 2016.
- Klimaplan 2012 – 2015. Mindreudgift på -0,2 mio. kr. Mindreudgiften overføres til 2016.
- Omdannelse af Skanderborgvej 90 til skæve boliger. Merudgift på 1,9 mio. kr. Projektet forløber planmæssigt og afsluttes i 2016. Der er alene tale om tidsforskydninger. Merudgiften overføres til 2016.
- Grøndalsvej 1, tilbygningsprojekt. Merudgift 31.432 kr. Efter Totalentreprenørens konkurs har der været udgifter til advokatbistand, øvrige rådgivere mv. samt mangelf-hjælpning. De økonomiske konsekvenser af totalentreprenørens konkurs opgøres i 2016 og søges refunderet af garantidækning. Anlægsregnskabet aflægges, når konkurssagen er afsluttet. Merudgiften overføres til 2016.
- Helhedsplanen Gellerup og Toveshøj. Mindreudgift -25,0 mio. kr. Det afsatte rådighedsbeløb i 2015 var baseret på entreprenørens betalingsplan. Tidsforskydning i betalingen influerer ikke på projektets tidsplan i øvrigt. Mindreudgiften overføres til 2016.
- Energirenovering, MBU. Mindreudgift -3,3 mio. kr. overføres til 2016.
- Energirenovering, MKB. Mindreudgift -2,7 mio. kr. overføres til 2016.
- Energirenovering, MSB. Merudgift 1,7 mio. kr. overføres til 2016.
- Energirenovering, MSO. Mindreudgift -0,8 mio. kr. overføres til 2016.
- Energirenovering, MTM. Mindreudgift -0,6 mio. kr. overføres til 2016.
- Afsluttede anlægsregnskaber udgør nettomindreudgifter på -0,01 mio. kr. (rådighedsbeløb) jf. 5.3.3. Mindreudgiften reguleres via kassen.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Salg af Dalgas Avenue 12 (Bevillingsprogram AB-15-253-003)

Ejendommen er solgt i overensstemmelse med byrådets beslutning herom. I forhold til bevil-lingen er der en nettomindreudgift på -895 kr.

Salg af Hvidbjergvej 24 (Bevillingsprogram AB-15-253-002)

Ejendommen er solgt i overensstemmelse med byrådets beslutning herom. I forhold til bevil-lingen er der en nettomerudgift på 2.525 kr.

Salg af Nymøllevej 8 (Bevillingsprogram AB-15-253-005)

Ejendommen er solgt i overensstemmelse med byrådets beslutning herom. I forhold til bevillingen er der en nettomindredgift på -4.265 kr.

Salg af Ørneredevej 25 (Bevillingsprogram AB-15-253-006)

Ejendommen er solgt i overensstemmelse med byrådets beslutning herom. I forhold til bevillingen er der en nettomindredgift på -7.582 kr.

De samlede nettomindredgifter på -10.217 kr. vedrørende anlægsbevillingerne reguleres via kassen.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger*KB Renovering/forbedring i bolig- og erhvervsejendomme (Bevillingsprogram KB-XX-253-001)*

Bevillingen på 7,7 mio. kr. har været anvendt til en række forskellige arbejder blandt andet, Nørre Boulevard 1 Indretning af lokaler, Odensegade 4B Renovering efter skimmelsvamp, Duelandssvej 10 Renovering af stuehus, Valdemarsgade 29-31 Vandskade, Marienlundsvej 10 Tagrenovering, Valdemarsgade 29-31 Renovering af vinduer mv., Snapagervej 2 Renovering af bygning.

KB Bygninger (Bevillingsprogram KB-XX-253-002)

Bevillingen på 83,2 mio. kr. har været anvendt til en række forskellige genopretningsarbejder på et bredt udsnit af den samlede bygningsmasse - blandt andet kan nævnes følgende større projekter over 1,0 mio. kr.:

Vorrevangskolen Tagrenovering (fortsat fra 2014), Lyseng svømmebad Genopretning vandbehandlingsanlæg og ventilationsanlæg, Elsted Skole Renovering facader inkl. vinduer, Rådhuset Brandsikring og Renovering af el-installationer, Daginstitutioner ECL-automatik, Solbjergskolen Tagrenovering, Børnehave Jellebakken 12 Udskiftning vinduer og ovenlys, Højvangskolen Udskiftning af vinduer, Aarhus svømmehal Genopretning ventilationsanlæg, Skoler/daginstitutioner Rottebekæmpelse.

I 2015 blev tilført 20,0 mio. kr. fra KB Genopretning tværgående (Bevillingsprogram KB-13-253-005) til tagrenovering Vorrevangskolen samt Rotteprojekt. Rotteprojektet er blevet væsentlig billigere end først vurderet. Ved forventet regnskab 2015 blev tilbageført -7,0 mio. kr., og efter projektets afslutning skal yderligere -2,9 mio. kr. tilbageføres KB Genopretning tværgående i 2016, jfr. afsnit 6.1.

Det resterende mindreforbrug på -7,3 mio. kr. overføres til 2016 til brug for allerede igangsatte/planlagte genopretningsprojekter.

KB Energieffektivt kommunalt nybyggeri (Bevillingsprogram KB-XX-253-003)

I forhold til bevillingen på 1,1 mio. kr. er der anvendt 1,0 mio. kr.

I forbindelse med forventet regnskab 2015 blev overført 5,0 mio. kr. til 2016 som følge af tidsforskydning vedr. udbetaling af tilskud til projekter.

Bevillingen anvendes efter konkret beslutning i den tværmagistratslige bygningskoordinationsgruppe. I 2015 er anvendt 0,9 mio. kr. til Automatisk opsamling af energidata (videreføres i 2016). Mindreforbruget på -0,1 mio. kr. overføres til KB-bevilling i 2016.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Med henvisning til afsnit 5.3.2, redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser, overføres i alt nettomindredgifter på -38,8 mio. kr. til 2016.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo-ramme	Ramme-reguleringer	Ultimo-ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
Sektor 2.51 Ejendomme	-42.208	-691	-42.899	-49.724	6.825
Samlet ramme i alt	-42.208	-691	-42.899	-49.724	6.825

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokorrekationer		Nettotilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)		(4)=(1)+(2)+(3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
Sektor 2.51 Ejendomme	-3.119	6.825			
Nyt lønskøn			-1		
Regulering vedr. barselsfond			-489		
Uerholdelige tilgodehavender			-116		
Retssager			107		
I alt	-3.119	6.825	-499		3.207

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Forbruget i 2015 afviger med en samlet nettomindredgift på 6,8 mio. kr. i forhold til rammen. Mindredgiften kan bl.a. forklares ved fremrykning af vedligeholdelsesudgifter fra 2015 til 2014, periodeforskydninger vedr. ikke afsluttede vedligeholdelsesarbejder i 2015, afsatte midler til saldokorrekationer samt nettomindredriftsudgifter på administrationsbygningerne og bolig- og erhvervsejendomme.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Det samlede tilgodehavende på 3,2 mio. kr. overføres som følger:

Af den samlede gæld på -3,1 mio. kr. ultimo 2014 blev der ved regnskabsaflægning for 2014 overført -2,1 mio. kr. til 2016. Dette blev dog neutraliseret ved rammetilpasningen for budget 2016-19.

Specifikation, overførsel til 2016: i alt 3,2 mio. kr.

Korrektion, rammetilpasning, budget 2016: -2,1 mio. kr.

Bygningsvedligehold, øvrige bygninger: 1,7 mio. kr.

KB Bygninger (Bevillingsprogram KB-XX-253-002), til brug for renovering af Rådhuskløkkerne og Rådhusårnet: 3,6 mio. kr.

Når de 3,6 mio. kr. overføres til anlæg, skal der foretages en saldokorrektion på beløbet for at sikre afviklingen af opsparingen. Korrekturen foretages i 2016.

6. Øvrige forhold

6.1 Øvrige forhold

Ved regnskab 2014 blev der fremrykket 20 mio. kr. fra 2016 til 2015 fra KB Genopretning tværgående (Bevillingsprogram KB-13-253-005). 8 mio. kr. til tagudskiftning på Vorrevangskolen og 12 mio. kr. til forebyggelse mod rotter. Da rotteforebyggelsen blev væsentlig billigere end forventet, blev der ved forventet regnskab 2015 tilbageført -7,0 mio. kr., og efter rotteprojektets afslutning tilbageføres yderligere -2,9 mio. kr. fra KB Bygninger (Bevillingsprogram KB-XX-253-002).

Udbedring af Ny Munkegade og Kirstinesmindevej

Pr. 1. januar 2016 overgår Aarhus Brandvæsen til §60 selskabet, Østjyllands Brandvæsen. I den forbindelse blev der ved budgetlægningen 2016 bevilliget 1,3 mio. kr. i 2016 til udbedring af bygningerne på Ny Munkegade (primært) og Kirstinesmindevej. Bevillingen blev givet til sektor 2.60, Aarhus Brandvæsen, men da ansvaret for udbedringen ligger hos Teknik og Miljø og ikke Østjyllands Brandvæsen, overføres de 1,3 mio. kr. fra sektor 2.60 Aarhus Brandvæsen til 2.50 Ejendomme, som dermed udfører udbedringerne i 2016.

Sektor 2.60 Aarhus Brandvæsen

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Sektor 260	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
	- 1.000 kr. -				- % -	
Drift:						
Udgifter	68.991	69.492	-501	2.135	-2.636	-3,7%
Indtægter	-11.836	-11.090	-746	-552	-194	1,7%
Refusion	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	57.155	58.402	-1.247	1.583	-2.830	-4,7%
Anlæg:						
Udgifter	559	0	559	189	370	196,1%
Indtægter	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	559	0	559	189	370	196,1%
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 261 Aarhus Brandvæsen	57.155	58.402	-1.247	1.583	-2.830	-4,7%
Forsyningsvirksomheder (drift og anlæg):						
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	0	0	0	0	...
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	0	0	0	0	...
* Anlæg	559	0	559	189	370	196,1%
Nettoudgifter i alt	57.714	58.402	-688	1.772	-2.460	-4,1%

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
	- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -		- % -	
Personaleforbrug	94,7	93,1	1,6	1,7%

5.2 Drift og personale

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet nettomerudgiftsbevillinger på 1,6 mio. kr. Disse er fordelt på følgende tillægsbevillinger:

- 0,3 mio. kr. i innovationsmidler
- 1,5 mio. kr. til udskiftning af køretøjer
- -0,25 mio. kr. som følge af ændret lønsmæssig

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Driftsregnskabet for 2015 udviser en nettomindreudgift på ca. -2,8 mio. kr., som hovedsagelig skyldes en kombination af følgende:

- Mindreudgifter på ca. -1 mio. kr. som følge af en forsinkelse af en igangværende køretøjsudskiftning. Udgiften kommer i 2016, hvor den ikke er budgetteret.
- Merindtægter på ca. -0,4 mio. kr. som følge af stigning i antallet af blinde alarmer
- Merindtægter på ca. -0,4 mio. kr. som følge af mersalg af brandmateriel
- Merindtægter i Vagtcentralen på ca. -0,3 mio. kr., primært som følge af en stigning i antallet af ABA'er (Automatiske BrandAlarmeringsanlæg)
- Mindreudgift på ca. -0,4 mio. kr. Beløbet er en reserve, afsat til finansiering af barselsfonden. Udgiften til barselsfonden indgår under pkt. 5.4 nedenfor og reguleres over status.
- Stor fokus på at AABR afsluttes d. 31/12-2015, så alle indtægter (og udgifter) vedr. 2015 kommer på korrekt regnskabsår har samlet givet en stigning på indtægtssiden på over -0,5 mio. kr.

Personaleforbrug

Merforbruget i 2015 på 1,7 stilling i forhold til året før er et resultat af et ikke-budgetteret personaleforbrug i forbindelse med stillingskift samt nyansættelser pga. nye opgaver, ny seniormedarbejder samt vikaransættelser i forbindelse med langtidssygdom og barsel.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Se afsnit 5.4.2.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet nettomerudgiftsbevillinger på 0,2 mio. kr. Disse er fordelt på følgende tillægsbevillinger:

- 5,3 mio. kr. vedrørende indstilling om forventet regnskab 2014
- -0,1 mio. kr. vedrørende indstilling om regnskab 2014
- -5,0 mio. kr. vedrørende indstilling om forventet regnskab 2015

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der er i forhold til det ajourførte budget et nettomerforbrug på 0,2 mio. kr., som vedrører anskaffelse af radiokommunikationsudstyr til SINE-projektet, samt et nettomerforbrug på 0,2 mio. kr. vedrørende opgradering af beredskab ved indsats på Oliehavnen.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Opgradering af beredskab ved indsats på Oliehavnen (AB-09-262-001)

Anlægsprojektet afsluttes med et merforbrug på 224.000 kr. i forhold til bevillingen på 23,1 mio. kr. Merforbruget finansieres via en regulering af opsparingen.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger.

Der er ikke afsat midler som KB-bevillinger.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Der overføres i alt et merforbrug på 0,2 mio. kr. til 2016, jf. afsnit 5.3.2.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning**Vedrørende de decentraliserede områder:****Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder**

	Primo-ramme	Ramme-reguleringer	Ultimo-ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
<i>Sektor 2.61 Aarhus Brandvæsen</i>	58.400	53	58.453	57.155	1.298
Samlet ramme i alt	58.400	53	58.453	57.155	1.298

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokorrekktioner	Nettilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+ (3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -	
<i>Sektor 2.61 Aarhus Brandvæsen</i>	137	1.298		
Ændret lønskøn			-19	
Regulering vedr. barselsfond			-281	
Afskrivning af restancer			-1	
Merforbrug vedr. anlægsprojekt			-224	
I alt	137	1.298	-525	910

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Regnskabsresultatet for 2015 på 1,3 mio. kr. i overskud i forhold til rammen samt øvrige saldokorrekktioner indebærer, at Aarhus Brandvæsen's tilgodehavende i kommunekassen ved udgangen af 2015 udgør 0,9 mio. kr.

Overgangen fra Aarhus Brandvæsen til Østjyllands Brandvæsen pr. 1/1-2016 har medført at en række indtægter, som før er kommet løbende, nu har været skarp fokus på at få ind på det rette regnskabsår. Det har medvirket kraftigt til, at selvom der i UddannelsesCentret har været et svigtende salg, så har AABR samlet haft flere indtægter end budgetteret. Hvor flere indtægter tidligere år har været forskubbet en måned, er der i 2015 kommet indtægter for hele 2015 samt det, der har været forskubbet fra 2014.

Der er flere udgifter vedrørende 2015, som først er kommet så sent i 2016, at der har været lukket for flytning mellem årene. Da disse ikke må betales af Østjyllands Brandvæsen, vil der komme en "efterregning" i 2016 vedrørende Aarhus Brandvæsen 2015 på ca. 0,2 mio. kr.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Pr. 1. januar 2016 overgår Aarhus Brandvæsen til Østjyllands Brandvæsen, som er et §60 selskab ejet af hhv. Odder, Skanderborg, Samsø og Aarhus Kommune. Selskabet skal, som følge af Økonomiaftalen 2015, spare 1,5 mio. kr. i 2016, 3,0 mio. kr. i 2017 og 5,1 mio. kr. i 2018.

Der vil derfor være fokus på en stram økonomisk styring af selskabet, hvor kommunerne i fællesskab træffer beslutninger om budgetlægning og evt. ønsker om yderligere besparelser eller øget budget. Derfor har Teknik og Miljø fremover, kun en begrænset indflydelse på økonomistyringen i det, at ændringer af budgettet kun kan godkendes ved et flertal i bestyrelsen.

Det foreslås, at det opsparede beløb på 0,9 mio. kr. overføres til ØJB, som herefter afholder udgifter til udskiftning af køretøj, periodiserede driftsudgifter registreret i 2016 samt til afslutning af innovationsprojektet.

6. Øvrige forhold

Udbedring af Ny Munkegade og Kirstinesmindevej

I forbindelse med budgetlægningen 2016, blev der bevilliget 1,3 mio. kr. i 2016 til udbedring bygningerne på Ny Munkegade (primært) og Kirstinesmindevej. Bevillingen blev givet til sektor 2.60, Aarhus Brandvæsen, men da ansvaret for udbedringen ligger hos Teknik og Miljø og ikke Østjyllands Brandvæsen, overføres de 1,3 mio. kr. fra sektor 2.60 Aarhus Brandvæsen til 2.50 Ejendomme, som dermed udfører udbedringerne i 2016.

Sektor 2.70 Natur og Vej Service

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Resumé af regnskab 2015

Sektor 270	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	19.126	24.016	-4.890	-1.934	-2.957	-13,4%
Indtægter	-22.613	-21.111	-1.502	-615	-887	4,1%
Refusion	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	-3.487	2.906	-6.393	-2.549	-3.844	...
Anlæg:						
Udgifter	0	0	0	0	0	...
Indtægter	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	0	0	0	0	0	...
Nettopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 271 Natur og Vej Service	-3.487	2.906	-6.393	-2.549	-3.844	...
Forsyningsvirksomheder (drift og anlæg):	0	0	0	0	0	...
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	0	0	0	0	...
* Anlæg	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	-3.487	2.906	-6.393	-2.549	-3.844	...

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændringer i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger	
		-		- % -
Personaleforbrug	245,3	236,3	9,0	3,9%

5.2 Drift og personale

Der er i Natur og Vej Service sket en stigning i personaleantal på 3,9 % svarende til ca. 9 stillinger.

Virksomheden har en markant nedgang i sygefravær og har arbejdet på at øge produktiviteten. Så NVS har 3,9% mere personale, men en omsætningsfremgang på 9%.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet nettodriftsbevillinger på -2,5 mio. kr. i mindreudgifter. De væsentlige tillægsbevillinger er:

- Forventet regnskab og tillægsbevillinger 2014 med -0,2 mio. kr. i mindreudgift
- Tillægsbevilling ved Regnskab 2014 med -2,3 mio. kr. i mindreudgift

Ændringen skyldes primært at skadedyrsbekæmpelse er flyttet til sektor 2.41 Miljø og Energi.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

For sektor 2.71 ses et nettooverskud på -3,8 mio. kr. i forhold til budgettet. Heraf -2,9 mio. kr. i mindreudgifter og -0,9 i merindtægter.

I 2015 har der været en bruttoomsætning på 197 mio. kr. mod 180,6 mio. kr. i 2014 svarende til en fremgang på 16,5 mio. svarende til 9%.

NVS har på trods af den højere omsætning formået at bevare en stabil Dækningsgrad på 17 %. Typisk ville en så markant omsætningsfremgang betyde lavere dækningsgrad uden større investeringer i produktionsmateriel. NVS har dog arbejdet på at øge effektiviteten af det eksisterende produktionsapparat og det afspejles af tallene.

I 2015 har der været 31,8 mio. i faste omkostninger – dette er en besparelse på 0,3 mio. siden 2014. Men besparelsen er mindre end forventet, hvilket primært skyldes, at det har været nødvendigt med investeringer for at kunne understøtte produktionsfremgangen, samt ledelsesmæssige ressourcer til understøttelse af driften. Det er virksomhedens forventninger, at der vil ske en yderligere reduktion i faste omkostninger i 2016 trods forventninger om stabil aktivitet.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Der foretages ingen overførsler til efterfølgende år.

5.3 Anlæg

Sektoren har ingen anlægsprojekter.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+ (2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
Sektor 2.71 NVS	2.906	-2.559	347	-3.487	3.834
Samlet ramme i alt	2.906	-2.559	347	-3.487	3.834

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokor- rektioner	Nettotilgo- dehaven- de ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2) +(3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -	
Sektor 2.71 NVS	-16.265	3.834		-13.056
Fordeling af opsparing ved organisationsændring			466	
Barselsudligning			-972	
Uerholdelige fordringer			-46	
Forrentning af underskud			-72	
Nyt lønskøn			-1	
I alt	-16.265	3.834	-625	-13.056

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

I forhold til den økonomiske ramme er der et overskud på 3,8 mio. kr. Det sammenlagt med andre reguleringer gør at NVS tilsammen afdrager 3,2 mio. kr. på gælden i 2015.

NVS vil arbejde på at levere et lignende resultat i 2016. Det er en central del af NVS fremtidsplan at få afdraget gælden samtidig med, at der er fokus på at udvikle en levedygtig og effektiv forretning.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Gælden ultimo 2015 er på 13,1 mio. kr. og overskrider ikke grænsen for den maksimale låneadgang.

Det indgår i målene for Natur og Vej Service at nedbringe den negative saldo i de kommende år.

6. Øvrige forhold

6.1 Øvrige forhold

Afstemningen mellem KMD Opus og Dynamics NAV viser en difference på 1.999 kr. Denne salddifference tilskrives periodeforskydninger og forskellig afrundingspraksis mellem programmerne på enkeltpostniveau.

Sektor 2.90 AffaldVarme Aarhus**5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget**

Sektor 290	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	0
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	2.424.212	3.215.575	-791.363	-571.753	-219.610	-8,3%
Indtægter	-2.435.361	-3.223.184	787.823	649.498	138.326	-5,4%
Refusion	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	-11.149	-7.609	-3.540	77.744	-81.284	-115,9%
Anlæg:						
Udgifter	1.207.270	1.047.430	159.840	335.459	-175.619	-12,7%
Indtægter	-491.878	-17.984	-473.894	-662.209	188.315	-27,7%
Nettoudgifter i alt	715.392	1.029.446	-314.054	-326.749	12.695	1,8%
Nettopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
Forsyningsvirksomheder (drift og anlæg):						
* Sektor 291 Affald, drift	-21.351	-14.820	-6.531	-15.553	9.022	-29,7%
* Sektor 292 Affald, anlæg	63.573	810	62.763	79.776	-17.013	-21,1%
* Sektor 293 VarmeTransmission, drift	-34.540	-45.905	11.365	14.242	-2.877	9,1%
* Sektor 294 VarmeTransm., anlæg	561.163	971.156	-409.992	-465.715	55.723	11,0%
* Sektor 295 Varme, drift	44.743	53.116	-8.373	79.055	-87.429	-66,1%
* Sektor 296 Varme, anlæg	90.656	57.480	33.175	59.190	-26.015	-22,3%
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	0	0	0	0	...
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	0	0	0	0	...
* Anlæg	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	704.243	1.021.837	-317.594	-249.005	-68.589	-8,9%

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændringer i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger	
			-	
Personaleforbrug	315,3	297,8	17,5	5,9

Stigningen i personaleforbruget skyldes hovedsageligt:

- Sammenlægning af kundefunktion for affaldsområdet mellem Århus Miljøcenter og AffaldVarme Aarhus på fire personer
- Insourcing af tre halmvarmeværker med fem personer
- Klimasekretariatet med fire personer
- To Ph.d.-studerende til READY-projektet
- Oprettelse af flere senior- og fleksjob i relation til 10 %-indsatsen

5.2 Drift og personale

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er samlet for AffaldVarme Aarhus givet tillægsbevillinger for 77,7 mio. kr. i mindreindtægt.

Regnskabsforklaringerne er generelt udarbejdet på baggrund af det ajourførte budget inkl. budgetmæssige omplaceringer.

Sektor 2.91 Affald, drift

På affaldsområdet er der netto givet tillægsbevillinger på -15,6 mio. kr. i mindreudgift. Tillægsbevillingerne vedrører mindreudgifter på i alt -43,4 mio. kr. og mindreindtægter på i alt 27,9 mio. kr.

De væsentligste tillægsbevillinger består af følgende:

- Forventet regnskab 2014 med -7,3 mio. kr. netto i mindreudgift
- Forventet regnskab 2015 med 24,0 mio. kr. netto i mindreindtægt.
- Tillægsbevilling vedr. regnskab 2014 med 0,9 mio. kr. i merudgift.
- Tillægsbevilling vedr. Investeringsplan for 2015-2024 med -33,2 mio. kr. i mindreudgift.

Sektor 2.93 VarmeTransmission

I VarmeTransmission er der netto givet tillægsbevillinger på 14,2 mio. kr. i mindreindtægt. Tillægsbevillingerne vedrører mindreudgifter på i alt -214,6 mio. kr. og mindreindtægter på i alt 228,8 mio. kr.

De væsentligste tillægsbevillinger består af følgende:

- Indstilling om forventet regnskab for 2015 med -9,8 mio. kr. i mindreudgift.
- Takstændring pr. 1. jan 2015 for VarmeTransmission med -2,1 mio. kr. i mindreudgift.
- Takstændring pr. 1. juli 2015 for VarmeTransmission med 51,1 mio. kr. i mindreindtægt.
- Indstilling om opførelse af biomassefyret kraftvarmeværk med -25,0 mio. kr. i mindreudgift.

Sektor 2.95 Varme, drift

I Varme er der netto givet tillægsbevillinger på 79,1 mio. kr. i mindreindtægt. Tillægsbevillingerne vedrører mindreudgifter på i alt -311,1 mio. kr. og mindreindtægter på i alt 390,2 mio. kr.

De væsentligste tillægsbevillinger består af følgende:

- Indstilling om forventet regnskab for 2015 med 20,6 mio. kr. i mindreindtægt.
- Tillægsbevilling vedr. Regnskab 2014 med 30,3 mio. kr. i merudgift.
- Takstændring pr. 1. januar 2015 for varmeområdet med 103,8 mio. kr. i mindreindtægt.
- Takstændring pr. 1. juli 2015 for varmeområdet med 45,5 mio. kr. i mindreindtægt.
- Tillægsbevilling vedr. Investeringsplan for 2015-2024 med -118,6 mio. i mindreudgift.
- Indstilling vedr. ændring af afkølingsbidrag -2,5 mio. i merindtægt.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der er samlet for Affald Varme Aarhus ikke-bevilgede afvigelser på -81,2 mio. kr.

Sektor 2.91 Affald, drift

Der er netto en mindreindtægt på 9,0 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. Afvigelse er beskrevet nedenfor.

Fællesfunktioner:

Alle udgifter vedrørende fællesfunktionerne – i alt 10,0 mio. kr. - udkonteres til takstområderne under AffaldVarme Aarhus, således at området viser et samlet resultat på nul.

Affald, Renovation m.v.:

På renovationsområdet er der netto mindreindtægter på 6,9 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. Afvigelsen er hovedsageligt en kombination af følgende:

- Mindreindtægt på ca. 9 mio. kr. pga. at en del af funktionaliteten i et nyt IT-system, først er i fuld drift i 2016.
- Mindreudgift vedr. indsamling og behandling af dagrenovation på -6,4 mio. kr.
- Merudgift vedr. ombygning og drift af Beholderværkstedet på 3,1 mio. kr.
- Mindreudgift på -1,7 mio. kr. vedrørende udskudte projekter under Udviklings og Forbedringspuljen.
- Øvrige generelle merudgifter på 2,9 mio. kr.

Der overføres 1,0 mio. kr. til 2016 vedr. Udviklings- og Forbedringspuljen jf. afsnit 5.2.3 og afsnit 6.2.

Erhvervskonsulenter:

Området har en netto merindtægt på -0,3 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget som følge af højere indtægter vedr. administrationsgebyret.

AffaldsCenter, Farligt affald samt Bygge- og Haveaffald:

Der er en netto merindtægt på -0,2 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. For de enkelte behandlingsanlæg er der følgende afvigelser:

- Modtagepladsen: Netto mindreindtægt på 0,2 mio. kr.
- Byggeaffald: Netto merindtægt på -0,7 mio. kr. som kombination af højere indtægter og højere driftsudgifter.
- Havekompostering: Netto mindreudgift på -0,3 mio. kr. som følge af både lavere indtægter og lavere udgifter.
- Farligt Affald: Netto mindreindtægt 0,5 mio. kr.
- Klinisk risikoaffald: Nettoresultat på 0,0 mio. kr.
- Olie og benzinudskillere: Mindreindtægt på 0,1 mio. kr. vedr. behandling af affald.

Netto er der balance på driften i 2015.

Der foretages ingen overførsler til efterfølgende år.

AffaldsCenter, Forbrændingsanlæg:

Der er netto en merudgift på 2,0 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. Afvigelsen er hovedsageligt en kombination af følgende:

- Merudgift på 6,1 mio. kr. til vedligeholdelse af vedligehold af maskinanlæg.
- Merudgift vedr. løn og fællesudgifter på 2,7 mio. kr.
- Mindreindtægt på bl.a. salg af skrot og forbrændingsjern på 2,3 mio. kr.
- Merudgift på 1,0 mio. kr. til driftsmaterialer.
- Mindreudgifter på -3,1 mio. kr. på statsafgifter pga. affaldssammensætningen
- Merindtægter på el og varme på i alt -7,0 mio. kr.

Der foretages ingen overførsler.

Vejerboden:

Vejerboden udviser et resultat, der er 0,6 mio. kr. dårligere end budgetteret, hvilket bl.a. skyldes færre indtægter for vejeydelser samt generelle merudgifter.

Sektor 2.93 VarmeTransmission

Der er netto en mindreudgift på -2,9 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. Afvigelserne er hovedsageligt en kombination af følgende:

- Netto mindreindtægt på 15,4 mio. kr. vedr. køb og salg af varme, idet året har været varmere end et normalår.
- Mindreudgift på -7,7 mio. kr. vedr. drift og vedligeholdelse af transmissionssystemet, bl.a. som følge af effektiviserings- og kvalitetstiltag.
- Mindreudgift til køb af el på -8,3 mio. kr. som følge af, at der ikke er foretaget afregning af elforbrug vedr. pumper på Studstrupværket samt et lavere elforbrug.
- Mindreudgift til renter på -2,3 mio. kr. som følge af færre anlægsudgifter og et lavere renteniveau end budgetteret.

Der foretages ingen overførsler.

Sektor 2.95 Varme, drift

Der er netto en mindreudgift på -87,4 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. Afvigelserne er hovedsageligt en kombination af følgende:

- Mindreudgift på -39,5 mio. kr. til køb af varme og forbrug af olie, idet året har været varmere end et normalår.
- Merindtægt på -10,8 mio. kr. vedrørende salg af varme. Indtægter og udgifter følges ikke ad, da udgifterne afregnes pr. måned, mens indtægterne først afregnes endeligt med den enkelte kunde ved dennes årsafregning.
- Mindreudgift på -29,4 mio. kr. vedrørende ledningsrenovering, ændring af ledningstracé, ledningsregistrering mv. som følge af en nedsættelse af aktivitetsniveauet på området.
- Mindreudgift på -3,8 mio. kr. vedr. renter som følge af lavere anlægsudgifter og et lavere renteniveau end forudsat ved budgetlægningen. Der er endvidere foretaget en afregning af et udlæg til DNU, som indeholde forrentning af de afholdte udgifter.
- Merudgift vedr. energirådgivning på 0,9 mio. kr.
- Mindreudgift i Kundeservice, målerværksted mv. på -7,0 mio. kr.
- Merudgift på 2,2 mio. kr. vedr. øvrig drift

Der foretages ingen overførsler.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Sektor 2.91 Affald, drift

Udviklings- og forbedringspuljen: der overføres et mindreforbrug på -1,0 mio. kr. til fire specifikke projekter til 2016.

Sektor 2.93 VarmeTransmission, drift

Der foretages ingen overførsler.

Sektor 2.95 Varme, drift

Der foretages ingen overførsler.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er samlet for AffaldVarme Aarhus givet tillægsbevillinger for -326,7 mio. kr. i netto merindtægt.

Regnskabsforklaringerne er generelt udarbejdet på baggrund af det ajourførte budget.

Sektor 2.92 Affald, anlæg

På affaldsområdet er der givet tillægsbevillinger på 79,8 mio. kr. i merudgift.

De væsentligste tillægsbevillinger består af følgende:

- Forventet regnskab 2014 med 1,5 mio. kr. netto i merudgift
- Forventet regnskab 2015 med -6,3 mio. kr. netto i mindreudgift.
- Tillægsbevilling vedr. regnskab 2014 med 7,4 mio. kr. i merudgift.
- Tillægsbevilling vedr. Biomassefyret kraftvarmeværk med 37,2 mio. kr. i merudgift.
- Tillægsbevilling vedr. Investeringsplan for 2015-2024 med 40,0 mio. kr. i merudgift.

Sektor 2.94 VarmeTransmission, anlæg

Der er samlet givet tillægsbevillinger på -465,7 mio. kr. i merindtægt. Tillægsbevillingerne er følgende:

- Forventet regnskab for 2015 med -90,1 mio. kr. i mindreudgift.
- Tillægsbevilling vedr. regnskab 2014 med 363,9 mio. kr. i merudgift.
- Tillægsbevilling i 2015 vedr. det biomassefyret kraftvarmeværk med -697,9 mio. kr. i merindtægt.
- Tillægsbevilling vedr. Investeringsplan for 2015-2024 med -41,6 mio. kr. i mindreudgift.

Sektor 2.96 Varme, anlæg

Der er samlet givet tillægsbevillinger på 59,2 mio. kr. i merudgift. De væsentligste tillægsbevillinger er følgende:

- Forventet regnskab for 2015 med -169,1 mio. kr. i mindreudgift.
- Aarhus Kommunes regnskab for 2014 med 73,5 mio. kr. i merudgift.

- Tillægsbevilling vedr. ændringer af fjernvarmesystem ved Lisbjerg med netto -14,0 mio. kr. i mindredgift.
- Tillægsbevilling vedr. Investeringsplan for 2015-2024 med 168,8 mio. kr. i merudgift.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der er samlet for Affald Varme Aarhus ikke-bevilgede afvigelser på 12,7 mio. kr.

Sektor 2.92 Affald, anlæg

Der er mindredgifter på i alt -17,0 mio. kr. Afvigelsen vedrører primært følgende anlægsopgaver:

Affald:

- 0,7 mio. kr. i merudgift vedr. Affaldsadministrationssystem idet projektet bliver dyrere end oprindeligt forudsat jf. nedenfor.
- -0,5 mio. kr. i mindredgift vedr. ReUseCenter.
- -0,7 mio. kr. i mindredgift vedr. anskaffelse af affaldsmateriel pga. forsinkelse af vedtagelse af Affaldsplanen.
- -4,4 mio. kr. i mindredgift vedr. KB-bevillinger til nedgravede containere, beholdere mv.

Der foretages overførsler på i alt -0,5 mio. kr. til de tre førstnævnte projekter.

Der blev i 2014 godkendt anlægsbevilling på 8,0 mio. kr. til anskaffelse af et nyt system til administration af Affaldskunder og -ydelser. På tidspunktet for udbuddet og kravspecifikationerne, var der ikke kendskab til omfanget af de digitaliseringskrav, som fulgte med lovgivningen pr. juni 2014 og Økonomaftale 2014 mellem stat og kommuner. Projektet måtte derfor i efteråret 2014 medtage supplerende krav til leverandøren.

Systemet var specificeret til kravoverholdelse i forhold til den centrale kommunale opkrævningsfunktion og KMD Opus Debitor. Specifikationerne herfor blev ændret umiddelbart efter Affalds idriftsættelse af systemet og medførte meromkostninger til systemudviklingen. Digitaliseringskravene og ændrede forudsætninger vedrørende opkrævningsssnitfladen medfører meromkostninger på projektet. Begge forhold, som ikke var dækket af den oprindelige anlægsbevilling, har betydet et væsentligt større forbrug af ekstern konsulenthjælp, således at der samlet set er behov for forøgelse af bevillingen med 3,5 mio. til færdiggørelse af leverancen.

Forbrændingsanlægget:

- -2,5 mio. kr. i mindredgift vedr. luftindblæsning på ovnlinje 1 og 2
- -8,2 mio. kr. i mindredgift vedr. etablering af skorsten og røggas
- -1,5 mio. kr. i mindredgift til vedligeholdelse af ovnlinje 2

Der foretages overførsler på i alt 10,7 mio. kr. til de to førstnævnte projekter.

Øvrige anlæg:

- -1,0 mio. kr. i mindredgift vedr. farligt affald og lagerstyring
- 0,9 mio. kr. i merudgift vedr. vejadgang og pladsændringer
- 0,5 mio. kr. i merudgift vedr. spildevandstank. Projektet afsluttes i 2015, og overskydende rådighedsbeløb i 2016 fjernes.

- -0,3 mio. kr. i mindredgift vedr. maskiner og udstyr til byggeaffald

Der foretages overførsler på i alt -0,4 mio. kr. til de tre førstnævnte projekter.

Sektor 2.94 VarmeTransmission, anlæg

Når der ses bort fra det biomassefyrede kraftvarmeværk, hvor der er en afvigelse på 187 mio. kr. både i udgifter og indtægter, er nettoafvigelsen på 55,7 mio. kr. i merudgift og vedrører primært følgende anlægsopgaver:

- -2,7 mio. kr. i mindredgifter vedr. varmeveksleranlæg på Stenvej-centralen. Mindreforbruget overføres.
- -6,5 mio. kr. i mindredgifter vedr. "VPÅ - Strk. 1110-1120 (Helenelyst/Årslev)". Projektet er afsluttet, og anlægsregnskab udarbejdes.
- -1,2 mio. kr. i mindredgifter vedr. Opgradering af kedler på Århusværket. Mindreforbruget overføres.
- 60,3 mio. kr. i merudgifter vedr. træpilleombygning på Studstrupværket som overføres til 2016. Merudgiften skyldes forskydning i betalingsplanerne.
- 2,3 mio. kr. i merudgifter vedr. levetidsforlængelse af Studstrupværket som overføres til 2016.
- -5,4 mio. kr. i mindredgifter vedr. spids og -reservelast Elkedel. Mindreforbruget overføres.
- -4,3 mio. kr. i mindredgifter vedr. projektering af vedvarende energi. Den resterende del af projektet er overført til driften fra 2016. Projektet er afsluttet, og anlægsregnskab udarbejdes.
- 16,5 mio. kr. i merudgifter vedr. etablering af transmissionsledning i forbindelse med det biomassefyrede kraftvarmeværk. Der er tale om forskydning i forhold til betalingsplanen for det samlede projekt, som er på 300 mio. kr. Merudgiften overføres til 2016.
- -0,6 mio. kr. i mindredgifter vedr. VarmeTransmission - forretningsudvikling (EU-projekt)" Mindredgiften overføres til 2016.
- -2,0 mio. kr. i mindredgifter vedr. vedligeholdelse og renovering. Projektet er afsluttet, og anlægsregnskab udarbejdes.
- -0,7 mio. kr. i mindredgifter vedr. otte øvrige anlægsprojekter i VarmeTransmission. Heraf overføres 0,4 mio. kr.

Der overføres i alt 69,6 mio. kr. til 2016.

Sektor 2.96 Varme, anlæg

Der er netto mindredgifter på -26,0 mio. kr. Afvigelsen vedrører primært følgende anlægsopgaver:

- -2,0 mio. kr. i mindredgift vedr. vekslerstation ved forbrændingsanlægget i Lisbjerg, som overføres til 2016.

- -2,0 mio. kr. i mindredgifter vedr. varmeveksleranlæg Stenvej. Mindreforbruget overføres.
- 1,6 mio. kr. i merudgifter vedr. varmepumpe Aarhus Ø. Restbeløbet overføres til 2016.
- -4,7 mio. kr. i mindredgifter vedr. udbygning af SRO i pumpebygværker. Projektet er afsluttet, og anlægsregnskab udarbejdes. Aktiviteten har været mindre end forventet.
- -2,0 mio. kr. i mindredgifter vedr. transmissionsledninger på Aarhus Ø. Restbeløbet overføres til 2016.
- 3,7 mio. kr. i merudgifter vedr. Aarhus Ø veksler. Restbeløbet overføres til 2016.
- -0,7 mio. kr. i mindredgifter vedr. ændring af ledningstrace pga. letbanen. Restbeløbet overføres til 2016.
- -0,9 mio. kr. i mindredgifter vedr. Varme-forretningsudvikling (EU-projekt). Restbeløbet overføres til 2016.
- -0,6 mio. kr. i mindredgifter vedr. EU projekt: justering i distributionsnettet. Restbeløbet overføres til 2016.
- -1,0 mio. kr. i mindredgifter vedr. ombygning af højtemperaturnettet. Restbeløbet overføres til 2016. Aktiviteten har været mindre end forventet.
- -1,2 mio. kr. i mindredgifter vedr. afregnings- og administrationssystem, idet idriftsættelsen er udskudt med ca. tre måneder. Restbeløbet overføres til 2016.
- -2,2 mio. kr. i mindredgifter vedr. ændring af ledningstrace. Projektet er afsluttet, og anlægsregnskab udarbejdes.
- 12,0 mio. kr. i merudgifter vedr. fjernkommunikation med målerparken pga. forskydninger i betalingsplanen. Merforbruget overføres til 2016.
- Mindreindtægt på 0,8 mio. kr. vedr. DNU anlægsarbejde som afsluttes.
- Herudover er der mindredgifter vedr. KB bevilling på -26,2 mio. kr. Se beskrivelse i afsnit 5.3.4
- -0,6 mio. kr. i mindredgifter vedr. fire minde anlægsprojekter i Varme.

Der overføres i alt 6,9 mio. kr. til 2016.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Sektor 2.92 Affald, anlæg

Spildevandstank (AB-15-292-007)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 1,66 mio. kr. svarende til en mindredgift på -0,04 mio. kr.

*Sektor 2.94 Varmeplan Aarhus, anlæg**Det biomassefyrede kraftvarmeværk forprojekt (AB-10-294-002)*

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 5,29 mio. kr. svarende til en merudgift på 0,29 mio. kr.

Det biomassefyrede kraftvarmeværk, projektering (AB-12-294-011)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 25,99 mio. kr. svarende til bevillingen.

Det biomassefyrede kraftvarmeværk, udførelse (AB-12-294-012)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 473,6 mio. kr. og indtægter på -473,6 mio. kr., hvilket giver -187,0 mio. kr. i mindreudgifter og 187,0 mio. kr. i mindreindtægter. Anlægsregnskabet aflægges ved særskilt byrådsindstilling.

Transmissionsanlæg (Bio), projektering (AB-13-294-001).

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 15,98 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,02 mio. kr.

Produktionsplanlægning (AB-15-294-001)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 1,9 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,07 mio. kr.

Veksleranlæg Helenelyst (AB-08-294-006)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 43,5 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -8,0 mio. kr. Mindreudgiften kan henføres til, at der bl.a. er optimeret på ledningsføringen og foretaget en reduktion af bygninger til veksleranlæg. Anlægsregnskabet aflægges ved særskilt byrådsindstilling.

Vedvarende energi, projektering (AB-12-294-007)

Der er ikke afholdt udgifter under bevillingen, som er på 20,0 mio. kr., da projektet er overført til driften fra 2016.

*Sektor 2.96 Varme, anlæg**Nedlæggelse af gamle oliefyrede varmecentraler (05987)*

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 1,5 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,1 mio. kr.

Varmeveksler i Helenelyst og Årslev (AB-11-296-003)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 7,5 mio. kr. svarende til bevillingen.

Overtagelse af halmvarmeværker (AB-14-296-001)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 9,9 mio. kr. svarende til bevillingen.

Udbygning af SRO i pumpebygværker (AB-11-296-001)

Under bevillingen er der afholdt udgifter på 16,1 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -21,3 mio. kr. Aktiviteten har været mindre end forventet. Fremadrettet vil udgifterne blive afholdt på "KB Udbygning af pumpekapaciteten" der omhandler udbygning og opgraderingen af pumpekapaciteten med tilkobling til SRO anlægget.

Det Nye Universitetshospital (AB-12-296-001) og (AB-12-296-002).

Der er under bevillingerne afholdt udgifter på i alt 35,4 mio. kr. til etablering af fjernvarmeforsyning. De afholdte udgifter er afregnet med DNU – ligeledes med 35,4 mio. kr. i indtægt, og er hermed udgiftsneutralt for Aarhus Kommune. De afholdte udgifter og indtægter svarer til bevillingen.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger.

Sektor 2.92 Affald

KB Nedgravede Containere Affald samt glas/papir (KB-XX-292-001) og (KB-XX-292-002)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 1,0 mio. kr. svarende til en netto mindreudgift på -0,6 mio. kr. Fortsatte investeringer har afventet beslutning i forhold til indsamling af genanvendeligt materiale jf. Affaldsplanen.

KB Beholdere (kuber, 2- og 4-hjulede beholdere) (KB-15-292-001)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 1,5 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -3,1 mio. kr. Investeringerne har været på et lavere niveau af hensyn til implementering af Affaldsplanen. Der er således kun indkøbt til vedligeholdelse og nødvendige udskiftninger af beholdere.

KB Maskiner og udstyr til nedgravede containere (KB-15-292-003)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 0,04 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,46 mio. kr. Udgifterne omfatter alene forsøg med forbedringer af materiellet. Et planlagt projekt med måling af fyldningsgrad er udsat.

KB Maskiner og udstyr til genbrugsstationer (KB-15-292-004)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 8,4 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,3 mio. kr. Bevillingen er anvendt til anskaffelse af bl.a. seks minilæssere og en gravemaskine.

Vedligeholdelse - Forbrændingsanlæg (KB-15-292-010), (KB-15-292-011), (KB-15-292-012), (KB-15-292-013), (KB-15-292-014)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 5,6 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -1,4 mio. kr. Bevillingen er anvendt til særlig vedligeholdelse af ovnlinjerne og turbineanlægget.

Opgradering af vejesystem (KB-15-292-015)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 1,5 mio. kr. svarende til en merudgift på 0,3 mio. kr. Merforbruget overføres til 2016.

KB Maskiner og udstyr til behandlingsanlæg for farligt affald (KB-15-292-008)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 0,4 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,25 mio. kr. Bevillingen er anvendt til anskaffelse af en gaffeltruck og til udskiftning af en lastbil.

KB Maskiner og udstyr til AffaldsCenter fælles (KB-15-292-005)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 1,4 mio. kr. til anskaffelse af en gravemaskine. Udgiften svarer til bevillingen.

KB Maskiner og udstyr til behandlingsanlæg for byggeaffald (KB-15-292-007)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 2,3 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -0,35 mio. kr. Der er anskaffet en gummiged til håndtering af affaldet.

KB Maskiner og udstyr til behandlingsanlæg for haveaffald (KB-15-292-006)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 2,4 mio. kr. svarende til bevillingen. Der er anskaffet en maskine til gummiged til anvendelse sammen med neddelingsanlægget.

*Sektor 2.94. Varmeplan Aarhus, anlæg**KB Tilpasning af transmissionssystemet (KB-15-294-001)*

Der er afholdt udgifter på 1,0 mio. kr. svarende til bevillingen. Udgifterne er anvendt til udvikling af SRO systemet.

*Sektor 2.96. Varme**KB Vedvarende Energi - demonstrationsanlæg (KB-15-296-001)*

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 0,01 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -1,0 mio. kr. Udgifterne dækker over mindre indkøb af materialer.

KB Etablering af intelligente omløb (KB-15-296-002)

Der er ikke afholdt udgifter under bevillingen i 2015, da projektet først er kommet i gang sent på året - svarende til en mindreudgift på -3,0 mio. kr. Projektet har krævet en mere tilbunds-gående undersøgelse og revurdering af tidligere beslutninger, hvilket har medført en forsinket opstart.

KB etablering af nye stik (KB-15-296-004)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 4,2 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -2,8 mio. kr., idet aktivitetsniveauet har været lavere end budgetteret.

KB Opdimensionering (KB-15-296-005)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 0,002 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -1,0 mio. kr., idet der ikke har været behov for at udføre opdimensioneringer i 2015.

KB Målerudstyr til nye kunder (KB-15-296-006)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 1,2 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -1,8 mio. kr. Mindreudgiften skyldes lavere omkostninger ved udførelse af tilslutningerne.

KB Driftsoptimering (KB-15-296-007)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 0,4 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -3,1 mio. kr.

KB Udskiftningsplan for bilparken (KB-15-296-008)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 1,0 mio. kr. svarende til en mindreudgift på -1,7 mio. kr.

KB Investeringsbidrag (KB-15-296-009)

Der er under bevillingen afholdt nettoindtægter på -7,2 mio. kr. svarende til en mindreindtægt på 1,7 mio. kr. Aktiviteten har været lavere end forventet.

KB Byggemodninger, Varme (KB-xx-296-001)

Der er under bevillingen afholdt udgifter på 14,2 mio. kr. og indtægter på -16,6 mio. kr. svarende til en netto merindtægt på -2,4 mio. kr. I forhold til det ajourførte budget er der tale om en netto mindreudgift på -9,8 mio. kr. Nettoresultatet skyldes tidsforskydning mellem opkrævning af indtægterne og udførelsen af arbejdet.

Der er etableret fjernvarme i følgende byggemodningsområder (kun oplyst for projekter med udgifter på mere end 300.000 kr.):

- Havnen
- Gammel Viborgvej 90 A-D, Sabro
- Ryhaven etape 2
- Kildeagertoften 2-50 og 1-43, Kolt

- Ketting Parkvej 201-249, Harlev
- Vorrevangs Alle, Skæring
- Vestergårdsvangen 2-76, Stavtrup
- Fredensborgparken 18-26 og 101-145, Stavtrup
- Egå Engvej 80-134, Egå
- Byhøjaldalen, Byhøjalden m.fl. Trige
- Vorrevangs Allé, etape II, lokalplan 963, Skæring
- Egå Mosevej 31 A-D og 49 A-E og 63 boliger, Egå

KB Nye ledninger i udbygningsområder (KB-xx-296-002)

Der er under bevillingen afholdt nettoudgifter på 2,0 mio. kr. svarende til en mindreudgift på 3,8 mio. kr., idet anlægsaktiviteten har været lavere end forventet.

Der er etableret nye fjernvarmeledninger samt mindre hovedledningsforlængelser i følgende områder (kun oplyst for projekter med udgifter på mere end 200.000 kr.):

- Pannerupvej, hovedledningsforlængelse, lokalplan 818, Trige
- Hjortshøjvangen 98-118, Hjortshøj
- Hasselageralle 5
- Egå Møllevej, hovedledninger. Lokalplan 963, Skæring

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Med henvisning til afsnit 5.3.2 "Redegørelse for ikke bevilgede afvigelser" overføres i alt mindreudgifter på -9,8 mio. kr. vedr. anlægsprojekter på affaldsområdet.

I Varmeplan Aarhus foretages der overførsler på i alt 70,0 mio. kr. i merudgift vedr. anlægsprojekter på transmissionsområdet.

I Varme foretages der overførsler på i alt 6,9 mio. kr. i merudgift vedr. anlægsprojekter på distributionsområdet.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

Vedrørende de takstfinansierede områder:

Resumé af status vedrørende takstfinansierede områder

	Nettotilgodehavender primo 2015	Overskud på drift og anlæg	Regulering vedr. overdækning	Øvrige reguleringer	Nettotilgodehavende ultimo 2015
	(1)	(2)	(3)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
			- 1.000 kr. -		
Udlægskonti:					
- Sektor 291 og 292 Affald	-223.832	-42.222	0	-3.000	-269.054
- Sektor 293 og 294 i alt	-503.302	-526.623	0	0	-1.029.925
- Sektor 295 og 296 i alt	-109.100	-135.398	0	-7.353	-251.851
I alt	-836.234	-704.243	0	-10.353	-1.550.830

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Øvrige reguleringer består af afskrivning af uerholdelige tilgodehavender samt korrektion af udgifter mellem Affald og Varme.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Sektor 2.91 og 2.92 Affald

Udviklingen i udlægskontoen afspejler ændringerne vedr. netto drifts- og anlægsudgifter. Gælden er således steget i 2015, idet nettooverskuddet på driften har været mindre end årets anlægsudgifter.

Ved budgetvedtagelsen var der oprindeligt forventet en gæld på 216 mio. kr. ved udgangen af 2015, hvor regnskabsresultatet viser en gæld på 269 mio. kr. Afvigelsen er en kombination af forskydninger vedrørende både drifts- og anlægsudgifter.

Sektor 2.93 og 2.94 VarmeTransmission

Udviklingen i udlægskontoen afspejler ændringerne vedr. netto drifts- og anlægsudgifter. Forskydningen skyldes, at de afholdte udgifter til anlægsarbejder har været større end nettooverskuddet fra driften.

Ved budgetvedtagelsen var der oprindeligt forventet en gæld på 1.934 mio. kr. ved udgangen af 2015, hvor regnskabsresultatet viser en gæld på 1.030 mio. kr. Afvigelsen skyldes primært, at der er foretaget en overførsel af anlægsudgifterne vedr. det biomassefyrede kraftvarmewærk til BKVV A/S.

Sektor 2.95 og 2.96 Varme

Udviklingen i udlægskontoen afspejler ændringerne vedr. netto drifts- og anlægsudgifter. Forskydningen skyldes at der er tale om både nettodriftsudgifter og anlægsudgifter, således at udlægskontoen er steget fra en gæld på 109 mio. kr. ultimo 2014 til en gæld på 252 mio. kr. ultimo 2015.

Ved budgetvedtagelsen var der oprindeligt forventet en gæld på 491 mio. kr. ved udgangen af 2015, hvor regnskabsresultatet viser en gæld på 252 mio. kr. Afvigelsen skyldes primært forskydninger vedr. anlægsprojekter samt mindreudgifter vedr. driften.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Sektor 2.91 og 2.92 Affald

Udlægskontoen (gælden) forventes fremover at stige, idet der i den kommende budgetperiode afholdes anlægsinvesteringer for ca. 290 mio. kr. Anlægsinvesteringerne indregnes i takst-

grundlaget for de konkrete affaldsordninger via en takstforhøjelse. Nye anlægsprojekter vil - alt andet lige - medføre en forøgelse af gælden på udlægskontoen i en årrække, da investeringen indregnes i taksterne over en periode på 5-30 år afhængig af investeringens levetid.

Sektor 2.93 og 2.94 VarmeTransmission

Udlægskontoen forventes i de kommende år (2016-2017) at have et stigende forløb (stigning i gælden) på grund af store planlagte anlægsinvesteringer. Der er i budgetperioden 2016-2019 indregnet anlægsudgifter for ca. 450 mio. kr. Det indregnede driftsoverskud - som følge af afskrivning på anlægsinvesteringerne - vil i anlægsperioden være lavere end anlægsinvesteringerne.

Sektor 2.95 og 2.96 Varme

Udlægskontoen forventes fremover at have et stigende forløb (forøgelsen af gælden) frem til udgangen af 2019. Herefter vil afskrivningerne være større end investeringerne, og gælden på udlægskontoen nedbringes igen. Nye anlægsprojekter vil - alt andet lige - medføre en forøgelse af gælden på udlægskontoen i en årrække, da investeringen indregnes i taksterne over en periode på 5-30 år afhængig af investeringens levetid.

6. Øvrige forhold

6.1 Afvigelse fra normal praksis

Der er fortsat foretaget beregning af driftsrenter i forhold til det gennemsnitlige kapitalforbrug på drifts- og anlægskonti, registreret i regnskabsåret 2015. Samme fremgangsmåde blev anvendt i foregående regnskabsår.

6.2 Redegørelse for anvendelse af puljer o.l.

Der er i 2015 anvendt 2,7 mio. kr. af midlerne afsat til Udviklings- og Forbedringspuljen vedr. renovationsområdet. Beløbet er bl.a. anvendt til:

- Midtbykampagne med 0,1 mio. kr.
- Phd- projekt vedr. indsamling med 0,1 mio. kr.
- Kommunikation til studerende med 0,1 mio. kr.
- Øget genanvendelse af plast og flamingo med 0,5 mio. kr.
- Bedre indretning af Beholderværkstedet med 0,5 mio. kr.
- Innosort med 0,2 mio. kr.
- Affaldsplan 2014-18 med samlet 0,7 mio. kr.
- ReUse Center (forsøg) med 0,3 mio. kr.
- ReUse Center (indretning) med 0,2 mio. kr.

Der er et mindreforbrug af puljen på 1,7 mio. kr., der skyldes forsinkelser. Der er derfor behov for at overføre i alt 1,0 mio. kr. fra følgende projekter til 2016:

- 0,35 mio. kr. til drift og udvikling af ReUse Center ved godsbanen
- 0,25 mio. kr. til udstyr til forsøg med frasortering af sten/bioflis. Projektet er startet op i 2015, og videreføres således i 2016
- 0,20 mio. kr. til databaser til håndtering af data fra behandlingsanlæg
- 0,20 mio. kr. til at udvikle et "Ressourcekvalitetsindeks". Indekset skal sige noget om kvaliteten af affaldet, vurdere miljøeffekter og andre aspekter ved anvendelsen af ressourcen/affaldet, så indekset kan understøtte de prioriteringer om genanvendelse, der skal foretages

6.3 Øvrige forhold

6.3.1 Regnskabsaflæggelse efter Varmeforsyningsloven

Varmeplan Aarhus

Nedenstående oversigt viser prisregnskabet for Varmeplan Aarhus opgjort efter varmforsyningsloven:

Beløb i 1.000 kr.	R 2015
Omkostninger:	
Brændsel, varmekøb m.v.	914.643
El, vand og kemikalier	6.913
Drift, vedligehold og administration	55.023
Renteudgifter	6.787
Afskrivninger	51.823
Omkostninger i alt	1.035.190
Indtægter:	
Forbrugsafgifter	1.013.958
Øvrige indtægter	7.154
Indtægter i alt	1.021.111
Årets underskud	-14.078
Overskud året før	51.070
Akkumuleret overskud	36.992

Årets underskud på 14,1 mio. kr. betyder, at det akkumulerede overskud ultimo 2015 er på 37,0 mio. kr. Ifølge "Investeringsplan for AffaldVarme Aarhus 2016 – 2025" er der ændringer i driftsbudgettet med øgede udgifter på 5,0 mio. kr. i budget 2016, hvilket betyder, at der vil være et reelt overskud på netto 32 mio. kr.

Da det akkumulerede overskud inkl. budgetændringer i 2016 er større end 20,0 mio. kr., foretages der en takstændring pr. 1. juli 2016. Der fremsendes særskilt byrådsindstilling herom.

Distributionsområdet

Nedenstående oversigt viser prisregnskabet for Distributionsområdet opgjort efter varmforsyningsloven:

Beløb i 1.000 kr.	R 2015
Omkostninger:	
Køb af varme mv.	796.719
El, vand, mv.	7.277
Drift, vedligehold og adm.	250.801
Energirådgivning	34.555
Tab på debitorer	10.365
Renteindtægter	-1.273
Afskrivninger	26.221
Driftsomkostninger i alt	1.122.664
Indtægter:	
Salg af varme	1.044.630
Øvrige indtægter	1.313
Indtægter i alt	1.045.943
Årets underskud	-78.721
Overskud året før	145.957
Akkumuleret overskud	67.236

Årets underskud er på 78,7 mio. kr. Det akkumulerede overskud ultimo 2015 er på 67,2 mio. kr.

Hertil kommer en andel af overskuddet i Varmeplan Aarhus på 28,1 mio. kr., således at det samlede overskud er på 95,3 mio. kr.

Da overskuddet er større end 20,0 mio. kr., foretages der en takstændring pr. 1. juli 2016. Der fremsendes særskilt byrådsindstilling herom.

6.3.2 Øvrige rapporteringer

Ifølge tidligere byrådsbeslutninger afrapporteres følgende i regnskabet:

- I 2015 er der tilsluttet 1.132 ejendomme til fjernvarmenettet. Heraf er 911 nybygninger.
- Ved udgangen af 2015 udgør restmarkedet ca. 1.200 ejendomme med vandbaserede opvarmningsanlæg samt ca. 370 el-opvarmede ejendomme. Af de 1.200 vandbaserede ejendomme udgør erhvervsejendommene ca. 720.
- I 2015 er der ikke tilsluttet ejendomme uden for Delplanens geografiske område.

Sektor 3.30 Service for ældre og handicappede

3.30 Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg

1. Ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Flere ældre og flere og mere komplekse opgaver samt stramme økonomiske vilkår udgør en platform for nødvendige forandringer. Forandringerne er forankret i Sundhed og Omsorgs strategi og de fem ledetråde, som har været pejlemærker for udviklingen i afdelingen siden 2010. For de tre af ledetrådene er borgerne i centrum, og implementering af strategien fordrer, at borgerne indgår som medspillere.

Regnskabsresultatet for 2015 viser, at strategien følges. Antallet af modtagere på særligt praktisk hjælp er faldende, brugen af velfærdsteknologi er stigende og det lykkes fortsat at tiltrække nye frivillige til Sundhed og Omsorg.

Resultatet viser også, at Sundhed og Omsorgs økonomi er udfordret og årsagerne hertil skal findes i, at borgernes behov for pleje og omsorg bliver stadigt mere komplekse. Det kommer til udtryk i en stigende gennemsnitlig tid pr. modtager i hjemmeplejen og plejeboligerne samt en stigning i antallet af borgere, der modtager mere end én type ydelser. Som en konsekvens af dette kan der konstateres en ændring i personalesammensætningen gående mod personale med en længere uddannelse, hvilket medfører stigende lønudgifter.

Der kan fortsat konstateres et pres fra sygehusvæsenet i form af tidligere udskrivning fra hospitalet samt skiftet over på flere og flere ambulante behandlinger og deraf følgende opgaveglidning.

Den stigende kompleksitet og borgernes tværsektorielle forløb forsøger Sundhed og Omsorg blandt andet at imødegå ved at indføre en tværfaglig forløbsmodel, hvor sygeplejersker og terapeuter arbejder i samme team som SOSU-personale i hjemmeplejen. Et af formålene hermed er i endnu højere grad at få fokus på borgeroplæring og rehabilitering. Forløbsmodellen udrulles til hele Sundhed og Omsorg i løbet af 2016.

Middellevetiden er fortsat stigende i Aarhus Kommune, men på den anden side kan det også konstateres, at der er en stigning i antallet af leveår med nedsat livskvalitet, som blandt andet kommer til udtryk gennem en stigning i antallet af kronikere og demente.

Der er desuden udfordringer på øvrige områder. Her kan nævnes det fortsatte udgiftspres på botilbud for ældre handicappede, som bliver endnu mere udtalt i de kommende år. Udgiftsvæksten er beskrevet for Byrådet i forbindelse med budget 2016-19, men indgår nu i en samlet gennemgang af Sundhed og Omsorgs budgetmodeller. Desuden kan nævnes udgiftspres på vederlagsfri fysioterapi, som er en del af afdelingens ikke-decentraliserede områder. Her er dog igangsat en investeringsmodel, som forventes delvist at kunne imødegå udgiftspreset.

Der er derfor en mængde faktorer, som udfordrer områdets økonomi i 2015. Udfordringerne er dog ikke alle sammen uforudsete, og derfor har Sundhed og Omsorg budgetteret stramt, således at disse stigende udgifter imødekommes af tilbageholdenhed på udviklingsprojekter, kompetenceudvikling og ved at afsætte midler til forventede merudgifter. Det er dog ikke holdbart, at de ikke demografiahængige områder til stadighed skal nedprioriteres til finansiering af et udefrakommende pres.

Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg er ansvarlig for sundheds- og omsorgsområdet i Aarhus Kommune. Magistratsafdelingen yder hjælp til pleje og praktiske opgaver ud fra en samlet vurdering af den enkelte borgers behov og ressourcer.

Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg er kommet til et resultat i 2015 med merudgifter i forhold til rammen på 26,6 mio.kr. på sektor 3.31, hvilket er en forbedring i forhold til til-lægsbevillingen, som tilskrives stram styring og fokus på genopretning i sidste kvartal af 2015.

Afdelingen har disse opgaver:

- Drift af lokalcentre og plejeboliger
- Pleje og praktisk hjælp til alle borgere uanset alder
- Hjælpebidler til alle borgere uanset alder
- Aktivitets- og sundhedsfremmetilbud
- Sundhedsfremme, forebyggelse og genoptræning i hele Aarhus Kommune
- Rehabilitering
- Madtilberedning og drift af caféer på lokalcentre
- Inddragelse af frivillige og civilsamfund

2. Mål for effekt og ydelser

I Sundhed og Omsorg er der udarbejdet en strategi. Heri er der formuleret en række mål, hvor omdrejningspunkterne er vores rehabiliterende indsats, velfærdsteknologi, medborgerskab samt effektiviseringer.

2.1. Overordnede effektmål

Sundhed og Omsorg har i forlængelse af strategien i 2015 arbejdet efter de tre overordnede og borgerrettede mål (ledetråde):

- Mål 1.0: Vi holder borgerne væk
- Mål 2.0: Al magt til borgerne
- Mål 3.0: Vi er sammen med borgerne

2.2 Delmål og målopfyldelse (effektmål/ydelsesmål)

Mål 1.0: Vi holder borgerne væk (effektmål)

Delmål 1.1: Frem til år 2018 skal middellevetiden i Aarhus Kommune stige med 0,5 år pr. år (Effektmål)

Middellevetiden anvendes ofte som mål for den generelle sundhedstilstand i befolkningen og er velegnet til at belyse tendenser i udviklingen over en længere tidsperiode. Middellevetiden angiver det gennemsnitlige antal år en 0-årig kan forvente at leve, hvis de aldersspecifikke dødeligheder ikke ændres i dennes levetid. Forbedringer i middellevetiden afspejler derfor summen af fortidige såvel som nutidige sundhedsforbedrende tiltag og generelle forandringer.

Status og målopfyldelse:

Middellevetid

Tekst	Regn- skab	Budget	Afvigel- se (R-B)
Middellevetid* (MP118)	82,3	82,0	0,3

*Regnskabstallet for middellevetid vil af datamæssige årsager altid være forsinket med ca. 1 år. Tallet angiver den forventede alder for 0-årige født i det pågældende år. Kilde: Inst. For folkesundhed, Aarhus Universitet.

Udvikling i middellevetid

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Middellevetid* (MP118)	80,7	80,3	81,5	82,3	*

*Regnskabsallet for middellevetid vil af datamæssige årsager altid være forsinket med ca. 1 år. Tallet angiver den forventede alder for 0-årige født i det pågældende år. Kilde: Inst. For folkesundhed, Aarhus Universitet.

Opgørelsen af middellevetiden indeholder variationer fra år til år. For 2014, som er den seneste opgørelsesperiode, forventes en stigning i middellevetiden på 0,8 år til 82,3 år.

Delmål 1.2: I 2018 skal 9 ud af 10 borgere over 65 år ikke modtage praktisk hjælp (effekt-mål)

Sundhed og Omsorg har fokus på den forebyggende og rehabiliterende indsats. For nye borgere gennemføres det rehabiliterende forløb sideløbende med den praktiske hjælp og eventuelle hjælpemidler. Målet er at gøre det muligt for borgeren at klare sig selv. For kendte borgere arbejdes der blandt andet på at opspore faldende funktionsevne og efterfølgende hurtig faglig indsats.

Status og målopfyldelse:

Borgere over 65 år, der ikke modtager praktisk hjælp

Tekst	Regn- skab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel af borgere over 65, der ikke får praktisk hjælp (%) (MP087)	89,4 %	89,2 %	0,2 %
Antal borgere over 65, der ikke får praktisk hjælp (MP135)	41.220	41.046	174

Udvikling i Borgere over 65 år, der ikke modtager praktisk hjælp

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Andel af borgere over 65, der ikke får praktisk hjælp (%) (MP087)	85,2 %	87,2 %	87,8 %	88,5 %	89,4 %
Antal borgere over 65, der ikke får praktisk hjælp (MP135)	34.937	37.128	38.235	39.678	41.220

Resultatet ligger over budgetmålet og der ses en lille stigning fra 2014 til 2015, hvilket tyder på, at den forebyggende og rehabiliterende indsats virker.

Sundhed og Omsorg har ansvaret for den rehabiliterende indsats, der har som mål at give borgeren en god livskvalitet og en god funktionsevne – og dermed et mindre behov for pleje og praktisk hjælp. Ét af fokusområderne i Sundhed og Omsorg ift. rehabilitering er ydelserne under "Grib Hverdagen".

Antal borgere, som har påbegyndt rehabilitering i "Grib Hverdagen"

Tekst	Regn- skab	Budget	Afvigelse (R-B)
Antal borgere, som har påbegyndt Rehabilitering i "Grib hverdagen" (MP119)*	1.735	1.200	535

*En borger vurderes til at være påbegyndt rehabilitering i året, hvis det er allerførste gang, borgeren er blevet visiteret til rehabilitering.

Udvikling i antal borgere, som har påbegyndt rehabilitering i "Grib Hverdagen"

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Udvikling i antal borgere, som har påbegyndt rehabilitering i "Grib hverdagen (MP119)*	975**	1.566**	999***	943	1.735

*En borger vurderes til at være påbegyndt rehabilitering i året, hvis det er allerførste gang, borgeren er blevet visiteret til rehabilitering.

**Vær opmærksom på, at tallet for 2011 og 2012 er ca. 25 % højere end tallene for 2013 og frem. Dette skyldes, at tallet for 2011 og 2012 indeholder light rehabiliteringsindsatserne, som afskaffes fra 2013.

***I budgetbemærkningerne til budget 2015 er det opgivne tal for 2013 (1.157), de borgere som har gennemført rehabilitering og ikke borgere, som har påbegyndt rehabilitering. Det korrekte antal påbegyndte er 999 i 2013.

Det stigende pres på Sundhed og Omsorgs økonomi som følge af den demografiske udvikling har givet anledning til at udvide målgruppen for et Grib Hverdagen-forløb. Det har medført, at der er 1.735 borgere, der er startet op på Grib hverdagen i 2015, hvilket er over budgetmålet på 1.200 og en væsentlig stigning i forhold til 2014.

Effekter af rehabilitering ift. selvhjulpnehed

Tekst	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel der afsluttes som selvhjulpne (MP120)*	29,1 %	33 %	-3,9 %

*En borger vurderes til at være selvhjulpne, hvis borgeren ikke længere modtager pleje eller praktisk hjælp 14 dage efter, at borgeren har afsluttet seneste "Grib Hverdagen"-indsats.

Udvikling i effekter af rehabilitering ift. selvhjulpnehed

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Udvikling i andel der afsluttes som selvhjulpne (MP120)*	35 %	36,7 %	34,1 %	35,3 %	29,1 %

*En borger vurderes til at være selvhjulpne, hvis borgeren ikke længere modtager pleje eller praktisk hjælp 14 dage efter, at borgeren har afsluttet seneste "Grib Hverdagen"-indsats. Andelen af borgere, der afsluttes som selvhjulpne beregnes på baggrund af de borgere, der er afsluttet det pågældende år.

Der er i 2015 607 ud 2.089 borgere (29,1%), der har afsluttet et Grib Hverdagen-forløb som selvhjulpne. Til sammenligning var der i 2014 974 afsluttede borgere, hvoraf 344 (35,3%) blev selvhjulpne. Antallet af selvhjulpne er således steget med 76 %. Samtidig ligger andelen af selvhjulpne dog 3,9 procentpoint under budgetmålet i 2015. Dette hænger naturligt sammen med, at langt flere har været i et rehabiliteringsforløb.

Som det fremgår, er graden af selvhjulpnehed faldet, hvilket har medført, at der i efteråret 2015 blev indført nye retningslinjer for strammere visitation til Grib Hverdagen, hvor borgere med størst rehabiliteringspotentiale fik tilbudt et Grib Hverdagen-forløb. De nye retningslinjer for visitation skal gerne sikre, at Sundhed og Omsorg fortsat ligger med et meget højt antal af selvhjulpne som følge af rehabilitering men, at andelen, der ikke opnår det ønskede udbytte af rehabiliteringen, bliver mindre.

Mål 2.0: Al magt til borgerne (effektmål/ydelsesmål)

Delmål 2.1: Andelen af borgere, der benytter henholdsvis læse- og skriveadgang i journalen, skal stige frem mod 2018 (effektmål/ydelsesmål)

Væsentligt for at give "al magt til borgerne" er adgang til egen sag (journal), ligesom adgang til selv at bidrage med oplysninger. Dette vil Sundhed og Omsorg muliggøre via digitale løsninger. Afdelingen ønsker både at stille digitale løsninger til rådighed og følge op på, om løsningerne er tilstrækkeligt brugervenlige.

Status og målopfyldelse:

Andel af borgere, der anvender hhv. læse- og skriveadgang i journalen

Tekst	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel af borgere med journal, som anvender læseadgang (MP139)	1,6 %	10,0 %	-8,4 %
Andel af borgere med journal, der benytter muligheden for at bidrage til egen funktionsbeskrivelse (MP140)	*	5 %	*

*Det er ikke muligt at fremskaffe data til at evaluere dette mål pga. manglende funktionalitet i journalens rapporteringsmodul.

Udvikling i andel borgere, der anvender hhv. læse- og skriveadgang i journalen

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Andel af borgere med journal, som anvender læseadgang (MP139)	**	**	0,8 %***	2,1 %	1,6 %
Andel af borgere med journal, der benytter muligheden for at bidrage til egen funktionsbeskrivelse (MP140)	*	*	*	*	*

*Det er ikke muligt at fremskaffe data til at evaluere dette mål pga. manglende funktionalitet i journalens rapporteringsmodul.

**Brugerne fik først læseadgang fra 2013.

***I 2013 var der en 13 ugers periode, hvor systemet ikke kunne anvendes.

Budgetmålet er ikke nået, hvilket hovedsageligt kan tilskrives, at leverandøren af borgerjournalen ikke lever op til ambitioner og aftaler vedrørende funktionalitet og brugervenlighed.

Der er 418 borgere, der i 2015 har benyttet læseadgang til journalen og der har i alt været 628 besøg i journalen. Langt de fleste, som har benyttet læseadgangen, har således kun benyttet den én gang i løbet af året.

I forbindelse med den nye borgerjournal vil Sundhed og Omsorg forvente en afløser for den nuværende borgeradgang, og dermed også en bedre indfrielse af vores ambitioner på området.

Delmål 2.2: Vi understøtter borgerne i deres hverdag med respekt for den enkelte borgers ønsker og behov (effektmål)

Borgerens tilfredshed med hjælpen er et vigtigt mål for kvaliteten, da borgerens oplevelse af hjælpen fra Sundhed og Omsorg – sammen med fagligheden - er et udtryk for, om borgerne mener, at afdelingen lykkedes.

I brugerundersøgelsen, der blev gennemført i 2014, var tre af spørgsmålene om borgerens tilfredshed ikke med og spørgsmålene kommer ligeledes ikke til at optræde næste gang undersøgelsen foretages i 2016.

Status og målopfyldelse:

Grad af indflydelse på hjælpens udførelse

Tekst	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Hvor tilfreds er du med hjælperens imødekomment over for individuelle ønsker og behov? (MP002)*	*	*	*

*Undersøgelsen gennemføres ikke i ulige år.

Udvikling i grad af indflydelse på hjælpens udførelse

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Hvor tilfreds er du med hjælperens imødekommehed over for individuelle ønsker og behov? (MP002)*	**	4,0*	**	***	**

*Målet angiver et gennemsnitstal, hvor "Meget Tilfreds" tillægges værdien 5, "Tilfreds" 4, Hverken eller" 3, "Utilfreds" 2 og "Meget Utilfreds" 1.

**Undersøgelsen gennemføres ikke i ulige år.

***Målet var ikke med i undersøgelsen i 2014.

Tilfredshed med pleje og praktisk hjælp i hjemmeplejen

Tekst	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Hvor tilfreds er du alt i alt med hjælpen?*(MP001)	**	**	**
I hvilken grad får du den hjælp du er bevilget? (MP004)	**	**	**
I hvilken grad får du hjælpen på det tidspunkt, der passer ind i din døgnrytme?	**	**	**

*Målet angiver et gennemsnitstal, hvor "Meget Tilfreds" tillægges værdien 5, "Tilfreds" 4, Hverken eller" 3, "Utilfreds" 2 og "Meget Utilfreds" 1.

**Undersøgelsen gennemføres ikke i ulige år.

Udvikling i tilfredshed med pleje og praktisk hjælp i hjemmeplejen

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Hvor tilfreds er du alt i alt med hjælpen?*(MP001)	**	4,0	**	3,8	**
I hvilken grad får du den hjælp du er bevilget? (MP004)	**	4,0	**	**	**
I hvilken grad får du hjælpen på det tidspunkt, der passer ind i din døgnrytme?	**	4,2	**	**	**

*Målet angiver et gennemsnitstal, hvor "Meget Tilfreds" tillægges værdien 5, "Tilfreds" 4, Hverken eller" 3, "Utilfreds" 2 og "Meget Utilfreds" 1.

**Målet var ikke med i undersøgelsen. Undersøgelsen gennemføres ikke i ulige år.

Mål 3.0: Vi er sammen med borgerne (ydelsesmål)

Delmål 3.1: I 2018 er den direkte brugertid i hjemmeplejen steget til 56,0 % (Ydelsesmål)

For borgerne er det tiden sammen med personalet, der tæller. Det er her, de har den personlige kontakt med personalet, og her de får hjælp til det, de ikke selv kan. Den direkte brugertid måles ved at sammenholde antal leverede timer hos borgeren med den forbrugte normering inklusive udgifter til vikarer. Ud over direkte brugertid består arbejdstiden også af ferie, møder, kurser, transporttid og sygefravær.

Opgørelserne viser, at delmålet ikke er opfyldt i forhold til budgetmålet. Regnskabet for 2015 dækker over, at der har været anvendt flere ressourcer på kompetenceudvikling i form af f.eks. sidemandsoplæring samt udvikling af nye arbejdsgange.

Der arbejdes løbende på at få brugertidsprocenten forbedret. Arbejdet med forenkling og fjernelse af unødige regler og dokumentation fortsætter. Samtidig øger medarbejderne fokus på kommunikation, gode arbejdsgange og hensigtsmæssig fordeling af opgaver i løbet af en arbejdsdag. Det skal øge den tid, personalet bruger med borgerne og sikre god dialog med borgere og pårørende.

Status og målopfyldelse:

Direkte brugertid på hjemmeplejen

Tekst	Regn- skab	Budget	Afvi- gel- se (R-B)
Direkte brugertidsprocent (BTP) (MP029)	50,4 %	55,6 %	-5,2 %

Note: Målet er et gennemsnit for både pleje og praktisk hjælp.

Udvikling i direkte brugertid på hjemmeplejen

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Udvikling i direkte brugertidsprocent (BTP) (MP029)	49,3 %	51,5 %	50,6 %*	50,1 %	50,4 %

*Regnskabstallet for 2013 var behæftet med fejl. Dette er rettet i tabellen.

Den direkte brugertid er vigtig for borgerne og sygefraværet er en væsentlig parameter heri. Jo lavere sygefravær medarbejderne har, des mere er medarbejderne i Sundhed og Omsorg sammen med borgerne og des mere kan borgerne få hjælp af det samme personale.

I 2015 har der været stort fokus på at nedbringe sygefraværet i Sundhed og Omsorg og målet er, at sygefraværet i 2015 skal være på maks. 10 dage pr. fuldtidsansat.

Indikator: Sygefravær og antal arbejdsulykker

Tekst	Regn- skab	Budget	Afvi- gel- se (R-B)
Gennemsnitligt antal sygedage pr. medarbejder* (MP052)	11,5	10	1,5
Arbejdsulykker Antal arbejdsulykker** (MP122)	608	590	18
Arbejdsulykker 2010 lig indeks 100 - fald i det absolutte antal arbejdsulykker*** (MP137)	-21	-23,3	2,3

*I Sundhed og Omsorg opgøres det gennemsnitlige antal sygedage som faktisk fravær pr. fuldtidsansat, dvs. at opgørelsen trækkes ud af vagtplanssystemet og ikke som den øvrige fraværstatistik i Aarhus Kommune, der følger en 7-dages kalenderuge. Fraværet opgøres fra 2014 uden elever og studerende, hvilket betyder, at antallet af fraværdsdage er ca. 0,6 dage lavere i 2014 og 2015 sammenlignet med de foregående år.

**Antal anmeldte arbejdsulykker i Aarhus Kommunes selvforsikring. Omfatter både arbejdsulykker med og uden fravær.

***I indeksåret 2010 var der 769 arbejdsulykker. Samme medarbejder kan figurere flere gange.

Gennem mange år har sygefraværet i Sundhed og Omsorg været faldende. Budgetmålet på 10 fraværdsdage pr. medarbejder er ikke indfriet og Sundhed og Omsorg ligger således 1,5 dage over budgetmålet.

Udvikling i sygefravær og arbejdsulykker

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Gennemsnitligt antal sygedage pr. medarbejder* (MP052)	14,7	14,4	13,2	11	11,5
Arbejdsulykker Antal arbejdsulykker** (MP122)	673	633	585	681	608
Arbejdsulykker 2010 lig indeks 100 - fald i det absolutte antal arbejdsulykker*** (MP137)	-12,5	-17,7	-23,9	-11,4	-21

*I Sundhed og Omsorg opgøres det gennemsnitlige antal sygedage som faktisk fravær pr. fuldtidsansat, dvs. at opgørelsen trækkes ud af vagtplanssystemet og ikke som den øvrige fraværstatistik i Aarhus Kommune, der følger en 7-dages kalenderuge. Fraværet opgøres fra 2014 uden elever og studerende, hvilket betyder, at antallet af fraværsdage er ca. 0,6 dage lavere. For 2014 er antallet af sygedage 11,6, hvis eleverne medregnes.

**Antal anmeldte arbejdsulykker i Aarhus Kommunes selvforsikring. Omfatter både arbejdsulykker med og uden fravær.

***I indeksåret 2010 var der 769 arbejdsulykker. Samme medarbejder kan figurere flere gange.

Sundhed og Omsorg har gennem flere år arbejdet målrettet med at reducere sygefraværet, hvilket allerede har givet mærkbare resultater. Målet for 2015 var at nedbringe sygefraværet med yderligere 1,1 dag pr. medarbejder, hvilket svarer til en effektiviseringsgevinst på ca. 6,0 mio. kr.

Sundhed og Omsorg har systematiseret arbejdet med at nedbringe sygefraværet gennem fire kerneområder: Strategiske indsatser, samarbejde med lokalområderne, rådgivning og vejledning samt data og analyse. Eksempelvis:

- Analyse af opfølgning og sagsforløb for de 100 medarbejdere med mest fravær i 2014 samt de 100 medarbejder i Sundhed og Omsorg med flest sygefraværsdage i løbet af seks måneder herunder sparring med lederne, uddannelse af ledere, tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter i "Den svære samtale"
- Formidling af retningslinjer for sygefraværsopfølgning gennem e-læring og kort til lederne

Ved det fortsatte arbejde med nedbringelse af sygefraværet forventer Sundhed og Omsorg, at fraværet vil falde i 2016 som følge af blandt andet områdespecifikke målsætninger og det videre arbejde med de tiltag, der er vedtaget i 2015.

Sundhed og Omsorg nåede ikke ned på budgetmålet for ulykker i 2015, men antallet af ulykker er faldende. I 2015 er projektet "Sunde forflytninger - færre ulykker" igangsat med fokus på at fremme medarbejdernes arbejdsmiljø i forbindelse med forflytninger.

I de seneste år har velfærdsteknologi fået en mere central rolle inden for en række af Sundhed og Omsorgs ansvarsområder. En stor del af den velfærdsteknologiske indsats i Sundhed og Omsorg består fortsat i at indrette plejeboligheder med velfærdsteknologi. I budgetbemærkninger for 2015 stod beskrevet, at nye eller renovering af eksisterende plejeboliger ikke var et mål før 2017. Dette var imidlertid en fejl, da Bakkehuset i Sønderskovhus allerede på daværende tidspunkt var på tegnebrættet og blev færdiggjort i 2015.

Mål for den velfærdsteknologiske indsats

Tekst	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Antal plejeboligheder, hvor der er et bredt udvalg af velfærdsteknologi*	11	11***	0
Antal toiletter med skylle- og tørrefunktion i hjemmeplejen (spareforslag 15)	403**	500	-97
Antal loftlifte i hjemmeplejen	195	250	-55

*Et "bredt udvalg" omfatter bl.a.: Loftlifte, robotstøvsugere, døråbner, toiletter med skylle-, tørre-, løfte og kipfunktion, gardin- og vinduesautomatik, PIR-styring af lys, automatisk solafskærmning, højdeindstilleligt køkkenbord (i fællesrum).

**Der er blevet monteret 560 toiletter med skylle- og tørrefunktion i hjemmeplejen, hvoraf de 157 er afmonteret grundet, at borgeren er fraflyttet eller afdøet ved døden.

***I budgetbemærkninger for 2015 stod der, at der ikke planlagdes nye eller renovering af eksisterende plejeboliger, før 2017, hvilket var en fejl. Jævnfør regnskabsbemærkningerne 2014 var resultatet for 2014 10 plejeboliger med et bredt udvalg af velfærdsteknologi og det reviderede budgetmål for 2015 er 11.

Sundhed og Omsorg har desuden påbegyndt en meget stor indsats under overskriften "Mere velfærdsteknologi i plejeboligerne i Aarhus Kommune" – populært kaldt "Turbo på velfærdsteknologi", hvor der over de kommende år forventes at udrulle en basispakke med velfærdsteknologi i alle plejeboligheder. Denne indsats vil med budgetforliget for 2016 kunne udrulles til alle eksisterende plejeboliger.

En af de vigtigste indsatser i hjemmeplejen er fortsat tilbuddet om et skylle-tørretoilet (Spareforslag 15 fra Budget 2011-2014), og her har Sundhed og Omsorg nået et stabilt niveau med ca. 11 nye borgere med skylle-tørretoilet om måneden. Siden 2013 er Sundhed og Omsorg desuden landet på et niveau med ca. 30 nye loftlifte pr. år, der skal fremme medarbejdernes kompetencer i sunde forflytninger og mindske arbejdsulykker. I forhold til toiletter med skylle- og tørrefunktion samt loftlifte i hjemmeplejen ligger Sundhed og Omsorg under budgetmålene.

Udvikling i mål for den velfærdsteknologiske indsats

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Antal plejeboligheder, hvor der er et bredt udvalg af velfærdsteknologi*	***	7	10****	10****	11*****
Antal toiletter med skylle- og tørrefunktion i hjemmeplejen (spareforslag 15)	***	230	300	355	403**
Antal loftlifte i hjemmeplejen	***	***	119	156	195

*Et "bredt udvalg" omfatter bl.a.: Loftlifte, robotstøvsugere, døråbner, toiletter med skylle-, tørre-, løfte og kipfunktion, gardin- og vinduesautomatik, PIR-styring af lys, automatisk solafskærmning, højdeindstilleligt køkkenbord (i fællesrum).

**Der er blevet monteret 560 toiletter med skylle- og tørrefunktion i hjemmeplejen, hvoraf de 157 er afmonteret grundet, at borgeren er fraflyttet eller afdøet ved døden.

***Det er nye målepunkter og der er således ikke måltal fra tidligere år.

****10 plejeboligheder, der har en bred vifte af velfærdsteknologi er i 2013 og 2014: Ceres Huset (2010), Jasminvej (2010), Vestervang (2011), Sabro (2011), Solbjerg (2011), Rosenvang (2012), Sifsgården (2012), Vejlbj (2013), Søholm (2013), Hedevej (2013). Fra 2015 også Sønderkovhus.

*****I budgetbemærkninger for 2015 stod der, at der ikke planlagdes nye eller renovering af eksisterende plejeboliger, før 2017, hvilket var en fejl. Jævnfør regnskabsbemærkningerne 2014 var resultatet for 2014 10 plejeboliger med et bredt udvalg af velfærdsteknologi og det reviderede budgetmål for 2015 er 11.

Delmål 3.3: I sundheds- og omsorgsområdet vil vi konstant forbedre rammer og samarbejde ift. at tiltrække og fastholde frivillige (ydelsesmål)

En styrkelse af det frivillige arbejde er en del af Sundhed og Omsorgs langsigtede strategi.

Et gensidigt samarbejde mellem frivillighed og faglighed etableres ud fra en helhedsorienteret indsats i forhold til sundhedsfremme og forebyggelse for de ældre borgere i Aarhus Kommune.

Konkret er der iværksat en målrettet indsats for at skabe brobygning mellem generationer således, at der hverves flere yngre frivillige. Tilbud i frivilligt- og foreningsregi bliver en del af Sundhed og Omsorgs digitaliseringsfokus som et indsatsområde i de kommende år. Samarbejde omkring folkesundhed samt sundhedsfremme og forebyggelse på tværs i Aarhus Kommune samt i Sundhed og Omsorg iværksættes som særskilt initiativ. Herunder udvikling af fitnessmuligheder og træningstilbud i lokalområderne i samarbejde med foreninger, folkeoplysningsforbund og frivillige.

Mål for rammer og samarbejde med frivillige og pårørende

Tekst	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Antal frivillige, som faciliterer og samarbejder med lokalcentre og plejehjem om aktiviteter for borgere (MP124)	2.749	2.800	-51
Frivilligtfredshed*	**	80 %**	**
Pårørendestøtte (MP143)***	60 %****	80 %	-20 %

*Frivilligtfredshed er et samlet udtryk for flere parametre, herunder om følgende lever op til de frivilliges forventninger: introduktion, samarbejde med personale, tilbud om kompetenceudvikling, oplevelse af at gøre en forskel samt om den frivilliges behov for fællesskab med andre frivillige bliver opfyldt.

**Målingen gennemførtes ikke i året.

***Målingen af pårørendestøtte er foretaget blandt pårørende til plejeboligbeboere.

****Den samlede tilfredshed på 60 procent er en sammenlægning af fire tilfredshedsspørgsmål vedrørende støtte, kontakt, information og inddragelse fra personalet.

Efter de forrige målinger, hvor antallet af frivillige har ligget højere end den forventede målopfyldelse, er tallet for 2015 med 2.749 frivillige en anelse lavere end budgetmålet på 2.800. Dette skyldes til dels, at der er gang i et generationsskifte, hvor mange af de ældste frivillige falder fra pga. alder og sygdom. At tilbagegangen ikke er større viser, at Sundhed og Omsorg til stadighed formår at få nye kræfter og frivilligrupper til. Pårørendestøtten ligger i 2015 20 % under budgetmålet, men med en stigning fra 56 % i 2014 til 60 % i 2015.

Udvikling i rammer og samarbejde med frivillige og pårørende

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Antal frivillige, som faciliterer og samarbejder med lokalcentre og plejehjem om aktiviteter for borgere (MP124)	2.035	2.419	2.595	2791***	2.749
Frivilligtifredshed*	**	**	**	94 %	**
Pårørendestøtte (MP143)****	**	**	**	56 %	60 % *****

*Frivilligtifredshed er et samlet udtryk for flere parametre, herunder om følgende lever op til de frivilliges forventninger: Introduktion, samarbejde med personale, tilbud om kompetenceudvikling, oplevelse af at gøre en forskel samt om den frivilliges behov for fællesskab med andre frivillige bliver opfyldt.

**Målingen gennemførtes ikke i året.

***Antal frivillige indeholder fra 2014 Folkesundhed Aarhus med 82 frivillige. Til gengæld tæller 53 frivillige på Bøgeskovhus ikke længere med som i 2013, da det er overgået til Forenede Care. Resultatet fra 2014 er korrigeret, da der i et enkelt tilfælde har været en gråzone i optællingsmetoden ift. medlemstal og frivillige (Folkenetværket).

****Målingen af pårørendestøtte er foretaget blandt pårørende til plejeboligbeboere.

*****Den samlede tilfredshed på 60 procent er en sammenlægning af fire tilfredshedsspørgsmål vedrørende støtte, kontakt, information og inddragelse fra personalet.

3. Særlige indsatsområder**3.1. Hensigtserklæringer**

Borgmesterens Afdeling sikrer i samarbejde med Sundhed og Omsorg, at en eventuel finansiering til sundheds- og ældreområdet fra Finanslovsaftalen for 2015 anvendes til bl.a. implementering af sundhedsaftalen med Region.

For 2016 udmøntes der midler til kommunerne til forløbsplaner for kronisk syge borgere og til en styrket indsats mod lungesygdomme. Her forventes Aarhus Kommune samlet at få 1,9 mio. kr. i 2016. Disse midler forventes at blive brugt til implementering af sundhedsaftalen i et samarbejde med Aarhus Universitetshospital og de praktiserende læger.

Sundhed og Omsorg og Sociale Forhold og Beskæftigelse gennemfører i løbet af 2017 en ny evaluering af Hjerneskadeteamet, som forelægges byrådet.

Til og med 2018 er der afgivet midler til projektet, der beskæftiger sig med Hjerneskadeteamet. Det planlægges, at evaluering af indsatsen kan forelægges byrådet i slutningen af 2017.

Sociale Forhold og Beskæftigelse, Sundhed og Omsorg samt Børn og Unge anmodes om at fremsende en fælles indstilling om den videre planlægningsproces af Generationernes Hus med henblik på at søge projektet realiseret.

Sociale Forhold og Beskæftigelse, Sundhed og Omsorg samt Børn og Unge samarbejder om Generationernes Hus. I 2015 er indgået kontrakt med bygherrerådgiver inden for projekteringsbevillingen på kr. 10 mio. Der pågår udbud i totalentreprise i konkurrencepræget dialog med forventet indstilling om anlægsbevilling november 2016.

Sundhed og Omsorg vurderer i efteråret 2014, hvor meget af den eksisterende pleje- og ældrebolig masse, der med fordel kan ommærkes til ungdomsboliger og boliger til udsatte sociale grupper m.v.

Sundhed og Omsorg har i 2015 færdiggjort ny boligplan, der byrådsbehandles i foråret 2016, som forholder sig til reduktioner og nybyggeri af ældre- og plejeboliger i de kommende 10 år. Boligplanen er udarbejdet i dialog med bl.a. Sociale Forhold og Beskæftigelse med hensyn til, hvilke af de boliger Sundhed og Omsorg ønsker afhændet, som kan anvendes som boliger til sociale grupper i Sociale Forhold og Beskæftigelses regi. Med hensyn til ungdomsboliger er der sket en forlængelse af ungdomsboligerne på Hørgården og fra forår 2016 udlejes de tidligere akutboliger på Thorsgården som ungdomsboliger i en periode. Desuden arbejdes der på afklaring af, hvorvidt Torpevænget kan udlejes helt eller delvis som ungdomsboliger. Herudover har Sundhed og Omsorg i efteråret 2015 stillet et mindre antal ledige boliger til rådighed for udlejning til studerende i forbindelse med studiestart, indtil permanente studieboliger kunne skaffes.

3.2. Øvrige særlige indsatsområder

Som følge af budgetforliget for 2016, skal der i et samarbejde mellem Sundhed og Omsorg og Borgmesterens Afdeling foretages en gennemgang af alle budgetmodellerne på Sundhed og Omsorgs område.

4. Supplerende nøgletal

Der henvises til budgetbemærkningerne for 2016-2019, hvori de seneste 6 by nøgletal er fremført på baggrund af regnskabstal for 2014. Der er ingen ændringer i forhold til disse i forbindelse med regnskabet for 2015.

5. Ressourcer

5.1 Resumé af sektorens økonomi

Herunder vises regnskabet i forhold til det ajourførte budget.

Resumé af regnskab 2015

Sektor 330	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
Drift:			- 1.000 kr. -			- % -
Udgifter	3.968.788	3.851.138	117.650	184.955	-67.305	-1,7%
Indtægter	-597.313	-513.894	-83.419	-110.286	26.867	-4,3%
Refusion	-4.746	-2.414	-2.332	-637	-1.695	55,6%
Nettoudgifter i alt	3.366.728	3.334.830	31.899	74.032	-42.133	-1,2%
Anlæg:						
Udgifter	69.227	660.727	-591.500	-570.475	-21.025	-23,3%
Indtægter	-3.751	-17.960	14.209	11.760	2.449	-39,5%
Nettoudgifter i alt	65.476	642.767	-577.291	-558.715	-18.576	-22,1%
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område:						
* Sektor 3.31	2.579.264	2.554.217	25.047	42.527	-17.480	-0,7%
Ikke-decentraliseret område:						
* Ældreboliger	-121.980	-110.169	-11.811	-10.403	-1.408	1,2%
* Service og overførsler	909.444	890.782	18.662	41.908	-23.246	-2,5%
* Anlæg	65.476	642.767	-577.291	-558.715	-18.576	-22,1%

Nettoudgifter i alt	3.432.204	3.977.597	-545.393	-484.683	-60.710	-1,7%
---------------------	-----------	-----------	----------	----------	---------	-------

Drift – decentraliseret sektor 3.31

Sektor 3.31 har en ramme på 2.552,6 mio. kr. På sektoren bogføres udgifter til pleje og omsorg for ældre og handicappede samt sundhedsudgifter. I 2015 er der merudgifter på 26,6 mio. kr. i forhold til rammen.

Der var forventet merudgifter på 43,7 mio. kr. i forhold til rammen på tillægsbevillingstidspunktet. Der er derfor mindreudgifter på 17,5 mio. kr. i forhold til ajourført budget. Det er en afvigelse på 0,7 %.

Drift – ikke decentraliserede sektorer 3.34 ældreboliger og 3.35 service og overf.

På de ikke decentraliserede sektorer er der samlede mindreudgifter på 24,6 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget, svarende til en afvigelse på 3,0 %.

Anlæg – sektor 3.32 KB og 3.36 anlæg

På anlægsområdet er der samlede mindreudgifter på 18,6 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget, som er summen af mindreudgifter på 14,8 mio. kr. på KB-bevillinger sektor 3.32 og mindreudgifter på 3,8 mio. kr. på anlæg sektor 3.36.

5.2 Drift og personale

Udviklingen i løn og personale beskrives alene for sektor 3.31 konto 5, som er det primære driftsområde med service og foranstaltninger for ældre og handicappede.

For at få et samlet billede af lønområdet skal øvrige lønrelaterede udgifter såsom refusioner og udgifter til vikarbureau indregnes, udover den direkte lønudgift.

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(3)=(1)-(2)	(4)=(4A)+(4 B)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -	- % -
Personaleforbrug	5.120,1	5.160,0	-39,9	-0,8

Nedenstående tabel viser, at de samlede nettolønudgifter er steget med 65,9 mio. kr. eller 3,6 %. Det dækker over en række ændringer.

Udviklingen i nettolønudgifter 2014-15

Mio. kr.	2014	2015	Forskel	
Løn	1.933,7	1.987,9	54,2	2,8%
Vikarbureau	27,6	18,6	-9,0	-32,7%
Refusioner	-133,9	-116,4	17,5	-13,1%
Øvrige	-6,0	-2,8	3,2	-53,7%
I alt	1.821,4	1.887,3	65,9	3,6%

Løn

Lønudgiften er steget med 54,2 mio. kr. svarende til en ændring på 2,8 %. Det er udviklingen i lønsummen, der er den væsentligste forklaring på den samlede stigning i nettolønudgiften. Stillingsforbruget er faldet med 34 stillinger eller 0,7 %, hvilket skyldes et fald i antallet af SO-SU-elever.

Den ordinære lønstigning på 0,8 % forklarer 15,8 mio. kr. af stigningen på 54,2 mio. kr. Hertil kommer engangsudbetalinger til SOSU-personale på 12,7 mio. kr. i forbindelse med indgåelse af nye lokalaftaler på SOSU-området.

Udgifterne til arbejdstidsbestemte tillæg samt over- og merarbejde er steget med 22,2 mio. kr. Det hænger blandt andet sammen med afdelingens fokus på bedre udnyttelse af det fastansatte personale i forhold til bedre kvalitet i ydelserne. En indsats som også har medført en reduktion i brugen af vikarbureau.

Det resterende beløb skyldes en øget permanent ferieudgiftsforpligtelse, som hænger sammen med en ændring i overenskomstens regelsæt i forhold til timelønsansatte. Ændringen bevirker en reduktion i antallet af timelønnede og dermed en tilsvarende stigning i fastansatte.

Vikarbureau

Udgifter til vikarbureau er faldet med 9,0 mio. kr. svarende til en tredjedel. Det skal ses i lyset af Sundhed og Omsorgs effektiviseringsforslag "Fra ekstern til intern", hvor der har været fokus på en bedre og mere effektiv anvendelse af de interne personaleressourcer frem for brug af eksterne vikarer. Det ordinære personale klarer de opgaver, som man tidligere brugte vikarbureau til, og gør det samtidig mere effektivt.

Refusioner

Refusionsindtægter er samlet faldet med 17,5 mio. kr. Det skyldes primært ekstraordinære AUB-refusioner (refusioner for en andel af udgifterne til elever) i 2014 på 48 mio. kr. (inklusive refusioner fra 2013), som i 2015 er faldet til et normalt niveau på 29 mio. kr. Hertil kommer små ændringer vedrørende sygdom, barsel og fleksjob.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger på driftsområdet

De væsentligste tillægsbevillinger, som vedrører udmøntning af reserver, budgetflytning mellem afdelinger samt forbrugsbevilling, har i 2015 været:

- Tillægsbevillingsansøgning for 2014 på samlet set 4,6 mio. kr.
- Regnskabet for 2014 med en bevilling på samlet set -9,2 mio. kr.
- Tillægsbevillingsansøgning for 2015 på samlet set 77,7 mio. kr.
- Udmøntning af Sundhedsaftalen i 2015 på 1,0 mio. kr.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Det er rammebudgettet, som udgør basis for den økonomiske styring og vurderingen af den langsigtede holdbarhed i økonomien i Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg. Derfor vil afvigelseerne blive redegjort for i forhold til rammerne for det decentraliserede område¹.

5.2.2.1 Decentraliseret drift

Sektor 3.31 – Foranstaltninger for ældre og handicappede, decentraliseret drift

Der er merudgifter på 26,6 mio. kr. i forhold til rammen. Det svarer til 1 pct. af rammen. Udgifterne er godt 17 mio. kr. lavere end forventet i tillægsbevillingen.

---

¹ Udover forbrugsbevilling er der en forskel mellem ajourført budget og ajourført ramme på godt 0,4 mio. kr.

Område	Årets resultat ift. rammen	Årets resultat forventet i TB	Forskel
- Drift og bestiller, lokalområder	31,3	49,3	-18,1
- Administration, HK6 lokalområder *	1,8	1,5	0,3
Lokalområder, i alt	33,1	50,8	-17,7
Sundhedsudvikling og institutioner	-0,8	4,6	-5,4
Aktivitetsbestemt medfinansiering	-0,6	2,0	-2,6
Øvrige områder **	-4,9	-15,8	10,9
Administration, HK6 drift ***	-0,2	2,1	-2,3
Total	26,6	43,7	-17,1

Merudgifter er positive beløb/ mindreudgifter er negative beløb
* HK6 på lokalområder, ** Inkl. fællesmidler på HK6, *** Afd. Budgetter på HK6 ekskl. Lokalområder

Lokalområderne – merudgifter på 33,1 mio. kr.

Lokalområderne har merudgifter på 33,1 mio. kr. Heraf skyldes 19,7 mio. kr. anvendelse af opsparing, engangsudgifter samt tidsforskydning i implementering af klippekortsordningen.

Forbedringen i forhold til tillægsbevillingen er på 17,7 mio. kr. og skyldes hovedsageligt en større effekt af de lokalt igangsatte handleplaner end forventet. Handleplanernes formål har været at nedbringe merudgifterne til balance – et arbejde, der blev intensiveret i forlængelse af den sparerunde, der blev vedtaget i forbindelse med budgettet for 2016-19.

Korrigeret for engangsudgifter i 2015, dækker resultatet over merudgifter på 19,6 mio. kr. på driften² og mindreudgifter på bestillerbudgetterne på 6,3 mio. kr. Overordnet set udviser lokalområderne derfor reelle merudgifter på 13,3 mio. kr. i 2015.

Lokalområder - drift

De strukturelle merudgifter på driften på 19,6 mio. kr. skyldes hovedsageligt merudgifter til løn og dækker alle de tre store funktionsområder – plejeboliger, hjemmepleje og sundhedsenheder, som bliver udfordret af den omlægning af sundhedsvæsenet, der foregår i disse år.

Det betyder, at borgerne udskrives hurtigere fra hospital og at dele af behandlingen flyttes til borgers hjem. For de 67+ årige er der alene i de sidste 2 år været godt 4.000 færre sengedage. Når der korrigeres for befolkningsudviklingen, svarer det til, at antallet af sengedage pr. borger er faldet fra 2,1 til knap 1,9. Samtidig er de ambulante besøg for denne aldersgruppe vokset med næste 23.000 besøg. Dette svarer til en stigning på 16 %. Når der korrigeres for befolkningsudviklingen er stigningen på 8 %.

Behovet for hjælp fra hospitalerne er dermed fortsat til stede, men de affødte sygepleje, genoptrænings- og plejebestyrer i højere grad i eget hjem. Det stiller krav til medarbejdernes generelle kompetenceniveau. Det har blandt andet medført, at andelen af SOSU assistenter, sygeplejersker og terapeuter er steget. Det har resulteret i gennemsnitligt højere lønudgifter. Dertil kommer, at SOSU assistenternes kompetencer bringes i spil i forhold til et generelt kompetenceløft af medarbejderne i hjemmeplejen.

I Sundhedsenhederne arbejdes med borgeroplæring og uddelegering af sygepleje til hjemmeplejen, så sygeplejerskerne tager sig af de komplekse sygeplejefaglige problemstillinger. Det er en omstilling, som koster tid og ressourcer, men som er nødvendig i lyset af kompleksiteten hos de borgere, der udskrives fra hospitalet.

Midler fra ældremilliarden er for størstedelens vedkommende udmøntet til initiativer i lokalområderne og er anvendt fuldt ud til de besluttede initiativer.

² Inklusiv visitationsopgaven HK6.

Lokalområder – afregning hjemmepleje

Der er mindredgifter på 3,7 mio. kr. på afregning af hjemmepleje, hvilket afviger fra forventningen i tillægsbevillingen med 2 mio. kr.

Det skyldes, at der er færre borgere end forudsat, der modtager hjemmepleje. Dette er en konsekvens af afdelingens strategiske indsats med rehabilitering og en nødvendig substitution over på mere træning og sygepleje.

Alene siden 2014 er der tydeligvis kommet flere komplekse borgere. Det er der flere tegn på. Antallet af forskellige indsatser pr. borger er vokset fra 6,0 i 2014 til 6,5 i 2015. Og andelen af borgere, der har modtaget mere end én type ydelse er vokset fra 49,7 % i 2014 til 52,6 % i 2015.

En underliggende tendens er yderligere, at tiden per modtager er langsomt stigende, så der gives mere hjemmepleje per borger. Det er udtryk for et stigende behov hos de borgere, der modtager hjemmepleje. Denne tendens er forstærket sidst på året og er baggrunden for afvigelsen i forhold til tillægsbevillingen.

Mindredgifterne skal desuden ses i sammenhæng med merudgifter til køb og salg af pladser i andre kommuner samt til pasning af nærtstående.

Lokalområder – afregning Grib Hverdagen

Der er mindredgifter på 0,9 mio. kr. til Grib Hverdagen på baggrund af lavere aktivitet end forudsat i budgettet. Regnskabet afviger 2,7 mio. kr. fra forventningen i tillægsbevillingen og skyldes en opbremsning af aktivitet på baggrund af forventet budgetoverskridelse ved tillægsbevillingstidspunktet.

Lokalområder – afregning i plejeboligerne

Der er mindredgifter på 1,6 mio. kr. på afregning i plejeboligerne, hvilket afviger fra forventningen i tillægsbevillingen med 1,9 mio. kr.

Mindredgifterne i plejeboligerne skyldes regulering for belægningsprocent i plejeboligerne. Plejeboligerne har gennemsnitligt været belagt 97,6 % i forhold til det forudsatte på 96,15 %. Der kan ligeledes konstateres en underliggende stigning i visiteret plejetyngde, hvilket betyder, at borgerne i plejeboligerne gennemsnitligt har behov for mere hjælp og pleje end forudsat i budgettet. Dermed øges døgnprisen per modtager i forhold til den budgetlagte.

Sundhedsudvikling og institutioner – mindredgifter på 0,8 mio. kr.

Sundhedsudvikling med institutioner har mindredgifter på 0,8 mio. kr., som afviger 5,4 mio. kr. fra forventningen i tillægsbevillingen. Denne ændring skyldes blandt andet, at udgifterne til ambulant genoptræning ikke har været så store som forventet. Antallet af genoptræningsplaner er for første gang i 7 år ikke vokset. Derudover er flere konkrete projekter - for eksempel udgifter til praktiserende læger i forbindelse med indførelse af Fælles MedicinKort - tidsfor-skudt i forhold til forventet.

Aktivitetsbestemt medfinansiering – mindredgifter på 0,6 mio. kr.

5 % af den aktivitetsbestemte medfinansiering er defineret som decentraliseret – de resterende 95 % er ikke-decentraliserede og ligger på sektor 3.35. Der er mindredgifter på 0,6 mio. kr. Årsagen til, at udgiften ikke blev så stor som forventet, er blandt andet, at regionen ikke har nået at indberette al aktivitet vedrørende røntgenområdet og denne regning er derfor ikke fremsendt i 2015, men først i 2016.

Øvrige områder – mindredgifter på 4,9 mio. kr.

Under øvrige områder er der realiseret mindredgifter på 4,9 mio. kr., som afviger fra forventningen i tillægsbevillingen med 10,9 mio. kr.

Området udgøres af en lang række udgiftsposter med både mer- og mindreudgifter. Merudgifterne er hovedsageligt demografifafhængige og lovbestemte, mens mindreudgifterne optræder inden for afdelingens fælles indsatsområder samt ikke-udmøntede budgetter til uforudsigelige udgifter. Udgifter, der erfaringsvist opstår i løbet af året.

<i>mio. kr.</i>	REGNSKAB 2015	FORVENTET I TB 2015	FORSKEL
Merudgifter			
Køb og salg af pladser	24,4	12,4	12,0
Botilbud	0,2	4,5	-4,3
Pasning af døende og nærtstående (§118,§119) samt BPA (§95)	7,1	5,5	1,6
Ledsageordning	2,3	2,1	0,2
Velfærdsteknologisk udviklingssekretariat	3,8	2,2	1,6
<i>I alt</i>	37,8	26,7	11,1
Mindreudgifter			
Reserver afsat til forventede merudgifter	-32,0	-32,0	0,0
Afregning med friplejehjem	-8,2	-5,4	-2,8
Tidsforskydninger og forbrugstilbageholdenhed, øvrige	-2,5	-5,1	2,6
<i>I alt</i>	-42,7	-42,5	-0,2
Øvrige områder i alt	-4,9	-15,8	10,9

Merudgifter er positive beløb, mindreudgifter er negative beløb

Øvrige områder – merudgifter på 37,8 mio. kr.

Områder med merudgifter består i høj grad af lovbestemte områder, som er demografifafhængige. Der må derfor også fremover påregnes stigende merudgifter på en del af disse områder.

Merudgifter - Køb og salg af pladser

Der er merudgifter på køb og salg af pladser mellem kommuner på 24,4 mio. kr., som hovedsageligt skyldes et større antal købte pladser end forudsat i budgettet. Desuden er der engangsmindreindtægter som følge af tidsforskydning i salg af pladser til øvrige kommuner. Resultatet afviger fra skønnet i tillægsbevillingen med 12 mio. kr., som skyldes tidsforskydninger i indtægter fra salg af pleje og hjælpemidler til andre kommuner.

Merudgifter - Botilbudspladser

Der er merudgifter på køb af botilbudspladser på 0,2 mio. kr., som afviger fra forventningen i tillægsbevillingen med 4,3 mio. kr. Antallet af borgere, som Sundhed og Omsorg skal betale for, har været stigende gennem flere år. Udgifterne i 2015 er markant højere end udgifterne i regnskabet for 2014.

I budgetforliget for 2015-2018 er området tilført budget på 16 mio. kr. i 2015, 18 mio. kr. i 2016 og 12 mio. kr. fra 2017 og frem. Herudover har Sundhed og Omsorg selv finansieret 13,5 mio. kr. Da budgettilførslen er aftagende fra 2017, vil der være en stigende budgetudfordring.

Merudgifter - Pasning af døende, nærtstående samt BPA

Der er merudgifter på pasning af døende og nærtstående (§§ 118, 119) samt BPA (§ 95) på 7,1 mio. kr., som afviger med 1,6 mio. kr. i forhold til skønnet i tillægsbevillingen. Dette er også et område med generelt stigende udgifter.

Merudgifter - Ledsageordning

Der er merudgifter på 2,3 mio. kr. på ledsageordningen, hvilket er på niveau med forventningen i tillægsbevillingen. Stigningen dækker over, at flere borgere modtager ledsagelse.

Merudgifter – Velfærdsteknologisk udviklingssekretariat

Den samlede merudgift til velfærdsteknologiske udviklingsprojekter udgør 3,8 mio. kr. i 2015 og afviger fra skønnet i tillægsbevillingen med 1,6 mio. kr. Merudgiften skyldes flere igangsatte projekter end forventet.

Øvrige områder – mindreudgifter på 42,7 mio. kr.

Områder med mindreudgifter består blandt andet af projekter, som er tidsforskudt i forhold til budgetlagt.

Mindreudgifter – reserver afsat til forventede merudgifter

Sundhed og Omsorg har lagt et budget, der imødekommer forventede merudgifter på 32 mio. kr. Dette er udtryk for en rettidig budgetlægning, hvor der er forsøgt taget højde for de budgetudfordringer, som er kendte og de usikkerheder, der følger af udsving i udgiftsniveauet inden for afdelingens resultatområder. Merudgifterne optræder på de relevante udgiftsområder.

Mindreudgifter – Afregning af friplejehjem

Der er i grundbudgettet afsat midler til afregning med friplejehjem med forventet opstart per 1.juni 2015. Imidlertid er opstarten først realiseret til 1. september 2015 og genererer dermed mindreudgifter på 8,2 mio. kr. på baggrund af tidsforskydninger.

Mindreudgifter – Tidsforskydninger og øvrige

På en lang række mindre områder og projekter er der tilsammen realiseret mindreudgifter for 2,5 mio. kr., som afviger fra skønnet i tillægsbevillingen med 2,6 mio. kr.

Forvaltningsdrift – mindreudgifter på 0,2 mio. kr.

Der er stort set balance på driften af administrationsområdet i Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg.

5.2.2.2 Ikke-decentraliseret drift**Sektor 3.34 – ældreboliger, styrbar drift**

Sektoren udviser mindreudgifter på 1,4 mio. kr. i forhold til ajourført budget, hvilket svarer til en afvigelse på 1,2 %. Mindreudgiften skyldes engangsforbedringer.

Sektor 3.35 – overførsler og service, ikke-styrbar drift

Regnskabet for sektor 3.35 udviser mindreudgifter på 23,2 mio. kr. i forhold til ajourført budget. Mindreudgifterne skyldes mindreudgifter til den aktivitetsbestemte medfinansiering på 24,4 mio. kr. og merudgifter til vederlagsfri fysioterapi på 1,2 mio. kr.

I tillægsbevillingen blev der forventet merudgifter på 38 mio. kr. til den aktivitetsbestemt medfinansiering i forhold til grundbudget. Dermed ender regnskabet med en merudgift på 15,6 mio. kr. i forhold til grundbudgettet, som skyldes manglende registrering fra regionens side.

I tillægsbevillingen blev der forventet merudgifter på 4 mio. kr. til vederlagsfri fysioterapi i forhold til grundbudget. Dermed ender regnskabet med en merudgift på 5,2 mio. kr. i forhold til grundbudgettet.

Aktivitetsbestemt medfinansiering

95 % af den aktivitetsbestemte medfinansiering er defineret som ikke-decentraliseret – de resterende 5 % er decentraliserede og ligger på sektor 3.31. Årsagen er beskrevet tidligere.

På landsplan forventes det, at regionerne har en større aktivitet på knap 1 mia. kr. over deres indtægtsloft. Denne tilbagebetales til kommunerne efter bloktilskudsnøglen. Hvis disse tal holder, vil Aarhus Kommune få tilbagebetalt omkring 60 mio. kr. i 2016, som skal fordeles mellem det decentraliserede og det ikke-decentraliserede område.

Vederlagsfri fysioterapi

For den vederlagsfrie fysioterapi er der merudgifter på 1,2 mio. kr. i 2015 i forhold til ajourført budget, som i tillægsbevillingen blev løftet med 4 mio. kr. som følge af en forventning om merudgifter. Samlet merudgift i forhold til grundbudgettet på 5,2 mio. kr. skyldes højere akti-

vitet end forudsat i budgettet. I budget 2015 er området tilført 6 mio. kr. Trods dette er der merudgifter for 5,2 mio. kr.

For 2016 er budgettet tilført 7 mio. kr. Trods denne budgettilførsel vurderes det, at der i 2016 og vil være en budgetudfordring på 2-3 mio. kr. og at udfordringen vil vokse i de efterfølgende år.

Byrådet har samtidig vedtaget en investeringsmodel for området, hvor det decentraliserede område tilføres 2,75 mio. kr. fra det ikke-decentraliserede budgetområde. Formålet med investeringsmodellen er at få borgere i plejeboliger til at vælge et kommunalt tilbud frem for et privat tilbud.

Ydelsesstøtte og servicearealtilskud

Området vedrører ydelsesstøtte til lån optaget i private plejeboliger samt tilskud fra staten til servicearealer. Begge ordninger er baseret på gammel lovgivning, hvor der ikke længere gives nye tilsagn, men hvor ordningerne fortsætter til de udløber.

Regnskabet udviser balance i forhold til ajourført budget.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Ikke relevant.

5.2.4 Diverse statusredegørelser

Anvendelse af midler fra puljen vedrørende ældremilliarden ("Løft af Ældreområdet") i 2015

Der blev i finansloven for 2014 afsat 1 mia. kr. årligt fra 2014 og frem til et varigt løft af ældreområdet. Aarhus Kommunes andel udgør 44,3 mio. kr. i 2015.

Sundhed og Omsorg har i 2015 fået bevilget midlerne til et løft indenfor 10 forskellige indsatsområder og midlerne er i 2015 blevet anvendt fuldt ud til de ansøgte formål. Der er foretaget effektmåling af indsatserne og det generelle resultat af målingen er, at indsatserne har haft de ønskede effekter. Der arbejdes videre med indsatserne i 2016, da byrådet i det seneste budgetforlig har besluttet at videreføre indsatserne efter at midlerne er overgået til bloktilskuddet.

Uddybende informationer er vedlagt som bilag.

Anvendelse af midler til velfærdsteknologi

I 2010 godkendte Byrådet, at der blev etableret en sundheds- og velfærdsteknologisk investeringspulje (SVI). Puljen blev finansieret af mindreudgifter på den ikke-styrbare aktivitetsafhængige medfinansiering, og har samlet udgjort 40 mio. kr. i årene fra 2011 til 2014. Midler er brugt til at understøtte aktiviteter, der nedbringer medfinansiering af sundhedsudgifter til regionen og til investering i projekter på det velfærdsteknologiske område, der kan reducere behovet for pleje og praktisk hjælp. Ultimo 2015 er der 4,7 mio. kr. tilbage af den samlede bevilgning på 40 mio. kr. Hele beløbet er øremærket projekter inden for Center for Frihedsteknologi.

Med budgetforliget 2014-2017 blev der afsat 10 mio. kr. årligt til en tværgående indsats for at udvikle og udbrede brugen af velfærdsteknologi inden for kommunens serviceområder. I efteråret 2014 organiseredes indsatsen med oprettelse af Velfærdsteknologisk Udviklingssekretariat (VTU). I 2015 har der været uddelt midler for 13 mio. kr., hvorfor der er brugt 3,6 mio. kr. af opsparing fra 2014. For Velfærdsteknologisk Udviklingssekretariat er der ultimo 2015 opsparing på 5,8 mio. kr.

Uddybende informationer er vedlagt som bilag.

5.3 Anlæg

På anlægsområdet er der samlede mindredgifter på 18,6 mio. kr. i forhold til ajourført budget.

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

De væsentligste tillægsbevillinger på anlægsområdet i 2015 har været:

- Tillægsbevillingsansøgning for 2014 med en bevilling på 144,5 mio. kr. (heraf 67,6 mio. kr. på KB sektor 3.32 og 76,9 mio. kr. på anlæg sektor 3.36)
- Regnskabet for 2014 med en bevilling på 14,4 mio. kr. (heraf 18,9 mio. kr. på KB sektor 3.32 og -4,4 mio. kr. på anlæg sektor 3.36)
- Tillægsbevillingsansøgning for 2015 med en bevilling på -736,7 mio. kr. (heraf -78,0 mio. kr. på KB sektor 3.32 og -658,7 mio. kr. på anlæg sektor 3.36)
- Ombygning af Sønderskovhus med en bevilling på 20,3 mio. kr. (heraf -2,6 mio. kr. på KB sektor 3.32 og 22,9 mio. kr. på anlæg sektor 3.36)
- Anlægsregnskaber for Hedevej og Søholm på -1,2 mio. kr. på anlæg sektor 3.36

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Sektor 3.32 – KB-midler, anlæg

Regnskabet for sektoren udviser mindredgifter på netto 14,8 mio. kr. Afvigelsen skyldes hovedsageligt mindredgifter på puljer til velfærdsteknologi, udgifter til ekstraordinære istandsættelser, udgifter til tryghedsplanen samt istandsættelse af Sundheds- og Omsorgshotellet Vikærgården.

Afvigelser skyldes hovedsageligt tidsforskydninger i anvendelsen af midlerne. Alle midler er disponeret. Alle mer- og mindredgifter søges overført til 2016.

Mindredgifterne i puljer til velfærdsteknologiske udviklingsprojekter skyldes tidsforskydninger og ændrede prioriteringer i forhold til anvendelsen af midlerne. Både i forhold til den velfærdsteknologiske investeringspulje og i forhold til indarbejdelse af velfærdsteknologi i nye plejeboligbyggerier. Der har i 2015 været planlagt med flere indsatser, som alligevel ikke blev iværksat som planlagt eller som er besluttet finansieret af andre midler, blandt andet blev udgifter til afprøvning af intelligent belysning i Sønderskovhus finansieret af byggeprojektet i stedet for disse KB-midler og udskiftning af gardinautomatik på Hedevej blev ikke implementeret som planlagt.

Mindredgifter til istandsættelse af Sundheds- og Omsorgshotellet Vikærgården skyldes ligeledes tidsforskydninger i forhold til det forventede udgiftsniveau i 2015.

Mindredgifter til tryghedsplanen skyldes tidsforskydninger vedrørende udgifter til reovering af udearealer. Det eksterne firma, der har fået opgaven, er blevet forsinket i forhold til forventet leverancetidspunkt.

Sektor 3.36 – anlæg, Ikke-decentraliseret anlæg

Regnskabet for anlægssektoren udviser mindredgifter på 3,8 mio. kr. Mer- og mindredgifter søges overført til 2016.

Resultatet dækker over tidsforskydninger på en lang række af projekter.

Blandt andet er der realiseret merindtægter ved salg af sommerhusgrunde på 1,6 mio. kr., der er mindredgifter til teknologidelen af projektet på Sønderskovhus på knap 1 mio. kr., mindredgifter til projektet på Abildgården på 0,7 mio. kr. og mindredgifter på 2,8 mio. kr. til om- og tilbygning af Sandkåsvej 39. Desuden er der mindredgifter på 4,9 mio. kr. på projektet til

omdannelse af plejeboliger i Mallong til ældreboliger, da projektet mod forventning ikke startede op i 2015.

Dette modsvarer af merudgifter i Sønderkovhus plejeboligprojektet på 0,2 mio. kr., merudgifter til Generationernes Hus på 0,2 mio. kr., merudgifter på 0,6 mio. kr. til frivillighedsprojektet på Thorsvej og merudgifter på baggrund af tidsforskydning i servicearealtilskud på kr. 6,2 mio. som først kommer til udbetaling i 2016.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Sektor 3.32 – KB-midler, decentraliseret anlæg

KB-projektet vedrørende ombygning i Frichsparken afsluttes og lukkes med regnskabet for 2015. Projektet udviser balance. Midler er anvendt til ombygning i forbindelse med organisationsændringen i 2010/2011.

KB-projektet vedrørende "Et Bedre Liv" afsluttes og lukkes med regnskabet for 2015. Projektet udviser balance. Midler blev afsat med regnskabet for 2012 og er blandt andet anvendt til etablering af WiFi, netcafeer og datastuer på lokalområderne.

KB-projektet vedrørende modernisering af Carl Blochs Gade er afsluttet og udviser mindreudgifter på 17.077 kr. i forhold til det ajourførte budget i 2015. Desuden blev der med tillægsbevillingen overført budgetmidler på 2.486.601 kr. til 2016, som ikke længere skal anvendes til dette formål. Midler foreslås afsat til KB-projektet "Omdannelse af personalefaciliteter".

Sektor 3.36 – anlæg, Ikke-decentraliseret anlæg

Anlægsprojektet vedrørende salg af sommerhus på Rude Hedevej afsluttes med regnskabet for 2015. Sommerhuset er givet i arv til Lokalområde Syd og den endelige afregning af salgssindtægterne herfra er henlagt til anvendelse i Lokalområde Syd på en statuskonto. Projektet kan derfor afsluttes.

Anlægsprojekter vedrørende teknologidelen af plejeboligprojekterne på Hedevej og Søholm afsluttes ligeledes med regnskabet for 2015. Hovedanlægsprojekterne er afsluttet med selvstændigt anlægsregnskab i løbet af 2015, se nedenfor. Disse to projekter udviser balance og midlerne er blevet anvendt ifølge formålet til implementering af teknologi i de nævnte plejeboliger.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger.

Budget på KB bevillinger er i 2015 anvendt på flere forskellige fronter.

Der er således anvendt 14,2 mio. kr. på Sundheds- og Omsorgshotel Vikærgården, 14,2 mio. kr. til udvikling og implementering af velfærdsteknologiske løsninger, 13,6 mio. kr. til ekstraordinære istandsættelser, 2,6 mio. kr. til "et bedre liv", 0,9 mio. kr. til besjæling i lokalområderne, 0,7 mio. kr. til tryghedsplanen for demente samt 0,3 mio. kr. til energirenovering og solceller.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Sektor 3.32 – KB-midler, decentraliseret anlæg

Mindreudgiften foreslås overført til 2015.

Sektor 3.36 – anlæg, Ikke-decentraliseret anlæg

Mindreudgiften foreslås overført til 2015.

5.3.6 Oversigt over anlægsregnskaber afsluttet i regnskabsåret.

Der er i løbet af 2015 aflagt 2 selvstændige anlægsregnskaber. Projekterne vedrører 70 plejeboliger Søholm og 85 plejeboliger på Hedevej.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

Sektor 3.30	Primo-ramme	Ramme-reguleringer	Ultimo-ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+ (2)	(4)	(5)=(3)-(4)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -		
- Sektor 331 konto 5	2.404.134	-6.288	2.397.845	2.427.865	-30.019
- Sektor 331 konto 6	160.256	-5.453	154.803	151.399	3.404
Samlet ramme i alt	2.564.390	-11.741	2.552.649	2.579.264	-26.615

Sektor 3.31 udviser et underskud på 26,6 mio. kr. i forhold til rammen.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

Sektor 3.30	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokorrekationer	Netto tilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+ (3)
Nettoramme:			- 1.000 kr. -	
- Sektor 331 konto 5	88.159	-30.019	161	58.300
- Sektor 331 konto 6	24.036	3.404	0	27.440
I alt	112.195	-26.615	161	85.740

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Opsparingen på sektoren udgør 85,7 mio. kr. ultimo 2015 efter statuskorrektioner.

Statuskorrektioner udgør samlet set 0,2 mio. kr. Korrektionerne vedrører blandt andet efterregulering af barsel, efterregulering af lønskøn, refusion af udgifter til retssager, refusion fra garantiordning i forbindelse med befordring, korrektion for BPA-borger i den lukkede gruppe samt afskrivning af uerholdelige tilgodehavender.

Korrektionerne er specificeret i bilag.

Disponeret opsparing*3.31 – Drift (alt andet end forvaltning HK6)*

Lokalområderne har med resultatet for 2015 øget gælden på driften til 34,9 mio. kr. ultimo 2015. Det modsvares kun delvist af opsparingen i øvrige institutioner på 20,5 mio. kr., så den samlede institutionsopsparing udgør en gæld på 14,3 mio. kr.

På de øvrige konti er der disponeret over samlet set knap 80 mio. kr. til afdelingsformål og fælles tværgående indsatser under decentraliseringsordningen. Det omhandler blandt andet indsatser inden for arbejdsmiljøområdet, uddannelsesstrategien, sundhedsudvikling, sygefravær og digitaliserings- samt velfærdsteknologiske initiativer. Der er desuden stadig disponeret opsparing til ombygning af køkkener. Herudover er der opsparet midler på en lang række mindre projekter.

I forbindelse med budgetforliget for 2016-2019 er der disponeret med 13,9 mio. kr. til finansiering af besparelser i 2016.

Dermed er der disponeret med en gældsoptagelse på 20,6 mio. kr. på driftsområdet.

3.31 – Forvaltning HK6

I forvaltningen er 27,4 mio. kr. disponeret i forhold til afdelingsbudgetter, fællesudgifter og anvendelse af opsparing på projekter. Al opsparing er således disponeret.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelse

Afvigelsesforklaringer er afgivet i kapitel 5.2.2

5.5 Produktivitetstal

	R 2012	R 2013	R 2014	R 2015
1. Direkte brugertid fritvalg (1)	51,5 %	50,6 %	50,1 %	50,4 %
2. Ansatte pr. plejebolig (2)	0,91	0,90	0,90	0,89
3. Antal modtagere pr. sygeplejerske (3)	33,2	31,0	29,0	30,2
4. Rehabiliteringsudgifter pr. borger (4)	20.324	27.555	25.094	24.772
5. Andel af borgere bosat i AAK over 65 år, der er startet i Grib Hverdagen (5)	2,7 %	2,0 %	1,7 %	2,2 %
1 Brugertidsprocenten (BTP) for pleje og praktisk hjælp i fritvalg i dagtimerne 2 Antal fuldtidsstillinger i plejeboliger og vikarbureauforbrug i plejeboliger omregnet til stillinger i forhold til det gennemsnitlige antal plejeboliger 3 Sygeplejersker i fuldtidsstillinger i forhold til antal modtagere af pleje og praktisk hjælp 4 Gennemsnitligt beløb pr. borger. 5 Tallet er antal borgere der modtager deres første Grib hverdagen indsats i året, og som pr. årsløst er 65 år eller derover, delt med antal borgere bosat i Aarhus Kommune som pr. årsløst er 65 år eller derover.				

Produktivitetstal 1 og 2 vedrører pleje og praktisk hjælp samt sygepleje- og rehabiliteringsydelser, som er de væsentligste ydelser i Sundhed og Omsorg, med et omfang på cirka 1,2 mia. kr. pr. år.

I hjemmeplejen er brugertidsprocenten steget lidt i forhold til tidligere år. Det skyldes en effektivisering af personaleressourcerne i dagtiden.

Antallet af modtagere pr sygeplejerske er steget lidt i forhold til de seneste år.

Fra 2012 frem til og med 2014 var andelen af nye borgere i Grib Hverdagen faldende. Men i 2015 er der sket en stigning i antallet af borgere, der visiteres til Grib hverdagen. Der er også sket en stigning i andelen af borgere i Aarhus Kommune, som er startet i Grib hverdagen første gang i 2015, sammenlignet med året før.

Samtidigt er de gennemsnitlige rehabiliteringsudgifter pr. borger reduceret en smule i forhold til 2014.

Sektor 4.70 Kultur og Borgerservice

Kultur og Borgerservice

1. Ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Kultur og Borgerservice varetager en række serviceopgaver inden for hovedområderne, **Sport & Fritid, Kultur** samt **Borgerservice og Biblioteker**. Kultur og Borgerservice har en fælles vision og mission, der udgør den overordnede ramme for afdelingen. Hvert af de tre hovedområder har sin egen politik, som fastlægger retning og udviklingsstrategi samt konkrete indsatsområder. Politikkerne udgør et væsentligt styringsgrundlag for de tre områder.

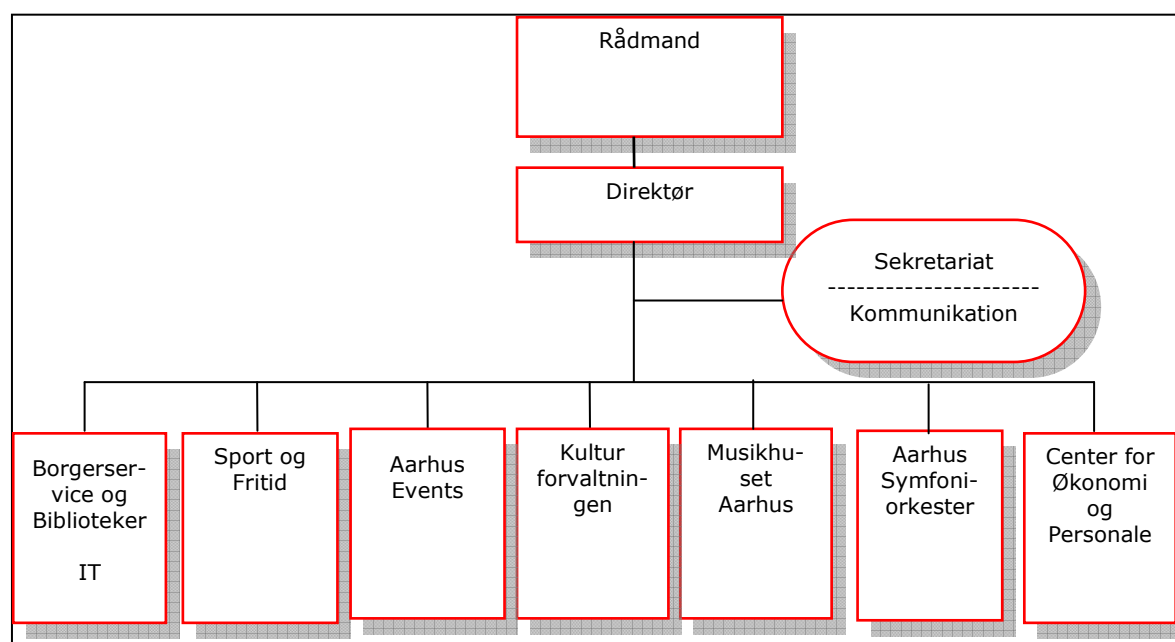
Politikkerne vedtages i Byrådet for en 4-årig periode. Borgere, brugere, Kulturudvalget og andre interessenter inddrages i processen frem mod vedtagelsen af en ny politik.

I forlængelse af politikkerne opstilles budgetmålene, som afspejler udvalgte kerneopgaver i Kultur og Borgerservice.

Område	Lovgivning
Sport & Fritid	Folkeoplysningsloven, Lov om eliteidræt.
Kultur	Kulturministeriets kulturaftaler med kommuner. Derudover er der bl.a. lovgivningen inden for teater, museum, film, musik og billedkunst.
Borgerservice og Biblioteker	Lov om biblioteksvirksomhed, lov om borgerservicecentre samt arkivloven.

Organisation

Nedenfor vises den overordnede organisering af Kultur og Borgerservice, og der følger en kort beskrivelse af arbejdsprocesser, der karakteriserer Kultur og Borgerservice.

* IT, Kommunikation og CØP er tværgående fællesfunktioner for hele magistratsafdelingen

Ydelser

Sport og fritid

Sport & Fritid yder tilskud og stiller faciliteter til rådighed for idrætsforeninger, spejderforeninger, oplysningsforbund m.v. og arbejder med en lang række udviklingsprojekter, som skal realisere mål i Sport og Fritidspolitikken. Det er foreninger, aftenskoler og øvrige aktører på folkeoplysningsområdet, som udbyder aktiviteter og fastlægger indholdet for deltagerne, og således beslutter kommunen ikke indholdet af tilbuddene til borgerne. Sport & Fritid varetager også driften af en lang række idrætsfaciliteter. Sport & Fritid har endvidere opgaver vedr. talentudvikling, eliteidræt og tiltrækning og afvikling af store idrætsarrangementer.

Aarhus events

Aarhus Events er hele kommunens eventenhed, men er forankret i Kultur og Borgerservice. Et "eventforum" bestående af borgmester, Kulturrådmand og Teknikrådmænd udgør en uformel bestyrelse, som sætter retning og drøfter byens involvering i større events. Via puljer til sport- og kulturelle events hverves, udvikles og afvikles større og strategiske events. Aarhus Events fungerer desuden som "indgangsdør" for events for at bidrage til, at Aarhus opleves som en attraktiv eventby, hvor det er nemt at arrangere events.

Kultur

Kulturforvaltningen består af et sekretariat samt fire decentrale institutioner; Børnekulturhuset, Musikskolen, Filmby Aarhus og Driftsorganisationen for Godsbanen. Godsbanen rummer ud over den kommunale driftsorganisation bl.a. Den selvejende institution Godsbanen og tre kunstformidlingscentre.

Kulturforvaltningens sekretariat varetager administrationen af tilskud til en række selvejende kulturinstitutioner i Aarhus Kommune.

Kulturområdet er i øvrigt karakteriseret ved, at Aarhus Kommune i lighed med staten betjener sig af armslængdeprincippet, som skal sikre en politisk uafhængig rådgivning af det politiske og forvaltningsmæssige system. Således er det de rådgivende armslængdeorganer, Kunstrådet, Rytmisk udvalg og Billedkunstudvalget, som i en række situationer indstiller og giver anbefalinger.

Musikhuset

Musikhuset varetager den daglige drift og vedligeholdelse af bygninger samt står for udlejningen af sale og lokaler. For at sikre et hyppigt og alsidigt kulturelt udbud, arbejder Musikhuset desuden som selvstændig arrangør.

Aarhus Symfoniorkester

Aarhus Symfoniorkester består af ca. 64 fastansatte musikere og en mindre administration. Grundstammen i orkestrets virke er symfonikoncerterne i Symfonisk Sal i Musikhuset Aarhus. Hertil kommer et antal mindre koncerter og pædagogiske aktiviteter.

Borgerservice og Biblioteker

Borgerservice er karakteriseret ved at tilbyde én indgang til kommunale serviceydelser på en række kerneområder som pladsanvisning, sygesikring, pas og kørekort. Borgerservice har sit fysiske betjeningssted på DOKK1. Visse borgerserviceydelser leveres også på medborgercentrene. Borgerservice har en "Backoffice" afdeling, som varetager sagsbehandling på sygesikring/folkeregister, vilser, kontrolopgaver vedr. socialt bedrageri samt opkrævning. Desuden varetager Borgerservice opgaverne for hegnssyn, beboerklagenævnet og huslejenævnet. Opgaver vedr. folketings-, lokal- og EU-valg samt folkeafstemninger løses også af Borgerservice. Borgerservice og Biblioteker har pr. 1. januar 2015 overtaget Folkeinformation fra MSB.

Bibliotekerne stiller bøger, musik, film og andre materialer til rådighed for borgerne på 18 medborgercentre og på DOKK1. Derudover tilbyder bibliotekerne en lang række elektroniske tjenester via internettet. Samtidig er bibliotekerne offentlige rum med forskellige former for aktiviteter som lokalarkiver, lektiecafé, uformelle mødesteder, litteraturarrangementer, workshops m.m. De fungerer dermed også som kulturelle mødesteder i lokalsamfundene.

Aarhus Stadsarkiv er Aarhus Kommunes forvaltningsarkiv og historisk arkiv for borgerne i Midtbyen. Stadsarkivet har til opgave at indsamle dokumentation om Aarhus' historie fra borgere og kommunale myndigheder, stille arkivalier til rådighed, vejlede borgere og myndigheder og deltage i kulturarvsarbejdet i Aarhus. Endvidere er der 22 lokalarkiver, der arbejder med indsamling, bevaring og formidling af lokalhistorie.

2. Mål for effekt og ydelser

2.1. Overordnede effektmål

2.1.1 Overordnede effektmål Sport & Fritid

- **Udvikling af foreningsliv, frivillighed og folkeoplysning:** Aarhus Kommune skal understøtte et mangfoldigt og aktivt fritids- og foreningsliv, som har tilbud der appellerer til alle borgere (effektmål).
- **Gode faciliteter til en bred vifte af formål:** Aarhus skal have gode faciliteter til de almindelige folkeoplysende aktiviteter og til selvorganiseret forenings- og fritidsliv. Aarhus skal have en god dækning af specialfaciliteter. De faciliteter, som er til rådighed, skal udnyttes bedst muligt (effektmål).
- **Helhedsorienteret fritids- og foreningsindsats i de udsatte boligområder:** Fritids- og foreningslivet i de udsatte boligområder skal styrkes gennem en helhedsorienteret indsats, der bygger på et tæt, tværgående samarbejde centralt og decentralt i Aarhus Kommune (effektmål).
- **Talentudvikling:** Aarhus skal have et talentudviklingsmiljø, der giver den enkelte udøver de bedst mulige udviklingsmuligheder både sportsligt og uddannelsesmæssigt. Indsatsen skal markere Aarhus som foregangsby inden for talentudvikling – og understøtter markante præstationer af byens sportsudøvere (effektmål).
- **Store sportsevents skal give oplevelser og identitet:** Aarhus skal have markante sportsevents, som involverer aarhusianerne og giver gode oplevelser. Byens sportsevents medvirker til at gøre Aarhus kendt som en gentænkende, innovativ og talentfuld by - nationalt og internationalt (effektmål).

2.1.2 Overordnede effektmål for Kultur

I 2016 udarbejdes en ny Kulturpolitik, der skal gælde fra 2017 og frem. Målene vil skulle justeres i overensstemmelse med den nye Kulturpolitik. Det gælder derudover, at Kulturhovedstadssatsningen kulminerer i 2017, hvorfor de tilknyttede indikatorer ikke er opgjort for 2018-2019.

- **Markant kulturel profil** - Aarhus har et stærkt nationalt og internationalt kulturelt brand. I Aarhus produceres kunst af høj kvalitet inden for alle kunstarter. Byen har en mangfoldighed af samarbejdende kulturinstitutioner og en vifte af unikke kulturbegehøvheder og markerer sig som by med gentænkte løsninger (effektmål).
- **Kunstnerisk kvalitet** - Den kunst, der produceres, og den kunst, der præsenteres i Aarhus, er af høj kunstnerisk kvalitet. Kunstfaglige vurderinger foretages af kunstfaglige eksperter. Armslængdeprincippet sikrer dels kunstnerisk frihed og dels, at den kunst, der produceres, er uafhængig af politiske hensyn (effektmål).

- **Kunst og kulturtilbud til alle** - Aarhus har en bredde og mangfoldighed i kunst- og kulturtilbuddene, så alle byens borgere oplever, at de kan tage del i attraktive kulturarrangementer, udstillinger eller aktiviteter. Byens kulturinstitutioner arbejder målrettet med publikumsudvikling og formidling til forskellige målgrupper og opsøger publikum uden for de traditionelle institutionelle rammer. Kulturaktiviteterne bidrager til at udvikle aktivt medborgerskab (effekt mål).
- **Aarhus - En producerende by** - Aarhus har aktive produktionsmiljøer inden for alle kunst- og kulturgenerer. Vækstlag, talenter og professionelle kunstnere har gode vilkår for at producere i byen. Gentænkning og eksperimenter kendetegner de producerende miljøer (effekt mål).

2.1.3 Overordnede effekt mål for Borgerservice og Biblioteker

- For at understøtte fællesskab for alle skal Borgerservice og Bibliotekers tilbud have en **høj grad af tilgængelighed**, og Dokk1 og medborgercentrene skal have en høj besøgsaktivitet (effekt- og ydelses mål).
- Borgerservice og Biblioteker skal **understøtte folkeoplysning**, give borgerne adgang til inspirerende kulturtilbud og viden om byens historie. Aktiviteterne skal udspringe af og tilpasses det omgivne lokalsamfund (effekt- og ydelses mål).
- Borgerservice og Bibliotekers tilbud skal **støtte op omkring Aarhus Kommunes kanalstrategi** (effekt mål, ændret).
- Borgerservice og Biblioteker skal spille en aktiv rolle i realiseringen af initiativet **Smart Cities** for sammen med offentlige og private aktører at skabe digitale løsninger på en række samfundsmæssige udfordringer (effekt mål).

2.2 Delmål og målopfyldelse

2.2.1 Delmål og målopfyldelse for Sport & Fritid

- **Overordnet mål:**
Udvikling af foreningsliv, frivillighed og folkeoplysning: Aarhus Kommune skal understøtte et mangfoldigt og aktivt fritids- og foreningsliv, som har tilbud der appellerer til alle borgere. (Effekt mål)

1. delmål:

Deltagelsen i foreninger og aftenskoler skal være på samme niveau eller højere end gennemsnittet for de seneste 3 år. (Effekt mål)

Målopfyldelse

Deltagere i foreninger og aftenskoler

	R2011	R2012	R2013	R2014	B2014	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Børn og unges deltagelse i folke-							

oplysende foreninger ¹⁾							
- Antal deltagertimer	4.936.800	5.522.275	5.469.628	5.489.955	5.438.000	51.955	1
- Deltagertimer pr. indbygger i aldersgruppen	56,7	60,2	58,69	60,23	61,9	-1,7	-2,7
Antal deltagere i aftenskolekurser	51.050	48.041	49.100	45.537	50.400	-4.863	-9,6
- Deltagere i forhold til befolkningstal (%)***	20,2	19	19,1	17,4	19,4	-2,0	-10,4
Antal deltagere i aftenskoleforedrag ²⁾	60.000	37.473	39.800	42.072	40.000	2.072	5,2
- Deltagere i forhold til befolkningstal (%) ***	23,8	14,8	15,4	16,1	15,3	0,8	5,0

Regnskabstallene foreligger først medio året. 2015-tallene er således først tilgængelige medio 2016.

B2013 og B2014 er fastsat ud fra et gennemsnit af R2010 og R2011. For B2013 og B2014 er befolkningsprognose af 23. august 2011 anvendt. B2014 og frem er fastsat ud fra et gennemsnit af R2010-2012.

Børn og unge er aldersgruppen 5-24 år. Målgruppen for aftenskoler er indbyggere mellem 18 og 99 år.

1) Skolereformen medfører usikkerhed om børns fremtidige foreningsdeltagelse, bl.a. som følge af en mulig reduktion af udbuddet af idrætslokaler i eftermiddagstimerne. Dette er ikke indregnet i budgettallene.

2) Tallet er baseret på aftenskolernes egne opgørelser.

*** Befolkningstal er opgjort pr. 1/7-2014

For børn og unges deltagelse i folkeoplysende foreninger betragtes målet som opfyldt. I forhold til foregående år er aktivitetsniveauet steget både i forhold til samlet antal deltagertimer og deltagertimer pr. person i aldersgruppen. Grunden til, at målet vedr. "deltagertimer pr. indbygger i aldersgruppen" ikke er realiseret, er, at befolkningstallet i 2014 er større end forudset i 2011.

Målet vedr. aftenskolekurser er ikke opfyldt. Antal deltagere i aftenskolekurser er 9,6 % under budgetmålet. Den primære grund til dette fald på de 4.863 deltagere er, at den almene undervisning er faldet med ca. 3.200 deltagere.

Målet vedr. aftenskoleforedrag er opfyldt. Deltagere i aftenskoleforedrag er resultatet 5,2 % over budgetmålet for 2014. Samtidig er deltagere i forhold til befolkningstallet også 5,0 % over budgetmålet.

Samlet er målet delvist opfyldt.

- **Overordnet mål:**

Gode faciliteter til en bred vifte af formål: Aarhus skal have gode faciliteter til de almindelige folkeoplysende aktiviteter og til selvorganiseret forenings- og fritidsliv. Aarhus skal have en god dækning af specialfaciliteter. De faciliteter, som er til rådighed, skal udnyttes bedst muligt. (Effekt mål)

2. delmål:

Kapaciteten af den offentlige åbningstid i svømmehallerne og i skøjtehallen skal have en udnyttelsesgrad på niveau med eller er højere end gennemsnittet for de seneste 3 år. (Effekt mål)

Målopfyldelse

Antal betalende gæster på idrætsanlæg med offentlig åbningstid

	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%- afvigelse
<u>Badeanstalten Spanien*</u>							
- Antal gæster i alt							
- Antal gæster gns. pr. åbningstime	75.978 37,2	188.281 60,9	169.150 48,1	170.346 50,8	190.000 61,4	-19.654 -10,6	-10,3 -17,3
<u>Lyseng Svømmebad</u>							
- Antal gæster i alt							
- Antal gæster gns. pr. åbningstime	35.178 37,8	33.599 28,1	41.974 33,3	34.853 38,9	38.000 34,5	-3.147 4,4	-8,3 12,8
<u>Aarhus Svømmestadion</u>							
- Antal gæster i alt							
- Antal gæster gns. pr. åbningstime	123.121 29,9	109.676 27,2	92.825 24,2	105.682 26,1	120.000 29,0	-14.318 -2,9	-11,9 -10
<u>Aarhus Skøjtehal</u>							
- Antal gæster i alt							
- Antal gæster gns. pr. åbningstime	23.531 60,4	20.433 53,9	57.146 136,5	76.352 182,2	23.000 57,3	53.352 124,9	232 218
<u>Gellerupbadet</u>							
- Antal gæster i alt							
- Antal gæster gns. pr. åbningstime	55.466 26,9	45.699 23,2	40.901 23,1	39.027 22,3	55.000 27,9	-15.973 -5,6	-29 -20,1
<u>Total</u>							
- Antal gæster i alt							
- Antal gæster gns. pr. åbningstime	313.274 38,4	397.668 38,7	401.996 37,2	426.260 64,1	426.000 42,0	260 21,1	0,1 52,6

Det bemærkes, at nogle anlæg primært benyttes til foreninger. Andre benyttes primært til betalende gæster.

* B2015 for Spanien er ikke fastsat som gennemsnit af de seneste 3 år, men vurderet inden åbningen af det renoverede Spanien.

Besøgstallet totalt for alle anlæg er for 2015 opgjort til 426.260 gæster. Budgetmålet på 426.000 er dermed opfyldt. Der er tale om en stigning i forhold til det opgjorte besøgstal for 2014 på 6 %. Antal gæster pr. time ligger med 64,1 over budgetmålet på 42 med 52,6%.

Den afgørende årsag til at besøgstallet samlet i 2015 ligger over 2014 er, at Aarhus Skøjtehal fortsat har markant fremgang i besøgstallet, hvilket også skal ses i sammenhæng med, at den udendørs Skøjtebane har været lukket ned.

Antal gæster ligger for de øvrige svømmeanlæg under budgettet for 2015.

Måles det opgjorte besøgstal i 2015 i forhold til regnskabet for 2014, ligger Badeanstalten lidt over, hvilket endda skal ses i lyset af, at Badeanstalten grundet renovering var lukket i hele december måned 2015.

Besøgstallet for 2015 på Svømmestadion ligger pænt over besøgstallet i 2014, men i 2014 var Svømmestadion lukket i en længere periode hen over sommeren grundet installation af et nyt ventilationsanlæg.

Fra omegnskommunerne opleves fortsat rent facilitetsmæssigt en stigende konkurrence på svømmehalsområdet. Der arbejdes løbende med nye tiltag og markedsføring for at trække gæster til vore anlæg, specielt Badeanstalten Spanien.

Samlet set er målet opfyldt, idet det totale antal gæster ligger lige over budgetmålet, mens gæster pr. time ligger markant over budgetmålet.

3. delmål:

Brugerne af kommunale foreningsfaciliteter skal være tilfredse. (Effekt mål)

Målopfyldelse

Brugerundersøgelser

	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse	%-
--	-------	-------	-------	-------	-------	-----------	----

						(R-B)	afvigelse
Kommunale idrætsanlæg og svømmehaller¹							
Betalende gæster							
- Tilfredshed med fysiske faciliteter	-	66%	-	77%	75%	2	2,7
- Tilfredshed med service		88%		89%	91%	-2	-2,2
- Generel tilfredshed		86%		90%	84%	6	7,1
Kommunale idrætsanlæg og svømmehaller¹							
Foreninger og institutioner							
- Tilfredshed med fysiske faciliteter	-	56%	-	55%	70%	-15	-21,4
- Tilfredshed med service		79%		64%	75%	-11	-14,7
- Generel tilfredshed		85%		84%	81%	3	3,7
Øvrige kommunale foreningslokaler							
- Tilfredshed med fysiske faciliteter	58%	-	-	48%	65%	-17	-26,2
- Tilfredshed med service	57%			72%	65%	7	10,8
- Generel tilfredshed	84%			86%	84%	2	2,4
Kommunale lokaler til aftenskoleundervisning							
- Tilfredshed med fysiske faciliteter	54%	-	-	48%	65%	-17	-26,2
- Tilfredshed med service	76%			67%	76%	-9	-11,8
- Generel tilfredshed	70%			70%	75%	-5	-6,7

1) Omfatter Sport & Fritids indendørs idrætsanlæg og svømmehaller, dvs. ikke idrætsfaciliteterne på skolerne.

Undersøgelserne gennemføres som spørgeskemaundersøgelser af Sport & Fritid. Undersøgelsen blandt betalende gæster gennemføres i en periode på ca. 2 uger, hvor alle gæster spørges om de vil deltage i undersøgelsen. På øvrige områder spørges alle brugerne (foreninger, institutioner, aftenskoler).

Af ressourcemæssige årsager gennemføres undersøgelserne på de kommunale idrætsanlæg hvert 2. år. Undersøgelsen vedr. øvrige foreningslokaler og lokaler til aftenskoler gennemføres hvert 3. år.

Spørgsmålene besvares på denne skala: "Meget tilfreds", "Tilfreds", "Hverken/eller", "Utilfreds", "Meget utilfreds".

Tilfredsheden måles som den andel, som har svaret "Meget tilfreds" eller "Tilfreds".

Det bemærkes, at svar i kategorierne "Hverken/eller" og "Ved ikke/ikke relevant" ikke kan tolkes som egentlig utilfredshed.

I de undersøgelser, hvor tilfredsheden ligger under 70%/under budgetmålsniveau, har i gennemsnit 30% svaret i kategorierne "Hverken/eller" og "Ved ikke/ikke relevant".

Det er en generel tendens, at tilfredsheden med fysiske faciliteter ligger noget under budgetmålene. Dette kan blandt andet forklares ved, at mange bygninger og anlæg trænger til modernisering.

Lavere tilfredshed med fysiske faciliteter blandt foreninger og institutioner, der benytter de kommunale idrætsanlæg og skøjtehallen, skyldes først og fremmest svarene fra brugere af skøjtehallen. Tilfredshed med fysiske faciliteter på svømmehallerne ligger over budgetmålsniveau. Aarhus Kommunale Idrætsanlæg (AKI) og ledelsen for skøjtehallen følger op på undersøgelsens resultater.

Sport & Fritid vil indgå i dialog med Børn og Unge om håndtering af resultater af brugerundersøgelse vedr. lokaler til aftenskoleundervisning, hvor ca. 23% af respondenterne er utilfredse med lokalernes anvendelighed til undervisningen samt med adgangen til forskelligt udstyr.

Sport & Fritid vil efter nærmere analyse gennemføre konkrete tiltag mhp. at forsøge at forbedre fysiske faciliteter ved øvrige kommunale foreningslokaler.

Den generelle tilfredshed ligger generelt tæt på budgetmålene. Trods kritikpunkter til forskellige elementer, er brugernes generelle tilfredshed således på et niveau, der svarer til budgetmålet.

Overordnet set er målet ikke opfyldt.

- **Overordnet mål:**

Helhedsorienteret fritids- og foreningsindsats i de udsatte boligområder: Fritids- og foreningslivet i de udsatte boligområder skal styrkes gennem en helhedsorienteret indsats, der bygger på et tæt, tværgående samarbejde centralt og decentralt i Aarhus Kommune. (Effektmål)

4. delmål:

Foreningsdeltagelsen i de udvalgte udsatte boligområder skal stige. På langt sigt er det målet, at foreningsdeltagelsen i de udsatte boligområder skal nærme sig Aarhus-gennemsnittet. (Effektmål)

Målopfyldelse

	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Foreningsdeltagelse blandt børn i folkeskolen med bopæl i udvalgte udsatte boligområder:	Ingen måling		Ingen måling				
- Gellerup/Toveshøj		63%		62%	64%	-2	-3,1
- Bispehaven		66%		58%	67%	-9	-13,4
- Herredsvang		57%		65%	58%	7	12
- Viby Syd		57%		51%	58%	-7	-12
- Langkærparken (Tilst)		61%		65%	62%	3	4,8
Reference: Andel af folkeskoleelever i alt i Aarhus Kommune, som deltager i en foreningsaktivitet i fritiden	Ingen måling	81,5 %	Ingen måling	81,0 %	81,5 %	-0,5	-0,6

Bemærkninger:

Data kommer fra Børn og Unges forældretilfredshedsundersøgelse på folkeskolerne, som gennemføres hvert andet år. Spørgsmålet er formuleret: "Deltager dit barn i en foreningsaktivitet i fritiden (f.eks. sport eller spejder)?" Ja / nej.

Måling af foreningsdeltagelsen fra forældretilfredshedsundersøgelsen er en spørgeskemaundersøgelse som fremsendes elektronisk til alle forældre, som har børn i folkeskolen. Der er et par opmærksomhedspunkter, som gør at tallene skal tages med forbehold:

- Sport&Fritid foretog i efteråret 2015 en rundringning til forældre til ca. 20 foreningsaktive børn i Gellerup. Her erfarede vi at den sproglige barriere skaber usikkerhed omkring forståelse af spørgsmål vedrørende foreningsdeltagelse.
- Svarprocenten er særlig lav blandt forældrene fra de udsatte bydele. Det betyder, at det kan være få respondenter, der afgør om målingerne er stigende eller faldende ift. tidligere målinger.

Ser man nærmere på målingerne for de enkelte områder ser man i Gellerup et fald i foreningsdeltagelsen på 1 procentpoint ift. sidste måling. Foreningskonsulenterne har dog siden 2014 intensiveret indsatsen i Gellerup gennem projektet ForeningsMentor og gennem et tæt samarbejde om styrkelse af foreningslivet i samarbejde med Den Boligsociale Indsats.

For Bispehaven viser målingen et markant fald på 9 procentpoint ift. det budgetterede mål. Bispehavens foreningsliv har lidt under interne samarbejdsvanskeligheder blandt de boligsociale parter og Aarhus Kommune. Først i 2015 er området begyndt at åbne sig op overfor forindsatser som har fokus på det forebyggende arbejde, herunder foreningslivet. Foreningskonsulenterne har fortsat fokus på Bispehaven og har tilbudt et samarbejde ift. den nye boligsociale helhedsplan.

Herredsvang og Langkærparken viser en stigning i foreningsdeltagelsen. I Langkærparken har Foreningskonsulenterne siden 2011 arbejdet med at sætte fokus på foreningslivet i et tværfagligt samarbejde. Konkret har det betydet samarbejde om rekrutteringsaktiviteter med TST og senest i 2015 igangsættelse af ForeningsMentor. I Herredsvang har Foreningskonsulenterne ingen indsatser, da tallene understøtter vores generelle opfattelse af at det går godt i området.

Viby Syd viser også et markant fald i foreningsdeltagelsen. I Viby Syd er det tværfaglige samarbejde gennem lederrådet stadig meget nyt, og der mangler lokalt ejerskab og samarbejde for at styrke fritids- og foreningslivet.

Lederrådene startede op i 2015, og nogle områder er længere i arbejdet end andre. Gennem lederrådene er der et stort potentiale i at forbedre de ovenstående målinger. Vi forventer gennem et tæt og tværgående samarbejde i de 7 udsatte bydele, at vi i samarbejde kan øge foreningsdeltagelse fremadrettet.

- **Overordnet mål:**

Aarhus skal have et talentudviklingsmiljø, der giver den enkelte udøver de bedst mulige udviklingsmuligheder både sportsligt og uddannelsesmæssigt.

Indsatsen skal markere Aarhus som foregangsby inden for talentudvikling – og understøtter markante præstationer af byens sportsudøvere. (Effekt mål)

5. delmål:

De elever, som er tilknyttet Elite Sports Akademi Aarhus (ESAA), skal have et højt sportsligt niveau og opleve en god sammenhæng mellem elitesport og skolegang. (Effekt mål)

Målopfyldelse

Oversigt over ESAA-elevens deltagerniveau

	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Andel af ESAA-elever, som deltager på internationalt niveau ¹	22%	25%	31%	25%	6	24
Andel af ESAA-elever, som deltager på højeste nationalt niveau	46%	50%	50%	50%	0	0
Andel af ESAA-elever, som deltager på regionalt niveau ¹	32%	25%	19%	25%	-6	-24
Andel af ESAA-eleverne som angiver, at ESAA giver en god sammenhæng mellem sport og skole ¹	-	-		-		

1) Måles ved hjælp af spørgeskemaundersøgelse. Af ressourcemæssige hensyn gennemføres undersøgelsen hvert 2. år. Eliteidræt Aarhus (ESAA) var med i den store analyse/evaluering i samarbejde med 10 Elitekommuner og Team Danmark. De første delrapporter blev offentliggjort af Team Danmark ultimo januar 2015. Her var Aarhus igen kommet med tilfredshedstal/indeks på over 85 %. På den baggrund har der ikke været foretaget anden undersøgelse i 2014.

Målet er overordnet set opfyldt.

- **Overordnet mål:**

Store sportsevents skal give oplevelser og identitet: Aarhus skal have markante sportsevents, som involverer aarhusianerne og giver gode oplevelser. Byens sportsevents medvirker til at gøre Aarhus kendt som en gentænkende, innovativ og talentfuld by-nationalt og internationalt.

6. delmål, Aarhus Event:

- At Byrådet har vedtaget en eventstrategi 2014-2020
- At Aarhus Events etableres under magistratsafdelingen Kultur og Borgerservice 1. januar 2015 (herunder budget og opgaver vedr. event- og brandingpuljen, Festugen og Sculptures by the Sea)

Eventstrategi 2014-2020 blev vedtaget af Aarhus Byråd den 9. oktober 2014. Med vedtagelsen af strategien blev ny organisering også vedtaget. Aarhus Events blev oprettet per 1. januar 2015.

Med den nye organisering er der oprettet tre eventfora til at sikre strategien implementeres og der sker en smidig sagsbehandling på eventområdet. Der er nedsat følgende:

- Politisk eventforum som mødes 2 gange årligt (Borgmester, Rådmanden for Teknik og Miljø samt Rådmanden for Kultur og Borgerservice)
- Strategisk eventkoordineringsgruppe som mødes hver anden måned
- Praktisk eventkoordineringsgruppe som mødes hver anden måned.

På første møde i Eventforum i december 2014 blev Aarhus Events kvalitative mål og virksomhedsplan godkendt.

Målet er opfyldt.

2.2.2 Delmål og målopfyldelse for Kultur

- **Overordnet mål**
Markant kulturel profil – Aarhus har et stærkt nationalt og internationalt kulturelt brand. I Aarhus produceres kunst af høj kvalitet inden for alle kunstarter. Byen har en mangfoldighed af samarbejdende kulturinstitutioner og en vifte af unikke kulturbegivenheder og markerer sig som by med gentænkte løsninger. (Effekt mål)

8. Delmål:

Aarhus' markante kulturelle profil i national og international sammenhæng skal komme til udtryk gennem unikke kulturbegivenheder og gennem international medieomtale (effekt mål og ydelses mål).

Via kulturarrangementspuljen støttes større kulturbegivenheder og festivaler i Aarhus, som bidrager til at brande byen nationalt og internationalt. Mindst to tredjedele (66 %) af puljens budget vil årligt blive anvendt til at støtte festivaler/begivenheder, der er unikke for Aarhus eller har en gentænkt og nyskabende karakter.

Målopfyldelse:

Målet om at støtte kulturinitiativer, der er unikke for Aarhus eller af nyskabende karakter, afspejles i de bevillinger, der er givet i 2015 fra Kulturarrangementspuljen. Bevillinger til følgende arrangementer fra Kulturarrangementspuljen opfylder ovenstående mål: DANISH+, North-Side, Aarhus Internationale Cellofestival, Aarhus Jazz Festival 2015, SPOR festival 2015, Sommer. Chillout, Art Weekend Aarhus, Pop Revo, Aarhus International Piano Competition, Aarhus Vocal Festival, Aarhundredes Festival. Disse bevillinger udgør 60 % af puljens budget i forhold til målet om 66 %. Målet er ikke opfyldt.

Aarhus 2017 skal bidrage til den kulturelle branding af Aarhus. I årene frem mod 2017 skal den internationale medieomtale af Aarhus 2017 stige.

Målopfyldelse

International medieomtale af Aarhus 2017*

Medieomtalen målt på forskellige parametre: *	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Omtale i antal forskellige lande	-	21	30	-9	-30
Antal artikler i internationale medier	-	184	370	-186	-50

* International medieomtale måles på web kilder, dvs. trykte aviser, radio- og tv omtale er ikke medtaget. Det vurderes at give et retvisende billede af størrelsen af den internationale omtale.

Regnskabstallet for international medieomtale er noget lavere end det oprindeligt forventede budgettal på 370 artikler. I 2015 har bureauet Meltwater registreret 184p webartikler, hvor Aarhus 2017 bliver omtalt. Det lavere realiserede tal kan bl.a. tilskrives en strategisk prioritering af de sociale medier som international platform. Hertil kommer, at der har været en del omtale af Aarhus 2017 i internationale trykte medier og elektroniske medier som fx en 7 minutter lang udsendelse på italiensk TV samt en række udsendelser på nordtysk TV. Hertil kommer omtale i turistmagasiner og EU-magasiner. Der er således et grundlæggende problem med, at det er vurderet, at de webbaserede artikler er retvisende for størrelsen af den internationale medieomtale.

I Aarhus 2017's reviderede forretningsplan er forventningerne til international medieomtale i 2017, at der opnås 1.200 mentions. Det skal dog bemærkes, at dette tal ikke begrænser sig til antal af internationale webartikler.

Målet er ikke opfyldt.

- **Overordnet mål**

Kunstnerisk kvalitet – Den kunst der produceres, og den kunst, der præsenteres i Aarhus, er af høj kunstnerisk kvalitet. Kunstfaglige vurderinger foretages af kunstfaglige eksperter. Armslængdeprincippet sikrer dels kunstnerisk frihed og dels, at den kunst, der produceres, er uafhængig af politiske hensyn. (Effekt mål)

9. Delmål:

Den kunstneriske kvalitet skal afspejle sig ved en tilfredsstillende publikumssøgning. (Effekt mål)

Målopfyldelse

Publikumssøgning for 4 markante kulturinstitutioner i Aarhus samt for et strategisk projekt under Aarhus 2017

Antal Besøgende	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
ARoS	550.534	568.361	535.917	569.324	550.000	19.324	3,5
Den Gamle By	386.000	480.270	499.247	476.050	400.000	76.050	19
Musikhuset Aarhus *	460.958	398.716	409.402	471.220	425.000	46.220	10,9
Aarhus Symfoniorkester	78.257	86.765	88.639	89.050	82.000	7.050	8,6
Århundredets Festival**	40.000	-	45.910	0	0	0	0

* Musikhus Aarhus: Tallene dækker samtlige aktiviteter eksklusiv Aarhus Symfoniorkestrets koncerter. I 2015-17 satses der igen på store musicals.

** Århundredets Festival er et af de strategiske projekter, som er udviklet under forberedelserne til Aarhus 2017. I 2012 blev den første festival gennemført om 1700-tallet. Der er herefter planlagt festivaler

ler i 2014, 2016 og 2017. Der forventes 50.000 publikum til festivalen i 2016 og 60.000 publikummer i 2017.

ARoS har i 2015 haft et besøgstal på 569.324, hvilket er besøgsrekord. I 2015 bød museet blandt andet på særudstillingerne 'Something Strange This Way' af Janet Cardiff og George Bures Millers, 'A New Dynasty - Created in China' og ikke mindst 'Monet - Lost In Translation' samt besøg af den amerikanske kunstner James Turrell i forbindelse med udbygningsprojektet 'The Next Level'. Dette har været med til at trække flere besøgende end nogensinde til AROS. Målet er opfyldt.

Den Gamle By opnåede i 2015 et besøgstal på 476.050 besøgende. Museet har i 2015 arbejdet planmæssigt med udviklingen af "Den Moderne By" og udvikling af udstillingen Aarhus Story, som skal åbne i 2017. I løbet af 2015 åbnedes den sidste store del af 1974-kvarterets første etape. I Havnegade og i gadens baggårde åbnede blandt andet nye lejligheder, knallertværksted, spejderlokaler og værtshuset Bent J. Målet er opfyldt.

Musikhuset Aarhus har haft et fantastisk år i 2015, hvor mange arrangementer solgte ud, bl.a. musicalen Dirty Dancing med 26 udsolgte forestillinger og Grease med syv udsolgte forestillinger. Samtidig har belægningsprocenten været meget høj, 76% i gennemsnit. Det gør 2015 til et ganske særligt år, hvor det kunstneriske indhold har matchet efterspørgslen. Målet er opfyldt.

Aarhus Symfoniorkester har i 2015 haft færre sceniske forestillinger grundet færre forestillinger med Den Jyske Opera, ligesom orkestret ikke har været på turné i udlandet. Dette modsvares af flere udendørskoncerter og symfonikoncerter, samt et samlet antal publikum på 89.050, hvilket er 9% mere end budgetteret. Målet er opfyldt.

10. Delmål:

Kunstfaglige evalueringer skal vise et højt kvalitetsniveau (Effektmål).

Kunstrådet gennemfører hvert fjerde år en grundig og dybdegående kunstfaglig evaluering af de kulturinstitutioner, som Aarhus Kommune udpeger til evaluering. Ambitionsniveauet er, at alle evaluerede institutioner befinder sig på et højt kvalitetsniveau, og at evalueringerne kan anvendes i en kulturpolitisk kontekst, bl.a. som input til den kommende kulturpolitik. Endelig bruges evalueringsforløbet og evalueringen som udviklingsværktøj for den enkelte institution. Næste evaluering forventes at finde sted i 2015-2016.

En gang årligt afholdes der et møde mellem de kunstfaglige råd og Kulturudvalget, hvor udviklingen i kvaliteten i kunst og kulturlivet diskuteres.

Målopfyldelse:

Evalueringsarbejdet blev igangsat primo 2015 og en endelig rapport vil blive afleveret af Kunstrådet i marts 2016. Det årlige møde mellem de kunstfaglige råd og Kulturudvalget blev afholdt den 10. november 2015. Målet er opfyldt.

Evaluering af kulturhovedstadsprojektet sker inden for rammerne af "rethinkIMPACTS 2017", der gennemføres i et samarbejde mellem Fonden Aarhus 2017 og Aarhus Universitet. Af den kontrakt, der er indgået mellem Aarhus Kommune og Fonden Aarhus 2017, er der taget højde for dette, og det fremgår endvidere, at kunstfaglige vurderinger skal indgå som et centralt kriterium i udvælgelsen af projekterne, der modtager støtte fra Fonden, hvor det er relevant. Dette skal dels ske gennem udvælgelse af personer med kunstfaglige kompetencer til det programråd, som fonden nedsætter, dels i de løbende udvælgelsesprocesser.

Målopfyldelse

Aftalen med Aarhus2017 er indgået, og der er i aftalen taget højde for, at de kunstfaglige evalueringer skal vise et højt kvalitetsniveau. Programrådet består af 14 personer, hvor kunstfaglige kompetencer inden for film, arkitektur, design og musik er repræsenteret. Derudover har Aarhus2017 ansat en profileret kunstfaglig programdirektør. Målet er opfyldt.

- **Overordnet mål**

Kunst og kulturtilbud til alle – Aarhus har en bredde og mangfoldighed i kunst- og kulturtilbuddene, så alle byens borgere oplever, at de kan tage del i attraktive kulturarrangementer, udstillinger eller aktiviteter. Byens kulturinstitutioner arbejder målrettet med publikumsudvikling og formidling til forskellige målgrupper og opsøger publikum uden for de traditionelle institutionelle rammer. Kulturaktiviteter bidrager til at udvikle aktivt medborgerskab. (Effekt mål)

11. Delmål:

Kulturtilbuddet i Aarhus skal udvikles og udvides, for så vidt angår aktiviteter, genrer, præsentationsformer, målgrupper og geografisk beliggenhed (ydelsesmål).

Fonden Aarhus 2017 gennemfører i årene 2014-2017 projekter inden for fem brede programområder. Programmet er mangfoldigt, og antallet af projekter – og dermed omfanget og bredden af kulturtilbud i Aarhus - vil stige frem mod 2017.

Målopfyldelse

Antal projekter, der gennemføres under Aarhus 2017s program

	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Antal projekter, der gennemføres under Aarhus 2017 programmet	66	230	300	-70	-23

I forhold til budget 2015, er det realiserede tal lavere end forventet. Det kan primært tilskrives det lavere programbudget, hvorfor nogle projekter er blevet udskudt fra 2015 til 2016. Derudover har det været en bevidst prioritering at sikre projekternes kvalitet frem for at opretholde et bestemt antal. De 230 projekter er udtryk for de projekter, der har haft aktiviteter i 2015. Altså ikke et akkumuleret tal. Målet er ikke opfyldt.

Spillestedet Atlas er skabt som et spillested med en særlig forpligtelse til at præsentere jazz, folkemusik og verdensmusik. Spillestedet er organiseret som en del af fonden VoxHall og er blevet udnævnt til regionalt spillested af Statens Kunstråds Musikudvalg.

Spillestedet har indgået en ny aftale med stat og kommune i efteråret 2012. For perioden 2013-2016 har Atlas forpligtet sig til at afrapportere opfyldelsen af sine aftalebestede produktionskrav.

Målopfyldelse:

Af aftalen fremgår, at der skal afvikles 80 koncerter, og der er afviklet 97 koncerter på 76 arrangementsdage. Målet er opfyldt.

Den børnekulturelle indsats i Aarhus skal udvikles og forankres både centralt og decentralt. Tilbuddene fra Musikskolen/World Music Center, Børnekulturhuset og øvrige Kulturskoler fastholdes.

Indsatsen måles på, at antallet af kulturtilbud opretholdes både centralt og decentralt under forudsætning af uændret bevillingsstørrelse. Dog er det endnu uafklaret, hvordan folkeskolereformen vil påvirke udbud og efterspørgsel af tilbuddene.

Kulturskoler i Aarhus

	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Antal instrumentalelever	1.723	1.695	1.960	1.930	1.700	230	13,5
Decentrale kulturtilbud	21	23	29	29	23	6	26
Antal undervisningstimer pr. uge WMC	80	72	75	64	72	-8	-11

Målopfylde:

Det er lykkedes at få flere i gang med instrumentalundervisning gennem samarbejde med udvalgte folkeskoler efter skolereformen. WMC-lærerne har haft 64 timer pr. uge, men har derudover fungeret som undervisere i den almindelige undervisning som folkeskolelærer på et par skoler. De decentrale tilbud vedrører billedkunst, musik, teater og dans. Antallet af kulturtilbud i fritiden centralt og decentralt er opretholdt. Målet er delvist opfyldt.

Musikhuset vil have fokus på kulturel mangfoldighed, og vil til alle tider søge at balancere forholdet mellem genrer, brugere og hensynet til musikhusets økonomi.

Antal forestillinger fordelt på genrer i Musikhuset

	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Dans	8	16	17	16	10	6	60
Shows og musical	126	79	126	197	100	97	97
Teater	134	84	62	67	90	-23	-25,6
Rytmask musik	367	234	226	197	360	-163	-45,3
Operaforestillinger	24	30	37	34	25	9	36
Klassiske koncerter	31	52	51	56	45	11	24,4
Øvrige forestillinger	384	481	487	542	400	142	35,5
Aktiviteter i alt*	1074	976	1.006	1.109	1.030	79	7,7

*Antal forestillinger i Musikhuset fordelt på genrer. Alle forestillinger uanset, hvem der er arrangør inklusiv gratisarrangementer eksklusiv Symfoniorkesterets betalingskoncerter, udleje til Det Jyske Musikkonservatorium, Filuren og møder og konferencer. Øvrige forestillinger omfatter foredrag, rundvisninger, udstillinger og børneaktiviteter. Rytmasker er eksklusiv Det Jyske Musikkonservatorium, som er talt med i 2012 og i budgetteringen for 2015.

Målet er samlet set opfyldt. Musikhuset har d. 8/12-2015 orienteret Kulturudvalget om husets samlede besøgstal på 507.000, inkl. gæster til Symfoniorkesterets koncerter i Musikhuset, en gennemsnitlig belægningsprocent i salene på 76% og en tilfredshedsanalyse med en gennemsnitlig tilfredshed på 96%. Samtidig orienterede Musikhuset også om genrefordeling og satsninger inden for den kunstneriske program og fokusområder for 2016.

Aarhus Symfoniorkester skal sikre et bredt tilbud af klassiske symfoniske koncerter, pædagogiske koncerter, sceniske forestillinger, kammerkoncerter, ældrekoncerter med videre således at den størst mulige del af befolkningen benytter sig af orkestrets tilbud.

Oversigt over aktiviteter i Aarhus Symfoniorkester

	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelser
Antal koncerter							
Symfonikoncerter	47	46	61	62	50	12	24
Gratiskoncerter	3	8	4	4	4	0	0
Symfonikoncerter børn og unge	12	16	19	17	12	5	42
Kammerkoncerter børn og unge	78	73	71	89	80	9	11

Sceniske forestillinger	20	17	16	16	18	-2	-11
Kammerkoncerter inkl. Foyerkoncerter	7	7	10	8	8	0	0
Lokalcenterkoncerter	6	6	6	6	6	0	0
Udendørskoncerter	1	5	1	2	2	0	0
Udenlands turnékoncerter	0	2	0	0	2	-2	-100
Aktiviteter i alt	186	192	188	204	182	22	12

* Orgelkoncerter udgår af tabellen, da de ikke længere foregår i Symfoniorkesterets regi.

Målopfylde: Det samlede antal aktiviteter er 12% mere en budgetteret. Målene om et bredt tilbud af aktiviteter og stor publikumssøgning er således begge opfyldt.

- **Overordnet mål**

Aarhus – En producerende by – Aarhus har aktive produktionsmiljøer inden for alle kunst- og kulturgenerer. Vækstlag, talenter og professionelle kunstnere har gode vilkår for at producere i byen. Gentænkning og eksperimenter kendetegner de producerende miljøer. (Effektmål)

12. Delmål:

Rådgivning og faciliteter, der støtter op om produktion af kultur, skal styrkes (ydelsesmål).

Under programområdet "Soft City" i Aarhus 2017s program, gennemføres projektet 2017 Akademi. Projektet omfatter udviklings-, rådgivnings-, mentor- og uddannelsesforløb for kunstnere, formidlere og andre kreative aktører. Mindst 250 personer forventes at deltage i 2017 Akademiet hvert år i perioden 2013-2016.

Målopfylde:

Projektet 2017 Akademi oplyser, at de har estimeret antallet af deltagere i 2015 til ca. 500 personer. Målet er opfyldt.

Produktionscenteret for rytmisk musik, Vester Allé 15 er en kulturinstitution, hvor man i samspil med det øvrige rytmiske musikmiljø fremmer produktion af aktiviteter inden for rytmisk musik – på lokalt og nationalt plan. Der er følgende målsætninger om belægningsprocent og aktivitetsniveau: Projektarbejdspladsernes belægningspct.: 80 %. Mentorprojekter: 20 stk.

Målopfylde:

Promus' projektarbejdspladser har i 2015 været udlejet 80 %. Mentorprojekterne og sparringsforløbene er gennemført over 2 omgange – forår og efterår med 2 professionelle mentorer, der har gennemført 6-8 samtaler med 10 projekter hver, dvs. 20 forløb i alt. Målet er opfyldt.

Kulturproduktionscentret på Godsbanen stiller faciliteter til rådighed for kulturproduktion, som skal anvendes og udnyttes optimalt. Mangfoldigheden af lokaler til kulturproduktion og brugen af disse måles på belægningsprocenten.

Belægningsprocent Godsbanen

	R2012	R2013	R2014	R2015*	B2015	Afvigelse	%-
--	-------	-------	-------	--------	-------	-----------	----

						(R-B)	afvigelse
Projektarb. pladser udlejes 1 år	95	97	98	100	95	5	5
Små projektrum	59	98	98	100	70	30	43
Store projektrum	39	87	82	91	60	31	52
Prøvelokaler	77	57	75	87	55	32	58
Mødelokaler	32	48	76	63	40	23	58
Gæsteboliger	37	66	80	83	55	28	51
Åbne Scene	63	75	80	94	70	24	34
Rå hal	40	54	55	58	50	8	16
Ridehuset	56	51	54	45	65	-20	-31

*Belægningsprocenterne er udregnet som reel udlejningsandel af lokalets mulige åbningstimer. Lukkeperioder, ferie m.v. indgår således ikke i belægningsprocenten. Sommer, jul, og nytårs perioderne er sparsomt udlejet og den Rå Hal kun kan benyttes i sommerhalvåret pga. manglende isolering og varme.

Målopfyldelse:

Budgetmålene for belægningsprocenten for lokaler til udlejning/booking og projektarbejdspladser på Godsbanen er overordnet set opfyldt. Ridehusets belægningsprocent opfylder ikke budgetmålene til 2015. Øvrige lokaler har haft en større fremgang. 2015 ikke været et godt år for Ridehuset. Den lavere belægningsprocent skyldes ikke direkte konkurrence fra Rå hal (vurderet ud fra det faktum, at tidligere lejere af Ridehuset ikke benytter Rå hal), men det påvirker formodentligt Ridehuset indirekte, at der eksisterer alternativer som Rå Hal i udlejningsmiljøet. I 2015 er der enkelte større lejemaal i Ridehuset som enten er ophørt helt eller delvist med deres aktiviteter. Vi ser desuden et konkurrenceaspekt fra Musikhuset, Turbinehallen og centralværkstedet, hvoraf særligt de sidste to nævnte som private virksomheder har mulighed for at tilpasse deres prispolitik efter umiddelbare markedsvilkår. Ridehuset udlejes primært på ugebasis til en fast pris. For at opnå en bedre udlejningsprocent vil Ridehuset fremadrettet også kunne udlejes på dagsbasis i hverdagene. Ridehusets pris på 34.000 kr. for en uge synes desuden at have ramt et maksimum. Målet er samlet set opfyldt.

Filmby Aarhus er centrum for filmproduktion i det Vestdanske område. De har bl.a. produktionsfaciliteter til film i form af to professionelle filmstudier. Den Vestdanske Filmpulje yder støtte til filmproduktioner.

Målopfyldelse:

Filmby Aarhus belægningsprocent

Belægningsprocent – Studier	R2012	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Studie 1	83%	65%	66%	49%	64%	-15	-23
Studie 2	51%	65%	42%	36%	56%	-20	-36

Ud over almindelige udsving i markedet er der særligt to forhold, Filmbyen har været opmærksomme på. Dels har flere år med langtidsudlejning til Dicte-serien påvirket antallet af mindre produktioner, der søger mod Filmbyen. De søger andre steder hen, når studierne er booket i lange perioder. Dels har Filmbyen været plaget af byggeriet på DOKK1 og piloteringen af den nye bydel ved Frederiksberg, hvor rystelser og lydgener har påvirket funktionaliteten i studierne. Det har dog ikke haft indflydelse på Filmbyens samlede økonomi, der fortsat er sund. Det forventes desuden, at perioden med byggeri i filmby-lokalplanområdet og nærmeste arealer vil påvirke udlejningen i byggeperioden. Målet er ikke opfyldt.

2.2.3 Delmål og målopfyldelse for Biblioteker og Borgerservice

- **Overordnet mål:**

For at understøtte **fællesskab for alle skal** Borgerservice og Bibliotekers tilbud have en høj grad af tilgængelighed, og Dokk1 og medborgercentre skal have en høj besøgsaktivitet. (Effekt- og ydelsesmål)

De lokalt placerede fysiske enheder i Borgerservice og Biblioteker giver nærhed og skaber identitet både for byen og de mange lokalsamfund.

13. delmål:

Åbningstiden i Borgerservice og Biblioteker fastholdes i 2015-2018. (Ydelsesmål)

Målopfyldelse

Åbningstid i gennemsnit pr. uge

	R2015	B2015*	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Dokk1 (Hovedbiblioteket)	47,5	44/57** (50,8)	-3,3	-7
Dokk1 (Borgerservice)	31,7	32	-0,3	-1
Adgang til salene m.m. på Dokk1 fra kl. 21.00-22.00	5	5	0	0
<u>De store medborgercentre:</u> Højbjerg, Risskov, Viby og Åby	43	43	0	0
<u>De mellemstore medborgercentre:</u> Gellerup, Hasle, Lystrup, Tilst og Tranbjerg	26,2	26,4	-0,2	-1
<u>De små medborgercentre:</u> Beder-Malling, Egå, Harlev, Hjortshøj, Kolt-Hasselager, Sabro, Skødstrup, Solbjerg og Trige	7,4	7,7	-0,3	-4
Antal fysiske enheder med ubemandet åbningstid (inkl. Dokk1)***	17	17	0	0

* Det gennemsnitlige antal bemandede åbningstimer i en normal uge, hvor der ikke er skævheder i form af helligdage, som betyder, at medborgercentre holder lukket. De ni små medborgercentre holder lukket fire uger i juli. Dette er ikke medregnet i måltallet.

** Efter åbningen af Dokk1 medio 2015 er Hovedbibliotekets åbningstid udvidet fra 44 til 57 timer ugentligt. Der er herudover indført ubemandet åbningstid på Dokk1 fra kl. 8.00-10.00 og kl. 19.00-21.00 på hverdage. Samtidig er der indført yderligere adgang til sale, mødelokaler og café på niveau 1 på hverdage fra kl. 21.00-22.00. I dette tidsrum er der ikke adgang til biblioteksfaciliteterne.

*** De fleste steder er der ubemandet åbningstid, således at der er adgang til bibliotekerne fra kl. 7.00-22.00 alle ugens 7 dage. Der er dog lokale variationer, som betyder at der enkelte steder er mindre ubemandet åbningstid.

Afvigelsen på Dokk1 skyldes af biblioteket var lukket to uger og Borgerservice var lukket to dage i forbindelse med flytningen.

Afvigelsen på de små medborgercentre skyldes ekstraordinære lukninger på grund af tekniske problemer på Trige Bibliotek. Målet for 2015 er dermed overordnet set ikke fuldt ud opfyldt.

14. delmål:

Den samlede besøgsaktivitet i Dokk1 og på medborgercentre skal stige med 20 % frem til og med 2018. (Effektmål)

Målopfyldelse

Besøg Biblioteker

	R2014	R2015	*B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Besøg (1000)					

Dokk1 (Hovedbiblioteket)	507	940	650	290	45
Medborgercentrene	1.537	1.490	1.600	-110	-7
Besøgstal i alt	2.044	2.430	2.250	180	8

* Budgetmål er fastlagt med udgangspunkt i regnskab 2014.

Afvigelsen på Dokk1 skyldes en uventet stor interesse i månederne efter åbningen, samt at der i forbindelse med flytningen kun var lukket i to uger mod de forventede to måneder.

Afvigelsen på Medborgercentrene skyldes en fejl i indberetningerne fra Tranbjerg i 2014, hvilket har resulteret i et knap 78 t. for højt måltal. Regnskabsmålet for medborgercentrene i 2014 burde således have været 1.459.

Med en stor positiv afvigelse af antal besøgende på Dokk1 og en mindre negativ afvigelse på Medborgercentrene er målet samlet set opfyldt.

15. delmål:

Borgerservice og Biblioteker skal arbejde for lige muligheder på tværs af etniske skel og for udbredelsen af aktivt medborgerskab samt udbud af kulturelle tilbud. (Effektmål)

En indikator for succes er, om det lykkes at få fat i disse brugere i samme omfang, som det er lykkedes at få indfødte danskere til at bruge bibliotekerne.

Målemetode:

Bibliotekernes lånere af udenlandsk herkomst skal som minimum udgøre samme forholdsmæssige andel af antal lånere som af den samlede befolkning.

Målopfyldelse

Aktive bibliotekslånere med udenlandsk herkomst

Aktive biblioteks-lånere	R2013	R2014	R2015	B2015	Afvi-gelse (R-B)	%-afvi-gelse
% udenlandsk herkomst af registrerede lånere	13,7	12,9	12,8	15,9	-3,1	-19
% udenlandsk herkomst af samlet indbyggertal	15,5	15,6	16,2	15,9	0,3	2

Afvigelsen skyldes muligvis et ændret medieforbrug i målgruppen, således at det ikke i samme grad som tidligere er nødvendigt at logge ind på biblioteket for f.eks. at læse udenlandske aviser. Opgørelsesmetode indeholder kun de borgere der anvender deres lånekort, der vil blive arbejdet på supplerende opgørelsesmetoder. Delmål 15 er dermed overordnet set ikke opfyldt, da det kun er opfyldt mht. % af samlet indbyggertal, men ikke med % af registrerede lånere.

- **Overordnet mål:**

Borgerservice og Biblioteker skal understøtte folkeoplysning, give borgerne adgang til inspirerende kulturtilbud og viden om byens historie. **Aktiviteterne skal udspringe af og tilpasses det omgivne lokalområde.** (Effekt- og ydelsesmål)

16. delmål:

Borgerservice og Biblioteker skal tilbyde en bred vifte af arrangementer samt kurser af folkeoplysende karakter. Der skal fokuseres på børns læselyst og læseglæde. Fra 2015 og fremover skal der være mindst 15 borgervendte services, der drives helt eller delvist af frivillige. (Ydelsesmål)

Målopfyldelse

	R2013	R2014	R2015	*B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Antal udbudte kurser	214	274	269	250	19	8
Antal kursister i alt	1.858	1.639	1.409	1.600	-191	-12
Antal borgervendte services, der drives helt eller delvist af frivillige	-	15	48	20	28	140
Antal arrangementer for førskolebørn herunder læsearrangementer	290	531	300	400	-100	-25
Antal arrangementer for skolebørn herunder læsearrangementer	798	591	539	400	139	35
Antal samarbejder om borgervendte aktiviteter	36	41	86	40	46	115

* Beregningerne er foretaget på baggrund af R2014.

Afvigelsen i antallet af kursister skyldes, at der generelt er færre deltagere pr. kursus end tidligere. Mange kurser har haft sigte på at gøre borgerne mere selvhjulpne på IT-området, derfor undervises i små grupper omkring en gruppe PC-ere.

Afvigelsen på "Antal borgervendte services, der drives helt eller delvist af frivillige" skyldes et særligt fokus på dette område på Dokk1. 18 ud af de 48 services er forankret i hovedbibliotekets nye enhed "Borgerdialog".

Afvigelsen i antal arrangementer for førskolebørn skyldes formentligt ændrede retningslinjer i daginstitutionerne, som reducerer muligheden for ture ud af huset.

Afvigelsen i antal arrangementer for skolebørn skyldes blandt andet, at det i forbindelse med beslutningen om flytningen fra Møllegade til Dokk1 blev besluttet, at området skulle have meget højt prioritet. En anden forklaring på afvigelsen er, at der fortsat afholdes lektiecafeer på en del biblioteker trods den obligatoriske lektiecaféordning på skolerne.

Afvigelsen i antal samarbejder om borgervendte aktiviteter skyldes blandt andet, at Hovedbiblioteket har prioriteret dette område højt i forbindelse med flytningen til Dokk1. Efter flytningen har der fortsat været stor interesse i at indgå aftaler om samarbejder. På medborgercentrene har der ligeledes været skærpet opmærksomhed på skabe relationer med nye samarbejdspartnere i overensstemmelse med bibliotekspolitikens mål om borgerinddragelse og medborgercentre. Målet er opfyldt, dog ikke for antallet af kursister og arrangementer for førskolebørn.

17. delmål:

Aarhus Stadsarkiv skal indsamle dokumentation om Aarhus' historie fra borgere og kommunale myndigheder samt formidle byens historie gennem borgerinddragende aktiviteter. (Effektmål)

Målopfyldelse

	R2014	R2015	B2015	Afvigelse	%-
--	-------	-------	-------	-----------	----

					(R-B)	afvigelse
Digital tilgængelighed	Antal unikke brugere på Stadsarkivets digitale platforme*	-	7.965	7.500	465	6
	Antal åbne, digitale filer lagt online (private)	-	5.246	10.000	-4.754	-48
Digitale filer og Terabyte	Antal afleveringer til "Smartarkivering.dk"	121	155	100	55	55
	Antal Terabyte i Digitalt Arkiv (private og kommunale, men overvejende kommunale)	-	6TB	6TB	0	0
Dokumentation	Antal afleveringer fra private	110	86	70	16	23
	Antal hyldemeter afleveret fra den kommunale forvaltning	300	780	700	80	11
Borgerinddragelse	Antal frivillige	51	75	50	25	50

*Det drejer sig om: AarhusArkivet, Sejrs Sedler, AarhusWiki og Aarhus Stadsarkivs hjemmeside.

Afvigelserne skyldes blandt andet, at der er tale om nye mål som har været svære at vurdere niveauet for.

Afvigelsen på "Antal åbne, digitale filer lagt online" skyldes udsving hen over årsskiftet. Der kommer tilsvarende flere i 2016

Afvigelsen på "Antal afleveringer til Smartarkivering.dk" forklares ved, at der er talt antal filer, som er den mest entydige metode; antallet af sessioner ligger lavere.

Afvigelsen i antallet af frivillige skyldes, at der blev iværksat et online-projekt mere end beregnet.

Delmål 12 er opfyldt med undtagelse af filer lagt online.

- **Overordnet mål:**

Borgerservice og Bibliotekers tilbud skal støtte op omkring Aarhus Kommunes kanalstrategi. (Effektmål)

18. delmål:

Gennemsnitligt 80 % af alle transaktioner* på de obligatoriske selvbetjeningsområder i Borgerservice skal ske gennem digital selvbetjening. (Effektmål)

*transaktioner = oprettelse af ny sag eller ændring i eksisterende sag.

Målopfyldelse

Eksempler på områder med obligatorisk selvbetjening

Andel af transaktioner, der foregår via digital selvbetjening	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Flytning (MKB)	91 %	87 %	80 %	7	9
Sundhedskort (MKB)	84 %	88 %	80 %	8	10
Blåt EU sygesikringskort (MKB)	92 %	90 %	80 %	10	13
Affaldshåndtering fra borgere (MTM)*	-	80 %	80 %		
Anmeldelse af rotter (MTM)**	-	51%	80 %	-29	-36
Ansøgning om optagelse i dagtilbud (MBU)	92 %	97 %	80 %	17	21
Indskrivning til skole (MBU)	86 %	89 %	80 %	9	11
Ansøgning om hjælpemidler (MSO)	-	6%	80 %	-74	-93

*Det er ikke lykkedes at få tal for affaldssortering fra Teknik og Miljø (tallet ligger ifølge MTM mellem 3% og 65%)

**Det er ikke lykkedes at få bemærkninger fra Teknik og Miljø vedrørende anmeldelser af rotter.

Området for obligatorisk selvbetjening øges i bølger frem mod 2015 gennem Bølgeplanen for obligatorisk digital selvbetjening på kommunale områder. Med bølge 3, fra december 2014, er der tale om i alt ca. 30 områder for obligatorisk selvbetjening. Bølge 4, som forventes at træde i kraft ultimo 2015, er endnu ikke klarlagt. Afrapportering sker i samarbejde med magistratsafdelingerne og er forankret i Styregruppen for Borgerservice.

Afvigelsen på affaldshåndtering skyldes blandt andet en ny digital løsning, som der har været problemer med driften af. Desuden understøttes visse funktioner ikke længere i den nye løsning. Det har givet ekstra mange henvendelser på mail og telefon frem for digitalt. Der arbejdes med løsninger på området.

Afvigelsen på anmeldelse af rotter skyldes, at borgerne i stort omfang har brug for personlig rådgivning og hjælp til at komme videre, da situationen for mange er ny og uoverskuelig. Teknik og Miljø henviser til muligheden for selvbetjening på hjemmeside og i mails men finder det stadig nødvendigt, at der er en telefonisk kanal.

Afvigelsen på ansøgning om hjælpemidler skyldes primært, at målgruppen er svær at digitalisere.

Samlet set er målet kun delvist opfyldt, da der er negative afvigelser på punkterne anmeldelse af rotter og ansøgning om hjælpemidler.

19. delmål:

Andelen af digitale udlån af bøger, lydbøger og film skal stige i perioden 2015-2018. (Effekt-mål)

Målopfyldelse

Medborgercentrenes digitale udlån:

Andel af udlån, der er digitale	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Bøger*	1,2 %	2,5 %	1,5 %	1,0	67
Netlydbøger**	32,6 %	55,3 %	43,1 %	12,2	28
Film***	9 %	12,7%	10,3 %	2,4	23

* E-bøger/(udlån af fysiske bøger + e-bøger).

** Netlydbøger/(udlån af lydbøger + netlydbøger).

*** Netfilm/(dvd'er + netfilm).

Afvigelsen i bøger skyldes, at de store forlag er kommet tilbage på eReolen i 2015, hvilket har betydet en fordobling i antallet af titler. Desuden lancerede eReolen i januar 2015 en ny Android-app, der dermed gav flere adgang til servicen.

Afvigelsen i netlydbøger skyldes, at netlydbøgerne blev præsenteret bedre i den nye Android app og på en ny hjemmeside. Desuden er mediet generelt i vækst, da det passer godt med den moderne måde at anvende litteratur på.

Afvigelsen i film skyldes, at der har været en nedadgående interesse, som er vendt i 2015, hvilket ikke var forventet i budgetmålet. Målet er opfyldt.

20. delmål:

Kontrolarbejde skal effektivt afdække socialt snyd. Folkeregistret skal sikre korrekt personregistrering. Endelig må kommunens samlede restancemasse årligt maksimalt stige svarende til den kommunale fremskrivningsprocent. (Effekt-mål)

Målopfyldelse

Opfyldelsen af målet vurderes via dels værdien af fremsatte tilbagebetalingskrav og stop af betalingskrav og stoppede ydelser. Der er forskellige refusionsprocenter på de forskellige områder.

I 2014 blev brug af logivært-erklæringer udvidet. På sigt vil indsatsen medføre relativt færre udgifter til friplads og boligstøtte. Byrådet har i budgetforliget vedtaget at evaluere forsøget primo 2015.

Provenu ved kontrolvirksomhed i MKB

*1000 kr.	R2013	R2014*	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Tilbagebetalingskrav	924	390	224	720	-496	-68,9
Værdi af stoppede ydelser	7.313	7.351	4.063	5.280	-1.217	-23
I alt provenu ved kontrolvirksomhed	8.238	7.742	4.287	6.000	-1.713	-28,6
Heraf kommunalt provenu	6.695	5.446	3.210	4.000	-790	-19,8

*Udbetaling Danmark har i 2013/2014 overtaget udbetaling af boligstøtte og familieydelse. Disse ydelser har derfor ingen betydning for Aarhus Kommune og indgår derfor ikke i statistikken fra 2014.

Afvigelsen i tilbagebetalingskrav tillægges flere årsager. Den kommunale forebyggende indsats med bl.a. anvendelse af logiværtserklæringer og samarbejde med de almennyttige boligforeninger begynder nu at have en effekt på dels borgernes opmærksomhed på betydning af korrekt bopælsregistrering, dels adfærd herom. Hermed modtager færre borgere ydelser, som de ikke er berettiget til og dermed færre sager. En ændret praksis i Ankestyrelsen vedrørende tilbagebetaling af sociale ydelser til enige forsørgere har desuden medført færre sager med tilbagebetaling til kommunen.

Afvigelsen i værdien af stoppede ydelser har flere årsager. Der er som resultat af et samarbejde med samtlige boligforeninger i Aarhus sket et stort fald (73%) i antallet af overbefolkede lejligheder. Der er et fald i provenu vedrørende boligsikring fra Udbetaling Danmark. Aarhus Kommune modtager stadig kun få sager til kontrol fra Udbetaling Danmark. I forbindelse med den årlige erklæring som enlig forsørger fra Udbetaling Danmark har Aarhus Kommune kun modtaget ganske få sager.

Maksimalt niveau for de samlede restancer i Aarhus Kommune

1000 kr.	R2014	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
*	364.288	387.633	428.815	-41.182	-10

*Budgettallene er beregnet med udgangspunkt i regnskabstal for 2012 og indeholder mellemkommunale refusioner, som kun delvist varetages af Opkrævningen. Opkrævningen i Aarhus Kommune overtager løbende nye krav. Der vil således fremadrettet blive korrigeret for nye områder. Da der ikke er angivet en fremskrivningsprocent længere frem end 2015 er tallet ikke fremskrevet til 2016 og frem.

Der er efter budgetmål 2015 blev opstillet foretaget væsentlige afskrivninger af kommunale restancer på foranledning af SKAT. Der har herefter været en nedadgående tendens i restancerne, da SKAT fik gang i inddrivelsen i 2014-2015. Det stoppede desværre med nedlukningen af automatisk inddrivelse via EFI i september 2015. Herefter er restancerne igen i stigning. Desuden har borgerservice i 2015 overtaget en ny kravstype i forhold til dagrenovation, som også medfører en stigning i de samlede restancer.

Målet er samlet set delvist opfyldt.

- **Overordnet mål:**

Borgerservice og Biblioteker skal spille en aktiv rolle i realiseringen af initiativet Smart Cities for sammen med offentlige og private aktører at skabe digitale løsninger på en række samfundsmæssige udfordringer. (Effektmål)

21. delmål:

Borgerservice og Biblioteker vil indsamle og udstille åbne data og sørge for at der bliver afholdt forskellige arrangementer med henblik på at udvikle projekter, understøtte start-up virksomheder og formidle om digitaliseringens risici. (Effektmål)

Målopfyldelse

Borgerservice og Biblioteker vil indsamle og udstille data fra kommunen, de øvrige aktører i SmartAarhus og alle andre, der ønsker at dele data. Det skal ske gennem Open Data Aarhus (www.odaa.dk).

Antal datasæt der bliver tilgængelige

	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Antal datasæt	121	200	-79	-40

*Et datasæt er et sæt af data om et emne. F.eks. 'parkeringsdata', 'tømningsdata affald/varme', 'bevaringsværdige bygninger i Aarhus Kommune' eller 'arrangementer på Aarhus Kommunes biblioteker'.

Afvigelsen i antal datasæt skyldes, at der i 2015 har været fokus på at skabe automatiske træk, hvilket er mere tidskrævende at etablere. De automatiske træk sparer tid på lang sigt og er samtidig mere interessante for databrukerne. De 121 datasæt indeholder over 400 datafiler.

Borgerservice og Biblioteker skal medvirke til udvikling af projekter, der anvender frit tilgængelige data og medvirke til udviklingen af konkrete anvendelser af åbne grunddata f.eks. gennem organisering af tematiserede hackathons. Desuden skal Borgerservice og Biblioteker arbejde for gennem partnerskaber, at etablere tiltag, som understøtter start-up virksomheder inden for det digitale område.

Via medborgercentrene og Dokk1 skal Borgerservice og Biblioteker være ramme om SmartAarhus aktiviteter og gennem events og arrangementer vil Borgerservice og Biblioteker støtte op omkring Internet Week Denmark.

Endelig vil Borgerservice og Biblioteker arbejde for at udvikle oplysningsformater, der skaber opmærksomhed om digitaliseringens mulige risici og faldgruber.

Antal arrangementer og kampagner:

	R2015	B2015	Afvigelse (R-B)	%-afvigelse
Antal arrangementer der anvender åbne data*	8	10	-2	-20
Antal arrangementer der understøtter start-up virksomheder	4	3	1	33
Antal arrangementer/events under Internet Week Denmark	2	2	0	0
Digital kampagne rettet mod unge	1	1	0	0

*Antal arrangementer som Borgerservice og Biblioteker har arrangeret, afholdt eller deltaget i.

Afvigelsen i antal arrangementer der anvender åbne data skyldes, at det er blevet prioriteret at afholde større arrangementer i stedet for flere. I februar 2015 afholdte ODAA et stort tre dages hackaton¹, hvor både interne, studerende og virksomheder deltog.

Målet er samlet set ikke opfyldt.

¹ Et hackathon er en begivenhed hvor it-udviklere mødes og samarbejder intensivt om udvikling af prototyper, konceptudvikling eller videreudvikling af eksisterende it-projekter. Det kan også være konkrete udfordringer (kommunale som samfundsmæssige i bredere forstand) som der søges forskellige teknologiske bud på at håndtere. Formålet er oftest at få skabt idéer og grundlag for senere egentlig produktudvikling.

3. Særlige indsatsområder

3.1 Hensigtserklæringer

3.1.1 Sport og Fritid

I 2018 skal Aarhus være **vært for VM i samtlige olympiske bådklasser**. Eventen bliver en stor international begivenhed, som vil give borgere og publikum gode oplevelser, give omsætning i byen samt markedsføre Aarhus.

Status:

Byrådet tiltrådte den 17. juni 2015 en fællesindstilling fra Kultur og Borgerservice og Borgemesterens afdeling om VM i sejlads 2018. I den forbindelse blev det besluttet at byrådet inden den 1. juni 2017 skal have en status på planlægningen og økonomien.

Fonden Aarhus Internationale sejlsportscenter skal fortsat arbejde med at **fremskaffe restfinansieringen** til etablering af et internationalt sejlsportscenter. Kultur og Borgerservice er løbende i dialog med Fonden og vil fremsende en status på finansieringen i forbindelse med regnskabet.

Status:

Ved budgetforliget for 2016 blev der bevilget et **anlægstilskud på 10 mio. kr. til sejlsportscenteret**. Derudover blev der givet en bemyndigelse til, at Kommunen kan stille garanti for lån på til 10 mio. kr.

Ud over det kommunale bidrag lykkedes det Fonden Aarhus Internationale Sejlsportscenter i løbet af 2015 at fremskaffe restfinansiering til sejlsportscenteret fra forskellige eksterne fonde. Projektering af centeret pågår. Der er forventet byggestart efteråret 2016.

3.1.2 Kultur

Kultur og Borgerservice gennemfører en analyse af mulighederne for etablering af et Dansens Hus i Aarhus.

Status:

Analysen er gennemført, og det vurderes ikke, at realiseringen af et Dansens Hus vil frigøre midler til produktion.

Kultur og Borgerservice skal tilstræbe, at der fremover er overensstemmelse mellem tilskudsperioden for henholdsvis de statslige og de kommunale tilskud.

Status:

Kulturforvaltningen arbejder for, at det kan ske i det omfang det er muligt i forhold til de tids horisonter, der arbejdes med fra statslig side.

Kultur og Borgerservice fremsender i samarbejde med Teknik og Miljø snarest en indstilling omkring udvidelsen af Filmby Aarhus

Status:

Arbejdet med udvidelsen af Filmby Aarhus er igangsat på den bevilling, der blev givet i forbindelse med Forventet Regnskab 2014. Byggeriet finansieres som driftsfinansieret anlægsbevilling på lige fod med filmby 1 og filmby 2. Kultur og Borgerservice vil i samarbejde med Teknik og Miljø fremsende en konkret indstilling til byrådet omkring udvidelsen forventeligt i 2016. Bevillingen fra Forventet Regnskab 2014 anvendes til udarbejdelse af byggeprogram mv.

3.1.3 Biblioteker og Borgerservice

Kultur og Borgerservice har i 2015 igangsat forsøg med **udvikling af lokale medborgercentre og multihuse**. Dette evalueres i forbindelse med regnskabet for 2016.

Status:

Kultur og Borgerservice har i 2015 fordelt de 2 mio. kr. til tre projekter:

- Etablering af et medborgercenter i forbindelse med Solbjerg Skole (0,9 mio. kr.) som sker ved at flytte det nuværende Solbjerg Bibliotek på skolen op i forbindelse med skolens hovedindgang.
- Etablering af biblioteks- og borgerservicetilbud i forbindelse med Søndervangskolen i Viby Syd (0,5 mio. kr.).
- Kommunal medfinansiering til realisering af et multihus i Hårup (0,6 mio. kr.).

3.2 Særlige indsatsområder

3.2.1 Kultur

Ungdommens Hus

Ungdommens Hus er et samarbejdsprojekt på tværs af magistratsafdelinger. Initiativet er skrevet ind i Kulturpolitikken, og det fremgår af Budgetforlig 2014, at Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse skal bidrage med medarbejderressourcer til projektet. Den 1. januar 2014 skal lokaliteten, hvor Ungdommens Hus kan etableres/drives fra være afklaret. Der skal søges etableret partnerskaber med Institut for (X), Frontløberne, Produktionsskolerne m.m. Projektet skal indledes med brugerinddragende processer, der skal være med til at skabe og definere stedet. Stedet forventes i løbet af projektperioden 2014 – 2016, at overgå til at være en socialøkonomisk virksomhed.

Status:

Projektet flyttede i juni 2015 ind i det tidligere Børnenes Hus i Hjortensgade 23, 8000 Aarhus C, som MBU fraflyttede sommeren 2015. De unge har omdøbt huset til Ungdomskulturhuset – UKH - og har selv stået for at indrette stedet med atelier, scene i hallen, ugentlige fællesspisninger, og et lydstudie og et mediekontor er på vej. Der er nu ansat to medarbejdere på henholdsvis 20 og 25 timer, som har deres daglige gang i UKH. Derudover er en vejleder ansat, 10 timer ugentligt, som i samarbejde med en medarbejder fra MSB og lederen af Aarhus Produktionsskole har udviklet undervisningsforløb – såkaldte masterclasses – i samarbejde med unge.

Der er besluttet en forøgelse af styregruppemedlemmer, således at der fremover sidder to ungerrepræsentanter med i styregruppen. De unge er i gang med at etablere en forening i huset, med en del udvalg, som bl.a. skal stå for de daglige aktiviteter i huset. Muligheden for at huset på sigt kan overgå til at være en socialøkonomisk virksomhed, har været undersøgt, men det vurderes ikke realistisk.

Kunst i byrum

I perioden 2014 – 2016 skal byen og landskabet udforskes gennem kunstneriske eksperimenter, borgerinddragelse og anskaffelse af permanent og/eller midlertidig kunst. Der skal sættes særligt fokus på kunst i forstæder og landsbyer og på nye innovative samarbejdsformer og inddragelsesmetoder.

Status:

Der er gennemført og afsluttet et projekt om kunst i byrummet i Lystrup. Sideløbende hermed er et projekt i Solbjerg gennemført. Dette er fortsat på initiativ af borgerne selv. Et forløb i Stavtrup er under planlægning. Der har været indtil nu været afholdt møder med borgere og

interessenter, og der er tilknyttet en kunstkonsulent til projektet. I 2016 igangsættes et projekt baseret på ideen om borgerbudgetter.

Vision om et børnekulturelt produktionscenter - kunst og kultur med børn og unge

I Aarhus Kommunes kulturpolitik for 2014-2016 er visionen om en samling af børnekulturelle aktiviteter og aktører i fælles fysiske rammer vedtaget med opbakning fra samtlige politikere i Byrådet. Centret samler blandt andre kulturskolerne for børn og unge, børnekulturelle kompetencecentre, herunder Børnekulturhuset, og skal tilbyde en bred vifte af oplevelser. Stedet skal styrke talent- og kompetenceudvikling og skal signalere seriøsitet om børn og unges møde med kunst og kultur.

Status:

Der arbejdes stadig hårdt på at skaffe ekstern finansiering til realiseringen af projektet, der stadig er yderst relevant. Det har endnu ikke været muligt at få et bindende tilsagn ift. ekstern finansiering.

Finansiering af Europæisk Kulturhovedstad i 2017 (Tilskud til Fonden Aarhus 2017)

MKB og MTM har fået udarbejdet en mulighedsanalyse for en fremtidig bebyggelsesplan for Brobjergskolen. Sideløbende er der lavet en opgørelse over de nuværende lejere og behovet for genhusning. Det skal på et senere tidspunkt afklares, hvilket pejlemærke, der skal sættes for nettoprovenuet. Kommunens samlede finansieringsbidrag er ikke til diskussion, og det er nødvendigt at finde flere salgsemner. MKB må i samarbejde med BA arbejde videre med begge dele.

Status:

Mægler vurderingen på en forventet indtægt på et salg af Brobjergskolen er blevet ajourført i 2015. Derudover er der i forbindelse med undersøgelsen om et Dansens Hus blevet lavet kalkulationer af, hvad det vil koste at flytte BoraBora/Dansescenen på Brobjergskolen. Konklusionen er, at det ikke økonomisk kan svare sig at flytte BoraBora. Der arbejdes videre med genhusning af funktioner fra Brobjergskolen i forbindelse med realiseringen af Fritids- og Foreningshus på Fjordsgade Skole.

4. Supplerende nøgletal

Der udarbejdes nøgletal i 6-bysamarbejdet. De følgende nøgletal fremgår af det udarbejdede materiale med baggrund i regnskab 2014

4.1 Sport & Fritid

6-bynøgletal for Sport & Fritidsområdet

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
Kr. pr. indbygger						
Lokaler til idræt og fritid (kommunal)	183	380	371	390 ²⁾	219	27
Lokaler til idræt og fritid (selvejende og private) ¹⁾	78	214	186	196	307	85
Oplysningsforbund	117	66	76	31	44	81
Aktivitetstilskud m.v.	111	37	90	63	72	47
Daghøjskoler	29	03)	18	12	04)	38
Ungdomsskoler	05)	207	95	100	151	118
Ungdomsskoleklubber	0	0	42	0	0	0
Nettodriftsudgifter i alt	518	904	836	796	793	396

1. Lokaleudgifter til klub- og ungdomsskole-området indgår ikke i beløbet.

2. Beløbet indeholder ikke udgifter til udvendig bygningsvedligeholdelse.
3. Odense Kommune har ingen daghøjskoler.
4. Randers Kommune har ingen daghøjskoler.
5. Aarhus Kommune kan ikke opgøre regnskabet særskilt for ungdomsskolerne, da det er en del af det samlede klubområde.

4.2 Kultur

6-bynøgletal for Kultur

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
TEATRE:						
Antal godkendte små storbyteatre/egnsteatre	4	3	1	1	1	11
MUSIKSKOLER:						
Musikskoleelever pr. 1.000 0-25 årige	36	48	71	73	45	9
Nettodriftsudgift pr. elev	3.093	2.015	3.461	4.533	4.019	6.734
Antal aktivitetselever	4.411	3.339	5.098	2.733	1.421	1.741
LANDSDELSORKESTRE:						
Antal fastansatte musikere	69	73	65	11 ¹⁾	14 ²⁾	0
Nettodriftsudgifter³⁾ pr. indbygger:						
Museer	104	183	111	146	122	80
Teatre	64	47	41	43	57	63
Landsdelsorkestre	70	156	136	32	50	0
Musikskoler	42	34	86	107	59	20
Andre kulturelle opgaver	237	339	322	370	203	114
Nettodriftsudgift i alt	518	759	696	698	491	309

1. Esbjerg har 11 fastansatte musikere i et ensemble (ikke landsdelsorkester)
2. Randers har 14 fastansatte musikere i et kammerorkester (ikke landsdelsorkester)
3. Bygningsvedligeholdelse og lejeudgifter er indeholdt i nettodriftsudgiften.

Centrale aktivitetsoplysninger vedr. Aalborg, Aarhus og Odense Symfoniorkester

P/L 2016	R2010	R2011	R2012	B2013	R2014	B2015	B2016	B2017	B2018	B2019
Finansiering pr. orkester i mio. kr.										
Aalborg Symfoniorkester										
Stat	21,1	20,6	21,1	21,1	21,0	21,0	20,4	20,0	19,6	19,2
Kommune	28,9	28,4	28,9	28,4	29,5	28,4				
Egenfinansiering	2,6	2,9	2,7	2,4	3,8	3,9				
Samlet finansiering	52,6	52,0	52,7	51,9	53,8	53,3				
Aarhus Symfoniorkester*										
Stat	22,0	21,7	21,6	21,5	21,4	21,4	20,9	20,5	20,1	19,7
Kommune	22,0	21,7	21,3	20,8	20,4	20,4	20,5	20,5	20,3	20,3

Egenfinansiering	7,5	7,0	8,0	7,8	7,2	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9
Samlet finansiering	51,6	50,3	50,9	50,1	49,1	48,7	48,3	47,9	47,3	46,9
Odense Symfoni- orkester										
Stat	22,2	21,8	21,7	21,6	21,5	21,5	20,9	20,5	20,1	19,7
Kommune	34,7	36,2	33,5	33,5	33,0					
Egenfinansiering	4,1	4,0	5,5	5,5	5,9					
Samlet finansiering	61,0	61,9	60,8	60,6	60,5					

Kilde: Finansloven 2016

* Aarhus Symfoniorkester bor huslejfrit til en værdi af ca. 3,5 mio. kr.

4.3 Borgerservice og biblioteker

6-by nøgletal Borgerservice og Biblioteker

Driftsudgifter og -indtægter til bibliotekerne

Kr. pr. indbygger	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
Lønudgifter ¹⁾	248	264	284	267	267	233
Materialer og baser	56	60	56	52	60	58
Heraf bøger m.v. ²⁾	35	32	29	33	30	36
Andre materialer ³⁾	12	14	14	8	12	8
Elektroniske ressourcer ⁴⁾	10	13	13	10	18	13
Administration mm. ⁵⁾	20	28	19	26	43	14
Øvrige udgifter ⁶⁾	16	15	29	24	13	40
Bruttodriftsudgift i alt	340	367	389	369	382	344
Bruttodriftsindtægt i alt	-20	-16	-19	-14	-18	-39
Nettodriftsudgift i alt	320	351	370	355	364	305
Kr. pr. udlån						
Nettodriftsudgift i alt	49	61	56	68	50	53

Anmærkninger

Driftsudgifter og -indtægter er eksklusive betjeningsoverenskomster og ejendomsudgifter, centralbibliotekets andel og fast ejendom.

1) Lønudgifter er inklusive udgifter på konto 06.45.51.

2) Bøger og serierpublicationer dvs. aviser, tidsskrifter og årbøger.

3) Andre materialer er musik, dvd, lydbøger mv.

4) Elektroniske ressourcer: Online ressourcer, e-bøger, brugerafgift for elektroniske databaser, øvrige digitale dokumenter mv.

5) Indeholder udgifter til administration, inventar, telefoni, øvrige personaleudgifter (ikke løn), katalogiseringsbidrag samt bidrag til Danbib, Bibnet og DDB.

6) Øvrige udgifter er: Kulturelle arrangementer, IT-udgifter og kørende materiel.

3

Biblioteker - aktiviteter og faciliteter i 2014

Antal	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
Antal udlån¹⁾	2.105.217	1.124.440	1.351.270	598.816	706.430	3.274.253
I alt udlån pr. indbygger	7	6	7	5	7	6
Antal udlån pr. personaleenhed ²⁾	11.349	8.220	9.855	8.098	11.181	9.223
Antal elektroniske besøg på bibliotekernes hjemmeside pr. 10.000 indbygger:³⁾						
Antal besøg	51.951	51.079	44.766	39.064	44.882	90.518
Antal sidevisninger	328.196	271.719	400.977	197.649	271.975	406.122

Antal brug af online ressourcer pr. 10.000 indbyggere⁴⁾						
Antal søgninger	0	0	0	0	0	0
Antal downloads	0	0	0	0	0	0
Aktive låneres⁵⁾						
Antal aktive låneres procentvis af indbyggere	30	29	31	27	30	34
Antal fysiske betjeningssteder pr. 31.12.2014 ⁶⁾	19	10	18	7	5	20
Heraf hel eller delvis selvbetjening pr. 31.12.2014	15	9	14	6	4	16
Antal årsværk pr. 10.000 indbyggere	6	7	7	6	7	6
Selvbetjening i pct.af Udlån	91	90	86	83	74	97
Aflevering	96	91	90	88	73	93

Anmærkninger

Tabellen er baseret på oplysninger indberettet til Kulturstyrelsen vedrørende 2014.

- 1) Eksklusive fornyelser og CB-udlån.
- 2) Antal årsværk er eksklusiv rengøring, kantine, ejendomsfunktioner, betjeningsoverenskomst og lokalhistorisk arkiv.
- 3) Et elektronisk besøg er et besøg på bibliotekernes hjemmeside jf. definitionen i KPI-indeks.
- 4) Antal downloads fra eksterne servere indeholder bl.a. Filmstriben, e-bøger, netlydbøger og netmusik. Ikke muligt at tilvejebringe valide tal vedrørende 2014 grundet fejl hos udbyderne.
- 5) En aktiv låner er i det pågældende år registreret for mindst 1 transaktion i udlånssystemet.
- 6) Inklusive antal bogbusser (ej bogbusstoppesteder).

5. Ressourcer

5.1 Resumé af sektorens økonomi

Nedenstående obligatoriske tabel opsummerer regnskabsresultatet for 2015.

Resumé af regnskab 2015

Sektor	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	1.351.880	1.227.629	124.251	106.833	17.418	1,3%
Indtægter	-333.626	-180.784	-152.842	-125.356	-27.486	9,0%
Refusion	-74	0	-74	0	-74	...
Nettoudgifter i alt	1.018.180	1.046.845	-28.665	-18.523	-10.141	-1,0%
Anlæg:						
Udgifter	370.633	335.609	35.024	112.351	-77.327	-17,3%
Indtægter	-65.529	-66.261	731	-22.691	23.422	-26,3%
Nettoudgifter i alt	305.104	269.349	35.755	89.660	-53.905	-15,0%
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
Sektor 470	622.598	649.580	-26.982	-12.296	-14.686	-2,3%
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter	395.582	397.265	-1.683	-6.227	4.544	1,1%
* Anlæg	305.104	269.349	35.755	89.660	-53.905	-15,0%
Nettoudgifter i alt	1.323.284	1.316.194	7.091	71.137	-64.046	-4,6%

Kultur og Borgerservices samlede forbrug udgør 1.323,3 mio.kr. Dette svarer til en mindreudgift på 64,0 mio. kr. i forhold til korrigeret budget. Størstedelen af mindreudgiften vedrører anlægsområdet, særligt Urban Mediaspace. I afsnittene nedenfor beskrives økonomien efter nettoopgørelsen.

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(3)=(1)-(2)	(4)=(4A)+(4B)	(3)=(1)-(2)	
			- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -	
Personaleforbrug	734,2	698,6	35,5	5,10

Kultur og Borgerservice havde i 2015 35,5 fuldtidsstillinger mere end i 2014. Stigningen vedrører primært Borgerservice og Biblioteker, og skyldes bl.a. nye opgaver i forbindelse med ibrugtagningen af Dokk1, hvor aktiviteten er udvidet i forhold til tidligere. Dertil kommer nye opgaver i Borgerservice og Biblioteker, for eksempel grafiske opgaver og innovationscentret. Endvidere er personaletallet steget på grund af aktivitetsudvidelser i bl.a. Godsbanen og Musikhuset.

5.2 Drift og personale

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i 2015 givet følgende tillægsbevillinger på Kultur og Borgerservices drift:

Decentraliseret drift	
Forventet regnskab 2014	4.913
Forventet regnskab 2015	-14.853
Regnskab 2014	-1.856
Igangsætning og projektering af sejlsportscenter	-500
Ikke decentraliseret drift	
Forventet regnskab 2014	-11.198
Forventet regnskab 2015	4.971
I alt	-18.523

På den decentraliserede drift vedrører tillægsbevillingerne primært tilpasningen til forventede udgifter i forbindelse med forventet regnskab 2015.

På den ikke decentraliserede drift vedrører tillægsbevillingerne primært et skøn over udgifterne til boligstøtte i forbindelse med forventet regnskab i 2014 og 2015.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

På den decentraliserede drift er mindreudgiften i forhold til budgettet på 14,7 mio. kr. Der er tale om flere modsatrettede afvigelser.

Der er en mindreudgift til Dokk1 på 9,4 mio. kr. i forhold til budgettet. Dette skyldes bl.a. tidsforskydninger i form af udgifter, der i stedet forventes afholdt i 2016. Ligeledes skyldes det mindreudgifter til bygninger, herunder både Dokk1 og bygningen i Møllegade. Endvidere er der mindreudgifter til personale og øvrig udlånsvirksomhed.

Musikhuset har et regnskabsresultat, der er 3,7 mio. kr. bedre end forventet ved forventet regnskab. Hovedårsagen til dette skal søges i bedre endelige resultater på de enkelte arrangementer.

I Symfoniorkestret er der en nettomerudgift på 0,5 mio. kr. Dette skyldes primært merudgifter til lønninger og honorarer i forbindelse med omorganiseringen, samt honorarer til dirigenter og solister. Symfoniorkestret har en strukturel udfordring, og har med udgangen af 2015 en gæld på ca. 2,1 mio. kr. MKB har igangsat et arbejde, hvor formålet er at få styr på symfoniorkestrets strukturelle udfordring og oparbejdede gæld.

Der er endvidere mindreudgifter i Sport og Fritid. Det skyldes bl.a. mindreudgifter til aktiviteter udenfor Folkeoplysningsloven- bl.a. tidsforskydning af projektmidler.

På den ikke decentraliserede drift er merudgiften på 4,5 mio. kr. Udgifterne til udbetaling Danmark viser en merudgift på 3,5 mio. kr. Dette skyldes primært merudgifter til print og kuvertering. Desuden udgør den andel af Udbetalings Danmarks udgifter som Aarhus Kommune skal betale en højere andel end forudsat.

Udgiften til Boligstøtte viser en merudgift på 1,1 mio. kr. Dette svarer til en afvigelse på 0,3 %. Af den samlede afvigelse på 1,1 mio. kr. vedrører 1,0 mio. kr. boligydelse til pensionister.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Der overføres ikke midler til budget 2016. I forhold til rammen har Kultur og Borgerservice et overskud på 20,6 mio. kr. jf. nedenfor.

5.2.4 Diverse statusredegørelser

Ingen bemærkninger.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er på anlægsområdet vedtaget følgende tillægsbevillinger:

Forventet regnskab 2014	12.386
Forventet regnskab 2015	167.685
Regnskab 2014	-70.767
Aarhus Ø Etape 6 Rekreative forbindelse N	-3.910
Anlægsbevilling til et nyt Skytternes hus	-15.234
igangsætning og projektering af Sejlsportscenter	-500
I alt	89.660

Der er meget væsentlige tillægsbevillinger i forbindelse med regnskabet for 2014. Det vedrører især overførsel af indtægtsbudget på Urban Mediaspace fra 2014 til 2015. Tillægsbevillingen i forbindelse med forventet regnskab for 2015 vedrører primært indtægtskrav der flyttes til efterfølgende år. De pågældende krav er bl.a. Salg af Saltholmsgade, finansiering af Kulturhovedstad 2017 og salg af byggerettigheder i Filmbyen.

Tillægsbevillingen i 2015 vedrørende nyt Skytternes Hus er udtryk for finansiering af projektets udgifter i efterfølgende år.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Mindreudgiften på netto 53,9 mio. kr. Hovedparten af afvigelsen vedrører Urban Mediaspace. På udgiftssiden er der dog også visse afvigelser under Sport og Fritids projekter. På indtægts-siden er der hovedsageligt afvigelser under Urban Mediaspace.

På Urban Mediaspace er der mindreudgifter på 71,4 mio. kr., og mindreindtægter på 23,5 mio. kr. Mindreudgifterne skyldes for det første, at forligsforhandlinger først er afsluttet i 2016, for det andet at færdiggørelsen af havnepladsen er forsinket (primært på grund af Letbanen), og for det tredje, at lejemålsindretning er sket senere ind end forventet.

Mindreindtægterne på 23,4 mio. kan forklares med, at en indtægt på lejepladserne fra Hermann Sallings Fond ikke som forventet blev indbetalt. Endvidere kom der færre indtægter fra Realdania end forventet. Begge dele er ren tidsforskydning.

De øvrige bruttomindreudgifter skyldes for det første anlægstilskud til forenings- og fritidsfaciliteter. Der er tale om et tilskudsområde, hvor der bevilges og udbetales til foreninger efter regning. Udbetalingstidspunktet afhænger således af foreningerne, hvilket ofte resulterer i tidsforskydninger, og en deraf følgende mindreudgift. For det andet er der i 2015 en mindreudgift til etablering af isskøjtebanen ved Musikhuset. Det skyldes en tidsforskydning bl.a. på grund af varmt vejr. Det kan oplyses, at der forventes en samlet merudgift på anlægsprojektet vedr. isskøjtebanen på 0,4 mio. kr., som vil blive finansieret af opsparingen i Sport/Fritid. For det tredje skyldes mindreudgiften tidsforskydninger på bl.a. genopretning af boldbaner og andre mindre projekter.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Med regnskabet for 2015 aflægges der anlægsregnskab for følgende projekter:

	Forbrug i alt	Anlægs- bevilling	Bevilling - forbrug
Nyt idrætsanlæg i Lystrup	15.263	15.278	15
Lystrup Idrætsanlæg - Klubhus	8.309	8.310	1
Erstatningsanlæg for Åhavevej	18.545	18.736	191
Stamdatafej vedrørende Beboerhus Sølystgade	0	0	0

Mindreforbrugene på de tre projekter overføres til KB stadion og idrætsanlæg til opfølgning i garantiperioden.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger

Kultur og Borgerservice har i 2015 følgende KB'ere:

	Forbrug	Bud- get/Bevilling	Bevilling- Forbrug
KB Åbne Biblioteker	108	108	0
KB Genopretning (Boldbaner og Private idræts- haller)	5.363	6.056	693
KB Stadion & Idrætsanlæg	794	797	3
KB Decentrale Kommunale Idrætsanlæg	1.779	2.689	910
KB Anlægspuljen til forenings- og fritid	3.910	6.303	2.393
KB Atletion anlægstilskud	768	1.200	433
KB Musikhuset, Vedligehold	2.982	2.771	-211
KB Musikhuset, Investeringer	3.088	3.070	-18
KB Medborgercentre - S&F politik 2013-16	0	40	40
KB Kulturfovaltningen - div. anlægsudgifter	99	50	-49
Atletion, Vedligeholdelse	1.109	1.109	0
KB Godsbanen afslutning og restarbejder	9	100	91
Etablering af isskøjtebane ved Musikhuset	2.538	3.215	677
I alt	22.546	27.508	4.962

Følgende tabel viser i hovedoverskrifter, hvad midlerne er anvendt til:

Formål	Forbrug
Tilskud til foreningsfaciliteter, herunder genopretning af haller	5.456
Boldbaner	4.611
Musikhuset	6.069
Etablering af udendørs isskøjtebane	2.538
Kommunale idræts- og fritidsfaciliteter	1.779
Atletion	1.876
Andet	216
Total	22.546

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Afvigelserne på de enkelte anlægsprojekter overføres til samme projekt i efterfølgende år, dog med undtagelse af projekter der afsluttes jf. ovenfor.

5.3.6 Oversigt over anlægsregnskaber afsluttet i regnskabsåret.

Der er ikke afsluttet anlægsbevillinger selvstændigt i regnskabsåret.

5.3.7 Diverse statusredegørelser vedrørende anlæg

Ingen bemærkninger

5.4 Status på områder med decentraliseringsordning

Nedenstående tabel opsummerer resultatet i forhold til rammen, samt opsparingens størrelse.

A: Vedrørende de decentraliserede områder:

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo-ramme	Ramme-reguleringer	Ultimo-ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)-(4)
	- 1.000 kr. -				
Nettoramme: - Sektor 4.71	639.580	3.771	643.352	622.598	20.753
Samlet ramme i alt	639.580	3.771	643.352	622.598	20.753

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokorrekationer		Nettotilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)		(4)=(1)+(2)+(3)
	- 1.000 kr. -				
Nettoramme: - Sektor 4.71	37.681	20.753	-3.462		54.972
I alt	37.681	20.753	-3.462		54.972

NB! Tilgodehavender i kommunekassen anføres med positivt fortegn. Gæld anføres med negativt fortegn.

Kultur og Borgerservice har udgifter på det decentraliserede område på 622,6 mio. kr. Rammen er på 643,4 mio. kr. Overskud i forhold til rammen udgør således 20,8 mio. kr. Der er samlede saldokorrekationer på 3,5 mio. kr. I dette indgår +10,6 mio. kr., som kompensation for manglende huslejeindtægter i Dokk1, -2,5 mio. kr. fra manglende provenu fra Kontrolgruppens aktiviteter, +0,8 mio. kr. som følge af merudgifter til at fastholde tilskudsniveauet for tilskudsmodtagere på områder omfattet af positivlisten, som er 100 % momsregistrerede. Alt dette er indarbejdet i regnskabsmaterialet. I Forventet regnskab blev vedtaget en saldokorrektion på -8,9 mio. kr. som overførtes til anlægsområdet.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Overskuddet skyldes for det første et overskud på 13,7 mio. kr. i Sport og Fritid. Her er et overskud på lokaletilskudskontoen den væsentligste årsag. Årsagerne hertil er beskrevet i indstillingen vedrørende forventet regnskab.

Musikhuset har i 2015 et ekstraordinært godt resultat med et nettooverskud på 7,6 mio. kr. på driften. Det ekstraordinært gode resultat skyldes et rigtig godt salg i forbindelse med en meget vellykket afvikling af 'Dirty Dancing'.

Symfoniorkestret har et underskud i forhold til rammen på 1,7 mio. kr. Underskuddet skyldes dels en række engangsforhold – herunder udgifterne i forbindelse med omorganisering, samt udgifter til dirigenter og solister. Dertil kommer en række permanente forhold foranlediget af øgede driftsudgifter samt reduceret statstilskud. MKB har igangsat et arbejde, som skal sikre en løsning på symfoniorkesterets strukturelle udfordring og oparbejdede gæld.

Aarhus Events har et overskud på 3,1 mio. kr. Dette skyldes at event-puljen ikke forventes anvendt fuldt ud i 2015, idet der disponeres midler til events i senere år.

I Borgerservice er der et underskud i 2015, hvilket skyldes, at der har været to valg i 2015.

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Med årets overskud udgør opsparingen nu 55,0 mio. kr. Der er i 2016 budgetlagt med forbrug af opsparede midler på 15,0 mio. kr., ligesom det i forbindelse med besparelserne er forudsat, at en del af disse i 2016 håndteres ved hjælp af forbrug af opsparede midler.

Der er desuden i et vist omfang afsat midler til indsatser i kommende år, bl.a. i Musikhuset og Aarhus Events. Der drejer sig bl.a. om opsparing af midler til projekter i Kulturhovedsatsåret. Opsparingen er endvidere gardering mod uforudsete udgifter. Ligesom det må forventes, at en del af de opsparede midler i lighed med tidligere vil blive anvendt på anlægsområdet.

5.5 Produktivitetstal

	R 2012	R 2013	R 2014	R 2015
Bibliotekerne: Udvikling i antal besøgende ift. løn. 2012=100	100	89	90	111
Musikhuset Århus*: Udvikling i samlede antal besøgende ift. arrangementer. 2013=100		100	107	112
Århus Musikskole: Udvikling i antal elever ift. nettoudgifter 2007=100	106	116	111	97
Borgerservice: Digitale henvendelser vedr. flytninger og sygesikring ift. it udgifter **	75	110	310	111

* Nyt indeks fra 2013 idet Musikhusets interne regnskabsprocesser har ændret sig

** Det skal bemærkes, at kommunens opgave omkring blått sygesikringskort overgik til Udbetaling Danmark pr.1/5 2015.

6. Øvrige forhold

6.1 Status jordsagen i Malling motocross

I henhold til Regionens afgørelse kan baneanlægget blive liggende og minicrossbanen fortsætte. Regionens afgørelse kan ikke påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, idet der er tale om en tilsynsafgørelse (og ikke en dispensationsafgørelse). Naboerne vil kunne indbringe sagen for Tilsynsrådet eller domstolene.

6.2 Tilskud til institutioner m.v. som er 100 % momsregistrerede

Kommunen kan ikke længere få refunderet dele af tilskud indenfor positivlisten til modtagere, som er 100 % momsregistrerede. MKB kompenseres for merudgifterne. Merudgifterne søges i regnskab 2015 godtgjort som en statuskorrektur på driften, og på anlægsområdet (KB) som en tillægsbevilling i 2016. Det drejer sig om følgende beløb:

Samlet resultat	804.205
Sport og Fritid	343.548
Kulturforvaltningen	422.504
Anlæg Kultur og Borgerservice	38.152

Det skal bemærkes, at de samlede merudgifter i forhold til tidligere er større end dette, idet beløbet til kompensation ikke omfatter tilskud, som er bevilget efter regelændringen.

Sektor 5.50 Børn og Unge

Børn og Unge

1. Ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Børn og Unge har ansvaret for hovedparten af de kommunale tilbud til de 0-18-årige – herunder ansvaret for drift og udvikling af dagtilbud, skoler, fritidstilbud og børnesundhed.

Byrådet vedtog i december 2015 Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik som grundlaget for arbejdet med alle børn og unge 0-18 år. Den overordnede vision er, at alle børn og unge udvikler sig til:

- Glade, sunde børn og unge med selvværd
- Personligt robuste, livsduelige og kreative børn og unge, der bliver så dygtige, som de kan og er rustede til at møde fremtidens udfordringer
- Børn og unge, der oplever medborgerskab og bruger det
- Børn og unge, der deltager i og inkluderer hinanden i fællesskaber
- Børn og unge med globalt udsyn og lokal indsigt

Som de foregående år, er det generelle billede også i regnskabet for 2015, at denne vision bliver indfriet for langt de fleste børn og unge i Aarhus Kommune – men at der fortsat er en gruppe børn og unge, hvis sociale baggrund har negativ indflydelse på, hvordan de har det og klarer sig.

Ser man først på **de unge, som for nyligt har forladt folkeskolen**, så viser regnskabet for 2015 en række tegn på, hvilket afsæt de har for at få et godt liv. Er de blevet til robuste og vedholdende, deltagende, inkluderende og fagligt stærke unge mennesker, som er i stand til at træffe kvalificerede valg på alle fronter i livet og gennemføre en ungdomsuddannelse?

Hvad angår de unges faglige ballast, så viser regnskabet, at de aarhusianske afgangselever under ét står stærkt. Afgangseleverne fra 2015 opnåede et samlet gennemsnit på 7,2 – og det aarhusianske gennemsnit ligger fortsat over landsgennemsnittet. Under dette samlede resultat skal det også nævnes, at gennemsnittet for den højest scorende fjerdedel af de aarhusianske folkeskoleelever er steget fra 9,9 i 2010 til 10,5 i 2015.

For de fleste af byens unge gælder endvidere, at de giver udtryk for at de trives, deltager i og bidrager til et godt fællesskab - alt sammen vigtige forudsætninger for at udvikle robusthed og medborgerskab. En stor del af de unge træffer også sunde valg i forhold til tobak og alkohol.

Endelig har godt 90 % af byens unge påbegyndt en ungdomsuddannelse 15 mdr. efter at de har afsluttet folkeskolen.

Dette er altså billedet for langt hovedparten af byens unge. Ikke desto mindre er der fortsat 10-15 % af de unge, som *ikke* har tilsvarende gode forudsætninger for et godt voksenliv. Deres faglige niveau, trivsel og deltagelse halter, de har opmærksomhedskrævende fraværmønstre, de har svært ved at klare Folkeskolens Prøver, de kommer ikke hurtigt i gang med ungdomsuddannelse, og på flere fronter i livet udviser de én eller anden form for risikoadfærd.

Betragter man disse unge menneskers forløb frem mod afslutningen af folkeskolen, så viser den seneste kvalitetsrapport, at deres udfordringer og risikoadfærd i mange tilfælde ikke først er opstået i udskolingen, men kan spores længere tilbage i deres opvækst. Det gælder eksempelvis på tegn som fraværmønstre, faglige resultater og tandsundhed. Kvalitetsrapportens analyser viser også, at disse unge menneskers udfordringer i vidt omfang hænger sammen med deres socioøkonomiske baggrund – og at det gennem de seneste år ikke er lykkedes at ændre nævneværdigt på dette mønster.

Ser man dernæst på **de børn, som i dag går i indskolingen og på mellemtrinnet**, er billedet tilsvarende, at langt de fleste trives, lærer og udvikler sig og er en del af et stærkt fællesskab: De har gode venner, de oplever ikke mobning, de klarer sig godt i de kommunale og nationale test, og deres fravær er lavt og faldende.

Men igen kan man også i indskolingen og på mellemtrinnet se, at der er en mindre gruppe børn med udfordringer: Til eksempel er godt 15 % af eleverne overvægtige i 6. klasse, ca. 10 % af eleverne på mellemtrinnet oplever at blive mobbet, og omkring 10 % mangler de basale færdigheder i matematik allerede på 3. klassetrin. Også her viser nyligt gennemførte analyser af udviklingen i elevernes sprog-, læse- og matematikfærdigheder, at de vanskeligheder, nogle børn oplever op gennem skoleforløbet, hænger nært sammen med de forudsætninger, børnene havde ved skolestart.

Betragter man endelig kommunens yngste borgere – **de 0-6-årige børn** – så foreligger der *på kommuneniveau* kun begrænset viden om deres trivsel, læring og udvikling. De tegn, der *er*, viser dog samme billede, som for de ældre børn: På den ene side er ca. 80 % af alle spædbørn normalvægtige ved 10 mdr., tand-sundheden ved 3 år er rigtig høj, og over 90 % af forældrene til børn i dagtilbud oplever, at deres barn trives. På den anden side er der fortsat godt 11 % af børnene som når at blive overvægtige inden skolestart. Der er også fortsat en lille gruppe børn, hvis tidlige sproglige vanskeligheder enten ikke bliver opdaget eller ikke bliver afhjulpel tilstrækkeligt godt før skolestart. Eksempelvis har under 2 % af børnene med dansk som andetsprog et alderssvarende dansk ved 3 år, og 33 % har tilstrækkelige danskundskaber ved skolestart.

Hjemmelæringsmiljøet og forældrenes engagement er blandt de allermest afgørende faktorer i forhold til børnenes trivsel, læring og fællesskaber og deres udvikling over tid. Regnskabet for 2015 viser, at **forældre-samarbejdet** generelt opleves positivt – men også, at der fortsat er et klart forbedringspotentiale i forhold til forventningsafstemningen og forældrenes faktiske aktive deltagelse og engagement.

Samlet set viser regnskab 2015 således, at det generelt går godt – men også, at der stadig er en række velkendte udfordringer på 0-18-årsområdet. Udfordringer, som alle på forskellig vis handler om at styrke forebyggelsen af udsathed og mindske betydningen af børnenes og de unges sociale baggrund.

Regnskabet viser samtidig en række eksempler på, at nogle af de hidtil iværksatte tidlige, forebyggende indsatser i Børn og Unge nu bærer frugt for en del af børnene. Det gælder eksempelvis arbejdet med elevfravær og tandsundhed. Ikke desto mindre er der fortsat behov for at styrke det generelle forebyggende arbejde, den tidlige opsporing af børns udfordringer og målrettede indsatser for de børn, der har størst behov for støtte. Der er også fortsat behov for en mere systematisk udbredelse af de pædagogiske metoder, der virker bedst, og for en generelt styrket inddragelse af forældrene som ressource.

Med det igangværende arbejde med Forebyggelsesstrategien, Folkeskolereformen og den nye struktur på FU-området er der både fokus på de børn og unge, som har de svageste og de stærkeste forudsætninger for et godt liv. Med kvalitetsrapporteringen for 2013 har byrådet desuden besluttet, at Børn og Unge skal styrke og investere i tidligere, mere forebyggende indsatser. Det indebærer, at de igangværende indsatser over de kommende år underbygges af investeringer i bydækkende og lokale pædagogiske udviklingstiltag, der skal styrke børnenes robusthed og vedholdenhed, deres tidlige tilegnelse af sprogfærdigheder og deres tidlige motoriske og sansemotoriske udvikling. Et væsentligt element heri bliver desuden at styrke samarbejdet mellem forældre og pædagogisk personale omkring børnenes udvikling – bl.a. via en generelt styrket forældrevejledning og via flerfamilietilbud til de mere udsatte familier.

Endelig pågår der et fortløbende arbejde med at øge kvaliteten og sammenligneligheden af oplysninger om børnene og de unge – både som afsæt for at blive klogere på, hvordan vi hjælper børnene og de unge bedst muligt og tidligst muligt, og for at kunne følge, om alle børn bliver så dygtige, som de kan, og om det lykkes at mindske den negative betydning af børnenes sociale baggrund.

2. Mål for effekt og ydelser

Børn og Unge-udvalgets drøftelser af effektmål og strategier i foråret 2014 resulterede i, at Budget 2015 i hovedtræk blev en videreførelse af det gældende budget – dvs. de samme effektmål, delmål og i vidt omfang også de samme tegn, som hidtil. Samtidig tilkendegav udvalget et ønske om på sigt at opdatere effektmålene med afsæt i den nye børne- og ungepolitik, lige som ambitionen om at udvikle stadigt bedre tegn på kvalitet og stadigt bedre mål for børnenes relative udvikling over tid og i forhold til udgangspunktet blev fastholdt.

2.1. Overordnede effektmål

- **Læring og udvikling: Børn og unge har faglige, personlige, sociale og kulturelle kompetencer, der gør dem i stand til at gennemgå et uddannelses-/dannelsesforløb (effektmål)**
- **Trivsel og sundhed: Børn og unge trives, er glade, sunde og har selvværd. De har en god opvækst og udnytter egne potentialer (effektmål)**
- **Rummelighed: Børn og unge respekterer deres medmennesker og tager personligt ansvar. De indgår i forpligtende fællesskaber, begår sig i forskellighed og mangfoldighed samt deltager aktivt i samfundet som demokratiske medborgere (effektmål)**
- **Forældresamarbejde: Forældre og institutioner indgår i et vedkommende og gensidigt forpligtende samarbejde, hvor hver part tager ansvar for børn og unges trivsel, læring og udvikling (effektmål)**

2.2 Delmål og målopfyldelse (effektmål)

Læring og udvikling

- **Overordnet effektmål: Børn og unge har faglige, personlige, sociale og kulturelle kompetencer, der gør dem i stand til at gennemgå et uddannelses-/dannelsesforløb**
- **Delmål: Børn og unge udnytter egne evner og potentialer med henblik på at opnå et højt fagligt niveau**

Status og målopfyldelse:

Til belysning af delmålet 'Børn og unge udnytter egne evner og potentialer med henblik på at opnå et højt fagligt niveau' indgår indikatorer vedr.

- Andel 3-årige med alderssvarende sprog
- Andel børn med dansk som andetsprog, der ved skolestart har tilstrækkelige danskundskaber
- Elevernes oplevelse af faglige udfordringer i skolen
- Forældrenes tilfredshed med børnenes faglige udbytte af undervisningen
- Elevernes resultater ved de kommunale test i læsning og talfærdighed
- Elevernes resultater ved de nationale test i dansk og matematik
- Elevernes uddannelsesparathedsvurdering
- Andel elever, der går op til alle prøver i dansk og matematik ved Folkeskolens Prøver
- Andel elever, der opnår mindst 02 i gennemsnit i både dansk og matematik ved Folkeskolens Prøver
- Karaktergennemsnittet for alle elever under ét samt for den højest og lavest scorende fjerdedel

På tværs af disse forskellige tegn er det samlede billede, at langt hovedparten af de aarhusianske børn og unge opnår et højt fagligt niveau. Til eksempel viser de senest gennemførte sprogvurderinger af 3-årige, at 95 % af de børn, der har fået en frivillig sprogvurdering, har et alderssvarende sprog, og at den tilsvarende

andel blandt de børn, der har fået en obligatorisk sprogvurdering, er knap 78 %. De senest gennemførte kommunale test viser også, at 95 % af eleverne på 3. klassetrin og omkring 99 % af eleverne på 8. klassetrin er sikre/svingende læsere, og at omkring 90 % af eleverne på 3. klassetrin besidder de grundlæggende tal-færdigheder – et mønster, der i øvrigt har været stabilt over de seneste 6 år.

Elever og forældres tilkendegivelser vedr. faglige udfordringer i skolen tyder endvidere på, at hovedparten af børnene og de unge udnytter egne evner og potentialer: 75 % af forældrene har eksempelvis i 2015 svaret, at de er tilfredse/meget tilfredse med deres barns faglige udbytte af undervisningen, hvilket er på niveau med 2009, 2011 og 2013. Tilsvarende tilkendegiver hhv. 88 % af indskolingseleverne, 80 % af eleverne på mellemtrinnet og 69 % af udskolingseleverne, at de 'aldrig' eller kun 'sjældent' / 'engang i mellem' keder sig. Sammenlignet med landsgennemsnittet ligger Aarhus Kommune tilsyneladende også pænt. På det nationale indeks for elevernes såkaldte 'faglige trivsel' er 2015-resultatet for Aarhus et gennemsnit på 3,8 mod et landsgennemsnit på 3,7.

Samtidig lykkes det generelt at løfte hver årgang af unge fagligt i forhold til tidligere årgange. Det gælder såvel for alle elever under ét, som for de fagligt svageste og de fagligt stærkeste: Betragter man elevernes karaktergennemsnit ved Folkeskolens Prøver i 9. klasse, så ligger det i 2015 på 7,2 for alle elever under ét. Og med en stigning på 0,4 karakterpoint siden første sammenlignelige måling i 2011 har de aarhusianske afgangselever altså, årgang for årgang, opnået et stadigt højere fagligt niveau – og i hele perioden 2011-2015 ligger de over landsgennemsnittet. Det samme billede gør sig gældende, hvis man specifikt betragter de fagligt stærkeste og de fagligt svageste elever. Gennemsnittet for den højest scorende fjerdedel af de aarhusianske elever er i 2015 10,5 mens gennemsnittet for den lavest scorende fjerdedel af eleverne er 3,7 – og for begge disse elevgrupper er gennemsnittet også steget årgang for årgang.

Ikke desto mindre er der dog også - uanset nedslagstidspunkt i børnenes alder – en andel af børnegruppen, som har svært ved følge med de andre fagligt:

Der er fortsat 3-årige med dansk som modersmål, der har et sprogstøttebehov, som ikke opdages før skolestart – og blandt gruppen af børn med dansk som andetsprog er det fortsat kun ca. 2 % ved 3 år og 33 % ved skolestart, som har et alderssvarende dansk.

Betragtes uddannelsesparathedsvurderingerne på 8. og 9. klassetrin, så blev ca. 25 % af de aarhusianske elever på 8. klassetrin vurderet 'ikke uddannelsesparate' i 2015. På 9. klassetrin var det knap 9 % - mod et landsgennemsnit på knap 5 %.

Ser man på elevernes prøvefrekvens, så gik 86,9 % af alle folkeskoleelever under ét – og 90,2 % af folkeskoleeleverne i almenklasser – op til alle bundne prøver og udtræksprøver i 9. klasse i sommeren 2015. Ydermere opnåede 88,8 % af folkeskoleeleverne under ét – og 91,7 % af eleverne i almenklasser – mindst 02 i gennemsnit i dansk og matematik, svarende til adgangskravet til erhvervsskolerne. Dvs. at der i 2015 var ca. 13 % af folkeskoleeleverne, som *ikke* gik op til alle prøver – og tilsvarende ca. 11 %, som ikke opnåede mindst 02 i dansk og matematik.

Samtidig gælder, at selvom det – årgang for årgang - lykkes at løfte både alle under ét, de fagligt svageste og de fagligt stærkeste elever i forhold til tidligere generationer, så er gabet mellem de fagligt svageste og alle andre uforandret.

På tværs af test og prøver op gennem folkeskolen er det i lidt højere grad matematik end dansk/læsning, der udfordrer eleverne. Det er eksempelvis en gennemgående trend i de kommunale test hen over 2008-2015, at ca. 10 % af eleverne halter bagefter i matematik på 3. klassetrin, mens under hhv. 5 og 1 % af eleverne er usikre læsere på 3. og 8. klassetrin. Tilsvarende viser de senest gennemførte nationale test, at Aarhus som samlet kommune opfylder målet om, at mindst 80 % af eleverne skal være dygtige, hvis man ser på læsning

på 8. klassetrin, mens denne målsætning ikke er opfyldt i matematik på 3. og 6. klassetrin. Endelig viser analyser i forbindelse med kvalitetsrapporteringen, at det især er matematik, der udfordrer eleverne ved Folkeskolens Prøver i 9. klasse.

Ud over et behov for at styrke de kognitive færdigheder ift. sprog/læsning og matematik – ikke mindst hos de svageste 10-15 % - så viser resultaterne for 2015 også et behov for fokus på børnenes og de unges faglige motivation og vedholdenhed. Det er særligt synligt blandt elever på mellemtrinnet og i udskoling, hvor hhv. ca. 20 og ca. 30 % af eleverne tilkendegiver at kede sig. Det afspejles også i, at forældrenes tilfredshed med børnenes faglige udbytte er højest i indskoling og faldende med stigende klassetrin.

Med ovenstående for øje har byrådet besluttet, at alle børn, uden skelen til modersmål, skal sprogvurderes ved 3 år med henblik på at sikre, at børns sprogstøttebehov opdages tidligt, så de kan få den nødvendige støtte forinden skolestart. Desuden har byrådet vedtaget forsøg med camps i udskoling, nye tiltag på 10. klasses området, samt en række tiltag i forbindelse med folkeskolereformen, som tilsammen skal bidrage til at sikre, at alle børn bliver så dygtige som de kan og at betydningen af deres sociale baggrund bliver mindre. Implementeringen af disse tiltag sker alle som led i Børn og Unges generelle arbejde med at styrke de tidlige og forebyggende indsatser og etablere et samarbejde med forældrene, hvor alles ressourcer bringes i spil – sidstnævnte især med henblik på at styrke børnenes motivation og vedholdenhed via et godt hjemmelæringsmiljø.

- Indikator: Andelen af 3-årige børn, der vurderes at have et alderssvarende sprog

Status og målopfyldelse:

Andel 3-årige med dansk som modersmål, som har alderssvarende sprog	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... blandt de børn i dagtilbud, som - med afsæt i det pædagogiske personales indledende skøn - skal have en obligatorisk sprogvurdering	77,6 %	**	-
... blandt de øvrige børn i dagtilbud, som får foretaget en frivillig sprogvurdering ***	95,0 %	**	-

Andel 3-årige med alderssvarende sprog		2011	2012	2013	2014	2015
... blandt de børn i dagtilbud, som - med afsæt i det pædagogiske personales indledende skøn - skal have en obligatorisk sprogvurdering ***	... med dansk som modersmål	67,9 %	67,2 %	75,7 %	71,8 %	77,6 %
	... med dansk som andetsprog	1,7 %	1,7 %	2,3 %	1,9 %	1,9 % ****
... blandt de øvrige børn i dagtilbud, som får foretaget en frivillig sprogvurdering ***	... med dansk som modersmål	95,9 %	95,7 %	95,6 %	95,3 %	95,0 % *****
	... med dansk som andetsprog	*	*	*	*	*

Kilde: I Aarhus Kommune benyttes ministeriets 'Sprogvurderingsmateriale'. Materialet indplacerer børnene i 3 indsatsgrupper. Værdier for hvornår man falder inden for de 3 indsatsgrupper er fastsat i et normeringsstudium. Materialet er udviklet af Syddansk Universitet for det tidligere Ministerium for Familie- og Forbrugeranliggender.

*I Aarhus Kommune er det obligatorisk at sprogvurdere alle 3-årige med dansk som andetsprog. Af samme grund vil der ikke være nogen 3-årige med dansk som andetsprog i kategorien 'Øvrige børn i dagtilbud (frivillig sprogvurdering).

** Fastsættelsen af tolerancetærskler for hver enkelt kategori af 3-årige med hhv. dansk som modersmål og dansk som andetsprog afventer valg og implementering af nyt sprogvurderingsmateriale, og afhænger desuden af, at en større andel 3-årige bliver sprogvurderet.

***Der er i 2015 gennemført 246 obligatoriske og 2052 frivillige sprogvurderinger. Tilsammen svarer det til, at ca. 80 % af de 3-årige med dansk som modersmål er blevet sprogvurderet. Der er gennemført en obligatorisk sprogvurdering på ca. 8,6 % af de 3-årige og frivillige sprogvurdering på ca. 71,8 %.

****Pr. 6/1 2016 er der registreret i alt 413 børn med dansk som andetsprog, der fyldte 3 år i 2015.

***** Dvs. 5 % af de 3-årige med dansk som modersmål, som får foretaget en frivillig sprogvurdering, har ikke et alderssvarende sprog.

- Indikator: Andelen af børn med dansk som andetsprog, der ved sprogscreening ved skolestart vurderes at have tilstrækkelige danskundskaber, skal være over 40 %

Børn med dansk som andetsprog med tilstrækkelige danskundskaber	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andelen af børn med dansk som andetsprog*, der ved sprogscreening i forbindelse med skolestart vurderes at have tilstrækkelige danskundskaber (Gruppe F) **	33,0 %	> 40,0 %	- 7

Børn med dansk som andetsprog med tilstrækkelige danskundskaber	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Andelen af børn med dansk som andetsprog*, der ved sprogscreening i forbindelse med skolestart vurderes at have tilstrækkelige danskundskaber (Gruppe F**) ***	19 %	25 %	27,1 %	27,5 %	30,3 %	36,9 %	33,0 % ***

*Børn med dansk som andetsprog er her afgrænset på baggrund af Undervisningsministeriets definition

**Gruppe F udgør andelen af børn med et uvæsentligt behov for undervisning i dansk som andetsprog.

***Aarhus Kommune har i lighed med tidligere år sprogscreenet kommende skolestartere med dansk som andetsprog. Resultatet af årets screening er, at der fortsat er udfordringer med at få børn med dansk som andetsprog til at tale dansk som deres jævnaldrende. Andelen af de sprogscreenede børn med et alderssvarende dansk er faldet med 4 procentpoint fra 37 til 33 procent siden sidste års screening. Årets resultater kommer efter en konstant fremgang i de seneste seks år. 358 af de i alt 511 sprogscreenede børn er også blevet sprogscreenet som treårige. Årets sprogscreening viser, at andelen af de sprogscreenede børn, som har haft en sproglig fremgang (markant eller forventelig fremgang) er på 94,7 procent, hvilket er 0,9 procentpoint lavere end 2014.

- Indikator: Andelen af elever i 3. klasse, der har et færdighedsniveau fra 1-4 i talfærdighedstest, og andelen af sikre og svingende læsere på 3. og 8. klassetrin, skal være mindst 95 %.

Test i læsning og talfærdighed	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel sikre og svingende læsere (3. klasse)	95,2 %	> 95 %	0,2
Andel sikre og svingende læsere (8. klasse)	(98,9 %)	> 95 %	3,9
Andel elever med færdighedsniveau 1-4 i talfærdighed (3. klasse)	(90,2 %)	> 95 %	-4,8

Test i læsning og talfærdighed****		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Test i læsning (3. klasse)*	Sikre læsere	-	82,7 %	-	79,1 %	-	82,2 %	-	81,7 %
	Svingende læsere	-	11,9 %	-	16,5 %	-	13,8 %	-	13,5 %
	Usikre læsere	-	5,3 %	-	4,4 %	-	4,0 %	-	4,7 %
Test i læsning (8. klasse)**	Sikre læsere	44 %	-	45 %	-	43,1 %	-	43,2 %	-
	Svingende læsere	56 %	-	55 %	-	56,1 %	-	55,7 %	-
	Usikre læsere	1 %	-	1 %	-	0,7 %	-	1,0 %	-
Test i talfærdighed (3. klasse)***	Andel elever med et færdighedsniveau fra 1-4	90 %	-	90 %	-	89 %	-	90,2 %	-

*Til regnskabet benyttes sætningslæseprøven SL60, som tester elevernes færdighed i hurtig og sikker læsning på sætningsniveau. Elevernes færdigheder bedømmes efter seks kategorier (A-F), hvor A angiver det højeste færdighedsniveau og F angiver det laveste. Indikatoren beregnes derefter ved at reducere antallet af kategorier til tre: *Sikre læsere* (A og B), *svingende læsere* (C og D) samt *usikre læsere* (E og F).

** Til regnskabet benyttes resultatet af delprøven 'Om Hobbitterne' som tester elevernes færdighed i indholdslæsning af skønlitterær tekst. De fem G-kategorier reduceres til tre kategorier: *Sikre læsere* (G1 og G2), *læsere med svingende resultater* (G3 og G4) samt *meget usikre læsere* (G5).

*** Færdighedsniveauet i den kommunale test i talfærdighed angives på skala fra 1-8, hvor 1 er højeste score, mens 8 er laveste score.

****Fra 2016 og frem er de kommunale test afskaffet som følge af indførelsen af de nationale test samt nationalt fastsatte målsætninger og krav om opfølgning på samme.

- Indikator: Karaktergennemsnittet for eleverne i Aarhus Kommune skal ligge over landsgennemsnittet for alle fag ved folkeskolens prøver efter 9. klasse, og gabet til den lavest scorende fjerdedel skal indsnævres
- Indikator: Karaktergennemsnittet for den højst scorende fjerdedel af eleverne i Aarhus Kommune skal stige

Karaktergennemsnit ved Folkeskolens Prøver efter 9. klasse	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Karaktergennemsnittet for alle elever i Aarhus Kommune	7,2	> 6,9	0,3
Gabet mellem den lavest scorende fjerdedel af eleverne og alle elever under ét	3,5	< 3,6	-0,1
Karaktergennemsnittet for den højst scorende fjerdedel af eleverne i Aarhus Kommune	10,5	> 10,4	0,1

Karaktergennemsnit ved Folkeskolens Prøver efter 9. klasse		2011	2012	2013	2014	2015
Alle elever	Karaktergennemsnit for alle elever i Aarhus Kommune	6,8	6,7	7,0	7,1	7,2
	Landsgennemsnit for alle elever	-	-	6,6	6,6	6,9
Lavest scorende fjerdedel af eleverne	Karaktergennemsnit for den lavest scorende fjerdedel af eleverne i Aarhus Kommune	3,2	3,1	3,3	3,5	3,7
	Gabet mellem den lavest scorende fjerdedel af eleverne og alle elever under ét	3,6	3,6	3,7	3,6	3,5
Højst scorende fjerdedel af eleverne	Karaktergennemsnittet for den højst scorende fjerdedel af eleverne i Aarhus Kommune	10,0	10,0	10,3	10,4	10,5

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem. Opgørelserne er baseret på karaktergennemsnit for elever, som har aflagt mindst 4 ud af 8 bundne prøver.

- Indikator: Andelen af folkeskoleelever, som ved uddannelsesparathedsvurderingen på 8. klassetrin, vurderes 'ikke uddannelsesparate', skal være under 20 %

Uddannelsesparathedsvurdering 8. klasse	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel folkeskoleelever, som ved uddannelsesparathedsvurderingen på 8. klassetrin vurderes 'ikke uddannelsesparate'	24,9 %	< 20 %	4,9

Andelen af folkeskoleelever, som ved uddannelsesparathedsvurderingen på 8. klassetrin vurderes 'ikke uddannelsesparate'	2011	2012	2013	2014	2015
Folkeskoleelever i almenklasser (almene folkeskoler)	*	*	*	*	23,8 %
Folkeskoleelever i specialklasser (almene folkeskoler)*	*	*	*	*	(100 %)
Specialskelelevere (specialskoler og interne skoler)*	*	*	*	*	(93,2 %)
Alle folkeskoleelever under ét – Aarhus Kommune	*	*	*	*	24,9 %

Kilde: UVvej. Uddannelsesparathedsvurderingen på 8. klassetrin foretages først fra og med 2014, hvorfor det endnu ikke er muligt at indsætte historiske regnskabstal.

*Bemærk, at tallene for specialklasse- og specialskelelevere skal læses med væsentlige forbehold. Det er heller ikke muligt at sammenholde Aarhus Kommunes uddannelsesparathedsvurderinger på 8. klassetrin med landsgennemsnittet, eftersom det alene er 9. classes vurderingerne, der indgår i Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem.

Supplerende nøgletal: Andelen af folkeskoleelever, som ved uddannelsesparathedsvurderingen på 9. klassetrin vurderes 'ikke uddannelsesparate'	2011	2012	2013	2014	2015
Alle folkeskoleelever under ét – Aarhus Kommune	*	*	6,7 %	7,5 %	8,6 %
Alle folkeskoleelever under ét – Landsgennemsnit	*	*	5,0 %	5,0 %	4,7 %

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem – baseret på udtræk fra www.optagelse.dk. Opgørelserne omfatter alle folkeskoleelever i Aarhus Kommune, inkl. elever i MSB-skoler. Bemærk, at et tilsvarende udtræk fra Aarhus Kommunes eget UVvej angiver, at 16,5 % af de aarhusianske folkeskoleelever er vurderet 'ikke uddannelsesparate' på 9. klassetrin i 2015. Ministeriet har selv angivet, at uddannelsesparathedsvurderingerne i Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem forventeligt afviger med op til 5 procentpoint fra de tilsvarende tal i kommunens eget ledelsesinformationssystem. Ministeriets tal for Aarhus Kommune 2015 er baseret på 1.065 vurderede elever, mens Aarhus Kommunens eget udtræk fra UVvej bygger på 2.480 vurderede elever.

- Indikator: Andelen af folkeskoleelever, som går op til alle bundne prøver og udtræksprøver ved Folkeskolens Prøver, skal være over 95 %

Andelen af folkeskoleelever, som går op til alle bundne prøver og udtræksprøver ved 9. klasseprøverne	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Alle folkeskoleelever under ét	86,9 %	> 95 %	-8,1

Andelen af folkeskoleelever, som går op til alle bundne prøver og udtræksprøver ved 9. klasseprøverne	2011	2012	2013	2014	2015
Folkeskoleelever i almenklasser	-	-	91,9 %	91,2 %	90,2 %
Folkeskoleelever i specialklasser*	-	-	(1,7 %)	(1,5 %)	(4,3 %)
Specialskeleleever*	-	-	(16,7 %)	(15,4 %)	(25,0 %)
Alle folkeskoleelever under ét	-	-	88,8 %	88,4 %	86,9 %

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem

*Bemærk, at tallene for specialklasser og specialskoler skal læses med det væsentlige forbehold, at der er usikkerhed omkring registrering af disse elevers klassesettrin, til- og framelding og prøvefrekvens. Eftersom der samtidig er tale om forholdsvis få elever, er disse tal at betragte som usikre.

- Indikator: Andelen af folkeskoleelever, som ved Folkeskolens Prøver opnår mindst 02 i gennemsnit i både dansk og matematik, skal være over 95 %

Andelen af folkeskoleelever, som går op til alle prøver i dansk og matematik ved 9. klasseprøverne og opnår mindst 02	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Alle folkeskoleelever under ét	88,8 %	> 95 %	-6,2

Andelen af folkeskoleelever, som går op til alle prøver i dansk og matematik ved 9. klasseprøverne og opnår mindst 02	2011	2012	2013	2014	2015
Folkeskoleelever i almenklasser	-	-	90,1 %	89,3 %	91,7 %
Folkeskoleelever i specialklasser*	-	-	(13,8 %)	(10,6 %)	(14,3 %)
Specialskeleleever*	-	-	(27,8 %)	(38,5 %)	(39,3 %)
Alle folkeskoleelever under ét	-	-	87,5 %	86,9 %	88,8 %

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem. Opgørelserne omfatter kun elever, der kendes fra karakterindberetningen.

*Bemærk, at tallene for specialklasser og specialskoler skal læses med det væsentlige forbehold, at der er usikkerhed omkring registrering af disse elevers klassesettrin, til- og framelding og prøvefrekvens. Eftersom der samtidig er tale om forholdsvis få elever, er disse tal at betragte som usikre.

- Indikator: Mindst 80 % af eleverne skal være gode til at læse og regne i de nationale test

Andel elever, som opnår gode resultater i de nationale test – alle folkeskoleelever i Aarhus Kommune under ét	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Dansk/læsning 2. klasse	<80 %	>80 %	Ikke opfyldt
Dansk/læsning 4. klasse	<80 %	>80 %	Ikke opfyldt
Dansk/læsning 6. klasse	<80 %	>80 %	Ikke opfyldt
Dansk/læsning 8. klasse	>80 %	>80 %	Opfyldt
Matematik 3. klasse	<80 %	>80 %	Ikke opfyldt
Matematik 6. klasse	<80 %	>80 %	Ikke opfyldt

Andel elever, som opnår gode resultater i de nationale test – alle folkeskoleelever i Aarhus Kommune under ét	2011	2012	2013*	2014*	2015
Dansk/læsning 2. klasse	-	-	70 %	71 %	77 %
Dansk/læsning 4. klasse	-	-	72 %	73 %	70 %
Dansk/læsning 6. klasse	-	-	73 %	72 %	72 %
Dansk/læsning 8. klasse	-	-	79 %	78 %	80 %
Matematik 3. klasse	-	-	72 %	70 %	77 %
Matematik 6. klasse	-	-	67 %	64 %	74 %

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem.

*Ministeriet anbefaler, at sammenligning af måltallene fra 2014 til 2015 gøres med forsigtighed. I tre ud af i alt 18 måltal er der markante udsving. Det drejer sig om matematik i 3. og 6. klasse, hvor der er sket en markant fremgang i andelen af gode elever, og i dansk, læsning 2. klasse, hvor der er sket en markant tilbagegang i andelen af de allerdygtigste elever. Ministeriet har foretaget en analyse af årsagerne til udsvingene. Analysen viser, at de markante udsving ikke alene skyldes faktiske ændringer i elevernes faglige niveau, men også skyldes forhold omkring testresultaterne og testopgaverne. Alle testopgaver har gennemgået en omfattende kvalitetssikring. Det har resulteret i, at en lang række opgaver er taget ud af opgavebanken forud for afviklingen af de obligatoriske test i foråret 2015, da de ikke har været fagligt gode nok eller levet op til testenes statistiske krav. Til gengæld er opgavebanken suppleret med et stort antal nye testopgaver. Den samlede kvalitet af opgavebanken er således blevet styrket væsentligt, men konsekvensen er også, at der er sket forskydninger i testresultaterne i visse profilområder i testene. På grund af ændringerne i opgavebanken har det været nødvendigt at genberegne alle opgavers sværhedsgrader og efterfølgende af alle elevdygtigheder og dermed kriteriebaserede testresultater fra 2012-2014. Genberegningen er foretaget udelukkende med de opgaver der levede op til de faglige og de statistiske krav. På baggrund af analysen vurderes det, at måltallene for 2015 generelt er mere retvisende end måltallene for 2014. Specifikt gælder det dog for dansk, læsning 2. klasse, at der er noget, der tyder på, at niveauet for at opnå vurderingen 'fremragende' er sat for hårdt. Det vurderes imidlertid, at der ikke på nuværende tidspunkt er et tilstrækkeligt fast grundlag for at konkludere endeligt om disse forhold. Når resultaterne fra de obligatoriske test for 2016 foreligger, vil ministeriet derfor foretage en ny analyse af udviklingen i måltallene fra 2014-2016 med henblik på at vurdere, om der på det tidspunkt er et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag til eventuelt at justere, hvilket år der skal være baseline, eller udvalgte cutscores.

Supplerende nøgletal: Antal skoler, hvor mindst 80 % af eleverne opnår gode resultater i de nationale test	2012*	2013*	2014*	2015
Dansk/læsning 2. klasse	7 / 51	11 / 51	11 / 48	20 / 49
Dansk/læsning 4. klasse	3 / 51	9 / 52	12 / 48	8 / 49
Dansk/læsning 6. klasse	10 / 51	13 / 51	9 / 49	12 / 48
Dansk/læsning 8. klasse	17 / 52	23 / 49	20 / 50	23 / 50
Matematik 3. klasse	2 / 52	5 / 52	3 / 49	24 / 49
Matematik 6. klasse	6 / 50	9 / 51	10 / 49	20 / 48

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem.

*Ministeriet anbefaler, at sammenligning af måltallene fra 2014 til 2015 gøres med forsigtighed. Se noten til tabel ovenfor.

- Indikator: Andelen af de allerdygtigste elever i dansk og matematik skal stige år for år

Andel af de allerdygtigste elever i dansk og matematik – alle folkeskoleelever i Aarhus Kommune under ét	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Dansk/læsning 2. klasse	- 6,4 %-point	Stigning	Ikke opfyldt
Dansk/læsning 4. klasse	+ 0,4 %-point	Stigning	Opfyldt
Dansk/læsning 6. klasse	- 1,4 %-point	Stigning	Ikke opfyldt
Dansk/læsning 8. klasse	+ 1,2 %-point	Stigning	Opfyldt
Matematik 3. klasse	+ 1,4 %-point	Stigning	Opfyldt
Matematik 6. klasse	+ 2,2 %-point	Stigning	Opfyldt

Samlet udvikling i andelen af de allerdygtigste elever i dansk og matematik	Fra 2012 til 2013*	Fra 2013 til 2014*	Fra 2014 til 2015
Dansk/læsning 2. klasse	- 0,4 %-point	+ 1,7 %-point	- 6,4 %-point
Dansk/læsning 4. klasse	+ 1,6 %-point	+ 1,1 %-point	+ 0,4 %-point
Dansk/læsning 6. klasse	+ 1,1 %-point	+ 0,2 %-point	- 1,4 %-point
Dansk/læsning 8. klasse	+ 0,6 %-point	+ 2,7 %-point	+ 1,2 %-point
Matematik 3. klasse	+ 0,9 %-point	+ 1,2 %-point	+ 1,4 %-point
Matematik 6. klasse	+2,5 %-point	- 0,1 %-point	+ 2,2 %-point

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem.

*Ministeriet anbefaler, at sammenligning af måltallene fra 2014 til 2015 gøres med forsigtighed. Se noten til tabel ovenfor.

- Indikator: Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test for læsning og matematik skal reduceres år for år

Andel af elever med dårlige resultater i dansk og matematik – alle folkeskoleelever i Aarhus Kommune under ét	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Dansk/læsning 2. klasse	- 1,8 %-point	Fald	Opfyldt
Dansk/læsning 4. klasse	+ 1,7 %-point	Fald	Ikke opfyldt
Dansk/læsning 6. klasse	+ 0,4 %-point	Fald	Ikke opfyldt
Dansk/læsning 8. klasse	- 1,1 %-point	Fald	Opfyldt
Matematik 3. klasse	- 2,6 %-point	Fald	Opfyldt
Matematik 6. klasse	- 2,9 %-point	Fald	Opfyldt

Samlet udvikling i andelen af elever med dårlige resultater i dansk og matematik	Fra 2012 til 2013*	Fra 2013 til 2014*	Fra 2014 til 2015
Dansk/læsning 2. klasse	+ 0,5 %-point	- 1,6 %-point	- 1,8 %-point
Dansk/læsning 4. klasse	- 3,3 %-point	- 1,3 %-point	+ 1,7 %-point
Dansk/læsning 6. klasse	- 1,2 %-point	- 0,2 %-point	+ 0,4 %-point
Dansk/læsning 8. klasse	- 2,2 %-point	+ 0,5 %-point	- 1,1 %-point
Matematik 3. klasse	- 1,5 %-point	+ 0,6 %-point	- 2,6 %-point
Matematik 6. klasse	- 1,8 %-point	+ 1,4 %-point	- 2,9 %-point

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem.

*Ministeriet anbefaler, at sammenligning af måltallene fra 2014 til 2015 gøres med forsigtighed. Se noten til tabel ovenfor.

- Indikator: Andelen af børn, der oplever at få tilstrækkelige faglige udfordringer, skal være over 90 %

Andel børn og unge, der ikke eller sommetider keder sig i skolen	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Indskoling (0.-3. klasse)	88,0 %	> 90 %	-2,0
Mellemtrin (4.-6. klasse)	79,6 %	> 90 %	-10,4
Udskoling (7.-10. klasse)	68,6 %	> 90 %	-21,4

Andel børn og unge, der ikke eller sommetider keder sig i skolen	2011	2012	2013	2014	2015*
Indskoling (0.-3. klasse)	93,3 %	93,1 %	92,8 %	93,5 %	88,0 %
Mellemtrin (4.-6. klasse)	90,9 %	91,4 %	91,8 %	90,8 %	79,6 %
Udskoling (7.-10. klasse)	86,6 %	87,6 %	87,5 %	86,7 %	68,6 %

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*Beregningsen for 2015 er baseret på spørgsmålene 'Er timerne kedelige?' for 0.-3. klasse og 'Er undervisningen kedelig?' for 4.-9. klasse fra den nationale trivselsmåling. For 0.-3. klasse indgår andelen, der har svaret 'nej' eller 'ja, nogle gange'; for 4.-9. klasse indgår andelen, der har svaret 'aldrig', 'sjældent' eller 'engang i mellem'. 10. klasse deltog ikke i den nationale trivselsmåling og indgår derfor ikke i beregningen for 2015. Eftersom spørgsmålene i den nationale spørgeramme, der har været gældende fra 2015, ikke har præcist samme ordlyd som de spørgsmål, eleverne har besvaret i de foregående år, er det ikke muligt at foretage en præcis sammenligning af resultaterne for 2015 med de historiske tal.

- Indikator: Mindst 80 % af forældrene skal være tilfredse med dagtilbud, skoler og FU-tilbuds indsats for at skabe tilstrækkelige faglige udfordringer for det enkelte barn

Andelen forældre, der er 'tilfredse' eller 'meget tilfredse' med...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... barnets faglige udbytte af undervisningen	75 %	> 80 %	-5

Andelen forældre, der er 'tilfredse' eller 'meget tilfredse' med...	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
... barnets faglige udbytte af undervisningen	74 %	-	76 %	-	74 %	-	75 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år.

*Bemærk, at det oprindelige spørgsmål vedr. tilfredshed med indsatsen for at skabe tilstrækkelige udfordringer for det enkelte barn er udgået af Forældretilfredshedsundersøgelsen for 2015 med henvisning til at der var tale om et ydelsesmål. I stedet anvendes forældrenes besvarelse af spørgsmålet om deres tilfredshed med barnets faglige udbytte af undervisningen.

- **Delmål: Børn og unge er rustede til at gennemgå et kompetencegivende uddannelsesforløb**

Status og målopfyldelse:

Til belysning af delmålet 'Børn og unge er rustede til at gennemgå et kompetencegivende uddannelsesforløb' indgår indikatorer vedr.

- Andel elever, der påbegynder og har sandsynlighed for at gennemføre et ungdomsuddannelsesforløb
- Forældrenes tilfredshed med skolens indsats for at gøre eleverne parate til at starte på en ungdomsuddannelse

Med afsæt i disse tegn er det samlede billede i 2015, at langt hovedparten af de aarhusianske børn og unge bliver rustede til at gennemgå et kompetencegivende uddannelsesforløb. Kvalitetsrapporten for Børn og Unge 2015 rummer en længere række opgørelser af elevernes påbegyndelse og gennemførelse, baseret på de oplysninger, der obligatorisk indgår i kvalitetsrapporterne (se www.aarhus.dk/kvalitetforbornogunge). I regnskab 2015 fokuseres der, jf. budgettet for 2015, først og fremmest på de tegn, Aarhus Kommune selv har udvalgt. Til eksempel viser disse, at 91,3 % af folkeskoleeleverne er i gang med en ungdomsuddannelse 15 mdr. efter afsluttet folkeskole (9. eller 10. klasse), og 91,9 % har ifølge ministeriets profilmodel sandsynlighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse inden for 25 år efter afsluttet 9. klasse. Såvel i forhold til påbegyndelse som gennemførelse er der tale om en væsentligt større andel i 2015 end i 2009 – men samtidig er andelen, der får en ungdomsuddannelse, tilsyneladende stagneret på omkring 91-92 %, hvor resultaterne har ligget siden 2012. Samtidig svarer andelen af unge, der ikke kommer i gang med en ungdomsuddannelse nogenlunde til den andel, som ikke går op til Folkeskolens Prøver eller klarer kravet om mindst 02 i gennemsnit i dansk og matematik.

Lagkagediagrammet nedenfor nuancerer billedet af de aarhusianske unges påbegyndelse og sandsynlighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse med oplysninger om, hvad de unge, som aktuelt *ikke* er i gang med en ungdomsuddannelse, i stedet laver. Siden 2010 har andelen af unge, som enten var ledige, under offentlig forsørgelse, sygemeldte eller ved at afsone en dom, ligget på mellem fra 2,5 og 5,5 % - og i 2015 altså på 4,0 %. Igennem hele perioden har mellem 13 og 15 % af årgangen været i gang med en erhvervsuddannelse, mens 75-77 % har været i gang med STX.

Opdeles resultaterne køn og herkomst, viser det sig dels, at der fortsat er væsentligt flere unge med dansk herkomst, der påbegynder en ungdomsuddannelse, end unge med anden etnisk herkomst. Endvidere er der såvel blandt unge med dansk som anden etnisk herkomst flere piger end drenge, der påbegynder en ungdomsuddannelse. Jf. grafen nedenfor, er dette billede gennemgående for hele perioden 2010-2015. Analyser i forbindelse med kvalitetsrapporteringen viser endvidere, at social baggrund fortsat betyder meget i forhold til de unges uddannelsesadfærd.

Uanset at godt 90 % af de unge påbegynder en ungdomsuddannelse, er kun 63 % af forældrene tilfredse med skolernes indsats for at gøre eleverne parate til at starte på en ungdomsuddannelse – et resultat for 2015, der svarer til resultaterne for 2011 og 2013.

I tillæg til de allerede nævnte tiltag vedr. camps i udskolingen og nye tiltag på 10. klasses området, er der i forbindelse med implementeringen af folkeskolereformen og den nye struktur på FU-området også etableret et stærkere samarbejde mellem udskoling, ungdomsskole, klub og UU. Desuden er der aktuelt innovationsprojekter under udvikling, som netop har fokus på de unge, der har sværest ved at følge med. Disse tiltag skal bygge oven på Børn og Unges generelle forebyggende indsatser og tilsammen bidrage til at sikre, at alle børn og unge bliver rustede til at gennemgå et kompetencegivende uddannelsesforløb.

- Indikator: Andelen af elever, der påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse skal stige, så 95 % målsætningen kan være opfyldt i 2013

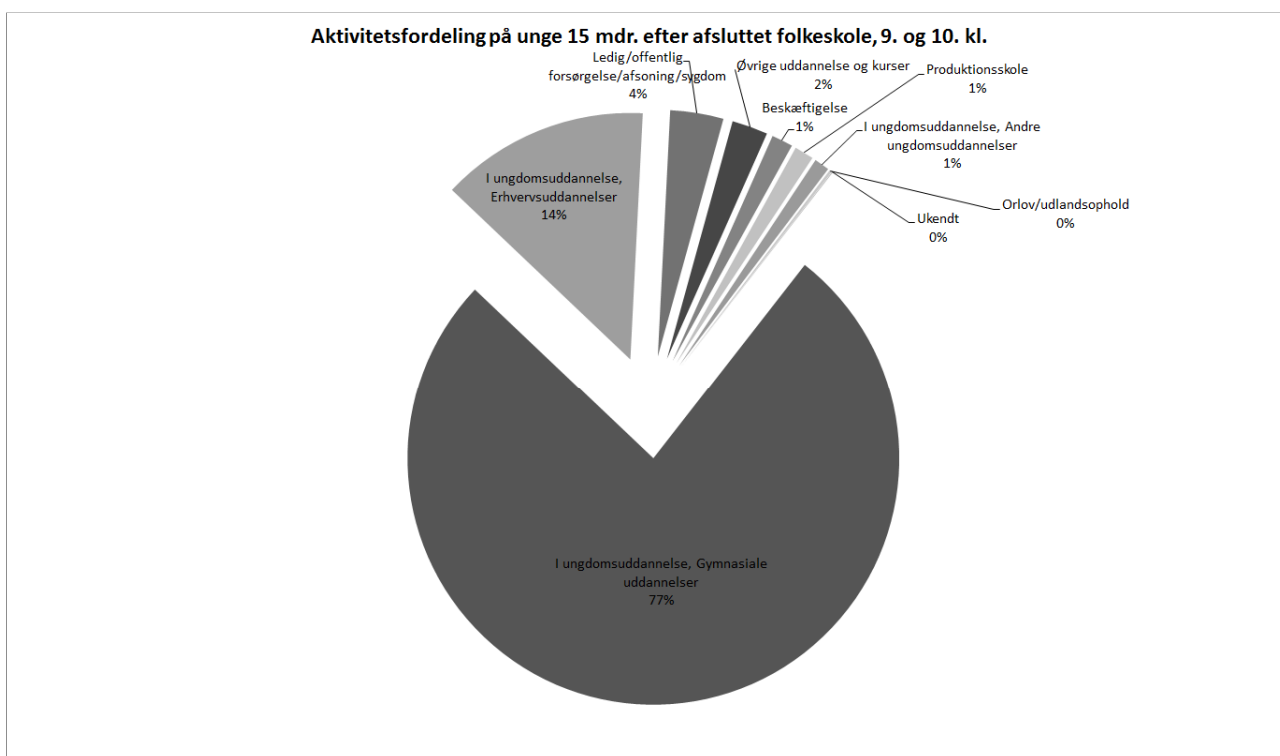
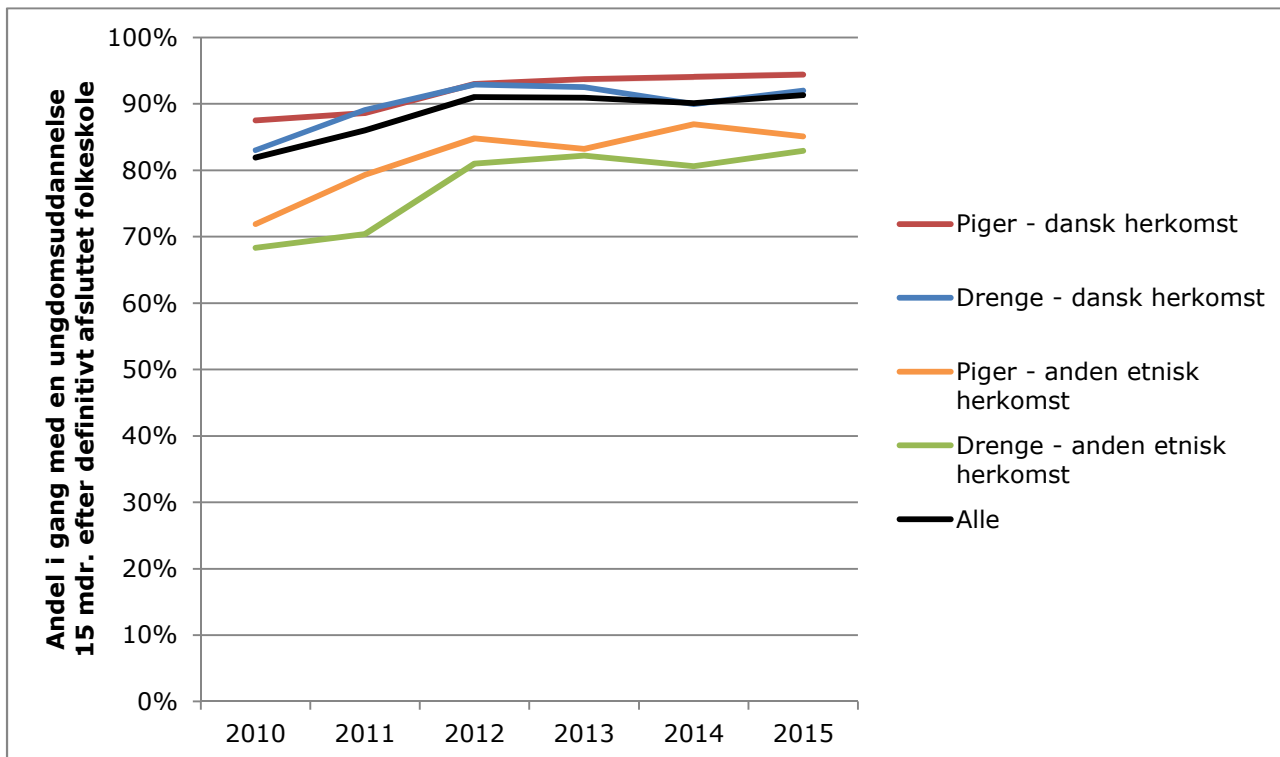
Påbegyndelse og gennemførelse af ungdomsuddannelse	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Påbegyndelse: Andel, som 15 mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole fortsat er i ungdomsuddannelse	91,3 %	95 %	-3,7
Gennemførelse: Andelen af elever, der inden for 25 år efter afsluttet 9. klasse forventes at have gennemført mindst en ungdomsuddannelse (profilmodel)	91,9 %	95 %	-3,1

Påbegyndelse og gennemførelse af ungdomsuddannelse*	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Påbegyndelse**: Andel, som 15 mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole fortsat er i ungdomsuddannelse	82,0 %	81,9	86 %	91 %	90,9 %	90,1 %	91,3 %
Gennemførelse***: Andelen af elever, der inden for 25 år efter afsluttet 9. klasse forventes at have gennemført mindst en ungdomsuddannelse (profilmodel)	86,1 %	87,8 %	90,7 %	92,3 %	92,9 %	92,2 %	91,9 %

* MSB følger tilsvarende op på 95 % målsætningen, men hvor MBU primært har fokus på *folkeskoleelever* indskrevet på en af kommunens skoler, har MSB primært fokus på *grundskoleelever* (dvs. både folke-, privat- og efterskoleelever) med *bopæl* i Aarhus Kommune. Differencen i målgruppefokus forklarer divergensen mellem MBU og MSBs regnskabsresultater.

** Påbegyndelse opgøres via UV-Vej data. Denne kategori omfatter i) de gymnasiale uddannelser, ii) erhvervsuddannelsernes grundforløb og hovedforløb, iii) andre ungdomsuddannelser (herunder fx STU, MGK og KBK), iv) videregående uddannelser, v) anden SU-berettigende uddannelse. Påbegyndelse opgøres, inklusive unge med 'ukendt' status i UV-Vej. I 2012 og 2013 var der i alt hhv. 3 og 2 unge med bopæl i Aarhus, som havde 'ukendt' status i UV-Vej.

*** Profilmodellen er den officielle model til opgørelse af regeringens målsætning om at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Profilmodellen er en sandsynlighedsmodel, som viser hvordan den ungdomsårgang, der afsluttede 9. klasse et givent år, forventes at ville uddanne sig i løbet af de kommende 25 år, når uddannelsessystemet og uddannelsesadfærden i hele perioden antages at være som i det givne år. Profilmodellens offentliggørelsestidspunkt betyder, at der er ét års forskydning mellem det kalenderår, der aflægges regnskab for, og den årgang afgangselever, den nyeste profilmodel vedrører. Regnskabstallet for 2013 omhandler således profilmodellen for de elever, der forlod 9. klasse i 2012, og så fremdeles.

- Indikator: Mindst 80 % af forældrene skal være tilfredse med skolens indsats for at forberede eleverne til at påbegynde en ungdomsuddannelse

Andel forældre, der er 'tilfredse' eller 'meget tilfredse' med skolens indsats for at...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... gøre eleverne parat til at starte på en ungdomsuddannelse	63 %	> 80 %	-17

Andel forældre, der er 'tilfredse' eller 'meget tilfredse' med skolens indsats for at...	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
... gøre eleverne parat til at starte på en ungdomsuddannelse	56 %	-	63 %	-	64 %	-	63 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år.

Trivsel og sundhed

- **Overordnet effektmål: Børn og unge trives, er glade, sunde og har selvværd. De har en god opvækst og udnytter egne potentialer**
- **Delmål: Børn og unge trives, er robuste og har selvværd**

Status og målopfyldelse:

Til belysning af delmålet 'Børn og unge trives, er robuste og har selvværd' indgår indikatorer vedr.

- Elevernes egne udsagn om trivsel og anerkendelse
- Forældrenes tilfredshed med deres barns trivsel i dagtilbud, skole eller FU-tilbud
- Elevernes fravær

På tværs af disse forskellige tegn er det samlede billede, at der fortsat er omkring 90 % af børnene og de unge som trives – både ifølge forældrenes og elevernes egne udsagn.

Eksempelvis er 87 % af forældrene i 2015 tilfredse med deres barns trivsel i dagtilbuddet/skolen/FU-tilbuddet, hvilket er på niveau med resultatet i 2009, 2011 og 2013.

Tilsvarende udtrykker hhv. 97,7 % af indskolingseleverne, 96,2 % af eleverne på mellemtrinnet og 93,2 % af eleverne i udskoling, at de trives. Disse resultater for 2015 er ikke fuldt sammenlignelige med resultaterne for de foregående år pga. overgangen fra Børn og Unges egen 'Store Trivselsdag' til den nationalt fastsatte spørgeramme i elevtrivselsmålingerne. Men mønstret er det samme som de foregående år, nemlig at der generelt er en stor andel af eleverne, som trives, samtidig med at andelen dog er faldende hen imod udskoling.

Endelig siger elevernes fravær både noget om deres trivsel og om deres deltagelse i fællesskaber. Også på dette punkt er resultatet for 2015 positivt i den forstand, at det gennemsnitlige fravær ligger på 5,3 % i 2015 mod 6,3 % i 2010, og at andelen af elever med opmærksomhedskrævende fravær ligger på 18 % i 2015 mod 23 % i 2010.

Som følge af overgangen fra Børn og Unges egen 'Store Trivselsdag' til den nationalt fastsatte spørgeramme i elevtrivselsmålingerne, er der i regnskabet for 2015 ingen belysning af elevernes oplevelse af anerkendelse, robusthed og selvværd. Disse dimensioner forventes afdækket fremadrettet.

Elevernes prøvfrekvens (se afsnittet om læring og udvikling ovenfor) kan dog sige noget om vedholdenhed, som er nært beslægtet med robusthed. Som allerede nævnt, så gik 86,9 % af alle folkeskoleelever under ét op til alle bundne prøver og udtræksprøver i 9. klasse i sommeren 2015. I 2013 og 2014 var den tilsvarende andel hhv. 88,8 % og 88,4 % - og dermed et lille fald over tid.

Uagtet, at ovenstående tal tyder på, at langt hovedparten af de aarhusianske børn og unge fortsat trives, så viser regnskabet for 2015 altså også, at trivslen falder hen over skoleårene, og at der fortsat er brug for fokus på de 18 %, som har et opmærksomhedskrævende fraværs mønster og de 13 %, som ikke går til op til Folkeskolens Prøver.

Med dette for øje har Børn og Unge et generelt styrket fokus på arbejdet med børnenes og de unges robusthed og vedholdenhed.

- Indikator: Andelen af børn og unge, der udtrykker trivsel, skal være over 90 %

Andel elever, der trives	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Indskoling (0.-3. klasse)	97,7 %	> 90 %	7,7
Mellemtrin (4.-6. klasse)	96,2 %	> 90 %	6,2
Udskoling (7.-10. klasse)	93,2 %	> 90 %	3,2

Andel elever, der trives	2011	2012	2013	2014	2015*
Indskoling (0.-3. klasse)	97,3 %	97,5 %	97,3 %	97,7 %	97,7 %
Mellemtrin (4.-6. klasse)	93,7 %	93,8 %	93,5 %	91,8 %	96,2 %
Udskoling (7.-10. klasse)	90,2 %	90,9 %	92,1 %	86,9 %	93,2 %

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*Beregningen for 2015 er baseret på spørgsmålene 'Er du glad for din skole?' fra den nationale trivselsmåling. For 0.-3. klasse indgår andelen, der har svaret 'ja' eller 'ja, lidt'; for 4.-9. klasse indgår andelen, der har svaret 'meget tit', 'tit' eller 'engang i mellem'. 10. klasse deltog ikke i den nationale trivselsmåling og indgår derfor ikke i beregningen for 2015. Eftersom spørgsmålene i den nationale spørgeramme, der har været gældende fra 2015, ikke har præcist samme ordlyd som de spørgsmål, eleverne har besvaret i de foregående år, er det ikke muligt at foretage en præcis sammenligning af resultaterne for 2015 med de historiske tal

- Indikator: Mindst 90 % af forældrene skal være tilfredse med deres barns trivsel i dagtilbud, skole og FU-tilbud

Andel forældre til børn i skoler, dag- og FU-tilbud, der er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... dit barns trivsel i dagtilbuddet/skolen/FU-tilbuddet	87 %	> 90 %	-3

Andel forældre til børn i skoler, dag- og FU-tilbud, der er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med...	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
... dit barns trivsel i dagtilbuddet/skolen/FU-tilbuddet	87 %	-	88 %	-	87 %	-	87 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år.

- Indikator: Andelen af børn og unge, der oplever at blive anerkendt i skolen, skal være over 90 %

Andel elever, der oplever at blive anerkendt i skolen	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Mellemtrin (4.-6. klasse)	94,2 %	94,1 %	94,3 %	94,1 %	93,7 %	93,8 %	-
Udskoling (7.-10. klasse)	92,2 %	92,6 %	92,7 %	93,0 %	92,9 %	91,7 %	-

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*I perioden 2009-2014 har børnene og de unge besvaret spørgsmålet: 'Får du ros af dine lærere?'. Andelen der har svaret 'Ja, tit' og 'Af og til' indgår. Spørgsmålet er ikke stillet til elever i 0.-3. klasse fordi det ikke er et valideret spørgsmål til denne aldersgruppe. I 2015 indgik spørgsmålet ikke i trivselsmålingen, eftersom det dette år alene var den nationalt fastsatte spørgeramme, der blev anvendt. Et eller flere spørgsmål til belysning af elevernes oplevelse af anerkendelse forventes dog fremadrettet at blive inkluderet i den kommunale tillægsspørgeramme.

- Indikator: Elevernes samlede gennemsnitlige fravær skal være under 6 % om året, og andelen af elever med opmærksomhedskrævende fraværs mønster skal falde med 1,5 procentpoint om året.

Elevfravær	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Elevernes samlede gennemsnitlige fravær	5,3 %	< 6,0 %	-0,7
Andelen af elever med opmærksomhedskrævende fraværs mønster, dvs. med 11 eller flere fraværstilfælde det seneste skoleår og/eller med mere end 10 % samlet fravær det seneste skoleår	18,0 %	≤ 16,8 %	1,2

Elevfravær	2009	2010	2011	2012	2013*	2014	2015
Elevernes samlede gennemsnitlige fravær	-	6,3 %	5,9 %	5,6 %	5,8 %	5,4 %	5,3 %
Andelen af elever med opmærksomhedskrævende fraværs mønster, dvs. med 11 eller flere fraværstilfælde det seneste skoleår og/eller med mere end 10 % samlet fravær det seneste skoleår	21 %	23 %	21 %	20 %	19 %	18,3 %	18,0 %

Kilde: Data fra Undervisningsministeriets Ledelsesinformationssystem.

* Regnskabstallene for 2013 er som følge af lockouten på lærerområdet opgjort uden april måned 2013.

• Delmål: Børn og unge udvikler sunde vaner

Status og målopfyldelse:

Til belysning af delmålet 'Børn og unge udvikler sunde vaner' indgår indikatorer vedr.

- Omfanget af under- og overvægt blandt børnene ved 10 mdr.
- Omfanget af overvægt blandt eleverne i hhv. 0., 6. og 9 klasse
- Børnenes tandsundhed ved 3 og 15 år
- Motionsvaner, rygning og alkohol

Som tabellerne nedenfor viser, så er det samlede billede på tværs af disse forskellige tegn, at langt hovedparten af børnene og de unge sunde.

Til eksempel er resultaterne vedr. børnenes tandsundhed ved 3 og 15 år et godt billede på, at tidlige og forebyggende indsatser virker. Der er i 2015 fortsat under 4 % af de 3-årige, som har fyldninger. Samtidig er der – med en stigning fra 52,9 % i 2008 til 64,5 % i 2015 – stadig flere 15-årige uden fyldninger, lige som der – med et fald fra 8,3 % i 2008 til 5,2 % i 2015 – er stadig færre 15-årige med mange huller. Tandsundheden har således udviklet sig positivt over de seneste år – og gennemsnittet for Aarhus Kommune ligger også fortsat over landsgennemsnittet. En analyse blandt de kommunale tandplejere i Region Midt i 2014 har endvidere vist, at tandsundheden blandt 15-årige børn i Aarhus Kommune generelt er bedre, end man skulle forvente på baggrund af Aarhus Kommunes socioøkonomiske profil¹.

Som følge af overgangen fra Børn og Unges egen 'Store Trivselsdag' til den nationalt fastsatte spørgeramme i elevtrivselsmålingerne, er der i regnskabet for 2015 ingen belysning af elevernes tobaks- og alkoholvaner. Men resultaterne for 2008-2014 har vist betydelige fald i andelen af elever, der ryger til daglig og i andelen af 9. klasses elever, der har været fulde mindst 10 gange.

Samtidig viser regnskabet for 2015 dog også, at der - afhængigt af, hvilken indikator man betragter - er 10-20 % af børnene og de unge, hvis sundhed bør styrkes.

Blandt spædbørnene er der eksempelvis fortsat ca. 4 % undervægtige samt en stigning i andel overvægtige ved 10 mdr. fra 9,8 % i 2013 til 13,5 % i 2015. Og blandt eleverne i hhv. 0., 6. og 9 klasse viser regnskabet for 2015 samme mønster i overvægt som de foregående år, nemlig at der fortsat er mere end 15 % overvægtige på 6. og 9. klassesettrin.

Endelig mangler der i 2015 data om elevernes motionsvaner pga. overgangen til den nationale trivselsmåling, men hovedtendensen de foregående år har været et klart forbedringspotentiale vedr. omfanget af motion og idræt uden for skoletid.

Med henblik på at mindske ulighed i sundhed, og forebygge risikoadfærd via en styrkelse af de beskyttende faktorer og en mindskelse af risikofaktorerne har Børn og Unge et generelt skærpet fokus på børnenes og de unges robusthed/vedholdenhed. Desuden er både dagtilbud, skoler og FU-tilbud i gang med at styrke indsatserne vedr. motorik og bevægelse. Endelig er samarbejdet mellem tandpleje, sundhedspleje og dagtilbud omkring de tidlige, forebyggende indsatser generelt intensiveret.

---

¹ Kilde: Tandsundhed hos 15-årige børn i Region Midt. 2014, stud.scient.pol., Cecilie Carlsen Boll. Aarhus Universitet

- Indikator: Højst 5 % af de 10 mdr. gamle spædbørn må være undervægtige, og højst 15 % må være overvægtige

Andel 10 mdr. gamle spædbørn, der er hhv. under- og overvægtige	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel 10 mdr. gamle børn, som er undervægtige	5,5 %	≤ 5 %	0,5
Andel 10 mdr. gamle børn, som er overvægtige	15,4 %	≤ 15 %	0,4

Andel 10 mdr. gamle spædbørn, der er hhv. under- og overvægtige	2011*	2012*	2013*	2014*	2015
Andel 10 mdr. gamle drenge, som er undervægtige (med et BMI under 15)	5,5 %	5,3 %	5,0 %	5,5 %	5,8 %
Andel 10 mdr. gamle piger, som er undervægtige (med et BMI under 14,4)	6,4 %	5,9 %	5,1 %	4,7 %	5,2 %
Andel 10 mdr. gamle børn, som er undervægtige	6,0 %	5,6 %	5,0 %	5,1 %	5,5 %
Andel 10 mdr. gamle drenge, som er overvægtige (med et BMI over 19)	15,4 %	16,0 %	16,0 %	16,6 %	16,1 %
Andel 10 mdr. gamle piger, som er overvægtige (med et BMI over 18,6)	13,9 %	16,6 %	14,3 %	16,8 %	14,6 %
Andel 10 mdr. gamle børn, som er overvægtige	14,6 %	16,3 %	15,2 %	16,7 %	15,4 %

Kilde: Sundhedsplejens indberetninger. Andel under- og overvægtige opgøres pr. kalenderår.

*De historiske regnskabstal for 2011-14 er genberegnet pr. januar 2015.

- Indikator: Andelen af overvægtige børn og unge i 0., 6. og 9. klasse skal være under 15 %

Andel overvægtige børn og unge	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
0. klasses elever	11,4 %	< 15 %	-3,6
6. klasses elever	16,5 %	< 15 %	1,5
9. klasses elever	16,5 %	< 15 %	1,5

Andel overvægtige børn og unge	2011	2012	2013	2014	2015
0. klasse piger	-	14,6 %	13,7 %	12,7 %	13,2 %
0. klasse drenge	-	9,6 %	9,5 %	8,5 %	9,7 %
0. klasses elever	-	12,1 %	11,6 %	10,6 %	11,4 %
6. klasse piger	-	16,5 %	17,5 %	16,2 %	17,2 %
6. klasse drenge	-	18,9 %	16,6 %	15,4 %	15,8 %
6. klasses elever	-	17,7 %	17,1 %	15,9 %	16,5 %
9. klasse piger	-	14,0 %	14,6 %	15,3 %	14,7 %
9. klasse drenge	-	15,9 %	16,5 %	17,2 %	18,2 %
9. klasses elever	-	14,9 %	15,5 %	16,2 %	16,5 %

Kilde: Sundhedsplejens indberetninger. Andel overvægtige elever opgøres pr. skoleår. Det er under afdækning, hvorvidt udsving over tid i andelen af aarhusianske elever, som er overvægtige, svarer til de udsving, man kan se på landsplan.

- Indikator: Andelen af børn og unge, der dyrker sport eller motion mindst fire timer om ugen uden for skoletid, skal være over 70 %.

Andel elever, der dyrker sport eller motion mindst fire timer om ugen uden for skoletid	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Mellemtrin (4.-6. klasse)*	50,2 %	51,4 %	51,1 %	49,6 %	47,8 %	57,0 %	-
Udskoling (7.-10. klasse)*	51,6 %	50,8 %	53,4 %	52,5 %	52,7 %	56,6 %	-

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*I perioden 2009-2014 har eleverne i 4.-6. og 7.-10. klasse besvaret spørgsmålet: 'Udenfor skoletid: Hvor mange timer om ugen plejer du at dyrke så meget sport eller motion, at du bliver forpustet eller sveder?'. Andelen, der har svaret fra 4 timer om ugen og opefter indgår. Spørgsmålet er ikke stillet til elever i 0.-3. klasse fordi det ikke er et valideret spørgsmål til denne aldersgruppe. I 2015 indgik spørgsmålet ikke i trivselsmålingen, eftersom det dette år alene var den nationalt fastsatte spørgeramme, der blev anvendt. Et eller flere spørgsmål til belysning af elevernes motionsvaner forventes dog fremadrettet at blive inkluderet i den kommunale tillægsspørgeramme.

- Indikator: Andelen af unge i 9. klasse, der ryger dagligt, skal være under 5 %.

Andel daglige rygere i 9. klasse	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Piger	7,9 %	9,2 %	6,3 %	6,0 %	4,3 %	2,8 %	3,2 %	-
Drenge	9,3 %	9,2 %	6,7 %	7,1 %	6,9 %	4,6 %	4,3 %	-

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*I perioden 2009-2014 er andelen af daglige rygere opgjort som andelen af 9. klasses elever, der på spørgsmålet 'Hvor tit ryger du?' svarer 'Hver dag'. I 2015 indgik spørgsmålet ikke i trivselsmålingen, eftersom det dette år alene var den nationalt fastsatte spørgeramme, der blev anvendt. Et eller flere spørgsmål til belysning af elevernes rygning forventes dog fremadrettet at blive inkluderet i den kommunale tillægsspørgeramme.

- Indikator: Andelen af unge i 9. klasse, der har været fulde mere end 10 gange, skal være under 10 %.

Andel elever i 9. klasse, der har været rigtig fulde mere end 10 gange	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Piger	21,7 %	19,3 %	12,2 %	10,2 %	8,1 %	8,0 %	-
Drenge	22,9 %	22,3 %	19,4 %	15,0 %	12,2 %	12,0 %	-

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*I perioden 2009-2014 er indikatoren vedr. de unges alkoholforbrug opgjort som andelen af 9. klasses elever, der på spørgsmålet 'Har du nogensinde været rigtig fuld?' har svaret 'Ja, mere end 10 gange'. I 2015 indgik spørgsmålet ikke i trivselsmålingen, eftersom det dette år alene var den nationalt fastsatte spørgeramme, der blev anvendt. Et eller flere spørgsmål til belysning af elevernes alkoholvaner forventes dog fremadrettet at blive inkluderet i den kommunale tillægsspørgeramme.

- Indikator: Andelen af 3-årige uden fyldninger i tænderne skal være over 95 %.

Tandsundhed blandt 3-årige	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel af de 3-årige, som er uden fyldninger i tænderne	96,3 %	> 95 %	1,3

Tandsundhed blandt 3-årige	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Andel af de 3-årige, som er uden fyldninger i tænderne	95,0 %	95,4 %	96,7 %	97,2 %	96,6 %	96,8 %	96,4 %	96,3 %

Kilde: Tandplejen

- Indikator: Andelen af 15-årige uden fyldninger i tænderne skal være over 50 %, og andelen af 15-årige med mange huller skal være under 10 %.

Tandsundhed blandt 15-årige	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Andel af de 15-årige, som er uden fyldninger i tænderne	64,5 %	> 50 %	14,5
Andel 15-årige med mange huller (>6 huller)	5,2 %	< 10 %	- 4,8

Tandsundhed blandt 15-årige	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Andel af de 15-årige, som er uden fyldninger i tænderne	52,9 %	54,3 %	55,9 %	55,7 %	57,6 %	62,5 %	63,4 %	64,5 %
Andel 15-årige med mange huller (>6 huller)	8,3 %	7,5 %	7,4 %	7,4 %	6,9 %	6,1 %	5,8 %	5,2 %

Kilde: Tandplejen

Rummelighed

• **Overordnet effektmål: Børn og unge respekterer deres medmennesker og tager personligt ansvar. De indgår i forpligtende fællesskaber, begår sig i forskellighed og mangfoldighed samt deltager aktivt i samfundet som demokratiske medborgere**

• **Delmål: Børn og unge er en del af et ligeværdigt fællesskab**

Status og målopfyldelse:

Til belysning af delmålet 'Børn og unge er en del af et ligeværdigt fællesskab' indgår indikatorer vedr.

- Elevernes oplevelse af venskaber
- Forældrenes oplevelse af, at deres barn er en del af et fællesskab

76 % af forældrene oplever, at deres barn er en del af et fællesskab, hvilket er på samme niveau som i 2011 og 2013.

Som følge af overgangen fra Børn og Unges egen 'Store Trivselsdag' til den nationalt fastsatte spørgeramme i elevtrivselsmålingerne, er der i regnskabet for 2015 ingen belysning af elevernes venskaber. Men i hele perioden 2008-2014 har 98-99 % af alle elever tilkendegivet at have en god ven.

Der er således meget få elever, som ifølge eget udsagn ikke har en ven – mens der omvendt er knap 25 % af forældrene, som oplever, at deres barn ikke er en del af et fællesskab.

Børn og Unge har generelt fokus på inklusion og stærke, mangfoldige fællesskaber – og med kompetenceforløbet 'Fællesskaber for Alle', som både har omfattet dagtilbud, skoler og FU-tilbud, er der over de senere år gjort en ekstra indsats for at styrke børnenes fællesskaber.

- Indikator: Andelen af børn og unge, der har en god ven, skal være over 95 %

Andel elever, der har en god ven	2011	2012	2013	2014	2015*
Indskoling (0.-3. klasse)	97,9 %	98,2 %	98,1 %	98,2 %	-
Mellemtrin (4.-6. klasse)	98,9 %	98,5 %	98,6 %	99,1 %	-
Udskoling (7.-10. klasse)	98,4 %	98,4 %	98,5 %	98,4 %	-

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*I perioden 2009-2014 er indikatoren opgjort på baggrund af elevernes besvarelse af spørgsmålet: 'Har du en god ven?'. Andelen der har svaret 'Ja' og 'Sommetider' indgår. I 2015 indgik spørgsmålet ikke i trivselsmålingen, eftersom det dette år alene var den nationalt fastsatte spørgeramme, der blev anvendt. Et eller flere spørgsmål til belysning af elevernes venskaber forventes dog fremadrettet at blive inkluderet i den kommunale tillægsspørgeramme.

- Indikator: Mindst 85 % af forældrene skal opleve, at deres barn/ung er en del af et fællesskab

Andel forældre til børn i dagtilbud, skoler og FU-tilbud, der i høj eller meget høj grad oplever...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... at deres barn/ung er en del af et fællesskab	76 %	≥ 85 %	-9

Andel forældre til børn i dagtilbud, skoler og FU-tilbud, der i høj eller meget høj grad oplever...	2011	2012	2013	2014	2015
... at deres barn/ung er en del af et fællesskab	75 %	-	76 %	-	76 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år. Fra og med 2011 gennemføres i tillæg til den almene Forældretilfredshedsundersøgelse også en særskilt undersøgelse blandt forældre til børn med specialpædagogiske behov. Data fra begge undersøgelser indgår i belysningen af indikatoren. Resultatet er for forældre til børn i almene tilbud opgjort på baggrund af spørgsmålet 'Oplever du, at dit barn indgår i et fællesskab med de andre børn i skolen/pasningstilbuddet/FU-tilbuddet?'. For forældre til børn med specialpædagogiske behov er resultatet opgjort på baggrund af spørgsmålet 'Hvor tilfreds er du med pasningstilbuddets indsats for at skabe meningsfulde og gode relationer mellem dit barn og andre børn, ud fra deres særlige forudsætninger?'

• **Delmål: Børn og unge har forståelse for og respekterer andres demokratiske værdier, holdninger og livsformer, og skal opleve og bruge demokratisk medborgerskab**

Status og målopfyldelse:

Til belysning af delmålet 'Børn og unge har forståelse for og respekterer andres demokratiske værdier, holdninger og livsformer, og skal opleve og bruge demokratisk medborgerskab' indgår indikatorer vedr.

- Elevernes oplevelse af medbestemmelse
- Elevernes oplevelse af mobning
- Forældrenes tilfredshed med indsatsen for at begrænse mobning

Hvad angår mobning, så tilkendegiver ca. 10 % af eleverne på mellemtrinnet og godt 7 % af eleverne i udskolingen i 2015 at de har oplevet mobning. 70 % af forældrene er tilfredse med dagtilbud, skoler og FU-tilbuds indsats for at begrænse mobning. Såvel forældre som elevers tilkendegivelser i 2015 svarer til resultaterne for de foregående år.

Med hensyn til medbestemmelse, så tilkendegiver 64,2 % af eleverne på mellemtrinnet og 58,8 % af eleverne i udskolingen at de oplever medbestemmelse i skolen.

Med henblik på indfrielse af målet om børn og unges forståelse og respekt for andres demokratiske værdier, holdninger og livsformer er der således fortsat behov for at styrke arbejdet med fællesskaber, medborgerskab og antiradikalisering.

Specifikt hvad angår sidstnævnte, så omfatter forebyggelsen af radikaliserings en aktiv indsats for medborgerskab og imod diskrimination. Forebyggelsen af radikaliserings indgår som en del af det generelle forebyggende arbejde i Børn og Unge (0-18 år), herunder i regi af det tværgående SSP-arbejde. Fokus er på en styrkelse af de beskyttende faktorer og en reduktion af risikofaktorer. I 2015 har indsatsen bl.a. omfattet arbejde med understøttelse af fællesskaber i dagtilbud, skoler og FU samt en styrkelse af de ikke-kognitive kompetencer hos børnene og de unge. Ud over det generelle forebyggende arbejde er der frem til 2015 gennemført 157 dialogbaserede workshops for klasser i folkeskolen. Her rustes de unge til at håndtere divergerende synspunkter på demokratisk vis, hvorved deres muligheder for at indgå i samfundet som aktive medborgere styrkes. Det er endvidere vigtigt, at de voksne omkring børnene og de unge er klædt på til at identificere og håndtere problemstillinger relateret til radikaliserings. Derfor er der frem til 2015 gennemført ca. 120 opmærksomhedsoplæg for fagprofessionelle og frivillige for at udbrede viden om radikaliserings. Derudover indgår Børn og Unge i samarbejde med Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Østjyllands Politi om mere individrettede indsatser, fx mentorindsatser og forældrenetværk.

- Indikator: Andelen af børn og unge, der oplever at de har medbestemmelse i skole og FU-tilbud, skal være over 80 %.

Andel børn og unge, der oplever at have medbestemmelse i skole og FU-tilbud	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Medbestemmelse i skolen: mellemtrin (4.-6. klasse)	64,2 %	> 80 %	-15,8
Medbestemmelse i skolen: udskoling (7.-10. klasse)	58,8 %	> 80 %	-21,2
Medbestemmelse i FU: (5.-10. classes elever, som er brugere af fritids- og/eller klubtilbud)	-	> 80 %	-

Andel børn og unge, der oplever at have medbestemmelse i skole og FU-tilbud	2011	2012	2013	2014	2015*
Medbestemmelse i skolen: mellemtrin (4.-6. klasse)	74,0 %	72,0 %	71,7 %	74,5 %	64,2 %
Medbestemmelse i skolen: udskoling (7.-10. klasse)	73,2 %	73,1 %	70,7 %	65,9 %	58,8 %
Medbestemmelse i FU: (5.-10. classes elever, som er brugere af fritids- og/eller klubtilbud)	96,0 %	94,8 %	95,8 %	95,6 %	*

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*I perioden 2009-2014 er medbestemmelsesindikatoren blandt 4.-6. klasse og 7.-10. klasse opgjort som andelen af elever, der på spørgsmålet 'Er du og dine kammerater med til at bestemme, hvad I skal lave i klassen?' svarer 'Ja, for det meste' eller 'Sommetider'. På FU-området er medbestemmelsesindikatoren i samme periode opgjort som andelen af 5.-10. classes elever, der er brugere af fritids- og/eller klubtilbud, og som på spørgsmålet 'Er du og dine kammerater med til at bestemme, hvad I skal lave i klubben?' svarer 'Ja, for det meste' eller 'Sommetider'. Beregningen for 2015 er baseret på spørgsmålet 'Er du og dine klassekammerater med til at bestemme, hvad I skal arbejde med i klassen?' fra den nationale trivselsmåling. Indikatoren er opgjort som andelen, der har svaret 'engang i mellem', 'tit' eller 'meget tit'. Der er således ikke fuld sammenlignelighed mellem resultaterne for 2015 og de historiske tal. 10. klasse og FU deltog ikke i den nationale trivselsmåling for 2015 og indgår derfor ikke i beregningen for 2015.

- Indikator: Andelen af børn og unge, der ikke bliver mobbet, skal være over 95 %.

Andel af elever der ikke mobbes	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
Indskoling (0.-3. klasse)	97,6 %	> 95 %	2,6
Mellemtrin (4.-6. klasse)	89,5 %	> 95 %	-5,5
Udskoling (7.-10. klasse)	92,4 %	> 95 %	-2,6

Andel af elever der ikke mobbes	2011	2012	2013	2014	2015*
Indskoling (0.-3. klasse)	96,1 %	96,7 %	95,9 %	95,8 %	97,6 %
Mellemtrin (4.-6. klasse)	90,6 %	91,1 %	91,3 %	91,9 %	89,5 %
Udskoling (7.-10. klasse)	94,9 %	96,7 %	96,4 %	96,2 %	92,4 %

Kilde: I perioden 2009-2014 MBUs egen 'Store trivselsdag'. Fra og med 2015 den nationale trivselsundersøgelse blandt alle elever.

*I perioden 2009-2014 har eleverne i 4.-6. og 7.-10. klasse besvaret spørgsmålet: 'Hvor tit er du blevet mobbet i skolen?' Andelen der har svaret 'Jeg er ikke blevet mobbet' eller 'Det er kun sket en eller to gange' indgår. I samme periode har eleverne i 0.-3. klasse besvaret spørgsmålet 'Hvad synes du om klassen'. Andelen der har svaret 'glad' eller 'meget glad' er taget som udtryk for at barnet trives godt i det sociale samvær med klassekammeraterne og ikke oplever mobning. Beregningen for 2015 er baseret på spørgsmålene 'Er du glad for din klasse?' for 0.-3. klasse og 'Er du blevet mobbet i dette skoleår?' for 4.-9. klasse fra den nationale trivselsmåling. For 0.-3. klasse indgår andelen, der har svaret 'ja' eller 'ja, lidt'; for 4.-9. klasse indgår andelen, der har svaret 'aldrig' eller 'sjældent'. 10. klasse deltog ikke i den nationale trivselsmåling og indgår derfor ikke i beregningen for 2015.

- Indikator: Mindst 80 % af forældrene skal være tilfredse med dagtilbud, skoler og FU-tilbuds indsats for at begrænse mobning

Andel forældre, der er 'meget tilfredse' eller 'tilfredse' med...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... dagtilbuddets / skolens / FU-tilbuddets indsats for at begrænse mobning	70 %	≥ 80 %	-10

Andel forældre, der er 'meget tilfredse' eller 'tilfredse' med...	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
... dagtilbuddets / skolens / FU-tilbuddets indsats for at begrænse mobning	66 %	-	71 %	-	70 %	-	70 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år.

Forældresamarbejde

• **Overordnet effektmål: Forældre og institutioner indgår i et vedkommende og gensidigt forpligtende samarbejde, hvor hver part tager ansvar for børns og unges trivsel, læring og udvikling**

• **Delmål: Forældrene oplever et velfungerende og tillidsfuldt samarbejde**

Til belysning af delmålet 'Forældrene oplever et velfungerende og tillidsfuldt samarbejde' indgår indikatorer vedr.

- Forældrenes overordnede tilfredshed med samarbejdet
- Forældrenes oplevelse af at vide, hvilke forventninger deres barns dagtilbud/skole/FU-tilbud har til dem som forældre
- Andelen af forældre, der efter eget udsagn deltager aktivt i samarbejdet med deres barns dagtilbud/skole/FU-tilbud

På tværs af disse forskellige tegn er det samlede billede, at der i Aarhus generelt er stor tilfredshed blandt forældrene i forhold til samarbejdet – men også at der fortsat er et klart forbedringspotentiale i forhold til forventningsafstemningen og forældrenes faktiske aktive deltagelse og engagement.

Hvad angår forældrenes overordnede tilfredshed med samarbejdet, så er der på tværs af dagtilbud, skoler og FU-tilbud 77 % af forældrene, som tilkendegiver at være tilfredse eller meget tilfredse – en samlet andel, som er en smule under niveauet på 79-80 % i 2011 og 2013, men fortsat væsentligt højere end de 71 % i 2009. Opdeles resultaterne på sektorer, er der 86 % af forældrene til børn i dagtilbud og 74 % af forældrene til børn i folkeskolen, som er tilfredse med samarbejdet, mens den tilsvarende andel på FU-området er 59 %.

55 % af forældrene under ét tilkendegiver i 2015, at de ved, hvilke forventninger deres barns dagtilbud/skole/FU-tilbud har til dem som forældre. Specifikt på dagtilbudsområdet er andelen 62 %, på skoleområdet er det 56 % af forældrene og på FU-området 24 %. På dette punkt er der samlet set tale om en stigning i forhold til de 47 % i 2011 – men det er altså fortsat kun godt halvdelen af forældrene, der oplever at kende forventningerne.

Endelig deltager 69 % af forældrene, efter eget udsagn aktivt i samarbejdet med deres barns dagtilbud/skole/FU-tilbud. Også her er det betydelige variationer mellem sektorer. Blandt forældre til børn i dagtilbud og folkeskole er andelen af forældre, der deltager aktivt hhv. 74 og 75 %, mens det på FU-området kun er 19 % af forældrene.

Hjemmelæringsmiljøet og forældrenes engagement er blandt de allermest afgørende faktorer i forhold til børnenes trivsel, læring og fællesskaber og deres udvikling over tid. Af samme grund har Børn og Unge et stærkt fokus på at styrke samarbejdet med og inddragelsen af forældrene som ressource.

- Indikator: Andelen af forældre, der oplever et velfungerende samarbejde, skal være over 80 %

Andel forældre til børn i dagtilbud, skoler og FU-tilbud, der er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... samarbejdet mellem dagtilbud / skole / FU-tilbud og hjem alt i alt	77 %	> 80 %	-3

Andel forældre til børn i dagtilbud, skoler og FU-tilbud, der er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med...	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
... samarbejdet mellem dagtilbud / skole / FU-tilbud og hjem alt i alt	71 %	-	80 %	-	79 %	-	77 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år.

- Indikator: Andelen af forældre, som har en klar opfattelse af dagtilbuddets/skolens/FU-tilbuddets forventninger til dem*

Andel forældre til børn i dagtilbud, skoler og FU-tilbud, der i "høj" eller "meget høj" grad...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... ved, hvilke forventninger dagtilbuddet / skolen / FU-tilbuddet har til dem som forældre	55 %	-	-

Andel forældre til børn i dagtilbud, skoler og FU-tilbud, der i "høj" eller "meget høj" grad...	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
... ved, hvilke forventninger dagtilbuddet / skolen / FU-tilbuddet har til dem som forældre	-	-	47 %	-	53 %	-	55 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år.

* Fastsættelsen af en tolerancetærskel for denne indikator afventer en revidering/validering af spørgsmålsformulering og beregningsmetode.

- Indikator: Mindst 80 % af forældrene skal være tilfredse med deres eget bidrag til samarbejdet med dagtilbud/skole/FU-tilbud om børnenes og de unges hverdag

Andel forældre til børn i dagtilbud, skoler og FU-tilbud, der i "høj" eller "meget høj" grad...	Regnskab	Budget	Afvigelse (R-B)
... ved, hvilke forventninger dagtilbuddet / skolen / FU-tilbuddet har til dem som forældre	69,3 %	≥ 80 %	-10,7

Andelen af forældre, der er 'i høj grad' eller 'i meget høj grad'...	2011	2012	2013	2014	2015*
... deltager aktivt i samarbejdet med barnets dagtilbud/skole/klub	(75 %)	-	(80 %)	-	69,3 %

Kilde: Forældretilfredshedsundersøgelserne, som foretages i ulige år.

*Bemærk, at det oprindelige spørgsmål vedr. tilfredshed med eget bidrag til samarbejdet er udgået af Forældretilfredshedsundersøgelsen for 2015, og erstattet af et spørgsmål vedr. forældrenes aktive deltagelse i samarbejdet med deres barns dagtilbud/skole/klubtilbud. Der er derfor ikke fuld sammenlignelighed mellem resultatet for 2015 og de historiske tal.

3. Særlige indsatsområder

Det bærende hensyn for arbejdet i Børn og Unge er helhedstænkning og det tværfaglige samarbejde - med børnene og de unge i centrum. Indsatsen for børn og unge i Aarhus skal være gennemsyret af vores forståelse af helhed og sammenhæng – det skal være den røde tråd gennem alle Børn og Unges tilbud.

Børn og Unges fire effektmål er derfor også udtryk for en sammenhængende indsats, hvor der arbejdes på tværs af faggrænser, og hvor hele 0-18 års perspektivet indtænkes til gavn for børnene. De fire effektmål skaber således tilsammen rammen om det gode børneliv.

Under effektmålene er der med udgangspunkt i Budget 2013 arbejdet målrettet med nedenstående hensigtserklæringer og øvrige særlige indsatser:

3.1 Hensigtserklæringer

Arbejdet med hensigtserklæringerne fra budgetvedtagelsen for 2012 blev afsluttet med regnskabsafregningen for 2012 – med undtagelse af nedenstående, som løber over flere år:

Generationernes Hus på Aarhus Ø

Hensigtserklæring jf. B2015:

Opførelsen af Generationernes Hus på havnen giver en unik ramme for samliv mellem generationer og medborgerskab i den nye bydel Aarhus Ø. Forligspartierne lægger stor vægt på, at Generationernes Hus opføres og drives som fælles projekt mellem Børn og Unge, Sundhed og Omsorg og Sociale Forhold og Beskæftigelse, og er enige om at søge projektet realiseret med en daginstitution og 244 boliger, hvoraf de 220 er plejeboliger til ældre i Sundhed og Omsorg, og 24 er boliger til borgere med handicap i regi af Sociale Forhold og Beskæftigelse.

På baggrund af budgetforliget er forligspartierne enige om, at der er grundlag for at fortsætte og intensivere den videre planlægningsproces med henblik på at søge projektet realiseret. De berørte afdelinger anmodes om at fremsende en fælles indstilling herom.

Status:

Der er med pasningsgarantiforliget i 2013 afsat rådighedsbeløb til etablering af 9 dagtilbudsgrupper i Generationernes Hus på Aarhus Ø. Projektets oprindelige indhold var daginstitution etableret i sammenhæng med ældre- og plejeboliger. I perioden fra 2013 til 2015 er projektet udvidet med almene boliger til handicappede, unge og familier. Gruppen af bygherrer er tilsvarende udvidet og består nu ud over Sundhed & Omsorg og Børn & Unge også af Sociale Forhold & Beskæftigelse og Brabrand Boligforening. Status vedr. Generationernes Hus pt. er, at der i 2015 er udarbejdet udbudsmateriale og igangsat en dialogbaseret udbudsproces med henblik på valg af totalentreprenør og politisk godkendelse af anlægsbevilling ultimo 2016.

Mødet mellem familier og kommunen på handicapområdet

Hensigtserklæring jf. B2015:

Forligspartierne er enige om at styrke kommunens møde med familier med børn med handicap, herunder at styrke samarbejdet mellem sagsbehandlere, forældre og øvrige samarbejdspartner.

I de eksisterende samarbejdsfora mellem Sociale Forhold og Beskæftigelse og Børn og Unge tages der initiativ til sammen med forældre at beskrive de udfordringer, der kan være i samarbejdet særligt i overgange i barnets liv. Det konkretiseres i en række dialogbaserede møder, workshops m.m., hvor det kortlægges hvilke kendte overgange der er i barnets liv og hvilke aktører, der spiller en rolle omkring barnet. I de åbne dialogmøder skabes der rum for nye ønsker og idéer. Til dialogen inviteres forældre, pårørende, børnene og de unge selv og samarbejdspartner, herunder Børneafdelingen Region Midt, Børne- og Ungdomspsykiatrisk

Center, de praktiserende læger samt Handicaprådet. Målet er at skabe og beskrive grundlaget for det bedst mulige samarbejde af hensyn til barnets eller den unges udvikling samt deres familie.

Byrådet vil få forelagt de konkrete forslag til tiltag, der kommer ud af dialogen med en byrådsindstilling i 2015, og på den baggrund tages der stilling til, om initiativerne kræver yderligere finansiering. Hvis der er forslag blandt tiltagene, som udfordrer lovgivningen, så er forligspartierne enige om, at disse skal søges løftet op på landspolitisk niveau.

Status:

I budgetforliget for 2015-2018 var der enighed om at sætte fokus på handicapområdet for børn. I et tæt samarbejde med forældregruppen blev en række forslag udarbejdet og vedtaget i byrådet i september 2015. Socialforvaltningen har sammen med Børn og Unge siden da etableret et samarbejde om realisering af de besluttede forslag, hvor der er et særligt og styrket fokus på forebyggelse og tidlige indsatser, herunder en tæt samarbejde med familien og det nære netværk. I forbindelse med byrådsbehandlingen d. 9. september 2015 er det besluttet, at byrådet via et temamøde med deltagelse af forældre, involveres i den fortsatte proces i foråret 2016. Der vil således være et stormøde med inddragelse af forældre den 9. februar 2016.

Som følge af byrådsbeslutningen er der igangsat en række nye initiativer, der sigter på tidlig opsporing og forebyggende indsatser, hvor et tæt samarbejde med forældre er en hjørnesten.

I et samarbejde mellem Børn og Unge og Socialforvaltningen, udarbejdes et fælles nyhedsbrev til forældre om nye og aktuelle initiativer. Der arbejdes med implementeringen af i alt 19 initiativer som alle er igangsat med udgangspunkt i Handicapcenteret for børn. Nedsættelse af et forældreråd, velkomstpakke for forældre, undervisning i styrket borgerdialog, implementering af koordinerende sagsbehandler og forældrekurser er eksempler på nye initiativer.

3.2 Øvrige særlige indsatser:

I tillæg til arbejdet med at indfri ovenstående hensigtserklæringer har Børn og Unge i 2014 arbejdet særligt med følgende indsatser:

Tidlige, forebyggende indsatser – som led i arbejdet med kvalitetsudvikling og effektiviseringer

Særlig indsats, jf. B2015:

Kvalitetsrapporten for 2013 viser, at de indsatser, Børn og Unge iværksætter i dag, gavner langt hovedparten af de aarhusianske børn og unge – men samtidig, at der fortsat er en mindre gruppe børn og unge, hvis sociale baggrund fortsat har væsentlig negativ betydning i forhold til deres chancer senere i livet. Som supplement til Folkeskolereformen og Erhvervsskolereformens fokus på 6-18-årsområdet har byrådet derfor besluttet, at Børn og Unge skal have et tilsvarende stærkt fokus på 0-6-årsområdet, hvor børnenes forudsætninger for at trives og fastholde en alderssvarende udvikling hele vejen gennem barndommen og ungdomslivet bliver grundlagt.

Parallelt her med har byrådet med Budget 2015 besluttet, at Børn og Unge (lige som resten af Aarhus Kommune) hen over 2016-2018 skal finde effektiviseringer for gennemsnitligt 1 pct. om året, hvoraf vi som samlet afdeling kan beholde den halve pct. til geninvestering eller intern omprioritering.

Samlet set ændrer disse politiske beslutninger ikke ved de overordnede mål, Børn og Unge arbejder efter: Alle børn og unge skal fortsat trives, lære og udvikle sig, have gavn og gavne det fællesskab, de er en del af. Med andre ord er Børn og Unges opgave fortsat at sikre, at *alle* børn og unge bliver så dygtige som de kan, at den negative betydning af deres sociale baggrund mindskes, og at de trives undervejs.

Børn og Unge har igangsat en proces, hvor der ses på mulige forslag til effektiviseringer i sammenhæng med mulighederne for at styrke tidlige og forebyggende indsatser.

Status:

I forbindelse med Budget 2016 udarbejdede Børn og Unge et forslag til investeringsmodel, hvor Børn og Unge hen over 2016-2018 investerer uforbrugte midler i tidligere og mere forebyggende indsatser med henblik på at nedbringe det samlede støttebehov blandt børn og unge. Fra budgetvedtagelsen i efteråret 2015 og frem til februar 2016 har Børn og Unges fællesfunktioner i samarbejde med mere end 200 lokale ledere og medarbejdere fra dagtilbud, skoler og FU-tilbud i fællesskab udviklet og kvalificeret indholdet af investeringsprojekterne. Ved fremsendelsen af Regnskab 2015 er status, at nogle af investeringsprojekterne vil være klar til udmøntning i 3.-4. kvartal 2016, mens andre investeringsprojekter vil blive gennemført fra 1. kvartal 2017 og frem.

Folkeskolen

Særlig indsats, jf. B2015:

Den igangværende implementering af folkeskolereformen er en hel central opgave i MBU i de kommende år. I implementeringens første fase har fokus været rettet mod understøttelse af Aarhus Aftalen, økonomistyring og klarhed ift. det nye lovgrundlag. Dette har givet et solidt fundament under den omfattende forandringsproces, som reformen er for den enkelte skole og for Børn og Unge som samlet organisation.

Næste fase sætter fokus på udmøntning af folkeskolereformen i den daglige praksis på skolerne. En række bydækkende initiativer understøtter skolernes lokale arbejde med en længere og mere varieret skoledag, kompetenceudvikling af ledere, lærere og pædagoger samt deres arbejde med klarere mål og regelforenklings. De bydækkende initiativer koordineres centralt i Børn og Unges fællesfunktioner, og en række milepæle vil undervejs give mulighed for, at gode erfaringer spredes i kommunen, understøttes af faglige netværk mv. Desuden vil arbejdet med koordinering og milepæle have fokus på, at målene for de enkelte initiativer og reformens tre overordnede mål, fastholdes og sammentænkes.

Et af initiativerne retter sig mod uddannelse til alle. Generelt klarer eleverne i Aarhus sig bedre end landsgennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve (FSA). Denne gennemsnitsbetragtning slører dog for det faktum, at en gruppe af afgangseleverne i Aarhus enten ikke går op til FSA eller ikke opnår mindst 02 i dansk og matematik. Med erhvervsskolereformen er der skabt fornyet fokus på elevernes resultater ved afgangsprøven. Derfor er der i MBU taget initiativ til en forstærket indsats for uddannelse for alle.

Status:

Både lokalt og i fællesfunktionerne er der et målrettet fokus på at adressere udfordringerne i forhold til at sikre uddannelse til alle. Samtidig sætter folkeskolereformen og erhvervsskolereformen nye rammer for dette arbejde og adresserer i vidt omfang en række af udfordringerne.

I Børn og Unge er der i tillæg til reformernes virkemidler iværksat særlige tiltag for at sikre eleverne de grundlæggende færdigheder i dansk og matematik. I 'overhalingssporet' gennemføres der fag-camps og supermover-forløb for udskolings elever. Under 'det lange seje træk' arbejdes der med en handlingsplan for matematik, ligesom der arbejdes på et redskab, der kan synliggøre elevernes læringsprogression i matematik med afsæt i de nationale test. Endvidere vil elevernes løbende faglige progression være et centralt element i den kommende digitale elevplan, og Børn og Unge har i 2015 høstet vigtige erfaringer fra et udviklingsarbejde på en række skoler vedr. den digitale elevplan.

Herudover er Pædagogisk Afdeling pt. ved at afdække, hvordan skolerne kan støttes i arbejdet med at måle og understøtte elevernes progression i forhold til de alsidige kompetencer, herunder de såkaldte ikke-

kognitive kompetencer. Samlet skal de forskellige initiativer være med til at skubbe på en udvikling i retning mod at sætte et endnu større spot på synlig læring hos eleverne.

Implementering af ny FU-struktur og FU-plan

Særlig indsats, jf. B2015:

I forlængelse af byrådets vedtagelse af ny FU-struktur følger en række implementeringsopgaver for Børn og Unge:

Indledningsvist skal der ske en omlægning af de geografiske FU-områder og deres bestyrelser, lige som der skal ske en udpegning af FU-ledere og vice-FU-ledere og foretages en samlet gennemgang af FUs ledelsesstruktur. Hertil kommer processen vedr. etablering af fællesadministration og gennemførelse af personaleprocesserne i tilknytning hertil.

I forhold til de fysiske rammer skal der ske en udvikling af legepladserne som et aktiv for skolerne. Samtidig skal mulighederne for at flytte legepladser tæt på FU-klubberne samt yderligere lokalfællesskaber mellem skoler og FU og/eller indflytning på skolerne efter lokal inddragelsesproces vurderes

Yderligere skal delt medlemskab for børn og unge med sprogstøtte behov indføres.

Desuden skal budgetmodellen implementeres. Det omfatter bl.a. konkret beregning og udmelding af de budgetændringer, som følger af demografitildeling og af at 7.klasse efter 1. januar 2015 henføres til ungdomsområdet. Det omfatter også tilpasning af åbningstider til nye målgrupper set i relation til folkeskolereformen, og de heraf afledte personalemæssige justeringer.

Der skal samtidig ske en konkret overflytning af FO klubberne til Kultur og Borgerservice - og omvendt en budgetoverførelse af ressourcer til de åbne ungdomsskoleklubber fra FO-området. Budgetforankringen af de 500.000 kr. til udsatte boligområder hos områdechefer og udmøntningen til decentrale lederråd skal endvidere beskrives.

Endelig skal der tilrettelægges og gennemføres en proces vedr. ny FU-Plan (fritids- og ungdomspolitik), hvori følgende elementer blandt andet skal indgå: Fornyede samarbejdsaftaler med skolerne med særligt fokus på varieret undervisning og inklusion. Sikring af såvel lokal tilstedeværelse som område- og bydækkende aktiviteter. Gennemgang af alle eksisterende samarbejdsstrukturer for justering og ændring – f.eks. fastholdelsesberedskab sammen med Ungdommens Uddannelsesvejledning, § 115 konstruktionen etc., samt gennemgang og optimering af samarbejdsstrukturer med andre interessenter, herunder foreningsliv og boligforeninger.

Status:

Pr. 1. januar 2015 er FU organiseret i fire områder. Der er ansat en FU-leder og en vice FU-leder i hvert område, ligesom der er valgt en bestyrelse for hvert område. Hertil kommer en FU-chef for det samlede område. Der er etableret en fællesadministration, der betjener hele FU. Decentralt er ledelseslinjen rationaliseret, så flertallet af fritidslederne nu er leder for flere matrikler. På lignende vis er ledelseslinjen på ungdomsskoleområdet gennemgået og gjort mere transparent.

I overensstemmelse med FU-forliget er der endvidere indført mulighed for delt medlemskab for børn og unge med sprogstøttebehov. Den demografiske budgettildelingsmodel er blevet implementeret. FO-klubberne er overført til MKB. Der vedtaget rammer og proces for udmøntning af 500.000 kr. i syv udsatte boligområder. Endelig er der udarbejdet et udkast til ny FU Plan, som har været i høring, og ventes byrådsbehandlet primo 2016.

Ift. de fysiske rammer så er der sat gang i en udviklingsproces for legepladserne, hvor de opdyrker nye samarbejdsrelationer og udvikler legepladsernes profil i lyset af forligets intentioner. Der arbejdes løbende med lokalefællesskaber og/eller indflytning på skoler.

Strukturforlig – stærkere tværmagistratsligt samarbejde om de 0-18-årige

Særlig indsats, jf. B2015:

Med afsæt i 'Aftale om styring, struktur og samarbejde' af 19. marts 2013, er det byrådets ambition, at Aarhus Kommune indfrier borgernes forventning om, at der er en stærk sammenhæng mellem det, byrådet beslutter, og det, forvaltningerne fører ud i livet – og at borgerne skal have sammenhængende tilbud.

Det kræver en stor sammenhængs- og implementeringskraft, en høj grad af social kapital og et værdifællesskab i hele organisationen Aarhus Kommune. Dette er vigtige forudsætninger for, at medarbejdere og ledere samarbejder på tværs af sektorer og faggrænser, og løfter opgaverne for det store flertal af borgerne inden for de almene tilbud.

Med dette sigte vil Børn og Unge bidrage til et stærkere tværmagistratsligt samarbejde omkring de 0-18 årige – særligt i forhold til Sociale forhold og Beskæftigelse, Kultur og Borgerservice samt Sundhed og Omsorg, hvor de væsentligste opgavefællesskaber ligger.

Status:

Hen over 2014-2015 er især tre større tiltag relevante at fremhæve som led i MBUs indsats for at indfri byrådets ambition om et stærkere tværmagistratsligt samarbejde om de 0-18-årige:

1. MBU-MSB-samarbejdet:

Børn og Unge har sammen med Sociale Forhold og Beskæftigelse valgt at styrke samarbejdet mellem de to afdelinger yderligere. Dette er blandt andet sket gennem en generel opprioritering af samarbejdet samt en styrkelse af de organisatoriske rammer for det tværmagistratslige samarbejde. Hovedformålet er at tilvejebringe en øget koordinering af samarbejdet mellem MSB og MBU og dermed understøtte den fælles indsats over for børn og unge. Tanken er at skabe en systematik, der løbende kan favne og sætte opgaver med fælles aktier i spil.

Der er etableret en styregruppe på direktør- og forvaltningschefniveau, der sætter den strategiske retning for samarbejdet. Som stab til styregruppen findes i alt fire temagrupper inden for hvert af de områder, hvor forvaltningerne har fælles ansvar. På det implementerende niveau er der etableret tre socialdistriktsgrupper for chefer med et overordnet lokalt driftsansvar. Disse skal sikre koblingen mellem det strategiske- og det operationelle niveau. Sidst men ikke mindst er der for hvert enkelt lokaldistrikt etableret en gruppe for lokale ledere, som skal sikre en hensigtsmæssig implementering, der samtidigt tager højde for lokale behov.

Fokus ligger således både på de indsatser, som man er fælles om, men også på en generel koordinering af indsatser med snitfalder afdelingerne imellem fra det strategiske niveau helt ud til samarbejdet med og omkring den lokale borger.

Samlet skal det styrkede samarbejde sikre en tidlig opsporing af børn og unge, som har det svært. Det prioriterede samarbejde skal sikre, at indsatsen bliver rettidig og sker i et helhedsorienteret perspektiv på tværs af fagligheder og organisatoriske skel. Relationel koordinering samt opbygningen af et fælles sprog og fælles kompetenceudvikling bliver således nøglebegreber.

2. Samarbejde om Innovationsmidlerne:

I arbejdet med Forebyggelse og tidlig indsats tager Børn og Unge bl.a. afsæt i Aarhus Kommunes forebyggelsesstrategi, hvor formålet er at forebygge så mange af børnenes potentielle vanskeligheder som muligt, og at sætte så tidligt ind som muligt, der hvor forebyggelse ikke er nok. I innovationsarbejdet gentænkes kommunens kerneydelser for at skabe gode liv for børn og unge og for på sigt at reducere behovet for kommunale indsatser. Det kan kun ske i et bredt samarbejde mellem Børn og Unge, Sociale forhold og Beskæftigelse, andre myndigheder og ikke mindst med forældre og andre vigtige personer i børnenes og de unges

liv. Det er i fællesskab og i samarbejde på tværs af fagligheder og organisatoriske grænser, at de bedste resultater skabes for børnene og de unge i Aarhus.

Innovationsindsatsen blev indledt med en workshop, hvor formålet var at konkretisere de udfordringer, vi har med at nå alle børn og unge med vores indsatser/ tilbud og komme med idéer til, hvordan vi kan løse udfordringerne. Deltagerne var repræsentanter fra vores eksterne samarbejdspartnere, forældre, elever og familier samt medarbejdere og ledere fra Aarhus Kommune med repræsentation fra stort alle magistratsafdelinger. Der er i løbet af efteråret 2015 kommet en række forslag til innovationsprojekter under overskriften Forebyggelse og tidlig indsats, og der er stort fokus på at udvikle nye løsninger og på samarbejde på tværs af afdelingerne og sammen med borgerne.

3. Samarbejde omkring udarbejdelsen af Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik:

Aarhus Kommunes nye børne- og ungepolitik blev udarbejdet i 2015 gennem en proces med bred inddragelse af en lang række parter, herunder også magistratsafdelingerne. Repræsentanter for magistratsafdelingerne blev således inviteret til, sammen med andre interessenter, at deltage i et 'skriveværksted', hvor forslag til dele af politikken blev drøftet, videreudviklet og justeret. I maj 2015 blev politikken drøftet i alle de faste politiske udvalg med udgangspunkt i et spørgsmål om, hvor børne- og ungepolitikken kunne blive, så de respektive ressortområder i højere grad kan bidrage til, at visionen for børnene og de unge realiseres. Senere samme måned blev et udkast til politikken drøftet i magistraten med fokus på inddragelse af bysamfund og forældre.

I deres høringssvar til forslaget til børne- og ungepolitikken tilslutter magistratsafdelingerne sig generelt de valgte fokuspunkter i politikken. De giver udtryk for, at de ser politikken som en sammenhængende, aktiv ramme og et godt fælles værdigrundlag ift. at videreudvikle samarbejdet om at nå målene for børnene og de unge. Magistratsafdelingerne finder desuden generelt, at der er en god sammenhæng til politikker, tilgange og indsatser på egne ressortområder.

Bedre viden 0-18 år – med sigte på fælles sprog, videndeling, styrket forældresamarbejde og bedre muligheder for tidlig indsats/forebyggelse

Særlig indsats, jf. B2015:

En vigtig præmis for både den bydækkende og lokale kvalitetsudvikling er, at videngrundlaget er godt - dvs. at det i hele 0-18 års perspektivet giver en fyldestgørende belysning af, om alle børn trives, lærer og udvikler sig. En anden vigtig præmis er, at alle taler samme sprog – dvs. at der på tværs af 0–18 år, mellem medarbejdergrupper, vertikalt og horisontalt, internt i Børn og Unge og på tværs af de magistratsafdelinger, der arbejder med børnene og de unge, er et fælles blik for og en fælles forståelse af tegnene på trivsel, læring og udvikling. Et bedre videngrundlag og et stærkt fælles sprog er samtidig grundlaget for videndeling om, hvad der virker, for netværksdannelse, for et systematisk arbejde med kvalitetsudvikling og en tidlig og sammenhængende indsats på tværs af dagtilbud, skole og fritids- og ungdomsområdet. Endelig er det grundlaget for et sammenhængende og konstruktivt forældresamarbejde, hvor forældrene involveres som ressource - både i forhold til eget barn og i forhold til fællesskabet.

Børn og Unge har derfor en ambition om at blive endnu bedre til at følge børnenes og de unges *faglige progression over tid* – ikke mindst med blik for Folkeskolereformens mål om, at alle skal blive så dygtige som de kan. Det er også Børn og Unges ambition at blive bedre til at følge og identificere *ophobning af risikofaktorer og fravær af beskyttende faktorer* hos børnene og de unge. Sådanne forbedrede muligheder for at se tidlige tegn på udsathed vil styrke inklusionsindsatsen og arbejdet med Forebyggelsesstrategien betydeligt. Endelig er det fortsat ambitionen at styrke kvaliteten af oplysningerne om, hvad der kommer ud af de indsatser, Børn og Unges dagtilbud, skoler, FU-tilbud, sundhedspleje, tandpleje, PPR, m.fl. til daglig leverer. Det handler om at sikre en *mere meningsfuld, systematisk og sammenhængende viden* i hele 0-18 års perspektivet – og en viden, som er mere sammenlignelig med nationale opgørelser. Udviklingsperspektiverne er særligt store på 0-6 års området, hvor der bl.a. arbejdes målrettet på en bedre belysning af børnenes tidlige sprog, deres tidlige sundhed og trivsel samt deres tidlige udvikling inden for de øvrige pædagogiske læreplanstemaer. Det

indebærer bl.a. et større fokus på sundhedsplejens oplysninger på 0-1 års området samt på dagtilbuddenes arbejde med læringshjul, sprogvurderinger og fremmødere registrering. Også på 16-18 års området er der brug for at styrke den gældende viden om, hvor godt Børn og Unge lykkes med effektmålene. Og på tværs af hele 0-18 års perspektivet bliver det hen over 2014-2015 nødvendigt at revidere forældretilfredshedsundersøgelsen samt trivselsmålingerne blandt kommunens børn og unge for at kunne efterleve de kommende nationale krav om dokumentation af bl.a. Folkeskolereformens mål.

Status:

Med henblik på at styrke Børn og Unges samlede muligheder for fyldestgørende at belyse, om alle børn og unge trives, lærer og udvikler sig, er vidgrundlaget især på 0-6-års-området under udbygning. Dels er digital fremmødere registrering implementeret i alle dagtilbud i 2015, og dels er digitale sprogvurderinger af alle 3-årige og digitale dialoghjul for alle 0-6-årige aktuelt under implementering. Desuden arbejdes der med udvikling af digitale elevplaner. Ud over disse nye tiltag, er de løbende spørgeskemaundersøgelser blandt forældre og elever revideret forud for dataindsamlingerne i 2015.

Både dialoghjul og elevplaner er endvidere en forbedring af grundlaget for et sammenhængende og konstruktivt forældresamarbejde, hvor forældre og pædagogisk personale har et stærkere fælles billede af, hvordan det går det enkelte barn. Disse redskaber samt udbygningen af lokaldistriktssamarbejdet og en løbende forbedring af kvalitetsprocessen er også med til at styrke afsættet for videndeling på tværs af fag og matrikel.

Endelig har Børn og Unge i 2015 igangsat kompetenceforløbet LOKE for alle ledere i organisationen. Forløbet indeholder bl.a. et modul vedr. datainformeret ledelse, og fremmer ad den vej, at ledere på alle niveauer taler samme sprog i forhold til arbejdet 'bedre viden 0-18 år'.

Bedre tegn på inklusion

Særlig indsats, jf. B2015:

Inklusion har været et vigtigt og gennemgående tema både i den nationale politiske debat og i byrådet over de seneste år. Byrådsbeslutningerne vedr. inklusion har balanceret de sidestillede og tæt forbundne etiske, pædagogiske og økonomiske hensyn, og har tilsammen sigtet på en øget inklusion i almenområdet og stærke fællesskaber for alle børn og unge.

Frem til Budget 2013 handlede debatten og de politiske beslutninger først og fremmest om, hvordan inklusionsindsatserne skulle tilrettelægges, og hvilken *organisering* og *ressourceanvendelse* der bedst muligt kunne understøtte dette. Med Budget 2013 og 2014 har byrådet suppleret dette fokus med en hensigtserklæring om fremadrettet bedre at kunne følge, *hvor godt Aarhus Kommune lykkes med inklusion* på 0-18 års området. Samtidig har byrådet vedtaget Forebyggelsesstrategien, som også i vidt omfang handler om at få inklusion til at lykkes.

Med afsæt i disse byrådsbeslutninger har MBU og MSB siden begyndelsen af 2013 arbejdet på at formulere en fælles forståelse af, hvornår inklusion lykkes på 0-18 års området og på at finde en række fælles tegn på samme. Arbejdet har taget nært afsæt i byrådets børn- og ungepolitik fra 2008 som den fælles værdimæssige ramme for arbejdet med *alle* børn og unge i Aarhus Kommune. Det har desuden indebåret en inddragelse af centralt og decentralt placerede ledere og medarbejdere internt i MBU og MSB, dialog med de faglige organisationer og lederforeninger, der er tilknyttet begge magistratsafdelinger, samt en flerårig partnerskabsaftale med Undervisningsministeriet (Inklusionsudvikling). Endelig er der taget højde for, at KL og Finansministeriets 'Aftale om kommunernes økonomi for 2013' samt regeringens Folkeskolereform, Erhvervs-skolereform, Kontanthjælpsreform og Sociale 2020-mål også på forskellig vis indeholder mål for inklusion – nationale mål, som alle er søgt integreret i MBU og MSBs fælles målarbejde.

Samarbejdet mellem MBU og MSB og den omfattende inddragelsesproces hen over 2013 er mundet ud i den ambitiøse fælles forståelse, at 'inklusion lykkes, når *alle* børn og unge trives, lærer og udvikler sig, når den enkelte gavner fællesskabet og når fællesskabet gavner den enkelte'.

Denne forståelse af succesfuld inklusion indebærer, at ser man efter *de samme tegn* på trivsel, læring og udvikling hos de udsatte børn og unge, som man ser efter hos alle andre børn og unge.

Primo 2014 opgøres hhv. *de udsatte* og *alle andre* børn og unges trivsel, læring og udvikling med tegn på hhv. fravær, fagligt niveau, tilmelding til, påbegyndelse og gennemførelse af eller frafald fra ungdomsuddannelse, samt en række tegn på børnenes fysiske sundhed. Desuden indgår forældrenes oplevelse af, hvorvidt børnenes bliver fagligt udfordret, trives og er en del af et fællesskab. Samtidig følger den aktuelle afgrænsning af 'udsatte børn og unge' regeringens sociale 2020-mål, som afgrænser udsathed til at handle om, hvorvidt et barn/en ung har modtaget bestemte typer foranstaltninger efter Lov om Social Service, § 52 og § 76. Konkrete eksempler på, hvad disse opgørelser viser, drøftes i Børn og Unge-udvalget og Socialudvalget i juni 2014. Tanken er, at disse nye opgørelser skal indgå som forslag til supplerende tegn i Budget 2016.

Fremadrettet vil MBU og MSB arbejde på at supplere regeringens forholdsvis snævre afgrænsning af udsathed med en Aarhus-version, som følger Forebyggelsesstrategiens tænkning om, at et barn er udsat, når det har en ophobning af risikofaktorer og fravær af beskyttende faktorer. Et sådant udvidet perspektiv på udsathed vil øge opmærksomheden på de børn, hvis situation endnu ikke er blevet så kritisk, at Socialforvaltningen skal træde til, men som befinder sig i en gråzone. Det vil også styrke opmærksomheden på mulighederne for tidligere, forebyggende indsatser.

Samtidig er det hensigten at styrke belysningen af, hvor godt inklusion lykkes, med en række vigtige supplerende oplysninger omkring børnenes og de unges trivsel og faglige progression, samt oplysninger om ophobning af risikofaktorer og fravær af beskyttende faktorer, som det ikke aktuelt er muligt at opgøre med den ønskede præcision.

Status: Den fælles forståelse af inklusion på tværs af MSB og MBU blev politisk vedtaget med Budget 2015, og med Budget 2016 tiltrådte byrådet den opgørelsesmetode, der fremadrettet skal anvendes af begge magistratsafdelinger. Således skal MBU og MSB fremadrettet se efter de samme tegn på trivsel, læring og udvikling hos de sårbare/udsatte børn og unge, som man ser efter hos alle andre børn og unge.

Med afgrænsningen af sårbarhed/udsathed i Budget 2016 opgøres tegnene for følgende tre målgrupper:

1. Udsatte børn og unge (jf. regeringens sociale 2020-mål)
2. Børn og unge i specialtilbud (jf. kommuneaftalens opgørelse af inklusion)
3. Børn og unge af forældre, som har grundskolen som højest gennemførte uddannelse (jf. folkeskole-reformen)

De første forsøg med opgørelser for målgruppe 1 og 3 foreligger allerede og var en del af Kvalitetsrapporten for 2013, mens opgørelsen for målgruppe 2 første gang forelå medio januar 2016. Kvalitetsrapporten for 2015 indeholder derfor de første samlede opgørelser af inklusionsmålene for *alle* tre målgrupper.

En eventuel ændring af regeringens opgørelse af de sociale 2020-mål afventes dog, samtidig med at der er løbende opmærksomhed på KORAs forskning om sårbare børn og unge.

Fremadrettet vil MBU og MSB løbende arbejde på at supplere allerede eksisterende oplysninger, eksempelvis gennem muligheden for at samkøre data på cpr-niveau, samt opnåelsen af mere viden om de 0-6 årige generelt (bl.a. via det digitale dialoghjul, digitale sprogvurderinger og fremmødere registrering) og mere viden om elevtrivsel hos de 6-16 årige.

Børn og Unge

5. Ressourcer

Børn og Unge har med det styrkede fokus på tidligere og forbyggende tiltag igangsat en sammenhængende indsats, der har til formål at realisere den økonomiske politiks krav om årlige effektiviseringer. En forudsætning for at omstille hele Børn og Unge til tidligere og forebyggende indsatser er, at der skal investeres i såvel personalets faglige kompetencer som i indsatser over for og med børn og forældre.

Derfor har Børn og Unge taget udgangspunkt i, at forskellige indsatser allerede *har* haft effekt. Denne effekt medfører, at der allerede fra regnskab 2014 har været et råderum, som er forudsat anvendt som investeringer i tidligere og forbyggende indsatser.

Dette råderum er videreført i 2015. Således har det været forudsætningen, at der i 2015 skulle oparbejdes yderligere midler til brug for investeringer i tidligere og forebyggende indsatser.

Regnskabsresultatet viser, at dette er nået. De nye økonomiske rammer, som betyder, at Børn og Unge over de kommende år samlet set skal spare over 400 mio. kr., sætter dog også sit tydelige præg på regnskabet. Der har derfor også været en naturlig økonomisk tilbageholdenhed i en periode, hvor der har været usikkerhed om de fremtidige rammer.

Dette betyder, at Børn og Unge i 2015 øger opsparingen, hvilket er med til at sikre et robust udgangspunkt for de kommende års krav til effektiviseringer og besparelser – samtidig med, at der er sikret det nødvendige økonomiske råderum til at kunne investere.

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Tabel 1. Resumé af regnskab 2015

Sektor 550	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afgivelser i forhold til ajourført budget	
	-1	-2	(3)=(1)-(2)	-4	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	5.636.613	5.838.280	-201.667	-61.613	-140.055	-2,4%
Indtægter	-895.562	-940.393	44.832	-24.865	69.697	-7,2%
Refusion	-708	-1.060	352	6	346	-32,8%
Nettoudgifter i alt	4.740.343	4.896.827	-156.484	-86.472	-70.012	-1,5%
Anlæg:						
Udgifter	292.986	355.066	-62.080	-58.843	-3.237	-1,1%
Indtægter	-6.153	-24.070	17.917	14.977	2.940	-32,3%
Nettoudgifter i alt	286.833	330.996	-44.163	-43.866	-297	-0,1%
Sektor 550	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afgivelser i forhold til ajourført budget	
	-1	-2	(3)=(1)-(2)	-4	(5)=(3)-(4)	
Nettoppgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 5.51 (drift)	4.202.290	4.347.221	-144.931	-78.254	-66.677	-1,6%
* Sektor 5.53 (anlæg)	61.809	70.617	-8.808	-19.527	10.719	21,0%
Ikke-decentraliseret område:						
* Sektor 5.52 (drift)	538.053	549.606	-11.553	-8.218	-3.335	-0,6%
* Sektor 5.54 (anlæg)	225.024	260.379	-35.355	-24.339	-11.016	-4,7%
Nettoudgifter i alt	5.027.176	5.227.823	-200.647	-130.338	-70.309	-1,4%

Det samlede **drifts**resultat for Børn og Unge udviser en nettomindreudgift på 70,0 mio. kr., svarende til 1,5 pct. i forhold til det byrådsgodkendte budget. Mindreudgiften er fordelt med en mindreudgift på 66,7 mio. kr. på det decentraliserede område og en mindreudgift på 3,3 mio. kr. på det ikke decentraliserede område.

Mindreudgifterne på det decentraliserede område skal primært ses i lyset af, at der på alle områder - ikke mindst decentralt - er udvist større forsigtighed i forhold til de kommende besparelser vedtaget med budgettet for 2016 end forventet i tillægsbevillingsindstillingen (Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger -

MBU). Den betydelige opbremsning i sidste kvartal af 2015 betyder, ud over de færre udgifter end forventet, at Børn og Unge samlet set har et robust udgangspunkt til at imødegå de besparelser, som udmøntes i 2016 og frem og som er stigende ud i årene.

Set i forhold til rammen har Børn og Unge et overskud på 68,6 mio. kr. svarende til 1,6 pct. i forhold til den ajourførte ramme for 2015. Overskuddet for 2015 ligger således under grænsen for overskud i Børn og Unge decentraliseringsordning, hvor den øvre grænse for det enkelte års overskud ligger på 5 pct.

På **anlægs**området er der nettoudgifter i 2015 er på 286,8 mio. kr. hvilket er 64,4 mio. kr. mere end i 2014. De højere anlægsudgifter skal ses i lyset af Frederiksbjergbyggeriet som sammen med en udmøntning af Byrådets ambitioner for folkeskolereformen, ny skolestruktur, RULL moderniseringer, energirenovering og en fortsat sikring af pasningsgarantien i en tid med stigende børnetal medfører behov for et stadigt højt anlægsniveau. I 2015 er årets ajourførte rådighedsbeløb anvendt med en marginal afvigelse på 0,3 mio. kr. Med regnskab 2015 aflægges 18 anlægsregnskaber på det ikke-decentraliserede anlægsområde med en samlet mindreudgift på 0,2 mio. kr. svarende til en afvigelse på 0,2 pct.

Det endelige **stillingsforbrug** ved regnskab 2015 er på 9.974 stillinger. Det er et fald i forhold til 2014 på 123 stillinger i gennemsnit over året svarende til 1,2 pct.

Det samlede fald i stillingsforbruget skal ligeledes ses som en tilpasning til de effektiviseringer, der er vedtaget med budget 2015 og som en delvis tilpasning til de kommende besparelser.

Nedgangen i stillingsforbruget ses på alle områder med undtagelse af undervisningsområdet og sundhedsområdet. På undervisningsområdet har der været en stigning på henholdsvis 108 stillinger på skolerne og 5 stillinger på specialskolerne i gennemsnit over året. Stigningen på undervisningsområdet skal ses i lyset af folkeskolereformen, som trådte i kraft efter sommerferien i 2014, og dermed først har haft fuld effekt i 2015.

Den største nedgang ses på SFO-området, hvor der er 137 stillinger færre i gennemsnit over året sammenlignet med 2014, svarende til et fald på 11,5 pct. Nedgangen skal ligeledes ses i lyset af folkeskolereformen. I forbindelse med budgetforliget for 2014 blev området således reduceret som følge af mindre åbningstid i forbindelse med folkeskolereformen. Af den grund er budgettet reduceret ca. 41 mio. kr. i 2015 sammenlignet med 2014.

I 2015 er den samlede gennemsnitsløn 430.970 kr. Det er en realstigning på 4.745 kr. i forhold til regnskab 2014, svarende til 1,1 pct. Realstigningen skal blandt andet ses i lyset af det faldende stillingsforbrug, som har tendens til at give højere gennemsnitsalder og anciennitet samtidig med at der vil være en øget udbetaling af feriepenge.

Tabel 2. Personaleforbrug 2014 og 2015

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -		- % -	
Personaleforbrug	9.974	10.097	-123	-1,2

Forklaringer på afvigelserne på driftsregnskabet i forhold til budgettet uddybes nedenfor under punkt 5.2. Mens afvigelserne på anlægsregnskabet uddybes under punkt 5.3. Afvigelserne i forhold til rammen er nærmere beskrevet i afsnit 5.4.

5.2 Drift og personale

På det samlede **driftsområde** er der mindredgifter i forhold til det ajourførte budget på 70,0 mio. kr. eller 1,5 pct. Dette fremkommer ved mindredgifter på det decentraliserede område på 66,7 mio. kr. og mindredgifter på det ikke decentraliserede område på 3,3 mio. kr.

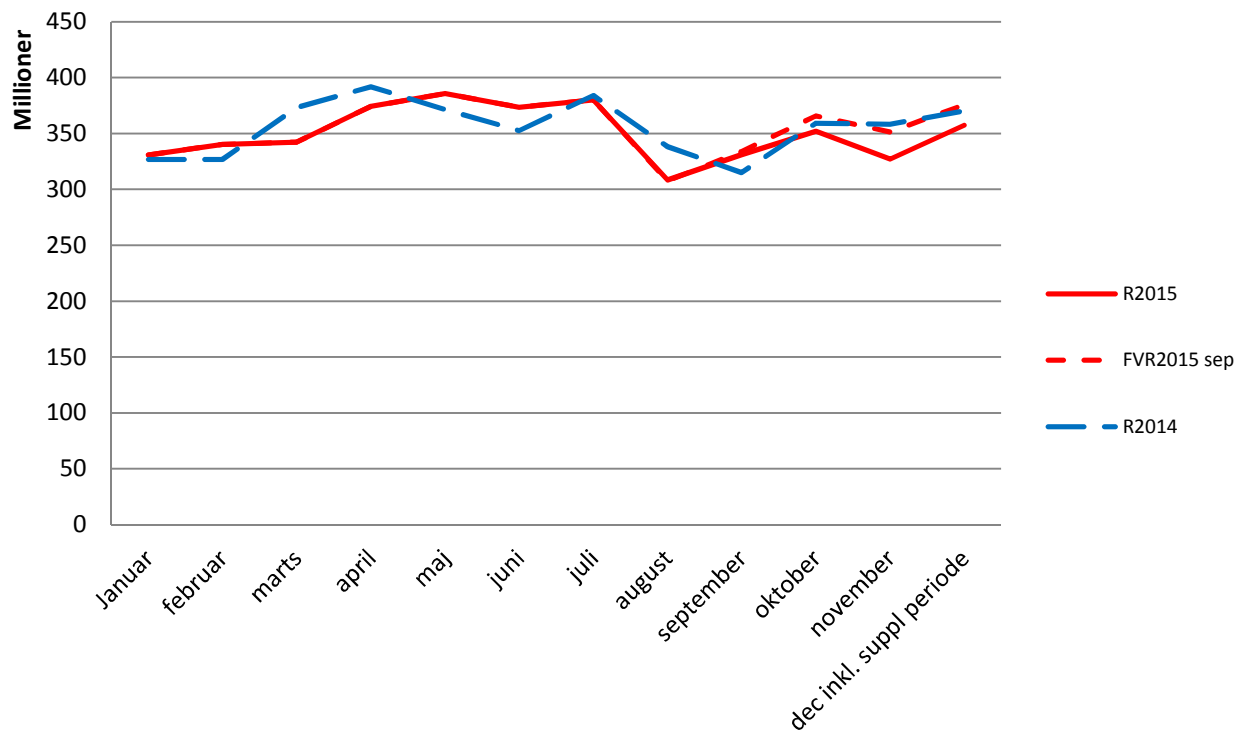
Mindredgifterne på det decentraliserede område skal primært ses i lyset af, at der på alle områder er udvist større forsigtighed i forhold til de kommende besparelser end forventet i tillægsbevillingsindstillingen. Der er endvidere mindredgifter til børn og unge med handicap samt til husleje og bygningsdrift.

De decentrale enheder har generelt brugt en mindre andel af deres opsparring end forventet i efteråret. Herudover har der været tidsforskydninger på en række initiativer, som er finansieret af overførte midler fra regnskab 2014. Det drejer sig blandt andet om initiativer i forbindelse med tidlig og forebyggende indsats. Projekterne er først sat i gang i slutningen af året, idet en stor del af det budgetlagte forbrug af overskud først blev vedtaget med Byrådets vedtagelse af regnskab 2014 lige før sommerferien.

Aarhus kommune har i den seneste periode oplevet en stigning i antallet af flygtninge og flygtningebørn fra blandt andet krigsområder som Syrien. Børn og Unge har som følge heraf oplevet et større pres på særligt modtagelsesklasserne. Ultimo 2015 modtog Børn og Unge ekstraordinært et flygtningetilskud på 6,7 mio. kr. i 2015 og 2016. Det ekstraordinære tilskud har været med til at kompensere for merudgifterne til området, men det økonomiske pres på området forventes at fortsætte i 2016. Udviklingen i antallet af modtagne flygtninge og flygtningebørn og det øgede ressourcepres som følger heraf analyseres på tværs af Aarhus Kommune. Resultaterne forelægges Byrådet inden den endelige budgetlægning for 2017-2020.

I figur 1 ses den årlige udvikling i nettoudgifterne i 2014 og 2015 samt forventningerne til årets tre sidste måneder ved tillægsbevillings-indstillingen ultimo september

Figur 1. Udviklingen i de månedlige nettoudgifter i regnskab 2015, tillægsbevillings-indstillingen 2015 og regnskab 2014, mio. kr. i 2015 pl.

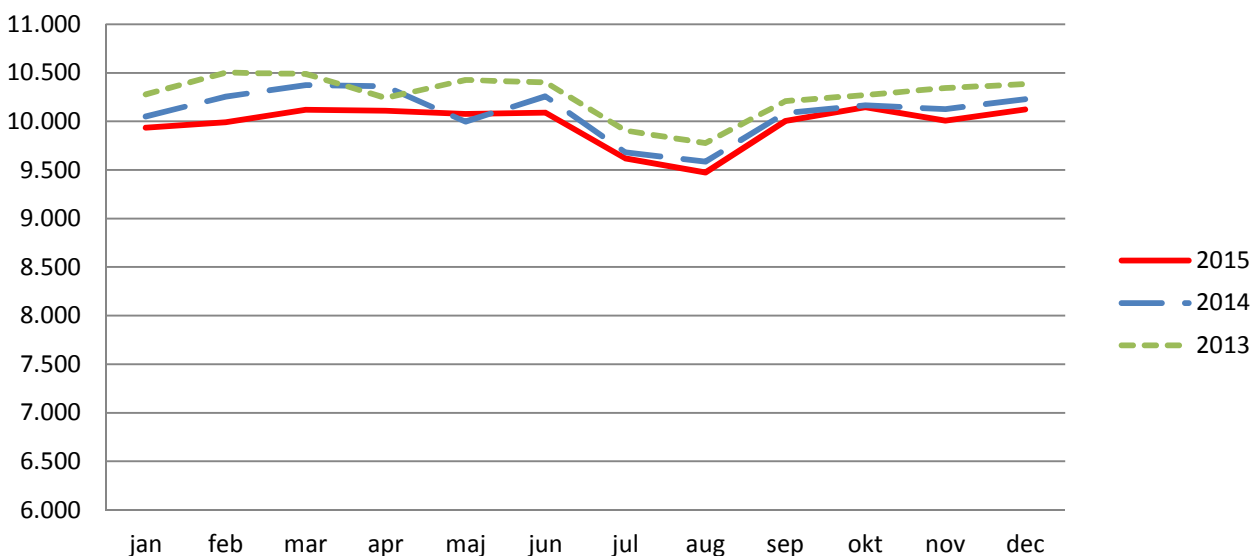
Som illustreret i figur 1 har der været en betydelig opbremsning i sidste kvartal, som er større end forventet i efteråret. I forhold til regnskab 2014 er der et realfald i nettoudgifterne på 4,7 pct. i sidste kvartal, mens nettoudgifterne i årets første 9 måneder ligger 0,4 pct. under sidste års niveau i samme periode. Opbremsningen skal som nævnt ses i lyset af de kommende besparelser med budget 2016-2019, der blev vedtaget i efteråret, men som først for størstedelens vedkommende er konkretiseret i starten af 2016.

Afviselserne på de enkelte resultatområder på det decentraliserede område er i øvrigt forklaret under afsnit 5.2.2.1.

Generelt over året har der været et realfald i nettoudgifterne på 1,5 pct. i forhold til regnskab 2014, som afspejles i udviklingen i stillingsforbruget skitseret i figur 2 på næste side.

Stillingsforbruget i 2015 ligger i gennemsnit over året ca. 1,2 pct. under niveauet for 2014, svarende til 123 stillinger. Udviklingen henover året følger udviklingen i de tidligere år. Det lavere niveau skal primært ses i lyset af de effektiviseringer, som er meldt ud for budget 2015 og frem, stigende indfasning af budgetreduktioner fra tidligere år samt tilbageholdenhed i forbindelse med kommende besparelser. Faldet i stillingstallet skal også ses i lyset af, at der samlet har været et lavere udgiftspres som følge af demografi.

Figur 2. Udviklingen i det månedlige stillingsforbrug i 2013, 2014 og 2015, antal helårsstillinger

På **det ikke decentraliserede område** er der mindreudgifter på 3,3 mio. kr. svarende til en afvigelse på 0,6 pct. i forhold til det korrigerede nettobudget på 541,4 mio. kr. Resultatet fordeler sig med mindreudgifter på 2,3 mio. kr. til fripladser og søskenderabatter, mindreudgifter på 0,2 mio. kr. til normal- og specialundervisning af anbragte børn og frit skolevalg over kommunegrænsen samt mindreudgifter på 0,8 mio. kr. for de øvrige områder på det ikke decentraliserede driftsområde.

Afvigelserne i forhold til det ajourførte budget uddybes yderligere under afsnit 5.2.2.2.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Samlet er der givet nettotillægsbevillinger på driftsområdet på -86,5 mio. kr. i 2015, heraf udgør tillægsbevillingerne på det decentraliserede område -78,3 mio. kr. På det ikke decentraliserede område er der givet tillægsbevillinger på -8,2 mio. kr.

Tabel 3. Tillægsbevillinger på det decentraliserede og ikke decentraliserede driftsområde i 2015, mio. kr.

Tillægsbevilling – decentraliserede område	2015
Tillægsbevillings-indstillingen 2015 Sektor 5.51 (Forventet regnskab 2015 pr. ultimo september)	-25,343
Tillægsbevillings-indstillingen 2015 Sektor 5.51, forbrug af opsparing (Forventet regnskab 2015 pr. ultimo september)	-109,091
Tillægsbevillings-indstillingen 2014 Sektor 5.51, forbrug af opsparing (Forventet regnskab 2014 pr. ultimo september)	60,000
Regnskab 2014 sektor 5.51	8,280
Lov og cirkulæreprogram pkt. 44, EUD10-elever (L195)	0,824
Lov og cirkulæreprogram pkt. 37, Ophævelse af gensidig forsørgerpligt (L1522)	-0,568
Midlertidigt flygtningetilskud fra staten	6,677
Styrkelse af undervisningstilbud for børn og unge anbragt på Bøgholt	1,333
"Move It", Søndervangskolen	-0,200

Ændret lønskøn 2015	-24,407
Energirenovering, Anlæg	0,033
Lokal innovationspulje i 2014	4,208
Decentraliserede område i alt:	-78,254

Tillægsbevilling – ikke decentraliserede område	2015
Regnskab 2014 sektor 5.52	4,115
Tillægsbevillings-indstillingen 2015 Sektor 5.52 (Forventet regnskab 2015 pr ultimo september)	-11,000
Styrkelse af undervisningstilbud for børn og unge anbragt på Bøgholt	-1,333
Ikke decentraliserede område i alt:	-8,218

Driftsområdet i alt:	-86,472
-----------------------------	----------------

De væsentligste tillægsbevillinger er givet ved tillægsbevillings-indstillingen for 2015 (Forventet regnskab 2015 og tillægsbevillinger - MBU), hvor der blev tillægsbevilget -109,0 mio. kr. på det decentraliserede område primært som følge af en forventning om, at en stor del af det budgetlagte forbrug af opsparing ville blive tidsforskudt til 2016 og 2017. Herudover er der ved tillægsbevillings-indstillingen for 2015 tillægsbevilget mindredgifter på 25,3 mio. kr. primært som følge af mindre vækst i antal børn i pasningstilbud end budgetlagt. Ved tillægsbevillings-indstillingen for 2014 blev der tillægsbevilget 60 mio. kr. hovedsageligt til anvendelse af opsparing fra tidligere år. Som følge af en ændring i lønskønnet, blev budgetterne reduceret med -24,4 mio. kr.

Herudover har Børn og Unge i 2015 og 2016 modtaget et midlertidigt flygtningetilskud som følge af den ekstraordinære stigning i antallet af flygtninge og flygtningebørn.

Der er desuden givet mindre tillægsbevillinger i forbindelse med lov og cirkulæreprogrammet samt driftsfiansierede anlæg.

På det ikke decentraliserede område blev der med regnskab 2014 tillægsbevilget 4,1 mio. kr. som følge af flere elever i privat- eller efterskoler. Herudover blev der tillægsbevilget -11,0 mio. kr. ved tillægsbevillings-indstillingen for 2015 primært som følge af mindredgifter til fripladser inklusiv slutligning og søskenderabat.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

På **det decentraliserede driftsområde** er der nettoudgifter på 4.202,3 mio. kr. svarende til mindredgifter på 66,7 mio. kr. eller 1,6 pct. i forhold til det korrigerede budget.

Der er mindredgifter på alle områder som skitseret i tabellen på næste side.

Table 4. Afvigelse i forhold til korrigeret budget på hovedresultatområder 2015

Hovedresultatområder	Korrigeret budget	Regnskab	Afvigelse i forhold til korrigeret budget	
	Mio. kr. 2015 pl.			pct.
Dagtilbud inkl. dagplejen	1.498,6	1.470,1	-28,5	-1,9%
Skoler*, undervisning	2.003,4	1.980,9	-22,5	-1,1%

Skoler *, SFO	229,0	225,1	-3,9	-1,7%
Fritids- og ungdomsskoler	207,6	204,4	-3,2	-1,6%
Administration	134,7	128,3	-6,4	-4,7%
Sundhedspleje, tandpleje og PPR	195,7	193,5	-2,2	-1,1%
I alt	4.269,0	4.202,3	-66,7	-1,6%

*Skoler er inklusive specialskoler.

Forklaringer på afvigelserne uddybes nedenfor i afsnit 5.2.2.1 under de enkelte hovedresultatområder.

5.2.2.1 Det decentraliserede område (sektor 5.51)

Dagtilbudsområdet

Der er et samlet ajourført nettobudget på området på 1.498,6 mio. kr. og en udgift på 1.470,1 mio. kr., og altså en mindreudgift i forhold til det ajourførte budget på 28,5 mio. kr. svarende til 1,9 pct.

De enkelte dagtilbud har samlet set brugt en mindre del af deres opsparing i 2015 end forventet i efteråret. Herudover har der været mindreudgifter på puljemidler fra Ministeriet til mere pædagogisk personale, som skal tilbageføres i 2016.

Overordnet på hele dagtilbudsområdet har der blandt andet været tidsforskydninger på en række fælles projekter på området herunder primært projekter vedrørende tidligere og forebyggende indsatser. Der er endvidere mindreudgifter til børn og unge med handicap.

Set i forhold til 2014 har der været et mindre fald i nettoudgifterne på dagtilbudsområdet på 1,4 pct. Faldet afspejles i stillingsforbruget i institutionerne. Der er 26 færre stillinger i 2015 i forhold til 2014, svarende til et fald på 0,6 pct.

Inden for dagplejen er der et fald på 29 stillinger fra 2014 til 2015, hvilket svarer til et fald på 8,1 pct. Antallet af indskrevne børn på dette område er faldet med 77 børn svarende til 7,2 pct. i forhold til regnskab 2014.

Rammekorrekationer for aktivitetsændringer

På dagtilbudsområdet er der i 2015 samlet set blevet passet 397 børn færre end budgetteret. Det svarer til en negativ rammekorrektion på 37,4 mio. kr. Det lavere antal indskrevne end budgetteret ses både på 0-2-års området og på 3-5-års området og både i institutionerne og i dagplejen.

Tabel 5. Budgetlagte pladser og faktisk indskrevne på dagtilbudsområdet i 2015

	Budgetlagte pladser	Pladser i drift	Indskrevne	Pladser i drift ift. budget	Indskrevne ift. pladser i drift	Indskrevne ift. Budget	Beløb Indskrevne ift. Budget, mio. kr.
Institutioner 0-2 år	6.558	6.106	6.299	-452	193	-259	-27,4
Dagpleje 0-2 år	980	944	944	-36	0	-36	-3,1
I alt 0-2 år	7.538	7.050	7.243	-488	193	-295	-30,5
Institutioner 3-5 år	11.171	10.881	11.088	-291	207	-83	-5,3
Dagpleje 3-5 år	76	58	58	-19	0	-19	-1,6
I alt 3-5 år	11.248	10.939	11.146	-309	207	-102	-6,9
Institutioner i alt	17.729	16.987	17.387	-743	400	-343	-32,7

Dagpleje i alt	1.056	1.002	1.002	-55	0	-55	-4,7
I alt 0-5 år	18.786	17.989	18.389	-797	400	-397	-37,4

*Pladser i drift er det antal pladser som institutionerne samlet set er normeret til.

I dagplejen er der blevet passet 55 færre børn end budgetlagt. Andelen af indskrevne i dagplejen udgør dermed 13,0 pct. af det samlede antal 0-2årige i pasning, hvilket svarer til det forudsatte i budgetmodellen for 2015. Det vil sige at de færre børn i dagpleje skyldes at der generelt er færre indskrevne end budgetlagt. Dagplejeandelen har de sidste mange år været faldende – fra 19 pct. i 2008 til de 13,0 pct. i 2015. Den faldende andel ses også på landsplan.

Under **fritvalsordningen** er der samlet set blevet passet 168 børn, hvilket er 12 børn flere end budgetlagt. Rammekorrektionen på området som følge af flere indskrevne er opgjort til 0,7 mio. kr.

Skoler inklusiv specialskoler, undervisning

På undervisningsområdet er der et samlet ajourført nettobudget på 2.003,4 mio. kr. og en udgift på 1.980,9 mio. kr. svarende til en mindreudgift i forhold til det ajourførte budget på 22,5 mio. kr. eller 1,1 pct. Der er mindreudgifter på 3,0 mio. kr. på specialskolerne og de regionale tilbud i forhold til det korrigerede budget. På normalundervisningen er der mindreudgifter på 19,5 mio. kr., som svarer til 1,0 pct.

På undervisningsområdet er udvist en mærkbar tilbageholdenhed i forhold til forventningerne fra efteråret. Opsparingen decentralt er således forøget en anelse i 2015, hvor forventningen i efteråret decentralt på de enkelte skoler var, at der ville anvendes en betydelig del af opsparingen.

Mindreudgifterne på undervisningsområdet skal endvidere ses i sammenhæng med, at der samlet på hele området er udskudt en række projekter, som først er kommet i gang sidst på året. Det drejer sig blandt andet om vikardækning til kompetenceudvikling i forbindelse med klasserumsledelse.

Aarhus kommune har i den seneste periode oplevet en stigning i antallet af flygtninge og flygtningebørn fra blandt andet krigsområder som Syrien. Børn og Unge har som følge heraf oplevet et større pres på særligt modtagelsesklasserne. Ultimo 2015 modtog Børn og Unge ekstraordinært et flygtningetilskud på 6,7 mio. kr. Det ekstraordinære tilskud kombineret med omprioritering fra øvrige områder betyder, at Børn og Unge har kunnet afholde udgifterne inden for den samlede økonomiske ramme i 2015. Det økonomiske pres på området forventes at fortsætte i 2016. Udviklingen i antallet af modtagne flygtninge og flygtningebørn og det øgede ressourcepres som følger heraf analyseres på tværs af Aarhus Kommune. Resultaterne forelægges Byrådet inden den endelige budgetlægning for 2017-2020.

For skoleåret 2015/16 er lærernes undervisningstid opgjort til 731 undervisningstimer pr. fuldtidslærer og er dermed tæt på det forudsatte niveau. Undervisningsandelen beskriver, hvor stor en del af lærernes arbejdstid, der anvendes til undervisning. Finansieringen af folkeskolereformen, hviler på en beregningsteknisk forudsætning om, at lærernes undervisningstid er på 734 timer årligt. For skoleåret 2014/15 er lærernes undervisningstid opgjort til 722 timer, hvilket skal ses i lyset af, at folkeskolereformen var under implementering i efteråret 2014. Lærernes undervisningstid er steget med 9 timer for skoleåret 2015/16.

I forhold til årene før folkeskolereformen er undervisningstiden steget betydelig. Det skyldes primært, at forøgelsen af lærernes undervisningstid blev anvendt til finansiering af den nye folkeskolereform. Herudover har det også betydning, at den understøttende undervisning indgår i opgørelsen.

Tabel 6: Opgørelse af lærernes undervisningstid

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
--	---------	---------	---------	---------

Antal undervisningstimer* om året	650	675	722	731
-----------------------------------	-----	-----	-----	-----

*Gennemsnitligt antal undervisningstimer pr. fuldtidslærer. Der er tale om planlægningstal/budgettal og der anvendes et udvidet undervisningsbegreb. Fra 2014/15 indgår en vægtning af den understøttende undervisning. Specialskolerne (Stensagerskolen og Langagerskolen) indgår ikke i opgørelsen mens Kaløvigskolen er med i opgørelsen som en del af Sølystskolen fra 2014/2015. Inklusiv. Specialskolerne opgøres undervisningstiden i 2014/15 til 724 timer og i 2015/16 til 732 timer.

Nettoudgifterne til undervisningsområdet er samlet over året 0,8 pct. højere end ved regnskab 2014 (2015pl). Stigningen i forhold til 2014 er hovedsageligt sket i første halvdel af året som følge af implementeringen af folkeskolereformen i august 2014, mens der i sidste kvartal er et fald i forhold til samme periode året før.

Antallet af fuldtidsstillinger er på undervisningsområdet samlet for skoler og specialskoler opgjort til 3.446 stillinger, hvilket er 114 stillinger eller 3,4 pct. mere end i regnskab 2014. Stigningen i stillingsforbruget skal ligeledes ses i lyset af folkeskolereformen, hvor undervisningstiden er forøget.

Elev/lærer ratioen er faldet fra 12,48 elever pr. lærer i 2014 til 12,39 elever pr. lærer i 2015. Faldet ses efter implementeringen af folkeskolereformen i august 2014. Folkeskolereformen stiller krav om flere undervisningstimer og dermed flere lærere. Dette finansieres blandt andet ved at lærerne skal undervise flere timer samt kortere åbningstid i SFO'erne og klubtilbuddene. De flere lærere giver alt andet lige et fald i ratioen, hvilket er i overensstemmelse med intensionerne i folkeskolereformen.

Tabel 7: Opgørelse af elev/lærer-ratioen fra 2010-2015 (månedlige elevtal)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal elever pr. lærer*	11,58	11,85	12,34	12,58	12,48	12,39

*I ovenstående nøgletal indgår samtlige ansatte som er registreret som undervisningspersonale på skolen. Det vil sige i indikatoren indgår såvel stillinger anvendt i normalundervisning som i tosprogs-undervisning samt specialundervisning. Specialklasser og heldags-skoler indgår i opgørelsen. Specialskolerne (Stensagerskolen og Langagerskolen) indgår ikke, mens Kaløvigskolen med i opgørelsen som en del af Sølystskolen fra R2014. Antallet af stillinger er ikke korrigeret for lockouten i 2013. Det kan give lidt usikkerhed om produktivitetstallet i 2013.

I nedenstående tabel ses, at undervisningstimetallet er steget. Timetallet ligger på 8.024 for skoleåret 2015/2016, hvilket er 49 timer mere end for skoleåret 2014/2015. Timetallet ligger dermed også over Undervisningsministeriets minimumtimetal på 7.890.

Tabel 8. Opgørelse af planlagt undervisningstimetal til fag-opdelt undervisning på folkeskolerne (årlige klokke-timer i normalklasser på 1.-9. klassetrin)

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Gennemsnit, Aarhus Kommune*	7.362	7.381	7.482	7.975	8.024
Undervisningsministeriets minimumtimetal	6.960	6.960	6.960	7.890	7.890

Kilde: Grundskoleindberetning til Styrelsen for IT og Læring.

* Timetallet er uvægtet i forhold til antal klasser/spor på skolerne. Opgørelsen er eksklusiv Elev Skole, Fokusskolen på Center-10, Kaløvigskolen, heldagsskoler samt specialskoler og interne skoler i MSB.

Årsagen til den lille stigning på gennemsnitligt 49 årlige klokke-timer skal ses i sammenhæng med, at nogle skoler har valgt at hæve timetallet til fag-opdelt undervisning til gengæld for lidt færre timer til understøttende undervisning.

Tabel 8 viser udelukkende det fag-opdelte undervisningstimetal. Hvis der ses på det samlede timetal til både fagopdelt og understøttende undervisning bliver det samlede gennemsnitlige undervisningstimetal dermed

stort set det samme som sidste skoleår med 11.774 timer versus 11.770 timer sidste skoleår. Begge ligger dog over minimumstimetallet på 11.760 timer.

Rammekorrektioner for aktivitetsændringer

Elevtallet pr. 5. september 2015 er opgjort til 27.713 elever, svarende til en stigning på 80 elever i forhold til 5. september 2014.

Elevtallet for regnskabsåret 2015 kan beregnes til 27.666. Det svarer til 9 elever færre end for regnskabsåret 2014.

Tabel 9. Budgetlagte elevtal og faktiske elevtal på skoleområdet i 2015.

	Faktisk elevtal 5.9.2014	Faktisk elevtal 5.9.2015	R2015	B2015	Difference	Takst	Ramme- korrektion
Indskoling (1.-3. klasse)	8.494	8.599	8.538	8.609	-71	31.061	-2.201.023
Mellemskolen (4.-6. klasse)	8.085	8.175	8.123	8.099	23	34.932	812.859
Udskoling (7.-9. klasse)	7.604	7.537	7.577	7.454	123	38.366	4.711.008
10. klasse	558	442	510	616	-106	31.534	-3.355.423
1-10 klasse	24.742	24.754	24.747	24.778	-31		-32.580
Børnehaveklasse	2.892	2.959	2.920	2.947	-28	27.048	-751.986
0-10 klasse	27.633	27.713	27.666	27.725	-59		-784.566

I forhold til forventningerne i budgettet er der samlet set 59 færre elever end budgetlagt. Forskellen mellem regnskab 2015 og budget 2015 betyder en samlet rammekorrektion på -0,8 mio. kr.

Skoler inklusive specialskoler, SFO

Der er et samlet ajourført nettobudget på området på 229,0 mio. kr. og en udgift på 225,1 mio. kr. svarende til en mindreudgift på 3,9 mio. kr. eller 1,7 pct. i forhold til det korrigerede budget. Dette skyldes primært mindreudgifter til børn med vidtgående handicap.

I forhold til 2014 er der et realfald i nettoudgifterne på 12,2 pct. på området, som skal ses i lyset af den reducerede åbningstid i forbindelse med folkeskolereformen, der kun havde halv effekt i 2014.

Stillingsforbruget på området er faldet med 137 stillinger i forhold til regnskab 2014, svarende til 11,5 pct. Nedgangen i stillingsforbruget skal ligeledes ses i lyset folkeskolereformen og den reducerede åbningstid.

Rammekorrektioner for aktivitetsændringer

På SFO området er der indskrevet 12.817 børn. På 0.-3. klassetrin har der været indskrevet 236 færre børn end budgetlagt, mens der på 4. klassetrin har været indskrevet 56 børn færre end budgetlagt. Forskellen mellem antal indskrevne og budgettet svarer samlet set til en negativ rammekorrektion på 1,3 mio. kr.

Antal indskrevne i SFO er faldet i forhold til regnskab 2014. Der er indskrevet 291 færre børn svarende til 2,2 pct.

Tabel 11. Budgetlagte pladser og faktisk indskrevne på SFO-området i 2015

SFO	Budgetlagte pladser	Indskrevne	Indskrevne ift. budget, pladser	Indskrevne ift. budget, beløb (1.000 kr.)
0.-3. klasse	10.861	10.625	-236	-1.128
4. klasse	2.248	2.192	-56	-140
i alt	13.109	12.817	-292	-1.268

Fritids- og ungdomsskoleområdet

På fritids- og ungdomsskoleområdet (FU) er der mindreudgifter på 3,2 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget, svarende til 1,6 pct. Det skyldes primært et mindreforbrug på handicapmidler.

På klubområdet er der ikke pladsgaranti. Tilbuddet er indrettet åbent og fleksibelt med en målsætning om, at alle børn og unge i målgruppen optages. Der er dermed heller ikke efterreguleringer i forhold til indskrivningerne.

Sundhedsområdet og PPR

På Sundhedsområdet, som vedrører den kommunale tandpleje, sundhedspleje og børne- og ungelægerne i Sundhed og trivsel samt Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) er der mindreudgifter på 2,2 mio. kr. Der er samlet et ajourført nettobudget på 195,7 mio. kr. og en nettoudgift på 193,5 mio. kr., svarende til mindreudgifter på 1,1 pct.

Mindreudgifterne skal blandt andet ses i lyset af de kommende besparelser, som har medført tilbageholdenhed. Blandt andet har tandplejen været tilbageholdende med genansættelser ved kliniklukninger og omstruktureringer.

Herudover har der været tidsforskydninger i anvendelsen af projektmidler.

Administration

Administrationsområdet omfatter de administrative og faglige fællesfunktioner. På området er der et samlet ajourført nettobudget på 134,7 mio. kr. og en udgift på 128,3 mio. kr., svarende til mindreudgifter på 6,4 mio. kr. eller 4,7 pct.

Mindreudgifterne skyldes blandt andet tidsforskydninger i innovationsindsatsen, idet en stor del af det budgetlagte forbrug af overskud først blev vedtaget med Byrådets vedtagelse af regnskab 2014 lige før sommerferien.

I forhold til regnskab 2014 har der været en realvækst på området, således at nettoudgifterne i gennemsnit over året er steget med 2,3 pct. på trods af, at stillingsforbruget har vist et mindre fald på 0,9 pct. i forhold til 2014. Dette skal blandt andet ses i lyset af, at der i 2015 er udbetalt flere feriepenge blandt andet på grund af feriehindring som følge af fratrædelser i 2015.

5.2.2.2 Ikke decentraliserede område, sektor 5.52

På det ikke decentraliserede driftsområde er der samlet set mindreudgifter på 3,3 mio. kr., hvilket svarer til en afvigelse på 0,6 pct. i forhold til det korrigerede nettobudget på 541,4 mio. kr.

Resultatet fordeler sig med mindreudgifter på 2,3 mio. kr. til fripladser og søskenderabatter, mindreudgifter på 0,2 mio. kr. til normal- og specialundervisning af anbragte børn og frit skolevalg over kommunegrænsen samt mindreudgifter på 0,8 mio. kr. for de øvrige områder på det ikke decentraliserede driftsområde.

Fripladser inkl. slutligning og søskenderabatter

For fripladser inklusiv slutligning og søskenderabatter er der nettomindreudgifter på 2,3 mio. kr., hvilket svarer til en afvigelse på ca. 1 pct. af det korrigerede nettobudget på 237,7 mio. kr. Afvigelsen fordeler sig med mindreudgifter til søskenderabatter på 1,9 mio. kr. og mindreudgifter til fripladser på 0,4 mio. kr. Afvigelsen skyldes primært, at der blev passet færre børn i 2015 end budgetlagt.

Mellemkommunale betalinger: Normal- og specialundervisning af anbragte børn samt frit skolevalg

På området for mellemkommunale betalinger hører betalinger vedr. normal- og specialundervisning af anbragte børn samt undervisning på de socialpædagogiske opholdssteders interne skoler. Derudover er der betalinger til andre kommuner for børn fra Aarhus, der modtager et tilbud i en anden kommune – primært

som følge af frit skolevalg mellem kommuner. Samlet set udviser regnskabet stort set balance i forhold til det korrigeret nettobudget.

Regnskabet for normal- og specialundervisning af anbragte børn er på 52,8 mio. kr. netto med 56,7 mio. kr. i udgifter og 3,9 mio. kr. i indtægter. Sammenholdt med budgettet viser regnskabsresultatet nettomerudgifter på 0,3 mio. kr. Udviklingen afspejler de sidste års generelle opbremsning af aktivitetsniveauet på området kombineret med, at priserne på de interne skoler og anbragte uden for kommunen er steget som følge af folkeskolereformen. Opbremsningen i antallet af anbragte børn medfører en øget opmærksomhed på, om tendensen giver et øget pres på det decentraliserede område, da eleverne sandsynligvis i højere grad vil benytte disse tilbud.

På området for frit skolevalg over kommunegrænsen er det samlede regnskabsresultat på -1,6 mio. kr. netto, med 11,6 mio. kr. i udgifter og 13,2 mio. kr. i indtægter. Der er en nettomindreudgift på 0,5 mio. kr., som fordeler sig med merudgifter på 1,4 mio. kr. og merindtægter på 1,9 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget. Sammenholdt med 2014 er både indtægterne og udgifterne steget, hvilket skyldes en stigning i afregningsprisen mellem kommunerne som følge af folkeskolereformen. Aktivitetsniveauet er stort set uændret.

Øvrige områder

For de øvrige områder på det ikke decentraliserede driftsområde, som består af udgifter til privat- og efterskoler, pension til tjenestemænd i den lukkede gruppe og objektiv finansiering af landsdækkende tilbud er der samlet set et mindreforbrug på 0,8 mio. kr. Resultatet for objektiv finansiering udviser stort set balance.

Mindreudgifterne fordeler sig med 0,5 mio. kr. til tjenestemænd, som skyldes, at der er færre lærere, der som tjenestemænd pensioneres før de fylder 63,5 år, end forventet. Dette er i tråd med udviklingen de seneste år, hvor færre tjenestemænd går tidligt på pension. Resultatet skal ses i lyset af, at der fremadrettet er indarbejdet en faldende profil for budgettet, som reduceres med ca. 3 mio. kr. årligt, idet pensionsudgiften på dette område primært vedrører lærere i den lukkede gruppe ansat som tjenestemænd.

De resterende mindreudgifter på 0,3 mio. kr. vedrører privat- og efterskoler. Ved regnskab 2014 blev budgettet tilpasset på baggrund af de kendte elevtal og takster. Afvigelsen skyldes mellemkommunale betalinger som følge af, at forældre til elever på enten privat- eller efterskoler skifter bopælskommune.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Det beskrives i dette afsnit, hvilke konsekvenser regnskabsresultatet for 2015 har for efterfølgende år. Udgifterne i regnskab 2015 betyder, at der er behov for budgettilpasninger i form af tillægsbevillinger med henblik på at få et fremadrettet mere retvisende budget for 2016 og de kommende år. I afsnit 5.4 redegøres for anvendelse af akkumuleret overskud.

Når lærere ansat som tjenestemænd og pædagoger ansat som reglementsansatte i dagtilbud erstattes med overenskomstansatte, får Børn og Unge en merudgift til indbetaling af pensionsbidrag til de overenskomstansatte, som modsvares af mindreudgifter på reserven. I regnskabsåret 2015 indarbejdes compensationen som en korrektion til opsparingen; mens den for 2016 og frem gives som en tillægsbevilling med rammeeffekt. Merudgiften budgetteres på reserven under Borgmesterens Afdeling. Merudgiften er på 2,1 mio. kr. i 2015 og på 4,2 mio. kr. i 2016 og frem. De 4,2 mio. kr. i 2016 søges tillægsbevilliget med tillægsbevillingsindstillingen til september, mens de 4,2 mio. kr. i 2017 og frem foreslås tillægsbevilliget i forbindelse med Budget 2017.

Udover ovenstående tillægsbevillinger, som ikke indarbejdes med dette regnskab forventer Børn og Unge at anvende den samlede opsparing i 2016 og i budgetperioden for 2017-2019. Der er i afsnit 5.4 redegjort for den samlede disponering af opsparingen i Børn og Unge. Nedenstående beskriver kort de bevillingsmæssige konsekvenser. Konsekvenserne for 2016 indarbejdes teknisk i budgettet med dette regnskab, mens konsekvenserne for 2017-19 indarbejdes med afdelingernes budget for 2017. Det forudsættes, at den fulde opsparing vil blive anvendt i budgetperioden. Der kan dog ske tidsforskydninger mellem årene. Såfremt der sker forskydninger mellem årene, vil dette løbende blive tilpasset i forbindelse med budgetlægningen og udarbejdelse af tillægsbevillingsindstillinger. Der er allerede i budget 2016-2018 budgetlagt med et forbrug af overskud for i alt 213,4 mio. kr.

Tabel 12 Overførsel af akkumuleret opsparing til budget 2016-19, tusinde kr.

År	2016	2017	2018	2019	I alt
I alt forbrug af opsparing	106.240	105.549	57.268	24.630	293.686
- heraf anlæg (status nedskrives primo 2016)	14.248	0	0	0	14.248
- heraf drift	91.991	105.549	57.268	24.630	279.437
Allerede indarbejdet i budgettet	132.453	61.104	19.800	0	213.358
- heraf anlæg	0	0	0	0	0
- heraf drift	132.453	61.104	19.800	0	213.358
Overførsler til efterfølgende år med dette regnskab	-26.213	44.444	37.468	24.630	80.328
- heraf anlæg (status nedskrives primo 2016)	14.248	0	0	0	14.248
- heraf drift	-40.462	44.444	37.468	24.630	66.080

I 2016 forventes der anvendt opsparing for i alt ca. 106,2 mio. kr. Heraf vedrører de 14,2 mio. kr. overførsler til anlægsområdet. Det drejer sig om, at der afsættes 10 mio. kr. til anlægsinvesteringer til yderligere bygningseffektiviseringer gennem etablering af flere lokalfællesskaber. Dette forventes at blive modsvaret af yderligere mindreudgifter til bygningsdrift, idet det vil være muligt at løse de samme opgaver og bruge færre bygninger. Herudover udlånte Børn og Unge i 2010 midler til sikring af pasningsgarantien. Dette beløb er tilbageført fra reserven til sikring af pasningsgarantien til Børn og Unges opsparing. Beløbet på 4,2 mio. kr. fra opsparingen overflyttes til RULL programmet.

De 92,0 mio. kr. til drift i 2016 er nærmere beskrevet i afsnit 5.4. Midlerne dækker primært:

- Anvendelse af overskud i centrale og decentrale enheder for ca. 22,5 mio. kr.
- Der anvendes ca. 38,0 mio. kr. til allerede vedtagne initiativer herunder tidligere og forebyggende indsatser, kompetenceudvikling, initiativer vedrørende udvikling i forbindelse med folkeskolereformen samt bidrag til kulturby.
- Der anvendes ca. 29,5 mio. kr. på tidsforskydninger af projekter fra 2015. Det er primært projekter med ekstern finansiering samt udmøntning af innovationsmidler.
- De resterende 2 mio. kr. foreslås anvendt med henblik på at afhjælpe udgifter i forbindelse med ekstraordinære decentrale personaletilpasninger.

I 2017-18 anvendes i alt 162,8 mio. kr., hvoraf de 65,4 mio. kr. er anvendelse af overskud på decentrale og centrale enheder. Herudover er der udgifter til en yderligere forstærkning af den tidlige indsats, kompetenceudvikling på skoleområdet, inklusionsinitiativer, en øget indsats med henblik på at flere elever går til afgangsprøve og opnår mindst karakteren 2, forsøg med socialfaglige medarbejdere i de tre socialdistrikter samt Ansættelser på særlige vilkår, Styrkelse af dagplejen og Udvidet åbningstid i midtbyen (som nævnt henvises til afsnit 5.4 for en uddybende beskrivelse).

For 2019 dækker anvendelsen primært overskud på decentrale enheder samt tidlig indsats.

Som nævnt ovenfor er der allerede i de korrigerede budget for 2016-2019 indarbejdet forbrug af opsparing. Med ovenstående anvendelse af opsparing foreslås det, at der gives driftstillægsbevillinger på i alt 66,1 mio. kr. fra 2016-2019 fordelt med -40,5 mio. kr. i 2016, 44,4 mio. kr. i 2017, 37,5 mio. kr. i 2018 samt 24,6 mio. kr. i 2019.

I forbindelse med Regnskab 2015 foreslås samlet:

At der gives en KB-bevilling på i alt 14,2 mio. kr. i 2016 på anlæg, der modsvares af en tilsvarende nedskrivning af driftsstatus.

At der i 2016 gives tillægsbevilling på -40,5 mio. kr. i 2016 med henblik på at hele opsparingen på sektor 5.51 foreslås anvendt i årene 2016-2019 og at bevillingerne for 2017-2019 således indarbejdes i budgettet fordelt med 44,4 mio. kr. i 2017, 37,5 mio. kr. i 2018 samt 24,6 mio. kr. i 2019.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

I 2015 er der givet tillægsbevillinger på samlet -43,9 mio. kr. til anlægsområdet primært som følge af tidsforskydninger, og fordelt med -19,5 mio. kr. til det decentraliserede område (KB-bevillinger), og -24,3 mio. kr. til det ikke-decentraliserede område.

Det decentraliserede område (KB området)

På det decentraliserede område (KB området) blev der jf. tabel 13 med forventet regnskab 2014 tillægsbevillet 59,1 mio. kr. til 2015 primært som følge af tidsforskydning af ajourføring af svømmehallernes vandbehandlingsanlæg, RULL mini afslutninger og IT investeringer til 2015. Med R2014 blev der samlet tillægsbevillet 18,5 mio. kr. til 2015 i form af tidsforskydninger af IT investeringer og skolestrukturobygninger. Med forventet regnskab 2015 blev der tillægsbevillet -72,6 mio. kr. som følge af tidsforskydning af ajourføring af svømmehallernes vandbehandlingsanlæg og IT investeringer m.v. Endelig er der givet for -24,5 mio. kr. tillægsbevillinger overført til det ikke-decentraliserede område i forbindelse med byrådets godkendelse af anlægsbevillinger primært fra RULL programmet.

Tabel 13. Tillægsbevillinger på decentraliseret område (beløb i 1.000 kr.)

	Nettoresultat
Tillægsbevillingsindstillingen FVR2014	59.051
Regnskab 2014	18.526
Tillægsbevillingsindstillingen FVR2015	-72.564
Anlægstillægsbevillinger til det ikke-decentraliserede område	-24.540
Total	-19.527

Det ikke decentraliserede anlægsområde

På det ikke-decentraliserede område er der generelt tale om tidsforskydninger af rådighedsbeløb inden for de enkelte bevillinger. Ved forventet regnskab for 2013 og 2014 blev der tidsforskudt rådighedsbeløb for 74,2 mio. kr. til 2015 til tandplejens nye struktur, energireoveringer og sikring af pasningsgarantien. Ved regnskab 2014 var der mindre forskydninger af rådighedsbeløb og en større tidsforskydning af rådighedsbeløb til Langenæsbyggeriet, som samlet resulterede i en tillægsbevilling til 2015 på -3,6 mio. kr.

Med forventet regnskab for 2015 tillægsbevilges -120,9 mio. kr. idet der tidsforskydes rådighedsbeløb primært til RULL projekter, specialskoleområdet og sikring af pasningsgarantien. Herudover gives der i løbet af 2015 anlægsbevillinger for 25,9 mio. kr. til Langenæsbyggeriet, Læssøesgade Skole og tandplejens ny struktur.

Tabel 14. Tillægsbevillinger på ikke-decentraliseret område (beløb i 1.000 kr.)

	Udgifter	Indtægter	Nettoresultat
Tillægsbevillingsindstillingen FVR2013	2.374	0	2.374
Tillægsbevillingsindstillingen FVR2014	66.591	5.237	71.828
Regnskab 2014	-3.562	0	-3.562
Tillægsbevillingsindstillingen FVR2015	-136.553	15.655	-120.898
Øvrige anlægstillægsbevillinger	25.974	-55	25.919
Total	-45.176	20.837	-24.339

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

På anlægsområdet er der en afvigelse fra ajourført budget på 0,3 mio. kr. svarende til 0,1 %.

Tabel 15. Ikke-bevilgede afvigelser på anlægsområdet, (beløb i 1.000 kr.)

	nettoafvigelser
Det decentraliserede område Sektor 553	10.708
Det ikke-decentraliserede område Sektor 554	-11.016
Total	-308

Afvigelsen på 0,3 mio. kr. følger af at det på decentraliserede KB område er afholdt udgifter for 10,7 mio. kr. i 2015 som var forventet først kunne afholdes i 2016 primært til ny skolestruktur, mens der omvendt tidsforskydes 11,0 mio. kr. til efterfølgende år på det ikke-decentraliserede anlægsområde.

Afvigelser på det decentraliserede KB område

Tabel 16. Ikke-bevilgede afvigelser på decentraliseret område (beløb i 1.000 kr.)

Sektor 5.53	nettomerdgift
IT investeringer	-3.708
Skolestrukturbevillinger (folkeskolereformen)	15.893
Vedligeholdelse og genopretning	41
RULL (inkl. RULL MINI)	820
Øvrige bevillinger	-2.337
Total	10.708

På det decentraliserede område (KB området) er der i 2015 afholdt udgifter for 10,7 mio. kr. mere end forventet. Dette skyldes primært tidligere gennemførelse af planlagte projekter afledt af folkeskolereformen end forventet. Herudover er der tidsforskudt afslutning af IT investeringer til kabling af dagtilbud og trådløst netværk til skolerne. De øvrige tidsforskydninger vedrører midler til etablering af pædagogiske arbejdspladser, da disse indgår i udvikling af mere omfattende anlægsprojekter på en håndfuld skoler.

Afvigelser på det ikke-decentraliserede område

Tabel 17. Ikke-bevilgede afvigelser på ikke-decentraliseret område (beløb i 1.000 kr.)

Sektor 5.54	Merudgift	Merindtægt*	nettomerudgift
Folkeskoler	1.414	-2.920	-1.506
Tandplejen og sundhedsplejen	-4.798	0	-4.798
Dagtilbud	-2.796	0	-2.796
FU tilbud	-1.917	0	-1.917
Total	-8.096	-2.920	-11.016

Note 1. Positivt tal betyder mindreindtægt

På det ikke-decentraliserede anlægsområde er der som følge af tidsforskydninger afholdt udgifter for 11,0 mio. kr. mindre end forventet.

På folkeskoleområdet er det lykkedes at nå længere med anlægsprojekter på Bavnehøj Skole og Søndervangskolen end forventet, hvilket forklarer, at der her er afholdt flere udgifter i 2015 end forventet.

Tidsforskydningerne på tandplejens område skyldes forskydning af betalinger til etape 2 af tandplejens nye struktur med etablering af storklinikker på Møllevangskolen og ved Kragelundskolen mv. På dagtilbudsområdet er der særligt tidsforskydninger af de nye dagtilbudsbyggerier i Lisbjerg, Gellerup og midtbyen. Endelig er der på FU området forskydninger af udgifter til ombygninger på Børnenes Jord på Thunøgade.

På indtægtssiden skyldes afvigelsen at der tidligere end forventet, er blevet realiseret yderligere indtægter ved bygningseffektiviseringer til RULL finansieringen af Fremsyn for Aarhus.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsprojekter

Som hovedregel finansieres mer/mindreudgifter på anlægsregnskaber på det ikke decentraliserede område (sektor 5.54.) ved korrektion af KB rådighedsbeløb (sektor 5.53). Mens mer/mindreudgifter på anlægsregnskaber på det decentraliserede område (sektor 5.53) som hovedregel finansieres ved korrektion af KB rådighedsbeløb (sektor 5.53).

Der aflægges 61 anlægsregnskaber for 2015. På det decentraliserede KB område aflægges der regnskab for 43 bevillinger / projekter jf. tabel 18, mens der aflægges regnskab for 18 bevillinger på det ikke-decentraliserede anlægsområde jf. tabel 19. Oversigt over samtlige regnskabsresultater fremgår af bilag 8 og 9.

Afsluttede KB anlægsbevillinger

Merudgifter modsvares af mindreudgifter i efterfølgende år, og derfor en tilsvarende budgettilpasning, som der er redegjort for i de ovenstående og efterfølgende afsnit.

Alle KB-bevillinger er ét-årige, hvorfor der aflægges regnskab for samtlige bevillinger/projekter. Udgifterne på de samlede KB bevillinger til det decentraliserede område udgør 61,8 mio. kr. Der er afvigelse på 10,7 mio. kr., som er forklaret i afsnit 5.3.2.

Tabel 19. Oversigt over KB anlægsregnskaber (beløb i 1.000 kr.)

Funktion	Antal bevilling- er/projekter	Anlægs- bevilling	Udgifter	Afvigelse*
----------	----------------------------------	----------------------	----------	------------

Skoler	25	32.512	40.512	-7.999
Dagtilbud	11	17.503	19.215	-1.712
FU tilbud	5	1.043	1.791	-748
Specialtilbud	2	32	291	-260
Tandplejen	0	0	0	0
Total	43	51.090	61.809	-10.719

Note: minus afvigelse = merudgift

Afsluttede anlægsbevillinger på det ikke-decentraliserede område

Anlægsbevillingerne på det ikke decentraliserede område er ofte flerårige og udgifterne på de afsluttede anlægsregnskaber vedrører således udgifter afholdt både i 2015 og hovedsageligt i tidligere år.

Anlægsbevillingerne til de afsluttede anlægsprojekter på det ikke-decentraliserede område udgør netto 114,4 mio. kr., og der er en afvigelse på 0,2 mio. kr. i 2015 priser svarende til 0,2 %.

Afvigelsen på 0,2 mio. kr. kan henledes til mindredgifter til etablering af tandplejens storklinik i Vejlbj og indstilles videreført til gennemførelse af etape 3 af tandplejens ny struktur. Mer/mindredgifter på de øvrige anlægsbevillinger finansieres via KB området.

Tabel 20. Oversigt over øvrige anlægsregnskaber sektor 5.54 (beløb i 1.000 kr.)

Funktion	Antal	Anlægs-bevilling	Udgifter	Afvigelser
Folkeskoler	10	44.583	44.557	26
Dagtilbud	5	46.520	46.109	410
FU tilbud	1	7.962	8.437	-476
Kommunal tandpleje	2	15.365	15.112	253
Total	18	114.429	114.216	214

Skoler

På skoleområdet aflægges anlægsregnskaber for modernisering af Samsøgades Skole, Ellekærskolen, Center-10 og Engdalskolen. Der aflægges også anlægsregnskab for bedre fysiske rammer til Skjoldhøjskolen og erstatningsbyggeri for Gammelgårdskolen efter brand af SFO bygning. Herudover aflægges regnskab for salg af to tidligere pedelboliger og en andel af matriklen ved Vestergårdskolen til Århus Købmandsskole. Samlet set er der afvigelse på 26.000 kr. på bevillinger til i alt 44,6 mio. kr. Af den samlede bevilling til modernisering af Samsøgades Skole er 0,7 mio. kr. tillægsbevillet til ny fysisk helhedsløsning for Samsøgades Skole vedtaget af Byrådet den 3. februar 2016.

Dagtilbud

På dagtilbudsområdet aflægges regnskaber for til- og ombygning af dagtilbudsafdeling i Ole Rømersgade, Ellekær, Stavtrup og Vorrevang. Herudover aflægges regnskab for bygningssalg i forbindelse med tidligere bevilling til dagtilbudsbyggeri i Gellerup. Samlet set er der mindredgifter for 410.000 kr. på bevillinger til i alt 46,5 mio. kr.

FU tilbud

På FU området aflægges regnskab for nybyggeri af klub i Bispehaven. Etableringen af klubben i Bispehaven er en del af et samlet projekt Børneby Ellekær, der også omfattede ny dagtilbudsafdeling i Ellekær og modernisering af Ellekærskolen. Merudgifterne på 476.000 kr. på bevillingen til 8,0 mio. kr. skal ses i sammenhæng med mindreudgifter på de to øvrige projektelementer i det samlede projekt Børneby Ellekær.

Kommunal tandpleje

Der aflægges regnskab for 2 bevillinger til etape 1 af tandplejens ny struktur, omfattende etablering af stor-klinik i Vejlbj og mindre forberedelses- og undersøgelsesklinikker i området. Mindreudgifterne på 253.000 kr. ud af den samlede bevilling på 15,4 mio. kr. skyldes hovedsageligt mindreudgifter til ombygninger og reetablering i forbindelse med de mindre forberedelses- og undersøgelsesklinikker. Bevillingen er tidligere reduceret, da der også var mindreudgifter til Vejlbj Storklinik. Reduktionen blev anvendt til at finansiere etape 3 af tandplejens ny struktur.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger.

KB bevillingerne er anvendt til deres formål jf. tabel 19. I alt er der afholdt udgifter for 61,8 mio. kr. hvilket primært som følge af tidligere afholdelse af udgifter til skolestruktur end forventet er 10,7 mio. kr. mere end ajourført budget på 51,1 mio. kr.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

Generelt modsvares mer/mindreudgifter af tilsvarende tilpasning efterfølgende år på samme bevilling da der primært er tale om tidsforskydninger, dog sådan at mer/mindreudgifter på anlægsregnskaber på det ikke decentraliserede område (sektor 5.54.) som hovedregel finansieres ved korrektion af KB rådighedsbeløb (sektor 5.53) eller ved mindreudgifter på andre anlægsregnskaber.

Det decentraliserede KB område

På KB området fremrykkes 10,7 mio. kr. til 2015. De nuværende rådighedsbeløb afsat på KB budgetter reduceres i 2016-19 med 11,4 mio. kr., da 0,7 mio. kr. anvendes til at finansiere merudgifter på anlægsregnskaber på det ikke-decentraliserede område. Behovet for KB finansiering følger af, at Byrådet med godkendelse af anlægsbevilling til fysisk helhedsløsning for Samsøgades Skole overførte mindreudgifter på 0,7 mio. kr. fra bevillingen til modernisering af Samsøgades Skole, som der nu aflægges regnskab for. De 11,4 mio. kr. i 2016-19 er fordelt som det fremgår af tabel 21.

Tabel 21. Overførsler til efterfølgende år på KB området (beløb i 1.000 kr.)

	2015	2016-19
Afvigelse fra ajourført budget 2015	10.708	-11.361
Tillægsbevillinger fra KB til det ikke-decentraliserede anlægsområde, til finansiering af merudgifter på anlægsregnskaber		653
Statuskorrektion på driftsopsparring overført fra sektor 5.51 til fastholdelse af godt fysisk arbejdsmiljø		14.248
Total	10.708	3.529

De fremrykkede udgifter fra 2015 finansieres i de efterfølgende år ved at reducere rådighedsbeløb i efterfølgende år. Samtidig fremrykkes 2 x 5 mio. kr. fra 2018-19 til 2016-17 til en tidligere indsats for et bedre arbejds- og børnemiljø. Dette modsvares af tilsvarende tidsforskydninger af rådighedsbeløb til dagtilbud i Generationernes Hus på det ikke-decentraliserede område, da dette projekt er forsinket. Dermed reduceres rådighedsbeløb i 2016 med netto 12,9 mio. kr. og rådighedsbeløb i 2017 forøges med 11,6 mio. kr.

Tidsforskydningerne i 2016-17 foreslås for at få fordelt rådighedsbeløb til RULL projektledelse og vedligeholdelse i overensstemmelse med udmøntning af prioritering af RULL midler for perioden 2014-17 og for at udjævne vedligeholdelsesbudgetter over årene. Samtidig forskydes IT investeringer i overensstemmelse med beskrivelse af spareforslag i Budget 2016. Som en del af vedtagelsen af Børn og Unges samlede spareforslag for 2016-2019 er forslaget om effektivisering af IT-support og IT-infrastruktur på skole-, dagtilbuds- og fritids- og ungdomsskoleområdet besluttet. Et element i forslaget består af investeringer i IT infrastruktur. Investeringerne finansieres af midler afsat til IT-investeringer i Børn og Unge. Dette betyder, at rådighedsbeløb på KB-bevilling (KB-553-3219) på 15,0 mio. kr. frigives som bevilling til Investeringer i IT-infrastruktur mv. og anvendes som forudsat i spareforslaget.

På driftsområdet reduceres status for 2015 med 14,2 mio. kr. Disse afsættes som KB bevillinger fordelt med 4,2 mio. kr. der tilbageføres til RULL programmet i relation til finansiering af etablering af HU tilbud på Lisbjerg gamle skole, og 10,0 mio. kr. der afsættes til investeringer i yderligere bygningseffektiviseringer.

Tillægsbevillinger m.v. til det ikke-decentraliserede område sker ved reduktion af de øvrige bevillinger.

Tabel 22. Tidsforskydninger og overførsler inden for perioden 2015-19 på KB området (beløb i 1.000 kr.)

	2015	2016	2017	2018	2019	Total
IT investeringer	-3.708	-2.617	6.325	0	0	0
Skolestrukturbevillinger	4.011	-4.011	0	0	0	0
Vedligeholdelse og genopretning	41	145	-186	0	0	0
RULL (inkl. RULL MINI)	820	722	-1.542	0	0	0
Øvrige bevillinger (1)	9.544	-7.163	6.966	-5.000	-5.000	-653
Total	10.708	-12.925	11.563	-5.000	-5.000	-653

Note 1. Indeholdt heri er overførsel i 2016 af merudgift fra anlægsregnskaber på det ikke-decentraliserede anlægsområde

Det ikke-decentraliserede område

Rådighedsbeløb på det ikke decentraliserede område forskydes fra 2015 med 11,0 mio. kr. som følge af tidsforskydninger på de ikke-afsluttede anlægsbevillinger og merudgifter på enkelte anlægsregnskaber. Samtidig tidsforskydes 34,5 mio. kr. til 2017 og 2 x 5 mio. kr. til dagtilbud ved Generationernes Hus tidsforskydes til 2018-19. Tidsforskydningerne fra 2015-16 skyldes dels forskydninger i betalingsmønstre i 2015 og dels forventninger om tidsforskydninger i 2016. Merudgifterne på 0,7 mio. kr. på de anlægsbevillinger hvor der aflægges anlægsregnskaber modsvares af en tilsvarende reduktion af rådighedsbeløbene fra det decentraliserede KB område, der frigives på det ikke-decentraliserede område. Der anmodes samtidig om tillægsanlægsbevillinger for 0,7 mio. kr. som beskrevet i bilag med anlægsregnskaber.

Tabel 23. Tidsforskydninger og overførsler inden for perioden 2013-17 på KB området (beløb i 1.000 kr.)

	Fordeling af afvigelser					Total
	2015	2016	2017	2018	2019	
Afvigelse fra ajourført budget 2015 på fortsættende anlægsbevillinger	-11.669	-32.835	34.505	5.000	5.000	0
Overførsel fra afsluttede anlægsregnskaber på det ikke-decentraliserede område til KB området	653	0				653
Total	-11.016	-32.835	34.505	5.000	5.000	653

5.3.6 Oversigt over anlægsregnskaber afsluttet i regnskabsåret.

Der aflægges regnskaber for 65 anlægsbevillinger i alt, heraf 46 inden for det decentraliserede KB område. Se bilag 8 og 9 for en oversigt på bevillingsniveau.

5.4 Status på takstfinansierede områder og områder med decentraliseringsordning

A: Vedrørende de decentraliserede områder:

Tabel 24. Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	-1	-2	(3)=(1)+(2)	-4	(5)=(3)-(4)
Nettoramme: - Decentraliserede driftsramme (5.51)	4.294.311	-23.465	4.270.846	4.202.290	68.556
Samlet ramme i alt	4.294.311	-23.465	4.270.846	4.202.290	68.556

Tabel 25. Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo 2015	Overskud i forhold til Rammen	Saldokor- rektioner i 2015	Nettotilgo- dehaven- de ultimo 2015
	-1	-2	-3	(4)=(1)+(2)+(3)
Nettoramme: - Decentraliserede driftsramme (5.51)	225.130	68.556	0	293.686
I alt	225.130	68.556	0	293.686

Driftsregnskabet for 2015 udviser en forøgelse af opsparingen på 68,6 mio. kr. Der er i løbet af året givet tillægsbevillinger med rammeeffekt på -7,3 mio. kr. Hertil kommer, at der gives en række rammekorrektioner på primært antal indskrevne børn i institution, barsel og manglende lønfremskrivning, som samlet beløber sig til -23,5 mio. kr.

Med årets resultat bliver den samlede opsparing i Børn og Unge dermed på 293,7 mio. kr., hvilket svarer til ca. 6,9 pct. af den ajourførte ramme for 2015. Den samlede opsparing i Børn og Unge er således inden for grænserne i Børn og Unges decentraliseringsordning, som er på 10 pct.

Som det fremgår nedenfor af afsnit 5.4.2 er det samlede overskud disponeret enten decentralt eller til konkrete projekter.

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelse

Som det fremgår af ovenstående er Børn og Unges opsparing i 2015 forøget med 68,6 mio. kr. Resultatet kan tilskrives flere forhold (jf. beskrivelserne af hovedområder i afsnit 5.2.2).

5.4.2 Redegørelse for konsekvenserne for efterfølgende år

Børn og Unges samlede opsparing ultimo 2014 var på 237,3 mio. kr. Heraf blev 12,2 mio. kr. overført til anlæg til fastholdelse af et godt fysisk arbejdsmiljø lokalt på skoler og i dagtilbud. Herunder til sikring af gode fysiske arbejdsmiljøforhold i forbindelse med omstruktureringer, forebyggelse af arbejdsmiljøpåbud og ændret organisering i forbindelse med etableringen af de administrative fællesskaber, hvor det administrative personale i dagtilbuddene og på skolerne samles.

Der var således primo 2015 en opsparing på 225,1 mio. kr. Med de 68,6 mio. kr. i mindredgifter i 2015 i forhold til rammen bliver den samlede opsparing dermed på 293,7 mio. kr., hvilket svarer til 6,9 pct. af rammen. Såvel årets resultat som den samlede opsparing ligger dermed klart inden for grænserne af Børn og Unges decentraliseringsordning, som er 5 pct. i det enkelte år og 10 pct. akkumuleret.

Tabel 26: Opsparing ultimo 2015 (mio. kr.)

	Opsparing primo 2015	Årets resultat	Opsparing ultimo 2015
Samlet opsparing	225,1	68,6	293,7

Bindinger på anvendelse af den samlede opsparing

Som det fremgår af det efterfølgende, er den akkumulerede opsparing på 293,7 mio. kr. disponeret (Noterne i tabellen henviser til uddybningen nedenfor). Disponeringen af den samlede opsparing er i lighed med tidligere år drøftet i HMU.

Tabel 27: Fordeling af den akkumulerede opsparing

Note		mio. kr.
	Samlet opsparing	293,7
1	Opsparing decentralt og i centrale afdelinger	110,8
2	Kompetenceudvikling (LOKE samt midler afsat i R2012 til kommende udfordringer på skoleområdet)	10,4
3	Børn og Unges medvirken og bidrag til Kulturhovedstad 2017	8,2
4	Indsatsen på det længerevarende sygefravær	3,0
5	Inklusionsinitiativer (Fællesskaber for alle på dagtilbud og Nest)	5,6
6	Flere unge går til eksamen og består	7,0
7	Implementering af folkeskolereform, herunder vikardækning til kompetenceudvikling på skoleområdet	5,4
8	Tidligere og forebyggende indsatser - herunder tværfaglig enhed	42,8
9	Indfasning af effektiviseringer og besparelser samt tidsforskydninger på div. projekter herunder kompetenceudvikling, innovation	38,3
10	Forsøg med socialfaglige medarbejdere i de tre socialdistrikter	6,0
11	Ansættelser på særlige vilkår i dagtilbud, styrkelse af dagplejen samt udvidet åbningstid i midtbyen	13,8
12	Pulje til ekstraordinære tilpasninger	4,0
13	1 års udskydelse af effektiviseringer som følge af tidligere og forebyggende indsatser	16,2
14	Finansiering af indfasning af spareforslag vedr. flytning af 4. kl. SFO til FU	7,9
15	Sikring af grundlag for fortsatte bygnings effektiviseringer (<i>overføres til anlæg</i>)	10,0
16	Overførsel af opsparede midler til RULL (<i>overføres til anlæg</i>)	4,2
	I alt disponeret	293,7

Note 1: Opsparing decentralt og i centrale afdelinger

Den samlede opsparring inden for magistratsafdelingens decentraliseringsordninger udgør 110,8 mio. kr. Samlet set er den akkumulerede opsparring på de decentrale enheder på 77,1 mio. kr. Der er fortsat opsparring på alle decentrale områder. Den akkumulerede opsparring på de centrale afdelingsbudgetter samt visse fællesposter er på 33,7 mio. kr.

Note 2: Kompetenceudvikling – LOKE (Ledelse, Organisation, Kommunikation, Effekt)

Der var i budget 2014 budgetlagt med forbrug af opsparring på 11 mio. kr. til kompetenceudvikling herunder understøttelse af det lokale samarbejde i trioer (trioen er arbejdsmiljørepræsentanter, tillidsrepræsentanter samt ledere). Efter regnskab 2014 resterede der 8,6 mio. kr. til anvendelse i 2015 til udvikling i forhold til folkeskolereformen - LOKE, ny MED-uddannelse samt udvikling af APV-opfølgning. Der er i 2015 anvendt 4,5 mio. kr. til LOKE og der resterer således 4,1 mio. kr., som overføres til 2016 og 2017.

Herudover blev der ved regnskab 2012 afsat 9 mio. kr. til de kommende udfordringer på skoleområdet i forhold til kompetenceudvikling, øget samarbejde mellem faggrupper, øget samarbejde med foreninger og ungdomsuddannelserne samt nye aktivitetsformer mm. Der resterer 6,3 mio. kr. Aktiviteterne er planlagt frem til og med 2018.

Note 3: Bidrag til kulturhovedstad 2017

Ved budget 2013 blev vedtaget, at Magistratsafdelingerne skal udlåne medarbejdere til Kulturhovedstad 2017 i perioden 2014-18. Der blev ved regnskab 2013 afsat 6,2 mio. kr. til at understøtte de decentrale og centrale dele af Børn og Unge, som konkret vil skulle udlåne medarbejdere. Der resterer 4,2 mio. kr. og hele det resterende bidrag til kulturhovedstad 2017 afsættes i 2016.

Herudover indgår Børn og Unge i en række projekter i forbindelse med Kulturhovedstad 2017, som der afsættes 4 mio. kr. til ligeligt fordelt i 2016 og 2017. Midlerne skal anvendes til medfinansiering til de konkrete projekter, som for hovedpartens vedkommende også modtager fonds- og sponsorstøtte. En del af midlerne afsættes således som en reserve, der kan bringes i anvendelse, såfremt der ikke opnås den forudsatte eksterne finansiering.

Note 4: Indsatsen på det længerevarende sygefravær

Der blev ved regnskab 2013 afsat 3 mio. kr. i 2016-2018 til indsatsen på det længerevarende sygefravær, således indsatsen er finansieret frem til og med 2018.

Note 5: Inklusionsinitiativer

Der er i budgettet afsat midler til inklusionsinitiativer som *Fællesskaber for alle* og *Nest*, som har til formål at fremme inklusion og styrker medarbejdernes kompetencer i forhold til at skabe inkluderende fællesskaber i dagtilbud, skoler og fritidstilbud i Aarhus Kommune.

Der var i 2013 mindredgifter til børn og unge med handicap i dagtilbuddene. Midlerne blev ved regnskab 2013 afsat til videreførelse af kompetenceudviklingsindsatsen "Fællesskaber for alle" på dagtilbudsområdet. Dette blev set i lyset af, at "Fællesskaber for alle" er permanentgjort på skole/SFO og klubområdet, og at der fortsat er fokus på at fortsætte indsatsen i dagtilbud. Der resterer 2 mio. kr. i årene 2016-17.

Nest er et program, hvor børn med Autisme Spektrum Forstyrrelse (ASF) og lignende vanskeligheder inkluderes i den almindelige undervisning i folkeskolen. Som en del af den Nest-bevilling, som Børn og Unge har modtaget fra Egmontfonden, er det forudsat, at der skal iværksættes en videnskabelig dokumenterbar eva-

luering. En af disse aktiviteter er igangsættelse af to-voksen forsøg i ca. 50 folkeskoleklasser ligesom Børn og Unge selv skal finansiere en del af udgifterne til evaluering, projektledelse, kompetenceudvikling, vikardækning og ekstraudgifter til drift af Nest-klasserne i opstartsfasen med videre. Dette er der samlet afsat 3,6 mio. kr. til fordelt på 2016-18.

Note 6: Flere unge går til eksamen og består

Der blev ved regnskab 2013 afsat 10 mio. kr. i årene 2014-2016 til særlige indsatser for at sikre, at flere unge ved afgangsprøven går op til alle prøver og opnår mindst karakteren 2. Projektets indhold blev først endeligt vedtaget ultimo 2014 og der har således være en tidsforskydning i projektet.

Note 7: Implementering af folkeskolereform, herunder vikardækning til kompetenceudvikling på skoleområdet

Ved regnskab 2013 blev der afsat 6 mio. kr. til kompetenceudvikling på skolerne i forhold til inklusion, klasserumsledelse med mere. Der blev samtidig afsat 6 mio. kr. som supplement til vikardækning. De afsatte kompetencemidler fra staten kan alene anvendes til kursusafgifter, hvilket lægger et stort pres på skolernes midler og budgetter til vikarudgifter; hvorfor de 6 mio. kr. blev afsat til vikarer i forbindelse med deltagelse i kompetenceudvikling. Der blev således samlet set afsat 12 mio. kr., hvoraf de 6 mio. kr. blev afsat i 2015. Der resterer 5,4 mio. kr. som ønskes overført til 2016-2018.

Note 8: Tidligere og forebyggende indsatser - herunder tværfaglig enhed

Børn og Unge har med fokus på tidligere og forebyggende tiltag igangsat en sammenhængende indsats, der har til formål at realisere den økonomiske politiks krav om årlige effektiviseringer. En forudsætning for at omstille hele Børn og Unge til tidligere og forebyggende indsatser er, at der skal investeres i såvel personalets faglige kompetencer som i indsatser i forbindelse med børn og forældre.

Der er således med regnskab 2014 allerede afsat knap 20 mio. kr. I 2015 er denne opsparing øget med 9,2 mio. kr., hvilket har været en forudsætning, ligesom der er tilført opsparing som følge af senere indfasning af tværfaglig enhed, opsparede midler til innovationsprojekt vedrørende familieiværksættere, projektmidler vedrørende projekt sårbar gravide samt diverse mindreforbrug på samlet set 13,4 mio. kr. Der er desuden afsat midler til administrativ understøttelse i forbindelse med den lokale implementering af den nye børne- og ungepolitik samt tidlig indsats.

Note 9: Indfasning af effektiviseringer og besparelser samt tidsforskydninger på div. projekter herunder kompetenceudvikling, innovation

Der er ved regnskab 2015 en række tidsforskydninger på projekter, hvor midlerne er afsat til det pågældende formål enten som innovationsprojekter eller eksterne projekter. Projekterne fortsætter i 2016, hvorfor midlerne overføres ved regnskab 2015. Projekterne vedrører blandt andet "Tryk start i livet", "Tidlig og forstærket sproglig indsats" samt "Bedre faciliteter til bevægelse". Derudover er der tidsforskydninger på innovationspuljen samt kompetenceudviklingsmidler, som ikke er anvendt i 2015, men som forudsættes anvendt de kommende år. Tilsvarende resterer en disponeret opsparing til betaling af EUD10, midler til tilbagebetalingskrav til staten for midler modtaget til mere pædagogisk personale samt IT midler afsat i budget 2015.

Note 10: Forsøg med socialfaglige medarbejdere i de tre socialdistrikter

Der blev med regnskab 2014 afsat 6 mio. kr. til forsøget fordelt med 2 mio. kr. i årene 2016-18.

Initiativet hænger sammen med princippet om tidlige indsatser i forhold til, hvornår en udfordring viser sig – for eksempel, når et barn eller en ung får meget skolefravær og der skal findes en løsning, så man undgår,

at elever over en længere periode ikke har et skoletilbud. Ambitionen er et afgrænset forsøg på tre år, hvor et antal socialfaglige medarbejdere samarbejder med flere skoler. Ambitionen på længere sigt – hvis forsøget bliver en succes – er en permanent ordning. I forsøget kan der tages afsæt i erfaringerne fra blandt andet Sødalskolen.

Note 11: Ansættelser på særlige vilkår i dagtilbud, styrkelse af dagplejen samt udvidet åbningstid i midtbyen

Der blev med regnskab 2014 afsat 14 mio. kr. til etablering af tre forskellige forsøg. Det drejer som en undersøgelse af, om man gennem ansættelser på særlige vilkår (fleksjob mv.) kan forbedre normeringen i dagtilbud, en undersøgelse af, hvilke konkrete handlinger der kan understøtte dagplejen som et ligeværdigt og attraktivt alternativ til en plads i en dagtilbudsafdeling samt et forsøg, der skal indhente erfaringer med behovet for udvidet åbningstid på hverdagsaftener. Uforbrugte midler til indsatserne på 13,8 mio. kr. overføres til 2016-2018.

Note 12: Pulje til ekstraordinære tilpasninger

Der etableres en central pulje på 4 mio. kr. med henblik på at afhjælpe udgifter i forbindelse med ekstraordinære decentrale personaletilpasninger.

Note 13: 1 års udskydelse af effektiviseringer som følge af tidligere og forebyggende indsatser

Børn og Unge er i gang med at omstille hele Børn og Unge til tidligere, mere forbyggende indsatser. Projektet forudsætter betydelige investeringer de kommende år i såvel personalets faglige kompetencer som i indsatser over for og med børn og forældre. Blandt andet på grund af det større arbejde med sparekatalog er en række indsatser blevet tidsforskudt. Derfor udskydes effektiviseringerne som følge af tidlig indsats med 1 år finansieret af opsparede midler i 2017 og 2018.

Note 14: Finansiering af indfasning af spareforslag vedr. flytning af 4. kl. SFO til FU

I spareforslaget vedrørende flytning af 4. klasses SFO til FU-området fremgår det, at den delvise effekt i 2017 finansieres via opsparingen.

Note 15: Sikring af grundlag for fortsatte bygnings effektiviseringer

I Børn og Unge er der indenfor RULL programmet og senest i den nye FU struktur et stærkt fokus på en mere effektiv bygningsanvendelse afledt af en intention om at understøtte ledelsesmæssige og tværfaglige samarbejder mellem skoler, SFO, FU og dagtilbud. Dette udmøntes i fysiske bygningsfællesskaber, som bringer forskellige fagligheder sammen og dermed understøtter et ledelsesmæssigt og tværfagligt fokus på børnene og de pædagogiske indsatser i hverdagen.

Det er vurderingen, at der fortsat er potentiale for yderligere bygnings effektiviseringer gennem etablering af flere lokale fællesskaber. Der afsættes 10 mio. kr. til anlægsinvesteringer. Dette forventes at blive modsvaret af yderligere mindredgifter til bygningsdrift, idet det vil være muligt at løse de samme opgaver og bruge færre bygninger.

Note 16: Overførsel af opsparede midler til RULL

Børn og Unge udlånte i 2010 midler til sikring af pasningsgarantien. Dette beløb er tilbageført fra reserven til sikring af pasningsgarantien til Børn og Unges opsparing. Beløbet på 4,2 mio. kr. fra opsparingen overflyttes til RULL programmet.

Sektor 9.20 Budgetreserver

Budgetreserver

Reservekontoen omfatter beløb, som det ikke er praktisk eller hensigtsmæssigt at placere på sektorenes konti.

Principielt bør alle udgifter og indtægter budgetteres på de konti, som vedrører det formål de pågældende udgifter/indtægter hører ind under. Ved budgetlægningen er det ikke altid muligt eller hensigtsmæssigt at placere beløbene på de bevillingskonti, som de vedrører. Det er derfor praksis at placere sådanne beløb på reservekontoen. I takt med at byrådsindstillinger udmønter reserveerne, overføres beløbene løbende til de respektive afdelinger, som de vedrører.

Da både reservebeløbene og deres formål varierer fra år til år, er reservebeløbene samlet i én sektor.

Reservebeløb vedrørende overførselsindkomster er optaget på de kontonumre indenrigsministeriet har anvist til formålet. Dette er sket for at nettoudgifterne budgetteres korrekt ved opgørelsen af serviceudgifterne i Aarhus Kommune.

For de reservebeløb, der entydigt kan henføres til en bestemt sektor, henvises til den pågældende sektor for en beskrivelse af de gældende målsætninger, lovgivninger og bindinger.

5. Ressourcer

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Resumé af regnskab 2015

Sektor 920	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	0	282.512	-282.512	-285.412	2.900	-100,0%
Indtægter	0	0	0	0	0	...
Refusion	0	0	0	0	0	...
Nettoudgifter i alt	0	282.512	-282.512	-285.412	2.900	-100,0%
Anlæg:						
Udgifter	0	173.116	-173.116	-163.118	-9.998	-100,0%
Indtægter	0	-435.341	435.341	425.343	9.998	-100,0%
Nettoudgifter i alt	0	-262.225	262.225	262.225	0	-50,0%
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	0	0	0	0	...
* Ikke-decentraliserede udgifter	0	282.512	-282.512	-285.412	2.900	-100,0%
* Anlæg	0	-262.225	262.225	262.225	0	0,0%
Nettoudgifter i alt	0	20.287	-20.287	-23.187	2.900	-100,0%

Som hovedregel bogføres der ikke på reserven. Det betyder, at det er normalt med en afvigelse mellem regnskab og budget på 100 %. Afvigelsen mellem budget og regnskab er udelukkende et udtryk for, hvad der er afsat på budgetreserven til senere udmøntning.

Kolonnen med tillægsbevillinger udtrykker den del af det samlede nettobeløb, som er overført til de konkrete formål/bevillinger i magistratsafdelingerne eller, som er optaget som nye reserver til senere udmøntning. Beløbene i kolonnen med afvigelsen mellem regnskab og ajourført budget skal derfor enten overføres til efterfølgende år eller tilgå kassen som uforbrugte reserver.

Økonomiske styringsprincipper

De seneste mange års aftaler mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening om udviklingen i kommunernes serviceudgifter indebærer, at det er påkrævet at adskille udgiftsændringer, der vedrører henholdsvis service- og overførselsområdet, samtidig med at der fortsat sonderes mellem decentraliserede og ikke-decentraliserede udgiftsområder.

Magistraten vedtog på sit møde d. 23. november 1998 økonomiske styringsprincipper for Aarhus Kommune, som både tager højde for den oprindelige opdeling i decentraliserede og ikke-decentraliserede områder samt for opdelingen i service- og overførselsområder.

Styringsprincipperne medfører, at merudgifter vedrørende ikke-decentraliserede serviceudgifter ikke kan finansieres af ikke-decentraliserede overførselsudgifter, men skal finansieres inden for kommunens samlede budget til serviceudgifterne under et.

Tilsvarende gælder, at merudgifter vedrørende ikke-decentraliserede overførsler skal finansieres af eventuelle mindreudgifter på de ikke-decentraliserede serviceområder og af kommunens budget for de decentraliserede områder under et.

I forbindelse med regnskabsaflæggelsen vurderes behovet for finansiering af evt. ikke-finansierede afvigelser mellem regnskabet og budgettet vedrørende de ikke-decentraliserede udgiftsområder.

I 2015 har der været nettomindreudgifter på de ikke-decentraliserede udgiftsområder set under et.

På de ikke-decentraliserede serviceområder har der været mindreudgifter på 89 mio. kr. Mindreudgifterne vedrører betaling for undervisning i andre kommuner, fripladser/søskenderabat, udskudte momsbetalinger, arbejdsskader og tjenestemandspension. En del af disse mindreudgifter modsvares af merudgifter på andre kontoområder eller af overførsler til/efterreguleringer i 2016 og efterfølgende år.

På de ikke-decentraliserede overførselsområder har der været merudgifter på 18 mio. kr. Merudgifterne vedrører aktivitetsbestemt medfinansiering. En del af disse merudgifter forventes dog modsvaret af efterreguleringer på et senere tidspunkt bl. a. som følge af efterreguleringer vedrørende de den aktivitetsbestemte medfinansiering.

Den del af mindreudgifterne, som ikke modsvares af merudgifter på et senere tidspunkt, vil medføre en konsolidering af Aarhus Kommunes økonomi.

5.2 Drift

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i alt givet tillægsbevillinger på netto -114 mio. kr. til driftsreserverne.

Tillægsbevillingerne vedrører primært overførsel af afsatte beløb til de formål/ bevillingskonti som reserverne vedrører og overførsler af uforbrugte reserver til 2016 og efterfølgende år.

Der er enkelte mindre reserver, som er udlignet via kassen, da de af en eller anden grund ikke kunne udmøntes til bevillingskonti.

De væsentligste reserver, som er udmøntet er:

- Reservation af serviceramme -104 mio. kr.
- Udviklingspulje -10 mio. kr.
- Merudgifter til ældre handicappede -10 mio. kr.
- Beskæftigelsestilskud 57 mio. kr.
- Velfærdsteknologi 10 mio. kr.
- Reserve vedr. nyt socialt tilsyn -8 mio. kr.
- Lærere fra den lukkede gruppe -14 mio. kr.

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der resterer ikke driftsreserver, som ikke er udmøntet svarende til, at det ajourførte budget vedrørende driftsreserverne er nulstillet.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er i alt givet tillægsbevillinger på 302 mio. kr. til anlægsreserverne. Dette nettoudgiftsbeløb dækker primært over udskydelse af en række anlægsindtægter til 2016 og efterfølgende år.

De væsentligste reserver, som er udmøntet er:

- Infrastrukturpulje til trafikomlægninger på de bynære havnearealer -27 mio. kr.
- Bynære Havnearealer, salg af arealer 159 mio. kr.
- Salg af byggegrunde på Godsbanearialet 50 mio. kr.
- Moms på salg af byggegrunde -26 mio. kr.
- Udskudt anlæg 271 mio. kr.

Tillægsbevillingerne vedrører dels udmøntning af afsatte beløb til de formål/ bevillingskonti som reserverne vedrører, dels overførsel til efterfølgende år ved uforbrugte midler.

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Der resterer ikke anlægsreserver, som ikke er udmøntet svarende til, at det ajourførte budget vedrørende driftsreserverne er nulstillet. Den ikke bevilgede afvigelse på 4 mio. kr. vedrører en korrektion af en tidligere udmøntet reserver.

Sektor 9.30 Administration m.v.

Administration m.v.

1. Ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

1.1 Ydre vilkår, grundlag og strategi

Sektor 0.30 Administration m.v. dækker Borgmesterens Afdeling.

Borgmesterens Afdeling varetager de overordnede og tværgående opgaver i Aarhus Kommune inden for betjening af det politiske niveau, økonomi, fysisk planlægning, HR, jura, digitalisering og brugersupport, kommunikation, løn og personale, indkøb og udbud, integration, erhvervs- og byudvikling, samt integration og udsatte boligområder.

Borgmesterens Afdelings mission er at hjælpe den politiske ledelse med at lede og udvikle organisationen Aarhus Kommune, samt at udvikle bysamfundet Aarhus. I forlængelse heraf er Borgmesterens Afdelings konkrete mission at understøtte, at der skabes vækst og beskæftigelse i kommunen, samt gennem innovation, udvikling og nytænkning at modernisere og forny kommunens opgavevaretagelse.

De konkrete indsatsområder for Borgmesterens Afdeling 2015-2017 er at understøtte, at Kulturhovedstad 2017 flytter Aarhus fra at være en by i Europa til at være en europæisk by, at der skabes vækst og arbejdspladser igennem samarbejdet i Business Region Aarhus, udvidelse af motorvej E45 til 6 spor, samt afklaring af lufthavnens placering.

Borgmesterens Afdeling skal understøtte, at Aarhus er en god by for alle, med en fælles platform for medborgerskab og innovation på tværs, og med styrkelse af trygheden i byen. Endvidere skal kommunen lykkes med Helhedsplanen for Gellerup.

Internt i kommunen er det målsætningen at gøre Fælles Service til en succes, med styr på IT og fokus på de decentrale enheders behov. Borgmesterens Afdeling skal desuden medvirke til at forbedre den tværgående ledelsesinformation for at styrke Byrådet.

Opgaverne skal løses i tæt kontakt med politikere, bysamfund, virksomheder, organisationer og magistratsafdelingerne i kommunen.

Borgmesterens Afdelings udførelse af opgaverne bygger på Aarhus Kommunes værdigrundlag: Troværdighed, Respekt og Engagement. Værdierne er udgangspunktet for det daglige arbejde og for måden, hvorpå lederne og medarbejderne møder borgerne, politikerne, magistratsafdelingerne, bysamfundet, virksomheder og hinanden på.

1.2 Organisation

Borgmesterens Afdeling ledes af Stadsdirektøren, med reference til Borgmesteren.

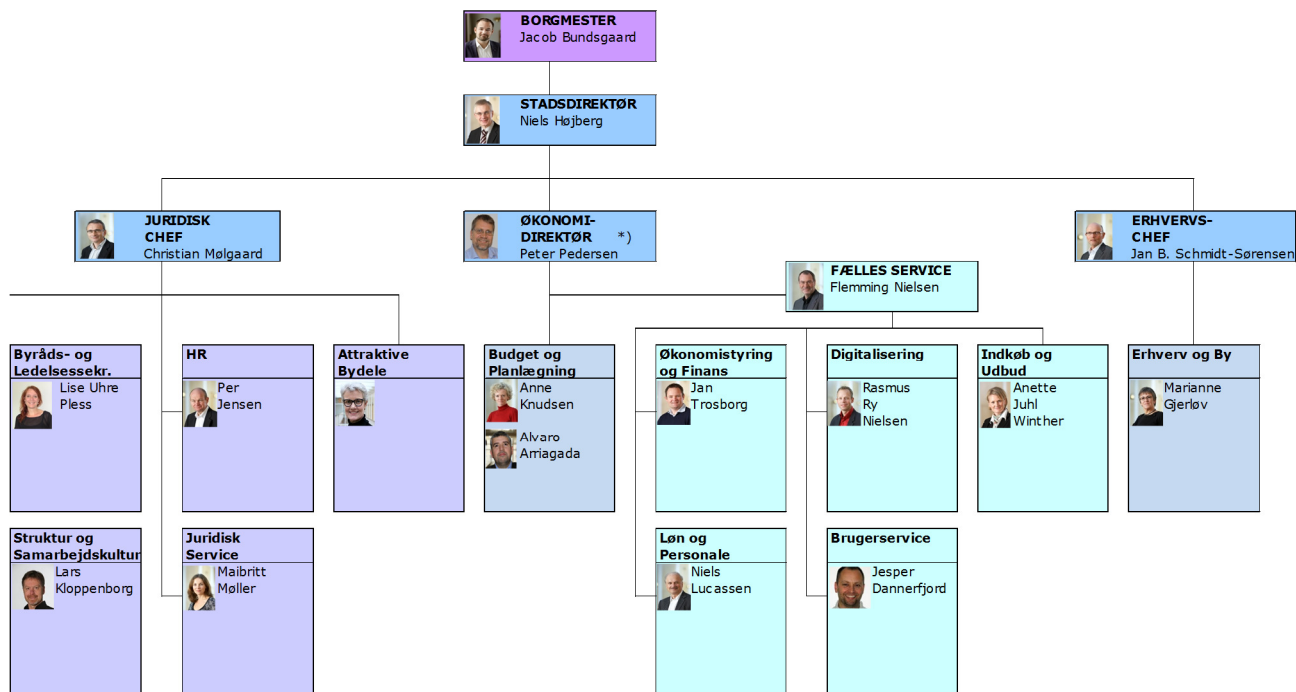
Chefgruppen består af Stadsdirektøren og tre afdelingschefer – Økonomidirektøren, den Juridiske Chef, og Erhvervschefen – samt Sekretariatschefen for Byråds- og Ledelsessekretariatet.

Chefen for Fælles Service refererer til Økonomidirektøren.

De konkrete ydelser leveres af de forskellige afdelinger med tilhørende opgaveområder, jf. nedenstående organisationsdiagram:

BORGMESTERENS AFDELING

AARHUS KOMMUNE

Borgmesterens Afdelings økonomi er som følge heraf opdelt i fem sektorer:

- Sektor 0.31 til decentraliserede udgifter
- Sektor 0.33 til ikke-decentraliserede udgifter
- Sektor 0.34 til anlægsudgifter
- Sektor 0.37 til personalegodeprojektet (decentral.)
- Sektor 0.38 til seniorjob (decentral.)

Den decentraliserede sektor 0.31 for Borgmesterens Afdeling er opdelt i to hovedafsnit, ét til de enkelte afdelingers udgifter til løn og øvrige administrative udgifter, og ét til tværgående udgifter som vedrører hele kommunen.

De tværgående udgifter omfatter bl.a. kommunens økonomisystem (OPUS), lønadministration, statistik og ledelsesinformation, forsikringer, indkøb og udbud, den fælles IT-konto, hjemmeside og intranet, trepartsmidler, HR-puljen, den fælles innovationspulje m.v. Endvidere indgår Byrådets konti, kontingent til KL, samt udgifter til erhvervsudvikling og turisme, Erhvervspuljen, tilskud til Visit Aarhus m.v.

Den ikke-decentraliserede sektor 0.33 omfatter kommunens udgifter til tjenestemandspensioner, arbejdsskader m.v.

Sektor 0.34 anvendes til anlægsprojekter under Borgmesterens Afdeling.

Sektor 0.37 omfatter udlæg i forbindelse med personalegodeprojektet. Byrådet godkendte i 2009 en decentraliseringsordning for personalegodeprojektet. Personalegodeprojektet skal over en årrække være selvfinansierende, og for at holde økonomien adskilt fra Borgmesterens Afdelings øvrige decentraliserede økonomi er der oprettet en selvstændig sektor.

Sektor 0.38 indeholder de udgifter til seniorjobbere, som konteres og budgetlægges centralt for hele Aarhus Kommune. Seniorjobbere på den gamle ordning, dvs. hvor aftalerne er indgået før 18. februar 2013, betales fuldt ud centralt, mens seniorjobbere efter denne dato kun delvist dækkes af den centrale konto. Området flyttes til den ikke-decentraliserede drift fra 2016.

1.3 Ydelser

I henhold til styrelsesvedtægten er Borgmesterens Afdelings kerneopgaver at varetage sekretariatsopgaver for Byrådet, Magistraten og Borgmesteren.

I forhold til Byrådet består opgaverne i forberedelse af Byrådets møder. Borgmesterens Afdeling varetager endvidere på vegne af Byrådet kommunens overordnede juridiske funktion og det almindelige tilsyn med kommunens forvaltning.

Opgaverne for Magistraten består med udgangspunkt i Økonomi- og Indenrigsministeriets bevillingsregler at sikre, at der er bevilling til alle udgifter og indtægter, at der anvises finansiering til anlægsbevillinger osv.

I forbindelse hermed udarbejder Borgmesterens Afdeling forslag til Borgmesterens påtegning på alle indstillinger til Magistraten og Byrådet, som vedrører kommunens overordnede økonomiske, planlægningsmæssige eller administrative forhold.

Herudover varetager Borgmesterens Afdeling i henhold til styrelsesvedtægten kommunens overordnede løn- og personalefunktion, kommunens IT-strategi og organisation, kommunens tværgående integrationsindsats, kommunens erhvervspolitiske aktiviteter, samt repræsentative opgaver og generel information.

Byrådet har desuden i budgettet og i særskilte byrådsindstillinger godkendt, at Borgmesterens Afdeling udfører fælles opgaver for hele kommunen inden for indkøb, IT-drift, personalegoder, og arbejdsskade- og forsikringsadministration, samt opgaver inden for udsatte boligområder.

3 Særlige indsatsområder

3.1 Hensigtserklæringer

Borgmesterens Afdeling sikrer sammen med Sociale Forhold og Beskæftigelse, at der sker en grundig opfølgning på investeringsmodellernes effekt med henblik på løbende at kunne justere indsatsen.

Der er aftalt med Sociale Forhold og Beskæftigelse, at der fremover følges op på investeringsmodellerne én gang årligt ved regnskabet, og at der derudover gives en status i forbindelse ved halvårsregnskabet. Viser opfølgningen manglende effekt, skal byrådet konkret tage stilling til, om investeringsmodellen skal stoppes, justeres eller videreføres uændret. Dette princip for opfølgning indgår også i de generelle principper for fremtidige investeringsmodeller, som byrådet tiltrådte den 3. februar 2016.

Sociale Forhold og Beskæftigelse gennemgår i samarbejde med Borgmesterens Afdeling frem mod budgetlægningen for 2016 forudsætningerne for refusionsomlægningen med henblik på at vurdere mulighederne for at minimere de økonomiske konsekvenser for Aarhus Kommune mest muligt.

Sociale Forhold og Beskæftigelse koordinerer opfølgningen, og der henvises således til opfølgningen angivet i deres regnskabsbemærkninger.

Borgmesterens Afdeling sikrer i samarbejde med Sundhed og Omsorg, at en eventuel finansiering til sundheds- og ældreområdet fra Finanslovsaftalen for 2015 anvendes til bl.a. implementering af sundhedsaftalen med Region Midt.

Det er sikret, at udgifter til implementering af sundhedsaftalen holdes inden for afdelingernes rammer.

Hvis det ikke lykkes at få en model for det fremtidige samarbejde på ældre- og socialområdet på plads i forbindelse med budgetvedtagelsen for 2015, anmodes Borgmesterens Afdeling om at fremsende en indstilling til byrådet med ny samarbejdsmodel inden udgangen af 2014.

En Byrådsindstilling om håndteringen af snitfladen mellem ældre- og socialområdet er tiltrådt. En afledt effekt er den aktuelle (forår 2016) analyse af budgetmodeller i Sundhed og Omsorg.

Borgmesterens Afdeling sikrer, at skolerne friholdes i 2016 for det årlige effektiviseringskrav på 0,5 %, der indføres fra og med 2016.

Der er taget højde for skolernes friholdelse i det vedtagne budget for 2016.

Kultur og Borgerservice og Borgmesterens Afdeling fremsender en indstilling til byrådet senest 1. juni 2015 vedrørende den samlede økonomi i afholdelsen af VM i samtlige olympiske bådklasser i 2018.

I 2018 skal Aarhus være vært for VM i samtlige olympiske bådklasser. Eventen bliver en stor international begivenhed, som vil give borgere og publikum gode oplevelser, give omsætning i byen samt markedsføre Aarhus. Byrådet tiltrådte den 17. juni 2015 en fællesindstilling fra Kultur og Borgerservice og Borgmesterens afdeling om VM i sejlskib 2018. I den forbindelse blev det besluttet at byrådet inden den 1. juni 2017 skal have en status på planlægningen og økonomien.

Borgmesterens Afdeling evaluerer i samarbejde med Teknik og Miljø rammereguleringsmodellen for den kollektive trafik som led i budgetlægningen for 2019.

I forbindelse med Letbanens indførelse vil Borgmesterens Afdeling i samarbejde med Teknik og Miljø analysere de styringsmæssige rammer for den samlede kollektive trafik i Aarhus, herunder også rammereguleringsmodellen. Analysen gennemføres medio 2016.

Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling udarbejder i 2018 en ny analyse af vedligeholdelsestilstanden og budgetbehovet for vejområdet.

Afrapporteres i forbindelse med Budget 2019

Borgmesterens Afdeling udarbejder i samarbejde med de øvrige magistratsafdelinger en analyse, hvori der ses på udskiftning af bilpark, indkøbsaftaler, minimering af kørselsomkostninger samt fokus på grøn kørsel.

Der har været arbejdet med fokus på egne biler i en periode. Med budget 2016 er det besluttet, at udvide fokus under overskriften "grøn og effektiv befordring af medarbejdere". Økonomistyrergruppen står for at sikre en effektiviseringsanalyse i 2016.

Borgmesterens Afdeling sikrer i samarbejde med magistratsafdelingerne, at der foretages opstramning af visitation og justering i service vedrørende befordring. Grundlaget herfor forelægges forligspartierne.

Udbud af befordring i 2016 gennemføres som udgangspunkt med uændret serviceniveau. Styregruppen har vurderet i hvilket omfang evt. justeringer skulle afklares i den enkelte afdeling.

Borgmesterens Afdeling sikrer, at alle styrbare områder pålægges et årligt effektiviseringskrav på 0,5 %.

Kravet er indarbejdet i den økonomiske politik og i budgetproceduren.

Borgmesterens Afdeling skal i forbindelse med budgetprocedureindstillingen for 2016 igangsætte en proces, der sikrer en kultur, hvor der ikke fremsendes indstillinger fra magistratsafdelingerne uden anvisning af mulig finansiering, og hvor forslag til budgetdrøftelserne i højere grad kommer fra partierne.

Budgetproceduren for 2016 indeholdt den nævnte ændring, som også forventes at gælde i årene fremover.

Borgmesterens Afdeling fremsender inden udgangen af 2014 en indstilling til byrådet om rammerne for arbejdet med den kommende delegationsplan.

Byrådet vedtog i forbindelse med budgetvedtagelsen for 2015 at nedsætte et ad hoc udvalg, styringsudvalget, som bl.a. har til opgave at udarbejde anbefalinger til "hvem der beslutter hvad" i Aarhus kommune. Styringsudvalget afgiver betænkning medio 2016 med henblik, at byrådet kan træffe beslutning inden udgangen af 2016.

MSB, MTM og BA skal i samarbejde vurdere behovet for små billige boliger til borgere med lav indkomst og sikre, at en tilstrækkelig del af boligerne målrettes denne gruppe.

I Budget 2014-2017 blev der afsat en pulje på 4 gange 10 mio. kr. til almene boliger, som kunne udmøntes, når der var enighed mellem MSB, MTM og BA om andelen af små boliger (især til MSB's borgergrupper). Det var ikke muligt at finde en løsning på denne opgave, og problematikken omkring små boliger (til MSB) blev derfor reaktualiseret i Budget 2015-2018.

I Budget 2016-2019 blev der prioriteret 240 mio. kr. til almene familieboliger. De førømtalte fire gange 10 mio. kr. indgår som finansieringsgrundlag. Derfor er der i denne forbindelse truffet aftale mellem MSB og MTM om, hvordan opførelsen af små boliger skal indgå fremadrettet i opførelsen af det forøgede antal familieboliger.

Administration mv.

5. Ressourcer

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Resumé af regnskab 2015

Sektor 930	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelse i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
Drift:						
Udgifter	640.797	782.992	-142.196	-99.049	-43.147	-6,3%
Indtægter	-53.206	-6.453	-46.752	0	-46.752	724,5%
Refusion	-19.694	-58.205	38.511	0	38.511	-66,2%
Nettoudgifter i alt	567.897	718.334	-150.437	-99.049	-51.388	-8,3%
Anlæg:						
Udgifter	36.374	19.218	17.156	23.120	-5.964	-14,1%
Indtægter	-2.280	-267	-2.014	-279	-1.735	318,0%
Nettoudgifter i alt	34.093	18.951	15.142	22.841	-7.699	-18,4%
Nettoopgørelse:						
Decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Sektor 931	257.316	281.797	-24.481	-6.021	-18.460	-6,7%
* Sektor 937	-156	0	-156	-770	614	-79,8%
* Sektor 938	28.234	73.126	-44.892	-41.125	-3.767	-11,8%
Ikke-decentraliseret område (drift og anlæg):						
* Ikke-decentraliserede udgifter	282.502	363.411	-80.908	-51.132	-29.776	-9,5%
* Anlæg	34.093	18.951	15.142	22.841	-7.699	-18,4%
Nettoudgifter i alt	601.990	737.285	-135.295	-76.208	-59.088	-8,9%

Resumé af udviklingen i personaleforbruget

	Personaleforbrug i regnskab 2015	Personaleforbrug i regnskab 2014	Ændring i forhold til sidste år	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
	- Gennemsnitligt antal fuldtidsstillinger -			- % -
0.30 Administration m.v.	221,4	208,1	13,3	6 %
0.30 Beskyttede stillinger	17,0	18,2	-1,2	-7 %
0.38 Seniorjob, gl. ordning	54,3	71,7	-17,4	-24 %
Personaleforbrug i alt	292,7	298,0	-5,3	-2 %

5.2 Drift og personale

Regnskabsforbruget er i alt 51,3 mio. kr. lavere end det ajourførte budget, hvilket svarer til 8,3 procent. Personaleforbruget er på den decentraliserede administration ekskl. beskyttede stillinger steget med ca. 13 fuldtidsstillinger fra 2014 til 2015, svarende til en stigning på 6 procent. Hovedforklaringen er den fortsatte etablering af Fælles Service med tilgang i afdelingerne Digitalisering, Brugerservice, Indkøb & Udbud, Økonomistyring & Finans samt Løn & Personale.

Antallet af seniorjobbere tilknyttet den gamle ordning er i samme periode faldet med ca. 17 fuldtidsstillinger eller 24 procent.

5.2.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er givet tillægsbevillinger på driften på i alt -99,0 mio. kr. vedrørende 2015, som det fremgår af tabellen punkt 5.1. Af disse kan -41 mio. kr. henføres til sektor 0.38 seniorjobordningen, og skyldes at antallet af seniorjobbere ansat på den gamle ordning er faldet med 24% siden 2014 samt at en forventning om en stor tilgang til ordningen ved årets begyndelse grundet udfasning af arbejdsmarkedsydelsen har vist sig ikke at holde stik.

De 51,1 mio. kr. vedrører den ikke decentrale drift. Af disse kan 30,8 mio. kr. tilskrives ændrede forventninger ved forventet regnskab 2015, særligt har der været mindreudgifter på arbejdsskadeområdet samt tjenestemandspensioner. De resterende 20 mio. kr. vedrører MTMs henlæggelse og pensioner på tjenestemandspensionsområdet. De -6,0 mio. kr. vedrørende sektor 0.31 er opsummeret i tabellen nedenfor.

Væsentlige tillægsbevillinger vedr. 2015 for sektor 0.31:

Mio. kr.	2015-ændring
Tidligere års tillægsbevillinger	0,9
Forventningsændringer fra forventet regnskab 2015	-6,7
Moms-berigtigelse	0,4
Husleje Huslejenævnet	-0,1
Lokale innovationsmidler for 2015	0,1
Andet	-0,7
I alt	-6,1

5.2.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Mindreforbruget på 51,3 mio. kr. i nettodriftsudgifter skyldes en række forhold og grundlæggende den, at forventningen ved forventet regnskab var for forsigtig.

På den decentraliserede drift er der mindreforbrug på 21,6 mio. kr., som er fordelt på en række områder jf. tabellen nedenfor.

Regnskabsår		2015	2015	2015
		Forbrug JAN - 016 1 kr.	Korr. budget 1 kr.	Rest korr. budget 1 kr.
		Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret
Kapitalmidler		DKK	DKK	DKK
93110S110	3c Indkøb og udbud	1.867.611,16	3.558.499	1.690.888
93115S110	7c Erhvervsudvikling og turisme	8.932.032,38	8.115.390	-816.642
93126S110	5d Integration	98.746,44	15.064	-83.682
93128S110	5f Hjemmeside og intranet mv.	1.757.539,15	1.872.000	114.461
93129S110	5h KL, Kommunernes Landsforening	11.277.242,00	11.277.242	0
93130S110	3db Betalingsformidling	180.170,92	500.000	319.829
93165S110	0a BA-fælles	3.435.619,94	3.424.366	-11.254
93166S110	1a Økonomi	12.431.679,48	12.192.067	-239.612
93167S110	5a Sekretariat og HR	44.899.158,41	45.873.547	974.389
93168S110	3a Fælles Service, Løn og Adm.	35.125.845,55	35.299.789	173.943
93169S110	7a Erhverv og By	8.583.071,92	8.406.262	-176.810
93172S110	3b Fælles IT	-3.474.158,24	-2.171.234	1.302.924
93174S110	3e Lønadministration	30.384.449,69	31.895.001	1.510.551
93177S110	3da Økonomistyringssystem	9.220.040,12	10.986.299	1.766.259
93178S110	3h IT-kontoen	16.802.973,24	15.473.000	-1.329.973
93179S110	7e Erhvervspuljen	13.956.682,18	21.330.587	7.373.905
93188S110	1c Statistik og ledelsesinformation	175.227,00	96.700	-78.527
93189S110	3i Aarhus kommunes barselsudligningsord.	-1.063.845,00	-2.000.000	-936.155
93190S110	3m Fælles Service, øvrige	122.307,74	2.389.921	2.267.613
93191S110	1i Økonomi, øvrige	1.719.323,75	1.605.978	-113.346
93192S110	5c Byrådet	12.576.514,61	11.669.143	-907.372
93194S110	3f Forsikringsfonden	2.262.622,32	2.420.000	157.378
93195S110	5i Trepartsmidler	6.451.005,88	8.052.620	1.601.614
93196S110	5k HR-indsats i Aak	4.379.780,09	5.600.000	1.220.220
93197S110	5m Innovationspuljen	29.278.570,49	30.000.008	721.438
93198S110	3g Beskyttede stillinger	2.224.889,64	2.000.000	-224.890
93199S110	5q Sekretariat og HR, øvrige	3.711.211,22	5.893.883	2.182.672
93700S110	3k Personalegoder, dec. sektor 9.37	-155.749,79	-770.207	-614.457
93800O110	5t Seniorjob, dec. sektor 9.38	28.233.624,83	32.000.525	3.766.900
Samlet resultat		285.394.187,12	307.006.450	21.612.263

Note. Kolonnen med restkorrigeret budget viser budgettet/forventningen fra FVR minus forbruget.
+ betyder mindreforbrug.

Afvigelserne kan primært henføres til Erhvervspuljen samt seniorjobordningen. Erhvervspuljen endte med et resultat under det forventede grundet en forudbetaling fra MSO på 3,6 mio. kr. samt tidsmæssige forskydninger. Fælles Service, øvrige og Sekretariat & HR, øvrige endte ligeledes begge med et resultat under det forventede. Begrundelsen kan findes i modtagne indtægter fra Kombit A/S samt et mindre forbrug end forventet på særligt Medborgerskabsudvalget samt kontoen Revisionshonorar og konsulentbistand.

På den ikke decentraliserede drift er der mindreforbrug på 29,9 mio. kr., som er fordelt jf. tabellen nedenfor.

	Regnskabsår	2015	2015	2015
		Forbrug JAN - 016 1 kr.	Korr. budget 1 kr.	Rest korr. budget 1 kr.
		Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret
Kapitalmidler		DKK	DKK	DKK
93300S000	3r Ikke decentraliseret, øvrige	-17.888.265,66	-10.953.396	6.934.870
93305S000	3p Ikke decentraliseret, Arbejdsskader	40.700.701,67	44.000.000	3.299.298
93310S000	1k Ikke decentraliseret, Tjenestemandsp.	259.595.145,11	279.232.000	19.636.855
Samlet resultat		282.407.581,12	312.278.604	29.871.023

Note. Kolonnen med restkorrigeret budget viser budgettet/forventningen fra FVR minus forbruget.
+ betyder mindreforbrug.

Knap 20 mio. kr. af disse vedrører tjenestemandspensioner. Forventningen baseres her på en prognose fra aktuar, men den faktiske nettotilvækst har vist sig væsentligt lavere end den prognosticerede. Dertil kommer nettomerindtægter i året vedrørende tidligere ansatte ved Aarhus Sporveje, som staten bærer pensionsforpligtelsen for samt indtægter ved overtagelse af den fulde pensionsforpligtelse for tjenestemænd, hvor en del af pensionsudgiften er optjent i anden kommune eller i region.

5.2.3 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år

Der er ikke overførsler til efterfølgende år, der relaterer sig til regnskabet.

5.3 Anlæg

5.3.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

I alt er der for anlæg i 2015 tillægsbevillinger på netto 22,8 mio. kr. Udgiftsrådighedsbeløb (U) er hævet med 23,1 mio. kr., og indtægtsrådighedsbeløb (I) er øget med -0,3 mio. kr.

Tillægsbevillingerne skyldes:

- Overførsler af rådighedsbeløb mellem årene (U -15,3 mio. kr. og I 11,5 mio. kr.).
- Udvikling af ny ungdomsbydel i Gellerup – nedrivning af blok A9 og A10 (U 6,1 mio. kr.)
- Kunstgræsbane i Gellerup (U 6,0 mio. kr.)
- Salg af Dalgas Avenue 12 til international skole (U 2,5 mio. kr.)
- Vejprojekt etape 2 og 3. Helhedsplan Gellerup – Toveshøj (U 23,8 mio. kr. og I -11,8 mio. kr.).

5.3.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Afvigelserne i forhold til det ajourførte budget består i et mindreforbrug på 7,7 mio. kr. Se tabel nedenfor.

Regnskabsår		2015	2015	2015
		Forbrug JAN - 016 1 kr.	Korr. budget 1 kr.	Rest korr. budget 1 kr.
		Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret
Projekt		DKK	DKK	DKK
XA-8900002001	Helhedsplan Gellerup	22.697.371,34	23.996.397	1.299.026
XA-8900003001	KB IT til byrådet	225.890,00	328.042	102.152
XA-8900004001	KB Tilgængelighedsfunktion	1.540.124,48	1.866.839	326.715
XA-8900005001	Attraktive Bydele, Helhedsplan SYD	39.000,00	0	-39.000
XA-8900006001	KB IT-puljen	6.294.967,78	11.601.000	5.306.032
XA-8900009001	Lønopgaver	795.858,58	1.500.000	704.141
XA-8900009010	Aarhus Academy for Global Education	2.500.000,00	2.500.000	0
Samlet resultat		34.093.212,18	41.792.278	7.699.066

Note. Kolonnen med restkorrigeret budget viser budgettet/forventningen fra FVR minus forbruget.
+ betyder mindreforbrug.

Mindreforbruget på IT-puljen skyldes forsinkelser af flere større projekter herunder særligt Fremtidens Kommunikationsplatforme, Etablering af Microsoft driftsmiljøer samt Personalesager i eDoc/Opus.

5.3.3 Redegørelse for afsluttede anlægsbevillinger.

Anlægsprojektet "Tværgående ESDH-løsninger" afsluttes i forbindelse med regnskabet. Mindreforbruget på 0,6 mio. kr. er ved Forventet Regnskab efter tredje kvartal overført til 2016. Mindreforbruget tilbageføres til IT-puljen, der oprindeligt finansierede anlægget.

5.3.4 Redegørelse for anvendelse af midler afsat som KB-bevillinger.

Der har i 2015 været forbrug på tre KB-bevillinger.

IT-Puljen

Forbrug i 2015 på i alt 6,3 mio. kr. IT-Puljen dækker en række projekter. Der har i 2015 været forbrug på navnlig otte forskellige projekter. Disse er:

- Projekt vedr. etablering af alternativt mail/kalender miljø (1,1 mio.)
- Projekt vedr. licensstyring (1,4 mio.)
- Digitaliseringsstrategi (0,48 mio.)
- Talegenkendelse (1,0 mio.)
- Tilskud til Open Source-handlingsplanen (0,6 mio.)
- Etablering af Open Source-baseret skitteløsning (0,5 mio.)
- Digital medarbejderindberetning (0,48 mio.)
- App til Aarhus Kommunes samarbejdsportal (0,35 mio.)

Hertil en mindre projekter til i alt ca. 0,4 mio. kr.

Tilgængelighedspuljen

I 2015 er forbruget på ca. 1.5 mio. kr., men der er disponeret yderligere tilskud for 3.196.000 kr. til projekter, som har fået tildelt tilskud i hhv. 2014 og 2015, og som forventes at blive udbetalt i 2016/2017. Da der er tale om et tilskudsområde, udbetales der først, når arbejderne er gennemført, og regningerne er fremsendt. Der er mulighed for at søge tilskud til projekter to gange årligt. Eksempler på projekter, de er udbetalt tilskud til i 2015:

- Tilgængelighedstiltag ved Sculpture by the sea

- Motorikbane ved aktivitetstilbuddet Kileparken
- Flisebelægning af ny sti for kørestolsbruger ved Atletion
- Etablering af handikaptoilet i aktivitetsparken Bøgeskovgård
- Elektriske lifte for nedsænkning/ optagning af personer i Lyseng Svømmebad og Badeanstalten Spanien

IT til Byrådet

KB-bevillingen til IT til byrådet dækker primært udviklings- og anskaffelsesudgifter i forbindelse med forskellige it-løsninger for byrådet.

I 2015 var forbruget 0,2 mio. kr. Midlerne er primært anvendt til projektet Fremtidens kommunikationsplatform i Aarhus Kommune.

Helhedsplan SYD

I forbindelse med regnskabet ansøges der om en udgiftsbevilling på 1 mio. kr. til dækning af udgifterne i forbindelse med videreudvikling af Helhedsplanen for Viby Syd, herunder særligt medborgerhuset. Der ansøges desuden om en indtægtsbevilling på 0,5 mio. kr. til indtægter fra Boligforeningen, Aarhus Omegn, som finansierer 50 % af udgifterne. Rådighedsbeløbene er afsat.

5.3.5 Redegørelse for overførsler til efterfølgende år.

For anlæg inklusive kapitalbevillinger, overføres mer- og mindreforbrug mellem årene. Ved dette regnskab disponeres til efterfølgende år som vist i nedenstående tabel.

Overførsler fra 2015:

1.000 kr.	2016	2017	2018	2019
Udgifter	5.964	0	0	0
Indtægter	1.735	0	0	0
Netto	7.699	0	0	0

5.4 Status på områder med decentraliseringsordning

Resumé af årets resultat vedrørende decentraliserede områder

	Primo- ramme	Ramme- regule- ringer	Ultimo- ramme	Faktiske udgifter	Overskud i forhold til rammen
	(1)	(2)	(3)=(1)+ (2)	(4)	(5)=(3)-(4)
	- 1.000 kr. -				
Nettoramme:					
- Sektor 9.31	271.797	725	272.523	257.316	15.206
- Sektor 9.37	0	0	0	-156	156
- Sektor 9.38	73.126	0	73.126	28.234	44.892
Samlet ramme i alt	344.923	725	345.649	285.394	60.254

Resumé af status vedrørende decentraliserede områder

	Status primo	Overskud i forhold til rammen	Saldokorrekktioner		Nettotilgodehavende ultimo
	(1)	(2)	(3)		(4)=(1)+(2)+ (3)
			- 1.000 kr. -		
Nettoramme:					
- Sektor 9.31	114.724	15.206	-60.107		69.823
- Sektor 9.37	-1.215	156	555		-504
- Sektor 9.38	0	44.892	-44.892		0
I alt	113.509	60.254	-104.444		69.319

5.4.1 Redegørelse for baggrunden for afvigelserne

Der er samlet set et overskud ift. rammen på 60,3 mio. kr. Overskuddet dækker over et overskud på 15,2 mio. kr. på sektor 0.31, et overskud på 0,2 mio. kr. på sektor 9.37 Personalegoder og et overskud på 44,9 mio. kr. på sektor 0.38 Seniorjob. Jf. decentraliseringsordningen reguleres over-/underskud på sektor 0.38 over kommunekassen.

Sammen med et underskud på løn, administration og fælleskonti på 4,5 mio. kr., så skyldes overskuddet på de 60,3 mio. kr. et overskud på tværgående Aak-konti på 64,7 mio. kr.

De største overskud i forhold til oprindeligt budget er:

Seniorjob	44,9 mio. kr.
Trepartsmidler	6,0 mio. kr.
Erhvervspuljen	5,6 mio. kr.
Sekretariat & HR, øvrige	5,1 mio. kr.

De største underskud er:

Indkøb & Udbud	-2,9 mio. kr.
Visit Aarhus	-2,3 mio. kr.

2015-resultatet medfører isoleret set, at sektor 0.31 vil få forøget sin opsparing med 15,2 mio. kr. Dertil fragår 16,4 mio. kr. via saldokorrekktioner, heraf -16,2 mio. kr. som følge af Borgmesterens Afdelings koncern-barselsudligningsordning, 0,4 mio. kr. vedr. kompensation for rets- og voldgiftssager, 0,05 mio. kr. til BA som følge af kommunens barselsudligningsordning, -0,1 mio. kr. som følge af ændret 2015-lønfremskrivning og endelig 0,6 mio. kr. til dækning af underskud på den gamle personalegodeordning sektor 0.37 via sektor 0.31.

Hertil kommer saldokorrekktioner på 43,8 mio. kr. som det ved budgetforlig 2014 blev besluttet at reducere opsparingen i BA med.

Opsparingen for sektor 0.31 er efter saldokorrekktioner på i alt 69,8 mio. kr. Årets over-/underskud samt den akkumulerede opsparing/gæld ligger indenfor de i decentraliseringsordningen fastsatte grænser for udsving, såfremt der ses bort fra opsparingen på koncernkontoen Barselsudligningsordningen (31,2 mio. kr.). Opsparingen nedbringes dermed til 38,7 mio. kr., hvilket svarer til 14,2 % af ultimorammen. Sektorens udsvingsgrænse er på 20 %.

Barselsudligningsordningen skal over tid gå i nul og ordningens forsikringsprocent er således blevet sænket for at nedbringe opsparingen.

6. Øvrige forhold

6.2 Redegørelse for anvendelse af puljer o.l.

Tilgængelighedspuljen (anlæg)

Der henvises til afsnit 5.3.4

IT-Puljen (anlæg)

Der henvises til afsnit 5.3.4

Statistik og ledelsesinformation

Området omfatter udgifter til tværgående ledelsesinformation, primært i form af borgerdata. Derudover indgår udgifter til køb af statistiske kørsler hos Danmarks Statistik, 6-by nøgletal, statistisk årbog mm.

Det samlede forbrug i 2015 var 0,2 mio. kr. Af den samlede udgift udgør datavarehus langt hovedparten. Der er i 2015 et merforbrug på kontoen på 0,1 mio. kr. grundet en efterbetaling til KMD vedrørende datavareaftalen.

Lønadministration

Udgifter til lønadministration dækker over betaling til KMD BPO A/S for varetagelse af kommunens lønadministration og for KMD's leverance af løn- og personaleadministrative IT-systemer, herunder fraværssystemet og Vagtplanssystemet. Betalingen i 2015 er fastlagt i kontrakten mellem AaK og KMD BPO som en fast grundbetaling og i mindre omfang variable betalinger og modregninger knyttet til den konkrete aktivitet. Fra kontoen betales desuden udgifter til porto i lønadministrationen og udgifter til e-boks, og disse udgifter viderefaktureres til magistratsafdelingerne efter en aftalt fordelingsnøgle. Der opkræves desuden separat bidrag fra magistratsafdelingerne til dækning af de udgifter i kontrakten, der skønsmæssigt vedrører Vagtplanssystemet. I 2015 var det samlede forbrug på 30,4 mio. kr. svarende til 2014 niveauet.

Økonomistyringssystem

Opus Økonomistyring er et fælles system for hele kommunen. Udgifterne til økonomistyringssystemet Opus Økonomistyring omfatter betaling for licens, drift og vedligeholdelse. Endvidere er udgifterne til anvendelsestøtte, E-handels modul, Opus udbetaling samt drift af test- og uddannelsesmiljø indeholdt i udgiften til økonomistyringssystemet. I 2015 udgjorde udgiften 9,2 mio. kr., hvoraf betalingen til KMD i henhold til kontrakt udgør langt hovedparten. I takt med udviklingen af ny fælles funktionalitet i økonomistyringssystemet og tilknyttede moduler ibrugtages, vil betalingen for de nye funktionaliteter indgå i betalingen for Økonomistyringssystemet. Der forventes blandt andet udviklet ny fælles funktionalitet til hele kommunen knyttet til leverandørbetalinger, likviditetsstyring, økonomistyring, økonomiopfølgning og brugervenlighed. Udgifter til forberedelse af ERP-udbuddet indgår ligeledes i betalingen for økonomistyringssystemet og i 2015 har der været et mindre forbrug i forhold til budgettet.

Barselsudligningsordningen 2015

Princippet i Aarhus Kommunes barselsudligningsordning er, at alle deltagere indbetaler en andel af lønsummen (forsikringsbeløbet) til en central barselsudligningspulje i Borgmesterens afdeling. Puljen dækker herefter alle nettobarselsudgifter afdelingerne afholder, dvs. lønudgifter i forbindelse med barsel fratrukket den berettigede/beregnete dagpengerefusion.

I nedenstående tabel fremgår de enkelte afdelingers forsikringsbeløb, opgjorte nettobarselsudgifter, samt samlede barselsrefusion for 2015. Som det fremgår af tabellen, er puljen i 2015 underfinansieret med 15,2 mio. kr.

Barselsordningspuljen 2015 (1.000 kr.)

Afdeling	Forsikringsbeløb	Nettobarselsudgifter	Samlet ændring på puljen
MSB (inkl. administration)	17.642	22.230	-4.588
MTM Administration	458	683	-225
MTM Arealudvikling	467	295	172
MTM Trafik og Veje, Vejevæsen	458	657	-199
MTM Trafik og Veje, Kollektiv Trafik	9	0	9
MTM Trafik og Veje, P-kontrol	54	0	54
MTM Grønne områder	126	144	-18
MTM Natur og Miljø	593	368	225
MTM Byggeri	292	367	-75
MTM Ejendomsforvaltningen	588	99	489
MTM Aarhus Brandvæsen	458	177	281
MTM Natur og Vej Service	988	16	972
Mag. for Sundhed og Omsorg	20.590	21.472	-882
Mag. for Kultur og Borgerservice	3.611	2.496	1.115
Mag. for Børn og Unge	42.895	56.401	-13.506
Borgmesterens Afdeling	1.547	1.598	-51
Delsum (via opsparingskorrektion)			-16.227
Affald Varme	1.433	763	670
Aarhus Havn	580	112	468
Plejehjemmet Kløvervang	309	332	-23
ODD Fellow plejehjemmet Sct. Olaf	247	27	220
Plejehjemmet Fortegaarden	230	437	-207
Bruxelleskontoret*	39	81	-65
Delsum (via regning)			1.063
I alt	93.614	108.755	-15.164

* Indeholder ligeledes regulering fra tidligere år.

Afdeling	Forsikringsbeløb	Nettobarselsudgifter	Samlet ændring på puljen
MSB (inkl. administration)	17.642	22.230	-4.588
MTM Administration	458	683	-225
MTM Arealudvikling	467	295	172
MTM Trafik og Veje, Vejevæsen	458	657	-199
MTM Trafik og Veje, Kollektiv Trafik	9	0	9
MTM Trafik og Veje, P-kontrol	54	0	54
MTM Grønne områder	126	144	-18
MTM Natur og Miljø	593	368	225
MTM Byggeri	292	367	-75
MTM Ejendomsforvaltningen	588	99	489
MTM Aarhus Brandvæsen	458	177	281
MTM Natur og Vej Service	988	16	972
Mag. for Sundhed og Omsorg	20.590	21.472	-882
Mag. for Kultur og Borgerservice	3.611	2.496	1.115
Mag. for Børn og Unge	42.895	56.401	-13.506
Borgmesterens Afdeling	1.547	1.598	-51
Delsum (via opsparingskorrektion)			-16.227

Affald Varme	1.433	763	670
Aarhus Havn	580	112	468
Plejhjemmet Kløvervang	309	332	-23
ODD Fellow plejhjemmet Sct. Olaf	247	27	220
Plejhjemmet Fortegaarden	230	437	-207
Bruxelleskontoret*	39	81	-65
Delsum (via regning)			1.063
I alt	93.614	108.755	-15.164

* Indeholder ligeledes regulering fra tidligere år.

Ordningen balancerer i et flerårligt perspektiv, da overskud i ordningen nedsætter fremtidige forsikringsbeløb. Ultimo 2015 er opsparingen på 31,1 mio. kr.

HR-puljen

HR-puljen understøtter konkrete initiativer, der bygger på Aarhus Kommunes HR- og personalepolitiske principper, herunder den attraktive arbejdsplads. HR-puljen består af den tidligere sygefraværspulje og den hidtidige HR- og personalepolitiske pulje, som blev sammenlagt medio 2010.

Midlerne anvendes bl.a. til initiativer vedrørende udvikling, tryghed, implementering af nye politikker, innovation, den mangfoldige arbejdsplads samt nedbringelse af sygefraværet i Aarhus Kommune indenfor temaerne arbejdsmiljø, tryghed, trivsel og samarbejde.

I 2015 har puljen som et bidrag til opfyldelse af målene i Aarhusfortællingen givet støtte til innovation, forebyggelse af sygefravær, information til borgerne om indbrudsforebyggelse samt den mangfoldige arbejdsplads. Som eksempler kan nævnes gå-hjem møde om ansættelse af medarbejdere med handicap, informationsmøder om indbrudsforebyggelse, temadage for HR-konsulenter i Aarhus Kommune, innovationsprojektet "Demokracity" samt aktiviteter i forbindelse med implementering af de nye leder- og medarbejderroller i Aarhus Kommune. I 2015 var det samlede forbrug knap 1,3 mio.kr.

Byrådet

Byrådssekretariatet afholder en række driftsudgifter i forhold til byrådet. Det drejer sig bl.a. om udgifter til dagsordenssystem, transmission af byrådsmøder, byrådsmedlemmernes it og telefoni, avishold, mødeforplejning, befordring i offentlige transportmidler, taxakørsel og rejser m.v. Derudover er der udgifter til byrådsmedlemmernes vederlag, hvor der i det første år af en byrådsperiode, som det er tilfældet i 2014, vil være ekstra omkostninger til eftervederlag for afgåede rådmænd fra den foregående periode. Regnskabet for 2015 viser et forbrug på 12,6 mio. kr., og dermed et mindreforbrug på kontoen på 1,2 mio. kr.

Forsikringsfond af 2003

Kommunen er selvforsikret på bygnings- og løseområdet. Dog er der tegnet en fælles katastrofeforsikring. Katastrofeforsikringen dækker skade som følge af brand, storm eller kortslutning. Katastrofeforsikringen træder i kraft, når de samlede årlige skadesudgifter overstiger 25 mio. kr. dog således, at der er en selvrisiko på 100.000 kr. pr. skadebegivenhed. Katastrofeforsikringen er suppleret af en intern forsikringsordning. På den interne forsikringsordning er der fastsat en selvrisiko på 50.000 kr. pr. skadebegivenhed. Den interne forsikringsordning finansieres dels af en rammebevilling på 2,7 mio. kr. og dels indtægter, som opkræves fra magistratsafdelingerne i henhold til beregningsprincipper, som er besluttet i byrådet. Fondens udgifter omfatter forsikringspræmier til den eksterne katastrofeforsikring samt erstatningsudgifter til skader i den interne forsikringsordning. Rammebevillingen på 2,7 mio. kr. er ligeledes fastlagt ved byrådsbeslutning. Der er i 2015 udbetalt samlede erstatninger på 4,7 mio. kr. fra forsikringsfonden. Årsresultatet for 2015 er et mindre overskud på ca. 60.000 kr. Det betyder at det samlede underskud i fonden ved udgangen af 2015 er på knap 4 mio. kr.

Forsikringsfond af 2012

Med virkning fra 2012 er en række forsikringer, som tidligere var tegnet i private forsikrings-selskaber, overgået til selvforsikring i Aarhus Kommune. Fonden omfatter ca. 150 forsikringer, herunder kommunens vejansvarsforsikring, tingskadeforsikringer, indbrudsforsikringer m.v. Udgangspunktet har været, at der tilbydes samme betingelser og vilkår, som forsikringstagerne tidligere havde eksternt. Den interne forsikringsfond skal hvile i sig selv økonomisk, og samtidig er det hensigten, at den skal skabe en besparelse for forsikringstagerne. For at skabe en opsparing til sikring mod særligt store skadesudbetalinger i enkelte år, fastholdes præmie-størrelsen de første to år, dvs. i 2012 og 2013. Ved udgangen af 2013 var der en opsparing i fonden på ca. 2,4 mio. kr. Denne opsparing forbliver i fonden som grundkapital. Ved udgan-gen af 2015 er der en samlet opsparing i fonden på knap 4 mio. kr. Det betyder således at der er en opsparing på ca. 1,6 mio. kr. ud over de 2,4 mio. kr. i grundkapital.

Trepartsmidler

I forbindelse med trepartsaftalerne blev der i perioden 2008 – 2013 blandt andet afsat tre-partsmidler til:

- Seniorområdet (livsfasemidler)
- Lederuddannelse.

Udover disse formål blev der også afsat midler til Den lokale AKUT-pulje. Disse midler blev i 2013 permanentgjort.

Seniorområdet (livsfasemidler)

Seniormidlerne støtter konkrete projekter, der gennem nytænkning og udvikling – i stedet for traditionsbestemte ordninger – bidrager til en mere dynamisk anvendelse af personaleressourcerne i Aarhus Kommune. I 2014 blev midlerne udmøntet til lokale formål ude i de enkelte magistratsafdelinger (5,3 mio. kr.) samt fælles initiativer m.v. (1,2 mio. kr.) med fokus på livsfaseinitiativer. I 2015 er der kun i begrænset omfang trukket på de udmøntede midler. Der forventes igangsat flere initiativer samt et større forbrug i 2016 i forbindelse med afviklingen af en større arbejdsmiljøkonference i efteråret.

Lederuddannelse

Det blev i 2013 besluttet at udmønte de statslige midler for 2012-2015 til en fælles pulje med det formål at styrke ledernes kompetenceudvikling og give lederne de samme vilkår for deltagelse på Aarhus Kommunes Fælles Lederuddannelse – DOL - i form af fuld finansiering. Der blev i alt afsat 34 mio. kr. Midlerne blev fordelt med 30 mio. kr. til individuelle samt tilrettede DOL-forløb samt 4 mio. kr. til initiativer, der understøtter ledernes deltagelse i uddannelsen, herunder opfølgning i egen organisation. En evaluering af uddannelserne i 2015 har resulteret i et ønske om fortsat at tilbyde lederne i Aarhus Kommune uddannelsen.

I Moderniseringsaftalen for 2013 var afsat 0,8 mio.kr. til "praksisnær lederuddannelse".

Med udgangen af regnskabsåret 2015 er der i alt anvendt 460.000 kr. til udvikling og gennemførelse af to forløb pr. år af "Akademiuddannelse i Ledelse - Aarhus Kommunes fælles akademiuddannelse i ledelse". Uddannelsen er et alternativt tilbud til de ledere, som selv vil være med til at skabe deres egen lederuddannelse, hvor deres ledelsesudfordringer er omdrejningspunktet.

Den lokale AKUT-pulje

AKUT-midlerne blev permanentgjort ved overenskomst 2013 og har som anvendelsesformål at tilbyde relevante uddannelsesaktiviteter for alle TR-ere i Kommunen. I både 2014 og 2015 er midlerne anvendt til gennemførelse af et to-dages seminar med det formål at styrke TR-ernes rolle i organisationen. Det lille merforbrug i 2016 skyldes tilbagebetaling til KL af uforbrugte midler for den forrige overenskomstperiode.

Personaletilpasningspuljen

Personaletilpasningspuljen anvendes primært i forbindelse med udbud og virksomhedsoverdragelse og kan helt konkret anvendes til:

- Løn i omstillingsperioden og/eller i opsigelsesperioden.
- Uddannelse/- opkvalificering af medarbejdere.
- Udgifter til brancheskift for overskydende medarbejdere, der ønsker at skifte job til et.
- Område med rekrutteringsbehov indenfor Aarhus Kommune.

I 2015 var det samlede forbrug på 3,1 mio. kr. som kan henføres til:

1. Udgifter til personaletilpasninger i forbindelse med besparelser (gamle ordninger under Tryghedspolitikken) samt personaletilpasningen i forbindelse med udflytning af Lønadministrationen (Udviklingspolitikken).
2. Udgifter til uddannelse/- opkvalificering af overskydende medarbejdere.

Indkøb & Udbud

Indkøb og Udbud har til opgave at stille varer og tjenesteydelser til rådighed for Aarhus Kommunes afdelinger og institutioner. Populært sagt driver indkøbsområdet Aarhus Kommunes "virtuelle varehus". Det er derfor vigtigt, at Indkøb & Udbud møder deres brugeres behov, men også at tilbyde gode priser og høj kvalitet. Samtidig skal varerne og ydelserne være lette at finde, og der skal leveres god og hurtig service til brugerne.

For at understøtte et veldrevet varehus "investerer" Indkøb & Udbud midler primært inden for bæredygtighed – dvs. involvering i projekter og tiltag, som løfter niveauet. Det kan være i forhold til konkrete udbud, men det kan også være tiltag af politisk karakter. Eksempler herpå er: omlægning til økologi, arbejdsmiljø, klimaaktivitet mv.

Sideløbende hermed yder Indkøb & Udbud rådgivning til kommunens afdelinger på udbudsopgaver, som afdelingerne selv gennemfører.

IT-kontoen

IT-kontoen har som formål at finansiere IT-udvikling og IT-anskaffelser på fællesskabets vegne.

IT-kontoen finansierer således bl.a.:

- Diverse konsulentydelse i forbindelse med udbud og udviklingsopgaver.
- Anskaffelser af licenser til brug for fælles drift.
- Udviklingsydelser på fælles platforme.
- Løbende udgifter relateret til Fælles IT.
- Særindsatser på Fælles IT og Fælles Data-området.

IT-kontoen forvaltes af Borgmesterens Afdeling efter principper besluttet i Direktørgruppen.

I 2015 har IT-kontoen navnlig finansieret:

- Udviklingsopgaver og anskaffelser i forhold til digitalisering af administrative opgaver (ca. 1,6 mio. kr.).
- Konsulentydelse i forbindelse med udbud og digitaliseringsprojekter (ca. 1,2 mio. kr.)
- Internetforbindelser for Aarhus Kommune (ca. 0,6 mio. kr.)
- Puljefinansiering af fælles udviklingsindsatser (ca. 1,9 kr)
- Finansiering af opgraderinger af Aarhus Kommunes netværk, transitionsomkostninger i forbindelse med udbud mv. (ca. 5,9 mio. kr.)

Erhvervsudvikling og Turisme

Her samles tværgående erhvervsfremmemæssige udgifter, som er byrådsbesluttede men ikke en del af Erhvervspuljen. Det gælder Aarhus Kommunes bidrag til Visit Aarhus, og Bruxelleskontoret, ligesom den fælles kasse for indtægter og udgifter i Business Region Aarhus-samarbejdet administreres her. Fra 2016 og frem udskilles Business Region Aarhus dog yderligere.

Det samlede forbrug på 8,9 mio. kr. i 2015 udgøres primært af det kommunale tilskud til Visit Aarhus på i alt 6,7 mio. kr. (5,8 mio. kr. i basistilskud samt en konteringsfejl vedr. moms på 1 mio. kr., som CØP søger retur i 2016), kontingentet til Central Denmark EU-office (764.000 kr.) samt Erhvervspolitisk Markedsføring (248.000 kr.). Herudover konteres indtægter og udgifter for Business Region Aarhus her (i 2015 en nettoudgift på cirka 1 mio. kr.).

Erhvervspuljen

Det overordnede formål med Erhvervspuljen er at støtte og igangsætte initiativer, som kan forbedre de generelle rammebetingelser for at drive virksomhed i Aarhus. Det er således et ønske at øge den økonomiske aktivitet, styrke erhvervsudviklingen og skabe flere arbejdspladser i Aarhus. Midler fra Erhvervspuljen uddeles normalt efter ansøgning til projekter med et erhvervsfremmemæssigt sigte, især initiativer på de indsatsområder, der er beskrevet i erhvervsplanen "Erhvervsby i vækst – Danmark i fremdrift".

Forbruget i 2015 på i alt 14,0 mio. kr. er gået til:

4,7 mio. kr. er fordelt til projekter inden for "Erhvervsfremme og turisme", herunder f.eks. medlemskab af Business Region Aarhus (1,6 mio. kr.), Lufthavnsanalyse Grøntmij (1,0 mio. kr.), Specialiseret juridisk bistand EU-statsstøtteregele (350.000 kr.) og AND (300.000 kr.)

1,9 mio. kr. er fordelt til projekter inden for "Menneskelige ressourcer", herunder Studentehuset (600.000 kr.), Etablering af Camp Student House (200.000 kr.) og International Community (200.000 kr.).

Inden for "Innovation og ny teknologi" er der en samlet indtægt på 400.000 kr., som skyldes en forudbetaling fra MSO på i alt 3,6 mio. kr. til projekterne SPARK og Nudging, som Erhvervspuljen vil afholde udgifter til i 2016. Herudover er der i 2015 fordelt midler til bl.a. Internettet Week Denmark (1,5 mio. kr.), Navitas Udviklingsbidrag (1 mio. kr.) og Active Institute (275.000 kr.).

7,8 mio. kr. er fordelt til projekter inden for "Erhvervsservice og iværksætter", herunder VæksthusMidtjylland (5,4 mio. kr.: oprindeligt statslige midler der via bloktilskuddet er aftalt skal videresendes til VM) og Erhvervsservice (2,2 mio. kr.). Herudover har Erhvervspuljen i forbindelse med Headstart Fashion modtaget bidrag fra Region Midtjylland på i alt 1,2 mio. kr., som ikke er blevet fuldt ud brugt i 2015, hvorfor resterende midler overføres til Headstart Fashion til brug i 2016.

Aarhus Kommunes hjemmeside, intranet og andre kommunikationsopgaver

Nettoforbruget i 2015 var på i alt 1,75 mio. kr.

aarhus.dk er et centralt element i Aarhus Kommunes kanalstrategi og fungerer som den primære indgang for borgere og virksomheder til information og selvbetjening i Aarhus Kommune.

Disponering af hjemmesidens udviklingsbudget koordineres i en udviklingsplan, som godkendes i webredaktionen, som har repræsentanter fra alle magistratsafdelinger.

Aarhus Kommunes hjemmeside består af hovedsiden aarhus.dk og knap 100 andre hjemmesider. Den samlede trafik udgjorde omkring 5 mio. besøg i 2015.

Forbruget udgjorde 1,6 mio. kr., hvilket er under budgettet. Dette skyldes primært en besparelse på udgiften til serverdrift samt lidt flere indtægter end forventet.

MedarbejderPortalen er Aarhus Kommunes fælles intranet.

Den samlede trafik udgjorde omkring 3 mio. besøg i 2015. Intranettet kan ikke tilgås fra mobile enheder, ligesom blot omkring 10.000 ansatte i praksis har adgang.

Samarbejdet omkring intranettet koordineres i medarbejderportalgruppen, som har repræsentanter fra alle magistratsafdelinger.

De seneste par år har forbruget været meget lavt, da Medarbejderportalen er i et it-værktøj, som er stærkt forældet og derfor står foran udskiftning.

Det forventes, at udskiftningen starter i 2016.

Forbruget udgjorde 0,05 mio. kr., men forventes at være højere i 2016, hvis en udskiftning iværksættes.

Der løses en række andre kommunikationsopgaver, herunder designløsninger, annoncering, medieovervågning, billeddatabaser, grafiske løsninger m.m.

En væsentlig del af udgifterne til disse opgaver finansieres i fællesskab af magistratsafdelingerne.

Forbruget på denne konto udgjorde omkring 0,15 mio. kr., hvilket er noget over det budgettede. Overskridelsen skyldes en række mindre overskridelser.

Integration

Budgettet til integration knytter sig til den tværgående indsats i forbindelse med integrationspolitikens fokusområder. Størstedelen af de forbrugte midler er anvendt til at fremme indsatsen på beskæftigelsesområdet i form af bidrag til aktiviteter i regi af Charter for Mangfoldighed. Der har desuden været de sædvanlige udgifter til uddeling af Aarhus Kommunes Integrationspris, kontingent til Foreningen Nydansker samt administrative udgifter til møder m.m. På grund af et forventet større antal flygtninge/indvandrere til Aarhus i de kommende år forventes der øgede udgifter fra 2016 til initiativer under en kommende flygtningehandleplan.

Medborgerskabsudvalg

Udgiften på 1,2 mio. i 2015 er primært anvendt på følgende hovedposter: Udvikling af inspirationskatalog vedr. samskabelsesmetoder ca. 250.000 kr.; formidling og synliggørelse af Medborgerskabsudvalgets arbejde ca. 150.000 kr.; Udvikling af medborgerskabspolitikken ca. 100.000 kr.; metodeudvikling (herunder afprøvning af borgerjury) ca. 370.000 kr., handlinger og aktiviteter (bl.a. udvikling af mobilt mødested) 200.000 kr.

Hovedkonto 7. Renter og finansiering

1. Ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Hovedkonto 7 består af renter, tilskud og udligning, skatter m.v.

Renterne omfatter renteindtægter af kommunens tilgodehavender og gæld samt kursgevinster og -tab på de likvide aktiver og optagne lån.

Tilskud og udligning omfatter generelle og særlige tilskud samt områdespecifikke udligningsordninger – herunder refusion af købsmoms.

Skatterne omfatter kommunal indkomstskat, ejendomsværdiskat, kommunal grundskyld, selskabsskat m.v.

Det skal bemærkes, at indtægter angives med negativt fortegn, mens udgifter angives med positivt fortegn.

2. Mål for effekt og ydelser

2.1. Overordnede strategi, jf. Aarhus Kommunes Finansielle Strategi

For kommunens aktiver er den overordnede målsætning, at aktiverne placeres på en sådan måde, at der opnås den størst mulige forventede forrentning under hensyntagen til risici, samtidig med, at der herunder opnås den størst mulige sikkerhed mod tab. Ligeledes skal aktiverne placeres under hensyntagen til etiske retningslinjer.

For kommunens passiver er den overordnede målsætning, at minimere finansieringsomkostningerne ved lånoptagelse under hensyntagen til risici, ønsket om budget- og projektsikkerhed og kommunens økonomiske situation generelt. Lånoptagelse medvirker til at sikre tilstrækkelig likviditet.

At sikre en optimal finansiering af de af byrådet vedtagne drifts- og anlægsaktiviteter under hensyntagen til at opnå en optimal sammensætning af kommunens aktiver og passiver.

Finansieringen sker dels via generelle tilskud og skatteindtægter på baggrund af de udskrivningsprocenter byrådet vedtager. Hertil kommer optagelse af byrådsvedtagne lån samt kasseforbrug/kassehenlæggelse. Disse er nærmere beskrevet under hovedkonto 8.

I forbindelse med vedtagelsen af budgettet for 2015 blev det besluttet at holde en uændret skatteprocent på 24,4 %, og at dækningsafgiften vedrørende erhvervsejendomme bibeholdes på 5,75 ‰, samt at bibeholde grundskyldspromillen på 24,58 ‰.

Status og målopfyldelse:

Udviklingen i skatteprocenterne fremgår af nedenstående oversigt.

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Udskrivningsprocenten	24,4	24,4	24,4	24,4	24,4

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Grundskyldspromillen	24,58	24,58	24,58	24,58	24,58
Dækningsafgift vedrørende offentlige ejendomme:					
♦ Af grundværdier	12,29	12,29	12,29	12,29	12,29
♦ Af forskelsværdier	8,75	8,75	8,75	8,75	8,75
Dækningsafgift vedrørende forretnings ejendomme	5,75	5,75	5,75	5,75	5,75

2.2 Delmål og målopfyldelse for aktiv siden

- Delmål: Der afholdes med passende hyppighed udbudsforretning af kommunens finansielle transaktioner for at sikre optimal placering af overskudslikviditet i et anerkendt pengeinstitut samt optimale lånevilkår.
- Delmål: Overskudslikviditeten skal til enhver tid sikres en forrentning svarende til nationalbankens indskuds-bevisrente med et tillæg på 2 procentpoint, opgjort som et gennemsnit over en periode på 6 år.

For yderligere detaljer henvises til Aarhus Kommunes finansielle strategi.

Status og målopfyldelse:

Målsætningen blev opfyldt i 2015, hvor det samlede afkast endte på 2,1 pct. på kommunens overskudslikviditet i kapitalforvaltning, hvilket er højere end niveauet for indskudsbevisrenten plus 2 procentpoint. Ultimo 2015 var beholdningen på 1.093 mio. kr.

2.3 Delmål og målopfyldelse for passiv siden

- Delmål: Minimere finansieringsomkostningerne ved kommunens låntagning
- Delmål: Sikre en forudsigelig udvikling i ydelserne og dermed budgetsikkerheder vurderes løbende på kommunens låntagning og der er efter behov udbud af kommunens låntagning. Samtidig med, at der løbende sker en pleje af låneporteføljen.

Status og målopfyldelse:

I forbindelse med den løbende gennemgang af låneporteføljen i 2015 har der ikke været anledning til omlægning af eksisterende lån.

2.4 Nettoudviklingen i renteindtægterne

Udviklingen i nettorenteindtægterne fremgår af nedenstående oversigt. Oversigten viser kommunens samlede renteindtægter – både skatte finansierede og takstfinansierede (herunder også ældreboliger)

Tekst	2011	2012	2013	2014	2015
Udviklingen i nettorenter i alt	10.975	59.812	41.624	68.728	26.607

Ses der udelukkende på rente af den langfristede gæld uden ældreboligerne og det takstfinansierede område er der en nettorenteudgift på cirka 50,6 mio. kr. jævnfør nedenstående tabel opdelt på henholdsvis det skattefinansierede område, takstfinansierede område og ældreboliger.

Skattefinansierede område	50.649
Takstfinansierede område	15.794
Ældreboligområdet	38.615
Nettorenteudgifter i alt	105.058

Det skal bemærkes, at renteudgifterne vedrørende ældreboliger skal ses i sammenhæng med huslejeindtægter på konto 5 vedrørende ældreboliger. Det skattefinansierede områdes årsresultat påvirkes således ikke af renteudgifterne på ældreboligområdet.

3. Særlige indsatsområder

Der er ikke defineret særlige indsatsområder vedrørende Hovedkonto 7 Renter, tilskud, udligning og skatter.

4. Supplerende nøgletal

Der er ikke defineret supplerende nøgletal vedrørende Hovedkonto 7 Renter, tilskud, udligning og skatter.

5. Ressourcer

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Resumé af regnskab 2015

7. Renter, tilskud, udligning og skatter m.v.	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)	
			- 1.000 kr. -			- % -
7.22 Renter af likvide aktiver	-29.038	-21.048	-7.990	-2.456	-5.534	23,5%
7.28 Renter af kortfristede tilgodehavender i øvrigt	-9.643	-5.332	-4.312	0	-4.312	80,9%
7.32 Renter af langfristede tilgodehavender	-18.506	-3.862	-14.644	2.057	-16.701	925,2%
7.35 Renter af udlæg vedrørende forsyningsvirksomheder	-16.449	-62.880	46.431	0	46.431	-73,8%
7.50 Renter af kortfristet gæld til pengeinstitutter	0	0	0	0	0	...
7.52 Renter af kortfristet gæld i øvrigt	1.930	1.777	154	0	154	8,6%
7.55 Renter af langfristet gæld	105.058	172.159	-67.101	-52.410	-14.691	-12,3%
7.58 Kurstab og kursgevinster	-6.745	-4.817	-1.928	-1.898	-30	0,4%
7.62 Tilskud og udligning	-4.390.464	-4.325.361	-65.103	-14.148	-50.955	1,2%
7.65 Refusion af købsmoms	19.485	10.000	9.485	0	9.485	94,8%
7.68 Skatter	-14.480.676	-14.469.358	-11.318	-13.939	2.621	0,0%
Nettoudgifter i alt	-18.825.048	-18.708.723	-116.326	-82.794	-33.532	0,2%

Som det fremgår af resuméet, havde Aarhus Kommune nettoindtægter vedrørende renter, tilskud og udligning og skatter på 18.825 mio. kr. i 2015 mod oprindeligt budgetterede nettoindtægter på 18.709 mio. kr. Der er således under ét tale om netto merindtægter på 116 mio. kr. i forhold til budgettet. I forhold til det ajourførte budget er der nettomerindtægter på 34 mio. kr.

5.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Baggrunden for afvigelser mellem ajourført budget og regnskab på hovedkonto 7 på 34 mio. kr. kan resumeres i følgende punkter:

- Der er nettomerindtægter på 5,5 mio. kr. vedrørende "Renter af likvide aktiver". Renter af likvide aktiver skal ses i sammenhæng med det samlede afkast på værdipapirbeholdningen. Merindtægten skyldes et bedre afkast på værdipapirbeholdningen.
- Der er nettomerindtægter vedrørende "Renter af kortfristede tilgodehavender i øvrigt" på 4,3 mio. kr. skyldes rentegodtgørelse i forbindelse med opkrævning af regninger, samt renteindtægter vedrørende udlæg til etablering af ældreboliger.
- Vedrørende "Renter af langfristede tilgodehavender" er der en merindtægt på 16,7 mio. kr. primært vedrørende renter angående henstand af ejendomsskatter.
- Nettomindreindtægter på 46,4 mio. kr. vedrørende renter af udlæg vedrørende forsyningsvirksomhederne, primært som følge af et mindre underskud i 2015, en lavere rentesats end anvendt i budgettet og at lån vedrørende 2015 først optages april 2016.
- Der er nettomindreudgifter vedrørende "Renter af kortfristede gæld i øvrigt" på 0,2 mio. kr. primært vedrørende ejendomsskatter – fradrag for forbedringer, statslig kompensation modtaget i 2015.

- Vedrørende "Renter af langfristet gæld" har der været nettomindreudgifter på 14,7 mio. kr., hvilket primært skyldes mindre renteudgifter på ældreboligområdet. Renteudgifterne på 105,1 mio. kr. vedrørende langfristet gæld kan endvidere opdeles på henholdsvis det skattefinansierede område, det takstfinansierede område og ældreboligområdet:

Regnskab	- 1.000 kr. -
Skattefinansieret område	50.649
Takstfinansieret område	15.794
Ældreboligområdet	38.615
Nettorenteudgifter i alt	105.058

- Under generelle tilskud er der merindtægter på 51 mio. kr. Den ikke-bevilgede afvigelse vedrører, at der ved en fejl er foretaget en dobbelt regulering af indtægterne i forbindelse med et nyt skøn for den kommunale medfinansiering af sundhedsområdet. Herved er budgettet blevet 50 mio. kr. lavere end det skulle have været.
- Vedrørende moms er der merudgifter på 9,5 mio. kr. som følge af forskydning i afregningen af momsen mellem regnskabsårene og tilbagebetaling af moms vedrørende projekter finansieret af eksterne tilskud.
- På det kommunale skatteområde er der samlet set mindreindtægter på 2,6 mio. kr. i forhold til det ajourførte budget. Afvigelsen skyldes hovedsagligt mindreindtægter på 3,6 mio. kr. fra dækningsafgift af forretningsejendomme. I modsat retning trækker merindtægter på 0,6 mio. kr. fra grundskyld og 0,4 mio. kr. fra dækningsafgift af offentlige ejendommers grundværdier.

5.3 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Der er samlet givet indtægtstillægsbevillinger til hovedkonto 7 på 82,8 mio. kr. som vedrører følgende forhold:

- Nettomerindtægter på i alt 2,4 mio. kr. i forbindelse med revurderingen af budgettet for renter af likvide aktiver, herunder afkastforventning på værdipapirbeholdningen.
- Vedrørende "Renter af langfristede tilgodehavender" er der en mindreindtægt på 2 mio. kr. primært vedrørende renter fra henstand med ejendomsskatter.
- Nettomindreudgifter vedrørende renter af langfristet gæld på 52,4 mio. kr. i forbindelse med revurderingen af budgettet for renter af langfristet gæld m.v. på det skattefinansierede område, herunder ældreboliger.
- Nettomerindtægterne vedrørende tilskud og udligning på 14,1 mio. kr. vedrører dels midtvejsreguleringer og efterreguleringer af henholdsvis statstilskuddet (5,5 mio. kr.) og beskæftigelsestilskuddet (-6,5 mio. kr.), dels indtægter på 15,1 mio. kr. fra det ekstraordinære flygtningetilskud i 2015.
- Nettomerindtægter på 13,9 mio. kr. i forbindelse med revurdering af budgettet vedrørende skatter. Nettobeløbet indeholdt merindtægter på 12,0 mio. kr. fra forskerskat, 3,0 mio. kr. fra grundskyld og 3,9 mio. kr. fra dækningsafgift af offentlige ejendommers forskelsværdier samt mindreindtægter på 4,9 mio. kr. fra tilskud vedrørende tilbagebetaling af grundskyld.

5.4 Forskel mellem selvbudgettering og statsgaranti

Byrådet valgte statsgaranti for skattegrundlaget og dertil hørende generelle tilskud i budget 2015, og der vil derfor ikke være nogen efterregulering af indkomståret 2015 til afregning i 2018.

Ved den såkaldte majafregning for indkomståret 2015, som finder sted i maj 2017, kan der foretages en endelig opgørelse af kommunens gevinst/tab ved valget af statsgaranti frem for selvbudgettering.

Den seneste beregning af forskellen mellem statsgaranti og selvbudgettering i 2015 er foretaget i forbindelse med budgetvedtagelsen for 2016. På daværende tidspunkt viste den foreløbige beregning en forventet gevinst på ca. 28 mio. kr. ved valget af statsgaranti frem for selvbudgettering i 2015.

Tallet kan dog nå at ændre sig en del endnu - blandt andet i forbindelse med den endelige opgørelse af indkomståret 2014 og ved ændringer i den skønnede vækst i skattegrundlaget fra 2014 til 2015.

Hovedkonto 8. Balanceforskydninger

1. Ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Hovedkonto 8 indeholder dels årets forskydninger i beholdningen af aktiver og passiver og dels hele finansieringssiden af regnskabet.

Under finansieringssiden hører forbrug af likvide aktiver og optagelse af lån, som egentlig må betragtes som finansforskydninger. Denne opdeling er foretaget, for at man kan opgøre finansieringssiden samlet.

Der er en snæver sammenhæng mellem finansforskydninger og hovedkonto 9, Balance. Der henvises til afsnittet om hovedkonto 9 for en nærmere beskrivelse af sammenhængen mellem hovedkonto 8 og 9.

Der er endvidere en tæt sammenhæng mellem forbruget af likvide aktiver, optagelsen af lån samt udviklingen i renterne på hovedkonto 7.

Det skal bemærkes, at indtægter angives med negativt fortegn, mens udgifter angives med et positivt fortegn.

2. Mål for effekt og ydelser

2.1. Overordnede strategi, jf. Aarhus Kommunes Økonomiske Politik og den Finansielle Strategi

For kommunens aktiver er den overordnede målsætning, at aktiverne placeres på en sådan måde, at der opnås den størst mulige forventede forrentning under hensyntagen til risici, samtidig med, at der herunder opnås den størst mulige sikkerhed mod tab. Ligeledes skal aktiverne placeres under hensyntagen til etiske retningslinjer.

For kommunens passiver er den overordnede målsætning, at minimere finansieringsomkostningerne ved lånoptagelse under hensyntagen til risici, ønsket om budget- og projektsikkerhed og kommunens økonomiske situation generelt. Lånoptagelse medvirker til at sikre tilstrækkelig likviditet.

Finansieringen sker dels via generelle tilskud og skatteindtægter på baggrund af de udskrivningsprocenter byrådet vedtager. Hertil kommer optagelse af byrådsvedtagne lån samt kasseforbrug/kassehenlæggelse.

2.2 Delmål og målopfyldelse (effektmål/ydelsesmål)

- Delmål: At sikre en optimal finansiering af de af byrådet vedtagne drifts- og anlægsaktiviteter under hensyntagen til at opnå en optimal sammensætning af kommunens aktiver og passiver.

Målopfyldelse:

Dette overordnede mål er ikke direkte operationaliseret i konkrete delmål. Finansieringen sker dels via optagelse af byrådsvedtagne lån, samt kasseforbrug/kassehenlæggelse. Hertil kommer generelle tilskud og skatteindtægter fastlagt af de udskrivningsprocenter Byrådet vedtager. Disse er nærmere beskrevet under hovedkonto 7.

- Delmål: At sikre en fortsat stram styring af kommunens økonomi og en konsolidering af den finansielle egenkapital.

Målopfyldelse:

Med vedtagelsen af den Økonomiske Politik (2015) blev det besluttet, at Aarhus Kommunes primære økonomiske styringsmål fortsat er måltallet for den finansielle egenkapital ultimo budgetperioden. Måltallet definerer råderummet i den årlige budgetlægning.

De seneste års udvikling i den finansielle egenkapital fremgår af følgende tabel.

	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiell egenkapital	-2.251	-2.360	-2.782	-2.510	-2.325

Det skal bemærkes, at den finansielle egenkapital er korrigeret for udskudt forbrug inden for de decentraliserede områder m.v.

En nærmere beskrivelse af opgørelsen af den finansielle egenkapital findes i regnskabets generelle bemærkninger, afsnittet om den finansielle balance.

2.3 Delmål og målopfyldelse (effektmål/ydelsesmål)

Aarhus Kommune har som overordnet målsætning for likviditeten, at der til enhver tid skal være en samlet likviditet opgjort efter kassekreditreglen på minimum 4.000 kroner pr. indbygger¹, jf. den økonomiske politik. Det gælder både den aktuelle likviditet, og den skønnede likviditet i budgetperioden i henhold til likviditetsprognosen. Dette for at sikre fleksibilitet og handlemuligheder i kommunens samlede økonomi, samt sikre en robusthed i likviditeten overfor uforudsete begivenheder.

- Delmål: Dette overordnede mål er ikke operationaliseret i konkrete delmål.

Målopfyldelse:

Likviditeten ultimo 2015 er højere end det forventet. Regnskabsresultatet for 2015 ændrer således på den langsigtede likviditetsprognose. Den samlede vurdering af likviditetssituationen er, at der fortsat forventes en lav likviditet i budgetperioden, men at dette tidsforskydes jf. mindre forbruget i 2015, samt at udviklingen aktuelt taler for et behov for at have fokus på området.

3. Særlige indsatsområder

Der er ikke defineret særlige indsatsområder vedrørende Hovedkonto 8 Balanceforskydninger.

4. Supplerende nøgletal

Der er ikke defineret supplerende nøgletal vedrørende Hovedkonto 8 Balanceforskydninger.

5. Ressourcer

5.1 Resumé af regnskab sammenholdt med budget

Hovedkonto 8 Finansforskydninger

	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget		
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)		
			- 1.000 kr. -			- % -	
Udgifter	17.117	296.601	-279.484	791.195	-1.070.679	-98,4%	
Indtægter	-307.142	-1.978.416	1.671.275	-256.996	1.928.271	-86,3%	
Nettoudgifter i alt	-290.025	-1.681.815	1.391.791	534.198	857.592	-74,8%	

Hovedkonto 8 udviser en samlet nettoindtægt på 290 mio. kr. mod en budgetteret nettoindtægt på 1.682 mio. kr. Der er givet nettomindreindtægstillægsbevillinger til hovedkontoen på 534 mio. kr. svarende til en ikke-bevilget netto mindreindtægt på 858 mio. kr.

I den forbindelse skal der gøres opmærksom på, at et forbrug af kassebeholdningen betragtes som en indtægt, og et afdrag på lån betragtes som en udgift.

De regnskabsmæssige posteringer på hovedkonto 8 påvirker Aarhus Kommunes balance i form af forskydninger i de tilhørende aktiver og passiver. Herudover posteres en række interne balancereguleringer direkte på balancen. I relation hertil henvises til de specielle bemærkninger vedrørende hovedkonto 9.

Hovedkonto 8 kan netto specificeres i følgende hovedkategorier:

Hovedkonto 8 Finansforskydninger

	Regnskab	Budget	Afvigelse mellem budget og regnskab	Tillægsbevillinger og omplaceringer	Afvigelser i forhold til ajourført budget		
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(3)-(4)		
			- 1.000 kr. -			- % -	
Finansieringskontiene:							
Forbrug af kassebeholdningen	-68.322	-934.693	866.371	-206.432	1.072.803	-94,0%	
Optagelse af lån	-783.103	-1.792.891	1.009.788	190.838	818.950	-51,1%	
Finansiering i alt	-851.426	-2.727.584	1.876.159	-15.594	1.891.753	-69,0%	
Afdrag på lån	263.862	293.713	-29.851	791.168	-821.019	-75,7%	
Finansforskydninger	297.539	752.056	-454.517	-241.376	-213.141	-41,7%	
Nettoudgifter i alt	-290.025	-1.681.815	1.391.791	534.198	857.592	-74,8%	

På hovedkonto 8 har der været nettoindtægter vedrørende finansieringskontiene (kassehælgelse og optagelse af lån) på 851 mio. kr. imod en budgetteret nettoindtægt på 2.728 mio. kr. Der er samlet givet nettomerindtægtsbevilling på 16 mio. kr. til kontiene svarende til en ikke-bevilget nettomindreindtægt på 1.892 mio. kr.

Vedrørende afdrag på lån er der ikke-bevilgede mindreudgifter på 821 mio. kr.

Vedrørende finansforskydninger, som generelt ikke budgetteres, fordi de hovedsageligt har karakter af forskydninger mellem årene er der ikke-bevilgede afvigelser svarende til merindtægter på 213 mio. kr.

Det skal bemærkes, at en udgift vedrørende hovedkonto 8 vil give sig udslag i en styrkelse af Aarhus Kommunes finansielle aktiver, mens en indtægt vil give sig udslag i en reduktion i de finansielle aktiver.

Redegørelse for Aarhus kommunes SWAP-aftaler

Aarhus Kommunes samlede langfristede gæld inkl. langfristet gæld vedrørende ældreboliger (9.55) er ved udgangen af 2015 på 5.036 mio. kr. Den skattefinansierede andel udgør 1.983 mio. kr.

Aarhus Kommune har lån svarende til i alt 1.180 mio. kr., hvor der er indgået rente-swapaftaler. Det er sket med henblik på at ændre en variabel rente til en fast rente i hele lånets løbetid. Aarhus Kommunes SWAP-aftaler er resumeret i efterfølgende oversigt:

SWAP-aftale	S201006822	S201007092	S2012Z85632	S2012Z85635	S2012Z87748
Modparten	Kommunekredit	Kommunekredit	Kommunekredit	Kommunekredit	Kommunekredit
Kontraktens oprindelige hovedstol	296.000.000,00	562.000.000,00	224.000.000,00	350.000.000,00	10.000.000,00
Kontraktens nominelle restgæld pr. 31.12	227.920.000,00	449.600.000,00	192.640.000,00	301.000.000,00	8.627.450,99
Kontraktens markedsværdi pr. 31.12	46.133.257,60	78.414.385,56	8.138.903,52	12.717.036,75	551.882,77
Kontraktens udløbstidspunkt	27-03-2035	18-12-2035	18-06-2037	18-06-2037	18-09-2037
Renteforhold	Variabel til fast rente	Variabel til fast rente	Variabel til fast rente	Variabel til fast rente	Variabel til fast rente

5.2 Redegørelse for ikke-bevilgede afvigelser

Betragtes finansieringskontiene brutto har der været ikke-bevilgede merudgifter vedrørende kassebeholdningen i form af et mindreforbrug af kassen på 1.075 mio. kr. Dette skyldes dels finansforskydninger, som mellemregninger mellem årene, kortfristet gæld og kassehenlagte indtægter. Kortfristet gæld, skal enten tilbagebetales eller er en konsekvens af konteringsreglerne i forhold til bogføring i mellem årene.

Herudover skal det bemærkes, at kassekontoen også fungerer som modpost for samtlige øvrige konti i Aarhus Kommune. Ikke-bevilgede afvigelser vil derfor modsvares af tilsvarende ikke-bevilgede afvigelser på kassekontoen. Hertil kommer, at kortsigtede likviditetsforskydninger kan påvirke kassekontoen i væsentligt omfang.

Vedrørende optagelse af lån har der ift. det ajourførte budget været en mindre optagelse af lån på 2 mio. kr. I relation til låneoptagelsen på baggrund af lånerammen for 2015, der i henhold til bekendtgørelsen om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier mv. ekskl. ældreboliger er opgjort for 2015 skal bemærkes, at disse lån først optages i 2016, idet det ikke længere er muligt at optage lån på baggrund af forventning til låneramme. Det vil sige, selve låneoptagelsen vedrørende 2015 først sker når den endelige låneramme bliver opgjort og derfor først kommer med i forbindelse med regnskab 2016.

Generelt gælder om finansforskydningerne, at de kan udvise store ikke-budgetterede udsving. Det skyldes, at de i stor udstrækning anvendes til mellemregningsformål - herunder som nævnt mellem regnskabsårene. Det er uforudsigeligt, hvor stor en del af et regnskabsårs nettoudgifter der f. eks. først vil komme til betaling efter den 31. december i regnskabsåret.

De væsentligste afvigelser under finansforskydninger vedrører diverse mellemregninger og vil typisk følges af tilsvarende men modsatrettede afvigelser i det efterfølgende regnskabsår. Der skal derfor ikke knyttes yderligere bemærkninger til disse afvigelser.

De væsentligste ikke-bevilgede afvigelser, som ikke har mellemregningskarakter vedrører langfristede tilgodehavender. Her har der været nettomerindtægt på 262 mio. kr. Baggrunden herfor er hovedsagelig:

- Mindreindtægt vedrørende Pantebreve (grundsalg) på 3,9 mio. kr.
- Mindre indskud i Aarhus Letbane på 191,4 mio. kr. (en "teknisk" opsparing og forventeligt).
- Mindre indskud i Aarhus Lufthavn på 2,9 mio. kr.
- Merudgifter vedrørende udlån til beboerindskud på 5,7 mio. kr.
- Mindreudgift til grundkapitalindskud i Landsbyggefonden på 50,6 mio. kr.
- Mindreudgift til optagelse af lån til plejeboliger på 4 mio. kr.
- Mindreudgifter vedrørende pensionisters henstand af ejendomsskat på 10,3 mio. kr.
- Merindtægt på indfrielse af lån på 8 mio. kr. (Tivoli Friheden har indfriet et lån).
- Merindtægt vedrørende frigivelse af deponering på 4,3 mio. kr. vedrørende låneramme 2014.

5.3 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Generelt skal bemærkes, at tillægsbevillingernes finansiering afbalanceres over kassen. Som følge heraf har der været en tillægsbevillet kassehenlæggelse på 206 mio. kr. i 2015. Hertil har der været en tillægsbevilling på mindre optagelse af lån vedrørende lånerammen for 2014 på i alt 191 mio. kr. Lånerammen for 2015 optages i 2016.

Ud over nævnte tillægsbevilling vedrørende lån er der givet følgende væsentlige tillægsbevillinger til hovedkonto 8 i 2015:

- Overført et mindre forbrug på 190,7 mio. kr. fra 2014 til 2015 i forhold til indskud til Aarhus Letbane (tidsforskydning).
- Indskud i Aarhus Lufthavn 17,4 mio. kr.
- Tillægsbevillinger vedrørende byggekreditter til ældreboliger på netto 444 mio. kr.

Hovedkonto 9. Balance

1. Ydre vilkår, grundlag, strategi, organisation og ydelser

Aarhus Kommunes balance er en oversigt over kommunens aktiver og passiver.

Den aktuelle balance tager udgangspunkt i balancen, som den blev opgjort ultimo sidste regnskabsår.

Et regnskabsårs ændring i balancen afspejler primært årets regnskabsresultat på det skattefinansierede område - herunder finansforskydningerne under hovedkonto 8 - samt regnskabsresultaterne på de takstfinansierede områder. Hertil kommer årets rene statusposter i form af afskrivninger, kursreguleringer m.v. jf. afsnit 5.2.

Aarhus Kommunes samlede balance består af finansielle aktiver, af fysiske aktiver samt af en række rettigheder og forpligtelser.

I de efterfølgende afsnit er de ændringer i balancen, som vedrører de finansielle poster nærmere beskrevet.

For en specifikation af balancen på funktionsniveau henvises til oversigten "Balance" i det trykte regnskab.

2. Mål for effekt og ydelser

Hovedkonto 9 opsamler primært finansielle bevægelser, som er en følge af aktiviteterne på hovedkonto 0 til 8. Der er derfor ikke egentlige aktiviteter af servicemæssig eller økonomisk karakter knyttet til hovedkontoen.

Som følge heraf er der ikke opstillet selvstændige mål for Hovedkonto 9.

Der henvises til målbeskrivelserne vedrørende de sektorer hvis aktiviteter påvirker hovedkonto 9. Det drejer sig primært om sektor 2.90 Affald og Varme, samt Finansforskydningerne under hovedkonto 8.

3. Særlige indsatsområder

Der er ikke defineret særlige indsatsområder vedrørende Hovedkonto 9 Balance.

4. Supplerende nøgletal

Der er ikke defineret supplerende nøgletal vedrørende Hovedkonto 9 Balance.

5. Ressourcer

Finansiell balance

Aarhus kommunes finansielle balance vurderes dels ved en finansiell balancekonto (finansielt egenkapitalbegreb defineret af Økonomi- og Indenrigsministeriet) og ved den "finansielle egenkapital" jf. definitionen heraf i afsnittet "Definitionen af den finansielle egenkapital".

Den finansielle balance er en oversigt over kommunens finansielle aktiver og passiver. Når ændringen af balancekontoen og den finansielle egenkapital i den finansielle balance ikke nøjagtigt svarer til kommunens overskud skyldes det, at den finansielle balance herudover reguleres for kursændringer på obligationsbeholdninger, valutakursændringer vedrørende udlandsgælden, afskrivning af uerholdelige tilgodehavender m.v. jf. den efterfølgende beskrivelsen af statusreguleringerne.

Det skal bemærkes, at værdien af kommunens grunde og ejendomme, lagerbeholdninger, garantiforpligtelser, finansielle risici, eventualrettigheder samt kommunens pensionsforpligtigelse m.v. ikke indgår i den finansielle balanceopgørelse jf. bl. a. afsnit 4 om den udvidede balance i selve regnskabet.

I oversigten er den finansielle balance (balancekontoen) resumeret. Det fremgår heraf, at den finansielle balance i 2015 er forbedret med 563 mio. kr. til i alt 6.578 mio. kr. Forbedringen i balancekontoen skyldes bl. a. det realiserede overskud.

Det skal bemærkes, at balancekontoen ud over årets regnskabsresultat er påvirket af en lang række op- og nedskrivninger af Aarhus Kommunes aktiver og passiver.

Det fremgår ligeledes, at den finansielle egenkapital, er forbedret med 150 mio. kr. til i alt - 1.634 mio. kr.

Forbedringen af balancekontoen er fremkommet via en forværring i likviditeten på 88 mio. kr. (A1 + A2), en forøgelse af de langfristede tilgodehavender på 347 mio. kr. (B), ved en reduktion af den skattefinansierede langfristede gæld med 243 mio. kr. (C1) samt ved en formindskelse af gælden vedrørende ældreboliger m.v. med 62 mio. kr. (C2-C4).

Aarhus Kommune		Finansiell balance 2015		
	Ultimo 2014	Ultimo 2015	Ændring	
	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	
	1.000 kr.			
Kassebeholdning (A1)	581.151	505.365	-75.786	
Kortfristet nettoformue *) (A2)	-1.287.396	-1.300.094	-12.698	
Likviditet (A)	-706.245	-794.729	-88.484	
Finansielle tilskud (B1)	10.294.503	10.645.422	350.919	
Pantebreve m.v. (B2)	294.450	290.070	-4.380	
Langfristede tilgodehavender (B)	10.588.953	10.935.492	346.539	
Skattefinansieret langfristet gæld (C1)	1.371.649	1.129.095	-242.554	
Langfristet gæld vedrørende ældreboliger (C2)	2.500.744	2.438.445	-62.299	
Langfristet gæld vedrørende de takstfinansierede områder (C3)	833.817	1.547.698	713.882	
Øvrige langfristede udlæg (C4)	4.720	4.720	0	
Langfristet gæld i alt (C)	4.710.930	5.119.958	409.029	
Balancekonto (finansiel formue) (A+B-C1-C2+C4)	6.015.035	6.577.943	562.908	
Finansiell egenkapital (A1+A2+B2-C1) #)	-1.783.443	-1.633.753	149.690	
Korrektion for udskudt forbrug ##)	-726.122	-691.609	34.513	
Finansiell egenkapital i alt korrigeret for udskudt forbrug	-2.509.566	-2.325.362	184.203	

*) Den kortfristede nettoformue indeholder et udlæg vedrørende ældreboliger i form af afholdte men ikke-lånefinansierede anlægsudgifter og beboerindskud vedrørende ældreboliger. I den langfristede gæld vedrørende ældreboliger er udlægget og beboerindskuddet indregnet som en del af gælden.

#) Når ændringen af balancekontoen på den finansielle status normalt ikke nøjagtigt svarer til regnskabsresultatets over-/underskud skyldes det, at den finansielle status herudover reguleres for kursændringer på obligationsbeholdningen, valutakursændringer vedrørende udlandsgælden, afskrivning af uerholdelige tilgodehavender m.v. jf. de efterfølgende bemærkninger vedrørende statusreguleringer og de specielle bemærkninger vedrørende hovedkonto 9.

##) Der henvises til de efterfølgende bemærkninger vedrørende opgørelsen af den finansielle egenkapital.

I løbet af regnskabsåret indeholder den finansielle balance Aarhus Kommunes indskud i Landsbyggefonden. Ifølge Økonomi- og Indenrigsministeriets konteringsregler skal dette aktiv nulstilles ultimo regnskabsåret og tilbageføres igen primo næste regnskabsår. Baggrunden herfor er, at det skønnes, at kursværdien af indskuddet i Landsbyggefonden, som følge af de muligheder der eksisterer for tilbagebetaling heraf, er tæt på nul. Opgjort ultimo 2015 havde Aarhus Kommune indskudt 885 mio. kr. i Landsbyggefonden.

Ud over de ændringer, som skyldes drifts- og anlægsaktiviteter, renter, finansiering og finansforskydninger er årets ultimo status påvirket af en række direkte posterings på status i form af kursændringer på obligationsbeholdningen, afskrivning af uerholdelige tilgodehavender m.v.

Disse statusposter, som er nærmere beskrevet i de specielle bemærkninger vedrørende hovedkonto 9, er resumeret i efterfølgende oversigt.

Aarhus Kommune		Kapitalforklaring 2015	
	Ændringer	Egenkapital	
	———— 1.000 kr. ————		
Finansiel balance ultimo 2014 - Bogført		6.015.035	
Primoreguleringer:			
# Langfristede tilgodehavender	120.629		
# Langfristet gæld	0		
# Øvrige primoreguleringer	-14		
Primoreguleringer i alt	120.615		
Finansiel balance primo 2015 - Beregnet		6.135.650	
Finansiel balance primo 2015 - Bogført		6.135.650	
Årets resultat på det skattefinansierede område	163.227		
Årets resultat på det takstfinansierede område	249.816		
Årets resultat i alt		413.043	
Regulering af likvide aktiver	-7.463		
Regulering af kortfristede tilgodehavender m.v.	-18.268		
Regulering af langfristede tilgodehavender	54.981		
Direkte posteringer på balancen i alt #)		29.250	
Finansiel balance ultimo 2015 - Bogført		6.577.943	

#) Det skal bemærkes, at af de direkte posteringer på status indgår de -13,5 mio. kr. som en regulering af den finansielle egenkapital.

Definitionen af den finansielle egenkapital

Statusposten på kontoen vedrørende finansielle tilskud på 10.645 mio. kr. jf. tabellen "Finansiel Balance", som er en del af de langfristede tilgodehavender, kan reelt ikke betragtes som et aktiv for Aarhus kommune. Kontoen dækker dels over aktiver, hvor den reelle kursværdi er nær nul, dels over aktiver vedrørende udlån til sociale klienter samt udlån til beboerindskud, hvor det forventes, at tilbagebetalinger i væsentligt omfang modsvares af nye udlån. Hertil kommer aktiverne vedrørende Aarhus Vand, der netto ikke kan forventes realiseret inden for en overskuelig tidshorisont uden modregning fra Statens side.

Tilsvarende gælder, at kommunens nettogæld vedrørende ældreboliger ikke betragtes som et egentligt passiv for Aarhus Kommune, som følge af at ældreboligområdet har en karakter svarende til de takstfinansierede ("Hvile i sig selv") områder.

Ved vurdering af Aarhus Kommunes finansielle situation anvendes derfor begrebet finansiell egenkapital, som ser bort fra de finansielle tilskud (B1), nettogælden vedrørende de takstfinansierede områder (C3), gælden vedrørende ældreboliger (C2) og øvrige langfristede udlæg (C4). I efterfølgende oversigt er opgørelsen af den finansielle egenkapital illustreret.

Aarhus Kommune		Finansiell egenkapital 2015		
	Ultimo 2014	Ultimo 2015	Ændring	
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	
	1.000 kr.			
Likviditet (A1+A2)	-706.245	-794.729	-88.484	
Langfristede tilgodehavender - pantebreve m.v. (B2)	294.450	290.070	-4.380	
Skattefinansieret langfristet gæld (C1)	1.371.649	1.129.095	-242.554	
Finansiell egenkapital i alt (A1+A2+B2-C1)	-1.783.443	-1.633.753	149.690	
Korrektion for udskudt forbrug (D)	-726.122	-691.609	34.513	
Finansiell egenkapital i alt korrigeret for udskudt forbrug (A1+A2+B2-C1+D)	-2.509.566	-2.325.362	184.203	

I løbet af 2015 er den finansielle egenkapital forbedret med 150 mio. kr. eller 413 mio. kr. mindre end balancekontoen som følge af, at finansielle tilskud (del af de langfristede tilgodehavender), gælden vedrørende ældreboliger og gælden vedrørende de takstfinansierede områder ikke indgår heri.

Forbedringen af den finansielle egenkapital skal bl. a. ses i lyset af et overskud på de skattefinansierede områder på 163 mio. kr. i 2015 – blandet andet som følge af mindreudgifter inden for de decentraliserede områder.

Det skal bemærkes, at den finansielle egenkapital ikke tager højde for udskydelse af forbrug af bevillinger. Der opgøres derfor ligeledes en korrigeret finansiell egenkapital (som også anvendes i forbindelse med budgetlægningen), hvor den opgjorte finansielle egenkapital korrigeres for det udskudte forbrug bl. a. på de decentraliserede områder, vedrørende visse tjenestemandspensioner m.v. (D).

Korrigeres den finansielle egenkapital for den del af det udskudte forbrug, som ikke er indregnet budgetmæssigt, kan den finansielle egenkapital ultimo 2015 opgøres til -2.326 mio. kr.

Likviditet, skattefinansieret langfristet gæld og finansiell egenkapital

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Mio. kr.									
Likviditet (A1+A2)	686	556	636	429	-130	-483	-152	-539	-706	-795
Langfristede tilgodehavender - pantebreve m.v. (B2)	373	116	443	56	37	131	15	444	294	290
Skattefinansieret langfristet gæld (C1)	838	1.007	630	843	1.184	1.476	1.885	1.800	1.372	1.129
Finansiell egenkapital i alt (A1+A2+B2-C1)	221	-335	449	-358	1.277	1.828	2.022	1.895	1.783	1.634
Korrektion for udskudt forbrug (D)	-1.074	-993	-632	-464	-167	-423	-337	-887	-726	-692
Finansiell egenkapital i alt korrigeret for udskudt forbrug (A1+A2+B2-C1+D)	-853	1.328	-183	-822	1.444	2.251	2.359	2.782	2.510	2.325

Udviklingen i den finansielle egenkapital over perioden 2006 til 2015 fremgår af omstående tabel. Baggrunden for udviklingen i den finansielle egenkapital er primært periodens akkumulerede resultater (nettounderskud) på de skattefinansierede områder.

Der henvises i øvrigt til de generelle bemærkninger for en nærmere beskrivelse af opgørelsen af og udviklingen i den finansielle egenkapital.

5.1 Redegørelse for væsentlige tillægsbevillinger

Da der ikke budgetteres på balancen henvises til de kontoafsnit, hvis regnskabsresultater påvirker balancen, for en nærmere beskrivelse af de tillægsbevillinger, der har påvirket balancen i 2015.

5.2 Redegørelse for balanceposterings

I forbindelse med den løbende vurdering af Aarhus Kommunes aktiver og passiver sker der en række op- og nedskrivninger heraf i form af rene balanceposterings f. eks. i forbindelse med afskrivninger af uerholdelige tilgodehavender, kursreguleringer m.v.

En del af balanceposteringsene vedrører mellemregningskonti - f.eks. mellemregning med andre offentlige myndigheder og med andre regnskabsår. Disse posterings har ikke en reel effekt for Aarhus Kommunes økonomi, og de skal derfor ikke omtales nærmere.

De væsentligste balanceposterings som vedrører det egentlige regnskab for 2015, og som ikke har mellemregningskarakter eller er forklaret via regnskabsresultatet på hovedkonto 0 til 6, er:

- Nedskrivning af beholdningen af likvide aktiver med 7,5 mio. kr. primært som følge af kursreguleringer af obligationsbeholdningen. (9.22)
- Der er registreret en formindskelse af aktiverne via interne statusposterings på 5,0 mio. kr. der vedrører diverse afskrivninger af tilgodehavender m.v. (9.28)
- De langfristede tilgodehavender er forøget med 156,1 mio. kr. primært som følge af afskrivninger vedrørende sociale ydelser og som følge af indreværdi opdateringer på Aarhus Kommunes ejerandele i virksomheder, herunder indskud i Aarhus Letbane A/S. (9.32)
- På de takstfinansierede områder (varme og renovation) - set under et - er nettoaktiverne forhøjet med 713,9 mio. kr. svarende til en tilsvarende formindskelse af kommunens tilgodehavende hos de takstfinansierede områder. (9.35)
- Nettonedskrivning af den langfristede gæld med 2,5 mio. bl.a. som følge af mellemregninger mellem årene.
- Nettoopskrivning af den kortfristede gæld i øvrigt med 7,3 mio. bl. a. som følge af regulering af gælden vedrørende ældreboliger og overtagelse af et leaset aktiv.

Det skal bemærkes, at ændringer der vedrører Aarhus Kommunes fysiske aktiver er nærmere beskrevet i regnskabets generelle bemærkninger under afsnittet vedrørende balancen.

5.3 Redegørelse for den indre værdi af kommunens aktier og andelsbeviser m.v.

Den indre værdi af Aarhus Kommunes aktier og andelsbeviser m.v. kan opgøres således:

Virksomhed	Ejerandel i %	Egenkapital	Aarhus Kommunes andel af egenkapital (indre værdi)
			1.000 kr.
OK			1.254
Incuba Science Park (Forskerparken)	6,90%	276.527	19.080
HMN Naturgas I/S	0,15%	1.957.500	2.858
Kommunernes Pensionsforsikring	2,50%	9.250.000	231.250
Aarhus Lufthavn	58,10%	50.700	29.457
Danplanex	15,50%	10.161	1.572
Aarhus Vand A/S	100,00%	9.180.117	9.180.117
Aarhus Letbane I/S	47,20%	803.322	379.168
Aarhus Letbane Drift I/S	50,00%	-432.855	0

I opgørelsen er udeladt en værdifastsættelse af kommunens andele i andelsboligforeninger o.l., da disse udgør en meget lille andel af de samlede aktiver.

Indregning sker jf. regnskabspraksis efter indre værdis metode opgjort i henhold til det seneste aflagte regnskab.

Indskud vedrørende Aarhus Letbane har været registreret under Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø, mens indre værdi reguleringen har været registreret under Borgmesterens Afdeling. Dette ændres fremadrettet så både indskud samt indre værdi regulering registreres under Borgmesterens Afdeling.

Aarhus Letbane Drifts I/S havde i regnskab 2014 en negativ egenkapital. Indre værdi reguleringen af dette selskab er bogført med -204.308 kr. Dette er en fejl, da den indre værdi for selskabet burde være optaget til 0.

Det kan oplyses, at Aarhus Letbane I/S og Aarhus Letbane Drift I/S i 2015 er lagt sammen til ét selskab og Staten er udtrådt af Aarhus Letbane I/S (anlægsselskabet). I en kort periode i 2015 var Aarhus Kommunes ejerandel i Aarhus Letbane I/S på 87,7%. Det skyldes, at Staten udtrådte af selskabet. Aarhus Kommunes kapitalandel i det nye selskab er efter sammenlægningen på 50%. Denne ændring vil blive reguleret efter kurs indre værdi i regnskab 2016 i forhold til Aarhus Letbanes årsregnskab 2015. Aarhus Kommunes andel af den indre værdi i regnskab 2015 udgør 295.976 t. kr.

Vedrørende Aarhus Lufthavn er der i 2015 foretaget et kapitalindskud på 14.525 t. kr. Kapitalindskuddet er ikke med i indre værdi reguleringen i regnskab 2015, da beregningen af indre værdi er foretaget på baggrund af regnskab 2014. Kapitalindskuddet vil være med i den kommende indre værdi regulering.